James Walker
şi
America

Coperta de
ANAMARIA SMIGELSKI

Malcolm BRADBURY

Stepping Westward

Secker & Warburg

© 1965 by Malcolm Bradbury

Toate drepturile rezervate Editurii UNIVERS

Malcolm BRADBURY

JAMES WALKER ŞI AMERICA

În româneşte de
Liana DOBRESCU

UNIVERS
1971

Notă asupra romanului

James Walker, scriitor provincial englez, măcinat de proteste confuze, nemulțumiri vagi și răzvrătiri nebuloase, întruchipează, într-un fel, aspirațiile „Tinerilor furioși", din a căror generație spirituală face parte Malcolm Bradbury (n. 1932), creatorul lui Walker.

Dar provincialul James Walker este purtătorul elanului moleșit al unor tineri furioși, care au încetat de a mai fi tineri, și a căror furie, la rîndu-i, dă semne de calviție și obezitate.

Walker este un liberalist și un nonconformist de tip britanic, cu tentă de tradiționalism victorian — pentru care liberalism înseamnă o integritate individuală neasociată cu nici o atitudine politică.

Cu mult umor, Bradbury își transplantează eroul în pitorescul vest american. Parcurgînd în sens invers drumul lui Henry James, scriitorul american venit să se adape la tradiția bătrînei Europe, James Walker reprezintă de astă dată „inocența europeană în căutarea experienței americane". Liberalistul rutinier caută în America „adevărata libertate". Și găsește în schimb libertinism — infecțios, de care se molipsește pe dată — găsește noi automatisme și un nou tip de conformism : conformismul nonconformismului.

Pînă la urmă, „eliberarea" se limitează la sfera aventurilor extraconjugale, la încercări anarhice, dezorientate, minore.

Și în momentul opțiunii, furiosul obosit se dă bătut, realege rutina comodă, cuminte, căldicică.

Malcolm Bradbury privește însă cu furie lipsa de furie a lui James Walker. O furie exprimată cu subtilă ironie, cu umor

englezesc, cu pătrundere de bun psiholog. Odiseea lui James Walker se desfășoară pe o multitudine de planuri — universitare, familiale, mondene, politice, boeme — și înscrie un arc de mare amplitudine, de la grotesc la tragic.

Mînuite cu dibăcie, planurile alcătuiesc o imagine, trasată cu mult haz, a Americii de azi.

EDITURA

FLAUTUL NU ESTE UN INSTRUMENT MORAL, E PREA TULBURĂTOR

Aristotel

Nota autorului

Personajele acestui roman sînt întru totul inventate, universitatea unde se desfășoară o parte din acțiune este prea ireală pentru a putea fi asemănată cu vreo instituție de învățămînt existentă; statul american căruia îi aparține universitatea nu există, deși a fost situat, în mod necesar, într-o zonă unde se află în realitate alte state, după cum nici America înfățișată în roman nu corespunde, în multe amănunte ce privesc geografia, politica, legile și obiceiurile, cu reala, ca să zicem așa, autentica Americă.

Prolog

Orășelul Party se află în inima pămîntului american, în apropierea punctului unde se întîlnesc fruntariile diferitelor state din vest, acolo unde vestul mijlociu întîlnește vestul îndepărtat, iar sud-vestul, nord-vestul.

Nesfîrșit grînar care pornește din Ohio, unduiește lin și se preface în șes cu iarbă măruntă, în văi și viroage, cu sol arid, purtător de minereuri, cu puțin înainte de a ajunge la Munții Stîncoși, ce izbucnesc într-un masiv sălbatic, semeț, cu piscuri zimțate.

În acest ținut pîrjolit, lipsit de apă și de copaci, se ridică Party, un oraș crescut din nimic, într-una din zonele cele mai puțin atrăgătoare ale frontierei.

Pare întemeiat de acei pionieri care, prea istoviți pentru a-și putea urma drumul, au spus, zărind înaintea lor grandiosul lanț al Munților Stîncoși, că nu vor să facă un pas mai departe.

Indienii stabiliți înaintea lor prin acele părți erau sleiți și degenerați, niște viteji-lași fără cai, cu mocasinii găuriți, fără colibe, neîndeletnicindu-se cu nici un meșteșug, nepăsători chiar și față de confecționarea vîrfurilor de săgeți, o adevărată plictiseală pentru antropologi. Orașul propriu-zis pare neterminat. O perdea de copaci plantați cu grijă îl ferește de soarele verii și se pleacă sub zăpada iernii. Peluzele, stropite zilnic în perioada de creștere a gazonului, sînt nefiresc de verzi, plesnind de clorofilă, cu excepția iernilor cînd dispar sub mantia de nămeți și sub stratul de gheață. Totul lasă impresia că ar putea pieri în orice clipă. Party face parte din categoria orașelor de frontieră, cu

puține șanse de a cîștiga vreo competiție, de a lansa pe orbită propriul lor satelit sau de a fi prezentate în vreun articol din revista Life.

Numai două lucruri contribuie la modesta sa reputație: rodeo[1]-ul anual, însemnat eveniment turistic, cînd motelurile și cabanele sînt ticsite de vizitatori, iar cete de cowboy trec în trap săltat pe trotuare, și universitatea cu numele Benedict Arnold, o fundație ciudată, jumătate particulară, jumătate proprietate de stat, ale cărei ziduri crenelate și clădiri gotice se înalță la marginea celui mai distins cartier de locuințe, un zigurat[2] de cultură, dominînd plin de noblețe șesul arid cu iarbă măruntă.

În Party, apropierea de frontieră nu a fost încă dată uitării. Modernul crematoriu care face reclamă incinerării la prețuri accesibile a fost proiectat de un fervent miesian, dar, în sezonul de vară autobuzul turistic îi duce pe vizitatori tocmai afară din oraș, la vechiul cimitir, ai cărui locatari par să fi avut cu toții parte de o moarte violentă mai înainte de a fi atins vîrsta de treizeci ani. Deși necrologurile apărute în ziarul local „Trîmbița din Party" înregistrează cauze moderne, burgheze, de deces ca: infarct, ulcer, accidente de automobil datorate stării de ebrietate etc. pietrele și crucile din vechiul cimitir — care glăsuiesc „împușcat", „ucis", „spînzurat", „linșat" și „mort de ciumă" — fac să retrăiască o lume pe care unii cetățeni din Party și-o pot încă aminti, și mulți alții își închipuie că pot. Chiar și azi căruțe cu coviltir trec pe străzile din Party, cu membri ai „Clubului Camerei de Comerț a Juniorilor" care fac reclamă pentru rodeo. Motelul Wigwam este compus în întregime din colibe de piei roșii, dar dotate cu paturi rabatabile și televizoare. Băncile, ale căror casieri poartă veste „Stackolee" și cravate-șnur, fac plățile în dolari de argint, în cel mai autentic stil western, iar magazinul cu autoservire „Piggly Wiggly" eliberează oricînd, în schimbul unui cec de zece dolari,

---

[1] Întrecere în ce privește măiestria de *cowboy*.

[2] Templu sumerian în formă de piramidă alcătuită din terase.

un săculeț cu pulbere de aur. Pentru rodeo, locuitori pașnici își lasă bărbi de căutători de aur, pentru a preamări moștenirea vremurilor de glorie ale colonizării, provocînd uriașe probleme de conștiință beatnicilor de la Benedict Arnold, care, încolțiți între două feluri de conformism, nu știu niciodată dacă să-și radă bărbile sau nu. Anul trecut, în perioada rodeo-ului s-a petrecut un incident nefericit, cînd un traficant de droguri din Berkeley, vrînd să ia legătura cu un ghitarist de la „Lucky's Place" s-a trezit oferind o doză tocmai președintelui Băncii Naționale care își lăsase de curînd barbă. Președintele, un conservator, reacționar de frunte, încercase să obțină închiderea universității Benedict Arnold pe motiv că educația este subversivă prin însăși natura ei. Acuzația nu contribuise cu nimic la îmbunătățirea relațiilor dintre universitate și oraș. De altfel nimic nu contribuise vreodată. Permanentele ostilități ocupau coloanele „Trîmbiței din Party", cetățenii încercînd să despartă universitatea de oraș, iar studenții, orașul de universitate.

Dar dacă orașul cu clădirile lui joase și încă, în unele locuri, trotuarele lui de lemn lasă o impresie de efemer, complexul universitar, dimpotrivă, creează simțămîntul opus — de prea multă soliditate. Clădirile sale sînt masive, tradiționale într-un stil lipsit de orice grație. Exteriorul celui mai mare cămin pentru fete, Thrump Hall, este copiat după Hampton Court, cu măciulii verzi de bronz pe turnuri dar, după cum atrage atenția rectorul, „mai puțin sumbru"; și are dreptate, fiindcă în zilele meciurilor de fotbal drăgălașe perechi de pantalonași atîrnă la creneluri. Clubul studențesc, pe de altă parte, este copia fidelă a capelei de la King's College-Cambridge, deși necesitățile impuse de teren l-au făcut ceva mai îngust și de două ori mai lung. Ye Bookshoppe este o versiune mărită a căsuței Annei Hathaway. Cea mai izbitoare dintre toate rămîne însă clădirea administrației, înzestrată de către un arhitect eclectic, cosmopolit, cu un turn de la un château francuzesc, un bastion de la un Schloss german, o turlă de la un castello italian și un minaret de la Taj Mahal. Cînd Dr. Styliapolis — șeful catedrei de arhitectură —

face cu studenții obișnuitul tur al acestor clădiri, le atrage atenția asupra nepotrivirii dintre teren și stil, apreciind că simbolizează perfect capacitatea tipic americană de a asimila cultura universală; apoi, furios peste măsură, se dezlănțuie și le descrie ca pe „un triumf al cîrpăcelii în artă".

— Fiți atenți, aveți în fața voastră o manifestare a demenței arhitecturale. Feriți-vă, feriți-vă!

Pe de altă parte, elogiază cu tărie celălalt gen de arhitectură, modernismul internațional, care recent și-a pus pecetea asupra complexului universitar. Există o aulă, construită în formă de crenvurșt, care poate fi în întregime demontată, în funcție de necesități, și reconstruită în formă de chiftea. Capela, de forma unui clopot suspendat, nu atinge pămîntul decît atunci cînd începe să se învîrtească din pricina vîntului prea puternic. Fiecare gen de construcție își are propriii ei partizani în sînul corpului didactic care, ca peste tot, este împărțit în conservatori și radicali și care, ca în toate universitățile, fierbe în clocot cel puțin o dată pe an, revărsînd nenumărate plîngeri, reclamații și calomnii.

Dar există un om căruia fiecare cărămidă îi este dragă, indiferent de stilul clădirii, există un om care poate îmbrățișa toate cauzele și credințele și stilurile inimii și să rămînă calm și cu judecată sănătoasă. Numele acestui om este Coolidge — Ralph Zugsmith Coolidge, rectorul, de cinci ani încoace, al universității Benedict Arnold. Un bărbat cu trăsături colțuroase, cu sprîncene stufoase, de vîrstă mijlocie dar cu optimismul și naivitatea și curajul celor foarte tineri. Rectorul Coolidge este acel rar exemplar de ființă total eclectică. De aceea se află acolo, de aceea reușește.

Dacă tradiția whitmaniană de acceptare a realității pare să se stingă, Coolidge dovedește cu propria lui persoană că această tradiție este încă vie.

Un membru caustic al corpului didactic, om cu purtări alese, decanul French, a spus odată despre Coolidge, în singura ocazie cînd rectorul a întîrziat la o ședință (tocmai își fracturase brațul încercînd niște aparate de educație fizică), că forța morală a lui Coolidge încreme-

nise la vîrsta de șase ani și că tot ce mai rămăsese era simplă vorbărie, numai cuvinte, fără gîndire. Dar chiar decanul French știa că este nedrept, era limpede că Coolidge e omul care se dăruiește. Venise în acest post dintr-o funcție administrativă pe care o deținuse într-una din marile societăți de asigurare; venise, văzuse și fusese cucerit; inima îi tresărise și pe loc făcuse universității propuneri de căsătorie. Sosit într-o perioadă dificilă, cînd rectorul precedent își dăduse demisia și nimeni altcineva nu părea dispus să preia o funcție care presupunea ostilități imediate cu statul și corpul profesoral, Coolidge trecuse peste toate dificultățile, dintr-o săritură, în ovațiile universității. Tot ce privea universitatea se bucura de grija și atenția lui; angaja portarii cu aceeași grijă față de regulile și implicațiile mondene, analizînd persoana cu același discernămînt ca și în cazul angajării profesorilor. Culoarea fiecărei lăzi de gunoi era pentru el o chestiune tot atît de importantă ca instalarea noului ciclotron. Era plin de bunăvoință față de corpul profesoral, plin de bunăvoință față de stat, plin de bunăvoință față de întregul univers. Pe orice scară imparțială a evaluării universităților americane, Benedict Arnold cu greu putea fi situată către vîrf; pentru Coolidge însă, universitatea lui era mai erudită decît Harvard, mai frumoasă decît Yale, mai selectă decît Princeton și cu posibilități de parcare mai bune decît toate la un loc. Corpul studențesc, corp în adevăratul înțeles al cuvîntului atunci cînd fetele și băieții forfoteau în șort prin incinta universității, privit de el de la fereastră, simboliza tînăra Americă, cei mai dotați tineri americani cu putință. Nici o dovadă de ignoranță sau viciu nu-i putea zdruncina iluziile. Sentimentul răspunderii față de ei și față de lumea întreagă îi stătea pe cap ca o pălărie mult prea largă. Era cît se poate de serios, gemea pînă și noaptea în somn de îngrijorare și neliniște. Făcea reclamă universității în revistele lunare de calitate: „Viitorul asigurat cu o „B. A. de la B, A."[1] Se înfiora cînd Harvard recruta un Reisman sau un

[1] *Bachelor of Arts* (licența în litere) de la Benedict Arnold.

Toronto Frye, se înfiora pentru că vedea cum un presupus cadru bun pentru universitatea Benedict Arnold este atras pe căi greșite.

Lipsa oricărei experienţe universitare anterioare îl ferea de o rutină stînjenitoare. Dar chiar și în aceste condiţii, Benedict Arnold izbutea să se dezvolte și să prospere. Poate mai degrabă decît eforturilor rectorului Coolidge, aceasta se datora climei deosebit de sănătoase și pantelor înalte pînă la cer ale Munţilor Stîncoși, aflaţi la o distanţă de numai patru ore cu maşina. Benedict Arnold continua să atragă un corp profesoral și studenţesc numeros și suficient de pregătit. Reușea să deţină concomitent reputaţia de „play school“ [1] *și de regiune bună de locuit. O mulţime de studenţi veneau la Benedict Arnold din cauza sănătăţii lor șubrede, la recomandarea doctorilor. (Coolidge, abil, făcea reclamă și în revistele medicale.) Motive similare de sănătate sau geografice, precum și o salarizare ridicată îi îngăduiau să pretindă profesori universitari de valoare. Biologi ftizici, fizicieni reumatici, sociologi astmatici și geologi rahitici mișunau la catedrele sale, croindu-și drum prin laboratoare sau de-a lungul coridoarelor, tușind sau șchiopătînd. Dar, așa cum remarca adesea rectorul Coolidge, privind afară pe fereastra apartamentului său la spectacolul oferit de incinta universităţii, o mulţime de intelectuali sînt suferinzi. În plus, existau și alte atracţii. Se presupune că deosebitele calităţi ale catedrei de fizică explică de ce, în timpul unei scurte perioade a istoriei postbelice, Party a rămas în afara „razei de acţiune“ a rachetelor. Chiar și catedra de engleză, într-un stat care nu se remarcă de fel prin nivelul culturii generale, avea o înaltă reputaţie, în primul rînd datorită unui membru întreprinzător al corpului didactic, intrat între timp în afaceri publicitare, care avusese ideea de a lua legătura cu poeţi și romancieri în viaţă și de a le propune, nu achiziţionarea manuscriselor lor abandonate, care ar fi costat scump, ci a hainelor lor, ce pot fi văzute atîrnînd pe manechine,*

[1] Școală dotată cu atracţii (engl.).

într-un mic muzeu al bibliotecii; și, în al doilea rînd, pentru că exista tradiția ca, în fiecare an, un tînăr scriitor, poet sau romancier să fie invitat să locuiască în incinta universității. De obicei după, sau chiar înaintea expirării termenului, respectivul scria un roman în ale cărui pagini, universitatea și mulți dintre membrii corpului didactic apăreau doar sub o foarte vagă deghizare. Scrierile au făcut o reclamă enormă universității.

Rectorul Coolidge păstrează în biroul său o colecție a acestor opere și trimite prietenilor săi extrase litografiate din pasajele care se referă, de obicei nefavorabil, la persoana sa.

— Știți, cred că ne creăm faimă cu acest mic experiment, obișnuiește să spună. Părerea mea e că în felul ăsta au sporit înscrierile aproximativ cu douăzeci la sută. Puștanilor le place să vină aci după ce citesc cărțile astea. E ca atunci cînd îți vine poftă să vizitezi Dove Cottage în regiunea lacurilor, după ce-l citești pe Wordsworth.

Anul acesta, ședința care fusese convocată pentru a desemna pe noul bursier al cursului de creație literară, a avut loc într-una din sălile de conferințe din aripa Taj Mahal, *a clădirii Administrației, la ora prînzului, spre sfîrșitul lunii martie. Consiliile la ora prînzului, una din inovațiile rectorului Coolidge, reușiseră să învioreze simțitor ritmul activității corpului profesoral. Rectorul precedent, o fire comodă, un bonom care ajunsese în această funcție avansînd după regulile ierarhiei interne, din simpla dorință de a prelua orice îndatorire administrativă care să-i dea posibilitatea de a nu mai preda cursuri, susținuse întotdeauna că marea calitate a unei universități ar fi posibilitățile de răgaz pe care le oferă pentru gîndire, pentru a studia de plăcere, pentru un puișor de somn după-amiază. Dar Coolidge... ei bine, Coolidge dobîndise faima că nu doarme niciodată. Plimbăreții nocturni care treceau prin complexul universității vedeau lumina aprinsă în biroul lui și o siluetă încovoiată la masa de lucru; dar deși gurile rele susțineau că folosește pe cineva ca să joace acest rol, activitatea pe care o desfășura era fenomenală. Cînd nu avea nimic de făcut, inventa. Sub conducerea lui se*

înmulțiseră problemele și hotărîrile și nevoia de a se ocupa de ele. La consiliile de la ora prînzului se adăugau ședințele de lucru la sfîrșit de săptămînă, sus în cabanele de lemn din Munții Stîncoși, și conferințe de cîte șapte zile în șir la Reno sau Denver.

Comisia care se ocupa de numirea scriitorului bursier se întruni puțin înainte de ora treisprezece. La sosire, una din numeroasele secretare ale lui Coolidge instala magnetofonul cel mare, pe care rectorului îi plăcea să se înregistreze cu evlavie întreaga desfășurare a ședinței.

— Poftiți, poftiți, totul e gata, îi invita tînăra, și să vorbiți clar. În jurul mesei de consiliu lucitoare, luară loc mai mulți membri ai catedrei de engleză, care aveau legătură directă cu desemnarea scriitorului; actualul scriitor, o ființă umilă cu ochelari și cravată-șnur; decanul French, care nu vorbea niciodată; Dr. Wink de la Facultatea de Științe Administrative, care ridica întotdeauna obiecțiuni dificile; și o asistentă de la catedra de Educație Fizică cu numele de Selena May Sugar. Se așezară cu toții la masă, înșirînd în fața lor cutiile de carton cu lapte, crenvurștii și sandviciurile cu salată de pui. Unii, neacomodați încă acestui gen de experiență, priveau fix pe fereastră, palizi la față, forfota studenților care treceau prin curtea universității în drum spre tentațiile restaurantului cu autoservire.

— Nu-și dau seama cît sînt de norocoși, făcu Dr. Hamish Wagner de la catedra de engleză. Doamne, de-aș putea mînca acum un cotlet la casa universității! Mă rog bunului Dumnezeu ca nu cumva să-mi chiorăie burta, și să se imprime pe bandă.

— Ia-o binișor, Hamish, interveni Selena May Sugar. Să nu ne pierdem cumpătul.

Afară era o zi frumoasă și soarele dădea zăpezii nuanțe roșietice; în ea, prin ea, studenții se plimbau, îmbrăcați cu haine de iarnă viu colorate; ici-colo, ghipsul datorat vreunui accident de ski, adăuga scenei un plus de culoare (decorarea ghipsurilor făcea parte din arta folclorică locală a studenților). O mică haită de cîini alsacieni se zbenguiau mușcînd scoarța copacilor

înțepeniți sub crusta de gheață și erau la rîndul lor fugăriți de siluetele în uniformă ale polițiștilor din zona universității, veșnic gata să prigonească manifestările anarhice. Aproape că se auzea zgomotul cascadei ce se prăvălea din Munții Stîncoși, aflați departe, la orizont. Gîzele zumzăiau afară și aruncau priviri fugare, prin fereastră, comisiei.

— Ce frumos e afară ! exclamă Selena May Sugar.

Campanila, așezată chiar în mijlocul cetății universitare, un fel de imens monument falic, venerat de altfel în fiecare noapte prin șanțuri, grote sau locurile de parcare, porni să se clatine zguduită de cele treisprezece bătăi ale ceasului, urmate, în chip de desert, de imnul statului.

În timp ce bătea ceasul, ușa se deschise și rectorul Coolidge își făcu apariția. Folosea, după ras, o loțiune care-l caracteriza și care parfuma întreaga încăpere. Întotdeauna se știa pe unde a trecut. Luă loc în capul mesei și chemă adunarea la ordine, bătînd în lemn cu o cheie mare Phi Beta Kappa, pe care o purta anume în acest scop.

— Okay, făcu el. Ei bine, această adunare trebuie să hotărască pe care, pe cine, nu știu cum să zic, o să numim pentru bursa de scriitor pe anul acesta la cursul de creație literară. Sînt prezenți la ședință, oh, la naiba, cred că toți. Acum, doar un mic punct înainte de a începe discuțiile și de a-i da cuvîntul lui Harris ; nu uitați, dacă nu vorbiți drept în microfon, Rosemary din cabina ei stenografică n-o să priceapă nici un prăpădit de cuvînt din ce-o să spuneți, și n-o să figurați în procesul-verbal. Așa, okay, acum am să-i dau cuvîntul profesorului Harris Bourbon. Ei, dar unde-i ?

— Cred că s-a dus pînă la restaurantul studențesc să soarbă o ceașcă de cacao, răspunse un profesor, membru al catedrei de engleză, pe nume Bernard Froelich.

Rectorul Coolidge își arătă enervarea :

— Vreau doar să reamintesc că toate aceste ședințe sînt fixate, cel puțin în ce mă privește, după un program riguros și este imperios necesar să pot conta pe punctualitatea dumneavoastră.

Atunci se deschise ușa împinsă de Dr. Harris Bourbon, șeful catedrei de engleză, care intră poticnindu-se. Ceașca de cacao pe care tocmai o băuse lăsase urme pe mustața lui căruntă. Era un bărbat corpolent, dar complet șters, crescut la o fermă din partea locului și care se ridicase în lumea universitară prin pură perseverență. Purta în permanență, pe toată durata iernii americane bogată în ninsori, o bonetă bizară, un fel de căciulă de eschimos cu cele două clape pentru urechi fluturînd în vînt, pe care acum și-o scoase încet, scuturînd un fulg, doi de zăpadă de pe blană, și o așeză pe masă în fața lui, în timp ce magnetofonul înregistră zgomotul produs de această operație.

— E încă frig bine, făcu Bourbon, așezîndu-se și scoțînd din buzunar niște notițe ferfenițite. Vreți să-i pun eu în temă?

— Te rog, Har, răspunse Coolidge.

Harris Bourbon îi puse în temă în timp ce toți ceilalți ședeau tăcuți în jurul mesei. El atrase atenția asupra faptului că scopul înființării unei burse pentru cursul de creație literară era de a transmite studenților înaltele idealuri și trăsăturile tipice ale unei vieți creatoare. Dar exista o problemă. Scriitorii nu mai erau ceea ce trebuiau să fie. De fapt, era epoca în care viața literară se prezenta mai curînd ca o formă a delicvenței, și tot felul de întrebări se cereau formulate în legătură cu comportarea scriitorilor. Bernard Froelich, dezvelind un crenvurșt din hîrtia cerată, își reaminti că Bourbon nu se împăcase prea bine cu cele cîteva descrieri ale persoanei sale, apărute în romanele scriitorilor angajați pentru cursul de creație literară; ținuta lui șterșă și conservatorismul său instinctiv fuseseră imortalizate pentru posteritate cam prea dibaci pentru a-i fi pe plac.

— O altă problemă, urmă Bourbon, o constituie faptul că Benedict Arnold nu este una dintre cele mai bine cunoscute universități americane, și.....

— Asta poate a fost adevărat pînă acum cîțiva ani, dar nu vreau să cred că așa stau lucrurile și azi, îl întrerupse rectorul Coolidge. Bourbon își dădu seama că făcuse o gafă și încercă să retracteze.

— Adevărata problemă, explică el, constă în dificultatea de a găsi pe cineva destul de lipsit de succes pentru a fi dispus să primească o bursă atît de departe de New York, de editori și de vasta rețea de televiziune, și care totuși să fie destul de bun.

Însă toți scriitorii de frunte dar ocoliți de succes fuseseră smulși cu mult înainte de facultățile Wellesley, Bennington, Kenyon și Hillesley. Ceilalți poeți și romancieri fără succes erau fie atît de cumplit de proști încît își meritau soarta, fie din aceia care n-ar fi primit numirea pentru nimic în lume, socotind succesul ca pe un semn al eșecului și traiul în incinta unei universități o soartă mai rea decît moartea.

— Okay, bine, făcu rectorul Coolidge cînd vocea tărăgănată, cu accent din vest se opri, dar am impresia c-ai zugrăvit un tablou puțin cam sumbru, Har. Eu am crezut că țara noastră e plină de tineri scriitori talentați care abia așteaptă o ocazie ca acea pe care Benedict Arnold a hotărît să le-o ofere.

Actualul bursier, vizibil deprimat de faptul că avea clipele numărate, își ridică privirea și spuse:

— Oh, eu sînt sigur că există o mulțime de scriitori care ar fi bucuroși să vină aici.

— Ei bine, făcu rectorul Coolidge, el e omul cel mai în măsură să cunoască situația și cred că trebuie să profităm de faptul că se află printre noi pentru a-i adresa domnului Turk un ropot de aplauze drept mulțumire pentru munca depusă anul acesta.

Domnul Turk înclină din cap în timp ce comisia îl aplauda.

— Buun, urmă Harris Bourbon cu încăpățînare, cînd aplauzele luară sfîrșit, noi am făcut pînă acum o mulțime de propuneri.

— În aceste împrejurări, interveni Dr. Wink de la Facultatea de Științe Administrative („Dobîndiți o B.A. în B.A. de la B.A.“ Coolidge făcuse reclamă și în revistele comerciale), aș vrea să propun adunării să desființăm definitiv această bursă pentru scriitori și să alocăm fondurile altui scop. Nu am a mă plînge împotriva actualului scriitor, domnul Turk, și sînt bucuros să-l văd astăzi aici, dar nu toți predecesorii lui au fost oameni pe

care să-i fi dorit neapărat în mijlocul nostru. În multe cazuri, domnule rector, concepțiile lor politice și valoarea lor literară au lăsat într-atîta de dorit încît au ajuns să constituie o amenințare împotriva ordinii stabilite. Unul avea obiceiul să se întindă gol pe peluza din fața casei pe care o închiriase în cartierul de elită al orașului. Chiar soția mea mi-a atras de mai multe ori atenția asupra lui. Mi s-a spus că prețurile imobilelor au scăzut simțitor în anul cînd a locuit în cartierul acela. Și se spune că cel care a fost înaintea lui nu era normal din punct de vedere sexual.

— Aceasta e o obiecțiune etică față de bursă, doctore Wink? întrebă Coolidge ca de la înălțimea catedrei.

— Nu, dar ceea ce vreau să semnalez e totalul eșec al acestei inițiative. Aproape nici unul dintre scriitorii aceștia pe care i-am angajat, n-a adus vreun folos universității.

— Au scris despre ea.

— Nu prea favorabil — și majoritatea lor nici nu s-au deranjat să cunoască grupele de studenți ce le-au fost repartizate. Cît privește influența pe care au exercitat-o asupra studenților de aici, nu pare să fie tocmai genul de educație pe care-l urmărim noi. Unul mi s-a lăudat la Clubul corpului didactic că și-a petrecut trei săptămîni într-o debara din Thrump Hall, căminul fetelor. Se întîmplă și așa destul de rar să putem acorda diplomă vreunei virgine și fără prezența unor astfel de specimene prin preajmă.

— Asta-mi sună tot ca o obiecțiune etică, interveni Coolidge. Nu că aș avea vreo obiecțiune față de obiecțiunile etice, dar mai ai vreo altă obiecțiune în afară de cea etică?

— Mi se pare suficientă, domnule rector.

— Rosemary, vrei să consemnezi această obiecțiune etică a doctorului Wink? Da, așa, bravo, mulțumesc. Are cineva vreo altă obiecțiune care să nu fie etică?

Bernard Froelich, care-și petrecuse ultimele cîteva minute străduindu-se ca zgomotul provocat de masticarea crenvurștului să fie înregistrat de banda magnetofonului, se aplecă spre Selena May Sugar și-i șopti:

— Frumos pus la punct.

— Coolidge e la înălțime.

— Oh, Bernard, Selena, cred că n-avem nimic de spus la aceste ședințe care să nu poată fi auzit de toată lumea, observă Coolidge. Ne străduim să gîndim în grup pentru că știm că în grup gîndim mai bine. Vreți să repetați?

— Tocmai o întrebam pe Selena dacă nu vrea niște ceapă de la mine, răspunse Froelich.

— I-am răspuns că am destulă, adăugă Selena.

— Rosemary, te rog să nu consemnezi aceste cuvinte. Okay, așa, are altcineva vreo propunere de lansat în spațiu pentru a vedea dacă se înscrie pe orbită? S-ar zice că așteptăm cu toții ideea salvatoare.

— Aș vrea să pun doar o întrebare doctorului Bourbon, spuse Bernard Froelich: socotește că e neapărat necesar ca un scriitor să fie conformist pentru a putea fi invitat în sînul acestei universități? Gîndesc că ar putea fi o politică foarte periculoasă.

— Ei bine, răspunse Bourbon, cred că acesta este adevăratul nod al problemei. Vreau să zic, da așa e, vrem pe cineva care să se poarte cum trebuie, să se-mpace bine cu studenții și așa mai departe, și să preia și o parte din sarcinile predării. Și asta nu-i tocmai ușor.

— Poate că din cauza asta nu găsim omul potrivit? Eu cred că majoritatea scriitorilor mai însemnați din vremea noastră nu fac față acestor cerințe.

— Nu văd de ce n-am căuta totuși un tip în genul acesta. Ne-am descurcat bine anul trecut; Hen Turk a predat șase ore pe săptămînă și un băiat i-a scris un roman despre Madison Avenue pe care Turk l-a trimis editorului său de unde așteaptă un răspuns, probabil favorabil.

Froelich privi peste masă la actualul titular, un om destul de vîrstnic, deprimat, care scria romane despre vestul sălbatic, romane istorice meticuloase, în care cel mai mic amănunt al unui harnașament, fiecare nod al cravatelor-șnur de la gîtul cowboy-lor figura pe larg deoarece fuseseră găsite în materialul documentar. Era un fapt îndeobște cunoscut că își plictisea grupele de creație literară purtînd discuții de cîte două ore asupra colonizării. Ședea de cealaltă parte a mesei, pasiv și

gînditor, cu pălăria de cawboy tip Stetson în fața lui cu ochelarii cu rame de aur licărind verde în lumina orbitoare, exact genul de om pe care Froelich spera să nu-l mai vadă vreodată ca titular al bursei.

— Ei bine, spuse, eu cred că este o greșeală să ridicăm astfel de pretenții dar, în definitiv, e catedra ta, Harris. Totuși, pentru că am dat greș pînă acum, poate că am putea încerca altceva. Aș vrea să fac o propunere, domnule rector.

— Sigur, Bern, da, dă-i drumul !

— Ei bine, iată ideea mea, de ce n-am invita un scriitor străin ? Știți, acest gen de bursă nu e prea obișnuit peste ocean, în Europa, și studenții ar putea învăța multe dacă le-am aduce pe cineva din străinătate.

Rectorul Coolidge încuviință din cap și spuse :

— Asta-i o idee bună, Bern, pe cinstea mea. Putem să verificăm, dar cred că nu greșesc afirmînd că nu există nimic în statut care să limiteze numirea la persoana unui cetățean american și, în definitiv, așa cum știm cu toții, Europa a produs al naibii de mulți scriitori mari...

— Nu văd de ce n-am putea găsi vreun american debutant în ale literaturii care, venind aici, la noi, să facă ce i-am spune, stărui Dr. Wink.

— Credeam că s-a lămurit că toate posibilitățile reale de acest fel au fost epuizate, replică Froelich. Ce-aș spune eu în această privință e că europenii au conviețuit cu artele ceva mai mult decît noi cei din partea asta a lumii. Ei și-au format acolo un stil al vieții literare și cred că ar putea fi o lecție pentru unii dintre studenții universității, dac-am reuși să ispitim vreun scriitor de acest gen.

Rectorul Coolidge dădu din cap aprobativ, iar Froelich constată că începe să se înfierbînte.

Era o fire complicată, ambițioasă, care privea cu totul altfel calitatea de bursier al cursului de creație literară, în comparație cu ceilalți colegi. Considera că menirea acestor scriitori era să dovedească superioritatea creației asupra criticii, lucru pe care catedrele de engleză îl uită repede și fiecare exces săvîrșit de bursieri, fiecare șoc, pe care i-l dădeau lui Bourbon, îi provoca lui Froelich o

deosebită plăcere. Cînd își scoteau hainele la reuniunile bobocilor, sau seduceau nevestele membrilor corpului didactic, jos, lîngă lacul universității, Froelich nu putea face altceva decît să se bucure : era lecția despre frivolitatea lumii pe care o dădeau unei comunități ce-și închipuia că poate face din artă o simplă chestiune de ordine.

Froelich se simțea indignat și pentru alt motiv ; deslușea o nuanță de enervare și conservatorism în protestele ridicate la ședință și liberalul din el începea să se zbîrlească. Froelich, educat în est, era veșnic uluit de nota de precauțiune care se făcea mereu simțită în aceste ținuturi ale pionierilor vestului și, pentru că era din est cuvîntul „Europa" suna dulce în gura lui, îi plăcea să-l repete printre oamenii care șterseseră de mult din mintea lor acest continent sau chiar își închipuiau că nu mai există. Așa că, privind de jur împrejurul încăperii, care reflecta lucirea albă a zăpezii, continuă să demonstreze cît succes obținuseră întotdeauna scriitorii europeni cînd vizitaseră universitatea pentru a ține conferințe. Aminti de cîțiva care în ultimii ani înflăcăraseră universitatea pînă la entuziasm. Auden, Simone de Beauvoir, Dylan Thomas. Cînd menționă ultimul nume, Bourbon se cutremură vizibil, iar Froelich, care nu era doar susținător al acestei idei ci și un abil politician, își dădu seama că a mers poate cam prea repede. Nu toată universitatea se dovedise receptivă la ideile expuse de Thomas, în schimb unii se dovediseră prea receptivi ; poetul venise și plecase, lăsînd în urma lui o stare de tulburare, o stare, într-adevăr, de frenezie.

— E un scriitor foarte interesant, dar nu cred că ar fi omul potrivit pentru un an întreg, Bernard, spuse Bourbon.

— Eu credeam că a murit, făcu Selena May Sugar.

— E adevărat, aprobă Froelich. M-am folosit de numele lui doar ca un exemplu. Dar dacă cineva de genul lui pare prea avangardist, ei bine, eu cred că nici un alt popor nu a dat naștere unor scriitori atît de respectabili, ca englezii.

— Ei, da, Bern, asta așa e, admise rectorul Coolidge. Sînt și altfel de scriitori europeni. Am cunoscut eu în-

sumi o mulțime, aș putea zice, și mulți erau oameni teribil de drăguți și politicoși. Multă lume crede că europenii sînt imorali dar eu am constatat că o mulțime pe acolo sînt la fel de morali ca dumneata sau ca mine. Ce spui la asta, Har ?

Bourbon era, în mod evident, foarte puțin convins. Froelich, care cunoștea toate cusururile și ezitările șefului său de catedră, și de mult învățase arta de a le exploata, știa că nici nu putea fi altfel ; dar știa la fel de bine că în fața hotărîrii unei adunări, Bourbon era lipsit de orice punct de vedere personal, și că, deci, cauza lui era ca și cîștigată. Succesul îi provoca o mulțumire considerabilă și pentru că îi plăcea să cîștige întotdeauna dar și pentru că de data aceasta mai avea și alte scopuri în vedere. Eforturile lui nu luaseră încă sfîrșit și se pregăti pentru cea de a doua parte a companiei.

— Buun, făcu Bourbon, dacă nu-s nici un fel de restricții pentru acordarea bursei...

— Nu, sîntem absolut liberi în privința asta, Har, tocmai am verificat, putem să interpretăm textul cum vrem, spuse rectorul Coolidge.

— ...Buun atunci, la naiba, cred că sînt de acord. Riscăm al dracului de mult, dar de ce nu ? Totuși aș vrea să mai spun ceva. Cred că ar fi bine dacă am încerca să găsim un englez, și am să vă arăt motivele. Un francez sau un neamț sau altcineva de felul acesta ar fi strașnic, și n-aș vrea să par că am prejudecăți, dar dac-am alege pe careva de prin părțile acelea ar exista un risc mare ca bobocii să nu-l priceapă.

Froelich observă că atitudinea lui Bourbon se însufleți se și își dădu seama de ce. Fără îndoială, gîndea Bourbon, fără îndoială că în Anglia, mai de grabă decît în orice altă parte, domnea încă vechea idee despre omul de litere manierat. Un Gosse, un Saintsbury, chiar și un Forster i se părea genul de care Benedict Arnold avea cea mai mare nevoie, un om de cultură, cu o influență binefăcătoare. Froelich, care simțea că stîrnise aceste frînturi de gînduri în imaginația lui Bourbon, își savura din plin satisfacția.

Coolidge ceru să se propună cîteva nume, iar Froelich, examinînd posibilitățile de a decide în funcție de

sentimentele adunării, jucă următoarea carte: propuse numele lui James Walker.

Era un nume care nu le spunea nimic. Harris Bourbon, fermier dar gentleman, nu citea nici o carte apărută după 1895 și considera Jude Neștiutul ca o culme a îndrăznelii literare. Își afirmase această părere în cartea sa The Bucket of Tragedy[1], scrisă în anul 1947, mărturisindu-și interesul pentru dramaturgii din epoca regelui Iacob I, care-i ocupau acum tot timpul, îndemnîndu-l să condamne orice literatură fără o structură vădit tragică. Dr. Hamish Wagner, alt membru al catedrei de engleză, care preluase de curînd sarcina îndrumării zilnice a seminarului de compoziție, pentru boboci, fusese expert în opera lui Auden, dar aceasta se întîmplase în 1955 și din anul acela lectura lui, cu excepția lui Auden bineînțeles, luase sfîrșit cu desăvîrșire. Tot ce-l preocupa acum era poziția complementului față de cuvîntul determinant, greșelile crase de ortografie și caligrafie, principiile de bază ale compunerii.

Mustața lui roșie strălucea viu în lumina orbitoare a zăpezii; voia să spună ceva, să-și exprime aprobarea sau dezaprobarea, dar nu-i venea nimic în minte pentru că pierduse în mod irevocabil contactul cu actualitatea literară, devenise un adevărat rebut academic. Decanul French, un bărbat masiv, cu maniere elegante, se declară de acord în principiu; Dr. Wink, împotrivă. Selena May Sugar, pe care o interesau „furioșii", păru să recunoască numele propus. Rectorul Coolidge dădu cu înțelepciune din cap.

— Acesta e, urmă Froelich, romancierul James Walker care a scris Ultimul lord. Este un tînăr care promite mult. Revista „Time" a publicat acum vreo două luni un articol despre el... Froelich nu-l cunoștea pe Walker și îi aflase numele absolut din întîmplare. Dar deși nu-l cunoștea, îi plăcea în general poziția și spiritul său. Numele lui apăruse în reviste literare și mici publicații, legat de al altor scriitori ca Amis, Wain, Murdoch. Totodată era considerat ceva mai provincial,

[1] Cupa tragediei (engl.).

un scriitor cu rezonanţe locale, un om care descria personaje sensibile ce locuiau departe de locurile unde pulsează viaţa. În noua formă a acestui gen intim al romanului englez, eroii sînt retrogradaţi cu o jumătate de clasă, revolta este sporită proporţional, semnificaţia rezultă de la sine. Dar Walker realiza toate acestea cu multă forţă; avea un fel elegant de a critica tocmai acel gen de educaţie şi cultură pe care Bourbon le admira atîta, ceea ce-l făcea să prezinte, pe ici pe colo, un interes cu totul deosebit pentru Froelich, care voia un revoltat, dar îl voia interesant. Ca mulţi americani, Froelich, democrat convins, era fermecat de sistemul social englez. Şi Walker — intuise Froelich — era un om cam în aceeaşi situaţie — un om cumpănit între vechea ordine şi cea nouă, privind înainte, cu ochii înapoi, suspendat undeva între revoluţie şi restauraţie. În orice caz, era destul de probabil că ar putea să semene confuzie şi să-l îndrăgească pe el, pe Bernard Froelich. Aşa că Froelich continuă să sublinieze avantajele propunerii sale, alegîndu-şi cuvintele pentru a fi pe placul lui Coolidge, al lui Bourbon şi al întregii comisii. Le spuse că Walker este destul de bine cunoscut pentru a prezenta interes pentru cei care se pricep, dar nu destul de cunoscut pentru a fi înfumurat. Era o onoare pentru ambele părţi, iar Benedict Arnold putea să-l tempereze dacă s-ar fi dovedit necesar.

— Oare ar vrea să vină aici, în sălbăticia asta? întrebă decanul French, îndreptîndu-şi cravata de altfel bine potrivită.

— Cred că da, răspunse Froelich. Îi oferim o adevărată şansă. De aceea totul e perfect.

— Ascultă Bern, mai spune-mi pe scurt cîte ceva despre omul acesta, zise Coolidge.

Bourbon interveni ca să întrebe dacă e „destul de demn de consideraţie".

— Păi, făcu Froelich, putem să zicem despre el: nu e chiar o carte, e doar un capitol.

Comparaţia îi venise în minte deoarece pentru Froelich, James Walker chiar asta şi era Froelich scria o carte, Impasul, *care trata despre impasul secolului XX, cu referire specială la impasul postbelic. Era o carte*

lungă și cu o sferă amplă (există multe impasuri în secolul XX), iar Froelich includea tot ce era de inclus: alienarea, dilema existențialistă, revolta și angoasele, în toate manifestările lor posibile, atît în America cît și în Anglia. Era o carte deosebit de importantă pentru Froelich deoarece de succesul ei depindeau șansele lui de avansare. Și din multiplele capitole, unul, intitulat: „Anomie contra Bonomie în romanul englez contemporan" urma să trateze pe larg despre romanele lui James Walker — atît de splendid tipice, atît de abil pline de: Dilema Liberală, Pierderea Eului și Noi contra Celorlalți. Acesta era încă un motiv de a-l dori; putea să-i alimenteze cartea cu propria lui viață, putea fi ținut sub o permanentă observație. Șablonul părea atît de izbutit — liberalismul lui Walker, caracteristicile sale de englez și însăși existența lui, gata pentru biograful atent — încît Froelich se înfierbîntă de-a binelea.

— El reprezintă ceva, spuse. Noua literatură engleză de cea mai bună calitate. Formă și fond. Stil și conținut. Sînt sigur că noi toți o să avem multe de învățat. Nu e nici proletar, nici diletant. Walker navighează în vîltoarea contemporaneității. Eh, vedeți, aș zice că e o afacere!

— Pentru 49 de cenți pe zi se poate spune că e un furt, făcu Selena May Sugar, așa că, okay, hai să-l furăm.

Dr. Wink protestă energic, dar magnetofonul fîlfîi la capătul benzii iar rectorul Coolidge, cu gîndul la o altă ședință cu Comitetul absolvenților prieteni ai fotbalului, spuse în încheiere:

— Așa, bine, Bern, hai să facem o încercare! Vrei să-i afli adresa și să-mi redactezi un fel de invitație, Har? Și eu am s-o semnez.

Froelich se lăsă pe spate, în scaun, cu un sentiment plăcut de împlinire. După ce alte cîteva nume fură propuse, rectorul Coolidge declară ședința terminată. Froelich părăsi încăperea cu un simțămînt ciudat; intuiția îi dădea certitudinea că Walker va accepta, că anul viitor va fi un an bun, că viitorul său personal și planurile lui pentru liberalizarea universității erau bine pornite. Un tablou mental al genialului englez furios, atît de diferit

de cel al lui Henry Turk, îi copleşi mintea. „Cît eşti de abil!", îşi spuse.

Şedinţa comisiei avusese loc la sfîrşitul lunii martie cînd plugurile de zăpadă curăţau o ultimă ninsoare tîrzie de pe aleile incintei universităţii, iar trosnetul gheţii în matca şuvoaielor de munte prevestea brusca izbucnire a primăverii. La două zile după aceea, rectorul Coolidge, oprindu-se în drum spre un banchet cu 10 dolari tacîmul, dat de soţiile membrilor corpului didactic, în memoria lui Chopin, semnă scrisoarea concepută de Harris Bourbon şi nu peste mult timp mesageri înaripaţi o purtară grabnic peste Atlantic pînă în Anglia, pînă la James Walker pentru care, de asemenea, anul însemna o cotitură.

Cartea întîi

Da, porneşti către soare-apune?
Departe de casă, în ţară străină,
Noi cei hoinari, ce facem, spune,
Dacă norocul ne lasă din mînă?

Dar cine din drum, de teamă se-opreşte,
Chiar fără casă sau acoperămînt,
Dacă deasupra noastră lucește
Cerul albastru care ne dă avînt.

WORDSWORTH

1

Poșta sosea întotdeauna tîrziu la casa din Nottingham unde familia Walker ocupa un apartament la ultimul etaj. La ora cînd apărea poștașul, croindu-și drum printre straturile învălmășite de rododendron care năpădeau grădina neîngrijită, ceilalți locatari ai casei — obișnuiții studenți la belle-arte, bibliotecari care în perioada alegerilor lipeau în fereastră afișe ale partidului laburist și apoi, pe neașteptate, îi votau pe liberali — erau, cu toții, de mult plecați. Elaine Walker se sculase devreme, pregătise fetița pentru școală, o dusese pînă acolo cu bicicleta, într-un coș de copil fixat de șa, și își începuse activitatea în tura de dimineață la spital, la ora cînd scrisorile cădeau foșnind în cutia fixată pe ușa principală, cu panouri de sticlă. Doar un singur om se afla în clădire, doar un singur om auzi foșnetul acela care-l făcu să tresară. Omul era James Walker, abia trecut de treizeci de ani, o persoană corpolentă, ușor tiroidiană, cu un mers tîrșîit, victimă a nevoii nesatisfăcute de a dormi douăsprezece ore pe zi ; întotdeauna sărea din pat la auzul acelui zgomot promițător de noroc, vreo nouă editare, vreo invitație.

De ce se consuma ? Era un om plictisit, trîndav, destul de departe de prima tinerețe pentru ca ivirea unei noi dimineți să-l încînte. Numai deprinderea scrisului și indignarea îl țineau treaz ; cărțile pe care le scria în liniștea apartamentului erau mesaje violente, disperate, ale impulsului său de a se însoți cu lumea înconjurătoare, cu care se descurca destul de greu în traiul de zi cu zi ; dar mica deschizătură din cutia de scrisori reprezenta o portiță prin care neprevăzutul putea să pătrundă în universul său. Așa încît coborî

scările împletic indu-se, cu o înflăcărare ivită pe fața rotundă și sumbră, și se îndreptă, în papucii săi de catifea maro, să întîmpine fericita eventualitate.

Cînd văzu scrisoarea din America, își dădu seama de aspectul ei impresionant. Atîrna în cutia din plasă de sîrmă, un plic din hîrtie albastră foșnitoare, cu marginile tivite cu dungi albastre și roșii, francat cu un timbru imens, înfățișînd o creastă de cocoș, emblema universității *(Benedictus Benedice)*, într-o nuanță discretă de cenușiu. Luă cu el plicul și se întinse din nou în pat, învelindu-se cu cuverturile ca să-i țină cald. Elaine îi lăsa întotdeauna un termos cu cafea; își turnă puțină cafea în paharul de metal, luă o sorbitură ca să se învioreze, apoi deschise plicul cu degetul mare și scoase foaia de hîrtie dinăuntru. Era o foaie de hîrtie scumpă, foșnitoare, bătută la mașină cu acele caractere noi, ciudate, pe care doar mașinile de scris foarte moderne le posedă și care îi spunea pe scurt că este dorit în America. Era o solicitare din partea lumii înconjurătoare! Se ridică în capul oaselor în pat și exclamă: „Dumnezeule!" Se simțea încălzit, emoționat pentru că, deși rămăsese încă de mult credincios celei mai fundamentale dintre toate convingerile literaților, anume că omenirea îi datora mijloacele de trai, se simțea ciudat de tulburat acum cînd lumea părea să i le ofere. Se dădu iarăși jos din pat, cu părul ciufulit, și-și aprinse o țigară, întrebîndu-se ce trebuie să facă. I se păru, la prima gîndire, că este pregătit pentru așa ceva. O spărtură în tăcerea universală, o ocazie! Iată-l invitat în calitate de scriitor ceea ce, în mod secret, el se socotea de mult timp. Deși era departe de a putea fi considerat un om harnic, scrisese pînă acum trei romane, toate prezentate ca promițătoare de către criticii literari ai revistelor de sfîrșit de săptămînă. Fusese pomenit în cîteva articole și era evident că exista un mic număr de cititori pentru care însemna ceva. Problema era că nu avea idee cine erau acești cititori, nu fusese niciodată solicitat de ei în mod direct. Romanele îi produseseră ceva bani, mai mult decît îndeajuns ca să acopere costul hîrtiei pe care le bătuse la mașină și al țigărilor fumate în timp ce le scria. Tratau despre eroi asemă-

nători lui, tipuri de provinciali sensibili cărora soarta le dăduse o lovitură crudă, pentru care viața era prea prozaică și mediocră ca să merite cît de cît a fi trăită. În ultimele pagini, eroii, prinși în cursa distanțării lor față de istorie, mureau sau perorau vehement despre corupția socială. Vorbeau despre impulsul de a fi mai buni, de a duce o viață plină de sens și, scrise pe masa din bucătărie pe care o folosea drept birou, în timp ce privea pe fereastră la un copac singuratic, romanele izvorau drept din inima lui.

Aceste cărți apăruseră atît în Statele Unite cît și în Anglia și adesea îl frapase ciudățenia faptului că cele mai multe din puținele scrisori pe care le primea, cele mai multe din îndemnurile de a continua să-și aștearnă pe hîrtie teoriile despre literatură sau nenorocirile personale care-l făcuseră ceea ce era, veneau din America. Revistele americane de mare tiraj, cu coperte lucioase și reclame pentru corsete extrem de complicate, tipăreau, printre corsete, nuvele la care în Anglia nimeni nu voia să se uite, iar manualele de școală cu titluri ca „Cele mai bune nuvele sociale engleze" le retipăreau și îi expediau cuvenitele onorarii. Ediția americană (nu cea engleză) a revistei „Vogue" îl menționase în coloana „Lumea vorbește despre...", și ajunsese să creadă că în acea țară străină (nu în Anglia) lumea vorbea despre el. Ce spunea? N-avea importanță, vorbea. „Time" îl lăudase, îi publicase fotografia, vorbind despre „privirea sa de pasăre de pradă și predispoziția la calviție".

Biblioteca publică din Buffalo îi cumpărase manuscrisele, motiv pentru care fusese nevoit să le scrie din nou, deoarece pe primele le distrusese. Primea scrisori de la fete și un tînăr ambițios din Idaho îi propusese să compună o dizertație despre el.

Ellis Tilly, reprezentantul intereselor sale în America, îi scria că redactori și editori erau nerăbdători să-l cunoască. „Și ăsta sînt eu, obișnuia uneori să-și spună pe cînd căra cărbuni, în sus pe scări, pînă la etajul doi, chiar eu". Scrisoarea transforma acum toate aceste păreri și promisiuni în ceva mai cuprinzător: o ofertă. Îi spunea: „Contezi"; „Exiști". Venea exact la timp;

era conștient, cînd zăcea în pat dimineața, că foarte curînd trebuia să înceteze de a mai fi o promisiune, că trebuia să devină important, altfel focul se va stinge. Trebuia să înflorească, să înmugurească.

Din toate punctele de vedere momentul era prielnic. Cele două slujbe de cîteva ore pe zi cu care-și umpluse existența pînă nu de mult, luaseră sfîrșit pe neașteptate.

Timp de doi ani predase unui grup de preoți liberi în timpul zilei, un curs potolit, plat, despre literatura modernă, în clădirea în stil georgian a Centrului de învățămînt pentru adulți din strada Shakespeare. Peste drum se afla Colegiul universitar, acum părăsit, unde studiase Lawrence; Walker putea vedea de la fereastră clădirea, în timp ce discuta în contradictoriu despre imaginile artistice morbide din *Women in Love*[1]. Dar, treptat, grupul se redusese și, pînă la urmă, din plictiseală, sau poate chiar jigniți, membrii se risipiră. De asemenea, purtase, în schimbul unei sume ridicole, șosete pentru o firmă locală de tricotaje, dar o inovație tehnică făcuse experimentul inutil. Acum se îndeletnicea doar cu scrisul, singur în apartament, pînă cînd Elaine se întorcea, tîrziu după masă, aducînd-o pe Amanda cu ea. Cînd se gîndea, propria lui viață i se părea lipsită de perspective și meschină. Realitățile în mijlocul cărora trăia nu-i ofereau nimic, iar el visa un univers plin de energie, în care să poată trăi la largul lui. Acum stătea la fereastră și privea jos, printre coșurile fumegînde, centrul orașului, cu turlele și acoperișurile lui, cupola rotundă a Consiliului Municipal, forma scundă a castelului, lespedea în formă de dinte a Institutului tehnic, macaralele înalte care se ridicau ca o pînză de păianjen, acolo unde clădiri administrative luau locul librăriilor.

Orașul zăcea ca într-o vază, asemenea florilor veștede, și Walker simțea că pîcla provincială i se strecurase în suflet și se cuibărise acolo, stătută, permanentă. Ploua în inima lui ca și dincolo de ferestre.

---

1 *Femei îndrăgostite* — roman de D. H. Lawrence.

O mierlă, proptită în pomul înmugurit de peste drum, cînta un imn primăverii ; Walker simţea şi el nevoia să înmugurească. Dar înlăuntrul lui seva încetase să mai pulseze. Luă scrisoarea şi trecu în camera de zi, plină de fumul de ţigară al serii precedente. Se aflau acolo toate realizările sale vizibile : aparatul de radio, lămpile de citit, găleata de cărbuni, fotoliul lui. Un urs tibetan, de jucărie, zăcea cu faţa în jos pe covoraşul din faţa căminului, de parcă ar fi fost bolnav. Îşi reaminti de vechea lui vitalitate şi simţi că mediul înconjurător i-o strivise, de parcă ar fi suferit de boala somnului, sau de ofilire, ca plantele din glastrele de pe pervazul ferestrei.

Dar, prin contrast, scrisoarea din mîna lui se zbătea plină de viaţă. O solie ! Îi oferea promisiuni de stimă, gustul libertăţii şi un salariu acceptabil pentru a se simţi liber. Şi libertatea *asta* însemna mare lucru pentru Walker. În inima lui împărtăşea cu tărie convingerea intelectuală care ne spune că avem o datorie mare de plătit anarhiei, din pricina civilizaţiei acumulate în jurul nostru, şi primea dezordinea cu braţele deschise. Pentru că se simţea nu numai plictisit de ceea ce făcea, dar şi vinovat. Arta era aidoma vieţii, un produs al progresului ; ori el nu progresa de fel. Şi oare libertatea şi anarhia şi progresul nu se înmănuncheau atunci cînd era pomenit cuvîntul „America" ?

O mulţime de scriitori tineri plecau acum în America ; de fapt, aproape toţi ; făceau o ucenicie necesară.

Era indicat oare să pierzi ocazia sau măcar să nu te laşi în voia curentului ? El aparţinea, în definitiv, unei generaţii de literaţi care, toţi, datorită unui sistem de educaţie comun şi unei experienţe sociale comune, aveau exact acelaşi creier, unde bîzîiau exact aceleaşi gînduri. Faptul că alţii fuseseră în Statele Unite constituia deci adevărata garanţie a succesului. Lăsă scrisoarea pe biroul acoperit de primele cinci capitole ale unui roman vădit neizbutit şi începu să se plimbe prin cameră, într-o explozie de exaltare, întrezărind peisaje noi în care înalte podişuri stîncoase se amestecau cu zgîrie-nori într-o confuzie puţin probabilă. „Dăruieşte-te, îi spunea inima, cheltuieşte puţin

spirit!" Dar ce avea de cheltuit? Şi ce va face, zi de zi, acolo? Nu, se simţea pierdut; trebuia s-o întrebe pe Elaine.

Gîndul, o dată formulat, complica problema.

Era ştiut, o ştia chiar şi el, că e om însurat. Or Elaine, cu o mamă bolnavă pe care o îndopa conştiincios cu Licoarea lui Brand, s-ar fi împotrivit s-o părăsească, de asta era sigur. Tentaţiile intelectuale nu formau hrana lumii ei.

Dar Walker simţea că fără ea s-ar descurca greu, pe de altă parte, îşi dădea seama, cu oarecare surprindere, că ar fi vrut să încerce. Cei opt ani de căsnicie fuseseră pentru el exact ca viaţa unui turist în Anglia, totul fusese confortabil, familiar, tihnit; dar spiritul lui reacţiona şi se revolta ori de cîte ori se gîndea la lumea adevărată din afară.

În anii tinereţii, Walker fusese un tînăr cam nestăpînit, care îşi petrecea timpul prin cafenele, purta o barbă mică, de revoltat, şi, cînd şi cînd, cunoştea şi seducea tinere fete ce bîjbîiau prin viaţă, plictisite de părinţi. Participa la chefuri monstre şi se întorcea acasă noaptea tîrziu, prin suburbii, izbind cu piciorul în sticlele de lapte. Toate trecuseră dar nu fuseseră uitate. O întîlnise pe Elaine cam la trei ani după ce-şi luase diploma la universitate, o întîlnise la un bal.

Pe atunci mai ducea încă, clandestin, o viaţă de student; descoperise că una dintre calităţile unei universităţi este aceea că nimeni nu te opreşte să intri, aşa că a continuat să frecventeze cursuri, să joace *bridge* cu studenţii, să utilizeze biblioteca, şi chiar să doarmă uneori în parcul universităţii. Fusese viaţa ideală de creaţie, deşi pe vremea aceea nu scrisese de fapt nimic; îi era de ajuns că se socotea scriitor.

Scrisul propriu-zis venise mai tîrziu, o dată cu respectabilitatea, după ce o cunoscuse pe Elaine.

Era o fată masivă, surprinzătoare, care sosise, într-un autobuz încărcat cu alte infirmiere de la cămin, ca să ia parte la o reuniune studenţească. Purta o rochie dintr-un material gros, cu un imprimeu încărcat, ca o stofă de mobile. Nu ştia de ce-o alesese tocmai pe ea în acea seară, dar numai la cîteva zile după aceea

vădea față de Walker un adînc simț de proprietate. Îl ducea la petreceri, îi făcea cinste cu băutură prin localuri, îl silea să se bărbierească. Pe prietenii ei, oameni care jucau tenis și conduceau mașini tip sport, el îi considera dușmani personali ; gustul Elainei pentru băuturi scumpe și deplasări cu taxiul îl scotea din fire, iar excursiile la țară, cînd Elaine purta o geantă mare de blană care părea confecționată din niște vulpi păturite în două, îl plictiseau și îl înspăimîntau. Avea mereu senzația că într-o bună zi îl va lua pe sus, îl va îndesa în sacoșă și va pocni închizătoarea peste el. Așa s-a și întîmplat în ziua nunții. Pentru luna lor de miere, Walker închiriase o căsuță în Cornwall. Acolo, între ciocniri postmaritale și euforie sexuală, își începuse primul roman și pusese la punct o metodă eficace de a se întreține amîndoi fără vreun venit ; cutreiera în fiecare noapte împrejurimile, cu un cuțit lung în mînă, și reapărea cu o conopidă, un nap sau o varză.

Dar treptat, vechiul Walker, revoltatul, studentul de profesie, se transformă într-o nouă figură, Walker *pater familias*, mai gras, mai adaptat, proprietarul propriei lui tone de cărbuni. În pat, spontaneitatea erotică părea să pălească în fața cerințelor profesionale de igienă. „Te-ai spălat pe față și pe mîini ?“ murmură Elaine încă din prima noapte. „Ți-ai tăiat unghiile ? Mie să nu-mi vii cu șosetele în picioare“. Călătoria cu trenul la întoarcerea din Cornwall adînci procesul de transformare. Luaseră loc într-un vagon deschis, lîngă o toaletă a cărei ușă nu voia să stea închisă.

„Du-te și închide-o“, îi ceru Elaine. Se supuse. Ușa se deschise din nou, balansînd. „Iar s-a deschis“, făcu Elaine. De la Truro la Londra, Walker încercă să găsească un mijloc de a ține ușa închisă, pînă cînd, în cele din urmă, sfîrși călătoria în toaleta asfixiantă, cu piciorul proptit în ușă. „Nu putem continua așa“, își spusese ieșind de acolo. Dar faptele dovediseră că puteau.

Acum gîndul de a redeveni el însuși, printr-un simplu gest, i se urcă la cap ; scoase impermeabilul din dulap, îl îmbrăcă peste pijama și alergă jos. Pe stradă, troleibuzele treceau pe lîngă el, fîșîind prin ploaie. Se

duse la o cabină telefonică de lîngă băcănie, unde vecinele de etaj, ocupate cu alegerea ardeilor grași, deși lipsite de prejudecăți, rămaseră cu ochii holbați la picioarele lui multicolore, în pantalonii de pijama, ce apăreau, ca o invitație nerușinată, de sub gabardina impermeabilului. Cabina telefonică mirosea a ceva foarte neplăcut. Walker găsi patru monezi de un penny în impermeabil și formă numărul centralei de la spital. Cînd i se răspunse la apel, spuse cu o nuanță rugătoare în glas :

— Aș vrea să vorbesc cu sora Walker, de la maternitate, e urgent.

Aproape că trebuia să spui că naști în cabina telefonică ca să capeți legătura. Urmă o pauză și apoi vocea Elainei, la fel de profesional țeapănă și scrobită ca și uniforma pe care o purta, se auzi pe fir.

— Secția de nașteri, ce doriți ? întrebă ea.

Walker și-o putea închipui, respirînd greu, un balaur în uniformă ; după opt ani tot îl mai intimida.

— Sînt eu, Jim, spuse.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă Elaine.

— Păi, făcu Walker, a venit o scrisoare cu poșta de azi dimineață.

— Zău, se miră Elaine.

— Sînt invitat în America.

— În America ? repetă Elaine, și cine te-a invitat ?

— Păi, o universitate de acolo caută un bursier pentru cursul de creație literară și bineînțeles că s-au gîndit la mine.

— Adică ce înseamnă asta ? se interesă Elaine după o pauză.

— O, mă duc și stau pe acolo și scriu cîte ceva și ei mă plătesc cu șapte mii de dolari pentru treaba asta.

— Am crezut că un asemenea curs ți s-a părut întotdeauna ridicol, protestă Elaine.

— Ei, da, *okay*, așa e, răspunse Walker. Dar orice om are un preț. Al meu se pare că e șase mii nouă sute de dolari.

— Au cam exagerat, spuse Elaine.

— Așa se pare.

— Și vrei să te duci ? întrebă atunci Elaine.

Aceasta era întrebarea. Walker era conştient că într-adevăr aceasta era întrebarea, aşa că răspunse :

— Ştiu eu ? şi atunci îşi dădu seama că începe să fie enervant. „Cum naiba să ştie el ?“ De aceea încercă altfel : Tu vrei să mergi ?

Elaine tăcu un timp. Walker simţi cum încep să-i îngheţe picioarele. Un cîine cafeniu se uită pe furiş la el prin geamul cabinei şi doi băieţaşi, de cealaltă parte a străzii, opreau, după toate aparenţele, trecătorii atrăgîndu-le atenţia asupra pantalonilor lui de pijama.

Elaine răspunse :

— Eu nu văd cum aş putea, tu ce crezi ? Va trebui să pleci de unul singur.

— Gîndeşte-te bine, o sfătui Walker.

— Nu, răspunse Elaine, tu eşti cel care trebuie să se gîndească. Eu *nu pot* merge, dar dacă tu vrei într-adevăr să pleci, motivul acesta nu trebuie să te oprească. Crezi că va folosi scrisului tău ?

Elaine spunea „Scrisul tău“ cum ar fi spus alte soţii, cu o fire mai blîndă, „băutura ta“ şi, probabil, în mintea ei, cele două mici păcate făceau parte cam din aceeaşi categorie a viciilor pe care le tolerezi, la care pînă la urmă consimţi. Faptul că nu făcea altceva toată ziua şi se afla în subvenţia ei permanentă, fiindcă trăiau amîndoi din salariul ei, nu-i schimba cu nimic atitudinea şi niciodată nu o deranjase ; o mulţime de femei aveau soţi care nu voiau să muncească.

Walker începu să citească instrucţiunile de pe peretele cabinei, care pentru un motiv greu de înţeles erau redactate în limba germană, şi spuse încet :

— S-ar putea.

— Ei, atunci gîndeşte-te bine.

— Să plec fără tine ?

— Pentru cît timp ? se interesă Elaine.

— Pentru un an. Un an universitar.

— Păi, eu cred că un an departe de casă îţi va prii probabil de minune, spuse Elaine. Poate că aşa ai să înveţi să-ţi porţi de grijă şi singur.

Walker încercă plin de speranţă :

— Crezi c-aş putea să mă descurc ?

Elaine răspunse :

— Cel puţin ai putea să încerci.

Apoi se auziră zgomote la capătul firului şi Elaine păru că strigă ceva cu o voce care bubui pînă în tavan.

Peste puţin vocea ei reveni pe fir :

— Ascultă, puişor, trebuie să te las. Doctorul îşi face vizita. Ţi-ai pus o cămaşă curată azi dimineaţă ?

— Nu m-am îmbrăcat încă, răspunse Walker. În timp ce rostea aceste cuvinte, îşi dădu seama că făcuse o greşeală fatală.

— Stai gol în cabină ?

Walker răspunse :

— Am pijamaua pe mine.

— În cabină ?

— Mi-am pus impermeabilul pe deasupra.

— Eşti un caz disperat, Jim, spuse Elaine.

— Credeam, zise Walker, că ştiinţa medicală susţine că nu există cazuri disperate.

— Şi eu am crezut la fel, înainte de a te cunoaşte. Bine, du-te acasă, măi hahaleră, pînă nu degeri de frig. Şi nu uita să-ţi pui o cămaşă curată.

Walker spuse :

— Încerci să mă transformi într-un mic-burghez.

— Eu credeam că eşti un mic-burghez, spuse Elaine.

Walker care ştia că este, şi o ştia amarnic, răspunse :

— Nu, nu sînt.

— Ei bine, făcu Elaine, indiferent din ce clasă faci azi parte, du-te acasă pînă nu degeri de tot.

— Ne vedem la patru, spuse Walker.

— Cu o cămaşă curată, completă Elaine.

Pe drum, înapoi spre casă, în vreme ce ploaia îi uda partea de jos a pantalonilor de pijama, Walker încercă să-şi închipuie cum ar fi viaţa fără nevastă. Nu-i veni nimic în minte. Dar ambiţia şi speranţa îi încolţeau în inimă şi nevoia de a pune capăt acestei păci tihnite căpătă consistenţă. Simţi mirosul de ceară din hol, care-i displăcea. Sus, pe biroul lui, scrisoarea îl chema în America, aşa cum altădată scriitorii americani fuseseră chemaţi în Europa. În bibliotecă, ediţii ieftine, pline de praf, din operele lui Henry James şi Henry Adams, îi reaminteau că se formase o tradiţie

a unor astfel de plecări, îi reaminteau că există oameni care văzuseră pasarela vaporului Cunard ca pe o potecă spre noi păşuni spirituale. Universul orăşelului de provincie care-i alimentase ultimele romane, universul unora ca Dolci, sau Spencer şi şcoala primară din colţ, nu puteau să apară decît anemice, la fel cu liberalismul britanic, moale, necreator, care-i dăduse perspectiva asupra vieţii. „La drum, trebuie s-o porneşti la drum !", îl îndemna inima. Mîncă o arahidă şi mormăi către sine. Stătea în cameră şi se simţea departe de ea. Nu exista spaţiu acolo pentru dezvoltare, pentru mai multă înţelegere, pentru comunicări superioare. „O iluminare, Doamne, exclamă el, o iluminare !" Grăbit, înainte ca Elaine să se întoarcă acasă cu altă părere, se aşeză la maşina de scris, darul ei de nuntă, şi bătu răspunsul de acceptare. Apoi se îmbrăcă, alegîndu-şi o cămaşă curată, şi coborî din nou ca să depună scrisoarea la micul oficiu poştal din spatele băcăniei. Acolo urmări cu privirea cum era cîntărită, timbrată, gătită cu o etichetă albastră *„par avion"*. Apoi ieşi, se duse la cutia roşie a poştei engleze şi, cu o mînă care tremura vizibil, de vinovăţie şi emoţie, lăsă plicul să cadă înăuntru.

Săptămînile treceau şi călătoria devenea din ce în ce mai mult o realitate. Apărură primele semne : biletele sosiră de la agenţia de voiaj, dolarii de la bancă, iar Harris Bourbon, un simplu nume scriind din inima tărîmului american, se oferea să-l găzduiască pe Walker ca oaspete, pînă cînd îşi va găsi o locuinţă potrivită în Party. Walker se duse la Londra, la ambasada americană, ca să-şi facă analiza de sifilis şi de lealitate intelectuală. Potrivi vizita astfel încît să coincidă cu o manifestaţie de protest la care participanţii se aşezau pe caldarîm în faţa ambasadei ; în felul acesta, îşi afirma independenţa, şi, în acelaşi timp, împuşca doi iepuri. Stînd jos pe caldarîm, ascuns vederii de un steag, privea la clădirea unde sălăşluiau toate speranţele şi temerile lui. Starea neplăcută de greaţă, care-l cuprindea dimineaţa, în primele săptămîni, dispăruse şi Walker constată că se adaptează schimbării şi creşte spiritualiceşte pînă la dimensiuni enorme. Avea mo-

mente cînd îl stăpînea îndoiala, atunci cînd citea despre tulburări rasiale sau despre pustiirile vreunui ciclon de cealaltă parte a Atlanticului ; dar de cele mai multe ori se simțea încîntat și avea senzația că e pe punctul să devină un cetățean al lumii. Apoi, ziua propriu-zisă a plecării sosi, o zi luminoasă de sfîrșit de august. Orașul Nottingham se scălda în lumina plăcută a soarelui, și bătăile melodioase ale orologiului de la Consiliul Municipal sunau ora nouă, cînd ajunse la gara Midland, însoțit de comitetul format pentru a-l conduce la plecare : soția și copilul.

— Știi, spuse Elaine, am să-ți duc dorul. O să lipsești atîta timp !

Walker, acum plin de îndoieli, încercînd din răsputeri să-și alunge sentimentul de vinovăție că pleca, spuse plin de voioșie :

— Doar nouă luni.

— Multe se pot întîmpla în nouă luni, comentă Elaine.

Walker refuză să se întristeze :

— Sper că nu, răspunse tropăind în jos pe scările podului suspendat, în fiecare mînă cu cîte o valiză de care atîrnau tichetele companiei de transport.

Rotocoalele fumului de la tren se împrăștiau peste persoane, intrîndu-le în nări, iar lumea care se grăbea spre locurile de muncă de prin împrejurimi se lovea de ei pentru a se înghesui în mici vagoane Diesel de culoare verde. Ceva mai încolo, pe peronul pentru Londra, oameni de afaceri în haine negre, cu serviete de piele neagră, stăteau exact în punctul unde urmau să se oprească vagoanele de clasa întîi. Walker lăsă valizele jos și-și șterse fruntea cu mîneca, în timp ce doi hamali fără clienți îl priveau și chicoteau batjocoritor.

— Ei, acum asta e situația, presupun că fac bine, spuse Walker.

— Ca întotdeauna, presupui, ripostă Elaine.

În spatele lor era un chioșc de ziare, încărcat de reviste Western și de romanele altora ; Elaine se duse și cumpără ziarul „Guardian“ pe care i-l vîrî în buzunarul hainei.

— Ca să-ţi ţii mintea trează. Nu trebuie să uiţi niciodată să-ţi iei valorile cu tine.

Simţămintele despărţirii îi apăsau. Stătură un timp în tăcere, Walker, Elaine, fiica lor Amanda — o puritană mică şi îndesată, care purta ochelari — şi maşina lui de scris portativă.

— Să fii cuviincios faţă de America, mă auzi? spuse Elaine. Gîndeşte-te de două ori înainte de a scoate o vorbă. Nu uita că eşti un fel de ambasador.

Walker zîmbi şi spuse :

— Grozav ambasador !

— Oamenii vor judeca Anglia după ceea ce vei spune şi vei face tu, zise Elaine, privindu-l cu scepticism. Mulţi de pe acolo n-or mai fi văzut niciodată un englez. Procedează cu tact. Nu te amesteca în bătăi. Să nu iei parte la nici o manifestaţie, aşa cum ai tu obiceiul.

— Nu pot fi decît eu însumi, rosti Walker, conştient că oferea lumii o marfă de preţ.

— Oh, Jim, oftă Elaine, casa o să pară grozav de goală fără tine.

Walker se temea de povara simţămintelor, pentru că nu era prea convins că ceea ce făcea era bine şi nimerit, de aceea spuse :

— Oh, ai să te obişnuieşti, o să-ţi placă schimbarea şi, în plus, continuă el spre Amanda, silindu-se să pară radios, Amanda va avea grijă de mămica ei, nu-i aşa ?

— Nu, răspunse Amanda, fulgerînd din ochelari, fiindcă eu plec cu tăticu în America.

— Oh, nu, nu pleci, spuse Walker, privind copilul, carne din carnea lui, cu groaza pe care i-o inspira din cînd în cînd, tu rămîi aici.

Amanda era categorică :

— Ba nu, plec.

Brusc, Walker îşi văzu viitorul ameninţat, văzu o întoarcere dezonorantă acasă, în apartament, pentru a lămuri această criză.

Era în esenţă un om raţional şi aduse raţiunea pe primul plan.

— Vino aici, spuse ghemuindu-se în faţa ei, şi tăticu o să-ţi explice deosebirea dintre dorinţele care pot fi realizate şi cele care nu se pot realiza.

— Nu-mi place să mi se explice, spuse Amanda, lăsînd să-i cadă din mînă maşina de scris, care se izbi de pămînt cu un zornăit de clape. Eu plec cu tăticu în America.

Walker îşi contemplă deznădăjduit fiica, o nebunie din primul an al căsniciei, concepută pe vremea cînd era mai dispus la gesturi faţă de posteritate şi societate ; acum avea altceva de oferit viitorului. Încercă să continue a fi raţional :

— Nu poţi pleca, repetă el şi anume pentru trei motive : unu, tăticu n-are destui bani ca să le ia pe mămica şi pe Amanda cu el ; doi, mămica şi bunicuţa au nevoie de Amanda lor ca să le poarte de grijă cît timp tăticu e plecat ; trei, Peter Panda o aşteaptă acasă pe Amanda ca să-l culce în pătuţul lui.

— Cîţi ani crezi că am ? făcu Amanda. Am şapte ani şi plec în America.

— Vorbeşte tu cu ea, Elaine.

— Dă-te la o parte, Jim, spuse Elaine. Vino aici, Amanda, şi taci din gură, pentru numele lui Dumnezeu.

— Bine, făcu Amanda.

— Lasă-l pe tăticu să plece şi să ne părăsească, spuse Elaine. Aşa poate o să înveţe să ne preţuiască mai mult. Nu ştie cîtă nevoie are de noi.

— Nu, admise Amanda.

— Aşa că spune-i să fie cuminte cît e plecat şi să nu fie lasciv. Spune-i asta.

— Fii cuminte, tăticule, repetă Amanda, şi să nu fii sciv.

— Am să-mi dau silinţa, răspunse Walker, întrebîndu-se dacă într-adevăr aşa va face.

Se simţea, ca deobicei, învins de această conspiraţie feminină, dar era ultima înfrîngere pe linia asta pe care avea s-o mai sufere.

— Şi scrie-ne, auzi ? stărui Elaine. Povesteşte-ne cît de bine te distrezi. Ştiu că dacă n-o să te distrezi, o să scrii, dar încearcă să ne dai raportul şi despre lucrurile bune.

— S-a făcut, spuse Walker.

Trenul de Londra intră în gară tras de o locomotivă neagră, care împrăștia fum sub podul suspendat. Înaintă de-a lungul peronului și opri la cap.

— Haide, trebuie să alergi !

Walker apucă valizele și mașina de scris și-o rupse la fugă. În ultimul vagon de clasa a doua era un compartiment gol, cu tapiseria cafenie și împodobit cu fotografii sepia, înfățișînd hotelul Gleneagles sub rafale de vînt. Elaine deschise ușa iar Walker intră și-și aruncă bagajul în plasă. Elaine rămase afară, urmărindu-i mișcările, apoi, cînd el se întoarse în ușă, întinse mîna și, delicat, cu două degete, îi ridică pantalonul dezgolindu-i piciorul pînă la genunchi.

— Mi-am închipuit eu, spuse. Ce șosete ai pe tine ?

— Vezi foarte bine ce șosete am, răspunse Walker, de altfel cred că acum vede toată lumea.

— Amanda, spuse Elaine, simți mirosul picioarelor lui tăticu ?

— Da, răspunse Amanda, e îngrozitor.

Elaine deschise sacoșa ei din blană de vulpe și scoase o mică pereche de șosete făcute sul.

— Schimbă-te, îi porunci, ești dezgustător.

— Da, bine, făcu Walker.

Se auzi fluierul conductorului de tren și Elaine împinse ușa compartimentului, închizînd-o.

— Verifică dacă e bine închisă înainte de a te rezema de ea, îl sfătui mai departe. Ai fi chiar de rîsul lumii dacă ai cădea din tren, în situația asta.

Locomotiva aruncă aburi, roțile scrîșniră, trenul se puse în mișcare. Walker scoase capul pe fereastră, în soarele care îl bătea drept în creștet, și încercă un puternic sentiment de eliberare.

— Spune-i la revedere lui tăticu, zise Elaine fiicei lor, în timp ce alergau cu pași mărunți ca să se țină după trenul în mișcare.

— La revedere, tăticule, zise Amanda. Peter Panda îți spune și el la revedere.

O sămînță crescută înlăuntrul lui germină pe neașteptate, și Walker sfîșie vălul irealului în cîteva cuvinte :

— Ba nu, nu-mi spune nici un la revedere, strigă el, fiindcă nu poate vorbi, fir-ar al naibii să fie ! Se uită la Elaine și adăugă : Și am să-mi schimb șosetele cînd am să am eu chef.

— Domnul să te aibă-n pază, Jim, strigă Elaine, oprindu-se din mers.

— La revedere, dragele mele, urlă Walker, plin de simțămîntul vinovăției față de ce făcuse și ce făcea și de actul iresponsabil pe care-l înfăptuise plecînd în felul acesta.

Le trimise cîteva bezele, apoi trenul făcu o curbă și femeile dispărură din vedere. Soarele strălucea în vagon. Se așeză și urmări priveliștea de pe lîngă străzile lăturalnice ale Nottinghamului, cu ceața lor cenușie, specifică centrului Angliei, pe lîngă oborul de vite, depozitul de cherestea, brutăria cooperativei. Apoi, brusc, apăru o masă de metal estompată, o dezlănțuire furioasă de unghiuri, ca o sculptură abstractă, sălbatică ; trenul traversa podul masiv de fier peste rîul Trent, care, pentru Walker, marca hotarul între nordul și sudul Angliei. Acum, înapoia lui rămîneau decența, sinceritatea, amabilitatea ; înainte, se întindeau comitatele sudice, numai pantofi din piele de antilopă și Babycham. Îl cuprinse o senzație ciudată de rău, ca și cînd în partea de jos a stomacului i s-ar fi sfredelit două găuri, lăsînd conținutul să i se scurgă în picioare. Era singur, soția și copilul dispăruseră, două valize și o mașină de scris veche era tot ce-i rămăsese. Valizele pe care le cumpărase pentru luna lor de miere nu aveau un aspect prea atrăgător iar mașina de scris, obosită și veche, în cutia ei neagră din imitație de piele adăuga o ultimă notă de provincialism. Se simțea de pe acum străin în lume. Frumosul ținut al comitatelor Angliei centrale, cu văile și fîșiile lungi de pămînt, cu căsuțele de cărămidă și turlele ascuțite ale bisericilor se întindeau tihnit și domestic în pîcla arșiței, dar începeau să se vadă primele deosebiri, începea să se simtă sudul. Arhitectura se transforma pe nesimțite, nume străine de sate necunoscute apăreau pe indicatoare. Oamenii începeau să arate altfel.

Cuprins brusc de un simțământ cucernic pentru căminul și casa lui, Walker ieși pe culoar, legănîndu-se, pînă la toaleta din capătul vagonului. Acolo, supus, își scoase șosetele vechi, le aruncă, și trase apa după ele. Și le închipui mînate de vînt, înspăimîntînd iepuri, nedumerind cintezoi. Apoi își puse perechea nouă și, ridicîndu-se, își surprinse chipul în oglindă.

„Cine e acest străin frumos și bine îmbrăcat?" se întrebă Walker privind stingherit la fața lugubră, ca de fantomă, care îi întorcea privirea ațintită, la capul prelung, produsul acela bun pentru export, acel sîmbure de înțelepciune pe care-l transporta peste mări. Arăta vădit ca un om lipsit de încredere în sine. Trăsăturile din partea de sus a feței erau osoase, părînd inteligente, cu ochi rotunzi, vioi, și păr rărit. Totuși, mai jos, lucrurile se cam stricau; obrajii fălcoși, de nordic, ca la prepelicari, lăsau impresia că mănîncă tot timpul și îi dădeau o expresie perplexă și tristă.

— Ai plecat, spuse, te duci în Statele Unite.

Fața refuză să se arate încîntată, se uita doar sumbru spre un viitor cu bagaje pierdute, cu trenuri scăpate, cu acte necorespunzătoare, cu camere nereținute la hotel și cu o permanentă singurătate. Walker, zdruncinat, întoarse spatele la oglindă și porni înapoi pe coridor, spre compartimentul lui, măsurînd fetele din celelalte compartimente pe lîngă care trecea. Viața domestică, fără îndoială, îl moleșise, îl slăbise, îl lăsase dezarmat pentru un asemenea pelerinaj.

Un student cu barbă, care strîngea o avere făcînd negustorie în timpul vacanței, veni de-a lungul vagonului cu un cărucior cu ceai și-i vîndu o ceașcă de poșircă fierbinte. O bău, și căzu într-o stare de somnolență, așa încît suburbiile Londrei apărură înainte de a-și da seama. Trenul trecea ca fulgerul prin fața haltelor ai căror pereți purtau reclame recomandînd cele trei obiecte de bază ale luxului urban, spectacole, ziare de seară și corsete. Omnibuzele roșii ale Londrei umpleau străzile. Apoi trenul încetini și iată-l ajuns în St. Pancras, o gară mare ca o catedrală gotică, mărturie a unirii dintre noțiunea de călătorie și de seriozitate morală. Coborî din tren și străbătu peronul pînă

la stația de taxiuri, unde găsi unul care-l transportă de cealaltă parte a rîului, la gara Waterloo. Acolo atmosfera era mai veselă, mai agitată. Stilul gării, pretențios și cosmopolit, vorbea despre un alt gen de călătorie, mai capricios. Megafoanele transmiteau muzică, stîlpii de susținere erau zvelți și grațioși, peste tot mirosea a țigări de foi, a baletiste și a adulter de după amiază. Trenul pentru traversare nu era încă tras, așa că intră la bufetul-expres și comandă cîrnați și ceai. Călători sofisticați hoinăreau prin sălile de așteptare. Hamalii împingeau încolo și încoace cărucioare încărcate cu valize de piele. Fete din Londra, cu decolteuri joase, se îndreptau spre peroane. Ieși din bufet și constată că trenul de traversare, un șir de vagoane maro și crem, se afla în punctul terminus al liniei.

O mulțime pestriță se adunase pe peron. Walker își predă biletul și străbătu peronul pe lîngă vagoanele Pullman, conștient de propria-i eleganță necorespunzătoare. Un porumbel, îngrășat din ce fura prin gară, se îndreptă legănîndu-se spre el și i se vîrî între picioare, apoi dispăru cu un fîlfîit stîngaci de aripi ; pasărea greoaie, destul de asemănătoare cu Walker sub acest aspect, înălțîndu-se, deveni ușoară, se desfătă un timp în aer și se lăsă din nou pe pămînt, ceva mai încolo, în fața unui grup de tinere americane, de o eleganță costisitoare, care se căutară prin genți și începură să-i presare firimituri de pîine. „Ajutorul american", gîndi Walker și se întrebă cum o s-o ducă acolo. Se uită la fete plin de curiozitate ; erau îngrijite, proaspete, fermecătoare, sporovăind radioase, avînd vagonul Pullman drept fundal. Erau, fără îndoială, internaționaliste avide, cu picioare bronzate de un soare care le aflase zilnic în alte locuri ; bagajele lor, pe care însoțitorii de vagon le încărcau în tren, erau împopoțonate cu etichetele hotelurilor din Viena și Roma, Bruxelles și Paris, orașe de care el doar auzise. Ochelarii lor de soare, polaroizi și absorbanți, epuizaseră toate peisajele europene. „Am visat că fac Europa în zece zile cu sutienul meu Maidenform" gîndi Walker, socotind simplul fapt de a le vedea pe aceste ființe internaționale drept o tortură dar și o lărgire a orizontului. Îl făceau

să simtă că, în definitiv, și el era în mișcare, că se ducea undeva, că făcea într-un fel parte din grupul lor, că aveau aceeași stare de spirit.

Găsi vagonul în care se afla locul său reținut și dădu biletul însoțitorului de vagon, care îi luă valizele și mașina de scris și-l conduse în tren. Înăuntru, fețele de masă albe străluceau, lămpile cu abajur roz de pe mesele separate irizau o lumină cochetă de budoar. Ceilalți călători, de toate naționalitățile, ședeau la locurile lor, rezemați în coate, fumînd țigări fine, urmărindu-l cum trece să-și ocupe locul pentru călătoria comună. Toți păreau cu desăvîrșire și absolut la largul lor; era evident că ei știau și intuiau modul cum vaporul e tras cu odgoane în punctul terminus, la ocean, acolo la Southampton, căci cunoșteau din experiență cele șase zile de călătorie, țăcănitul valizelor deschise la vamă, expedierea telegramelor; ei înțelegeau chiar și America, enormă și înfricoșătoare, chemîndu-i spre vest. Pentru că nu cunoștea aceste lucruri, pentru că nu-și putea prezice viitorul, pentru că era naiv în materie de voiajuri, Walker devenea tot mai nervos și mai îngrijorat. Îl urmă pe *steward* prin vagon, picioarele afundîndu-i-se în covorul gros dintre mese. Trenul, care satisfăcea toată nostalgia lui de englez pentru pluș și bune maniere, i se păru o înșelăciune. Evoca vremea cînd puteai călători prin Europa, cu toate semnalele pe liber, ca să descoperi că lumea nu era — cum ai fi putut presupune, înspăimîntat — absolut diferită, ci absolut la fel: numai bună deservire, respect și confort trei-stele. Dar fiindcă lumea nu mai era sigură și stabilă și Walker știa că nu e decît un călător spre nesiguranță, se simțea îngrijorat. Momentul cînd vor începe dificultățile, cînd va începe să sufere și să fie jignit era doar amînat. Walker își oțeli mintea în întîmpinarea acelui moment.

— Poftiți, domnule, spuse *steward*-ul îmbrăcat cu haină albă, dînd la o parte un scaun adînc de la una din mese, pentru a-i face loc.

Pe scaunul din față, la masa de două persoane unde era poftit să ia loc, stătea un ziar german cu caractere mari, groase, ținut de două mîini păroase

pe ale căror degete sclipeau inele de aur. Walker încercă să se așeze și lovi un picior ; ziarul se lăsă în jos descoperind unul din acele chipuri înțelepte, adînci, pline de experiență, pe care Europa se pricepuse întotdeauna atît de bine să le producă, chipuri melancolice, față de care orice englez pare un necioplit. O pereche de ochi serioși îl priveau cercetător.

— Scuzați, spuse Walker.

— Oh, vă rog, nu face nimic, răspunse chipul, și Walker spuse „scuzați" încă o dată, înfundîndu-și posteriorul în pluș.

În fața lui, totul era pregătit pentru ceai. O pereche de borcănașe minuscule cu gem, ca niște ochi de sticlă, îl priveau acuzator. „Trădătorule !" spuneau. „Hoinarule !" Walker își feri privirea și se uită afară pe fereastră la ceilalți călători transatlantici care se urcau în tren, tineri prezentabili cu părul tuns scurt, tinere cu pălării. Mulți păreau a fi studenți și-i reaminteau că un an petrecut într-o universitate americană este probabil tot atît de atrăgător pentru un student ca și pentru un scriitor ca el. Cei mai mulți dintre călători păreau a fi sau mult mai tineri sau mult mai în vîrstă decît el, ceea ce îl făcea să se simtă și mai deplasat. Era oare singurul pentru care această călătorie reprezenta ceva mai mult decît un lucru obișnuit, singurul pentru care reprezenta o aventură extraordinară ?

Insul cu ziarul german îl împături deodată cu un gest hotărît.

— Așa, iată-ne adunați pe toți cei cu burse Fulbright, spuse. Cînd începe seminarul ?

— Poftim ? întrebă Walker.

— Oh, în timpul verii, transatlanticele sînt în permanență pline de bursieri Fulbright. Presupun că și dumneavoastră sînteți în aceeași situație.

— Într-un fel, spuse Walker.

— Și eu, continuă insul. Întotdeauna e așa : americanii studiază în Europa, englezii în America. De ce facem asta, nu știu. În definitiv, azi toată lumea e la fel. Ceea ce avem acasă găsim peste tot. Toate socie-

tăţile sînt la fel, toate bibliotecile sînt la fel ; ce ne închipuim că obţinem din asta ?

Acest gînd era deprimant pentru Walker, care spuse :

— Oh, obţinem mult.

— Bine, replică insul, acum şase ani, poate şapte, am vizitat oraşul dumneavoastră de-aici. Atunci se numea Londra. Acum l-am vizitat din nou şi se numeşte Niciunde. Jumătate l-au dărîmat şi ce n-au dărîmat au restrîns cît au putut ca să treacă tot mai neobservat. Oamenii, ei bine, şi-au pierdut stilul, nu mai ştiu cum să fie englezi, iar de mîncare nu găseşti altceva decît crenvurşti.

— Progres, zise Walker.

— Progres, făcu insul, ăsta e cuvîntul folosit de optimişti pentru schimbare. Dar oricum, îţi face plăcere cînd întîlneşti un idealist.

— Ei bine, spuse Walker, situaţia s-a îmbunătăţit în Anglia într-o mulţime de privinţe. Oamenii au mai mulţi bani şi aşteaptă mai mult de la viaţă.

— Aşadar după dumneavoastră totul este cît se poate de mulţumitor ?

— În parte.

— Ei, eu sînt un om bătrîn, aşa că am să vă dau cîteva sfaturi pentru a trăi pe lumea asta. Am să vă spun care e cea mai bună profesiune pe care s-o îmbrăţişeze un om astăzi. Am să vă spun cum să răspundeţi dacă vor veni la dumneavoastră şi vă vor spune : „Uite, ai fost un tip grozav, aşa că, poftim un premiu, ia viaţa de la capăt ; ce ai de gînd să faci cu ea ?“ Prietene, ascultă-mă pe mine, alege-ţi meseria de demolator. Oamenii aceia de colo sus, de pe macaralele care dărîmă clădirile pînă în temelii, sînt eroi, regi, zei.

Trenul se smuci şi începu să se deplaseze domol de-a lungul peronului. Urmă o explozie de lumină ; ieşiseră de sub cupola protectoare a gării Waterloo. Pe cer se profilau mari blocuri-turn, cu pantalonaşi care fîlfîiau pe balcoanele înalte. Trenuri electrice, verzi ca nişte omizi, treceau ţăcănind ; locomotive cu abur, purtînd denumiri militare, stăteau trase pe liniile de garaj. Printr-o spărtură dintre blocurile-turn, Walker

putu zări clădirea Parlamentului, locul de unde era guvernat şi el, ca orice cetăţean. Dar indiferent ce aveau de gînd cu dînsul astăzi, îşi spuse Walker, n-aveau decît să-şi păstreze intenţiile ; el făcuse pasul, tăiase cordonul ombilical, adoptase un nou regim.

Un remorcher îşi coborî coşul ca să poată trece pe sub podul Westminster. Străzile dosnice apărură, cu copilaşi murdari jucîndu-se pe caldarîm, cu cărucioare electrice pentru transportul laptelui, care străbăteau drumuri pavate cu cărămidă, cu bebeluşi urlînd în cărucioarele lăsate în faţa prăvăliilor. Pe un teren bombardat, un grup de tineri, îmbrăcaţi în total dezacord cu moda, şi purtînd pantofi extravaganţi, fumau în picioare ; Walker simţi pentru ei acel vag fior de respect pe care epoca lui îl învăţase că trebuie să-l resimtă la vederea manifestărilor de revoltă. Părţile mai triste ale Londrei se desfăşurau pînă departe. Cineva scrisese cu vopsea pe zidul de protecţie al căii ferate : *Vagabondajul interzis.*

Arşiţa licărea tremurător pe acoperişuri şi în grădinile lipsite de iarbă. Clapham, Wimbledon, Raynes Park rămaseră în urmă ; atît trenul cît şi Walker cîştigau viteză şi geamul vagonului în mişcare îl îndepărta de toate lucrurile pe care le cunoştea bine, de toate lucrurile pe care le observase şi despre care scrisese.

Walker îşi îndreptă atenţia în vagon, unde chelnerii se deplasau de-a lungul meselor, servind ceaiul de după-amiază.

— Firește că trebuie să oficiem acest ritual englezesc, spuse străinul, potrivindu-şi cravata care avea o linie fulgerată în lungul ei. Aceasta e Anglia pentru care venim aici.

De cealaltă parte a intervalului dintre mese, o doamnă cu înfăţişare austeră de văduvă, şi cu o mulţime de văluri străvezii înfăşurate în jurul unui gît de lebădă, o femeie-apoteoză, tipul englezoaicei, apăsă autoritar butonul soneriei în dreptul căreia scria : *Steward.* Walker savura încîntat splendorile înconjurătoare — lemnul de nuc şi brocartul, lămpile roz şi garniturile de alamă, ziarul străin din faţa lui, grupul de tinere

americane sporovăind undeva în fundul vagonului. Îl făceau să simtă că e cineva, îi dădeau senzația că situația lui e demnă de invidiat. I se părea firesc ca o călătorie să nu fie ceva obișnuit, ci să fie înfrumusețată de acest gen de lux deosebit.

Două dintre tinerele americane treceau prin vagon, vorbind. Walker le urmări cu multă curiozitate. Una din ele era voinică și blondă, cu un bust admirabil susținut, iar cealaltă brunetă și cam tristă. Cea blondă spuse :

— Cred că fîntîna trebuie să fie pe aici, pe undeva.

Chiar și ideea unei fîntîni adevărate, cu tridenți, delfini și jeturi înalte de apă, nu părea imposibilă în acest tren. Dar fetele voiau pur și simplu apă de băut ; însul din față, care privise la fel de atent perechea, se ridică teatral în picioare, scăpînd ziarul care-i căzu pe pantofi, și spuse :

— Atenție, vă rog ; eu vă recomand să nu beți apă.

Cele două fete se opriră și se uitară la străin și la Walker.

— Ni s-a spus că în Marea Britanie apa e potabilă, zise fata cea blondă. Ne-au dat ghidul acesta și ne-au spus că Marea Britanie e una din țările unde e *okay* să bei apă.

— Oh, la hotel da, în tren însă e altceva. Dar mai bine să consultăm un cetățean englez. Prietenul nostru aici de față ne va lămuri.

Walker, stînjenit, privi lung fața de masă :

— Oh, zise, nu prea știu. N-am încercat niciodată să beau apă în tren, dar îmi închipui că e în regulă. N-am auzit ca cineva să fi pățit ceva vreodată. Cred, totuși, că cel mai prudent lucru ar fi să vă rezumați la ceai.

— Oh, Doamne, exclamă fata brunetă, ajunge cu ceaiul. Nu știu cum puteți voi să beți mereu chestia asta. Aș fi curioasă să văd cum arată stomacurile voastre pe dinăuntru.

— Oh, dar trebuie să beți ceai, zise străinul, e un obicei, ceva despre care puteți povesti la Oshkosh.

Pocni din degete și-i făcu semn însoțitorului :

— Te rog, fetele acestea ar vrea să bea din splendidul ceai englezesc pe care-l serviți aici.

Însoțitorul îl privi și spuse :

— E-n regulă, e-n regulă, o să servim pe toată lumea la timpul cuvenit, domnule.

Walker ridică ochii și schiță un zîmbet către fata cu bustul bine susținut.

— Presupun că dacă te înveți de mic să-l bei, ajungi să te obișnuiești, se adresă ea lui Walker.

— Presupun că da, răspunse acesta.

— Vindeți multe ceaiuri din acestea minunate ? îl întrebă străinul pe însoțitor, cu multă amabilitate.

— Multe, domnule.

— Asemenea prăjituri și sandviciuri o să adauge kilograme pe șoldurile acestor fete, adăugă străinul.

— Așa cum arată, nu le-ar strica, observă însoțitorul.

— Sînt americance, înțelegi, toate aceste lucruri sînt noutăți pentru ele.

— Întocmai.

— Ei bine, mii de mulțumiri, spuse fata cu bustul și amîndouă se întoarseră la locurile lor din fundul vagonului. Dacă murim, o să vă tragem la răspundere.

Walker se răsuci în scaun ca să le poată urmări în mers. La fiecare pas, pînza fustelor strîmte părea să crape pe fundurile lor bombate. Totul era splendid și în inima lui Walker se trezi un vechi instinct, pe care opt ani de căsnicie îl ținuseră în adormire. Găsi explicația : era o curiozitate firească față de lumea înconjurătoare. Nu exista nimic comparabil cu instinctul sexual care să poată menține omului interesul față de alți oameni ; și dat fiind că în lumea modernă nu prea există chiar la îndemînă vreun alt gen de relații admise, simți cum se deșteaptă la o nouă viață.

— Drăguțe fete, comentă străinul, așezîndu-se din nou. Întîlnirea părea că-l tulburase oarecum iar mica reprezentație pe care o regizase îi provocase în mod evident o deosebită plăcere.

— Da, făcu Walker.

— Am fost atras de o mulțime de lucruri la vremea mea, continuă el, dar nu încape nici o îndoială într-o privință : dintre toate atracțiile, femeile rămîn cele mai atractive. Și, mai ales americancele. Știți, aceste fete nu sînt doar fete pur și simplu. Ele sînt figurile centrale ale mitologiei americane. Sînt idolii societății lor.

— Înțeleg.

Străinul se aplecă, îndoindu-și gîtul peste gulerul scorțos, tare. Mirosea a loțiune de bărbierit.

— Știți, fiecare țară adoră ceva. Germania, carnea de vițel și *gemütlich* [1]. Anglia, cîinii și diplomații. America, fetele. Fetele tinere, firește. Aceasta e cauza pentru care cele de colo sînt așa de bine dotate, de aceea au bani să călătorească și să se îmbrace atît de bine. Țara lor natală își consumă întreaga energie pentru producerea lor. De aceea trebuie să fiți prudent.

— O să fiu, spuse Walker.

— Și nu doar simplul fapt că sînt fete contează. Sigur că acest fapt are importanța lui. Dar sociologia ne spune, ei da, ne spune de toate, dar una din marile ei descoperiri este că în America femeia e atotputernică. Așa că, problema sexuală are cu totul alt aspect. E necesar să știți asta înainte de a vă urca în pat cu una din acele doamne. Ceea ce, de altfel, toți europenii doresc să facă.

— Natural, admise Walker, dacă toate arată așa.

— Ah, dar feriți-vă, exclamă străinul, clătinîndu-și degetul ca un tată sever, sau ca un Freud. America e o societate matriarhală. Asta înseamnă că e mai bine să fii femeie decît bărbat. Viitorii tați se roagă îngrijorați pe la porțile maternităților : „Dă Doamne să fie fată."

— Femei de care să te temi, spuse Walker.

— Da, te-ar mînca de viu și mai multe nu, remarcă străinul. În America, Scufița Roșie e bărbat.

— Dar mi s-a spus că din punct de vedere sexual sînt foarte înfocate.

— Ei bine, spuse străinul, în lumea aceasta modernă ducem lipsă de motive serioase pentru stabilirea de relații. Prietenia este abolită. Nici un fel de grup nu prezintă

---

[1] Tihnit (germ.).

destulă siguranță. Raporturile sexuale constituie o bază solidă pentru contactul între oameni. În America este singurul mijloc.

— Da, e un contact destul de limitat, dar plăcut, făcu Walker.

— Plăcut ? spuse străinul. Oh, sînt mult mai multe de spus. Sexul poartă acum toată povara pe care o purtau înainte religiile și zeii. În dormitor, bărbatul este cel idolatrizat. De aceea în America nu e suficient să fii fată, ci fată tînără. În Anglia, o femeie arată cel mai bine și se îmbracă cel mai bine cînd a trecut de patruzeci de ani. Asta pentru că englezii respectă experiența și rațiunea. În America, este respectat trupul...

— Trupul... ? se miră Walker.

— Da, trupul omului. Cele mai frumoase haine sînt destinate tineretului. Pe strada mea locuiește o bătrînă doamnă americancă care umblă numai în șort bermuda. La Viena sau la Paris s-ar îmbrăca asemenea unei aristocrate, sau cam așa : și străinul făcu un semn în direcția doamnei cu înfățișare de văduvă, aflată de cealaltă parte a intervalului. În America ar fi însă absolut deplasată. Dar cu tinerele fete, e cu totul altă mîncare de pește.

În Walker încolți o nouă speranță, un alt teren propice pentru destindere apăru la suprafață ; spuse :

— Îmi pare foarte atractiv.

— Desigur, aprobă străinul, dar numai societățile instabile acordă atîta credit celor foarte tineri. Pe vremuri, în vechea Chină, cînd voiai să faci un compliment unei domnișoare, îi spuneai : „Cît de fermecător de bătrînă arăți astăzi !“ În America, trebuie întotdeauna să spui : „Cît de tînără arăți, draga mea !“

— Doriți ceai, domnilor ? Chelnerul ajunsese la masa lor.

— Ah, desigur, doar pentru asta ne aflăm aici, spuse străinul. Walker, ca un adevărat provincial, era impresionat de cosmopolitism ; ori tovarășul său părea să se simtă la largul lui în cadrul plușat al vagonului. Îi amintea de acei străini manierați și siniștri din vechile filme englezești, obișnuiți ai trenurilor Orient-Expres, care purtau ace cu gămălie de diamant înfipte în cravate

de culoare închisă, și murmurau cîte unui călător : „Îl luăm pe prietenul dumneavoastră cu noi, pentru o foarte simplă operație la creier".

Accentul său vag de *Mittel-Europa* îi dădea în mod automat un aer de înțelepciune. Cînd chelnerul începu să servească platouri cu sandviciuri pe felii de pîine cu coaja tăiată, străinul își luă șervetul și-și îndesă un colț în gulerul cămășii scorțoase. Un adevărat Virgiliu. Avea o expresie de bonomie. Cînd sosi și ceaiul, porni la atac plin de energie ; mîinile lui lungi se mișcau deasupra mesei, ca ale unui jucător de cărți, împărțind cînd sandviciuri cu salată de creson, cînd felii de cozonac cu stafide.

— În Anglia, zise, ceaiul de după-amiază. În America, Martini. De ce oare aceste deosebiri ?

— O deosebire de temperament, spuse Walker.

— Fără îndoială, răspunse străinul, mîncînd un sandvici, dar de ce ? Am să vă explic teoria mea, eu am întotdeauna o teorie. Nu se referă numai la acest aspect, e vorba și de altceva — de ce americanii cred în progres și de ce englezii cred în situația existentă ? Oare nu pentru că în Anglia, din motive de climă și datorită acelui temperament național de care vorbeam, este necesar ca zilele să pară mai scurte ? Se servește ceai și prăjitură cu fructe și ce urmează ? Lumea se duce la culcare. În America e necesar, din motive opuse, ca zilele să pară mai lungi. Se servește Martini și urmarea este că lumea începe o nouă zi, în timpul nopții. Bei chestia aia și pe loc îți vine poftă să dansezi, sau să te culci cu o fată sau, cum se zice, s-o faci lată. Englezii înghit calmante, americanii stimulante. Rezultatul ? Potrivit teoriei mele, americanii au senzația că viața lor durează exact de patru ori mai mult decît i se pare unui englez.

Străinul își tăie o bucată de prăjitură cu cremă și și-o vîrî între buze.

— Care e rezultatul ? Americanul pornește la schimbarea lumii, pentru că trebuie să trăiască în ea un timp atît de îndelungat. Vrea să obțină cît mai mult de la viață. Cînd moare, e foarte mulțumit de sine însuși, numai că lumea e atunci așa de schimbată încît nu mai

înţelege nimic. Între timp, englezii continuă să schimbe doar garda la palat şi să facă haz de necaz. Cînd mor, lumea poate să se fi schimbat, dar ei dau vina pe alţii.

Roţile ţăcăniră sub tren în timp ce treceau printr-o gară cu o placă pe care scria Necropolis. Dar Walker privea înainte spre acea lume plină de atracţii către care se îndrepta. Oare va face faţă ? Cum se va descurca ? Începea să se îndoiască de rezervele lui de energie. Cea mai serioasă dificultate din viaţa lui de pînă acum nu fusese incapacitatea ci apatia. Adeseori, avea momente cînd se socotea un ratat ; şi, cînd încercase să pătrundă în miezul problemei, ajunsese la concluzia că motivele nu se datorau faptului că nu putea raţiona sănătos sau acţiona în mod înţelept, ci pentru că niciodată nu izbutise să se ridice la înălţimea unui efort susţinut. Era un om pe care cotidianul îl distrugea, pe care rutina îl vlăguia.

Spuse :

— Ei bine, cel puţin toate acestea par atractive, şi îşi dădea seama că, de fapt, exprimase o speranţă profundă.

— Atractive ? se miră străinul. Ah, doriţi lucruri atractive ? Ei bine, atunci n-aveţi să vă plîngeţi. America a fost întotdeauna locul ideal pentru a lua viaţa de la cap.

— Asta sper şi eu, spuse Walker.

— Ah, sînteţi un Henry James în sens contrar. Experienţa europeană în căutarea inocenţei americane.

— Nu sînt prea sigur că eu aş fi cel cu experienţă, mărturisi Walker.

— Ah, da, asta e adevărat, admise străinul. Acum inocenţa europeană vine să caute experienţa americană. Astăzi, ţările tinere, tineretul, au experienţă. Numai bătrînii sînt inocenţi. Asta au înţeles-o cei din epoca victoriană şi creştinii. Păcatul originar este apanajul celor tineri. Vîrstnicii depăşesc repede faza corupţiei.

— Fetele acelea sînt corupte ? întrebă Walker, uitîndu-se înapoi, spre capătul vagonului.

— Bineînţeles, răspunse străinul, au îngrozit Europa timp de trei luni.

— De ce ? Ce-au făcut ?

— Am să vă spun : cîntă la cimpoi.

Chelnerul veni să strîngă masa dar străinul îl opri :

— Aşteaptă te rog. Mai vrem un ceai.

— Ce-aţi spus că fac ? întrebă Walker.

— Cîntă la cimpoi. Nu mă credeţi ? E adevărat. Sînt patruzeci de fete în total şi formează orchestra de cimpoaie de la Hillesley. Aţi auzit de Hillesley ?

Walker clătină din cap.

— Hillesley este una dintre cele mai costisitoare facultăţi pentru fete din noua Anglie, unde tinere americance bogate şi distinse se duc să înveţe cum să devină şi mai distinse şi mai bogate şi mai americance.

— Dar de ce cîntă la cimpoi ? întrebă Walker.

— Pentru prestigiu, explică străinul. Într-o astfel de facultate prestigiul este totul şi la Hillesley cercul cel mai greu accesibil este orchestra de cimpoaie. De mulţi ani această orchestră constituie una din comorile culturale ale Americii. Şi, cum au strîns ceva bani, i-au aruncat pe toţi în obrazul Europei.

— Ştiţi foarte multe despre ele, făcu Walker, şi despre America în general.

— Firește, i-am studiat pe americani de foarte aproape. De fapt... eu însumi sînt american.

— Mă uimiţi, spuse Walker.

— Oh, există o mulţime de motive de uimire în legătură cu America. Da, sînt cetăţean american. Bineînţeles că n-am trăit mereu acolo. Cînd în Europa era mai bine, am trăit în Europa. Acum vin şi o vizitez. Ca fetele din orchestra de cimpoaie.

— Cum a decurs turneul ? întrebă Walker.

— Al meu sau al lor ? întrebă străinul. Am să vă povestesc despre al lor. A fost un mare succes. Au avut un public numeros la Paris, Roma, Salzburg, Viena şi Londra. Europa a fost fascinată de tinerele americance care cîntă la cimpoi.

— Şi Scoţia ? întrebă Walker.

— Bineînţeles şi Scoţia. În Scoţia există un deosebit interes pentru cimpoaie.

— Dar ei au cimpoierii lor, remarcă Walker.

— Da, bărbaţi cu genunchii goi, dar acestea sînt fete drăguţe cu genunchi goi şi taţi bogaţi, şi cîntă la

cimpoi. Fetele astea au făcut pentru cimpoi ceea ce nu cred că s-a mai făcut vreodată înainte pentru acest instrument.

Chelnerii făcură o nouă încercare de a strînge masa și de data aceasta izbutiră. Zaharnițele zornăiau pe tăvile lor pe cînd adunau ultimele tacîmuri de argint și vesela și strîngeau fețele de masă.

Walker se uită pe fereastră și descoperi un ținut rural. Trenul uruia peste terasament, prin văi, pe sub poduri. Bărbatul din față își rezemă capul de perna scaunului și se lăsă furat de somn. În curînd vor ajunge la Southampton de unde începea adevărata călătorie. Căută mîngîiere în ziarul „Guardian", care evoca o lume de mult familiară, cu mobilier scandinav, centuri de siguranță pentru automobile și un liberalism binevoitor. Pe pagina rezervată scrisorilor, într-una expediată de la o parohie, un Nietzsche al zilelor noastre anunța că Dumnezeu a murit. Cineva atrăgea atenția asupra pericolului bombelor atomice iar altcineva asupra aceluia al uniformelor școlare. Walker împărtăși cu toată căldura aceste sentimente ; genul acesta de radicalism decent, moderat, constituia mediul formării sale intelectuale. Îl slujise neîntrerupt de cînd scăpase din detenția casei părintești ; era o continuare a politicii care-l interesase ca student și la care participase tot timpul celor trei ani de universitate. Aici găsea sprijin credința lui modestă în anemica dar continua îmbunătățire a lumii ; cînd realitatea părea sumbră iar egalitarismul blînd al Angliei noi începea să scîrțîie, aci găsea posibilitatea să se refugieze pentru a constata că, la urma urmelor, totul merge spre bine. Îi întărea credința că Anglia nu e chiar atît de lipsită de țel, nu e chiar atît de lipsită de orice fel de criteriu al valorilor, după cum era înclinat să creadă în diverse alte ocazii. Din moment ce conservatorismul era o modă intelectuală defunctă și din moment ce radicalismul extremist pretindea încredere în resursele proletariatului pentru care Walker nu găsise niciodată prea multe argumente, acesta îi oferea corabia echilibrată pe care îi plăcea să navigheze. Dar erau momente, da, erau momente cînd o altă viziune a situației se impunea fără voia lui ; cînd avea senzația că trăiește în mijlocul unei vaste de-

generări, a unei renunțări totale la orice fel de respect pentru calitatea de om. Toate formele sociale care menținuseră vie aspirația intelectuală, morală și spirituală păreau să fi decăzut ; păreau să fi apus în anii scurși de la nașterea lui. Cînd îi veneau asemenea gînduri, Walker își vedea viața ca pe reprezentarea unui fel de oportunism febril, o realizare sterilă compusă din fapte fără semnificație, fără scop, fără viitor. Atunci, impulsul de a face planuri și de a-și organiza altfel viața, impulsul de a da un sens vieții îl cuprindea și-l îndemna spre pelerinaje. Dar ce-ar fi dacă și pelerinajul s-ar dovedi lipsit de sens ? Ce-ar fi dacă nici călătoria nu va însemna decît o acumulare de întîmplări și nu de învățăminte ? Ce-ar fi dacă n-ar dobîndi nici un folos ? Dacă așa ar fi, dacă i s-ar putea dovedi că așa se va întîmpla, n-ar putea exista altă descoperire mai sumbră pentru el. Dar poate că niciodată nu poți face o atare descoperire ; poate că astfel de căutări sînt în același timp și adevărate și false. Poate că, întocmai ca omul din fața lui, acumulezi fapte, faci comparații, devii sociologul care vede și se documentează, dar nu poți judeca, nu poți afla vreun adevăr care să ajute inimii. Deci toate căile pe care le alegi, toate faptele pe care le săvîrșești se datoresc numai întîmplării. Aduc satisfacții doar pentru o zi sau pentru o oră, lucruri cu care Walker se mulțumise prea mult timp. Termină de citit ziarul și apoi, văzînd că tovarășul lui de călătorie e treaz, i-l oferi.

— Foarte amabil, spuse străinul, dar am să vă refuz, mulțumesc. Întotdeauna am fost de părere că a citi ziarul altcuiva e la fel ca a te culca cu nevasta altuia. Nimic nu pare să fie chiar la locul lui și, cînd în sfîrșit găsești ceea ce cauți, atunci nu știi prea bine cum să reacționezi. Dar dacă te interesează, poți să citești ziarul meu.

— Nu cunosc nici o limbă străină, spuse Walker.

— Firește, făcu străinul. Am uitat că ești englez, noi toți ceilalți vorbim limba dumneavoastră. Ei bine, în această privință n-ai de ce să-ți faci griji în America.

— Nu, răspunse Walker, privind pe fereastră ; trenul trecea pe lîngă curți dosnice și prin suburbii unde

oamenii își plimbau cîinii. Aluneca pe lîngă treceri de nivel, semafoare, depozite de mărfuri.

— Cred că acesta e Southampton, spuse Walker, căutînd să întrezărească o geană de mare. Acum urmează vaporul.

Dar nu se vedea decît orașul posomorît, ghemuit ca o broască ; apoi, pe neașteptate, observă o licărire de apă acolo unde un păienjeniș de macarale atîrna în aer asemeni unor aripi rudimentare. Pescărușii fîlfîiau deasupra estuarului. Simțea mirosul mării și o auzea. Lîngă șine se vedeau grămezi de lăzi cu mărfuri purtînd etichete care le destinau unor porturi exotice. Simți cum i se usucă gîtul, cum îi revine nodul în stomac, simți toată amenințarea pe care o simte un englez cînd pășește afară de pe insula lui, în gol. Acesta era începutul. Gara terminus, mare ca o peșteră, îi înghiți brusc.

Rămaseră în semi-întuneric pînă la oprirea trenului.

— Ei bine, o să ne reîntîlnim, fără îndoială, pe vapor, spuse străinul. Categoria turiștilor formează o castă foarte restrînsă. Oh, vă rog, am uitat prezentările. Mă numesc doctor Jochum.

— Eu, Walker.

— Îmi pare bine, spuse Jochum ridicîndu-se și dînd mîna. Trenul se zgudui o ultimă dată pe cînd cei doi înclinau din cap unul către celălalt, o dată cu strîngerea de mînă. În vagon se porni un zgomot ca gîgîitul gîștelor. Și am să-ți fac cunoștință cu cimpoierele, adăugă Jochum.

— Cu toate ?

— Cu cîte o să te poți descurca.

— Ah, asta-i problema, spuse Walker, unde să începi și unde să te oprești.

Străbătu vagonul și coborî din tren, dînd bacșiș însoțitorului care-i scosese bagajul pe peron. Fumul de la tren plutea jos ; la un chioșc se vindeau mici țigări de foi. Tăblițe indicau drumul spre Gara Maritimă și vamă. Își ridică valizele de jos, vîrî mașina de scris sub braț și urmă indicatoarele și mulțimea. La ghișeul de imigrare, în spatele lui, cineva din rînd

vorbea pe un ton disprețuitor despre atmosfera de provincie a Cambridgeului modern :

— De fapt, singurul lucru cu care m-am ales de pe urma universității a fost conversația cu fetele de la raionul de conserve al magazinului Sainsbury.

Un ins trecu în grabă mare strigînd hamalului :

— Fii atent, înăuntru e un contrabas.

Un aviz spunea să te păzești neîncetat de gîndacii de Colorado. Funcționarul de la imigrare îl despărți pe Walker de Anglia cu multă ușurință ; îi răsfoi pașaportul, controlă conținutul portofelului, apoi Walker se trezi deodată de cealaltă parte a propriului său țărm, oficial plecat. Dincolo, într-un fel de hală deschisă, se afla baraca vămii unde un agent fiscal în uniformă aruncă o privire la bagajul lui, și-l pofti să meargă înainte. Prin geamul ferestrei putea să vadă flancul negru, imens, al vaporului. O clipă mai tîrziu urcă pasarela și se trezi într-un spațiu boltit care dădea spre sala pasagerilor. Pereții de lemn străluceau ; iar *stewarzi* în haine albe forfoteau ; un anunț scris cu cretă îl sfătuia să-și rețină loc la masă în salonul grădinii de iarnă. Un *steward* preluă biletul enorm de hîrtie pe care Walker fusese învățat să-l țină în mînă. Apoi îl conduse prin coridoare întunecate, cu pereți de lemn, și în jos, pe nenumărate scări. Pe pereți, săgeți indicau îngrijorător direcția spre amplasamentele bărcilor de salvare. După un drum lung, *steward*-ul se înfundă într-un coridor mic și îngust, trase o perdea și dădu la iveală cabina lui — o cutie mică, pătrată, cu patru cușete, din care trei erau ocupate, pe semne de persoane cu documente mai simple de transport. Pe perete atîrna o fotografie mare, înfățișînd o fată zdravănă care se încingea peste piept cu o centură de salvare de care nu părea să aibă nevoie ; purta titlul : Instrucțiuni pentru ajustarea centurii de salvare.

— Să nu deschideți hubloul, domnule, puteți scufunda vaporul. Aici ne aflăm sub nivelul mării.

— E-n regulă, răspunse Walker, dar era un gînd ce trebuia reținut pentru zilele cu vreme rea.

Așteptă plecarea *steward*-ului și apoi începu să se uite împrejur. Nu era mare lucru de văzut. Cabina în

care urma să-şi petreacă următoarele şase zile era într-adevăr foarte mică. Paturile erau aşezate două cîte două, unul deasupra celuilalt, de o parte şi de alta a unei fîşii foarte înguste de podea; spaţiul din mijloc părea atît de strîmt, încît dacă două persoane s-ar fi îmbrăcat în acelaşi timp, ar fi sfîrşit cu siguranţă unul în pantalonii celuilalt. Minusculul dulap era plin cînd îl deschise, iar partea de sus era ticsită cu centuri de salvare portocalii. Mai rămăsese un singur sertar gol în micul scrin încărcat pînă şi deasupra cu o mulţime de obiecte, cuprinzînd şi un număr de cărţi: *Castelul* de Axel, *Imagine romantică, Ideologie şi Utopie, Societatea şi duşmanii ei* — toate ediţii de buzunar, în limba engleză. Exista şi un mic lavoar, cam de dimensiunile ombilicului unei fete mai voinice. Conţinea un buchet de flori albe de cîmp şi, uitîndu-se la el, Walker descoperi mesajul pe care-l purta: „*Bon voyage* şi toată dragostea mea, iubitule, Elaine". Era foarte mişcător şi Walker îndesă buchetul într-unul din cele patru pahare de dinţi şi reuşi să-i facă loc pe scrin. Apoi se sui, cu ajutorul unei scăriţe, la singura cuşetă rămasă liberă, aflată sus, la peretele dinspre mare şi de aceea uşor curbat, ca să permită flancurilor vaporului să se unească într-un singur punct la ambele capete. Deasupra lui, fiindcă se găsea aproape lipit de tavan, putea auzi zgomotul de paşi zoriţi ai altor pasageri, sau poate de şobolani. Vaporul se legăna uşor şi Walker se simţea mai rău ca oricînd. Îşi puse capul pe pernă şi adormi.

Cînd se trezi, trecuse un timp, dar vaporul părea relativ nemişcat. Coborî scăriţa şi se duse să-şi reţină loc la masă. Cînd ieşeai din cabină, te puteai rătăci — mici cabine, mici camere de baie, mici coridoare duceau în toate direcţiile. În faţa lui, pe coridor, mergeau doi americani; unul din ei, cu părul tuns scurt, spuse:

— Daaa, admit, e foarte civilizat, dar în esenţă nu crezi că e morbid, morbid, morbid?

— Ei da, atunci şi Mozart e morbid, spuse celălalt. Cine nu e?

Mergînd în urma lor, Walker ajunse sus, la următorul nivel. În interiorul unei cabine, un grup de

bătrîne doamne englezoaice rîdeau cu hohote și una spuse :

— Ce ziceți ce vapor mare ? Închipuiți-vă ce problemă e ștersul prafului !

Walker își dădu seama că pătrunsese într-o adevărată instituție. Ca majoritatea tinerilor englezi, era obișnuit cu instituțiile, trecuse prin școală, universitate, spital. Găsea, la drept vorbind, situația firească ; avea momente cînd căsnicia i se părea inutil de mică, privită ca unitate ; era foarte plăcut, dar de ce numai doi membri, sau trei, sau patru ? Era deprins să cedeze cantitatea strict necesară de personalitate și să păstreze exact atîta cît îi trebuia pentru a se strecura prin mulțime fără să provoace vreun exces care să tulbure sistemul. Acestea erau simple vicleșuguri moderne, iar el crescuse la școala lor. Dar vicleșugurile își aveau și subtilitățile și complicațiile lor. Își aduse aminte de toate acestea pe cînd urca scara către puntea principală și văzu toate anunțurile care vesteau viitoarele distracții de pe vas — *bingo* [1], vizionări de filme, baluri costumate, serate de împrietenire, concursuri pentru cea mai originală coafură, cea mai originală încălțăminte și altele asemănătoare. Astfel de societăți cultivau spiritul de competiție. În concepția lor exista înrădăcinată ideea că trebuie să cucerești fata cea mai arătoasă, șezlongul cel mai bine plasat de pe punte, cel mai bun loc din sufragerie ; în aceste colective, la atît se rezuma prestigiul. Se cerea abilitate și o atenție mereu trează pentru obținerea fiecărui avantaj ; trebuia să-ți menții permanent antenele sociale în alarmă. Dar, cu acea retragere în izolarea căsătoriei și acea apatie care-l făcuse să atipească exact în momentul crucial, se distrusese pe sine, se handicapase singur. Se putea socoti norocos dacă nu avea să-și petreacă restul călătoriei ca un izolat, ca un paria.

Își aruncă o privire în biblioteca vasului ; exista o colecție de cărți și un stoc de hîrtie pentru scris, cu numele vaporului, dar cărțile bune fuseseră alese de alții

[1] Un gen de loto.

și hîrtia era furată sistematic de un grup de băieţaşi în pantaloni scurţi. În lumea modernă, viaţa în comun e o existenţă grea ; viaţa privată e destul de simplă, dar locurile publice sînt un dezastru. În aceste locuri se manifestă delicvenţa, dușmănia şi goliciunea sufletească ; acolo omul te face să-ţi pierzi orice iluzie. Walker îşi aruncă apoi o privire în salonul de ceai. Scaune capitonate, cu braţe de lemn, erau fixate în podea ; pe ele şedeau mătuşici de vîrstă mijlocie, englezoaice cu o înfăţişare triumfătoare pentru că descoperiseră posibilitatea de a-şi bea ceaiul.

— E foarte drăguţ aici, dar nu e ca acasă, spunea una din ele, ridicîndu-se şi scuturîndu-şi rochia.

Într-un colţ, lîngă uşă, un american chel părea să ţină un seminar neoficial despre Pasternak ; putea fi auzit spunînd :

— Poate că generalizează, dar structura de bază este o înmănunchere de simboluri sau mai de grabă de evenimente centrale sau descoperiri în jurul cărora personajele sînt concentrate într-un mod nerealist şi stilizat. Nu ?

Totuşi, luat în întregime, vasul părea oarecum încurajator — cu decoraţia lui masivă, panourile din lemn încrustat, efortul plin de abnegaţie al unor meşteşugari lipsiţi de gust, solemnul ritual al ceaiului, micile orchestre şi *bridge*-ul, comportarea deferentă şi serviabilă (ce mai rămăsese dintr-o veche tradiţie) a *stewarzilor* tăcuţi. Era, firește, o falsă încurajare ; ca o casă de ţară transformată în azil de nebuni, presupunea mai multă bunăvoinţă şi mai multe calităţi la cei ce o locuiau decît aveau în realitate. Promitea o călătorie măreaţă, dacă oamenii ar fi fost capabili să călătorească în stil măreţ, dar după cîte îşi putuse da seama Walker într-o singură după amiază, totul nu era decît iluzie. Se mai plimbă puţin, ici colo, şi în cele din urmă ajunse la Salonul grădinii de iarnă, unde se repartizau locurile pentru masă. Se formase un şir lung în care Walker se descoperi a fi, ca întotdeauna, ultimul ; era probabil singura persoană din clasa-turist care nu îşi dăduse seama ce se întîmplă. În această încăpere, decorul arăta ceva mai strident ; scaunele erau din răchită verde, pic-

tura murală înfățișa o scenă pastorală libertină, și în ciubere erau așezate cîteva flori cu aspect carnivor. Radioul difuza ora copiilor ; un grup pop, denumit „Dușmanii", preamărea distonant o vagă revoltă a adolescenței proletare. Stătea la rînd, întrebîndu-se cum Dumnezeu se va descurca. Își dădu seama că unul din principalele motive ale interesului său deosebit pentru relații sexuale, căsătorie și indivizi izolați, se datora faptului că se simțise întotdeauna în total dezacord cu acest gen de viață colectivă. Făcea să iasă la suprafață acel Shelley din el, în căutarea unicului suflet sensibil care să-l poată conduce prin haosul mulțimii.

Oare cum se va descurca pe vas ? Cum va fi la serata de împrietenire de diseară ? Îi va veni oare pe buze vorbăria convingătoare ? *Onestep*-ul pe care-l folosea ca pe o schemă de dans simplificată pentru toate situațiile ivite într-o sală de bal, se va potrivi și în cazul acesta, salvîndu-l și asigurîndu-i companie ? Stigmatul singurătății, singura fisură în argumentele sale de a pleca de acasă, îl apăsa greu. Începu să-și facă, mental, planuri de viitor, nu de infidelitate, dar în legătură cu vreo fată drăguță care să-l înțeleagă, să se retragă cu el într-un loc liniștit, întunecos, în spatele coșului, unde să stea cu el pînă la sfîrșitul călătoriei. Dar chiar și pentru atît era necesar un consum de energie și o oarecare ușurință, ori apatia ultimilor opt ani îi tocise chiar și această pricepere. Își dădu seama că e înfrînt, o ființă nenorocită, cu veșnicile, obișnuitele probleme ale existenței.

Coada se mișcă înainte și el ajunse la masa unde ședea casierul în uniformă, blond și amabil.

— Mă tem că n-a mai rămas mare lucru, domnule, spuse. Mai avem cîteva locuri la seria pentru copii și un singur loc la seria a doua, la o masă de șase persoane.

— Oh, bine, am să-l iau pe acesta, spuse Walker.

Primi un bilet și-l vîrî cu grijă în portofel. La ieșirea din salon, avu o viziune ; se văzu din cap pînă-n picioare într-o oglindă cu rame gravată cu delfini. În costumul său cafeniu, aspru, rezistent la purtare, cu revere late și pantaloni largi, semăna cu o mică stafie desprinsă din trecutul provincial, obosit, rupt de reali-

tate. Imaginea nu prevestea nimic bun pentru șansele lui ; îl arăta palid, bătut de vînt, nefasonat. Se studie un timp ; își netezi o șuviță de păr rebelă, își supse stomacul, săltă nodul cravatei lucrate de mînă, așa ca să acopere nasturele gulerului. Nu obținu un rezultat prea grozav.

Sirena vaporului răsună. Găsi ușa care dădea spre punte și o deschise cu o smucitură. Afară, se trezi țintuit de vînt și izbit de frig. Înaintă pînă la balustradă, marea spumega în nările lui. Southampton, văzut de sus, avea un aer de mîndrie senină, de parcă orice i-ai fi făcut, n-ai fi reușit să-l schimbi sau să-l jignești. Îl făcea să se simtă aproape încîntat că pleacă, deși era conștient încă de nepotrivirea lui, deși știa că se duce într-o lume mai mare decît putea el înțelege, deși o senzație de rău la stomac se asocia cu ușoara legănare îngrijorătoare a vasului, făcîndu-l să nu se simtă în apele lui. O macara de pe țărm își răsturna încărcătura cu un zornăit de lanțuri. Jos, sub el, ultimii pasageri urcau pasarela acoperită cu pînză. Flancul vasului cădea perpendicular pe chei și pe apa neagră. Cîrligul unei macarale prinse pasarela, îndepărtînd-o ușor de coasta vasului. Walker dădu ocol punții spre balustrada dinspre larg. Aerul sărat îl izbi în față ; vîntul biciuia valurile care săltau pînă la el ; uriașele bărci de salvare, albe, suspendate deasupra, pîrîiau încet în bătaia brizei. Apa neagră, uleioasă, plutea dedesubt ; remorcherele erau atașate ; soarele îmbujora partea de jos a cerului. Era un peisaj marin confuz, nedecorativ, cu macarale și docheri, cu o nuanță prea accentuat comercială și industrială, pentru a fi romantic, prea murdar și impersonal și vast pentru ca Walker să poată simți că-i aparține. Deodată puntea se înclină ușor, Walker se uită din nou în jos și văzu remorcherele trăgînd vasul într-un clocot uriaș de spumă. Absorbția puternică, zvîrcolirea apelor murdare i se învălmășeau nebunește în cap.

— „Numele meu e Ismael !"[1] exclamă Walker.

O sirenă mugi deasupra capului său, spărgîndu-i timpanele, și din coș se împrăștie pe el praf de cărbune.

[1] Aluzie la personajul narator din romanul *Moby Dick* de Herman Melville, navigatorul Ismael, care se simte un exilat.

De cealaltă parte, pe acoperișul gării maritime, o mică orchestră bubuia o muzică marțială iar lumea făcea semne cu mîna și striga. Urmări cum Southampton se desprinde și se îndepărtează plutind. Senzațiile lui ajunseră la paroxism ; o multitudine de impresii îl nedumereau. Simțea mici doze de vinovăție pentru că-și părăsise nevasta, copilul, căminul ; simțea mici izbucniri de mîndrie pentru că fusese în stare s-o facă ; simțea mici zvîcniri de emoție pentru că era conștient de riscurile pe care le comporta fapta lui. Totul era un mister care-l depășea ; se afla în centrul unei vaste rețele de forțe, iar el, Walker, descoperit, la răspîntie, singur în univers, fără să poată pretinde nimic, fără să știe ce trebuie să facă. Totuși îi rămînea speranța.

Era frig pe punte, dar stătu acolo pînă la masă, urmărind vaporul la ieșirea din estuar, și țărmul, pînă ce dispăru. Remorcherele se îndepărtară ; deasupra capului, coșul roșu, înalt, azvîrli spre cer o trîmbă de fum iar clamele sîrmelor sunau în vînt. La pupă, o trenă de pescărușI se adunase deasupra dîrei înspumate, lăsată de vas. Mai departe, în urmă, era Anglia, cu amurgul care înghițea promontoriul, falezele, casele ghemuite, coloanele de metal strălucitor ale rafinăriilor de petrol. Un nor de ploaie, mare, negru, plutea peste Southampton, împrăștiind o răpăială tulbure de vară. Luminile bacurilor care făceau traversarea între uscat și capurile împădurite ale insulei Wight, străluceau. Pe lîngă țărm se zăreau pînze triunghiulare de iahturi și nave militare de un cenușiu strălucitor, ancorate pe canal. Apoi marea reduse la scară toate dimensiunile ; orice semnificație pieri, lumea se rezumă la cer și la mare, aproape exagerat de multă mare, pe care doar cîte o încrețitură întîmplătoare se înălța devenind val, apoi dispărea. Împărăția constrîngerii se pierdea în urmă ; înainte, deci, spre împărăția luminii. Oare se vor rupe firele subțiri, scămoșate, ale afecțiunii care-l legau de țărm ? Nu sim-

ţea aproape nimic; senzaţiile luaseră sfîrşit; aparţinea vaporului. Nu peste mult timp, un *steward* gras, rotofei, cu o legătură de clopoţei în mînă, sună imnul mesei, de-a lungul punţii. Walker se retrase jos, în confortul acestei instituţii de călătorie, nerăbdător să-şi astîmpere foamea.

II

Cînd începutul verii, cu zilele-i senine, strălucitoare, pune capăt anului universitar, golind sălile de curs mîzgălite cu cretă și lăsînd cărțile să se odihnească în rafturile bibliotecii, atunci corpul didactic universitar tînjește să pornească în voiajuri.

De o parte și de alta a Atlanticului, profesorii se strîng pe cheiuri ; cu bagajele în jurul lor, cu mașinile de scris la îndemînă, cu fișierul împachetat cu grijă în valize speciale, pornesc în călătorii mitologice, în ambele direcții. În porturile din New York, Southampton și Cherbourg, profesorii americani care merg spre est privesc țintă peste balustradele vapoarelor, la profesorii europeni care pleacă spre vest. Și unii și ceilalți sînt de părere că învățătura și înțelepciunea se află izolată de cealaltă parte a Atlanticului. În America, numărul acestora e mare, subvențiile sînt importante, și astfel, de la Palo Alto și Boston pornesc cu sutele, profesori și asistenți și absolvenți, pentru a se strînge în docurile din partea de vest a New Yorkului. Se urcă pe transatlantice burduhănoase, cu prorele înfipte solid în autostrăzile de pe malul rîului. Sînt cei care au mai fost, cei care pleacă pentru prima dată, cei care au venit doar pînă la chei cu taxiul, dar vor rămîne acasă. Remorcherele se pun în mișcare și ies domol din port, pe lîngă Battery, spre larg. „Lăsați săracii voștri sleiți și dezorientați să vină la mine", spune statuia Libertății în vreme ce trec pe lîngă ea, „și o să le dăm lapte acidulat, o să-i trimitem la facultăți și o să vi-i retrimitem ca bursieri Fulbright". Rămîn înșirați la balustradă pînă cînd vaporul depășește farul Nantucket, apoi coboară, și viața de societate de pe transatlantice începe să se înfi-

ripe. Există fete bune de ciupit și de scris povești despre ele, există cunoștințe de scurtă durată făcute în hol, există posibilități de legături între neveste și băieți tineri. De cîte impermeabile ai nevoie în Anglia ? Laptele e bun la Paris ? E nevoie de injecții contra tifoidei pentru festivalul de la Edinburgh ? La Viena țînțarii sînt purtători de malarie ? Astfel, cu o oarecare nervozitate în legătură cu problemele profilactice și o nervozitate și mai accentuată privind principala teroare europeană, servilismul, plus dorința fiecăruia de a sluji ilustra tradiție reprezentată de Franklin, Jefferson și James, Lumea nouă, curată, proaspătă și decentă, pornește s-o cucerească pe cea veche.

Abia ceva mai tîrziu, în vară, se reunesc călătorii care pornesc în direcția opusă, un grup de pelerini mai mic și ceva mai ponosit, mult prea puțini la număr pentru a reține atenția istoricilor migrației popoarelor. Neliniștiți de misiunea lor, se frămîntă cu gîndul la ghinioanele ce se vor abate asupră-le. Dacă cumva se îmbolnăvesc în America, în afara sferei maternului Serviciu Național al Sănătății ? Oare mama va îngriji bine cîinele ? Și lăptarul a priceput bine că nu trebuie să mai vină un an întreg (vai cîte sticle s-ar aduna dacă n-a priceput !) Îmbrăcămintea lor, în general, e groasă și călduroasă ; valizele au slujit familiei timp de douăzeci de ani. Îi roade un patriotism tăcut, neafișat, și îndoieli asupra valorii faptei lor. Norocul, recentele succese pe linia înavuțirii sau puterii, au determinat călătoria în această direcție, dar ei nu pot să nu se întrebe dacă n-au făcut cumva un pas greșit, dacă nu-și vor distruge cariera, principiile morale, aparatul gastro-intestinal. Astfel se adună cu toții în lumina strălucitoare a gării maritime și apoi se urcă pe bord — profesori și conferențiari care s-au luptat tot anul pentru acest concediu de studii, pe care toată lumea consideră că nu îl merită (fiindcă a pleca în America înseamnă, oricum, o vacanță. Nu ?), tineri străluciți, proaspăt ieșiți de la festivitățile de decernare a diplomelor, ducînd cu ei dizertații inedite și radiografii pulmonare, sau scriitori și editori care speră să scoată încă o carte despre America fără a părăsi apartamentul cedat de cîte cineva în Greenwich

Village. Fac schimb de impresii, studiind comparativ valoarea burselor respective, (bursierii Uniunii de limbă engleză fac cunoștință abia pe vas, în timp ce bursierii Harkness au la dispoziție mașini închiriate) își confruntă adresele de destinație și lista prietenilor care pot fi de vreun folos. Sînt dureros de conștienți că nu există o adevărată tradiție a acestor călătorii, afară doar de acea tradiție, inaugurată de Dickens și Matthew Arnold și Mrs. Trollope, de a pleca în America și de a nu le place acolo.

Instalat în curtea casei sale din Party, Bernard Froelich sorbea băuturi la gheață, urmărea aspersoarele sîsîind pe pajiștea pîrjolită și reflecta încîntat că, anul acesta, el determinase o călătorie în sens opus. Contribuția orașului Party la contingentul celor plecați în concediu de studii părăsise orașul, dar Froelich nu se simțea nenorocit că rămăsese pe loc. Pentru că perspectivele ce i se deschideau înainte îi înfățișau un an bun, anul lui, anul cînd Europa venea în America. Cedase Europei oameni de care voise să scape. Dobîndise din Europa omul pe care voise să-l dobîndească. Era o balanță de forțe ideală, menită să-l consoleze pentru faptul că voiajul lui de studii nu avea să se realizeze decît peste doi ani, că British Museum și barurile de noapte din Picadilly erau încă la o depărtare de douăzeci și patru de luni. Vapoarele spre Europa îi duseseră departe pe doi dintre oamenii pe care-i detesta cel mai mult ; vaporul dinspre Europa plutea acum pe ocean aducîndu-i omul pe care voia cu adevărat să-l cunoască. Arșița sfîrîia pe acoperișuri, simțea transpirația în pantofii cu talpă de cauciuc și, privind în albastrul cerului, constată că anul acesta nu resimțea nimic din dorința arzătoare de a fi plecat, ca în alți ani. Viitorul se arăta înfloritor, un viitor fără Wink și Leonov, un viitor cu James Walker.

Se lipsea cu plăcere de dușmanii lui. Dr. Wink, omul de la Facultatea de Științe Administrative, care se împotrivise numirii lui Walker („Scopul nostru în această universitate nu este de a scoate un absolvent limitat la un singur domeniu, ci de a-i rotunji personalitatea așa încît să-și poată oferi serviciile în orice dome-

niu") plecase cu o bursă Guggenheim la Perugia, unde îi fusese aprobată rotunjirea personalității de latinist pe timp de un an. S. Leonov, încă unul din categoria acelor *„bêtes noires"*[1] ale lui Froelich se afla de asemeni *„enroute"*[2] lăsîndu-i un savuros sentiment de libertate. Leonov era un bătrîn corpolent, cu o față colțuroasă, care fugise din Rusia înainte de revoluție și acum făcea o favoare universității Benedict Arnold predînd istoria Rusiei, singurul curs din universitate în care Istoria F.B.I.-ului de J. Edgar Hoover era folosită ca text sacru. Leonov era un dușman implacabil al lui Froelich pe care-l denunțase o dată ca „fiind el singur în stare să submineze structura vieții noastre universitare, mai mult decît o întreagă mișcare de protest". Locuia în Party, într-o casă părăginită unde reunea un mic cerc de emigranți care se întîlneau serile, pentru a premări regimul prerevoluționar; începeau (Froelich fusese invitat acolo în primele zile ale numirii sale în Party, înaintea declarării ostilităților) cu două ore plicticoase închinate consumului de *„blinii"* și istorisirii unor anecdote despre Tolstoi stînd de vorbă cu bulgării de pămînt, și se terminau cu condamnarea slăbiciunii manifestată de America față de Rusia actuală. În timpul perioadei maccartiste, Leonov contribuise la hotărîrea de a fi îndepărtați din universitate trei profesori care prin anii treizeci fuseseră membrii unor timide grupuri de stînga, dar îi salvase singurul comunist activ din corpul didactic; acest om se dovedise atît de abil în arta disimulării, încît era virtual imposibil să fie într-adevăr activ din punct de vedere al unei activități: atît de bine izbutise să se camufleze, încît organizația John Pirch apelase la el pentru sprijinirea materială a activității ei ultrareacționare (și, bineînțeles, plătise). Un alt dușman al lui Froelich, Henry Leibtraub, un intelectual evreu de la catedra de Artă teatrală și Deprinderea transmiterii ideilor în public, adoptînd poziția înaintată cum că liberalii moderni trebuie să se ferească cel mai

---

[1] În sensul: aflați pe lista neagră; urgisiți (fr.).
[2] Pe drum (fr.).

mult de constrîngerile lor personale care-i fac să fie liberali moderni, plecase în Anglia pentru un semestru, ca să realizeze una dintre faimoasele lui puneri în scenă statice : „Hamlet în sens contrar" ; piesa începea cu omorîrea lui Claudius şi apoi parcurgea textul de la coadă la cap, în căutarea unui mobil. Forţele întunericului, confuziei şi reacţiunii se împrăştiaseră, lumina soarelui învinsese ; anul care urma era anul luptelor şi al şanselor de izbîndă. Tot ce avea de făcut era să aştepte sosirea omului care urma să-i fie aliat şi admirator, omul care-l va înţelege şi-l va aplauda, omul care, datorită lui, obţinuse bursa de creaţie literară. Froelich îşi bău ginul şi tonicul şi se uită la soţia lui.

— Grăbeşte-te, James Walker ! zise.

— Pare să fie un vapor foarte intelectual, spuse James Walker cînd cei trei tovarăşi de cabină i se prezentară în seara aceea, înainte de cină.

Se spală pe faţă şi-i urmări cu privirea în oglindă : Julian, Richard şi Dr. Millingham. Erau tineri vioi, a căror apartenenţă de clasă nu era evidentă, avînd gulere vărgate şi jachete de piele, părul scurt şi feţele bine spălate.

— M-ar surprinde dacă aş afla că pe bord s-a permis accesul vreunuia care să nu fi absolvit cu *„magna cum laude"*, adăugă, strecurîndu-se printre ei, în drum spre sufragerie. Acolo găsi masa de şase persoane şi se aşeză de unul singur, primul sosit, ascultînd convorbirea a doi tineri de la masa vecină despre *The Faerie Queene*[1]. „Nu mi-am închipuit niciodată c-o să mă simt stînjenit de ignoranţa mea *pe un vapor"*, gîndi el.

— Vă salut, spuse un *steward* cu ten pămîntiu şi înfăţişare demoralizată, care apăru de după un stîlp ca să scuture cu o cîrpă murdară cîteva fărîmituri de pe masă, nu vă puneţi coiful de hîrtie ?

— E obligatoriu ? întrebă Walker observînd accesoriile de bal care se aflau alături de fiecare farfurie.

[1] Baladă epică a poetului englez Edmund Spenser (1552—1599).

— Întotdeauna procedăm așa în prima seară, spuse *steward*-ul. Distracție asigurată, știți. Haideți, nu ne stricați cheful, dați-i drumul.

Walker își puse o mică gambetă din carton negru, care-i stătea înfiptă pe cap într-un fel deșucheat, dîndu-i o înfățișare de funcționar public puțin cam cherchelit, după cît constata în oglinda roz de pe perete. Stătu așa zece minute, timp în care nu apăru nimeni. În cele din urmă sosi un indian mic, rotofei și se așeză în celălalt capăt al mesei.

— Bună seara, spuse. Văd că sînteți gata de petrecere.

— Da.

— E întotdeauna plăcut să porți astfel de pălării și să te distrezi copios, urmă indianul, potrivindu-și un nas fals. Am mai avut ocazia să cunosc aceste obiceiuri și înainte pe „P. și O." Adică Societatea maritimă „Pacific și Orient". Sînt vapoarele care fac traversarea spre India. India e țara mea natală.

— Da ? făcu Walker.

— Oho ! exclamă indianul trăgînd de nasul lui fals ca să vorbească mai clar, mă simt de pe acum în formă. Mă uit la meniu, caut somon afumat. E o mîncare foarte fină. Dar nu pare să existe pe listă.

— Somon afumat e un *hors d'oeuvre* pentru clasa întîi, interveni *steward*-ul. Aici, jos, se servește hering sărat.

— Vai, ce păcat, oftă indianul.

— Ia te uită ! Pălării ! exclamă o voce chiar lîngă Walker și o fată de vreo treizeci de ani, cu păr roșcat cîrlionțat și o față lată, încercă să se așeze. Purta un taior negru cu guler de astrahan.

— Oh, vă rog, fiți atentă, interveni indianul ridicîndu-se. Scaunele acestea sînt fixate în parchet. Este o măsură de precauțiune, în cazul furtunilor mari. Dacă nu vă așezați cu grijă, cădeți sigur jos. A ascultat cineva dintre dumneavoastră buletinul meteorologic ?

— Mi-l pun pe cap, anunță fata îndesîndu-și un fes arab. De ce, o să fie vreme rea ? Am crezut că vapoarele astea sînt mult prea mari ca să le pese de vremea rea.

— Oh, nu, răspunse indianul, uneori vapoarele mari sînt într-adevăr foarte, foarte proaste.

— Foaie verde salcie, doi-ori șapte paispece, croncăni o voce de bătrînă, din celălalt capăt al mesei; doamna în vîrstă cu aspect de văduvă demnă, pe care Walker o remarcase în tren, se așeza pe scaunul din fața lui.

— Joacă cineva dintre dumneavoastră *shuffleboard*? întrebă un ins cu o cravată Brigade, așezîndu-se pe locul din fața indianului.

Al șaselea scaun, între bătrîna doamnă și indian și în fața fetei cu păr cîrlionțat, mai rămase un timp neocupat, dar apoi se îndreptă spre el Dr. Jochum, europeanul-american cu care Walker călătorise în Pullman, schimbat din cap pînă-n picioare — purta acum un smoching.

— Ah, salutare, tinere prieten! exclamă el.

— Bună seara, răspunse Walker.

— Hei, dar asta nu-i frumos, spuse bătrîna doamnă. Unii se cunosc dinainte.

— Dumneavoastră, ăăă, vă duceți la o universitate? o întrebă Walker pe fata cu păr cîrlionțat de lîngă el.

— Oh, nu, nimic atît de măreț. O să fiu secretară în orașul St. Louis. Asta-i în Mo[1].

— Eu mă duc la o universitate, interveni indianul. E o universitate foarte mare. Se numește Harvard.

— Învățămîntul începe să ne scape din mînă, nu-i așa? se adresă bătrîna doamnă nimănui anume.

— Cred că vaporul a pornit, spuse fata cu păr cîrlionțat.

— Hei rup, hei rup! grozavă-i viața de marinar! exclamă bătrîna doamnă.

— Știți, începu Dr. Jochum, am observat din experiență că pe vapor faci o descoperire interesantă despre lume. Constați că se poate trăi foarte bine și fără ea. Iată-ne departe de uscat și sîntem profund mulțumiți de noi înșine. Am o teorie, o teorie foarte bizară: călătoriile pe mare reprezintă singura latură a vieții secolu-

[1] Prescurtare pentru statul Missouri.

lui al optsprezecelea, care a supraviețuit pînă în ziua de azi. Aici avem servitori, avem timp liber, putem cultiva arta conversației, avem chiar și gin ieftin. Aș vrea să mă duc la căpitan să-i spun : „Oprește vaporul ! Asta-i tot ce ne dorim pînă la sfîrșitul vieții !“

— Atenție, spuse *steward*-ul în spatele lui Walker, apropiindu-se cu un castron, să nu vărsați supa pe dumneavoastră.

— Îmi place grozav de mult, exclamă indianul.

— Se joacă cu un fel de baston lung și cu fisele acelea rotunde de lemn, cred că fise s-ar putea numi cel mai bine, explica omul cu jocul de *shuffleboard*.

— Vorbe, vorbe, vorbe, făcu bătrîna doamnă.

Deodată vaporul se înclină și se clătină puțin în mijlocul oceanului imens. De la celelalte mese se auziră chicoteli de rîs și *steward*-ul vărsă un castron în poala omului cu jocul.

— Doamne sfinte, ce faci măi omule ! strigă el.

— Oh, Doamne, spuse *steward*-ul, uitați-vă și la mine.

— O să fie albastru, șopti fata de lîngă Walker, uitîndu-se speriată la el.

— Vă rog nu vă temeți, interveni iar indianul. N-a fost de fapt nimic grav. Am călătorit o dată pe un vapor care s-a răsturnat. Dar nu cred că acest vapor se va răsturna.

— Vă curăț eu bine și nici n-o să mai știți că s-a vărsat ceva pe dumneavoastră, zise *steward*-ul, ștergînd cu cîrpa lui pantalonii omului cu jocul.

— Tot echipajul e beat, spuse bătrîna doamnă, aplecîndu-se către Walker și privindu-l în ochi. Să ne rugăm cu toții !

— Și e mult mai sigur pe mare decît cu avionul, continuă indianul. Am zburat o dată într-un avion care s-a prăbușit pe versantul unui munte și mulți pasageri au murit arși.

— Nici nu mă îndoiam c-ați fi putut lipsi de la așa ceva, exclamă bătrîna doamnă.

Vasul părea să-și fi recăpătat echilibrul dar incidentul neliniștise pe toți pasagerii mai puțin blazați, printre care se număra și Walker.

— Nu știu prea bine, dar cred c-aș prefera avionul, spuse fata de lîngă Walker, întorcîndu-se cu fața spre el, dumneata nu ?

— Draga mea, replică doamna respectabilă, dacă Dumnezeu ar fi vrut ca oamenii să zboare, le-ar fi dat aripi, înțelegi ?

Își îndreptă ochii albaștri, duri, spre Walker și adăugă :

— Nu-i așa, domnule Urechimari ?

Walker răspunse cu destulă îndrăzneală :

— Păi, după aceeași logică, dacă Dumnezeu ar fi vrut ca oamenii să meargă din Anglia în America, ar fi unit cele două continente.

Doamna cea respectabilă deveni distantă și-i declară omului cu jocul :

— Domnul Urechimari nu cunoaște frica. Domnul Urechimari e absolut neînfricat.

— Numele meu nu este Urechimari, îndrăzni Walker timid.

— Pentru mine acesta e numele dumitale, i-o reteză bătrîna doamnă și înșfăcă de lîngă farfuria ei tichia de clovn pe care și-o puse în vîrful capului. Întotdeauna dau oamenilor numele care-mi plac mie. Prietenilor mei le-am dat numele cele mai îngrozitoare. Din această cauză toți mă urăsc.

La celălalt capăt al mesei, Dr. Jochum care-și tuflise pe cap o tichie de carton, pătrată, de student, stătea de vorbă cu indianul despre școlile americane.

— Ce instituții ! exclamă el. Există multe relatări despre copii sălbăticiți, despre copii părăsiți în păduri și crescuți de lupi sau urși ; bineînțeles că nu știu să scrie sau să vorbească sau să raționeze logic, dar sînt în stare să prindă un iepure. Așa e și cu instituțiile astea, cu școlile astea. Îi abandonăm pe copii acolo și după ce se fac mari nu știu să scrie sau să vorbească sau să raționeze logic dar sînt în stare să danseze foxtrot. Întotdeauna numai strictul necesar, pentru a putea supraviețui.

Fata de lîngă Walker îi ceru părerea:

— Sper că e drăguț în America. Ați mai fost acolo?

— Nu, răspunse Walker. Dar și eu sper la fel.

— Toți fumează la masă între feluri, remarcă bătrîna doamnă.

— Niciodată n-aș fi crezut c-am să plec acolo, continuă fata. Pare oarecum uluitor, să mă aflu eu aici. Locuiesc în Rickmansworth și am predat într-o școală particulară. Nu mi s-a întîmplat niciodată nimic deosebit. Apoi, pe neașteptate, un prieten al tatălui meu, care era om de afaceri la Londra, a trebuit să plece în America și a descoperit că acolo secretarele englezoaice sînt teribil de căutate. Se pare că e o dovadă de rang înalt dacă funcționarii care răspund la telefon au accent englezesc. Așa că prietenul tatii i-a spus unui industriaș din St. Louis, Mo., că am calificare de secretară. Și urmarea a fost că, așa, din senin, o surpriză colosală, am primit o scrisoare de la el în care îmi propune să fiu secretara lui particulară. Ei bine, am chibzuit în toate felurile și în cele din urmă am hotărît să mă duc. Dar nu știu, mă tem c-o să fie cu totul altfel, acolo, altfel în toate privințele.

— Cred că da, încuviință Walker.

— Cred că de aceea se și duc oameni ca noi. Ajungi să te plictisești atît de îngrozitor de tine însuți, nu-i așa?

— Da, într-adevăr, spuse Walker.

— Eu nu mă plictisesc niciodată, interveni bătrîna doamnă. Mă găsesc mereu fascinantă.

Walker se trezi din ce în ce mai ispitit să se retragă din conversație. Discuțiile amuzante, cu oameni încîntători, pe care le așteptase oarecum în această călătorie erau departe de ceea ce obținea și, în plus, legănarea mării îl făcea să se simtă destul de rău. Mîncarea, de asemenea, îl surprinse neplăcut, ca fiind mai puțin aleasă și, în general, nu găsea flacăra vie a unei experiențe noi și a marilor descoperiri, la care se așteptase să ardă aici, pe vapor. Unii dintre tovarășii lui de călătorie i se păreau chiar mai neinteresanți decît el însuși. Atunci, deodată, bătrîna doamnă bătu în masă cu un cuțit:

— Lăsați, vă rog, discuțiile în doi, spuse. Asta nu e o conversație adevărată. Nu sînt obișnuită cu așa ceva. Trebuie să avem, pur și simplu, o conversație generală strălucită. Așa cum se obișnuia înainte. Mama avea obiceiul să spună : „Nici o vorbă între mese !“ Lumea credea că e teribil de proastă ; apoi lua loc la masă și era absolut scînteietoare. Vedeți, se păstra ; noi toți trebuie să ne păstrăm. Așa cum zicea mama, masa este rezervată conversației ; poți oricînd să îmbuci ceva între mese.

— Oh, splendid ! făcu indianul.

— Le împingi de-a lungul punții, în niște pătrate numerotate și asta îți dă punctajul, spuse omul cu jocul.

Bătrîna doamnă îl privi indignată, apoi se întoarse spre Walker :

— Gîndește-te la un subiect de conversație, domnule Urechimari, zise.

Walker se simți stingherit, cum se simt adesea victimele care se știu sortite unor chinuri grele, se înroși și-și potrivi gambeta de carton.

— Am găsit, făcu bătrîna doamnă, hai să jucăm : „Cine a spus ?“

— Oho ! E vorba de un joc ! exclamă indianul. Întotdeauna m-au încîntat jocurile.

— Da, ei bine, e un joc : recunoașteți poetul ? Nu cred că aveți poezii în India.

— Oh, aici greșiți, există multe poezii în India.

— Bine, dar vă rog să nu ne spuneți vreuna. Încep eu. Cine a spus, cine a spus, cine a spus : „Sînt totuși de folos și cei ce stau numai și adastă ?“ Urmă o pauză. Știi, domnule Urechimari ?

Walker răspunse în silă :

— Ei bine, da, știu.

— Păi, atunci spune. Dacă ghicești, e rîndul dumitale.

— Milton.

— NU ! exclamă bătrîna doamnă. Ai pierdut, eu am cîștigat. Acum e tot rîndul meu. Cine a spus, cine a spus . . . ?

— Milton a spus, insistă Walker.

— Domnule Urechimari, Shakespeare a spus.

— Bine, replică Walker, după masă putem să verificăm la biblioteca vaporului. E din sonetul: *„Cînd mă întorc cu gîndul la viața mea irosită"*...

— Shakespeare.

— Cred că veți găsi în...

— Stăpînește-te, domnule Urechimari, fii calm, spuse bătrîna doamnă. Cine a spus, cine a spus . . . ?

Fata de lîngă Walker care se aprinsese treptat la față, se aplecă înainte și spuse:

— Dar domnul Urechim . . . domnul, are perfectă dreptate. Milton e autorul.

— Draga mea, spuse bătrîna doamnă. Nu mînca atît de mulți cartofi, nu sînt indicați pentru tenul dumitale.

— Am învățat poezia la școală.

— Draga mea, bineînțeles că e din Milton. Dar e jocul meu. Vreau să cîștig eu.

— Oh, pe cuvîntul meu . . . , făcu indianul.

— Așa, să continuăm. Cine a spus: „Să te compar oare cu o zi de vară ?"

— Ah, bine, după aceeași logică, spuse Dr. Jochum, asta trebuie să fie de Milton.

— Nu, ați pierdut.

— Cine a spus asta ? întrebă fata.

— Omar Khayyam, răspunse bătrîna doamnă. Bine, am cîștigat de două ori la rînd, destul cu jocul acesta, nu, domnule Urechimari ? Acum gîndește-te dumneata la un joc.

— Cred că vor fi multe jocuri la balul de diseară, interveni indianul. Aștept cu nerăbdare baloanele.

— Distracție și jocuri, spuse bătrîna doamnă. Îmi plac. Acasă, organizez mici petreceri la care prietenii mei vin și fac curățenie. Jucăm jocul de-a șters praful. E un joc foarte la modă, a prins grozav în localitate.

— Lumea se îmbracă foarte elegant ? întrebă fata. Vreau să spun, pentru aceste serate pe vas.

— Sper că da, răspunse Jochum.

— Serata de împrietenire, făcu fata, sună a distracție grozavă !

— Ah, da, să te împrietenești e o distracție grozavă, dar întotdeauna am găsit că marea dificultate e să te desprietenești. Ce prietenii imposibile se pot lega pe va-

poarele astea ! Ce oameni nesuferiți ajungi să îndrăgești ! În definitiv, durează numai șase zile, așa că nu e necesar să fii atît de pretențios. Totul e splendid în momentul acela, dar peste un an sună telefonul și o voce spune : „Alo, ți-aduci aminte de mine, de pe vapor ; mi-ai promis să mă găzduiești în casa dumitale timp de trei luni de zile". Nu trebuie să luăm lucrurile acestea în serios.

— Nu mi-ar trece niciodată prin minte să fac așa ceva, spuse bătrîna doamnă.

— Brînză sau fructe ? întrebă *steward*-ul suflînd greu în urechea lui Walker.

— Ce fel de brînză ?

— Păi, făcu *steward*-ul, e și din cea obișnuită, și d-aia cum îi zice, care începe cu g ? Avem și d-aia.

Bătrîna doamnă se aplecă brusc înainte și-și flutură geanta.

— Oh, domnule *steward*, zise, fii drăguț și adu-mi niște smochine, vrei ?

— Gorgonzola ? întrebă Walker.

— Smochinele se servesc la clasa întîi doamnă, spuse *steward*-ul sprijinindu-se cu o mînă pe umărul lui Walker.

— Oh, haide, domnule Vasco da Gama, du-te și spune-i șefului dumitale că Lady Hunt-Francis dorește niște smochine.

— Gouda ? întrebă Walker.

— Am să văd ce pot face pentru dumneavoastră, *my lady*, spuse *steward*-ul îndepărtîndu-se.

Învins de privilegiile nobleței, intimidat de această apoteoză a Angliei, Walker se uită peste masă la bătrîna lady care-și înnoda o eșarfă peste străvechiul ei piept vlăguit. Simțea că el și ea erau combatanți într-un fel de război secular pe care dînsul se obișnuise să-l piardă întotdeauna.

— Atunci ne vedem la serată, spuse fata de lîngă el.

— Insist să nu mă inviți la dans, domnule Urechimari, tună bătrîna doamnă. M-am uitat sub masă la picioarele dumitale. Sînt la fel de mari ca și urechile.

Steward-ul se întoarse și așeză pe masă două farfurii: pentru Walker, o bucată de brînză veche, roasă de

șoareci și, pentru Lady Hunt-Francis, o farfurie mare, plină cu smochine frumos aranjate.

— Mulțumesc, făcu Lady Hunt-Francis, apoi se uită de cealaltă parte a mesei ca să capteze privirea lui Walker : Shakespeare, murmură în vreme ce înhăța o smochină.

După terminarea mesei, Walker, profund mîhnit, stătea pe punte întrebîndu-se :

„Ce rost are să călătorești ? Lucrurile astea nu sînt niciodată ceea ce se spune c-ar fi." Apa se învolbura, gîndul la balul de împrietenire și perspectiva de a dansa cu fata cu păr roșcat care, înainte de a părăsi masa, obținuse promisiunea mai multor dansuri, era la fel de atrăgătoare ca o vizită la dentist. „De ce am plecat oare ?" se întreba mirat, privind în jos peste bord.

Dintr-o gaură a vaporului, reziduri se scurgeau în apă. „M-am osîndit la necazuri pe care le puteam obține mai ieftin acasă", reflectă el. Intră și coborî, poticnindu-se din cauza balansului vaporului, în cabina lui. Richard, Julian și Dr. Millingham se pregăteau pentru serată, ocupînd tot spațiul disponibil. Stăteau aliniați în fața oglinzii, înnodîndu-și cravatele și discutînd dacă Wordsworth în a sa *„Odă imortalității"* își lua adio de la forțele apuse sau le invoca pe cele noi. Walker voia să se lungească dar pe patul lui era o ghitară.

— Credeam că te-am pierdut, spuse Dr. Millingham, urmărindu-l prin oglindă. Eram gata să lansăm o barcă de salvare.

— Am ieșit puțin pe punte.

— Se vede ceva ?

— Nu, trebuie să fim departe bine de țărm. E întuneric beznă.

— Ai avut o zi grea în City ? întrebă Julian.

Walker uitase de gambetă ; ridică mîna și și-o scoase, lăsînd o bucată mare de carton lipită pe frunte, de năduşeală.

— Mergi la dans ? întrebă Dr. Millingham.

— Mă gîndesc să mă culc, nu mă-ncîntă prea mult.

— Oh, haide, o să fie teribil de antrenant. După cîte știu, sînt treizeci de baloane. Și un drapel pe care scrie „Bun venit pe vas". Mă aștept la o adevărată orgie.

— A văzut careva buchetul meu? întrebă Walker. L-am lăsat într-un pahar pe scrinul acela și a dispărut.

— Oh, al dumitale era? întrebă Millingham, l-am scos afară pe coridor. Consuma tot oxigenul de aici, din cabină.

Walker ieși și-l aduse înapoi.

— E de la soția mea, spuse.

— Oh, îmi pare foarte rău, făcu Dr. Millingham. Departe de mine gîndul să mă amestec între soț și soție. Uite, pune-ți o floare la butonieră și-o să arăți ca un adevărat *dandy*.

Walker rămase pasiv în timp ce Millingham îi potrivea floarea la butonieră.

— Acum ești pus la punct, declară Millingham. Haide, vino cu mine sus și-am să te tratez cu o băutură. Ieșiră pe coridor. Uite, toată lumea se duce, constată Millingham. Ascultă numai cum se trage apa la toate toaletele. Toți se pregătesc să se împrietenească. Unde ziceai că are loc serata asta?

— În barul de pe puntea sporturilor.

— Atunci ce se întîmplă aici, în sala Grădinii de iarnă?

Se uitară prin ușile de sticlă; un crupier blond, jovial și asudat stătea în mijlocul unei mulțimi numeroase, așezată la mese, și striga:

— Clinc, clinc, clinc, *soisant-six*, șaizeci și șase, ochiul lui Kelly numero un, numărul unu, ia să vedem ce număr scoatem acum...

— Scutură sacul! striga mulțimea.

— Bingo, afurisit joc, făcu Dr. Millingham.

În timp ce urcau scara următoare, auziră sunetele unui Hokey-Cokey.

— Astupă-ți urechea stîngă, făcu Dr. Millingham. Cu dansurile astea moderne...

Barul era o încăpere mică, împodobită discret cu serpentine. Mesele fuseseră date la o parte pentru dans. Cîteva perechi, majoritatea tinere englezoaice cu bust rotund, turtit, dansau asudate Hokey-Cokey, după muzica lui Jack Wilks și trio-ul său, un grup de patriarhi vîrstnici, înghesuiți într-un colț împreună cu instru-

mentele. De-a lungul barului ședeau un șir de australieni, bărbați și femei, toți peste șase picioare înălțime. Bărbații purtau pantofi negri, femeile mănuși albe. Cînd intrară, bărbatul din capătul rîndului dădu un bobîrnac în urechea fetei de lîngă el și-i spuse :

— Dă-l mai departe.

Totul semăna destul de bine cu localurile pe care Walker le frecventa la Nottingham. „Cînd o să se termine cu asemănările astea ?“ oftă el pentru sine.

— Ce vrei să bei ? îl întrebă Millingham croindu-și drum spre bar.

— Am să iau o bere neagră, răspunse Walker uitîndu-se împrejur și constatînd că fata cu păr roșcat nu-și făcuse încă apariția.

— Asta nu-i băutură, asta-i mîncare. Nu, haide, încearcă ceva american, una din băuturile astea Tom Collins. Ți se dă chiar și un bețigaș să împungi lumea cu el.

După ce fură serviți, Millingham luă băuturile și se îndreptă spre mese.

— Un lucru într-adevăr plăcut pe vapoarele astea e băutura ieftină, zise. Iată de ce oamenii devin sentimentali cînd se află în călătorie pe mare. O duc numai într-o beție.

Trecură pe lîngă o masă unde stătea un grup de tineri englezi care aruncau în aer cartofi prăjiți și îi prindeau în gură și pe lîngă altă masă, unde trei tineri americani tunși scurt și cu pantofi de tenis făceau curte unei tinere franțuzoaice cu o coafură înaltă, înșirîndu-i într-o succesiune rapidă titlurile cărților pe care le citiseră. A treia masă era goală și se așezară.

— Ei bine, să bem pentru acea țară binecuvîntată, urmă Millingham, ridicînd paharul, unde hoinărește elanul și bizonul. Fără a pomeni de cluburile Rotary.

— Noroc ! zise Walker, gustînd combinația ; era bună, dar nu ca berea neagră.

— Încotro ? întrebă Millingham.

— Mă duc la o universitate care se numește Benedict Arnold.

— N-am auzit niciodată de ea. Și-am auzit de majoritatea universităților americane.

— De fapt nici eu, pînă nu am primit scrisoarea. Era pe hîrtie cu *en-tête*, așa că mi-am închipuit că trebuie să existe în realitate.

— Unde e ? întrebă Millingham.

— Nu m-am uitat exact. Undeva prin mijlocul continentului.

— Țara vacilor, zona Bibliei. Unde cu ocazia raziilor organizate de ziarul „Chicago Tribune" sînt uciși englezii care călătoresc singuri. Ești un om curajos, domnule Walker. Eu nu vreau să risc, mă duc la Yale. Au o mulțime de cărți la Yale.

La ușa barului se produse agitație. Elegante, de parcă tocmai ar fi fost despachetate din celofan, își făcură intrarea șapte sau opt dintre tinerele americance pe care Walker le văzuse în vagonul Pullman.

— Ce-i asta ? se miră Millingham.

— Oh, sînt cîntărețe la cimpoi, explică Walker. Un grup de fete care au făcut turul Europei cîntînd din cimpoi, pe diverse scene. Sînt de la o facultate de fete din Noua Anglie.

— De ce cimpoaie cînd ar putea să mă strîngă *pe mine* la piept ? făcu Millingham.

Fetele, îmbrăcate fie cu rochii negre simple, sau pulovere din caşmir și fuste plisate, se așezară ; una din ele chemă *steward*-ul și comandă băuturi.

— Știți, e nostim, remarcă Millingham, fetele din America arată ca bărbații din Anglia. Părul lins, taioare, impermeabile albe, trupuri foarte drepte. Mă fascinează. Crezi că am porniri de pederast ?

— Nu cred, răspunse Walker, și pe mine mă fascinează.

Steward-ul se întoarse cu o tavă încărcată de pahare pline cu băuturi cafenii în care erau cufundate cireșe înfipte în bețișoare ; fiecare dintre fete luă pe rînd un pahar și cea care comandase deschise portofelul și plăti.

— Sarea pămîntului, fetele din America, spuse Millingham. Un singur lucru mă deranjează. Te simți de parc-ai face cumpărături într-un magazin cu autoservire. Sînt atît de multe sortimente bune, cu deosebiri doar de

amănunt, încît nu știi niciodată ce să alegi. Ești pus în încurcătură datorită abundenței, la fel e și cu fetele astea.

— Ai dreptate, aprobă Walker. Înainte, fetele frumoase le numărai pe degete. Gîndește-te cîtă energie trebuia să consumi ca să te apropii de vreuna din ele. Îmbrîncindu-i pe unii, călcîndu-i pe degete pe alții. Acum sînt atît de multe fete frumoase încît bărbații au devenit indiferenți. Altfel era pe vremea mea. Uneori mă gîndesc că am fost mereu în contratimp. Am dus o viață de boem cînd lumea era împotriva lor ; mi-am făcut de cap cînd lumea nu privea cu ochi buni asemenea comportament. Asta mă face să mă simt ca un bătrîn pionier istovit.

— Ia te rog, vorbește numai în numele dumitale, spuse Millingham. *Mie* nu mi-a trecut încă vremea.

— Eu dau vina pe sucul de portocale.

Acum toate fetele scoteau cireșele de pe bețișoare și le mîncau, în timp ce Jack Wilks cînta „Căluțule, ține-te bine".

— Cu siguranță că americancele astea sînt grozav de pretențioase, spuse Millingham. Și partea proastă e că vorbesc fără întrerupere. Invită în oraș o tînără englezoaică și dacă a spus toată seara de trei ori „oh", înseamnă o conversație bogată. Americancele însă, vorbesc despre orice. Sînt ca automobilele acelea sport americane cu o sută de cronometre la bord. Au în mod obligatoriu cîte ceva de spus despre orice simt. Și vor distracție în fiece clipă. Încetează doar un moment să le amuzi, și le-ai privat de unul din drepturile lor inalienabile, goana după fericire.

Walker și Millingham stăteau la masă și urmăreau fetele care acum fumau țigări cu filtru, pe care le stingeau după trei-patru fumuri, pînă cînd o voce îi întrerupse :

— Ah, vechiul meu prieten !

Dr. Jochum, tot în smoching, dar cu un mic brîu purpuriu în jurul taliei, stătea în picioare lîngă Walker.

— Luați loc la noi, îl invită Walker. Dumnealui e doctorul Jochum. L-am cunoscut în tren. Doctor Millingham, cu care împart cabina.

— Parc-am fi la o conferință medicală, observă Jochum.

— Chiar așa, făcu Millingham, dacă vaporul ăsta s-ar scufunda, cultura ar fi dată înapoi cu două sute de ani. Permiteți-mi să vă ofer una din băuturile acestea la preț redus.

— Nu, eu am venit să-mi respect promisiunea pe care am făcut-o tînărului meu prieten în tren. Am spus, domnule Walker, că vreau să te prezint domnișoarelor cimpoiere.

Walker se înroși și răspunse :

— Oh, nu știu dacă . . .

— Dar nici vorbă, le cunosc bine, înțelegi !

— Nu poți scăpa o ocazie ca asta, zise Millingham. Du-te și stabilește un cap de pod.

— Oh, Doamne, făcu Walker ridicîndu-se.

Jochum îl luă pe după umeri și-l conduse cordial de-a curmezișul încăperii. Walker avea senzația că tot corpul i se acoperă de pete de roșeață și că gulerul îi pocnește.

— Mi se pare că nu-ți cunosc pronumele, spuse Jochum.

— James, răspunse Walker strident.

Fetele ridicară ochii și una spuse :

— Bună, doctor Jochum ; cine-i ăsta ?

— E un tînăr englez timid, prieten de-al meu. Îl cheamă James Walker. Am să las domnișoarele să se prezinte singure.

— Bună, Jamie, începu una dintre fete.

Alta îi pipăi haina și spuse :

— Dacă haina asta nu este din tweed Harris, atunci eu nu sînt Perry Mason.

Walker rosti :

— Bună seara.

— Oh, voi ieropenii, ce politicoși . . . interveni altă fată.

— Acum trebuie să-l faceți să vă distreze, zise Jochum care desprindea scaune din șuruburi și le aducea la masă. Walker se așeză pe un scaun și-și privi țintă genunchii.

— Cam cald aici, spuse după cîteva clipe.

Fata de lîngă el i se adresă :

— Știi, am avut un profesor la literatura universală, vorbea exact ca dumneata. Nu putea să priceapă de ce noi nu puteam să pricepem nimic din ce spunea. Fetele ziceau, înțelegi, ori că sala nu are acustică, ori că sînt surde din fragedă pruncie. Nu le venea să-i spună că vorbește caraghios.

— Nu, desigur, făcu Walker.

— Și ce s-a întîmplat pînă la urmă cu el? întrebă Jochum, așezîndu-se și aprinzîndu-și o țigară mică de foi.

— E vorba de doctor Jeffries, știți, explică fata.

— Ah, da, făcu Jochum dînd din cap.

— Ce i s-a întîmplat? întrebă Walker.

— Nu i-au reînnoit contractul, explică Jochum, pufăind fumul de țigară.

— A fost concediat, zise fata.

— Pentru că vorbea caraghios? se interesă Walker.

— Oh, nu, răspunse fata, șocată. Asta ar fi însemnat o prejudecată. Dar nu-i plăcea nici cursul despre „Opere literare importante". Schimba mereu cărțile și ne preda despre opere mai puțin valoroase care, după părerea lui, erau mai importante. Așa că, înțelegi, nu l-au ținut mai departe.

— Pare o măsură aspră, spuse Walker.

— Avem altă structură a sistemului de educație în Statele Unite, domnule Walker, după cum vei vedea, lămuri Jochum. E mult mai ușor să obții un post dar e la fel de ușor să-l pierzi.

— Oh, făcu Walker, îngrijorat.

— De fapt acest profesor era un tip dificil. O dată i-a trîntit la examen pe toți studenții de la cursul lui pentru a le dovedi că toate normele sînt arbitrare. Această demonstrație a supărat conducerea. Și într-o universitate americană poți să superi pe oricine afară de conducere și de antrenorul de fotbal.

„Oh, oare eu am să rezist"? se întrebă Walker nădușind.

— Bineînțeles, avea și obiceiul să invite studentele la cursele de cai și la multe altele, urmă fata.

— Îmi dau seama că trebuie să fie o tentație serioasă, făcu Walker.

— Cred că da. Sînt însă o mulțime de fete la Hillesley cărora nu le place să fie invitate de asistenții lor.

— Din cauză că au un prestigiu social scăzut, interveni altă fată.

— Oh, făcu Walker.

— Uitați-vă la el ce trist arată ! remarcă Jochum.

De cealaltă parte a lui Walker, o fată care pînă atunci nu vorbise, îl lovi pe neașteptate, ușor, cu palma pe rever.

— Văd c-ai îmbobocit, spuse.

— Poftim ?

— Văd că ți-a crescut la butonieră un buchețel de flori de cîmp. E azi vreo sărbătoare națională la englezi ?

Walker o privi ; era blondă, purta o cămașă tip Oxford, ca de bărbat, încheiată cu nasturi pînă jos și o fustă cu vestă din catifea reiată. Pe o mică insignă prinsă de cămașă scria : „Îmi place Bach".

— Oh, nu, răspunse Walker, nervos... Un brusc acces de șiretenie masculină întrerupse ceea ce era pe punctul de a mărturisi ; formulă răspunsul altfel : O prietenă mi-a trimis pe vapor un buchet de flori de cîmp. Telegrafic. E uimitor ce posibilități există în zilele noastre.

— Într-adevăr, făcu fata. E fantastic.

Walker aruncă o privire rapidă prin încăpere. Partenera lui nu apăruse încă.

— Ai vrea să dansezi ? o întrebă pe fata căreia îl plăcea Bach.

Fata își vîrî un pesmet în gură și apoi, fără un cuvînt, se ridică. Walker o conduse pînă la ring și deschise brațele. Fata i le așeză cu grijă acolo unde îi convenea ei, privindu-l între timp, cu ochi calmi, care-l cîntăreau.

Walker puse în mișcare dansul său *one-step* și începură să se deplaseze pe ring. Lîngă ei, cei trei tineri de la Ivy League dansau cu tînăra franțuzoaică.

— Ei bine, făcu fata, e drăguț din partea dumitale că m-ai ales pe mine. Cred că a fost o hotărîre greu de luat. Sau fiindcă mă aflam cel mai aproape ?

— Cred că pentru că mi-ai vorbit.

— Dar cine nu ţi-a vorbit ? se miră fata.

— Am impresia că nu ţi-am reţinut numele, spuse Walker.

— Nu, pentru că nimeni nu l-a rostit.

— E un secret ?

— Nu, răspunse fata după puţină gîndire, e cunoscut peste tot. Eu sînt Julie Snowflake.

— E încîntător.

— De ce, mă rog, e încîntător ?

— Oh, nu ştiu, e un nume proaspăt.

— Trosc !

Walker simţi că l-a pus la punct, şi dansară un timp în tăcere, apoi fata întrebă :

— Mai eşti cu mine ?

— Da.

— Bine, atunci dă-ţi osteneala să faci puţină conversaţie.

— Păi, făcu Walker cam descumpănit, ai avut o vacanţă plăcută ?

— Da, am avut o vacanţă plăcută. Dumneata ai avut o vacanţă plăcută ?

— Te plictisesc ?

— Nu, nu tocmai. Pur şi simplu nu prea apreciez politeţea asta ieropeană. Voi toţi vorbiţi unul cu altul aşa ?

— Cred că da.

— Şi reuşiţi vreodată să vă cunoaşteţi unii pe alţii ?

— Probabil că nu.

— Ah, bun, făcu Julie, *okay*, asta e ceva tipic Ieropa, presupun.

— Cum ?

— Ieropa. Ieropa de unde vii.

— Vrei să spui Europa ?

— Da, Ieropa.

— Oh, făcu Walker. Nu sînt european, sînt englez.

— Anglia nu e în Ieropa ?

— Da, într-un fel.

— Păi, atunci...

Walker aruncă încă o privire furișă prin încăpere ; partenera lui roșcată tot nu părea să fi sosit. Spuse :

— Ce studiezi la Hillesley ?

— Engleza ca materie de bază.

— Presupun că ar trebui să dau onorul.

— Trosc, făcu domnișoara Snowflake, privindu-l rece.

Walker își dădu seama că trebuie să-și dea mai multă silință.

— E interesant ? întrebă.

— Ei bine, răspunse domnișoara Snowflake, anul trecut am avut mulți amici și mai-mai să cad la examene ; dar anul ăsta am de gînd să mă izolez și să studiez serios. În vara asta l-am dat gata pe Dickens. Acum m-am apucat de James. Îl găsesc puțin cam fals ; înțelegi ce vreau să spun ? Ori eu nu pot să suport falsitatea și prefăcătoria, mă supără profund, acolo unde trăiesc eu. L-ai citit pe Kierkegaard ?

— L-am citit acum cîțiva ani și l-am înlăturat din calea mea.

Domnișoara Snowflake îl privi pe Walker pentru prima dată și, în acest scop, își înălță capul astfel încît creștetul ei ajunse la același nivel cu ochii lui.

— Ei, ăsta începe să semene cît de cît a răspuns, spuse. Ia zi, cunoști pasajul acela despre dans din *Teamă și Cutremurare* ? În care Kierkegaard vorbește despre două feluri de oameni ?

— Nu, nu-mi amintesc.

— E într-adevăr grozav. Recitește-l. L-am transcris pe o fișă și am prins-o în țințe acasă, la clo, așa-i de grozav. Ia stai, cum sună ? Domnișoara Snowflake își îngustă tinerii ochi cenușii. E ceva cam așa : „Majoritatea oamenilor trăiesc cu durerile și bucuriile lor omenești, așezați de jur împrejur, la perete, și nu intră niciodată în vîltoarea dansului. Dar cavalerii infinitului — ăsta e pasajul — se avîntă și dansează cu măreție. Ei cad și se ridică, dar nu e de fel o distracție oarecare, ci una plină de grație, ce merită a fi contemplată". Socotesc că e extraordinar. Nu e de fel o distracție oarecare ! Dansează cu măreție !

— Există ceva asemănător în *Declin și Prăbușire* de Waugh, spuse Walker.

— Dar nu e grozav? insistă domnișoara Snowflake, nerăbdătoare. Întrebarea e cum reușești să devii cavaler al infinitului?

— Cine știe? spuse Walker. Eu, unul, nu cred că știu.

— Sau, spuse domnișoara Snowflake, ca să reformulez întrebarea, de ce sînt ieropenii așa de bățoși?

— Adică stau la perete?

— Începi să pricepi.

— Oh, înțeleg. Păi, nu știu. Poate că ne-am găsit echilibrul. Poate credem că știm la ce să ne așteptăm. Poate că am încetat să privim.

— S-ar putea, spuse domnișoara Snowflake.

— Și atunci, continuă Walker, ne dăm seama c-am pierdut ceva, așa că venim în Statele Unite.

— Pentru a deveni cavaleri ai infinitului? Ei bine, știi, nu cred că ai să reușești.

— De ce nu?

— Oh, nu știu, dar nu trebuia să spun ce-am spus. Hai să ștergem vorbele astea de pe bandă. Sînt nebună, mă ia gura pe dinainte.

Muzica încetă și se desprinseră unul din brațele celuilalt. Walker își dădu brusc seama că se simte deosebit de bine și că nu vrea să se despartă de domnișoara Snowflake. Spuse:

— Muzica s-a oprit. Uite ce, hai să mergem afară pe punte. E o noapte frumoasă.

Domnișoara Snowflake îl privi critic.

— O, nu, mulțumesc, cred c-aș prefera să stau aici pe loc dacă nu te superi, nu de altceva dar nu sînt prea tare la judo. De ce să nu mai dansăm încă o dată? Tocmai începusem să gust conversația noastră.

— Și eu la fel, o asigură Walker.

Jack Wilks își puse formația în mișcare, și începură din nou să danseze.

— Mai povestește-mi despre Hillesley, îi ceru Walker.

— Păi, nu văd ce-aș putea să spun care să prezinte interes. E o școală de fete, foarte distinsă, în

Connecticut unde se duc o mulțime de tinere foarte bogate.

— Ca dumneata ?

— Ei, da, bănuiesc că sînt o fată bogată. Ușurel, mă lovești cu piciorul. Dar testul de inteligență la care am fost supuse e formidabil. A fost o dovadă pentru mine că poți fi și bogat *și* inteligent. Mulți s-au îndoit, știi ?

— Serios ? Eu unul nu.

— Da, socialiștii și alții. Să stai prin preajma acestor fete, o să ai multe de învățat. Dar la Hillesley bogăția ostentativă este rău văzută. De exemplu, o mulțime de fete au avioanele lor personale dar nu le admitem cu ele în incinta universității. „Bobocii" vin cu garderobe pline de pulovere cu guler de nurcă și paltoane din stofă lama, după ultima modă de la Miami Beach, știi, dar le punem repede la punct. Uite, de exemplu, există o lege nescrisă printre studente că singura ocazie cînd poți purta o blană de nurcă e pe coridor, în drum spre duș.

— Pare destul de limitat.

— Ei, da, probabil, dar nu există excepții la Hillesley. Pot să dau un exemplu. Cînd vreun băiat dă tîrcoale prin incinta universității, fetele sting toate luminile ca să nu se știe cine e cea violată.

— Asta pare foarte corect, făcu Walker politicos ; se întîmplă des ?

— O, din cînd în cînd. Dar firește există multe alte preocupări în viața de la Hillesley, nu numai violuri. Știi, mai trebuie să și studiezi.

— O educație multilaterală, după cum văd.

— Exact, ai înțeles de minune. O educație multilaterală. O grămadă de fete sînt genii — dar li se cere să fie genii multilaterale. E drept că geniile sînt unilaterale, ăsta e unul din neajunsuri.

— Da, presupun că sînt multe probleme în legătură cu geniile.

— Oh, cerule, probleme ! Ei bine, după cum bănuiesc că știi, majoritatea geniilor — cred că se spune genii, nu geniuri — sînt în realitate cazuri anormale. De aici și dificultatea. Toate geniile din universitatea

noastră sînt supuse unei atente examinări psihologice așa încît să nu avem nici un caz într-adevăr foarte grav. De exemplu, dacă o fată pare neliniștită, trebuie să prezinte un certificat de la psihiatrul ei drept garanție că nu se va sinucide în decursul semestrului. Pe scurt, continuă domnișoara Snowflake ironic, se admite să mai scapi cîrma din mînă, dar numai în timpul vacanței. Faptul că îți povestesc toate astea, nu te va face, sper, să crezi că eu aprob totul fără rezerve, nu-i așa ?

— Nu, de loc, făcu Walker.

— De fapt eu am adoptat o atitudine critică față de Hillesley. Dar dumneata ? Ce părere ai ?

— Ei bine, răspunse Walker, eu cred că o facultate ca aceasta ar trebui să-și asume riscuri ceva mai mari în legătură cu geniile. Eu însumi, mărturisesc, am o slăbiciune pentru genii.

— Ei, ăsta-i un punct de vedere interesant și cred că sînt de acord cu el. Dar nu pot adopta o poziție dezaprobatoare față de universitate decît pentru o clipă, eu trebuie să apăr numele școlii, și apoi mai e ceva. Multe din fetele de la Hillesley se mărită cu tineri într-adevăr distinși de la Ivy League, sau cu cei de la Yale, care au venituri bine echilibrate și rente substanțiale, înțelegi, ori și căsătoria este un destin pentru femeie. Ei bine, pentru acest gen de destin se cere neapărat o asemenea pregătire multilaterală.

— Da, spuse Walker, îmi dau seama.

— Cum avem de exemplu cursul acela la care se învață cum să dai valizele jos din plasă fără să-ți arăți chiloții, explică Julie.

— Înțeleg, deci trebuie să vedem în Hillesley și un fel de agenție matrimonială ?

— Una de categoria întîi. Bine, *okay*, și de ce nu ? Ba, cred că înțeleg de ce nu, dar uite cum stau lucrurile. În ziua de azi, băieții sînt șireți. Vreau să spun că nu le pasă prea mult dacă ai fost violată de șaizeci de marinari, ceea ce presupun că reprezintă o experiență culturală majoră ; tot ce vor e o fată cu care să poată conviețui în mod civilizat, cineva cu care să

poată schimba o vorbă. O fată cu o pregătire culturală multilaterală. Și astfel... ei bine, s-ar putea să fii și *prea* inteligentă.

— Dumneata ești *prea* inteligentă ?

— Ei, cred că ai nimerit-o... dar nu așa cum sînt alte fete. Știi, genul acela care poartă părul lins și se opun din rațiuni filozofice etalării farmecului, și sutienelor căptușite cu buret, și cărora nu li se dă nici o întîlnire, ceea ce le stimulează să-și ia doctoratul. Eu nu cred că sînt așa, nu cred că sînt tipul doctorantei. Nu, scopul universității Hillesley este de a pregăti fete care să fie desăvîrșite în toate direcțiile. Ieropeanul acela... englezul acela cu care vorbeam acolo la masă spunea că fetele de la Hillesley nu sînt altceva decît niște tinere americance normale, dar că ele își fac mult mai multe probleme decît e cazul. Cred că are dreptate.

— Pare mai degrabă un fel de experiență de viață decît un sistem de educație, remarcă Walker.

— Da, adevărat, și fără îndoială problema e ce atitudine trebuie să adopți cînd alții încearcă să te educe, fiindcă e greu, probabil, să înghiți așa, educația cu toptanul. Cînd eram boboc am încercat să adopt un cinism de adolescent, purtam colanți, m-am alăturat asociației SANA și d-alde astea. Dar am ajuns într-un impas. Acum, cred că am dobîndit, ei bine, da, o ironie mai rece și mai rafinată. Bănuiesc că din pricina aceasta conversația ți s-a părut dificilă la început.

— Probabil că da, spuse Walker.

— Rece, fără a fi jignitoare, precizâ Julie. Ăsta-i stilul.

— Și plină de măreție.

— Exact.

Privind peste umărul lui Julie, Walker zări pe neașteptate perechea învecinată ; era Dr. Millingham care dansa cu fata cu păr roșcat. Millingham era cu fața spre el și-i făcu cu ochiul ; fata era cu spatele. Walker o antrenă pe Julie într-o piruetă complicată și se ascunse după două cadre universitare care twistau împreună. Își dădu seama că se impuneau măsuri disperate, așa că zise :

— Ascultă, sigur n-ai vrea să mergi pe punte? Mi s-a făcut îngrozitor de cald.

— Nu știu, răspunse domnișoara Snowflake, cercetîndu-l cu o privire atentă. Ai de gînd să mă maltratezi rău?

— Păi, nu, firește că nu, dacă nu vrei.

— Nu, de vrut nu vreau. *Okay*, dar trebuie să cobor puțin pînă în cabină să-mi iau o haină. Așteaptă-mă în capul scărilor. Mă întorc imediat.

— Bine, făcu Walker conducînd-o afară.

Trecură de cealaltă parte a ușilor de sticlă, unde domnișoara Snowflake îl părăsi și coborî scările. Walker se uită la o hartă a Atlanticului pe care un mic vapor de lemn fusese deplasat într-un punct, undeva, dincolo de limita uscatului, apoi citi un anunț despre concursurile zilnice și despre balul mascat. Era acolo și un aviz care-l sfătuia să dea ceasul înapoi cu o oră la miezul nopții.

— Te distrezi bine? întrebă o voce în spatele lui; era fata cu păr roșcat. Purta o rochie lungă de un albastru strălucitor, decoltată la spate și prinsă cu o bridă în jurul gîtului, și mănuși negre pînă la cot. Pe clavicule se vedeau pete de pudră.

— Îmi pare rău c-am întîrziat, continuă ea. Doamna aceea bătrînă m-a prins și m-a rugat s-o ajut să despacheteze. Dar văd c-ai găsit pe cineva cu care să stai de vorbă.

— Da, făcu Walker.

— Poate ne vedem mai tîrziu, spuse fata.

— Da, mai tîrziu am să-ți ofer ceva de băut, făgădui Walker ușurat.

Fata intră înapoi pe ușile de sticlă și, după o clipă, Julie Snowflake apăru în capul scării.

— Bună, iată-mă din nou, totul e în ordine, spuse Julie; purta peste taior o jachetă de ski cu fermoarul desfăcut.

Walker împinse ușa care dădea afară.

— Hei, suflă vîntul, nu glumă! făcu domnișoara Snowflake.

O bură fină, udă, lustruise scîndurile punții. Luminile felinarelor de bord scoteau în evidență albul balustradelor și al bărcilor de salvare, iar coșul de deasupra era inundat de lumină, astfel încît trîmba de fum parcă apărea din beznă.

— Hai să mergem spre proră, sugeră Walker. Poate acolo scăpăm de vînt.

— Nu, mie îmi place să stau în bătaia vîntului, preciză domnișoara Snowflake, rezemîndu-se de balustradă și privind spre larg, în întuneric ; tot ce se putea vedea era luminozitatea slabă a vîrtejului înspumat de la proră.

— Trebuie să fim departe în larg, acum. Hei, ia uită-te puțin la coșul acela iluminat. Parc-ar fi Coney Island pe o noapte pustie. Nimeni pe aici afară de noi. Știi ce, domnule Walker ? Ar trebui să încerci să te apuci de Yoga.

— Poftim ? făcu Walker privind și el peste bord.

— Să devii budist. Să porți șosete din acelea galbene. Nu, serios, sînt o mulțime de cărți foarte bune despre Yoga. Cu toate poveștile acelea grozave despre dascăli care-și pocneau elevii peste urechi. Cred că dobîndești simțul realității. Ai un simț dezvoltat al realității, domnule Walker ?

— Hăi, nu prea am elemente de comparație, răspunse el. Dar cred că ce-mi lipsește cu adevărat e simțul irealității.

— Da, așa se mai explică lucrurile. Ei bine, asta e grozav la Yoga. Le obții pe amîndouă. Trebuie să-ți povestesc despre cursul de la Hillesley care se cheamă „Echilibru și coordonare".

— Unde înveți cum să dai jos valizele din plasă ?

— Da, și cum să cobori din mașină fără să-ți arăți partea interioară a coapselor — și încă multe d-astea. „Partea interioară a coapselor, domnișoară Snowflake, fii atentă la partea interioară a coapselor !" Adevărul e, că mie cursul îmi folosește, dar într-alt fel. Am învățat cum să mă relaxez. E extraordinar. Un fel de, cum să-ți explic, o transformare magică a eului. Dar dumneata, dumneata nu știi să te relaxezi.

O șuviță din părul lui Julie Snowflake îi atinse fața, așa că Walker era departe de a se simți relaxat.

— Nu, îi răspunse.

— Te istovești prea mult, ești complet încordat, spuse domnișoara Snowflake. Așadar, ai probleme, toți avem probleme. Uite stai să-ți arăt. Încearcă să te relaxezi. Lasă brațele moi. Nu, lasă-te complet moale, te susțin eu. Acum am să-ți ridic brațele în aer și am să le dau drumul. Lasă-le să cadă lent. *Okay ?*

Julie ridică brațele lui Walker în aer, apoi le dădu drumul. Încheieturile mîinilor îl pocniră drept în creștetul capului.

— Dumnezeule, făcu Walker.

— Ești teafăr ? întrebă domnișoara Snowflake. Nu, domnule Walker, a fost departe de cum ar fi trebuit să fie. Brațele trebuie să cadă moale ca un șarpe încolăcit, înțelegi ? Nu ți-ai controlat relaxarea. Odată, la Hillesley, o fată a făcut exact ce-ai făcut dumneata și și-a spart ceasul de la mînă, un ceas de zece mii de dolari. Era complet încordată, la fel ca dumneata.

— Zău ?

— Haide acum, fără glumă, încearcă să te educi, trebuie să te detașezi de propriul dumitale corp. Lasă fiecare părticică să trăiască independent. Uite, am să te susțin eu. Așa, acum, lasă-te moale.

— Drept în jos ?

— Da.

Walker se lăsă moale și amîndoi căzură greoi pe punte.

— Eh, măi băiete ! Dar știi că ești greu, m-ai dărîmat și pe mine, spuse domnișoara Snowflake, în poala căreia ajunsese, nu se știe cum, capul lui Walker. Cred că ai ajuns într-adevăr departe. Ajută-mă să mă ridic.

— Îmi place aici jos, declară Walker.

— Nu, încetează, haide, ridică-te. Lasă-mi piciorul în pace, domnule Walker. Dă-mi pantoful înapoi. Mulțumesc. Acum, haide, hopa sus !

Se ridicară și se duseră la balustradă.

— Uită-te puțin în spate la fusta mea, spuse domnișoara Snowflake. Nu e pătată pe... știi, pe fund ? Puntea asta e așa de soioasă.

Walker, gîfîind încă, scoase batista și îi șterse în cîteva clipe fusta.

— Acum e bine, spuse. Deci, se pare că n-am să reușesc niciodată, nu ?

— Cu relaxarea ? Oh, nu știu. Nu sînt expertă. Am glumit doar. Ești teafăr ? Gîfîi ca un ogar. Sper că n-ai să ai un atac de cord sau așa ceva ?

— Nu, mă simt bine, răspunse Walker.

— Vino încoace și reazămă-te de balustradă. Respiră adînc aerul ăsta proaspăt. Bun, nu ? La Hillesley, cursul ăsta se cheamă „Sac de fasole".

— Așa ? se miră Walker. De ce ?

— Oh, pentru că la sfîrșit trebuie să umpli un sac de fasole și antrenorul îl aruncă de perete. Dacă se sparge, ai căzut, dacă nu, ai trecut.

— Cum adică un sac de fasole ?

— Un sac plin cu boabe de fasole cu care te joci cum te-ai juca cu o minge.

— Înțeleg, făcu Walker.

— Firește, spuse Julie, vîrînd mîna într-un buzunar al bluzei așezat în unghi drept pe sînul stîng și scoțînd un pachet de țigări americane, mai există un sistem grozav ca să te relaxezi.

— Care ?

— Cursul de creație literară. Cursul ăsta e grozav. Ai încercat vreodată ? E într-adevăr terapeutic. Asta-i ce-mi place la scriitori. Toți sînt oameni așa de relaxați, în armonie cu tot ce-i înconjoară.

— Ei bine, pot spune că așa ceva am încercat.

— Continuă, domnule Walker, îi ceru domnișoara Snowflake scoțînd cu un bobîrnac o țigară din pachet și bătînd-o pe unghia degetului mare. Vrei o țigară ? Ai publicat vreodată ceva ?

Își făcu mîinile pîlnie în jurul brichetei marca Zippo și aprinse amîndouă țigările deodată. Părul li se atinse. Walker spuse :

— De fapt, am publicat.

— De fapt, cred că glumești.

— Nu, de loc.

— Ce-ai publicat ?

— Trei romane.

— Nu, haide, spune drept. Știu că multor bărbați le place să spună fetelor că sînt scriitori pentru că-și închipuie că fetele sînt dispuse să meargă mult mai departe cu un scriitor. Dar eu preaslăvesc adevărul.

— Nu, zău, e adevărat.

Domnișoara Snowflake pufăi tare din țigară și dădu din cap.

— Bine, dar atunci ești scriitor, zise. Cum ai spus că te cheamă? James Walker? Nu cumva James Walker care a scris *„Ultimul lord"*?

— Ba da.

— Ei bine, e fantastic, și știi de ce? Lucrarea mea semestrială tratează despre romanul englez de la război încoace și dumneata figurezi în ea.

— Nu văd de ce, spuse Walker.

— Ascultă, termină cu astea!

— Dar n-am făcut nimic.

— Ba da, povestea asta cu modestia, explică domnișoara Snowflake. Ești un scriitor important și trebuie să te comporți ca atare, nu ca un oarecare. Îi dai zor cu „de fapt" și cu „nu văd de ce". Ar trebui să te auzi puțin cum vorbești. Te comporți ca un scriitor de mîna cincea, ca un autor de comicsuri, prost și contrafăcut. Nu trebuie să fii artificial și stînjenit. Trebuie să fii ceea ce ești. O adevărată ființă omenească.

— Să fiu măreț, să fiu în stare să mă relaxez?

— Exact.

— Mi-ar plăcea, spuse Walker, dar a fi o adevărată ființă omenească nu înseamnă să te comporți așa cum ești?

— Nu sînt de părerea asta. Un scriitor n-ar trebui să fie un om obișnuit. Ar trebui să fie altfel. Trebuie să simtă mai mult, să înțeleagă mai mult, să vadă mai mult. Trebuie să fie în stare să cunoască viitorul, să perceapă stări de spirit, să prindă adevărul din aer. Artiștii sînt antenele umanității, domnule Walker.

— Nu pot nici măcar să mă relaxez cum trebuie, replică Walker. Pur și simplu, trebuie să fac ce pot cu

ceea ce sînt. Lucru pe care, de altfel, toți ar trebui să-l facem. Mulți scriitori s-au ratat încercînd să facă mai mult.

— Nu, nu sînt de aceeași părere, spuse Julie Snowflake. Știi, mă deziluzionezi, domnule Walker. Nu crezi în dumneata însuți, așa că de ce-aș crede eu în dumneata? Nu cred că ai scris cărțile pe care le-ai scris.

— Dar le-am scris.

— Nu, nu le-ai scris.

— Ba da, Julie.

— Mă ții de braț. Nu știi nici dumneata ce și cum trebuie să simți, atunci cum ai reușit să mă faci pe mine să simt ce-ai scris?

— Ei bine, le-am scris, insistă Walker iritat.

— Sigur că da, spuse Julie. Nu are importanță. Sînt nebună. Toată lumea o spune. Nu trebuie să-ți închipui că nu te admir. Te admir. Dar fii și dumneata mai altfel, domnule Walker, fii mai altfel! Dumnezeule, am aruncat țigara peste bord. Am dat foc blestematului ăsta de vapor! Vezi țigara?

Walker privi peste bord.

— A căzut în apă, zise.

— Slavă domnului. Zău că n-ar trebui să fiu lăsată liberă. Ei, ei, va să zică am făcut cunoștință cu lucrarea mea semestrială. De ce vii în State?

— Păi, făcu Walker privind în continuare peste bord, o să mă ocup de cursul de creație literară la o universitate, undeva departe în vest.

— Oh, ar trebui să vii la Hillesley. Aș dori să fie Hillesley universitatea la care te duci. Avem o grămadă de scriitori acolo. Sînt multe fete cărora le place să se culce cu ei, așa, ca un titlu de glorie. Pentru reputație, totuși, nu e un punct de vedere pe care-l împărtășesc.

— Îmi pare rău să aud asta, spuse Walker.

— Ia te rog! protestă Julie Snowflake. Și unde, în vest?

— O universitate care se cheamă Benedict Arnold.

— Oh, nu, nu la Benedict Arnold!

— De ce, e ceva rău acolo?

— Nu, nu tocmai. Doar că studenții de acolo sînt o bandă de golani pe skiuri. N-or să te prețuiască. Știu, pentru că am un frate la Benedict Arnold.

— Sper c-am să-l cunosc.

— Poate, se pregătește să ajungă veterinar. Nu, să știi că e o școală destul de bună, zău.

— Îl vizitezi vreodată ?

— Din cînd în cînd.

— Poate c-o să ne mai întîlnim.

— Nu știu, spuse Julie. Ai vrea ?

— Părerea mea e că ești o persoană foarte atrăgătoare.

— Sînt convinsă că așa crezi.

— Da, cred, spuse Walker. Toate fetele din America sînt ca dumneata ?

— Da, dar pe mine mă preocupă asta mai mult. Ți-am spus. Ei, ce zici de un dans ? Sîntem dintre cei care stau la perete. Bănuiesc că așa l-ai cunoscut pe doctorul Jochum ?

— Cum adică, așa l-am cunoscut pe doctorul Jochum ?

— Păi, pentru că te duci la Benedict Arnold. El acolo predă.

— Ei, asta-i bună ! exclamă Walker. Serios ?

— Momentul adevărului, spuse Julie. Nu așa îl numește Aristotel ?

— Nu, nu știam. L-am cunoscut pe Jochum în Pullman. Eu credeam că predă la Hillesley.

— A predat cîndva, explică Julie Snowflake, sprijinindu-și amîndouă coatele pe balustradă și mișcîndu-și șoldurile încoace și încolo pînă cînd își stabili echilibrul.

— Dar l-au dat afară pentru că vorbea caraghios ?

— Nu, pur și simplu pentru că nu avea definitivarea. A plecat la sfîrșitul perioadei de probă. Știi ... mie îmi place. Pentru că e așa de trist. Ca toți emigrații. Oamenii ăștia fără astîmpăr, care se mută de ici, colo, căutînd Europa în America. Să nu ajungi și dumneata așa.

— Am să încerc.

— Mă întristează și pe mine. E puțin cam pierdut

și intelectualicește, și pentru că e trist și hoinar și pierdut, nimeni nu vrea să-i acorde definitivarea. Ei bine, îți spun că dacă eu aș conduce la Hillesley i-aș da definitivarea.

— Ești foarte drăguță.

— Ei da, sînt, spuse Julie. Dar ce părere ai, mergem la dans ?

Se răsuci ca să-l privească și-și întinse picioarele rezemîndu-și spatele de balustradă. Walker se uită la ea și spuse :

— Hai să mai stăm puțin !

— Încerci să descoperi un sistem ca să mă săruți ? întrebă Julie, privindu-l.

— Cred că da, răspunse Walker simțind cum îi bate inima.

— Bine, spuse domnișoara Snowflake, ești invitatul meu. Dar fii politicos.

Inima lui Walker bătea acum atît de puternic, încît era sigur că-i zgîlțîie nasturii de la cămașă. Se apropie și-și lipi gura de gura Juliei Snowflake. Mîna ei îl atingea la ceafă, o atingere de un rafinament pe care Walker îl aprecie. Buzele ei aveau gust de ruj și de cocktail Manhattan. Sărutul dură un timp, pînă cînd ea își țuguie buzele și-și întoarse capul.

— Ei bine, spuse Julie, dezlipindu-se.

— Ei bine, repetă Walker suflînd greu.

— O țigară ? întrebă domnișoara Snowflake, scoțînd pachetul de Chesterfield și bricheta ei Zippo. Știi, asta-i prima dată c-am fost sărutată de lucrarea mea semestrială.

— Despre cine ai scris în ultima lucrare ? întrebă Walker, doar ușor calmat.

— Despre Tolstoi, spuse Julie și cum nu sînt necrofilă... Walker nu-și desfăcuse brațele din jurul taliei domnișoarei Snowflake și-și lipi buzele de fruntea ei.

— Știi ce ? zise fata. Ar trebui să mergem înăuntru. Sîntem niște spărgători de petrecere.

— Sîntem ce ?

— Boicotăm petrecerea de jos. Haide. Am să te tîrăsc înapoi. Lasă-te doar moale. *Okay ?*

Walker, tîrît înapoi de-a lungul punții, se simțea

abătut fiindcă trebuia să se despartă de domnișoara Snowflake dar și mai abătut din cauza cusururilor pe care ea i le descoperise. Nu încăpea nici o îndoială, domnișoara Snowflake putea să-i ofere o educație multilaterală. Asta era, se pare, ceea ce îi trebuia lui. Dacă mai existau cît de cît șanse să poată fi educat.

— Faci progrese, constată domnișoara Snowflake. Totuși, mai departe nu mai pot. Va trebui să umbli singur restul drumului.

O urmă de-a lungul punții și înăuntru, la adăpost de vînt.

— Ei, a fost plăcut, mărturisi domnișoara Snowflake. Acum trebuie să mă duc și să mă aranjez și, dacă stau să mă gîndesc, s-ar părea că nici dumneata n-ai face rău să te duci la toaletă. Ești mînjit cu rujul meu de buze la gură și în vîrful nasului.

Walker intră la toaletă și cînd ieși, domnișoara Snowflake dispăruse iar fata cu păr roșcat îl aștepta.

— Ai promis că-mi oferi ceva de băut, zise.

— Așa voi face.

Deschise ușa de sticlă și-i făcu loc să treacă, aruncînd o privire după Julie. Nu se vedea. Înăuntru, lumina scăzuse în intensitate și majoritatea celor prezenți păreau să se fi îndrăgostit unii de alții.

— Aș mai vrea un whisky sec, spuse fata. N-am băut whisky pînă astă seară dar îmi place foarte mult.

La bar, Walker se trezi lîngă Jochum. Brîul i se desfăcuse și-i atîrna la spate ca o coadă. Lumea îi călca mereu trena iar Jochum avea întipărit pe față un aer de totală nedumerire : nu înțelegea ce-l trage tot timpul înapoi.

— Am auzit că și dumneavoastră predați la Benedict Arnold ?

— Așa e. Vrei să spui că și dumneata ?

— Da, mă duc acolo pentru un an.

— Oh, asta-i o veste minunată, minunată ! Trebuie să vii să mă vizitezi des.

— În ciuda comentariilor dumneavoastră despre pericolul prieteniilor legate pe vapor ?

— O, cei de față fac întotdeauna excepție, spuse

Jochum, bineînțeles afară de bătrîna doamnă. Ei n-am să-i lansez nici o invitație.

— Mă întreb, dacă ați vrea, atunci cînd o vedeți pe fata aceea, americanca, cu care am dansat, Julie Snowflake, să-i spuneți că sînt puțin reținut de cineva, dar că vreau neapărat s-o reîntîlnesc ?

— Oh, partenera noastră de masă a pus mîna pe dumneata. Mi-am închipuit eu că a sucombat la farmecele dumitale. Păi, trebuie să fii neînduplecat !

— Îmi vine așa de greu, spuse Walker.

— Ei, asta-i o veche slăbiciune liberală, să te sacrifici ca să scoți pe cineva din încurcătură. Fii tare !

— Aș vrea, dac-aș putea. Îmi permiteți să vă ofer ceva de băut ?

— Tocmai am comandat douăzeci și patru de cocktailuri Manhattan, spuse Jochum. Dar dacă ții, oferă-mi... ca să-ți spun drept, nu eu plătesc. Domnișoarele acestea au strîns un fond comun ca să-și plătească băutura. Trebuie să cheltuim azi noapte toți banii ăștia — scoase din buzunar un teanc de dolari — chiar de-ar fi să ne înecăm în Manhattan-uri. Așa că mai bine te tratez eu pe dumneata.

— Bine, un whisky sec și un Tom Collins, spuse Walker.

— Uf, băuturile astea ciudate !

Cînd Walker se întoarse la fata cu păr roșcat, aceasta ceruse de la una din mese o farfurie cu pesmeți și-i ronțăia cu o poftă manifestă.

— Am crezut că iar te-am pierdut.

— Oh, nu, răspunse Walker.

— Nici nu știu cum te cheamă, spuse fata, săltîndu-și etola neagră.

— Walker.

— Walker-porker, spuse fata. Pe mine mă cheamă Miss Marrow-ca leguma [1]. N-ai de gînd să mă inviți la dans ?

— Oh, ba da, răspunse Walker. Am crezut că vrei să-ți termini băutura.

---

[1] În limba engleză, *marrow* înseamnă dovlecel.

— O s-o termin, uite! Şi domnişoara Marrow îşi goli paharul dintr-o înghiţitură. Aşa!

— Fii atentă, ai să cazi.

— Nu-mi pasă, spuse domnişoara Marrow.

Se îndreptară spre ringul de dans; domnişoara Marrow dansa într-un fel pe care Walker îl socoti „divin", parcurgînd parchetul cu acele piruete largi, languroase, de care-şi amintea din filmele vechi. În felul acesta, îndepărtară de pe ring o sumedenie de perechi şi provocară mai multe accidente de dans.

— Nu eşti deosebit de priceput la dans, nu? întrebă domnişoara Marrow după cîteva clipe.

— Nu, răspunse Walker. În schimb am făcut traforaj.

— Ce vrei să spui, Porker? răcni domnişoara Marrow.

— La şcoală, trebuia să alegem între traforaj şi dans. Poate că nu e mare lucru de capul meu la foxtrot dar ar trebui să mă vezi executînd la traforaj un suport pentru pipe.

În timp ce se roteau şi Walker îşi pierdea răsuflarea, observă peste umărul partenerei sale că Julie Snowflake se întorsese în bar. Stătea lîngă uşă şi privea în jur; apoi se duse spre masa unde şedeau cimpoierele. Probabil că Jochum îi transmisese scuzele lui, pentru că Julie îl privi lung, un timp, apoi întoarse capul. De-ar fi putut s-o lase pe domnişoara Marrow în mijlocul ringului, dansînd de una singură, iar el să se ducă la Julie! Domnişoara Marrow, care dansa cu ochii închişi şi impunea cu autoritate ritmul, nici nu i-ar fi observat lipsa cel puţin cinci minute. Dar bunele maniere învinseră în faţa genului de fată cu care Walker era obişnuit să se întîlnească la colţul străzii pe care se afla casa părintească. Era o fată cu desăvîrşire provincial-familiară. Walker o cunoştea într-o mie de versiuni; şi tocmai din această cauză ştia că are drepturi asupra lui.

— Oh, Porker, spuse ea pe neaşteptate, deschizînd ochii; mi-ai rupt ciorapul, bestie ce eşti!

— Iartă-mă, spuse Walker, ciorapii costă o groază de bani, nu-i aşa?

— Cred că pot să opresc firul să nu fugă ; am niște lac de unghii în geantă. Vino afară și așteaptă-mă.

Se duse la toaletă ; exact genul de fată pe care Walker o așteptase întotdeauna în fața toaletelor pentru doamne ; așteptă puțin, apoi se strecură spre domnișoara Snowflake.

— Porker ! îl strigă o voce ; fata se întorsese. Lacul nu ajută. Vrei să mai dansezi ?

— N-am nimic împotrivă, răspunse Walker, deși avea.

— De fapt, m-am cam plictisit de dans. Cum e pe punte ?

— O, cam vînt !

— Am fost sigură că acolo te-ai dus ! ripostă domnișoara Marrow, ei bine, condu-mă și pe mine sus !

Peste un minut, era din nou pe puntea sporturilor.

— Vîntul ăsta face ravagii în pieptănătura mea ; cred că arăt ca o sperietoare.

— O, nu, făcu Walker.

— Încotro o fi Anglia ?

— O, la depărtare de mile, în beznă.

— Știi, nu-mi dau seama dacă simți la fel, dar eu trebuie să recunosc că sînt puțin cam rușinată c-o părăsesc așa. Știu că fidelitate și patriotism și lealitate sînt cuvinte cam demodate în ziua de azi, dar cred că atunci cînd pleci cum plecăm noi acum, ele capătă, brusc, din nou înțeles pentru tine. Nu crezi ?

— Nu, nu tocmai, răspunse Walker. În orice caz, eu mă duc doar pentru un an.

— Dacă o să suporți.

— O, am să suport.

— Ei, bănuiesc că ești mai tare decît mine. Se pare că mie îmi pasă mai mult de lucrurile astea decît altora. Cîți sînteți în cabină ?

— Patru.

— Te-am bătut, spuse domnișoara Marrow. În cabina mea sîntem doar două.

— Fată norocoasă !

— Da, făcu domnișoara Marrow, scoțînd o țigară din geantă. Ai un foc ?

Walker scoase cutia de chibrituri, pe spatele căreia

scrisese jumătate din capitolul unui roman, și încercă să aprindă un chibrit. Vîntul le stingea mereu.

— Cred că ăsta s-a aprins, spuse domnișoara Marrow în cele din urmă. Ai o oglindă roz în cabină ?

— Da, am.

— Credeam că oglinzi roz sînt doar la bordeluri.

— Ah, da ?

— N-ai fost niciodată la un bordel, Porker ?

— Nu, de fapt n-am fost. Dumneata ai fost ?

— Ce vrei să spui ? întrebă domnișoara Marrow, schimbînd tonul.

— O, n-am vrut să spun nimic, răspunse Walker jenat. Mă miram doar de unde știi.

— Am citit.

— Nu trebuie să crezi tot ce citești.

— Nu, asta așa e. La naiba ! Mi s-a stins țigara. Vino după ventilator și aprinde-mi-o ca lumea de data asta.

Se retraseră în spatele ventilatorului. Walker își făcu mîinile pîlnie și izbuti să aprindă un chibrit, iar domnișoara Marrow își vîrî țigara în pîlnia aceea și o apropie de flacără. Din nou Walker simți o șuviță de păr atingîndu-i obrazul și din nou inima-i bătu puțin, deși de data aceasta nu cu înfiorarea cosmopolită pe care i-o provocase Julie Snowflake, ci cu o pulsație de stradă periferică într-un oraș de provincie.

— Tii, făcu domnișoara Marrow. Cît de palpitant e totul ! Presupun că sîntem foarte departe în larg acum.

— Dincolo de Start Point, spuse Walker.

— Și, gîndește-te numai, există ghețari verzi-cenușii, scînteind în ceață... acoperiți cu păsări adormite, și corăbii scufundate în fundul mării, visă domnișoara Marrow oftînd, apoi continuă : Ai imaginație, Porker ?

— Un pic, cred.

— Mi-am închipuit. La noi în familie eu am fost întotdeauna cea cu imaginație. Ai scris vreodată poezii ?

— Nimic demn de menționat.

— Eu da. O grămadă. Totuși, mi-am închipuit că ești sensibil. Ai o gură sensibilă.

Walker o privi pe domnișoara Marrow și-și dădu seama că voia să fie sărutată. Se uită în jos, la pantofi.

— Oh, au început să-mi înghețe umerii ! exclamă domnișoara Marrow.

Walker observă că rochia nu-i cădea bine, iar bridele îi atîrnau dizgrațios pe umeri. Domnișoara Marrow se așeză pe o barcă de salvare.

— Ia haina mea, propuse Walker.

— O, nu, ai să-ngheți.

Așa că Walker se așeză, o cuprinse cu brațul, și întrebă :

— E mai bine așa ?

— E destul de plăcut, spuse domnișoara Marrow. Ascultă, crezi că sutienul pe care-l port e prea provocător ? Mama așa zicea.

— Mie mi se pare foarte corect, o asigură Walker.

— Așa am zis și eu. Nu crezi că doamna aia bătrînă e o teroare ? Ar vrea să mă învîrt tot timpul în jurul ei.

— Reprezintă simbolul Angliei matriarhale, spuse Walker. Cel mai temeinic motiv de emigrare pentru orice bărbat. Și pe urmă vine ea după el.

— O, cred că o judeci puțin cam prea aspru. E foarte cultă, știi.

— Omar Khayyam, zise Walker.

Domnișoara Marrow rîse :

— Ești un caraghios.

— Știu, făcu Walker, întinzîndu-se s-o sărute ușor pe obraz. Domnișoara Marrow observă gestul și-și întoarse fața ca să primească sărutul pe buze. Rezultă o ciocnire ; sărutul căzu strîmb și se opri în părul ei ; nasul domnișoarei se propti în obrazul lui ; iar vîrful țigării atinse lobul urechii lui Walker.

— Fir-ar să fie ! făcu acesta sărind în sus.

— Ce s-a întîmplat ? exclamă domnișoara Marrow. Ce e ?

— E că mi-am ars urechea.

— Cum ?

— De la țigara dumitale.

— Stai jos și lasă-mă să văd !

Walker se așeză și domnișoara Marrow îi răsuci capul spre lumina unui felinar de punte.

— O să supraviețuiești, spuse ea. S-a înroșit puțin, atîta tot. O să ai o bășică mîine dimineață.

— Pe ureche, se văită Walker. O să arăt ca un caraghios cu o ureche bășicată.

— Sărutatul e periculos, îl avertiză domnișoara Marrow.

— Da. Așa constat.

— Ai sărutat-o și pe ea ?

— Pe cine ?

— Pe americana aceea fermecătoare cu care umblai.

— N-ar trebui să pui asemenea întrebări.

— Cred că nu e frumos să săruți două fete în aceeași seară.

— De ce ? întrebă Walker. Oricum, cu dumneata am dat greș.

— Știi bine de ce.

— Vrei să spui c-ar fi trebuit să mă hotărăsc doar la una din ele.

— Ei bine, dacă așa vezi lucrurile, spuse domnișoara Marrow, am să mă duc la culcare. Totuși a fost drăguț, dansul și conversația cu dumneata. Sper că n-o să ți se bășice urechea, Porker. Noapte bună.

— Noapte bună, răspunse Walker.

Domnișoara Marrow se îndepărtă pe punte, cu rochia ei lungă, albastră, fluturată de vînt. Walker rămase pe loc și privi apa, cu mîna la ureche. Marea era întunecată și păsările dormeau pe gheţarii verzi-cenușii. Așteptă puțin, apoi coborî grăbit la bar. Îl găsi pe Jochum stînd la masă cu cîteva cimpoiere, dar Julie Snowflake plecase.

— Ce s-a întîmplat cu Julie ? întrebă Walker.

— S-a dus în cabina ei, cred, răspunse Jochum.

— Bănuiesc că a crezut c-ai părăsit-o, mizerabilule, interveni una dintre fete, sau invers, s-a gîndit să fie ea mizerabilă și să te părăsească. Și într-un fel și în altul, ai pierdut.

— O, Doamne ! făcu Walker.

— Situație penibilă, adăugă o altă fată.

— Cine să-i spunem că a căutat-o ? întrebă alta.

— N-are importanță, răspunse Walker. Sper c-am s-o revăd.

— Nu, totul s-a terminat ! declamă fata. Una din

acele frumoase poveşti efemere ! S-a distrat grozav cu un alt tip, nu-i aşa, doctore Jochum ?

— Oh, doar două dansuri, asta-i tot, replică Jochum.

— Bine, noapte bună, spuse Walker.

— Strînge din dinţi, îl sfătui cimpoiera.

Zilele pe mare treceau pe nesimţite ; vaporul îşi croia drum spre vest, pe o vreme caldă. Şi, treptat, Walker începea să se simtă tot mai departe de casă, tot mai *„en route“*, îndreptîndu-se spre o ţintă. Viaţa de pe vas devenise cu desăvîrşire obişnuită.

În fiecare dimineaţă, Walker se trezea tîrziu şi derutat, simţind lipsa apăsării calde a spatelui soţiei sale, lipit de al său. Dar legănarea vaporului, zgomotul chiuvetei în care apa curgea sau se scurgea, mirosul de lanolină al cremei de ras, toate îi reaminteau unde se află, în cabina sa de troglodit de sub nivelul mării. Privind de sus, din cuşeta unde stătea cocoţat, putea să vadă scăfîrliile moţate ale celor trei tovarăşi de cabină mişcîndu-se de colo-colo în timp ce se îmbrăcau. Cineva îi pusese pe stomac ziarul vaporului şi chestionarul zilnic (completat, fără îndoială, cu ore în urmă de cineva cu grad mai mare decît cel de asistent).

Îşi aruncă ochii pe ziar, fără ţel, parcurgînd superficial ştirile vagi, ireale, pe care le prezenta, despre dezastre, războaie, incendii şi tulburări din lumea mare. Apoi, în sfîrşit, se dădu jos din pat şi se spălă, fredonînd cvintetul „Păstrăvul“, vechea lui specialitate în timpul spălatului la baie. Se rase cu aparatul lui Richard, îşi înmuie degetele în briantina lui Julian, îşi şterse pantofii la repezeală cu indispensabilii murdari ai doctorului Millingham, îşi puse costumul şi se duse în sufragerie. Ca de obicei, tovarăşii lui de călătorie aproape terminaseră şi, într-o dispoziţie sărbătorească, îl priveau radioşi pe deasupra marmeladei. Domnişoara Marrow, cu o bluză cu picăţele şi şort albastru de pînză, îi ascundea de obicei cornurile sau îl anunţa că împărţiseră între ei micul dejun.

— Nici o vorbă între mese, domnule Urechimari, exclamă bătrîna doamnă. Oare trîndăvia e cel mai mare păcat ?

— Devine un păcat plăcut cînd se numește răgaz, spuse doctorul Jochum.

— Eu sper că e cel mai mare, continuă bătrîna doamnă. E singurul pe care nu-l am. Păcatele mele sînt mai mici decît ale dumitale, domnule Urechimari.

Și în felul acesta zilele treceau. Marea se lovea alene de flancul vasului, pasta lui de dinți scădea în tub, ora meselor venea și trecea, cu Lady Hunt-Francis și fără ea, mai tîrziu, cînd se iscă o ușoară hulă. Walker se trezi petrecîndu-și timpul la cinema cu domnișoara Marrow, sau plimbîndu-se pe punte cu Dr. Jochum, și începu să-i îndrăgească oarecum pe amîndoi. Domnișoara Marrow era stridentă, făcea farse și apărea într-o îmbrăcăminte care atrăgea atenția asupra posteriorului ei căzut, a bustului sărac sau a părului vopsit în roșu. Lipsa de gust în care nu dădea greș era fără îndoială înduioșătoare. Doctorul Jochum menținea o vînă de gallanterie greoaie, care aducea cu ea parfumul de „*Linden*"[1] al bătrînei Europe. Era ca la un bal într-un mic castel, și te așteptai din clipă în clipă să pornească menuetul și viața să înceapă cu adevărat. Cînd și cînd, de cealaltă parte a punții, sau la masă, o întrezărea pe Julie Snowflake, indiferentă, calmă, detașată, și mereu neînsoțită. În inima lui Walker se înfiripau năzuințe, dar domnișoara Marrow mereu voia să vadă un film, sau doctorul Jochum voia să înoate și Julie rămînea fata privită doar cu coada ochiului, o ocazie ratată. Uneori stătea pe punte și-o urmărea. Închiriase și el un șezlong, o pernă și un pled; se urca zilnic pe puntea sporturilor unde-și găsea șezlongul aranjat confortabil, și se alătura grupului de sibariți care, înfășurați și ghemuiți și mirosind a loțiune de bronzat, așteptau, în bătaia brizei, să iasă soarele ca să-și scoată de urgență hainele și să se expună. Norii treceau, marea sclipea verde. Întins între păturile albastre, semănînd cu un bolnav transportat la spital, zăcea în șezlongul lui și se gîndea la sine însuși. Era un vechi subiect de-al lui. Vîntul puternic șuiera aprig dintr-o parte în alta a vasului, mîinile i se învinețeau și grăsi-

[1] Tei (germ.).

mea corpului, neobișnuită cu asemenea încercări, se lupta din greu să-i țină cald dar, pe zi ce trecea, și sub toate aspectele, era din ce în ce mai bine, cel puțin așa simțea el. Începu să citească *Frații Karamazov*, o carte pe care o mai începuse de multe ori ; se hotărî s-o termine de data aceasta. Accepta, într-un fel absent, cana cu supă de carne, și adesea trebuia să i se atragă atenția că era ora de a coborî jos la masă. Suspendat între apartamentul din Mansfield Road, mirosind a cîrpe de vase și a parfumul *tweed*-urilor purtate de Elaine, și între clopotnițele și balcoanele de la Benedict Arnold, pe care și le închipuia, se privea pe sine însuși și se mira de ce descoperea. Ceea ce descoperea era aproape nimic. Părinții lui vorbiseră întotdeauna despre oameni cu caracter bun sau rău ; ori caracter în sensul acesta, părea să nu aibă absolut de loc. Nimic nu-l stimula. Credea despre sine că e un om cuviincios și rațional care, fără discuție, făcea întotdeauna lucruri necuviincioase și neraționale. Crezuse, însă, că are o oarecare răspundere pe lume. Cu toate acestea, cînd se uita împrejur, fiecare colț al minții sale îi apărea golaș, nepotrivit și nepăsător și nu era în stare să găsească în sine însuși nici un mecanism rapid de perfecționare. Era prea amabil, prea rezonabil, prea mediocru, prea dispus să se lase în voia soartei, pentru ca așa ceva să i se poată întîmpla. Convingerile sale nu-l legau de nimic ; de altfel arareori le găsea la locul lor cînd avea nevoie de ele. Trupul îi era la fel de fără vlagă ca și mintea. Decădea. Stomacul lui era o umflătură mare de carne. Ar fi trebuit să slăbească. Fuma prea mult. Își pierduse forța de a se emționa. Emoția, la el, era ca un lucru pe care simțim că l-am avut odată, deși nu ne putem aminti cînd, și atunci ne petrecem tot restul vieții căutînd. Ce era de făcut ? Stătea întins pe spate și se gîndea la răspunsuri. Ar trebui să se adreseze din nou filozofiei, religiei, misticismului. Ar trebui să citească lucrări mai stimulatoare. Ar trebui să pună lumii întrebări mai clare. Ar trebui să-și schimbe cămașa mai des. Ar trebui să fie mai exigent față de el însuși. Se veștejea ; avea nevoie de discernămînt și de clarviziune ; ar trebui să aibă măreție. Dar poate că nu sosise încă momentul.

La urma urmei, călătoria n-avea de ce să-l stimuleze. Totul era atît de plăcut. Privea orizontul lung și subțire ca o poliță, linia aceea care, despicînd sistemul solar, despărțea cerul de mare, și constata că nu-i lipsește absolut nimic. Acesta era adevăratul echilibru. Puțină ceață era tot ce ar fi trebuit pentru ca despicătura să dispară, și Walker nu avea nimic împotrivă.

Așa că accepta soarele și vîntul și *Frații Karamazov* și feluritele distracții, și timpul trecea pe nesimțite. Descoperise în prima dimineață, întorcîndu-se pe o parte, că, lăsînd un mic spațiu între păturile șezlongului și privind pe furiș, printre șipcile de lemn, cu ochiul său rotund, strălucitor, o putea zări, cu trei șiruri de șezlonguri mai în spate, pe Julie Snowflake și pe celelalte fermecătoare, americance, discutînd cu voci de contralto despre Ieropa. Erau fermecătoare, fără îndoială, îmbrăcate cu șorturi bermuda din pînză *olive* intens — care scoteau în evidență cafeniul pronunțat al picioarelor sănătoase și bronzate — și cu pulovere frumoase pe al căror guler erau prinse broșe cu emblema diferitelor cluburi.

În prima dimineață, în timp ce se îndeletnicea cu această operație, fusese surprins și pedepsit. Descoperitorul, doctorul Jochum, era restabilit acum după orgia nopții precedente. Îl bătu pe Walker pe umăr și exclamă :

— Oho !

Purta un șort alb și o cămașă sport subțire, care flutura în vînt, dezvăluind un stomac rotund și un ombilic negru adîncit. Se uită în jos la Walker, tolănit în șezlongul său :

— Haide, puțină mișcare ! Ia uită-te la noi, sîntem doi grăsani. De trei ori înconjurul punții de promenadă și după aceea puțin înot în bazin. Asta-i rețeta mea.

— De fapt, citeam, spuse Walker, înălțînd ca pe un steag *Frații Karamazov*.

— Ei da, spuse doctorul Jochum, ești la fel ca toți reformatorii. Îți place să schimbi lumea pentru că e mai ușor decît să-ncerci să te schimbi pe dumneata. Am mai întîlnit astfel de oameni. Expresia lui Walker vădea o umbră de întristare și doctorul Jochum rîse profund, din toată inima. Oh, spuse ștergîndu-și ochii, ești splendid

așa cum ești ! Dar vino, trebuie să ne îngrijim de trupurile noastre. Hai să facem o plimbare recreativă.

Walker îndoi colțul paginii și-l urmă în tăcere pe Jochum în jos, pe scara de metal, care-i scoase pe puntea îngrădită, destinată plimbărilor. Se întindea în fața lor fără sfîrșit, de la pupă la proră, și era goală, cu excepția unor tineri americani care jucau o partidă îndîrjită de ping-pong și a unui membru din echipaj, care căra o mică găleată de metal. Doctorul Jochum o porni cu pas vioi spre pupă, și curînd îl făcu pe Walker să gîfîie.

— Nu așa de repede, se împotrivi el, și Jochum se înduplecă să reducă ușor viteza, dar refuză să-și întoarcă privirea din direcția mersului. Imediat după ce își redobîndi suflul, Walker întrebă : Credeți că o să-mi placă la Benedict Arnold ?

— Ah, făcu Jochum, depinde la ce te aștepți. Fără îndoială, dumneata aștepți de la America eliberarea personalității dumitale.

— Cred că da, într-adevăr, răspunse Walker.

— Ei bine, tinerii au datoria să plece în lume și să-și caute norocul. Poate-l vei găsi ; poate te vei simți eliberat.

— Credeți că e un nenoroc ? Eu consider că e bine ca un om s-o pornească în lumea largă și să se descopere pe sine.

— Așadar, vrei să știi cine ești ? întrebă Jochum rîzînd, cu fața îndreptată mereu în direcția mersului. Ei bine, atunci eu voi fi țiganca ghicitoare. Am să-ți dau răspunsul. Vei ajunge în deșertul american. Aerul va fi pur. Nu va fi nimeni prin preajmă. Va fi o liniște deplină, dumneata și cerul. Îți vei deschide pieptul în fața văzduhului, vei întreba : „*Okay*, hai, spune, cine sînt eu ? Ce sînt eu ?“ Și cerul va răspunde : „Băiete, ești un nimic. Acum întoarce-te și ia-o de la început.“

Walker socoti povestirea cam cinică și protestă :

— Dar e știut că orice ți se întîmplă, te schimbă.

— O, nu zic că America nu te va schimba, am vrut să spun doar că nu-ți va fi de prea mare ajutor. Convertitul păstrează în sine mult mai mult din vechiul său cadru ambiant decît își închipuie. Fiecare om crede că e de-ajuns să scape din mediul său înconjurător. Dar în-

totdeauna rămîne cu el *asta*. Și ciocăni cu inelul de aur de pe degetul arătător în capul său brun, masiv.

„În deșert, cu un cap format în Nottingham", gîndi Walker. Jochum continua să meargă cu pași mari ; cămașa îi flutura în urmă, așa că micul lui șort bermuda, din dril, era tot ce putea oferi ca pavăză contra unei totale nudități. Marinarul lăsă găleata jos și-i urmări, trecînd în viteză pe lîngă el, oarecum alarmat.

— Frumoasă zi ! făcu Jochum patern.

— Asta așa e, domnule, răspunse marinarul ; fiți atenți să nu depășiți puntea.

— Ce grijă îți poartă ! exclamă Jochum. Cîtă pace, cîtă contemplare pe un vapor ! Ai răgaz să faci tot ce dorești. Mintea lucrează. E ca într-o mînăstire, fără dezavantajele fundamentale ale acestor locașuri.

Cotiră brusc acolo unde puntea de promenadă întîlnea pupa și-și începură plimbarea în sens invers, spre proră, pe cealaltă parte. Marea arăta exact la fel. Nu se vedea nimic la orizont. Walker încercă în secret să-și desfacă șireturile, scuturînd din mers picioarele în pantofi. Spuse :

— Așa ar trebui să fie și o universitate.

La această remarcă făcută în treacăt, pasul sigur al lui Jochum șovăi. Pentru prima dată, se uită la Walker și dădu din cap cu tristețe.

— Oh, dragul meu tînăr prieten, mi-e teamă că te așteaptă o cruntă dezamăgire. Frumoasă zi !

Ultimele două cuvinte erau adresate marinarului care trecuse de la babord, prin interiorul vaporului, ca să-i mai vadă o dată și care făcu remarca :

— Să nu pățiți ceva rău, tot umblînd așa, de colo, colo !

— Văd că e necesar să-ți vorbesc despre Benedict Arnold. Jochum îl luă pe Walker de cot și-l duse pînă la balustradă, unde amîndoi se rezemară, privind cum, departe jos, reziduurile se scurgeau din flancul vasului.

— Prietene, începu Jochum, universitățile nu sînt nici mai bune nici mai rele decît viața. Sînt ca viața însăși. Nu eu sau dumneata le facem ceea ce sînt. Ci studenții și administrația și mașinile de calcul și vechii absolvenți și echipa de fotbal. Universitățile sînt locuri

unde se duc tinerii ca să facă cunoștință unii cu alții. Benedict Arnold e un loc excelent pentru așa ceva. Acolo găsesc spațiu berechet de parcaj pentru mașină. Pot să-și fixeze întîlniri. Pot să intre ca membri în organizațiile frățești pentru băieți și fete. Pot să skieze. Și apoi, ei da, mai există un fleac — toți umblă după acel petec de hîrtie care le conferă titlul de licențiat. Pentru a-l obține, frecventează cursurile și te atacă la sfîrșitul semestrului pentru calificative mai mari. Dac-am putea să desființăm petecul acela de hîrtie... dar nu, iarăși visez.

Jochum privi întinderea nesfîrșită a mării și dădu din cap cu ochii duși.

— De fapt, spuse Walker, nici nu știu măcar unde e Benedict Arnold. E în vestul mijlociu ?

— Păi, răspunse doctorul Jochum, nu tocmai. E la limita vestului mijlociu ; e mai aproape decît vestul îndepărtat ; și la nord de vestul sudic. Acum crezi c-ai putea să-l găsești ?

Doctorul Jochum se rezemă cu amîndouă mîinile de balustradă și-și întoarse fața lată, oacheșă, spre Walker, zîmbindu-i cu ochii mijiți, ca să-i ferească de vînt.

— E o atmosferă plăcută acolo ? încercă Walker încă o dată. Vă place ?

— Știi, cerșetorii nu pot fi pretențioși, cunoști vechea poveste. Te duci acolo unde ești primit. Sînt străin, un individ suspect, nu un om pe care vrei să-l păstrezi. Benedict Arnold nu e cea mai bună dintre universități, dar m-a primit și pînă în prezent m-a ținut. Ce-aș putea spune mai bun despre ea ?

— Ce predați acolo ?

— O, niște cursuri de știință politică. Nu e un subiect ușor. Trebuie să-ți dai multă osteneală să menții politica în afara politicii. Dar aș preda orice. Sînt un fel de tip multilateral. Am predat pînă și la cursul de gospodărie, despre decorarea torturilor. Dar dumneata ce predai ?

— Mă duc în calitate de scriitor, un fel de scriitor de uz intern. N-am predat propriu-zis niciodată, adică nu la o universitate.

Jochum întoarse capul și-l privi pe Walker cu o uimire manifestă.

— Ești scriitor ?

— Da.

— Eh, lasă, ești mult prea la locul dumitale ca să fii scriitor. Au mai fost scriitori la Benedict Arnold. Cît timp au stat, s-au dezbrăcat pe ei înșiși, au dezbrăcat studentele și nevestele colegilor. Apoi, după ce au plecat, le-au mai dezbrăcat o dată în cărți. Nu, nu ești genul ăsta.

— O, făcu Walker zîmbind, am calități ascunse.

— Ei, spuse Jochum, scoțîndu-și o țigară, atunci ai, în orice caz, mai mult decît ceilalți — tot ce aveau ei de ascuns era propria lor incapacitate !

Își aprinse țigara cu un chibrit de carton, vîrîndu-și capul în interiorul cămășii.

— De ce au nevoie de un scriitor ? întrebă Walker.

— Asta-i o întrebare nimerită. Ei bine, pentru asta trebuia să privești harta. Party, așa se numește orașul nostru, se află într-o regiune nouă. În apropiere, e țara vitelor. În altă direcție, e țara petrolului. De jur împrejur, țara minereurilor. S-a găsit chiar și aur în munții aceia cu capre sălbatice. Așa că . . . sînt o mulțime de oameni bogați acolo — și-și permit să plătească un scriitor pentru că sînt bogați.

— Și o universitate ? întrebă Walker.

— Da. Acum o sută de ani bizoni și indieni. Acum... universitate. Nu întreba de ce ; eu cred că-și închipuie că universitățile sînt ceea ce se cade să aibă. Sînt oameni noi ; vor să facă lucrurile cum trebuie ; au trei religii de bază, baptismul, americanismul și filantropia. Universitatea se datorează filantropiei. Problema e că uneori o asemenea instituție le subminează pe celelalte două.

— Atunci *de ce* fondează universități ?

— Nu sînt sigur. Trebuie să-ncerc să ghicesc. Să zicem că în America e greu să donezi bani. Nu se știe niciodată cum pot să ajungă la vreo organizație care cu timpul s-ar dovedi subversivă. Cu o universitate, se presupune că nu există asemenea riscuri.

— Periculoasă presupunere, spuse Walker.

— Da, foarte periculoasă, dar și foarte plăcută. Așa că atunci cînd la Benedict Arnold se discută în contradictoriu dacă să fie achiziționată o Biblie tipărită de Gutenberg, sau să se construiască un nou laborator pentru cer-

cetări biologice, un oarecare individ, care cu zece ani în urmă călătorea fără bilet, atîrnat sub vagoanele de marfă, apare și spune : „Dar vă rog, sînteți invitații mei, luați-le pe amîndouă".

— Barem sînt încîntați cînd le obțin ? întrebă Walker.

— Înțeleg, întrebarea e, de fapt, dacă or să fie încîntați de Mister Walker cînd îl vor avea ? Ei bine da, sînt grijulii cu ce e al lor. .

— Asta e drăguț, oricum.

— Să nu înțelegi greșit, te rog, o universitate ca Benedict Arnold nu e o instituție rea. Catedra de cultura vitelor a revoluționat gîndirea noastră despre căpușa animalelor... te-ai gîndit vreodată la căpușa animalelor ? Catedra de fizică e posibil să ajungă în lună înaintea Guvernului Statelor Unite. Doctorul Bourbon, șeful catedrei de engleză, este o autoritate recunoscută în materie de Shakespeare, un om eminent. Și mai sînt chiar și eu. Vezi, banii sînt o forță. Aduc răgaz și asta poate aduce chiar și înțelepciune. Așadar... trebuie să fim optimiști. Cred că o să-ți placă la Benedict Arnold.

— O să-mi placă răgazul, spuse Walker.

— Îți place chiar prea mult. Hai, înainte grăsanii ! Încă puțină mișcare !

Walker se desprinse cu regret de balustradă și o porniră din nou de-a lungul punții, cu picioarele tropăind pe scînduri. O expresie de nedumerire apăruse în ochii lui Walker pe cînd trecea în revistă cele aflate de la Jochum și, acum, încerca să le lege de propria lui soartă. Dar lumea aceea părea de neînțeles ; legătura va trebui stabilită la fața locului.

— Sper că nu te-am descurajat, spuse Jochum, observîndu-i reacția.

— Nu, sînt doar dezorientat. Nu înțeleg cum am să reacționez. Sigur c-am să-ncerc să reacționez cît mai bine.

— Mi-am închipuit eu că nu ești un potlogar fără țel, spuse Jochum. Mă înveselești.

— O, eu cred foarte mult în comportarea corectă. Tot ceea ce doresc este ca lumea să mă stimuleze puțin.

— Ah, aici e problema !

Străbătură prora. Vîntul se încurca în părul îmbîcsit al lui Walker și-i vîntura mătreața. Aerul îi pătrundea

adînc în plămîni. Vopseaua albă a instalațiilor de pe punte îl orbea.

— Presupun, spuse, că trebuie să crezi că tot ce se întîmplă e spre bine.

— Nicidecum, trebuie să-ți impui poziția dumitale proprie.

— În cazul acesta, spuse Walker, n-am procedat prea bine în ultima vreme.

— Oh, zău ?

— Am încercat să las loc viitorului, înțelegeți. De fapt, știu ce-ar fi trebuit să fac. Știu ce-au făcut părinții mei. Dar ce fel de principii călăuzitoare pot fi acestea pentru un om care se duce în America ?

— Ah, e vechea problemă. Azi, nimeni nu mai vrea să fie ceea ce este. Fiecare se urăște pe sine. Preotul spune : „Ah, de n-ar fi turma mea nătîngă, în ce n-aș fi liber să cred ?“ Ducele spune : „Scuzați-mă, vă rog, ajunge cu dările, nu mai e așa de plăcut să fii nobil în ziua de azi“. Scriitorul spune : „Cultură ! Cine în ziua de azi mai crede în cultură !“ Bogatul vrea să fie sărac. Englezul, Jochum făcu un semn spre Walker, vrea să fie american. Fiecare dorește să nu mai existe ! Oamenii spun : „Privește cît e de drăguță noua mea poză ! Acesta e genul meu, săptămîna asta !“ sau : „Uite cum mă comport — acestea sînt purtările mele, pînă cînd am să adopt altele.“

— Dar n-are nici un haz să faci ceea ce știi că trebuie să faci. Libertatea e cea care face lumea interesantă.

— Ești așa de liber ? întrebă Jochum.

— Încerc să fiu.

— Atunci de ce stai departe de domnișoara Snowflake ?

— Păi, trebuia să-i țin companie fetei aceleia din Anglia, răspunse Walker stînjenit.

— De ce adică ?

— Pentru că am promis și pentru că am impresia că e cam tristă și cam singură.

— Vezi, domnule Walker, ești un liberal. Te atrage pateticul. Eu cred că un om cu adevărat liber ar fi urmat-o pe domnișoara Snowflake.

Walker, care o urmărise pe domnișoara Snowflake prin colțuri, pe după bărcile de salvare și-i fixase o întîlnire în salonul Grădinii de iarnă, la ora ceaiului, găsi că aceste cuvinte erau foarte exacte, atît de exacte încît începeau să fie neliniștitoare. Fiindcă drumul urmat nu era cel drept. Cît de liber era în realitate ? Pentru a încerca să-i sugereze enormitatea situației, Walker îl întrebă pe Jochum :

— Cum vă plac aceste flori de cîmp ?

— Frumoase, răspunse Jochum, privindu-le. Arăți ca un zeu al fertilității.

— Sînt de la soția mea.

— Aaah, exclamă Jochum. Ce om ! Ce om ! E minunat pentru un om pe care nu-l interesează de loc dragostea ! Acesta e diagnosticul meu în ce te privește. Ți-ai lăsat nevasta ?

— Acasă.

— Așa, deci crezi și în cămin. Consider că te afli într-o situație foarte interesantă.

Marinarul cu găleata apăru din nou ; Jochum, nebăgînd de seamă că era același care le urmărise fascinat cursa, spuse :

— Frumoasă zi !

— Stîng, drept, stîng, drept, îi îndemnă marinarul.

— Ce grijă îți poartă pe vasul acesta ! exclamă Jochum.

— Ce echipaj ! se minună Walker ; în apropierea lor se afla scara care ducea spre puntea sporturilor, toată numai șezlonguri și confort.

Dr. Jochum spuse :

— Acum, puțin înot.

Walker profită de ocazie ca să se scuze.

— Nu-mi pot reface fizicul într-o singură zi ; am dureri din creștet pînă-n tălpi, cum obișnuiește să spună domnișoara Snowflake.

— Atunci pe mîine, la aceeași oră, să mai dăm jos ceva din greutate, spuse Jochum, urmărind trupul molatic, leneș, al lui Walker, cum urca greoi scările.

Walker își croi drum printre șezlongurile pline de oameni care moțăiau sau dormeau, pînă cînd îl găsi pe al său. Păturile îi încălziră repede trupul. Farmecul trîn-

dăviei îl atrase imediat. Știa că mai poate amîna încă un timp chemările viitorului. Pipăi printre pleduri în căutarea cărții.

— Asta cauți ? întrebă o voce deasupra lui. Un braț bronzat îi întinse volumul ; aparținea Juliei Snowflake. Doamne, e grozav, zise ea. Cartea asta conține o disperare cu adevărat excepțională. Am citit-o la „Literatura comparată", dar aș putea s-o recitesc de sute de ori ; e fantastică.

— Este, încuviință Walker.

— Pe curînd, spuse domnișoara Snowflake.

— Comand brioșe pentru două persoane, la ora patru, îi aminti, Walker.

— Mulțumesc pentru carte.

Walker se uită pe furiș, printre perne, pînă cînd Julie dispăru sub propriile-i pături. Apoi răsfoi cartea pînă găsi locul unde întrerupsese cititul. Curînd, excepționala disperare rusească i se revărsa în plămîni ; o inhală ca pe un suflu dătător de viață.

Marea licărea. Soarele palid răzbătuse printre nori și-l bătea blînd în creștet. Cineva îi aduse supă de carne într-o ceașcă. O bău pînă la fund și puse ceașca jos, pe podea, lîngă el. Pledurile miroseau a prim-ajutor. Paginile dinaintea ochilor începură să se estompeze. Următorul fapt de care își dădu seama fu o lovitură sălbatică peste ureche, dată cu un ziar. Lovitura îl ustură. Își ridică ochii și o văzu pe domnișoara Marrow, strînsă într-o centură de salvare de un portocaliu aprins.

— Ne scufundăm, îl anunță ea.

— Îmi place noul dumitale sutien, îi replică Walker.

Domnișoara Marrow îl apucă de mînă și încercă să-l ridice de pe șezlong ; o masă total inertă. Nu reuși să-l urnească nici un centimetru.

— Haide, se fac exerciții cu bărcile de salvare, zise.

Sirena vaporului lansă un apel strident la datorie. Soarele îl bătea în ochi, ziua era pașnică ; chemările de a se salva nu aveau nici o consistență.

— Haide, spuse domnișoara Marrow. E de datoria noastră să participăm.

Dar Walker se întoarse pe o parte și, pînă să-și dea seama, adormi din nou.

În cea de a cincea seară, cînd își potriviră pentru ultima dată ceasurile cu o oră în urmă, iar la masă se discuta în exclusivitate despre quantumul bacșișului ce trebuia dat *stewarzilor*, a doua zi dimineață, clasa turist ținu serata sa de adio. „A FOST O PLĂCERE SĂ VĂ CUNOAȘTEM" spunea drapelul ponosit din barul vaporului, iar năduşeala curgea gîrlă de pe Jack Wilks, datorită străduințiilor de a face față situației. Oamenii aveau impresia că se cunosc cel puțin de o viață. Mîine, la prima geană de lumină, New York-ul se va profila pe cer ca o stivă înaltă de lăzi. Acum era necesar să-și reamintească ceea ce știau despre America. Pe vapor domnea o vagă atmosferă de dezamăgire ; oamenii își dădeau seama că de fapt își petrecuseră viața zilnică sub influența unui narcotic. Acum, starea sufletească era aceea de la sfîrșitul prezentării mărfurilor la unele expoziții cu vînzare, cînd toată distracția ia sfîrșit ; prietenii se despărțeau și fiecare trebuia acum să-și aducă aminte cum își trăia, zi de zi, viața lui obișnuită. În cabine, oamenii își sortau diapozitivele pentru dejunul oficial de la Clubul Turistic, își verificau indexul fișelor, își completau actele de imigrare, cu stilouri lente, triste. În bar, picioarele tropăiau violent pe parchet, în timp ce dansatorii se angajau în ultimele lor piruete pe bordul vasului, consumînd ultimele băuturi la prețuri reduse. Pe punte, tinerii bursieri Fulbright, cu trăsături proaspete, cu părul scurt :

— Știi, de cînd te-am cunoscut mi-am găsit cu adevărat un rost.

Peste tot abundau promisiuni de găzduire, cereri în căsătorie, declarații de afecțiune veșnică. În cabina ei, domnișoara Marrow, lîngă o sticlă plină de whisky cumpărată în după masa aceea de la magazinul vaporului, ședea în cușeta ei, vorbind serios cu James Walker :

— Oh, Doamne, se văita. Oh, Doamne !

— Nu fi proastă, îi spuse Walker consolînd-o, sînt sigur c-o să-ți placă în America.

— Mi-e groază, răspunse domnișoara Marrow.

— O să-ți facă nespus de bine, o să te facă om, un adevărat bărbat.

— Sper că nu, răspunse domnișoara Marrow.

Îi era teamă de America. Stăteau unul lîngă altul, pe cuşetă. Aceasta era petrecerea liniştită la care-l invitase. Walker îşi ţinea frăţeşte braţul în jurul umerilor ei, gest ce făcea parte din rolul său de consolator. La capătul braţului, mîna lui ţinea paharul de dinţi pe care domnişoara Marrow îl rugase să-l ia cu el din cabina sa, plin pe jumătate cu whisky. Se simţea foarte stînjenit. Auzea, slab, prin punţile suprapuse, ritmul neobositului Jack Wilks, chemîndu-l la o îndatorire mult mai atrăgătoare. Julie Snowflake se afla sus la bar, ştia, pentru că aşa se înţeleseseră. Se gîndea la asta şi urmărea cu o fascinaţie îngrozită cum cealaltă mînă a sa, cea liberă, făcea ceva ce nu trebuia să facă ; se furişa sub fusta domnişoarei Marrow şi acum ciupea cu afecţiune elasticul portjartierului, ca s-o asigure pe ea şi pe el însuşi că nu există nici o intenţie rea la mijloc. Domnişoara Marrow spuse :

— Totul e foarte bine, numai că, vezi, eu nu prea am încredere în dumneata.

Walker se prefăcu mirat.

— Ce e foarte bine ?

Domnişoara Marrow îi atinse uşor mîna prin fustă, şi păru că se gîndeşte mai departe la pericolele Americii. Faţa ei avea o înfăţişare sumbră, fardul de ochi era mîzgălit. Walker putea să vadă, atîrnat de uşa cabinei, capotul ei de lînă fără formă, un capot de doică, şi simţi o adîncă indignare faţă de sine însuşi, o adîncă afecţiune compătimitoare faţă de ea. Îl cuprinse un sentiment de milă pentru tot ce era de mîna a doua, şi-şi dădu seama că zbuciumul lui se datora faptului că, în atîtea privinţe, el, un om din provincie, un om fără măreţie, un om care nu ştia să se relaxeze, făcea parte din aceeaşi categorie. Îi păru rău de domnişoara Marrow. Domnişoara Marrow era de teapa lui, de nivelul lui. De-aceea se şi afla acolo, nu-i aşa, pentru că domnişoara Marrow nu-l înfricoşa ca Julie Snowflake. Un mecanism care zvîcnea înăuntrul lui îi împinse capul înainte ca s-o sărute pe domnişoara Marrow pe obraz. Ea suspină, îşi puse mîna pe părul lui şi zise :

— Porker ? Crezi în dragoste ?

— E un cuvînt dificil, răspunse Walker.

— Da, e foarte dificil.

— Dumneata crezi în dragoste ?

— Da, cred, spuse ea.

— Spune-mi atunci ce-nseamnă.

— Păi, făcu ea gînditoare, înseamnă să fii legat sau dăruit unei persoane. Să simţi devotament, îndatorire, lealitate. Să iei pe cineva în serios. Să-l respecţi.

— Sună ca patriotismul de care vorbeai în prima seară, remarcă Walker.

— Ei bine, există o legătură, îl asigură domnişoara Marrow.

— N-o văd, făcu Walker aplecîndu-se înainte şi sărutînd-o pe gură.

Sărutul o răsturnă pe spate în pat, astfel că partea de sus a corpului ei se afla sub el, iar capul pe pernă, cu capul lui pe deasupra.

— Hopla ! făcu domnişoara Marrow.

Ochii ei îl priveau cu încordare. Era înfricoşată. În mod evident, patul îngust nu era făcut pentru acest gen de exerciţii ; era probabil făcut tocmai pentru a le împiedica. Posteriorul lui Walker atîrna incomod peste marginea patului, către podea, iar o bară de lemn de la capul patului îi intra dureros în coastă. Paharul de whisky şi conţinutul lui dispăruseră pe undeva. Pantalonii i se încreţiseră pînă sus la genunchi. Inima îi bătea puternic. O maşinărie încinsă înăuntrul lui îl aţîţa împotriva milei, a conştiinţei şi a aducerii aminte. O muşcă pe domnişoara Marrow de ureche. Se uită la faţa ei ; devenise roşie, cu pete. Şi ea respira greu. Avea ochii închişi şi îi şopti :

— Porker ?

— Da ?

— Eşti... eşti măcar un pic serios, da, Porker ?

— Da, foarte serios, făcu Walker, sărutînd-o pe pleoape.

— Dar sincer ?

— Nu ştiu, răspunse Walker.

Domnişoara Marrow deschise ochii.

— Spune-mi măcar, e doar de distracţie ? Am să te mai revăd ? Sau după aceea ai să fugi cît de repede o să te ţină picioarele ?

Buzele lui Walker erau lipite de ale ei.

— S-ar putea, murmură el.

— Am crezut că eşti un om cumsecade. Ştii, am ajuns să mă gîndesc mult la dumneata.

— Da ? se miră Walker.

— Crezi că se cade ? şopti domnişoara Marrow.

— Nu ştiu, răspunse Walker.

— Ei bine, uită-te la mine şi gîndeşte-te. Ce vîrstă crezi că am ?

— Stai să ghicesc, răspunse Walker încurcat, uitîndu-se la dinţii ei. Douăzeci şi cinci.

— Ei vezi, am treizeci şi doi. Şi nu arăt prea superb. Nu sînt tocmai miss Rickmansworth. Şi sînt virgină, pentru că, mai mult sau mai puţin, aşa am vrut. Trebuie să recunosc însă că n-am fost niciodată obiectul unui atac mai serios. Aşa că, ce să fac, Porker ? Gîndeşte-te la mine, studiază-mă. Ce să fac ? Ai să mă faci să sufăr ? La asta mă pricep bine, dar nu-mi da ocazii în plus, dacă nu e cazul. Şi ar fi timpul să mă mărit... Oftă adînc, îşi întoarse faţa în partea cealaltă şi adăugă : Dar nu cred că ai astfel de intenţii. Oh, Porker, pot să am încredere în dumneata ?

— Pentru ce ?

— Pentru orice.

Walker perplex, se ridică în capul oaselor. Întinse mîna şi-şi turnă încă un pahar de whisky. Domnişoara Marrow îl privea.

— Eu nu pot să fiu nici propria mea conştiinţă, darmite a dumitale, spuse el. Nu ştiu nici eu bine ce fac. Cum pot să gîndesc în locul dumitale, cum pot eu să hotărăsc ce e bine pentru dumneata ? Propria mea forţă motrice morală funcţionează exact atîta cît să mă împiedice să şterpelesc mere de la fructărie. Nu pot să-i dau probleme atît de grele.

— Dar ai vrut să te culci cu mine.

— Da, ştiu. Asta pentru că îmi place păcatul trupesc şi îl preţuiesc mult, ca pe o cale minunată de a ajunge să cunoşti oamenii. Cu dumneata am afinităţi mai complexe. Te frămîntă gîndul că te duci unde te duci şi pe mine la fel. Nu ai o părere prea grozavă despre dumneata, iar eu una şi mai proastă despre mine.

Și-mi pare și rău de dumneata pentru că, la fel ca toată lumea care pleacă dintr-un orășel într-un oraș mare, descoperi tot felul de lipsuri în tine însuți ; eu sînt în aceeași situație.

— Ne potrivim acolo unde bunătatea dumitale se întîlnește cu păcatul, spuse domnișoara Marrow luînd paharul pe care Walker i-l turnase și înghițind cu noduri, ca un copil. Avea mici globuri de lacrimi prinse pe obraji.

Sumedenie de scuze inundară mintea lui Walker. „Îmi pare rău de ea, dar chiar dacă îmi pare rău, nu poate să se aștepte la prea mult. E o ființă de mîna a doua în lumea dragostei, dar am să cobor pînă la ea și am s-o ajut.“ Spuse :

— Ascultă, ar trebui să plec, domnișoară Marrow.

În timp ce-o privea, văzu cum ochii ei se înecă în lacrimi.

— Nu poți să pleci și să mă lași în halul ăsta. Ai venit să mă înveselești și sînt mai descurajată ca oricînd.

— Nu mă prea pricep să înveselesc oamenii, spuse Walker.

Domnișoara Marrow urmă :

— Ascultă, te rog rămîi. Ai dreptate, eu sînt de vină. Cer prea mult. Nu sînt altceva decît o biată fată bătrînă frigidă din Rickmansworth, care s-a speriat cînd ai început să faci ceea ce dorea și ea, și a încercat să arunce toată greutatea problemelor ei în spinarea dumitale. Am să trec eu la fapte. Am să hotărăsc eu !

Walker o urmărea cu o stînjeneală crescîndă, în timp ce fata se apleca și scotea dintr-un sertar o enormă batistă bărbătească, albă, în care își suflă nasul cu putere făcînd pînza să tremure.

— Ai fost foarte drăguț și ai dreptate. Sînt o bleagă. Ar trebui să mă simt liberă. Să fiu capabilă să acționez pe propria-mi răspundere. Nu e cine știe ce de capul meu și viața mi se irosește.

— Nu asta am vrut să spun, se împotrivi Walker.

— Ba da, spuse domnișoara Marrow, dar e în regulă. Te rog vino lîngă mine și sărută-mă.

Walker voia să fugă. Mașinăria încinsă încetase să zvîcnească și rămăsese doar mila și vinovăția. Se aplecă peste domnișoara Marrow.

O furtună pe mare, o ciocnire cu un gheţar ! Asemenea calamităţi se cereau invocate. Domnișoara Marrow îi strînse capul la pieptul ei :

— E băiat drăguţ, zise, ciufulindu-i părul pe frunte. Acum e ca Marlon Brando.

Domnișoara Marrow crescuse parcă în volum.

— Porker, spune-mi ceva, zise. Ai avut o mulţime de fete ?

— Ei, există avut și avut.

— Vreau să spun, știi, cu care să fi făcut dragoste.

— Un număr acceptabil, răspunse Walker stînjenit.

— Mai mult de cinci ?

— Nu-mi amintesc precis.

— Și erau toate mai drăguţe ca mine ?

— Mai drăguţe ?

— Adică mai atractive. Nu atît de nesuferite cu dumneata.

— Nicidecum, spuse Walker.

— Comparaţia mă avantajează ?

— E o comparaţie imposibil de făcut.

— Dar teamă le-a fost ?

— Unora.

— Ce-ai făcut ca să le dai curaj ?

— Nu e o chestiune de curaj, răspunse Walker.

Domnișoara Marrow spuse :

— Aș vrea să mă săruţi, dar bănuiesc c-am fost prea nesuferită cu dumneata.

— Am căzut la probă, făcu Walker, nu mai e cazul să-mi acorzi postul.

Lacrimile se iviră din nou.

— Oh, Porker, fii drăguţ cu mine, fii drăguţ !

— M-am purtat urît cu dumneata. M-ai convins. Mă simt rușinat de mine însumi. Nu trebuie să te răzgîndești acum.

— Dar femeile se răzgîndesc întotdeauna, protestă domnișoara Marrow. Nu știai ? Are atîta experienţă băiatul, dar nu pare să știe prea multe.

— După cît se pare ne-am convins unul pe altul, făcu Walker.

— Oh, nu, se împotrivi domnișoara Marrow, întorcîndu-și fața și privind peretele de lemn. Mă distrugi ! Îmi spui în toate felurile posibile că nu sînt atrăgătoare, că nu te atît...

— Oh, sînt foarte atîtat, răspunse Walker și, aplecîndu-se asupra ei, o sărută apăsat pe buze ca să scape din această situație imposibilă.

Sărutul domnișoarei Marrow era foarte insistent. Îi simțea pieptul zvîcnind sub pieptul lui. Răsuflarea ei era caldă și cu iz de whisky.

— Oh, Porker, spuse, ești așa de drăguț ! Și așa de blînd !

Îl mușcă de ureche. Mîna lui alunecă sub puloverul ei, pe nylonul lucios, o expediție menită să urce pe Everest numai pentru că se afla acolo. Cînd dădu de urcușul lin, în cap i se așternu o beznă adîncă. O dorință de scăpare îl făcu să lanseze rachete luminoase mentale, departe, sus, în văzduh. Acestea explodară, și-și găsiră răspuns. Deodată, cineva încercă ușa ; o voce sigură, familiară, tună :

— Nici o vorbă între mese !

Sub el, domnișoara Marrow se încordă. Bătrîna doamnă strigă :

— Deschide ușa, dragă, vreau să mă ajuți să împachetez.

— Ce pot să fac ? Ce să fac ? exclamă domnișoara Marrow.

Walker se ridică în capul oaselor și-i trase pe bîjbîite puloverul la loc.

— Se ține de capul meu tot timpul.

— Spune-i să plece.

— Și-a băgat o grămadă de lucruri în dulapul meu. Are cabina de alături. Dacă-i spun să plece ar ieși probabil prin exteriorul vaporului și ar intra prin hublou sau cine știe ce-ar face.

— De fapt, dacă deschizi hubloul scufunzi vaporul, spuse Walker.

— Nu-mi da idei, răspunse domnișoara Marrow, cu

lacrimi şiroind din nou. Vin, Lady Hunt-Francis. Se duse spre uşă.

— N-o lăsa să intre, spuse Walker. Sînt anumite motive speciale.

— Ah, draga mea, făcu Lady Hunt-Francis cînd domnişoara Marrow crăpă uşa, ai o petrecere ?

— Una mică, răspunse domnişoara Marrow. Aveţi nevoie de lucruri ?

— Petreceri, spuse Lady Hunt-Francis, distracţie şi jocuri. Mi-au plăcut întotdeauna. După toate probabilităţile, se uitase pe furiş prin crăpătura uşii fiindcă întrebă : Acela e domnul Urechimari ?

— Da, răspunse domnişoara Marrow.

— Nici o vorbă între mese, domnule Urechimari.

— Nu, aprobă Walker.

— Mai e şi altcineva ? întrebă Lady Hunt-Francis.

— Nu, răspunse domnişoara Marow.

— O petrecere intimă, făcu bătrîna doamnă.

— Exact.

— Ce amuzant ! Ştiaţi că se vede nesuferita aia de Americă ? Trebuie să ne luăm adio unii de la alţii şi să ne completăm formularele. Pe al meu l-am dat casierului să-l completeze. Un băiat aşa de drăguţ. Eu îi spun Cristofor Columb. Eşti emoţionat c-ai ajuns în America, domnule Urechimari ?

— Ei da, sînt, răspunse Walker, care-şi revenise acum la normal. Îşi îngădui să iasă la vedere.

— Toţi americanii fumează între feluri, spuse Lady Hunt-Francis. N-am să accept asta. Fără fumat la masă ! Şi au familii numeroase prin mijloace artificiale. Totuşi o să-mi lipsească primăvara din Anglia. Pot să intru să-mi iau lucrurile ?

Domnişoara Marrow se dădu la o parte, îndreptîndu-şi sutienul iar Lady Hunt-Francis intră, cu faţa ei galben-cafenie, aprinsă de curiozitate.

— Toţi trebuie să facem faptele noastre bune, zise. Fern le face. Trebuie să fii drăguţ cu Fern.

— Cine-i Fern ? întrebă Walker.

— Eu, răspunse domnişoara Marrow.

— Oh, n-aţi fost prezentaţi ? se miră Lady Hunt-Francis. Ce neglijenţă ! Se uită la Walker şi spuse,

cu interes : Văd că domnul Urechimari e stropit cu whisky din cap pînă-n picioare. Ești ca o budincă de Crăciun, domnule Urechimari ! Să-ți dăm foc ?

— Nu cred că e cazul, răspunse Fern-Marrow.

Lady Hunt-Francis scoase niște rochii din interiorul dulapului și spuse :

— Încheie-ți fusta, dragă. Pe vremea mea, obișnuiam întotdeauna să ne retragem în seră. Serele sînt atît de fierbinți, îi aduceau pe bărbați într-un hal fără de hal. Și florile acelea senzuale. Mi-amintesc că o dată m-a cerut în căsătorie un tînăr care s-a dovedit a fi detectivul particular însărcinat cu paza bijuteriilor. Cu totul nepotrivit. Întotdeauna am atribuit-o căldurii din seră. Știți, aveam plante tropicale.

Walker spuse :

— De fapt ar trebui să plec. Multe mulțumiri pentru petrecere.

— Nu-ți uita paharul, spuse domnișoara Marrow.

— Nu pleca, spuse Lady Hunt-Francis. Am nevoie de dumneata, am o grămadă de lucruri de împachetat. A plecat ? Sper că nu noi l-am alungat.

Walker respira greu în timp ce ieșea de-a-ndăratelea în coridor, într-o stare vecină cu isteria. Stafia domnișoarei Marrow, în capot albastru de lînă, părea să spînzure în aer deasupra lui, țipînd ascuțit. Îi ieșise cămașa ; o îndesă în pantaloni în timp ce se năpustea cu toată viteza de-a lungul coridorului, și sus pe scări. Intră în barul vaporului, o figură răvășită, cu hainele muiate în whisky, părul năclăit. Jack Wilks se afla pe podium, semănînd cu Venerabilul Bede, iar dansatorii tropăiau pe parchet în miros de fum, printre serpentine. Julie nu se vedea nicăieri. La una din mese, singur, stătea doctorul Jochum, cu papionul desfăcut și ochii umezi. Își înălță privirea cînd Walker se apropie.

— Ce seară tristă ! zise.

— Ați văzut-o pe Julie Snowflake ? întrebă Walker.

— Întotdeauna cînd te văd parcă dai buzna de la o întîlnire la alta ! Pentru un om foarte leneș ești uimitor de activ. Fii atent, să nu-ți provoci un atac de inimă. Ah, cînd eram de vîrsta dumitale am învățat o lecție im-

portantă. Nu poți să te culci cu toate femeile din lume. Întotdeauna va rămîne una care ți-a scăpat.

— Nu știți unde e Julie ?

— Ah, făcu Jochum cu tristețe, lasă-mă, continuă-ți căutarea. Sînt abătut !

— Dar unde e ?

— Nu știu. Cred că a plecat cu un tînăr ceva mai devreme. Mă tem că a fost o seară în care s-au petrecut multe schimbări. Două dintre cimpoiere s-au logodit. Una care era logodită a rupt logodna. Patru se află în cabinele lor, sub efectul calmantelor. Una n-a fost văzută de trei zile. Alta pretinde că e însărcinată. Alta, care este, susține că nu e. Alta și-a aruncat cimpoiul peste bord. Cît despre mine, sînt trist, plîngăreț, deci o companie foarte neplăcută.

— Veniți pe punte, propuse Walker, să luați puțin aer proaspăt. Se zice că se vede America !

Vestea nu păru să-l impresioneze pe Jochum.

— Oh, mila asta a dumitale ! făcu el. O să te împiedice să ajungi la vreun rezultat. Du-te după domnișoara dumitale — lasă-mă pe mine în voia soartei.

— Haideți, o să vă facă bine, insistă Walker.

— Nu, răspunse Jochum, te rog, lasă faptele bune.

Walker o porni printre dansatori și se duse sus.

Puntea sporturilor era slab luminată. Noaptea era rece, limpede, întunecată, și Walker inspiră adînc ca să-și limpezească mintea. Răsuflarea îi mirosea a whiskyul domnișoarei Marrow, reverele a parfumul ei, în suflet îi stăruia un gust acru, de vinovăție. Luminile vasului săltau, apoi cădeau o dată cu valurile negre-verzui. Vaporul lăsa în urmă o dîră înspumată de lumină. Un șir de oameni stăteau la balustradă, privind drept înainte și, deodată, Walker descoperi motivul agitației ; în bezna bătută de vînturi, hăt departe, o lumină strălucitoare scînteia și pălea. Farul Nantucket, spuse cineva ; un bursier se declară de altă părere dar cuvîntul în sine avu răsunet. Rezemat de balustradă, ca să urmărească semnalul luminos rostindu-și mesajul, Walker aștepta să-l pătrundă un sentiment sărbătoresc de emoție.

— Hello, făcu persoana de lîngă el și Walker se întoarse.

Era Julie Snowflake. Purta o jachetă roşie, vătuită, cu gluga trasă, de sub care apărea, ca o pată, faţa impasibilă, uitîndu-se la el cercetător. Inima i se puse în mişcare ; afecţiunea roia în el ca albinele.

— Cum merge cu măreţia ? o întrebă.

— Splendid.

Se sprijiniră împreună de balustradă şi priviră în jos la mare, cum se legăna cu mişcarea ei devenită acum familiară. Ceva mai departe încolo, în masa întunecată a uscatului, semnalele luminoase ale farului clipeau spre ei. În spatele farului se întindea o ţară pe care unul din ei doi o cunoştea, celălalt nu. Sub ei răsuna sunetul slab al viorilor ; dansul continua.

— Ei, ia uită-te acolo ! spuse ea deodată.

Se vedeau alte lumini, venind spre ei din întuneric, un alt transatlantic îşi făcu apariţia, un mare candelabru aprins, cu toate punţile iluminate. Puteau distinge siluetele de pe punte care-i priveau la rîndul lor. Vaporul plutea pe ocean şi se oglindea în el, o mare confuzie de lumini licăritoare, comparabilă cu propria lui minte.

— Oh, cerule, făcu Julie, ştii, aş vrea să fiu pe vasul acela. Aş vrea să mă întorc în Ieropa.

— Eu mi-am imaginat că ai încredere în viitorul senin şi calm, spuse Walker.

— Da, am, dar poate că ce-i America pentru dumneata e Europa pentru mine. Lucrurile astea pot acţiona în două sensuri. O mulţime de americani gîndesc aşa. Şi-am să-ţi spun ceva, să te întorci acasă e un iad. Nu există nimic atît de îngrozitor ca întoarcerea acasă. O dată plecat, rămîi plecat, asta-i părerea mea. Bineînţeles că n-am s-o fac. Mă întorc direct acasă ca să petrec următoarele două săptămîni, înainte de începerea semestrului, cu părinţii mei. Pot să descriu totul cu precizie de pe acum. Nici nu-i nevoie să trec pragul uşii. „Julie, te-ai îndepărtat de noi. Julie, nu ne mai poţi suferi acum că ai crescut. Julie, nu te mai înţelegem. Ce-i cu tine ? Mai eşti fată cuminte ? Mai eşti virgină ?“ Oh, Doamne, poţi să-ţi închipui deci, cu ce nerăbdare aştept următoarele zile ! Eu personal sînt de părere că părinţii ar trebui asasinaţi înainte de le cresc copiii. Ştiu că e o

părere crudă, dar este principalul punct al platformei mele electorale.

— Unde locuiești ? întrebă Walker.

— Ei, doar nu te gîndești să vii și dumneata cu mine ? Nu, nu i-aș putea face o asemenea figură lucrării mele semestriale.

— Mă întrebam dacă ar fi posibil să te revăd. Mă întrebam dacă locuiești pe undeva în apropiere de Benedict Arnold.

— Nu, dar foarte aproape de aici, spuse Julie, fără să-l privească. În realitate e cam la două mii de mile depărtare de Benedict Arnold ; locuiesc chiar aici.

— Aici ? se miră Walker.

— New York City, acolo peste apă, drept în fața noastră.

— Înțeleg, răspunse Walker, așteptînd ca Julie să continue. Nu dădea însă nici un semn. Într-un tîrziu îl întrebă :

— Rămîi cîtva timp la New York ?

— Păi, făcu Walker, am cinci zile libere înainte de a pleca spre Benedict Arnold.

— Vrei să spui următoarele cinci zile ? Cinci zile începînd de mîine ?

— Da, răspunse Walker.

— Nu ești în toate mințile.

— De ce ?

— Păi, nu știi ce zi e mîine ?

— Nu, spuse Walker.

— Mîine se sărbătorește ziua muncii. La voi nu ?

— Nu.

— Ai nimerit-o ! De ziua muncii toată lumea pleacă din oraș pentru *weekend*. Jumătate pleacă în Ieropa. Vei fi singurul om în tot New York-ul.

— Rămîi în New York ?

— Nu prea știu. Avem un loc în Fire Island unde ne ducem. Vreau să spun că părinții mei au aranjat probabil ceva dar eu nu știu încă ce. Oricum, sînt o groază de lucruri de făcut în New York. Presupun c-o să stai la Biltmore sau așa ceva ?

— Nu, agentul meu mi-a reținut o cameră într-un hotel mic, undeva în Brooklyn Heights, undeva ieftin.

— Aoleu ! făcu Julie. Totuşi poate e mai bine decît s-ar crede. Oricum, poţi să te duci în diverse localuri în Village unde se organizează seri de jazz. Poţi să asculţi cîntăreţii de folclor şi poeţii. E o atmosferă într-adevăr literară în Village. O să te simţi în elementul dumitale. Fac pariu c-o să te sărbătorească.

— Aştept cu nerăbdare.

— Sau poate n-o să-ţi placă, uit mereu că eşti aşa de normal.

— Îmi pare rău, spuse Walker, îmi dau seama că te-am decepţionat.

— Ei bine, nu, oarecum îmi dă un fel de speranţă, îl linişti domnişoara Snowflake ; eu nu m-am apucat să scriu fiindcă am crezut că nu poţi fi scriitor şi în acelaşi timp o persoană echilibrată. Acum văd că totul e mult mai simplu decît mi-am închipuit.

— N-aş putea spune că e simplu, ripostă Walker. Şi nu sînt sigur că-mi place să fiu considerat normal.

— Ei, nimănui nu-i place ! Dar eşti, uite, cred că eşti cel mai naiv scriitor pe care l-am întîlnit vreodată. Ţi-am spus, mi se pare, că după ce-am cîştigat concursul acela de nuvele, iniţiat de revista „Mademoiselle", m-am gîndit serios să scriu ?

— Nu.

— Da, aşa am vrut. Dar apoi m-am uitat în jur, la scriitorii de la Hillesley. O adunătură de anonimi nevropaţi. Ştii genul — „datorez clarviziunea faptului că la vîrsta de cinci ani asistam cînd comis-voiajorii se culcau cu mămica", sau „sînt poet pentru că încă din fragedă pruncie ciopîrţeam pisicile ca să văd ce au înăuntru." Uneori reuşesc să te convingă şi simţi că poate singurul mod de a trăi cît de cît decent în lumea modernă e să devii într-adevăr corupt. Ştiu că o mulţime de oameni judecă în felul acesta. Dar uneori mă întreb dacă n-ar fi mai bine să-mi înăbuş pur şi simplu talentul, să mă mărit şi să uit de confruntarea omului cu absurdul. De aceea te găsesc încurajator, într-un fel. Eşti încă normal.

— Sînt doar un bătrîn provincial, oftă Walker.

— Dar ştii cum să suferi ? Ştii cum să trăieşti ? Asta-i problema, domnule Walker. Ştii, cînd stau de

vorbă cu dumneata, simt că eu sînt cea cu mai multă experienţă.

— Ei bine, pentru asta poţi să-i mulţumeşti lui Henry James.

— Oh, lasă-l pe Henry James ! Mai bine ascultă ce-ţi spun. Poate că într-o zi ai să-ţi aduci aminte de asta. Atunci ai putea să-mi scrii, să mă anunţi.

Cineva apăru de cealaltă parte şi-o luă de braţ.

— *Hello,* puişor, exclamă Dr. Millingham. Iată-mă, m-am întors. Am scuipat pe coşurile remorcherelor.

Millingham, afabil, cu un impermeabil italienesc cafeniu şi o mică pălărie de hîrtie ca o corolă, dădu din cap cu simpatie către Walker.

— Ştii, ai fost foarte drăguţ că ne-ai făcut cunoştinţă cu fetişcanele astea cu cimpoaiele, zise, sînt fete grozave. Richard vrea să se însoare cu una din ele.

— E nebun, făcu Julie.

— Ei bine, ascultă domnule Walker, distracţie plăcută în America. Şi mi-a părut într-adevăr bine de cunoştinţă.

— Şi mie la fel, răspunse Walker.

— Ascultă, adăugă Julie îndepărtînd mîna lui Millingham de pe braţul ei, adică de ce să nu mă suni la telefon, dacă ai ceva timp liber, în eventualitatea c-aş fi pe-acasă ?

— Mi-ar face plăcere, spuse Walker.

— Bun, notează-ţi numărul meu.

Walker îşi scoase carneţelul cu adrese şi stiloul şi se uită la Millingham, care spuse :

— Las' că ţi-l dau eu mai tîrziu.

— Nu, notează-l, făcu Julie. Walker transcrise numărul simţindu-se dezamăgit şi jignit, încîntat şi trist.

— Acum, pa, spuse Millingham.

Aşa că n-avu altceva de făcut decît să se ducă la culcare ; cel puţin astfel se va putea scula devreme ca să iasă pe punte şi să urmărească intrarea vaporului, dimineaţa, în portul New York. Dar, culcat în cuşeta lui, nu dormi aproape de loc. Se gîndea că e ca şi ajuns în America şi toată noaptea capul îi vîjîi de imagini şi emoţii. Avu perioade de panică şi perioade de încîntare, avu perioade cînd, treaz, asculta vuietul mării, simţind

mișcarea vaporului și întrebîndu-se dacă Dr. Millingham se întorsese în patul lui sau era încă afară, undeva pe punte, cu Julie Snowflake. Apoi dormi agitat și avu viziunea unui oraș nebunesc, numai străzi și circulație intensă și clădiri înalte, ceea ce îl făcu să se trezească și să se întrebe dacă va putea să se descurce acolo.

Cînd ceasul lui arăta ora șase, ceea ce însemna că putea să fie la fel de bine și cinci sau șapte, se strecură din pat și se îmbrăcă în liniște. Fără să se mai bărbierească, ieși în vîrful picioarelor din cabina a cărei lemnărie scîrțîia și unde Richard și Julian și, slavă Domnului, Dr. Millingham sforăiau monoton. Pe punte, ziua începea aurie, marea era calmă și albastră și, direct din ea, chiar în fața prorei albe, proeminente, se ridicau turnurile înalte din Manhattan, pal cenușii în lumina soarelui. De mulți ani Walker nu văzuse nimic demn de admirat la o oră atît de apropiată de zorii zilei, și-și dădu seama că n-ar fi putut alege o ocazie mai bună. Era o priveliște cu totul deosebită, prea complicată ca să-i îngăduie o reacție. Aerul era proaspăt și tare. Vaporul înainta încet printre bancuri de nisip și insule, părînd mult mai mare acum cînd existau termeni de comparație. Portul era aglomerat de trafic maritim. Silueta mare, de bronz, a Statuii Libertății stătea sus pe insula ei. În jurul coroanei de pe capul statuii mișunau mici vizitatori. Alte mici siluete se aflau în feriboturile care brăzdau apa. Americani trăindu-și misterioasele lor vieți americane. Scînduri și lăzi pluteau pe apa murdară. Bărci roșii de intervenție în caz de incendiu patrulau și bacuri mari, plate încărcate cu vagonete feroviare, vopsite în culorile Căilor ferate Long Island și Chesapeake și Ohio și Tidewater Southern, străbăteau apele portului în toate direcțiile. Dincolo de Battery, cablurile înalte ale podului Brooklyn apărură și apoi, treptat, dispărură în spatele clădirilor. Pe malurile joase ale rîului Hudson, pe partea dinspre New Jersey, se ivi o reclamă imensă pentru cafea.

Totul îi plăcea fără rezerve și Walker deveni un vast receptacol de senzații. Iată țara în care avea să-și remodeleze propriile-i reguli de bunăcuviință după noi tipare. Iată injecția stimulatoare în braț, noul izvor de energie

Acum navigau pe țărmul dinspre vest, în sus, pe lîngă cheiuri ; pe unul dintre ele, un helicopter bîzîia ca o albină supărată. În spatele barăcilor negre și murdare, pe autostradă, goneau încoace și încolo automobile mari, strălucitoare. Vîrful înalt și ascuțit al clădirii Chrysler țintea spre un cer brăzdat de avioane. Remorcherele pilotaseră vaporul pe ultima bucată de drum pînă la port, efectuînd o curbă bruscă în apele calme ale cheiului, unde se aliniară lîngă un lung șir de vase ancorate la malul insulei. În interiorul barăcilor enorme, siluete străine, cu haine viu colorate, urmăreau cum vaporul atingea debarcaderul cu prora pînă deasupra autostrăzii. O dată cablurile fixate, pasarela coborî, privitorii începură să facă semne cu mîna, uniforme suiră pe punte. America ! Putea vedea taxiurile, mari și galbene, circulînd de-a lungul autostrăzii, putea citi reclamele de pe panouri, putea vedea pînă în capul străzilor cavernoase care duceau spre centrul Manhattanului. Totul era numai arșiță și învălmășeală dar, într-un fel, promițător. Walker simțea cum i se prelinge năduşeala pe sub hainele de *tweed*. *Steward*-ul își făcu apariția sunînd din clopoțel și Walker își croi drum spre sufragerie, printre numeroși englezi agitați, smulși din calmul lor național. Serviciul părea și mai la voia întîmplării ca de obicei, iar la masă, Lady Hunt-Francis, cu fața îmbujorată, exclamă :

— Am ajuns, după cîte văd ! Sînt sigură că facem o mare greșeală. Mai bine am rămîne pe vapor și ne-am întoarce cu toții acasă !

Domnișoara Marrow — Walker nici în gînd nu-i putea spune altfel rățuștii lui urîte — luă loc în fotoliul de lîngă el, fără să-l privească ; în schimb se uita în jos, la fața de masă pătată după cinci zile de întrebuințare.

Spuse :

— Am terminat filmul din aparat făcînd poze cu tot ce se vede. E minunat, nu-i așa ?

Walker întări :

— Un oraș uluitor. O zi extraordinară.

— N-am închis ochii o clipă, continuă domnișoara Marrow.

— Nici eu, de fapt, făcu Walker.

— Ești prea surexcitată, draga mea, observă Lady

Hunt-Francis, aplecîndu-se spre tovarășa lui. S-ar putea să fim nevoiți a-ți cere să părăsești masa.

— E îngrozitoare treaba asta cu bagajele, nu ? spuse domnișoara Marrow. M-am dus la casierie și mi-am înregistrat valizele ca să fie transportate la Pennsylvania Station de către o oarecare firmă de camioane, infamă, care mi-a cerut douăzeci de dolari. Asta-nseamnă șapte lire.

— Prea mult, făcu Lady Hunt-Francis. Să nu plătești. Oamenii ăștia sînt înfiorători. Nebuni după bani.

— Trebuie să plătesc, replică domnișoara Marrow. Nu există altă posibilitate.

— Da, e teribil, interveni doctorul Jochum, ceremonios și categoric cum obișnuia să fie. La New York sînt numai canibali. Dar în restul Americii, nu e așa.

— Slavă Domnului, făcu domnișoara Marrow.

— Am auzit că cei de la biroul de imigrație sînt cei mai răi, spuse Walker.

— Știu, confirmă Lady Hunt-Francis, au dezbrăcat-o pe o prietenă de-a mea și i-au luat chiloții. Nu i-a mai văzut niciodată.

— Sper că v-ați completat certificatele de imigrare și aveți cu toții viza ? întrebă doctorul Jochum, uitîndu-se îngrijorat în jur, în căutarea *steward*-ului care, influențat de noua stare de agitație cît și de arșița New York-ului, care puseseră stăpînire pe vas, devenise și mai nepăsător ca de obicei.

— Ar fi păcat dacă nu v-ar lăsa să intrați în țară acum c-am ajuns cu toții atît de departe.

— Eu n-am completat, anunță Lady Hunt-Francis. Nu completez niciodată formulare. Din principiu. Trebuie să ai principii !

— Din păcate, și ei sînt de aceeași părere.

— Principiile mele sînt mai bune decît ale lor, declară Lady Hunt-Francis, sprijinită pe experiența multor generații. Am să le spun pur și simplu cine sînt. Am auzit că adoră titlurile.

— Dați-mi mie formularele dumneavoastră, propuse doctorul Jochum. Am să vi le completez eu. Dacă nu cumva aveți principii și în această privință.

— Nicidecum, răspunse Lady Hunt-Francis. Ce contează e să nu se știe că ți le-ai completat tu însuți.

— Totodată, adăugă doctorul Jochum, sînt foarte severi în legătură cu plantele și fructele. Știați că atunci cînd intri în statul California ți se iau portocalele ?

— Nu, serios ? exclamă domnișoara Marrow.

— Oh, da, continuă doctorul Jochum, știți, le e teamă de calamități străine.

— Adică de noi, spuse domnișoara Marrow cu voioșie.

— Exact, precizâ Jochum și se aplecă jovial peste masă, spre Walker.

— Mă tem, dragă prietene, că au să-ți confiște chiar și florile de cîmp ale soției.

— Diavoli împielițați ! făcu Walker la fel de voios.

Și atunci, fără să se uite măcar, își dădu seama că ceva se întîmplă cu domnișoara Marrow, aflată lîngă el. Se ridicase în picioare, o figură înspăimîntătoare în șortul ei roșu cu cute duble și întrebă domol, cu un șuierat :

— Ești însurat ?

Walker deveni stacojiu și, cuprins de teamă, nu scoase o vorbă.

— Vorbeai despre cinste. Ești însurat ? Ești ?

— Cred că da, într-adevăr, răspunse el, fără să-și ridice ochii.

— Cinste, bună cuviință ! strigă domnișoara Marrow din ce în ce mai furioasă.

— Atenție, domnișoară, spuse *steward*-ul ; castronul cu *porridge* pe care-l ducea îi scăpă din mînă și se răsturnă în capul lui Walker. Sfîrîi pe creștetul lui ; laptele îi curgea pe față șiroaie.

— Dumnezeule ! exclamă.

— Așa-ți trebuie ! izbucni domnișoara Marrow.

Întorcînd puțin capul, o mișcare penibilă, Walker văzu prin vălul de lapte cum domnișoara Marrow, bătînd din brațe, trecea pragul ușii de sticlă a sufrageriei. Dr. Jochum se scuză :

— A fost o mare prostie din partea mea.

— Un accident, se scuză *steward*-ul, ștergînd cu un șervet foarte murdar smocul de păr al lui Walker, dar fără rezultat. Nu mi se prea întîmplă astfel de lucruri.

— Oh, domnule Urechimari, interveni Lady Hunt-Francis. Oh, domnule Urechimari, cred că înţeleg totul. Ai făcut un lucru urît, nu-i aşa ?

— Mă tem c-a făcut, întări Dr. Jochum, întinzîndu-i lui Walker şerveţelul său.

Porridge-ul începu să i se strîngă în jurul gîtului. Furios, îşi aplică şervetelul pe ţeasta congestionată şi mormăi înciudat :

— La naiba cu toate, la naiba !

La mesele vecine conversaţia încetase, toate feţele erau întoarse spre el.

— Dumnezeu mi-e martor că am încercat să fac, ca întotdeauna, tot ce mi-a stat în putinţă, zise.

— Eu în locul dumitale m-aş duce să fac o baie, domnule Urechimari, înainte ca băieşii să coboare pe uscat. Nu prea cred că ajunge să te ştergi.

— Mă tem că are dreptate, spuse Dr. Jochum, abătut şi neajutorat.

O baie, picătura care umplea paharul, ultima jignire în ceea ce îl privea, îl enerva peste măsură pe Walker.

— Căţeaua aia obraznică ! zise, conştient că era nedrept.

Pradă unor sentimente confuze de jenă şi simţindu-se obiectul atenţiei generale, se ridică de la masă.

— Rămas bun, spuse Dr. Jochum, ieşindu-i înainte ca să-i strîngă mîna.

— La revedere, domnule Urechimari, strigă şi Lady Hunt-Francis, dînd din cap cu un aer regesc, şi nu uita să-i dai o-m-u-l-u-i ce i se cuvine. Avem datoria să-i ajutăm cît putem pe cei mai puţin favorizaţi de noroc. Eu ştiu bine. Mă număr printre aceştia.

Ţîfnos, Walker îşi vîrî mîna în buzunar şi-i dădu bacşiş *steward*-ului lira pe care, prevăzător, o pusese acolo în acest scop.

— Bea ceva în sănătatea mea, îi spuse.

— Mulţumesc, domnule, spuse omul, a fost o plăcere să vă avem aici şi să vă ascultăm conversaţia. Întotdeauna interesantă, ştiţi. O chestie scîrboasă, lipicioasă, *porridge*-ul ăsta dar sper că o să se ia de păr.

— Ar fi de dorit, făcu Walker.

— Să n-aveţi nici o grijă, îl încurajă *steward*-ul.

După părerea mea, o să vă apropie pe dumneavoastră și pe domnișoara mai mult decît orice.

Ceilalți comeseni îl urmăriră în timp ce părăsea sufrageria. O dată ieșit, îl izbi arșița de prin saloane și schimbările survenite pe vas. Transpirînd în aerul închis, englezii așteptau în șiruri lungi, cu vizele și radiografiile în mînă, să treacă pe la biroul de imigrare din salonul de clasa întîi. Lui Walker i se deschidea perspectiva unei zile de stat la coadă, de călcături pe picioare și de îndurat emoția de a nu ști dacă America, pentru motive cunoscute numai de ea, îi va acorda viza de intrare.

Frămîntîndu-se și văitîndu-se, Walker coborî scările spre cabina lui de troglodit. Coridoarele erau acum pline de bagaje ; uși noi se deschiseseră, ici, altele vechi se închiseseră, colo ; echipajul părea să fi dispărut, toată fosta senzație de siguranță pierise. Încăperile publice erau închise, baloanele dispăruseră din bar. Un grup de docheri îmbrăcați în haine ponosite circulau pe culoare fumînd țigări proaste, creînd o atmosferă nouă, înfricoșătoare. Se opriră din căratul geamantanelor ca să-l privească cu o curiozitate vădită, căci *porridge*-ul șiroia în continuare de pe el.

— Ia uitați-vă, băi fraților, la caraghiosul ăsta, spuse unul cu o cămașă în carouri. Ce părere aveți ? Pe tipi d-ăștia ar trebui să-i trimită înapoi în Ieropa, cu un picior zdravăn în fund.

Walker trecu în grabă pe lîngă ei ca să-l caute, prin coridoarele din vecinătatea cabinei lui, pe băiețul pe care-l evitase cu atîta strășnicie tot timpul călătoriei. Alt bacșiș ; era cea mai grea lovitură dintre toate.

— De data asta o să dați crusta jos, spuse băiețul pregătind baia cu apă sărată.

Walker se dezbrăcă și intră în cadă, turnîndu-și în cap castronul cu apă proaspătă special pregătită. De afară se auzea larma New York-ului, mașinile claxonau, circulația vuia, civilizația zumzăia ; o altă viață îi străpungea timpanele și-i adîncea nemulțumirea. Nu se

mai afla pe mare ; acum un alt gen de comportare și alte constrîngeri intrau în acțiune ; îl așteptau cercetări amănunțite și chinuri. Călătoria se transforma din pace în luptă, lumea se prefăcea dintr-o necesitate firească în neprevăzut. Dincolo de pereții camerei de baie, viața tihnită de pe vapor lua sfîrșit. Aveau să-i ia pînă și florile de cîmp, înmugurite în butoniera lui.

III

America ! Arșiță și agitație ! America ! Se afla acolo, la îndemînă, și totuși chinuitor de departe, ca un lucru dorit pe care poate nu-l vei atinge niciodată. Toată dimineața o întrezăriseră în imagini fugitive prin geamul hublourilor, așteptînd, în rînduri lungi, să ajungă la mesele unde funcționarii biroului de imigrație, în cămăși de dacron, le verificau vizele de intrare, cercetau radiografiile plămînilor pe care le țineau fiecare în mînă, hotărau dacă să-i primească sau nu. Se părea că a pătrunde în America era la fel de greu ca a intra în paradis ; de altfel, gîndi Walker, stînd încă jilav în șirul solicitanților asudați, întrebarea era aceeași ca și în privința paradisului, nu puteai să știi dacă o dată ajuns acolo o să-ți placă. Era neînchipuit de cald, picăturile de transpirație șiroiau pe fețele asudate, iar hainele li se lipeau de corp. Indicatoarele de pe clădiri anunțau că temperatura și umiditatea urcau neîncetat, și Walker își ștergea mereu fața, își făcea vînt cu negativul toracelui său, și, din cînd în cînd, făcea un semn cu capul spre domnișoara Marrow aflată în rînd ceva mai înaintea lui într-un taior verde cu guler de mohair și cu care, deși încă stînjenit, se împăcase. Domnișoara Marrow venise la el în acest scop.

— Îmi pare rău, spusese, dar ai meritat-o, deși n-am făcut-o intenționat. Mă refer la *porridge*.

— Oh, nu m-a supărat, răspunsese Walker, pe care încă îl mai supăra incidentul. Presupun că s-a făcut dreptate deși cam brutal, ce e drept...

— De fapt, trebuie să recunoști că a fost destul de hazliu.

— Oh, da, a fost.

— Eram îngrozitor de furioasă pe dumneata. Dar după cele întîmplate e greu să rămîi supărat, deşi te-ai purtat ca un caraghios. Cînd mă gîndesc ce era să facem. Ai fi putut să-mi spui.

— Nu s-a ivit niciodată prilejul şi mi-am închipuit că nu are prea mare importanţă.

— Ba are foarte mare importanţă şi ar fi trebuit să-ţi dai seama. Totuşi, ai fost foarte drăguţ. N-am să uit acest lucru. Sper c-o să-mi scrii.

— Dacă vrei dumneata, făcu Walker.

Pe cînd se întorcea la locul ei din coadă, o fată voinică, durdulie, sarea pămîntului, Walker îi remarcă tivul fustei descusut în cel puţin trei locuri, de parc-ar fi fost atacată de cîini şoricari. Această privelişte îl făcu să se simtă vinovat; toată bunătatea şi afecţiunea lui nu fuseseră decît o simplă manifestare de condescendenţă, o uşoară emoţie familiară în aşteptarea vînatului mai mare.

Şirul înainta anevoie; era aproape ora prînzului cînd ajunse la biroul de imigrare. Întinse peste masă radiografia.

— Ne pare rău, nu-i bună. Va trebui să aşteptaţi acolo, pe canapeaua aceea, pînă cînd o va verifica un doctor.

„Oprit!" gemu Walker. Pe cînd se împleticea spre canapea, în aşteptarea doctorului, îl cuprinse o dorinţă aprigă de a pătrunde în America şi de a-şi împlini destinul, dorinţă împerecheată cu un sentiment profund de indignare şi de teamă. „Asta mi-e soarta!" gîndi el. Oare era bolnav şi trebuia să se interneze în spital? Oare era ceva ilegal şi trebuia să fie trimis la Ellis Island? Oare era indezirabil şi trebuia să se întoarcă în Anglia ca un infam, obligat poate să muncească pentru biletul de călătorie retur? Dorim şi mai intens ceea ce ni se refuză, şi Walker dorea acum America. Încins la maximum, dezgustător de plin de fum, holul clasei întîi se transformase într-o închisoare. Afară, ademenitor, New York-ul bubuia de agitaţie, numai zgomot, arşiţă şi lumină. Pernele de sub el spuneau minciuni despre comoditate; nu se simţea de loc comod, dar absolut de loc. Şi cînd în cele din urmă doctorul sosi şi-l eliberă (presupusele cicatrice nu erau decît amprentele degetului

mare al tehnicianului), îl blagoslovi pe doctor, dori să şi-l numere printre prieteni, savură din plin sentimentul victoriei. Neatins de tuberculoză sau sifilis, examinat şi verificat, dovedit pur, coborî pasarela spre ţărm şi pătrunse în baraca vămii, care mirosea a lemn încins. O mare de oameni, geamantane şi valize. Walker şi le găsi pe ale sale, depuse la întîmplare pe pardoseala de beton prăfuită.

— Fă-te încoa, cu ele, mă, i se adresă un vameş. *Okay*, deschide-le şi răstoarnă-le aici.

— Vreţi să spuneţi să pun lucrurile pe jos ? întrebă Walker.

Vameşul îşi vîrî piciorul sub cea mai apropiată valiză pe care Walker tocmai o descuiase, şi-o răsturnă cu fundul în sus.

— Uff frăţioare, voi străinii ăştia, făcu el, răscolind lenjeria lui Walker cu un picior greu ca o copită.

— Ai adus ceva ce ştii că nu-i voie ?

— Nu, spuse Walker.

— Nu încerca să mă aiureşti, nu merge cu mine.

— Sigur că nu, aprobă Walker.

— *Okay*, haide, împachetează-le, adună boarfele astea din calea mea.

— Asta-i tot ? întrebă Walker acru, ceva mai circumspect acum faţă de noţiunea de democraţie absolută, de relaţiile de la om la om ; dar după ce-şi adună hainele de pe betonul plin de praf şi le puse la loc în valize, se simţi ceva mai bine cînd văzu că Lady Hunt-Francis trăia o scenă similară, însă cu trei vameşi.

— Fiţi foarte atenţi, spunea ea ; *steward*-ul mi-a împachetat aceste valize cu deosebită grijă. Nu vreau să mi le deranjaţi.

— Nu mă bate la cap, cocoană, deschide, răcni unul dintre vameşi.

— Băgaţi de seamă ce faceţi, stărui bătrîna doamnă cînd valizele fură deschise ; vameşul nu scoase o vorbă - în schimb înhăţă cu mîinile lui groase conţinutul unei valize şi-l aruncă pe jos. Ceva se sparse.

— Bestie ! gemu Lady Hunt-Francis.

Trecînd cu hamalul lui pe lîngă bătrîna doamnă, Walker trăi o clipă de simpatie și solidaritate națională. Anglia era cea pe care o maltratau.

Docherul îl conduse jos, unde taxiurile, galbene și verzi, se învîrteau în jurul intrării ; în mijlocul circulației haotice stătea domnișoara Marrow, părînd la fel de pierdută cum se simțea și el.

— Luăm un taxi împreună ? o întrebă.

— Oh, ce bine ! răspunse domnișoara Marrow.

— Te costă un dolar, șefule, făcu docherul dînd drumul valizelor în șosea.

— Poftim ? se miră Walker.

— Te costă un dolar ! repetă docherul.

— Am crezut că nu se plătește.

Omul era voinic, mătăhălos, cu palme bătătorite și Walker se simți viteaz spunînd ce spusese.

— De ce nu stai acasă, zgîrie-brînză ? se răți omul.

— Ei bine, chiar dac-aș fi avut de gînd să-ți dau un bacșiș, acum n-am să-ți mai dau nimic.

Domnișoara Marrow adăugă :

— Ce bădăran !

Docherul auzind aceste vorbe, făcu un pas amenințător înainte și, proptindu-și palmele bătătorite în pieptul lui Walker, îl îmbrînci cu putere. Deși în timp ce era proiectat îndărăt își simțea buzele uscate de frică, singurul gînd care exista cu adevărat în mintea lui Walker era acela al unei imense dezamăgiri, dezamăgirea pe care o simți atunci cînd descoperi că motivul pentru care copiii sînt răi este că răul există în însăși firea lor. Dezamăgirea bubuia în capul lui cînd se propti cu spatele de ceva moale ; era pieptul opulent și primitor al domnișoarei Marrow.

— Bestie ce ești ! urlă domnișoara Marrow docherului.

— Lasă-mă în pace, cocoană, făcu docherul îndepărtîndu-se.

Violența nu se număra printre elementele constitutive obișnuite ale concepției lui despre lume, și Walker fu uimit de rapiditatea cu care putea s-o asimileze. Chiar în timp ce-și recăpăta echilibrul, i se păru ceva

normal. Aşadar, în felul acesta ajungeau oamenii să se deprindă cu ideea imposibil de suportat a morţii şi a războiului ; sosind în această societate nebună, totul căpăta alt sens ; doar simţămîntul că se dăduse în spectacol, un spectacol complet stupid, îl făcea să simtă cu acuitate că el e cel în cauză, nu altcineva. Tremurînd, se îndreptă spre un taxi galben al cărui şofer privea impasibil, şi-i ceru să-i ia pe amîndoi. Docherul zbieră :

— Nu-l lua pe zgîrie-brînză ăla ; n-o să-ţi dea nici o para chioară !

Şoferul era la fel de voinic şi cu palmele bătătorite ca şi docherul ; Walker se temu că nu vor scăpa niciodată din această situaţie. Dar şoferul inspectă pur şi simplu cele două grămezi de geamantane şi spuse sceptic :

— N-oţi fi vrînd să luaţi tot calabalîcul ăsta cu voi ?

Walker constată că se petrecea un lucru ciudat ; se temea de propriul său fel de a vorbi. Atît dorinţele cît şi accentul cu care le exprima îi păreau absurde, exagerat de alese, limbaj bun la ora ceaiului ; rosti :

— Îhî, ba chiar aşa !

Fără să se clintească din locul său de la volan, privind drept înainte, omul spuse :

— *Okay,* dac-or intra.

Walker se strădui să calce cît mai apăsat pe cînd dădea ocol maşinii, dar cînd ajunse la spate şi înălţă capacul portbagajului, şoferul aplecat pe geam răcni :

— Nu în portbagaj, amice.

— Poftim ? făcu Walker. Cum adică ?

— Ce nu puteţi lua înăuntru cu voi, trebe să căraţi înapoi la chei şi să expediaţi expres. Asta-i legea oraşului !

Walker aruncă o privire spre docher, care stătea mătăhălos şi ostil în pragul intrării, scuipînd abundent, şi înţelese că a se întoarce era ceva ce nu se putea întîmpla niciodată, chiar de-ar fi trebuit să-şi dea foc la valize, acolo pe loc.

— *Okay,* treceţi la treabă ! le strigă şoferul, aprinzîndu-şi o ţigară cu un chibrit de carton, iar domnişoara Marrow şi Walker se luptară bărbăteşte, doar ei singuri,

cu bagajele grele, izbutind în cele din urmă să le urce pe toate în spațiul rezervat călătorilor, lăsînd doar un locșor extrem de mic pentru ei înșiși.

— Ați scos-o la capăt, așa-i ? făcu șoferul întorcîndu-se, în sfîrșit, spre ei. Încotro ?

Walker dădu numele hotelului unde urma să locuiască domnișoara Marrow, dincolo de Times Square, și al său propriu în Brooklyn Heights.

— Nu trageți amîndoi la același hotel ? se miră șoferul. Haide, zău, de ce nu vă adăpostiți sub același acoperiș să ușurați treaba pentru toți. Eu nu trebe să vă car așa departe, voi o să vă distrați mai bine. Ce ziceți de asta, așa, ca idee ?

Băgă în viteză și începură să alunece pe sub autostradă, peste pavajul de piatră și peste șine.

— Hei, ce zici cocoană ?

Cotiră pe una din străzile transversale ale orașului, trecură pe lîngă duhoarea de neconfundat a abatorului, spre centrul insulei. Din cutiile de gunoi fără capac, înșirate la marginea trotuarului, zburau hîrtii și praf ; de pereții clădirilor vechi, părăginite, se bălăbăneau scări de fier pentru incendiu. Oamenii, albi sau de culoare, ședeau pe pragul caselor. Soarele scînteia în ferestre, orașul părea întunecat și ostil, iar Walker se simțea învins și năucit, un animal fără suflet, un obiect inert.

— Nu, răspunse domnișoara Marrow, făcînd sfios cu ochiul către Walker.

Trecură pe lîngă scheletele uriașe ale clădirilor în curs de construcție, traversară bulevardele întesate din centrul orașului, cu circulație rapidă, și se alăturară unei lungi coloane de camioane și taxiuri îmbulzite. Oameni se strecurau printre mașini cu mici roabe încărcate cu haine. Transformările și reconstrucția se vădeau peste tot.

— Hamalul acela a fost foarte grosolan, comentă domnișoara Marrow pe gînduri.

— Da, răspunse Walker, e țara violenței.

— Tare i-am urît pe toți cei de-acolo, continuă ea. Vameșii au fost îngrozitori, mă întreb dacă așa îi tratează pe toți.

— Probabil, făcu Walker. Nu cred că a fost ceva personal.

— Atunci ce a fost ?

— Cred că pur și simplu urăsc oamenii, răspunse Walker. Și meseria lor. Și pe străini. Dar în afară de asta, probabil că sînt oameni foarte de treabă.

— Dar de ce să se poarte așa ? Vameșii noștri nu sînt ca ei, nu-i așa ? Sînt politicoși. De ce nu pot să fie și ei politicoși ?

— Păi, eu cred că le e teamă că politețea ar putea fi luată drept servilism. Ei cred că noi sîntem atît de politicoși unii cu alții pentru că-i considerăm pe ceilalți superiorii noștri.

— Și așa să fie oare ? întrebă domnișoara Marrow.

Șoferul se întoarse cu totul în scaunul său și-i privi pe amîndoi :

— Știți, zise, am descoperit în sfîrșit ce e atît de caraghios la ieropeni. Sînteți englezi, nu-i așa ? Ei bine, o să vă spun. Vorbiți de parcă eu n-aș fi aci. Mașina țîșni peste un semafor care tocmai trecea pe roșu. De fapt, acolo la vamă — lumea le dă cîte ceva indivizilor ălora.

— Era un aviz acolo sus care spunea că bacșișul e interzis, spuse Walker.

— E un aviz acolo sus care zice c-o să te simți mai bine cu un sutien Maidenform, făcu șoferul.

— Au salarii mari, nu ? întrebă domnișoara Marrow.

— Sigur, răspunse șoferul, dar sînt ca noi toți. Le plac gologanii.

Se repezi cu toată viteza spre un bătrînel care traversa strada la o intersecție ; apoi frînă brusc. Walker și domnișoara Marrow alunecară de pe banchetă și ajunseră pe jos.

— Fii atent, făcu domnișoara Marrow.

— Cocoană, dacă știi să conduci mai bine ca mine, treci la volan și eu am să stau în spate.

— M-ai speriat, răspunse domnișoara Marrow.

— Toți avem nevoie de senzații tari din cînd în cînd, spuse șoferul.

Socotind că se apropiau de hotelul domnișoarei Marrow, Walker se întoarse spre ea și-o întrebă ce planuri are. Părăsea New York-ul a doua zi.

— Poate ne-am putea întîlni și m-ai putea conduce la gară, sugeră ea.

Orașul devenise între timp ceva atît de formidabil, încît perspectiva de a întîlni pe cineva cunoscut îl încînta pe Walker ; fixă întîlnirea cu plăcere, descoperind că anglicanismul plin de prețiozitate al domnișoarei Marrow depășea doar cu puțin propria sa nesiguranță în lumea nouă în care pătrunsese. Va putea să suporte ? Va putea să se deprindă ? Tot mai încerca să-și explice rațional incidentul cu docherul, să încerce să-l vadă prin prisma noii sale vieți, dar tot ce reușea să-și dea ca explicație era sentimentul că teama și aversiunea față de violență și agresiune constituie o trăsătură a burgheziei engleze, care, într-un fel supraviețuise și în el, în partea negativă a eului său. Simțea că ar fi trebuit să nu-i pese, să fi primit cu bucurie și chiar să se fi lăsat doborît la pămînt, pentru adevărul ce i-l revelase despre șubrezenia modului de viață pe care se străduia să-l părăsească.

— Hei, lăsați vorba, mai bine uitați-vă pe fereastră, spuse șoferul. Acesta e Times Square, centrul universului. Puteți să vă duceți la Grand Canyon, Death Valley, în locurile alea, credeți-mă, n-o să găsiți nimic ca Times Square. Aici se întîmplă totul. Știți că nu există persoană importantă pe lume care să nu fi fost în Times Square să se holbeze la tipul cu țigara Camel care scoate rotocoale de fum. Drept acolo sus, ia uitați-vă. Aveți așa ceva în Ieropa ?

— Nu prea cred, răspunse domnișoara Marrow.

Taxiul se strecură prin cîteva străzi dosnice și opri în fața unui hotel, cel la care urma să stea domnișoara Marrow.

Șoferul se întoarse spre ei și-i privi :

— Ce s-a întîmplat, cucoană, ți s-au tăiat picioarele ?

— Am să-ți deschid eu, spuse Walker ; se dădu jos din mașină și duse bagajul domnișoarei Marrow înăuntru.

— Mulțumesc, Porker, spuse ea.

— E-n ordine, acum ?

— Sper că da.

Se aplecă înainte și-l sărută de mai multe ori pe obraz, din vîrful buzelor, dar Walker se lăsă pe spate și primi un sărut pe gură.

— Pe mîine, spuse ea.

Taxiul aștepta.

— Am crezut că poate rămîi, făcu șoferul. E prietena dumitale ?

— Nu tocmai, răspunse Walker.

— E adevărat ce se spune despre englezoaice ?

— Ce se spune ?

— Știi, explică șoferul, cică ar fi cam reci, nu simt nimic . . .

— Nu prea cred așa ceva.

— Ia spune ce știi.

— Păi, în toată experiența mea n-am întîlnit asemenea caz.

— Asta-i ce vreau s-aud. Un tip care-a avut experiență. Experiență cu grămada ?

— Nu cine știe cît.

— Cîte ?

— Cîte ce ?

— Fete diferite.

— Nu știu.

— Așa-i, cine stă să le numere ? făcu șoferul. Știi gluma asta ? E o glumă evreiască. Ei bine, ascultă-mă pe mine, dacă ești un tip de-i plac experiențe d-astea, sînt din belșug pe-aici. Tot ce-ai de făcut e să cești ochii puțin. Nu mai există fete ca americancele, o dată ce le-ai aținat. Pot să-ți aranjez oricînd.

— Oh, mă descurc eu și singur, răspunse Walker.

— Deeh, om cu experiență, făcu șoferul, pătrunzînd în circulație. Credeam că voi englejii nu vă prea dați în vînt după d-ald-astea.

Walker își dădu seama că șoferul îl ia peste picior ; în același timp percepea orașul în mijlocul căruia se afla ; cel mai citadin dintre orașe, cu bețivanii lui, cu polițiștii săi în cămașă, purtînd revolverele în toc, cu încleștarea dintre rase — taxiul se deplasa acum prin partea de răsărit a orașului — și își dădu seama de indiferența, de ostilitatea, de violența lui. Toate ieșeau la iveală. Simți — ca om cu experiență — tentațiile sexului, ațina-

re și patimă, mai puternic decît le simțise vreodată. El era izolat fără vreo relație, fără fonduri ; dragostea îi putea oferi compensație. Oare n-ar fi trebuit să încerce măcar să-și petreacă noaptea cu domnișoara Marrow ? Era o femeie care, pe jumătate, consimțise ; reînvierea afecțiunii părea posibilă ; poate că și ea, deși mai tare, mai ușor adaptabilă, percepea lumea cea nouă cu aceeași acuitate ca și el. Poate că-i simțea lipsa. Și era un gen de iubire care l-ar fi ajutat, caldă, tihnită, învăluitoare, confortabilă, cu sînii și cu respirația ei călduță. Un om cu experiență probabil că n-ar fi dorit așa ceva ; dar experiența pierise, nu era decît un provincial la oraș.

Circulînd pe autostradă, ajunseră la Brooklyn Bridge, cu cablurile înălțate deasupra lor. Se vedeau case cu apartamente de închiriat, maidane ; apoi malurile rîului cu fel de fel de resturi aduse de apă. Mașinile alunecau pe lîngă ei, cu viteză, șoferi albi și negri, tineri și bătrîni. Adolescenți într-o mașină ambalată la maximum, cu MURDER INC. [1] pictat pe o parte în litere roșii, grosolane, îi depășiră și apoi le tăiară brusc drumul.

— Huligani, făcu șoferul.

Pe rîu în jos, apăru Statuia Libertății legănată parcă de ape, și Walker întrezări vasele comerciale și bacurile brăzdînd oglinda sclipitoare a portului. După ce trecură podul, ajunseră în cartierul de locuințe de pe cealaltă parte ; taxiul se strecură din bulevard pătrunzînd în îmbulzeala și forfota Brooklynului, și cotind prin străzi înguste, se îndreptă din nou spre ocean.

În cele din urmă ajunseră la hotel, un mic turn, mohorît. Walker se dădu jos.

— Acum toată lumea-i a dumitale, făcu șoferul pe cînd Walker îi plătea cursa. Distracție plăcută ! Walker își ridică valizele de jos. Ascultă, mușchiulosule, profită de ele și apoi lasă-le baltă, auzi ?

— Așa am să fac.

Înăuntru, la recepție, un bătrînel obosit, în cămașă, verifică ce cameră era reținută pe numele lui Walker și-l îndreptă într-acolo. Nu exista un om de serviciu și nici liftul nu funcționa ; urcă greu pe scări în sus și

[1] Corporația Crimei (engl.).

rătăci trist pe coridoarele întunecoase, cu covoare roșii, pînă cînd descoperi camera sa. Camerista, o negresă care asculta radioul de pe noptieră, se ridică din fotoliu cînd Walker intră în cameră și ieși fără să scoată o vorbă. Mobilierul era demodat ; în baie, dușul era de tip vechi, cu o mulțime de manete. „Dezinfectat pentru ocrotirea sănătății dumneavoastră !" scria pe banderola de hîrtie trecută de-a curmezișul capacului de la closetul cu aspect infect. Walker trecu înapoi în dormitor. „Aveți dureri de cap ?" întreba radio-ul. „Simțiți că un sfredel vă perforează creierul ?" Apoi urmă zgomotul produs de un sfredel. „Vi s-ar putea întîmpla la orice oră din zi sau din noapte. De ce să suferiți, prieteni ? Ascultați." Urmă un sîsîit. „Ați auzit zgomotul unei aspirine care se dizolvă fără să ardă mucoasa delicată a stomacului dumneavoastră, fără să pricinuiască vreun rău kilometrilor de intestine pe care le conține orice corp omenesc..." Walker întoarse butonul și se duse la fereastră. Jos, la marginea trotuarului, se înșirau într-un lanț neîntrerupt capotele mașinilor ; copii și cîini se jucau în mijlocul circulației ; de partea cealaltă a străzii, pe un șantier, demolarea și construcția se desfășurau simultan. În timp ce privea, un zid se prăbuși. În depărtare, printre grinzi și clădiri, putea întrezări sclipirea portului punctat cu insule. Lăsă în jos oblonul și se întinse pe pat, obosit de New York și de sine însuși. Fiind, în definitiv, un om sensibil, legat mai mult de propriul său eu decît de lumea înconjurătoare, tot ceea ce pretindea de la ceilalți era o oarecare amabilitate, o anumită înțelegere, oarecare toleranță. Walker știa cum să facă față lumii înconjurătoare într-un oraș mic, unde atît el cît și cei din jur își primeau cinstit partea. Dar acum contactul părea întrerupt, rețeaua defectă. Stătea culcat peste cuvertura verde, privea în sus spre abajurul roz al lămpii și simțea că toate culorile și toate experiențele vieții căpătaseră un gust de lapte acru, se închegau la căldură ca smîntîna. Zăcea în costumul său de *tweed* și-și plîngea singur de milă. Își pierduse orice speranță pentru viitor ? Sau își va redobîndi forța ? Putea să se întîmple „la orice oră din zi sau din noapte" sau va rămîne așa pentru totdeauna ? „De ce să suferiți, prieteni ?", spunea New

York-ul ; dar Walker suferea în continuare și nu știa cîtuși de puțin a cui era vina.

„Bună dimineața, Mister Wuker", spuse telefonul a doua zi de dimineață, rostindu-i numele cu grijă, ca să-l asigure că posedă un nume. „E ora șapte și jumătate și buletinul meteorologic promite o nouă creștere a căldurii și umidității. Uite și d-aia nu crește aluatul pentru gogoși și, fiindcă veni vorba despre gogoși, un cuvîntel la ureche despre avantajele bucătăriei noastre sîrbești, care servește acum micul dejun, cuprinzînd și specialități la prețuri accesibile. Tiii !" Era prea mult după o noapte în care, efectiv, nu închisese ochii. Walker puse receptorul în furcă fără să audă restul comunicării. Se dădu jos din pat, contemplă înciudat dușul și se hotărî să nu-l folosească, efectuă toaleta sa obișnuită și se îmbrăcă. În tot acest timp, înfățișarea sa era jalnică, iar zgomotul circulației care pătrundea bubuind prin fereastră îi reamintea ceea ce spiritul său știa prea bine ; că nu este decît un grăunte de nisip într-un deșert ce aparține altcuiva. Ziua se așternea înaintea lui, lungă, goală și searbădă, gata să fie irosită, aruncată. Senzații neplăcute îl stăpîneau ; simțea că-și pierde mințile, că substanța emoțională a vieții se scurge din el, că nu mai există ca ființă. Dar jos, în hol, funcționarul care citea ziarul, printre cheile camerelor, spuse :

— Bună dimineața, domnule Walker !

Dacă America se pricepea să te facă să-ți pierzi identitatea, se pricepea însă și cum să te ajute să ți-o regăsești, chiar dacă cea pe care ți-o atribuia nu era exact cea pe care o pierduseși. Walker ceru și dobîndi explicații privind drumul ce trebuia urmat pentru a ajunge cu metroul în centru.

— Ați luat micul dejun ? întrebă funcționarul.

— Nu, răspunse Walker.

— Să nu vă atingeți de bucătăria aia sîrbească, Doamne ferește, îl sfătui funcționarul.

Walker ieși afară în lumina zilei.

Printre clădiri, observă un mic parc pe o înălțime, ce domina portul ; urcă pînă acolo și privi în jos, peste întinsul apei, spre Manhattan unde clădirile se înălțau

către cer. Un cîine își făcu nevoile pe pantoful lui. Vîntul, suflînd dinspre ocean, îl ciufuli puțin și-i pătrunse pe sub haină, parc-ar fi căutat un suflu corespunzător dinăuntru. Dar în ziua aceea nu se găsea nimic acolo, trebui să recunoască. Răsucindu-se pe călcîie, se strecură printre mașini și porni de-a lungul trotuarului pe lîngă drugstorurile încărcate cu mingi de plajă, pînă la hotelul St. George unde se afla stația metroului. Singurătatea îl făcea să fumeze mai mult, așa că-și cumpără două pachete de țigări și apoi coborî cu liftul, jos, pe peronul care mirosea în egală măsură a praf, urină și sînge. De-a lungul peronului, în întunericul primejdios, tineri delicvenți forțau automatele cu gumă de mestecat. Un expres în plină viteză trecu ca fulgerul pe linia din mijloc, ticsit cu suflete omenești, luminat orbitor. Walker citi eticheta de pe cutia de chibrituri care-l învăța cum se tratează eczema la talpa piciorului, pînă cînd sosi metroul, un șir de vagoane verzi vechi și prăpădite. Își vîrî capul pe ușă și întrebă dacă acesta este metroul de care avea nevoie ; nimeni nu-i răspunse. Se urcă și se așeză între un pitic, care purta o pălărie de pai pe capul lui cu față lătăreață și își legăna picioarele deasupra podelei, și un negru cu un costum cafeniu elegant, cumpărat de pe Madison Avenue. Walker începu să simtă foamea și rîvni la o banană. Ședea și privea prin geam la zidul tunelului în timp ce metroul se afunda în lungul canal întunecos de sub East River ; atunci deasupra ferestrelor, văzu un șir de reclame : — LUPTAȚI PENTRU SĂNĂTATEA MENTALĂ — spunea una. — SPRIJINIȚI ACȚIUNEA DE ÎNDREPTARE A TINERILOR DELICVENȚI — spunea alta. — AJUTAȚI ȘCOALA DIN CARTIERUL DUMNEAVOASTRĂ. — spunea a treia. Mai multe se refereau la boli — PUTEȚI PREVENI CANCERUL CU UN CONTROL PERIODIC... ȘI UN CEC ÎN BANCĂ. — BOLILE DE INIMĂ PÎNDESC LA TOT PASUL. Alături de el, prima pagină a revistei pe care o citea piticul reproducea fotografia unui accident oribil de mașină, înfățișînd în amănunt oameni sîngerînd de moarte. Simți întorcîndu-i-se măruntaiele pe dos și o boală de inimă circulîndu-i prin tot corpul în căutarea punctului slab. Ventilatorul din

tavanul vagonului îi ciufulea părul și îi vîntura pînă și hainele lui groase, englezești. Metroul se opri din nou și se umplu de oameni. O evreică corpolentă îl călcă pe picior. Se ridică și-i oferi locul.

— Las-o baltă, făcu evreica.

Walker se așeză la loc, stăpînit de dorința de a fi oriunde în altă parte.

Cînd ajunse la Times Square se ridică, coborî și merse de-a lungul peronului, pe lîngă cabine unde te puteai fotografia, o trecere de timp pentru singuratici, exact opusul a ceea ce căuta el. Barele turnante care permiteau ieșirea, aproape îl castrară. Urcă scările în aerul greu, înțepător; apoi, cînd ajunse în stradă, căldura New York-ului îl izbi ca o lovitură. Se afla în oraș. NU TRAVERSAȚI spunea un semnal luminos. Aerul condiționat picura din tuburi la intrările magazinelor. Mulțimile, păduri de rochii și cămăși, treceau încolo și încoace. Împrejurarea avea o valoare istorică; problema era de a întreprinde ceva care să se ridice la aceeași măreție. Hoinări fără țintă, uitîndu-se prin vitrinele magazinelor, comparînd prețul cravatelor, admirînd binoclurile în miniatură din vitrinele de bijuterii cu prețuri reduse. Pînă la urmă intră la Macy și cumpără o pereche de indispensabili cu picățele, contra 99 cenți; primul lucru pe care l-a cumpărat în America. Picioarele începeau să-l ardă; avea mai bine de o oră de umblat pînă la întîlnirea fixată cu domnișoara Marrow în Gara Pennsylvania; încerca mereu să-și amintească cum îl cheamă și unde s-a născut și aproximativ de ce. Bufetul automat Horn și Hardhart îi aduse aminte că nu luase micul dejun așa încît intră înăuntru, cumpără un pumn de fise de la casă și se uită prin casetele cu vitrine de sticlă la șirurile de mîncăruri apetisante dinăuntru, închise ermetic pînă în momentul cumpărării. Se străduí să aleagă și, în cele din urmă, bägă monezi pentru un pachet de fulgi de ovăz și o plăcintă cu afine; ușițele de sticlă cedară și Walker extrase mîncarea. Existau robinete pentru ceai la gheață, cafea la gheață, cafea cu lapte fierbinte; contra zece cenți declanșă un șuvoi de lapte într-un pahar și duse totul la o masă. În drum, își zări chipul într-o oglindă fixată pe una din coloanele de marmură;

rămase oarecum surprins fiindcă începuse să uite că mai are chip. La masă, desfăcu pachetul de fulgi de ovăz într-o farfurie și turnă laptele deasupra. În timp ce efectua această operație, un gînd îi trecu prin minte, gîndul că singurele lucruri pe care fusese capabil să le înfăptuiască, să le posede, să le includă în sfera de acțiune a propriei sale experiențe, erau trei articole alimentare și o pereche de indispensabili cu picățele. Tot restul rămînea exterior, tangențial, dincolo de puterile lui, în afara imaginației lui, în afara universului său activ, ca și alimentele sigilate în casetele lor de sticlă de pe pereții din jur.

Cînd termină, vîrî în buzunar cele cîteva bucăți de zahăr rămase, ieși afară în arșiță și găsi un polițist care, impasibil, îi indică drumul spre Gara Pennsylvania. Străbătu Strada 42, unde mulțimi de bărbați și tineri se înghesuiau sub copertinele varieteurilor, și apoi coborî unul dintre bulevarde unde circulația forfotea cu viteză pînă cînd găsi gara, un edificiu clasic, impozant, cu multe etaje, ca tot restul orașului. Domnișoara Marrow, care aștepta lîngă unul din șirurile de boxe pentru bagaje, nu putea fi confundată ; era voinică, sigură pe sine, englezoaică tipică. Walker, văzînd-o, avu pe loc senzația resimțită de ofițerii coloniali din India față de clubul lor. New York-ul nu-i distrusese autoritatea. Pe vapor păruse mică ; aici, în mijlocul acestei nulități ostile și străine, dobîndea dimensiuni eroice. Simți o dorință copleșitoare s-o îmbrățișeze, s-o dezbrace acolo pe loc, să se retragă cu ea într-una din boxele pentru bagaje și să închidă ușa după ei, pe scurt, să fie a lui. În schimb, o întrebă :

— Te-ai distrat bine ?

— Strașnic, răspunse domnișoara Marrow.

— Ce-ai făcut ?

— O, am cunoscut un bărbat la hotel care m-a dus la teatru, am uitat cum se chema piesa. Ceva cu niște oameni, undeva în sud, care se dușmănesc unii pe alții, genul ăsta de piesă. Apoi ne-am dus la un fel de local și am ascultat niște negri cîntînd jazz. Azi dimineață am făcut cumpărături. Mi-am cumpărat o rochie și niște

mănuși splendide. E un oraș grozav pentru cumpărături, nu ? Dar dumneata ce-ai făcut ?

— Mi-am cumpărat niște indispensabili, răspunse Walker.

— Să văd, ooh, cu picățele. Indispensabili de adulter, exact ce-ți trebuie. Hai să intrăm aici în bufetul ăsta să te tratez cu o ceașcă de cafea. Făcîndu-i cu ochiul peste ceașcă, domnișoara Marrow întrebă : Te distrezi bine ?

— Nu, făcu Walker.

— Oh, ești o figură ! E minunat ! Lasă-te în voia soartei.

— Asta fac.

— Hai, bea-ți cafeaua, îl îndemnă domnișoara Marrow ; se apropie ora plecării trenului meu. E un Pullman. Am o cușetă pentru mine singură. Acum trebuie să plecăm în căutarea bagajelor.

Domnișoara Marrow găsi un hamal și-l chemă la ordine cu aplomb, spre mirarea lui Walker. Hamalul explică unde sînt trase trenurile ; toate erau ascunse sub pămînt. Se îndreptară spre intrare, unde paznicul îl opri pe Walker.

— Ei, asta e, rămîi cu bine, spuse domnișoara Marrow.

Pentru el, domnișoara Marrow se confunda acum cu adevărata umanitate a speciei omenești ; afecțiunea față de ea devenise un sprijin împotriva ostilității generale, un omagiu adus nobleței și echilibrului lăuntric.

— Lasă-mă să te sărut de adio, propuse el, cu delicatețe și timiditate.

— Aici ? întrebă domnișoara Marrow.

— Nu, vino încoace, după boxele astea.

În spatele boxelor, domnișoara Marrow se întoarse și-l privi cu tristețe.

— Să nu mă mînjești, spuse ea, nu mă pot urca așa într-un tren.

— Un sărut curat și apăsat, o liniști Walker trecînd la fapte. Nu vreau să pleci, spuse după sărut. Abia acum ai să-mi lipsești cu adevărat. Oare cît timp am să rămîn singur aici ?

— Nu cred că la mine ţi-e gîndul, spuse domnişoara Marrow. Am impresia că eşti puţin speriat şi din pricina asta ai devenit sentimental. S-au inversat rolurile, după cît se pare. Totuşi, amîndoi sîntem cam acelaşi gen de om. Ar fi trebuit să ne încercăm norocul. Dar ţi-ai închipuit că ai să găseşti ceva mai bun, nu-i aşa ?

— Aşa e.

— Ei bine, sper c-o să reuşeşti. Totuşi, nu pot să înţeleg cum stau lucrurile cu soţia dumitale.

— Nici eu, făcu Walker.

— Ei, acum trebuie să plec, spuse domnişoara Marrow. Walker se repezi din nou cu buzele. De data asta m-ai mîzgălit, constată ea, apoi scoase batista şi-şi şterse colţurile gurii. Bine, să fii băiat cuminte, şi distracţie plăcută !

— Am să încerc, răspunse Walker, şi dumitale la fel. În ţara asta ciudată...

— Fiecare cu drumul său, completă domnişoara Marrow.

Se îndreptară din nou spre intrare.

— Aşa, ia-o binişor, cum se zice pe-aici, îl sfătui domnişoara Marrow căreia paznicul îi dăduse drumul să treacă. Noroc, Porker !

— Noroc, Fern, răspunse Walker.

O urmări coborînd o dată cu scara rulantă, în subteran, acolo unde se afla trenul ei. Domnişoara Marrow îi făcu semn cu mîna, ca o Britanie magnifică, şi dispăru sub pămînt. Povara singurătăţii îl copleşi din nou.

Singur ! Năucit, pierdut, transpirînd şiroaie, se întoarse şi se duse în holul gării unde privi cum funcţionarii de la ghişeu vindeau bilete din casete lungi, mecanizate, ajutaţi de nişte televizoare care pîlpîiau.

În timp ce se holba la acest proces misterios, un individ se apropie de el ; era mic de statură, purta o cămaşă transparentă, creponată, din al cărei buzunar ieşea la iveală un pachet de ţigări Lucky Strike, şi o pereche de pantaloni maro cu manşete late, căzute.

— Cum îţi place cravata asta ? E neşifonabilă. La 98 de cenţi, dar face cinci dolari.

— Poftim ? făcu Walker.

— Din Boston ? îl întrebă omul.

— Nu, din Anglia, răspunse Walker.

— Nu, zău, se miră omul. Cum te cheamă, cum îţi zice ?

— Walker.

— Walker şi mai cum ?

— Walker James.

— Eu mi-s Harry Dimilo, se prezentă omul. Bate laba. Walker dădu mîna. Încîntat de cunoştinţă, Walk, spuse omul. În voiaj ?

Walker se uită în jur, căutînd scăpare ; nu găsi nici una. Bănuielile că individul se folosea de trucul confidenţelor pentru a-i cîştiga încrederea deveniră mai vagi, dar Walker ştia că totuşi asta urmăreşte. Era, într-adevăr, cam îngrozit şi-l liniştea doar faptul că datorită inversării numelor lui, nu era încă pe deplin identificabil. Spuse :

— Da.

— Pentru mult timp la New York ?

— Nu. Plec aproape imediat.

— Nu vrei să mai rămîi pe-aici, e un orăşel al dracului de mare.

— Da, ştiu, răspunse Walker, dar trebuie să plec.

— Ce-nvîrteşti ?

— Sînt profesor.

— Mi-am închipuit eu că eşti om cu carte, Walk. Eu nu sînt, dar serios îţi spun, zău c-aş vrea să fiu. Şi cam ce predai ?

— Literatură.

— Cărţi, poezii, chestii d-astea ? Ştiu, mă omor după ele. Am un teanc de cărţi în camera mea, d-alea de buzunar. Le iau de la librăria cu autoservire. Au acolo o grămadă de cărţi „sexy" pe cinste.

— Trebuie să plec, spuse Walker.

— Mergi departe ?

— O bucăţică bună, răspunse Walker.

— Încotro, Walk ?

— Madison Avenue.

— La ce număr ?

— Cinci sute şi ceva.

— Printre cele cu cinci sute, aha, cred că o să ne descurcăm. Merg şi eu spre centru cu tine.

— Oh, găsesc eu și singur, se apără Walker.

— Nu, îmi place să stau de povești cu tine. Walk.

Walker începu să transpire ușor. Cînd încercă să plece, stîrpitura îl apucă de braț. Nu, să nu ne paradim picioarele ! E mai scurt p-aici. Străbătură holul gării împreună, individul ceva mai în urmă, rupînd banderola de hîrtie roșie de la partea de sus a pachetului său de Lucky Strike.

— Aș fi zis că ești din Boston din cauza accentului. Știi c-ai accent ?

— Da, răspunse Walker.

— Ăsta-i accentul englezesc ?

— Da.

— Toți vorbesc așa p-acolo ?

— Aproape toți, răspunse Walker.

— Tot mai aveți regină, așa-i ?

— Exact.

— I-am văzut poza în ziar, spuse tipul. Îți place p-aici ?

— Foarte frumos, spuse Walker.

— Mai bine decît acasă, hîî ?

— Nu-mi dau seama ; abia am venit.

— Ei, o să-ți placă mai mult aici. E o țară nebună în toată regula. Ce părere ai de damele din America ?

— Încă nu le-am descoperit, spuse Walker.

— Să te ții la distanță, Walker, de femeile astea, ascultă-mă pe mine, eu sînt pățit. Vreau să zic, uită-te la mandea, nu-s frumos, dar sînt mai bine ca alții. Ce n-am la mutră am în altă parte. Crede-mă, mi-am petrecut cei mai buni ani ai vieții în paturile femeilor. M-am culcat cu femei în toate cartierele din New York. În Bronx, în Brooklyn, în Flatbush și Queens, ba chiar și în Harlem. Dar m-am purtat salon. Pe una am cadorisit-o chiar cu un aparat de aer condiționat Motorola. Și n-a fost una să nu se țină scai după mine. Pe una am găsit-o o dată în pat cu altă muiere și nu mai puțin de patru tipi. Chiar așa.

— Groaznic, făcu Walker.

— Ai nimerit-o, Walk, groaznic, ăsta-i cuvîntul. Ți-a căzut vreodată cu tronc un bărbat ?

— Nu, făcu Walker.

— Ei, eu sînt de părere că nu se poate trăi fără dragoste. Uite, tu eşti străin, să-ţi pun o întrebare, să aud şi altă părere. Crezi că un tip poate trăi fără, aşa ca ăia, călugării ? Crezi că poţi să te descurci fără dragoste ?

— Da, cred că da, răspunse Walker.

— Hm, făcu omul, e tocmai ce se zice mereu de englezi. Nu se pricep cum să se distreze. Numai cricket şi carne de vită la grătar. Nu vrei să-ncerci nişte senzaţii tari, Walk ? Haide, încearcă. Să vedem cum te-ncingi.

Walker grăbi pasul.

— Stai locului, făcu tipul. Tu nu vezi : NU TRAVERSAŢI. Doar n-oi fi vrînd să te calce vreo maşină sau să umfli o amendă, nu ? Aşteptară pînă cînd semaforul de cealaltă parte a intersecţiei se schimbă pe „TRAVERSAŢI". Numai semne d-astea peste tot, făcu tipul. Ai observat cîte sînt în New York ? Mereu ai ceva de citit. D-aia faci o treabă bună, îţi dai seama Walk, învăţîndu-i pă copiii ăia literatură ! Altfel cum ar putea să citească toate astea ? Uite colo, ce scrie acolo ?

— Interzis, spuse Walker.

— Ei, făcu omul, asta e pe englezeşte. Sau nu ?

— Nu tocmai, răspunse Walker.

— Ehei, făcu omul, ştii, îmi place să stau de vorbă cu un om educat. Am impresia că ne-apropiem de cinci sute. Ce-ai de făcut acolo un-te duci ?

— Trebuie să mă întîlnesc cu cineva într-una din instituţiile astea.

— Ce fel de instituţie e aia, Walk ?

— O agenţie literară, răspunse Walker.

— Oh, ca o agenţie teatrală ?

— Cam aşa ceva, spuse Walker.

— Fete cu duiumu pe-acolo, modele ?

— Nu, făcu Walker stînjenit de persistenţa acestui coşmar. Oare ce voia de la el ? Cînd îl va lăsa în pace ? O să-l urmeze chiar pînă sus în biroul agenţilor săi ? Era oare un homosexual la agăţat, avea de gînd să-i vîndă ceva sau poate să-i cumpere sufletul ?

— De ce vrei să-l vezi pe tipul ăla ?

— Vinde articolele pe care le scriu.

— Eşti şi gazetar, Walk ?

— Da.

— Un om multilateral, am dat peste un om cu școală și multilateral. Care-i numărul clădirii ?

— Nimeresc eu, spuse Walker.

— Crezi că nu știu să ajut un străin ? Care-i numărul ?

Walker i-l comunică :

— E niţeluș mai încolo, spuse tipul. Ar trebui să scrii ceva despre mine.

— Nu scriu genul ăsta de lucruri.

— Dar ce gen de lucruri ?

— Scriu în general despre cărți.

— Ești om învățat, Walker. Am un ovreiaș care stă mai sus de mine, un adevărat savant. Stă pe un bidon de tablă cît e ziua de lungă și citește cărți. În casă n-are decît cărți de jur împrejurul pereților. Nu se sinchisește de mobile, cred că doarme pe cărțile alea afurisite. Uite, am ajuns.

Omul împinse ușile turnante și intră. Trebuie să cauți numele pe tabel. Cum îl cheamă ?

— Am să-mi găsesc și singur drumul, spuse Walker.

— Nu, haide, cum ai zis că-l cheamă ? Walker îi spuse.

— Așa, etajul douăzeci și șase, l-am găsit eu pentru tine. Acum trebuie luat liftul. P-aici. Îl conduse pe Walker la lift. Douăzeci și șase, șefule, îi spuse liftierului.

— Mulțumesc foarte mult, spuse Walker, dar tipul intră cu el în lift.

— Vin cu tine sus. La etajul douăzeci și șase coborîră împreună.

— Uite ce, eu zic că-i mai bine să intru singur aici, începu Walker.

— Aici e ? întrebă tipul, pătrunzînd înăuntru.

— Aveți musafiri, o anunță pe secretară, o fată blondă care stătea la un birou danez. E tare drăguț aici la dumneavoastră. Ce sînt toate pozele astea ?

Pe pereții agenției se înșirau fotografii cu autografe.

— Cred că domnul Tilly mă așteaptă, spuse Walker, mă numesc James Walker.

— Luați loc, vă rog, domnule Walker.

— N-am nici o legătură cu omul ăsta. S-a ținut după mine pînă aici, urmă Walker.

— Îi voi comunica domnului Tilly că sînteți aici, spuse secretara, punînd în funcțiune legătura telefonică, dar știu că e foarte ocupat acum.

Walker se așeză. Stîrpitura veni lîngă el și-și aprinse o țigară Lucky.

— Ia te uită la sînii ăia, făcu. Îmi plac fetele cu balcon la fațadă. Ce zici, Walk ?

— Uite ce, răspunse Walker, va trebui să te las acum.

— Puteți intra imediat, domnule Walker, îl pofti secretara. Tipul se ridică și el.

— Domnul Tilly așteaptă o singură persoană, accentuă fata.

— *Okay, okay,* făcu tipul, așezîndu-se din nou.

— Pe coridor la dreapta, apoi ușa din stînga în fund, explică fata.

— Ai pe unu care te scoate în oraș ? o întrebă tipul în timp ce Walker ieșea din raza auditivă.

Găsi biroul lui Tilly și ciocăni la ușă, cu inima bătîndu-i încă puternic de pe urma acestei neplăcute întîlniri. Oare tipul o să-l aștepte acolo pînă se va întoarce ? O să izbutească să scape vreodată de el ?

— *Entrez !* strigă Tilly.

Walker intră în biroul întunecat din cauza jaluzelelor. Tilly, un bărbat între două vîrste, îmbrăcat cu o jachetă sîngerie din țesătură madras, șort bermuda de comandă, cămașă albă pe dinafară, o cravată de culoare închisă din fular de mătase și o pălărie de fetru cenușiu cu bor îngust și panglică madras, îndesa hîrtii într-o servietă. Ridică ochii cu o expresie de încîntare pe față.

— Jam Walker, în carne și oase, exclamă el. Intră Jam, încîntat să te cunosc în sfîrșit. O prietenie legată prin corespondență are nevoie de acest gen de cimentare. De fapt, Jam, tocmai plec.

— Oh, Doamne, făcu Walker, speram că putem discuta despre unele din lucrările mele.

— Nimic nu mi-ar plăcea mai mult, Jam, dar trebuie să fiu la Grand Central exact în treizeci de minute.

Mă bucur într-adevăr că ai trecut pe-aici, zău. Ar fi trebuit să sosești la New York în orice *weekend* în afară de acesta. Voiam să cunoști o mulțime de lume, redactori, știi. Cei de la Revista „Vogue" ard de nerăbdare să dea ochii cu iubitul lor englez. Totuși, sper că o să vii des la New York în cursul anului, nu ?

— Mi-am dat seama că am nimerit prost în acest *weekend*, oftă Walker.

— *Weekend*-ul Ziua Muncii. Toată lumea pleacă din New York la Cape. N-ai prieteni la Cape ?

— Nu, răspunse Walker.

— Băieții pe care voiam să-i cunoști, de la „Esquire", fetele de la „Vogue", toți sînt plecați din oraș altfel i-aș fi chemat chiar acum la telefon. Știi, trebuie să mă grăbesc ; dar, Jam, mi-a părut bine că te-am văzut. O zi fericită pentru mine. Arăți exact ca în fotografii, bătrîne. O să ne mai întîlnim, neapărat. De nenumărate ori. Bine pentru mine, bine pentru dumneata. Curînd, promite-mi că în curînd. Vino din nou, stai două săptămîni, să facem treaba ca lumea. O să aranjez o petrecere.

— Splendid, făcu Walker.

— O să fie, spuse Tilly. Cu hotelul e în ordine ?

— Nu e rău, făcu Walker.

— Am dat pur și simplu cu banul, spuse Tilly. Ai cerut ceva departe de centru. Mi s-a părut că o să-ți fie pe plac.

— Da, făcu Walker, merge.

— Nu pari prea încîntat. O să-ncercăm în altă parte data viitoare.

— Da, aprobă Walker.

— Condu-mă pînă la lift, propuse Tilly. Mai vrei să vezi pe altcineva de-aici ?

— Nu cred, spuse Walker.

Ieșiră în holul principal.

— Leonie, se adresă Tilly secretarei, fă cunoștință cu James Walker. O să ajungă om mare.

— Bună, făcu Leonie indiferentă. Vagabondul care s-a ținut după dumneavoastră a plecat. I-am spus că altfel chem poliția.

— Cum, s-a ţinut un vagabond după dumneata, Jam ? întrebă Tilly ieşind pe uşile de sticlă.

— Da, o experienţă foarte ciudată, spuse Walker. S-a legat de mine în gara Pennsylvania şi nu m-a slăbit un pas pînă aici. N-am putut să scap de el.

Tilly, apăsînd pe butonul ascensorului, spuse :

— Trebuie să fii cu băgare de seamă în New York City. Aici poţi fi atacat ziua în amiaza mare.

— Nu cred că avea intenţii rele, explică Walker. Pur şi simplu... o întîlnire democratică.

— Vreun homosexual, spuse Tilly, invitîndu-l pe Walker să intre în ascensor. Liftul coborî în viteză, vîjîind înăbuşit. În hol, Tilly îi strînse mîna lui Walker şi-i spuse : Mi-a făcut plăcere. Întoarce-te curînd.

— O să mă întorc, îl asigură Walker.

Din nou singur ! Pe trotuar se simţi complet părăsit. Venise la New York ca să se simtă cineva, să lege toate relaţiile pe care i le promisese Tilly. Dar în loc să fie sărbătorit fusese lăsat pe dinafară ; poţi să fii cineva cît poftești, dar nu în *weekend*-ul Ziua Muncii. Nu-i mai rămăsese nimic de făcut. Norocul nu îi surîdea ; un singur lucru putea fi mai rău ; să nu aibă în buzunar, biletul spre Vest care să-l elibereze de toate acestea. Dar nici măcar Vestul nu-l ademenea ci Anglia, simplă şi confortabilă ca o clinică. Urmări capul lui Tilly dispărînd în aglomeraţia de pe Madison Avenue, în majoritate bărbaţi, elegant îmbrăcaţi. Apoi, neştiind ce să facă, coti pe una din străzile perpendiculare care-l scoase în Fifth Avenue, aproape de Rockefeller Center. Lume şi mai elegantă se revărsa în talazuri. Erau fete în bluze sau rochii simple, drepte şi elegante, proaspete şi curate ca nişte trufandale, umblînd cu siguranţă şi graţie. Se uita lung după ele, îi aminteau că se află într-un oraş cosmopolit şi-l făceau să se simtă şi mai trist că e singur. Merse mai departe pe bulevard, pe sub clădirile falnice care îl făceau să pară un pigmeu.

Apoi, dincolo de şirul trăsurilor, apăru un spaţiu larg. Central Park, o alinare binevenită. Îşi regăsi dimensiunile. Îşi scoase haina, o puse pe braţ şi traversă strada spre parcul verde, dens presărat ici colo cu grămezi de

stînci. Dar un bătrîn cu înfățișare de patriarh îi tăie calea :

— Străin în oraș ? întrebă bătrînul și-l preveni pe Walker să nu intre în parc — era plin de bandiți și de derbedei. O să vă fure portofelul, poate o să vă alegeți și cu nasul rupt.

Chiar sub ochii lui se afla iarba verde ; dar, oftînd, Walker se întoarse și porni din nou pe bulevard. Fețe de masă de damasc și binocluri în miniatură, la prețuri de ocazie, îl ispiteau din vitrine. Compară prețurile cămășilor și o dată se opri să urmărească o echipă de lucrători care plantau un copac înalt, în fața unei clădiri înalte de sticlă cenușie. Admiră obiectele expuse la Tiffany. Apoi, din nou, împodobit cu steaguri, apăru Rockefeller Center, cu mese sub umbrele de soare, risipite pe terasa descoperită din față. Se rezemă de balustradă și privi în jos la cei care consumau băuturi. Cînd se căută în buzunarul hainei descoperi că-și pierduse stiloul și ochelarii de soare. În interiorul clădirii, se alătură unui grup și împreună cu un număr de vizitatori din vestul mijlociu, veniți în metropolă, urcară pînă în vîrf într-o viteză nebună cu două ascensoare-express, rapide ca niște mașini de curse. Pe terasa de unde se putea admira priveliștea, sufla un vînt puternic ; jos, departe sub el, New York-ul părea o uriașă tigaie încinsă. Ajuns din nou la nivelul străzii, se uită plin de nostalgie, cu inima bătînd puternic, prin vitrinele agenției de Căi ferate britanice din Plaza, apoi își continuă drumul pe bulevard în jos. În vitrinele de la Brentano erau expuse statui grecești și romane la prețuri de ocazie, iar o bancă, clădită numai din sticlă, își dezvăluia, printr-o boltă deschisă, ca un templu despuiat astfel de orice mister, întreg interiorul.

Se așeză pe una din băncile aflate în fața Bibliotecii Publice a New York-ului, în spatele unuia dintre lei, urmărind vînzătoarele de prăvălie și funcționarele care se plimbau, în pauza de masă, cu pungi de hîrtie de la „Lord" și „Taylor" și de la magazinul „The Tall Girl. Îngrijite, elegante și, mai presus de orice, sigure pe ele, îi aminteau de Julie Snowflake. De ce n-a sunat-o la telefon ? Pe una din laturile bibliotecii găsi un șir de

cabine telefonice din sticlă. Sistemul de formare a numărului era complicat și mașinăria îi înghiți mai multe monede de 10 cenți, înainte să reușească. Apoi un bîzîit profund și grav parveni din vidul american și zbîrnîi în receptorul lipit de ureche. Curînd o voce îi luă locul.

— Aici casa Snowflake, spuse vocea. Cine-i acolo ?

— Tu ești Julie ? întrebă Walker.

— Aici casa Snowflake.

— Aș putea vorbi cu domnișoara Julie Snowflake, vă rog ?

— Nu este nimeni acasă afară de mine. Aveți ceva de comunicat ? O să notez pe carnet, dacă l-oi găsi.

— Nu e nevoie, spuse Walker. Cît timp lipsește ?

— Sînt la Fire Island. Mai e fro cinci zile pînă s-or întoarce.

— Oh, atunci n-are nici un rost, spuse Walker.

Puse receptorul în furcă cu simțămîntul unei pierderi ireparabile. Gîndul de a nu o mai revedea pe Julie — căci la întoarcerea ei va fi el plecat — îl deprima ; se chiorî prin cabina de sticlă la trecători, terorizat de singurătate, pînă cînd își aminti că un cunoscut de-al lui deținea un post de copist la o agenție de pe Madison Avenue și-l chemă la telefon.

— Alo, bătrîne, exclamă Henry cînd se stabili legătura. Absolut fantastic să-ți aud vocea.

Henry nu vorbea așa pe vremea cînd locuia la Nottingham, își reaminti Walker, dar probabil că America e în stare să schimbe un om. Walker bănuia totodată că Henry nu-și mai aducea de loc aminte de el, ci, pur și simplu, cu bonomie urbană, răspundea cu plăcere oricui știa măcar cît de cît de existența lui. Dar apoi Henry deveni sentimental, cu aduceri aminte a frumoaselor zile de altădată și, la un diapazon înalt, se făcu aranjamentul de a lua masa împreună, urmînd ca Henry să-l conducă apoi prin Village.

— Ura, bătrîne, făcu Henry, pe curînd !

Căldura cabinei telefonice, dar mai ales a convorbirii, îl făcură pe Walker să transpire. Traversă strada spre librăria Marlboro, cercetă printre cărțile la preț redus și cumpără în cele din urmă *Ființa și Neființa* de Sartre, cu un dolar. Apoi, dîndu-și seama că îi este

foame, o porni din nou spre bufetul automat; era pregătit pentru încă o porție de fulgi de ovăz și o plăcintă cu afine.

Henry Wilkins era o veche cunoștință de-a lui Walker cu care băuse multe halbe de bere în barul din spate al lui Severn. Pe vremea aceea Henry era un tînăr tăcut, cam trist, dintr-o familie mic-burgheză, și lucra la o bibliotecă publică, ștampilînd cărțile, amendînd pe cititorii care încălcau regulamentul, evacuînd din sala de lectură pe bătrînii care tușeau prea des. Manșetele pantalonilor lui erau întotdeauna ferfenițite și avea cîte un petec de chelie la amîndouă tîmplele. Mirosea adesea a untură și purta o cravată stropită și pătată care, bine fiartă, ar fi dat o supă consistentă. Acum era alt om. Purta un costum elegant de culoare închisă, cămașă în carouri, o cravată din fular de mătase englezesc, imprimat de mînă, iar tîmplele păreau să-i fi încolțit și părul să-i fi crescut la loc. Cînd se întîlni cu Walker în holul uriașului zgîrie-nori galben unde lucra, îl conduse, plin de siguranță, ținîndu-l protector de braț, de cealaltă parte a străzii, pe Madison Avenue, într-o clădire înaltă destinată anume parcării mașinilor, unde automobilele erau îngrămădite unul lîngă altul și deasupra altora, ca plăcintele cu afine de la bufetul automat. Cînd mașina lui Henry ajunse jos se dovedi a fi un *Triumph Sprite*.

— Trebuie să țin sus steagul țării, lămuri cu vocea lui mai englezească decît engleza. acum curățată de nazalizarea tip Bulwell.

Conducea mașina cu eficiență americană, menținînd viteza necesară, astfel încît toate stopurile treceau pe verde cînd se apropia de ele. Îl invită pe Walker la un restaurant italienesc pe lîngă cartierul Village, unde fotografiile cu autograf ale unor scriitori și actori celebri se uitau țintă la ei de pe pereți. Masa a fost fără cusur și la urmă Henry insistă să plătească el. Îi spuse că apartamentul său se află în apropiere, în Second Street, și-l duse pe Walker cu mașina pînă acolo, pe străzi întunecoase, oblonite, presărate cu mașini avariate, demontate, și bețivani care dormeau, părînd să aștepte să fie filmați de către tipi cu aparatul ascuns într-o pîine mare.

Henry opri în dreptul magazinului cu băuturi și ieși cu un pachet voluminos. Apartamentul, într-un bloc modern cu un vag aspect de neîngrijire, era mobilat în interior cu canapele daneze, mese joase și draperii din madras. Walker se așeză într-un fotoliu-fluture, cu posteriorul suspendat în hamacul de pînză doar puțin deasupra parchetului și bău cîteva pahare cu Martini[1] care era aproape gin curat.

— Regula mea în legătură cu prepararea unui Martini, spuse Henry, care n-auzise vreodată de Martini pe vremea cînd îl cunoscuse Walker, e să arăți doar eticheta sticlei de vermut. Nimic mai mult, înțelegi ; sper că n-am stricat ginul, nu ?

— Nu cred, răspunse Walker din ce în ce mai impresionat.

Henry îl întrebă pe Walker dacă are vreo combinație, „Oameni la care să stai, milionari în Mexic, înțelegi ?"

— Nu, spuse Walker, nu cunosc pe nimeni.

— Trebuie să-ți dau adresele mele. E foarte important să ai unde să te inviți. Americanilor le place să primească. De multe ori mă gîndesc că un om destul de deștept n-are nevoie să plătească niciodată nimic. Asta pînă cînd întîlnește alt englez.

— Eu am vrut să plătesc partea mea, protestă Walker.

— Fleacuri, bătrîne, am glumit și acum presupun că vrei să rămîi aici. Improvizăm imediat un pat. De fapt mai vin aici alți patru băieți ; nici nu-i cunosc. Trebuie să mă duc să-i iau de la Idlewild tocmai după miezul nopții. Au fost la Denver unde au locuit la părinții amantei unuia dintre ei. I-am spus lui Ralph : „găsește-ți o amantă cu mașină la dispoziție." Dar el zice că preferă una cu avion.

— Văd că în America există o artă de a trăi, făcu Walker. Fără discuție, nu cunosc lecția.

— O artă, într-adevăr, întări Henry.

— De fapt, spuse Walker, am cameră la hotel.

— Unul bun ?

[1] Cocteil preparat dintr-un amestec de gin și vermut.

— Nu prea.

— Păi, uite ce, dacă vrei să te muți aici...

— Mulțumesc mult. Am să mă gîndesc.

— Ce zici de-un tur prin Village ? Librării, cafenele-bar, jazz ?

— Splendid, exclamă Walker.

De data aceasta porniră pe jos. Beţivanii păreau şi mai amenințători și unul dintre ei îl apucă pe Walker de pantaloni.

— Cerșește, explică Henry, dîndu-i o hîrtie de un dolar.

Omul nu scoase o vorbă, dar dădu drumul pantalonilor lui Walker.

— Ți-am spus eu, făcu Henry.

Se opriră în Washington Square ca să privească la emigranții cu berete pe cap, jucînd șah pe mesele de piatră.

O fată cu o cămașă de doc și *blue-jeans* strîmți i se adresă lui Walker :

— Ia uită-te niţel la sînii ăștia ! și-și desfăcu cămașa.

— Foarte drăguți, spuse Walker politicos.

— Vreau să mă culc cu tine, continuă fata.

— Frumoasă treabă, spuse Henry cînd fata plecă. Ai fost al dracului de calm. Asta a și vrut.

— Nu mi-a făcut impresia, ripostă Walker.

De cealaltă parte a pieții, un bărbat în haină de piele discuta cu un pom.

— Ești cel mai dat dracului copac, spunea el, toți ceilalți copaci sînt niște gunoaie, tu însă . . .

Intrară într-o librărie unde o mulțime de bătrîni studiau cărți ce înfățișau diferite poziții ale actului sexual.

— Turiști, îl informă Henry, cei de-aici, din Village, îi pungășesc pur și simplu.

Tot orașul devenea de un albastru intens în lumina înserării. Trecură pe lîngă închisoarea de femei, un cvartal înalt, și se uitară în vitrinele unor prăvălii din Village, pline cu sandale din fîșii de piele și obiecte de ceramică, toate confecționate de mînă, la prețuri uluitor de mari.

— Ăsta-i un local pe care-l știu, spuse Henry, se servește o cacao excelentă cu o ceapă înăuntru.

În interior se afla un mic podium unde evolua o pereche de mimi cu fețele pudrate. Deși pantomima se intitula „Leda și Lebăda", nu se întîmpla mare lucru. Chelnărița, o fată cu capul complet ras, le aduse cacao clătinîndu-și în fața lor creștetul dezgolit, lucitor. Apoi proprietarul localului anunță recitalul de poezie. Poetul era un tînăr cu *blue-jeans* și *poncho;* purta ochelari negri.

— Oh, voi păsări de noapte, începu el.

Publicul aplaudă apreciativ.

— Turiști, explică Henry.

— Vouă mă adresez, păsări de noapte!

Privi publicul și ronțăi un timp capătul unui corn.

— Ești băiat frumos, răcni un tip de la una din mese.

— Dee, toți sîntem frumoși, spuse poetul. Mai ronțăi cîteva clipe, apoi își ridică ochii în tavan. Vino, pasăre măiastră, coboară, pasăre, am nevoie de tine, făcu el. Te chem să mă ajuți! Oh, pasăre măiastră, ai de gînd să vii astă-seară? Vino!

Pasărea probabil că sosise fiindcă o expresie de extaz îi lumină fața pentru o clipă, două, apoi continuă:

— Un cîine negru și-a făcut nevoile pe pajiștea mea. Dedicată lui Gregory Corso.

— Asta e poezia, șopti Henry.

Poeziile erau toate în tradiție orală; un amestec egal de spirit și trăire intensă. Walker gustă exhibiția dar, la plecare, Henry părea dezamăgit.

— În unele seri își scoate și hainele, spuse, dar bănuiesc că asta se întîmplă numai sîmbăta.

În următorul local unde intrară, cînta o formație de jazz, de care Walker avea impresia că auzise dar nu era absolut sigur. Luară loc la bar, cu orchestra în spate. Berea costa un dolar și jumătate; din nou, Henry insistă să plătească. Asistența era în mare măsură formată din tineri cu păr tuns scurt și haine sport corecte, din *tweed* Harris, și fete cu păr lins și rochii de culoare închisă, cu plastron plisat. Muzica de jazz, spirituală și reținută, era executată de un grup de instrumentiști eleganți și

pricepuți, în cămăși cadrilate din madras și șorturi-bermuda din flanelă gri. După ce-și băură berea, barmanul se apropie și întrebă :

— Ei, șefilor, mai merge un rînd ?

Henry dădu din cap aprobativ și-i explică lui Walker :

— Dacă nu mai comanzi te aruncă afară.

După următorul rînd de bere nu mai comandară nimic.

— Ei, a sosit momentul să eliberați locul, șefilor, făcu barmanul.

Henry răspunse :

— Nu. Vreau să mai stau puțin să-mi tihnească.

— Ai de gînd să-ți scoți prietenul d-aici cu binele, sau vrei s-o fac eu, îl întrebă barmanul pe Walker.

— Haide, Henry, îl îndemnă Walker.

— Huliganule, făcu Henry în timp ce se dădea anevoie jos de pe taburet.

— Huligan ești tu, cărpănos bătrîn, îi strigă barmanul, ștergînd zincul.

— Simt nevoia să mai beau ceva, spuse Henry cînd ieșiră în stradă.

Trecură două fete cu ciorapi colanți și Walker întoarse capul după ele.

— Stai binișor, omule, îi spuse Henry, amenințîndu-l cu degetul.

Dinspre rîu, sufla briza și sirena unui vas de linie șuiera, chemînd bursierii Fulbright din Village spre Europa. Henry își aminti că are niște prieteni prin apropiere și se năpusti într-un magazin de băuturi de unde apăru cu un nou pachet. Prietenii locuiau sus de tot într-un bloc ; cînd intrară, cele două gazde în indispensabili ședeau față-n față la un birou și băteau la micile lor mașini de scris portative, care țăcăneau pe măsură ce cuvintele se înșirau unul după altul. Singura lumină venea de la două lămpi de birou cu suporturi șerpuitoare. Venirea lor nu părea să-i deranjeze și, pe loc, de parcă toată ziua așteptaseră prilejul, începură o discuție aprinsă despre E. M. Forster și viața morală.

— Ce admir eu la Anglia, spuse unul dintre ei, profesor la Hunter College, este stabilitatea morală. Oa-

menii cresc în grădinile lor flori care se numesc Cinste. Așa ar trebui să fie, principii morale în orice.

Walker simți o caldă bucurie cînd aceste cuvinte îi izbiră timpanele.

— În Anglia oamenii cred încă în bine și rău, urmă profesorul. Știți, aceasta sună ciudat, dar aș vrea... oare aș vrea... să cred și eu ?

— Dar cum trebuie procedat ? întrebă celălalt, redactor la editura unui colegiu, stînd cu coatele rezemate pe genunchii păroși.

— Păi, asta îți intră în sînge încă din copilărie, o dată cu bătaia la popo, interveni Walker, sau cel puțin așa se întîmpla. E nemaipomenit ce se poate obține cu metoda aceasta dacă toată lumea o aplică. Dar mi-e teamă că a devenit ceva de domeniul trecutului.

— Ar fi trebuit s-o păstrați, observă redactorul.

— De ce să fie englezii cei care scuipă împotriva vîntului ? întrebă Walker.

Profesorul de colegiu pregăti cîteva pahare de Martini și discuția continuă. Afară, vuietul orașului nu contenea și pe la ora două se duseră la un restaurant evreiesc și consumară *blinele* cu afine și smîntînă. Viața părea să se desfășoare la fel de agitată ca la oricare altă oră, și copilași așteptau în fața băcăniilor. După ce achitară la restaurant, se hotărîră să iasă din oraș la Coney Island și să arunce o privire mării. Porniră cu Pontiacul vechi al profesorului pe străzi reci întunecoase, pe care zburau petece de hîrtie, pînă cînd mirosul mării și al floricelelor prăjite îi vesti că ajunseseră. Șiruri de tonete pentru crenvurști, închise acum, și gherete cu atracții, vopsite în culori țipătoare, dărăpănate, cu obloanele lăsate, mărgineau calea spre promenada podită cu scînduri pe unde cîte un plimbăreț de ocazie se poticnea printre gunoaie, în întunericul de nepătruns. Oceanul ofta trist, izbindu-se de schelăria promenadei. Merseră de-a lungul promenadei pînă cînd, deodată, patru siluete întunecate apărură în fața lor.

— Încotro, șefilor ?

— Am venit să ne uităm puțin la mare, spuse Henry celor patru polițiști.

— Hai, întindeți-o acasă, șefilor.

— Nu obiectați, spuse redactorul, hai să plecăm.

— Deștept băiat, pe cinstea mea, comentă polițistul.

— Voiam să mă uit... făcu Henry.

— Prietenului tău i s-a urît cu binele ?

— Nu, răspunse redactorul, trăgîndu-l pe Henry, apoi se întoarseră cu toții la mașină.

— Am tras o spaimă ! declară Walker.

— Daa, făcu redactorul, ăștia sînt mai răi ca gangsterii.

În drum îl lăsară pe Walker la hotel ; urcă scările pînă în cameră unde era o căldură jilavă și, după ce se dezbrăcă la piele, se vîrî între cearceafuri fără să-și mai pună pijamaua sa englezească. Un țînțar îi bîzîia în jurul capului. După ce bîjbîi în căutarea lămpii de pe noptieră cu un fel de buton patent care nu voia să se aprindă, se zbătu să se dea jos din pat și se duse la valize de unde scoase sticla cu preparatul împotriva țînțarilor, stropindu-se cu generozitate pe tot corpul. Întors înapoi în pat, își aminti brusc că valiza sa conținea și o sticlă de cerneală. Dar nu-i mai păsa. Simțea cum nădușeala i se adună între picioare. Prin pereți, pătrundea zvon de ceartă.

— Nu, lasă-te păgubaș, ea rămîne cu mine !

— Nici n-ai să știi ce să faci cînd o să fie cu tine în pat.

— Așa, bunul meu prieten, înjosește-mă în fața ei ! Asta se cheamă prietenie !

— Sînteți amîndoi nebuni de legat, eu plec. Îmi pierd timpul cu voi, se auzi glasul fetei.

— Calcă-mă-n picioare, bunul meu prieten, rupe-mi brațul.

Răsună o ciocănitură pe coridor și o voce care le acoperi pe toate urlă :

— Terminați o dată cu gălăgia asta, se-aude ? Asta-i o casă onorabilă !

— Acu l-ai adus pe portar pe capul nostru, spuse fata.

— Să-i ard una ?

— Nu, mai bine atinge-l cu cinci dolari, atunci o să plece, nu-i aşa, băiete?

— Da, dar ştiţi, am avut nişte plîngeri...

Walker se dădu jos din pat şi se duse la fereastră. Lumina lunii îi lumina ombilicul şi un ţînţar îl pişcă de fund; probabil că totuşi cu cerneală se stropise pe corp. Afară, pe străzi, era tot atîta agitaţie ca în plină zi. Maşini lucitoare stăteau trase la bordură, dintr-o gură de canal acoperită cu grătar se înălţau valuri de abur, ţipătul strident al unei sirene de poliţie sfîşia oraşul. De cealaltă parte a străzii muncitorii de la demolare, în salopete şi cu căşti de protecţie din metal, scoşi la iveală de lumina arcurilor voltaice, continuau fără preget să dărîme o clădire în perfectă stare. Tot New York-ul părea un imens haos; fremăta în jurul lui ca o permanentă ameninţare. Sperase să aibă o revelaţie; şi asta era tot ce putea oferi lumea nouă? Opţiunea pe care simţea că ar fi trebuit s-o dea, pur şi simplu nu voia să apară; prea mult din ceea ce îi aparţinea, prea mult din orăşelul de provincie, prea mult din ceea ce se asocia cu noţiunea de micime, blîndeţe, sensibilitate, decenţă, era ameninţat. Acum era conştient că făcuse o prostie plecînd din Anglia. Păcatele lui — păcate datorate mai mult omiterii decît comiterii, pentru că era mereu întrerupt — rămîneau aceleaşi şi le simţea aceleaşi. Viitorul, căruia încerca să i se dăruiască, stătea în faţa lui, dur, insistent, destructiv, foarte puţin promiţător. Departe, acolo, în ţinutul de dincolo de oraş, unde urma să plece în curînd, întrezărea alte nebunii şi mai mari, o şi mai mare confuzie, mai puţină posibilitate de adaptare din partea acelui eu lipsit de maturitate care stătea ghemuit înăuntrul său, ca un pitic urît care crede încă, aşa cum se exprimase acel profesor, în bine şi în rău, care cultivă încă în grădină flori numite Cinste. Multe solicitări i se impuneau, mai multe aveau să urmeze. Dar se va întîmpla asta oare? O încărcătură de moloz se prăvăli cu zgomot într-un camion; cu un muget al motorului Diesel, camionul porni cu toată viteza pe stradă în jos. Se întoarse în pat. Vocile din camera alăturată ajunseră la paroxism; undeva în clădire, un radio cînta muzică anume pentru cei cu insomnie; iar bubuitul

molozului în camioane continua. Ziduri se prăbușeau și metroul zgîlțîia hotelul. Mîine va profita de ospitalitatea lui Henry și o să scape. Deocamdată, în așteptarea telefonului care să-i rostească numele și să-l invite să ia parte la o nouă zi new-yorkeză, desfăcu un alt pachet de țigări și-și vîrî una în gură, simțind pe limbă un neobișnuit gust de melasă.

Cartea a doua

Într-o poziţie de mijloc

Situată pe istmul poziției de mijloc,
O ființă de-o mohorîtă înțelepciune și dură măreție,
Știind prea multe pentru scepticism,
Fiind prea slabă pentru stoicism,
Stă suspendată între...

POPE: *Eseu asupra omului*

IV

Conferenţiarul invitat din Anglia sosi într-o zi de septembrie după amiaza tîrziu. Bernard Froelich, amator de întîlniri, ajunse la gară cu puţin înaintea sosirii unicului tren transcontinental zilnic. Nu era nimeni prin preajmă, dar el, cu o mişcare studiată, dădu maşina înapoi în terenul de parcaj prăfuit şi pustiu şi apoi se întinse pe canapeaua din faţă, cu picioarele scoase afară pe fereastră. Era o zi îngrozitor de caldă, fără o adiere de vînt, şi Froelich o socoti de bun augur — ziua sosirilor — şi în sinea lui avu certitudinea că trenul se va opri şi Walker va coborî. Era gata să resimtă senzaţii care să îmbine teama cu respectul, simţea că trăise o viaţă întreagă pregătind această zi, printr-o activitate spirituală şi de compromis politic; trebuia să decurgă în bune condiţii şi aşa avea să se întîmple. Se uită în zare peste întinsul cîmpiei, cu capul pe rezemătoarea de mînă a uşii; şesul era pustiu şi tăcut, dar după ce se scurseră zece minute auzi deodată răzbătînd slab, peste întinderea plată şi aridă, şuieratul trenului. Şinele începură să tremure, o suită de zgomote se rostogoli peste cîmpie. Trenul trebuia să oprească; Walker trebuia să se afle în el. Şi, ca dovadă, frînele începură să scîrţîie, bolidul îşi încetini viteza, clipa căpătă dimensiuni istorice. Sosea Walker. Froelich urmări trenul trecînd prin faţa lui. Ochiul mare ca de ciclop al locomotivei, care văzuse tot drumul celor mai bine de o mie de mile de la Chicago, licărea în soarele vestului.

Trenul se opri şi ceremonialul începu. Pasagerii priveau pe ferestrele vagoanelor să vadă ce s-a întîmplat, ce eveniment special îi oprise în mijlocul pustietăţii. Hamalul negru, cu livrea albastră, lăsă scara, şterse bara

cu o cîrpă și-l ajută pe Walker să coboare din vagonul înalt, pe solul vestului. Nu putea fi decît Walker. Nu putea fi nimeni altul. Iată-l acolo, cu hainele boțite, gîfîind, cu părul său lung, englezesc, atîrnînd ; poezie pură. Froelich avu un singur gînd privindu-l : „omul acesta nu e real, e o jucărie.“ Părea, la prima vedere, atît de pierdut, atît de rupt de civilizație, încît, Froelich, stăpînindu-și imboldul de a se repezi în întîmpinarea lui, rămase pe loc, în mașină, savurînd experiența.

— Aici e Bushville, dom' le, spuse însoțitorul de vagon zîmbind. Sigur aici vreți să coborîți ?

Walker nu părea sigur de fel. Se uită de două ori în jur, de parc-ar fi vrut să se asigure că ceea ce vede e adevărat — se afla în mijlocul neantului. Ținutul, de jur împrejurul lui, era cu desăvîrșire plat, plat la infinit, și doar o pîclă vagă — singurul orizont îl împiedica să vadă drept înapoi, pînă la Chicago. În această pîclă, ca niște mari ghețari albi, se iveau forme albe imprecise hambare și ferme în depărtare. Privelișteа provoca numai două impresii — de uniformitate și uscăciune. Era ca o pictură de Buffet — linii drepte, estompate de paralelele lor, alcătuiau fiecare detaliu al peisajului. Deasupra se aflau fîșii de nori, enormi, semnificativi. Numai șinele neclintite, lucitoare, ale căii ferate reprezentau o ordine stabilă, o linie fermă, solidă, de intrare și ieșire. Froelich, observîndu-l pe Walker, le văzu pe toate ca pentru prima dată, în sărăcia lor stranie și provocatoare.

— Oh ! exclamă Walker nervos, întrebîndu-se evident dacă i-ar fi posibil să se urce înapoi în tren.

Ținutul High Plains îi surprindea întotdeauna în felul acesta pe noii veniți. Ceea ce-l neliniștea vizibil era faptul că pe-aici nu părea să existe nici un fel de oraș, absolut nici o așezare omenească ; de bună seamă se gîndea că trenul oprise pur și simplu într-un punct la întîmplare pe traseu, la capriciul cuiva, care hotărîse pur și simplu să-l lase acolo. Fără îndoială, Walker presupunea că va fi lăsat să rătăcească prin peisajul pustiu, pînă cînd, răpus de insolație și înfometare, se va prăbuși într-un șanț și va muri. Froelich își putea închipui simțămîntul, acel fior deosebit al străinului, acea

emoție nervoasă a oricărui englez (existau oare indieni, și dacă da, erau prietenoși ?). Era un simțământ vechi pe care vestul îl provocase întotdeauna, accentuat și din pricina distanței mari de la care venise acest om. Era prima lecție, și Froelich stătea pe spate și privea în timp ce Walker o învăța. Nu din cruzime proceda Froelich astfel ci din considerație ; această clipă, pe care el o făurise, era clipa pe care o voia esențială în viața lui Walker.

Hamalul coborî din nou din vagon și așeză alături de Walker, ca pentru a împodobi scena pustie, cele două valize și mașina de scris, toate acoperite din belșug cu cartonașe fîlfîitoare care explicau cine este el și unde trebuie să ajungă, pentru ca lumea să le citească și binevoitorii să-i indice drumul.

Cuvîntul Fulbright ieșea în evidență, cu litere roșii, făcînd apel la un nivel de civilizație și educație care era lesne de înțeles în statele de coastă, dar nu spuneau nimic pe aceste tărîmuri moarte din vest. Fulbright ? Acum, conductorul luase cei 10 cenți, pe care Walker, convins de largheța sa, îi dăduse, și, sărind înapoi în vagon, ridicase scara. Locomotiva scoase un șuierat, roțile se învîrtiră, iar trenul, anevoie și totuși lin, se puse în mișcare, în timp ce fețele pasagerilor se întorceau din nou spre interior. Lăsat singur, tăcut, descoperit, Walker rămase o clipă cu privirea dusă după tren. Apoi se întoarse și se uită din nou la întinderea cîmpiei, așteptînd să se întîmple ceva. Dar nu se întîmplă nimic. Froelich, prelungind clipa de aur, își trase picioarele înăuntru și-și imagină îndoiala care creștea înlăuntrul lui Walker și, în cadrul ei, încrederea profundă a englezului. Froelich îi cunoștea pe englezi și era un devotat anglofil ; resimțea o fascinație bolnăvicioasă față de acest popor. „Oamenii, gîndea probabil acum mintea aceea englezească, nu erau lăsați la voia întîmplării în mijlocul a ceea ce era, la urma urmei, o țară suficient de civilizată. Fără îndoială că se luaseră măsuri față de un bun atît de valoros ca el, aflat pe drum.“ Singura întrebare era, ce măsuri se luaseră, în ce fel, ce trebuia să facă pentru ca să iasă în întîmpinarea lor ?

Nu se vedea nimic decît o casă cu obloanele lăsate și o mașină aparent goală. Nu se zăreau cabine telefonice, taxiuri, oameni. Froelich, iţindu-se, fascinat, printre spiţele volanului, observa chipul îngrijorat al lui Walker uitîndu-se dintr-o parte în alta. Silueta tot nu se mișca, stătea acolo pe loc, în costumul acela lăbărţat de provincial, englezul genial, omul care avea să schimbe orășelul Party. Costumul era din *tweed* Harris, gros, și Froelich putea vedea, de la distanţa aceea, broboanele de transpiraţie care îi apăreau pe frunte și îi picurau pe haină, formînd stropi perlaţi pe urzeala aspră a stofei. Sub soarele vestului, ţinuta aceasta era ridicolă și, într-un sens, măreaţă. De altfel hainele erau așa de murdare și boţite de călătorie, încît era imposibil să nu ajungi la concluzia că Walker dormise îmbrăcat în Pullman. Ei bine, modestia britanică nu pretindea probabil mai mult, după cum calmul britanic pretindea curajul neliniștit cu care Walker făcea faţă situaţiei. Froelich, cu spiritul, voia să aplaude.

Și deodată, Walker păru să fi găsit o rezolvare. Își încheie pînă sus haina sa de *tweed*, ridică de jos valizele, strînse mașina de scris sub braţ și porni de-a lungul șinelor de parcă s-ar fi hotărît să străbată pe jos cele două mii de mile înapoi, spre răsărit, pînă la New York. Froelich, dominat de o fascinaţie fără margini, dar lipsit de cruzime, simţi că lăsase lucrurile să meargă prea departe. Acum voia să-l cunoască și să-l îndrăgească pe omul acesta. Deschise portiera mașinii și porni grăbit după Walker, care se îndepărta, profilat pe linia cerului, ca finalul unui film extrem de optimist. Voia să-l ajute, să-l salveze și să și-l facă prieten. Walker era un geniu, un suflet înrudit, și el, Froelich, izbutise să-l aducă în apus. Se simţea mîndru de cosmopolitismul său ; cu alte cuvinte, dobîndise titlul universitar în Anglia și avea un adevărat cult pentru oamenii și minţile ei luminate. Froelich făcuse călătoria în sens invers ; beneficiase de o bursă Fulbright la Universitatea din Londra. Acolo se dovedise aproape odios de american, așa cum Walker se dovedea acum tipic englez ; la British Museum, în tăcerea academică specifică, se apleca peste umărul vreunui cercetător englez,

mirosind a mucegai la fel ca și cărţile pe care le citea, și spunea : „Ascultă, cărţile dumitale par interesante. Mai interesante decît ale mele“. Dar acum, întors acasă, purta numai pantofi englezești de import și vorbea cu accent englezesc de import ; făceau parte din stilul său profesoral ; Harris Bourbon, șeful său de catedră, îl oprise într-o zi în ușa cancelariei și-i făcuse complimente cu privire la înfăţișarea sa — știa să poarte sacoul sport din *tweed*, fuma pipă din iarbă-neagră, nu se tundea prea scurt.

— Îmi place stilul dumitale, doctore Froelich ; tot ce-ţi trebuie acum sînt cîteva publicaţii, îi spusese, pufăind din propria sa pipă din iarbă-neagră și scuturînd fumul de pe propriul său costum de *tweed* (era născut prin partea locului dar obţinuse o bursă Rhodes în Anglia prin anii douăzeci).

Froelich era atît de fanatic anglofil încît, într-un mod sentimental, devenise oarecum monarhist. „Cred că e comunist ; spune că Statele Unite ar trebui să fie conduse de un rege“, se plînsese împotriva lui o studentă înverșunată, atunci cînd se dusese la Bourbon cu cererea ca Froelich să fie dată afară. Froelich abia aștepta să-i dovedească lui Walker toate aceste afinităţi, și să-i arate că aici se poate simţi ca acasă.

— Hei ! Hei ! strigă el.

Walker se întoarse, îl văzu pe Froelich și-și iuţi vizibil pasul. Froelich îl ajunse din urmă și-l trase de pulpana hainei. Smucitura îl ţintui locului pe Walker și-l făcu să scape valizele din mînă.

— Hei oprește, bătrîne, i se adresă Froelich. Îmi face plăcere să te văd. Întinse mîna în semn de bun venit.

— Bună ziua, făcu Walker fără să-i întindă mîna. Mă-ntreb dacă mi-aţi putea da unele lămuriri ?

— Dumneata ești James Walker, nu-i așa ? întrebă Froelich.

Nu putea fi altcineva, cu greu putea exista un al doilea englez care să hoinărească așa, pe cîmp ; dar exista totuși o vagă umbră de îndoială. Walker fusese, în mod tipic, neclar în legătură cu sosirea sa ; cablo-

grama lui spunea, cu superbă simplitate : „Sosesc gară 5 p. m. Walker".

— Ce drăguț ! exclamase toată lumea ; unul dintre preparatori, Ewart Hummingbee, o luase acasă s-o înrămeze.

Între timp, Harris Bourbon desemnase diverși membri ai catedrei ca să supravegheze cele trei gări și, după o matură gîndire, și cele trei autogări pe o rază de treizeci de mile, în ideea că la una din ele va sosi Walker. Așa era vestul ; orașul Party nu avea gară. La catedra de engleză circula părerea că la ora cinci cerurile se vor deschide și Walker va coborî într-o caleașcă aurită, ca Junona în *Furtuna* de Shakespeare, dar deși această opinie fusese înlăturată ca improbabilă, toată lumea avea sentimentul că de la un englez te poți aștepta la orice. Deși stăpînită, agitația luase amploare, așa încît chiar acum, membrii catedrei, mergînd pînă la distinsul rang de profesor plin, se repezeau la fiecare călător străin pe care-l zăreau prin gările din tot cuprinsul statului, punînd întrebarea pe care o formula acum Froelich. Dar, bineînțeles, Froelich călcase cu dreptul ; fața lui Walker se lumină de parcă un bec ar fi fost înșurubat în ea și spuse :

— Da, eu sînt Walker. Sînteți de la Universitate ?

— Exact ; mă numesc Bernard Froelich, și sînt lector la catedra de engleză de aici. Ascultă, sper că nu plecai, nu ?

— Oh, nu, nicidecum ! făcu Walker.

Dădură mîna, apoi Froelich se aplecă și apucă cele două valize în timp ce Walker se aplecă și el și încercă să i le ia.

— Te duceai undeva anume ? întrebă Froelich.

— Nu, răspunse Walker.

— Bun, asta-i splendid. Ne-ar părea tare rău să te pierdem acum c-ai ajuns pîn-aici. Toți te-am așteptat cu mare nerăbdare.

— Nu plecam, căutam.

— Căutai ? se miră Froelich, pornind spre mașină.

— Unde e ?

— Cine ?

— Universitatea.

— Oh, așa. Păi, aici ne aflăm cam la cincisprezece mile depărtare de oraș.

— Cam caraghios loc să plasezi o stație aici, nu?

Froelich începu să rîdă; era necesară o societate desăvîrșită, douăzeci de generații de ceainice și civilizație pentru a lansa o asemenea remarcă, de fapt un produs al culturii umane.

— Vezi, nu există stație — era o plăcere pentru Froelich să repete termenul englezesc — chiar în Party. Obiceiul vestului este să te lase undeva în pustiu. Bineînțeles că există un motiv istoric temeinic. Calea ferată s-a construit înainte ca majoritatea acestor orașe să ia ființă. Oamenii s-au îndreptat mai departe către vest înainte de a se stabili în Party. Ceea ce vezi de jur împrejur este *the Great Plains* — șesul cel mare la vest de întinderile pe care Cooper le-a asemănat cu stepele tătarilor. Cît vezi cu ochii e numai o preerie cu iarbă măruntă, fără copaci, patria bizonilor; oamenii au socotit că pămîntul nu e propice pentru agricultură. De fapt, mai sînt încă o mulțime pe-aici care și azi gîndesc la fel.

— Îmi pot închipui, spuse Walker, e foarte lipsit de variație. Nu seamănă a peisaj. Doar o înlănțuire de aspecte incidentale.

— Așa e, spuse Froelich, ajungînd la Pontiac și deschizînd port-bagajul; cînd vii aici trebuie să-ți formezi un nou criteriu estetic. Eu încă dibui după al meu, sînt și eu străin aici.

— Asta e mașina dumneavoastră?

— Exact, răspunse Froelich.

De fapt mașina nu era a lui ci a lui Harris Bourbon; Harris, știind în ce hal fără de hal era mașina personală a lui Froelich, i-o împrumutase pe-a lui, anume în scopul de a-l căuta pe Walker și de a-l aduce în sala de consiliu a catedrei de engleză, unde membrii corpului profesoral așteptau într-o tensiune crescîndă sosirea lui și, la intervale regulate, își treceau unul altuia, pe deasupra capetelor, castroane cu covrigei.

— O îngrijești foarte bine, remarcă Walker.

Froelich își dădu seama că se aflau în mijlocul uneia din acele confuzii de sens, specifice graiului anglo-

american, și care dădeau vieții atîta savoare; Froelich nu intenționase să spună altceva decît că aceea era mașina cu care venise. Dar Walker întrebase, bineînțeles, după cum ar fi trebuit să-și dea seama, dacă mașina îi aparține. „Este proprietatea dumitale? Ergo, exiști?" Froelich își reaminti că englezii nu consideră că au descris un lucru pînă cînd nu precizează cui îi aparține.

— Îți place? întrebă Froelich.

— E foarte mare, nu?

Froelich se urcă la volan și observă că Walker aștepta afară, politicos, pînă cînd, pesemne, Froelich va descuia cealaltă ușă, care, bineînțeles, nu era încuiată — acesta era vestul.

— Haide, intră, spuse Froelich, întinzîndu-se și împingînd portiera. Dacă dorești ceva și nu vezi, întreabă-mă pe mine.

Walker se urcă și se așeză aproape lipit de portieră, cu mîinile pe genunchi.

— Conduci? întrebă Froelich.

— Nu, răspunse Walker privind drept înainte prin parbriz.

— Păi, mi-e teamă că nu prea ai să te descurci prin părțile astea fără o mașină proprie. După cum ai văzut, sectorul public de deservire nu e prea bine dotat pe-aici. Noi toți sîntem individualiști. Va trebui să înveți să conduci.

— Sînt foarte dispus s-o fac, declară Walker.

— Uite ce, propuse Froelich, încearcă acum. Nu-i nimic pe-aici prin jur de care să te lovești.

Walker se uită la el cu frică și spuse:

— Nu, mai bine nu.

Froelich apăsă un buton, geamurile se ridicară și coborîră; apăsă pe altul și scaunul se răsuci în sus și se lăsă pe spate. Walker părea și mai înfricoșat.

— Avem toate dispozitivele practice, explică Froelich. În Anglia se fabrică mașini de-astea?

— Nu știu, eu merg cu bicicleta.

— Bine, să plecăm, făcu Froelich. Știi, te așteaptă o mulțime de lume. Sper că nu te deranjează. Pe-aici

ești o adevărată celebritate, pentru că avem așa de puțini vizitatori.

— Mă cam sperie adunările mari, mărturisi Walker.

Așteptîndu-se la o comportare aparte și căutînd indiciile genialității, Froelich simți o ușoară dezamăgire, intuind că Walker nu e omul croit pe măsura destinului său. Constatarea nu-i diminua considerația plină de bunăvoință față de el ; ba, dimpotrivă, i-o sporea. Însemna că va depinde și mai mult de el, Froelich, omul care se așteptase ca Walker să aibă o comportare aparte și era hotărît s-o determine.

— O să-ți placă oamenii de aici ; sînt mai simpli decît prin est, dar au stil și preocupări. Vestul e un ținut special, pe aici domnește o altfel de stare de spirit, spuse el, învîrtind cheia de contact și debreind. Mașina porni înapoi și se propti într-un gard cu țepușe din spatele lor. Doamne sfinte, făcu Froelich, ce-a fost asta ?

Se uită la Walker dar acesta, cu privirea ațintită înainte, spre viitorul său, părea să nu fi observat nimic. Froelich manevră schimbătorul de viteze și debreiă din nou. Gardul se clătină în oglinda retrovizoare dar mașina refuză să se miște.

— Va trebui să așteptăm o clipă, anunță Froelich. Am încurcat-o.

Se dădu jos și se duse să inspecteze încurcătura. Bara de protecție era frumos prinsă într-un piron de metal.

— Oh, Doamne, făcu Walker care ocolise pe cealaltă parte a mașinii.

— Ei, asta e, spuse Froelich, oricît ai fi de atent, oricînd poate să te lovească altul.

— Cam încurcată treabă, nu-i așa ?

— Nu-i așa ? repetă Froelich.

— Probabil că erați în marș-arier, spuse Walker, privind serios cu fața lui rotunjoară, de englez, acum alungită la vederea avariei, de parcă un cuvînt, două de-ale lui ar fi putut îndrepta situația.

— Ei, zise Froelich, nu sta așa acolo fără să faci nimic. Vrei să-mi dai o mînă de ajutor ? Nu crezi c-ar fi bine să țopăi pe bară în timp ce eu am să-ncerc să urnesc mașina ?

— În regulă, făcu Walker.

Îngrijorat, Froelich se urcă din nou în mașină. „Deși, din fericire sînt titular, gîndi el, totuși ideea de a fi stricat mașina cea nouă a lui Bourbon nu e prea veselă." Dar imaginea pe care o zărea acum în oglindă, Walker sărind în sus și-n jos pe bara protectoare, cu ochii rotunjiți de uimire, cu expresia sa serioasă și ușor abătută, de parcă lăsa să se înțeleagă că aceasta nu e tocmai situația cu care era obișnuit — îi reaminti lui Froelich că trăiește o zi mare. Ar fi dorit o fotografie ; ar fi fost o ilustrație superbă pentru cartea sa. Dădu din nou drumul ambreiajului și lăsă mașina să meargă domol înainte. Bara de protecție de la mașina cea nouă a lui Bourbon se ridică în sus, cum te-ai fi putut aștepta de la un desăvîrșit mecanism de construcție modernă — rod al experienței americane — se desprinse de corpul mașinii și căzu la pămînt cu un zăngănit puternic, o dată cu Walker.

— Haide, domnule Walker, sări în mașină pînă nu ne vede cineva, strigă Froelich prin fereastră, observînd că și gardul zăcea la pămînt.

Walker se urcă abătut și-și puse din nou mîinile pe genunchi, fără să scoată o vorbă ; Froelich porni cu oarecare viteză.

— Ce s-a întîmplat acolo în spate, domnule Walker ? întrebă cînd se aflară pe șosea.

— Bara de protecție s-a desprins și gardul a căzut o dată cu mine.

— Ai căzut cu gardul ? Sper că nu te-ai lovit.

— Din întîmplare, nu, răspunse Walker nemulțumit.

Froelich începu să fie îngrijorat pentru prietenia care simțea că se înfiripă între ei.

— Uite ! acesta este șesul cu iarbă măruntă — țara dumitale spirituală pe timp de un an, spuse Froelich scoțînd mîna afară pe fereastră.

Pămîntul era plat și puțin cultivat. Porumbul, vizibil veștejit, era strîns în grămezi voluminoase, neaspectuoase ; o reclamă pe un hambar spunea : „Mestecați tutun de cea mai bună calitate, Mail Pouch". Ciudate,

preistorice chemări la împerechere, strigăte sălbatice, răzbăteau din pîclă. Era șuieratul trenului cu care venise Walker, acum în drum spre Munții Stîncoși. Praful începu să pătrundă în mașină.

— E tare cald pe aici, remarcă Walker.

— Cam asta e temperatura medie în timpul verii. De fapt e suportabil dacă te îmbraci potrivit climei. O să simți căldura atîta timp cît n-ai să te dezlipești de hainele astea de pe dumneata.

— Într-adevăr, acum sînt lipit de ele, făcu Walker.

Această glumă ușoară nu-i îmblînzi chipul, care părea să deteste în continuare tot ce i se întîmpla. Froelich începu să se simtă stînjenit, ca și cînd l-ar fi adus aici pe omul acesta ca să-l facă nefericit. Zise :

— De ce nu-ți scoți cravata ?

— Mi-e foarte bine, mulțumesc. Într-un loc nou trebuie să nu răcești.

— Presupun că da, încuviință Froelich conducînd aproape de linia de centru, ca unul ce nu era prea sigur de lățimea mașinii.

Un camion venind din sens opus îl făcu să devieze spre margine, unde, intrînd în mal, mașina se aplecă împrăștiind pietrișul. Walker tresări și se apucă cu amîndouă mîinile de bord. Froelich începu să spere cucernic că-l va duce pe Walker teafăr pînă în Party. Putea exista un vag motiv de fală în a fi găsit mort într-un accident rutier, împreună cu un distins romancier englez, dar Froelich avea planuri mult mai complicate în privința lui Walker. Spera că merge pe drumul cel bun în vederea realizării lor dar, dintr-un motiv sau altul, apropierea dintre ei nu părea să ia întorsătura pe care ar fi dorit-o. Încercă din nou :

— Spune-mi, domnule Walker, ești oggsfordist ?

Walker se uită lung la el și întrebă :

— Poftim ?

— Ai urmat la Oxford ?

— Nu, răspunse Walker. Ca să spun drept, am urmat la una din universitățile din provincie.

Froelich știa acest lucru — își studiase amănunțit subiectul și cunoștea toate detaliile esențiale ; știa chiar și despre diploma mediocră obținută de Walker — dar

încercase să-l provoace pentru ca Walker să etaleze acea profundă observație socială care făcuse să-i apară numele în publicațiile trimestriale.

— La care ? întrebă.

— Nu cred să fi auzit de ea.

— De ce nu ? întrebă Froelich, cam înțepat.

— Nu e o universitate prea cunoscută.

— Dar eu am fost în Anglia.

— Oh, îmi pare foarte bine. În ce parte ?

— Peste tot, nu e așa grozav de mare.

— Ei, e destul de mare, făcu Walker.

Froelich era un om sigur de el, încrezător, neobișnuit cu eșecurile și-i venea greu să constate că se descurcă foarte prost în această relație, pe care o dorise intens. Se gîndise la Walker săptămîni întregi, făcîndu-și griji în legătură cu el, făcînd planuri pentru această zi mare, pentru acest an mare. Dar pe cînd se uita la el, strîns lipit de portieră, ca și cum ar fi ascultat un imperios impuls subconștient de a nu se afla cîtuși de puțin în această mașină, își simți insuccesul. Forțase prea mult lucrurile ? Aceasta, fără îndoială, nu era pe placul englezilor ; aveau ceva dur și distant în personalitatea lor, care-i făcea greu abordabili. Americanii cunoșteau de mult această caracteristică. Froelich își putea aminti cum îi spusese soției lui, în zilele petrecute în Earl's Court, pe cînd ședeau singuratici, ghemuiți ca să se încălzească lîngă radiatorul de gaz cu un singur element : „Sub învelișul lor de fier se află aur masiv. Trebuie, pur și simplu, să rîcîi mereu, fără să pleci de la ideea că dacă n-ai stabilit o legătură în primele cinci minute, acești oameni nu vor să te cunoască. Realitatea în privința englezilor constă în faptul că ei într-adevăr sînt ieșiți din comun ; cuvîntul «caracter» are o semnificație în Anglia, ei există cu adevărat, mai mult decît noi americanii. Și nu-și pierd vremea cu orice fel de relații, pînă cînd nu cunosc exact șansele ; lungile ore petrecute ca bebeluși așteptînd în cărucioare, în ploaie, în fața prăvăliilor de zarzavat, i-au călit."

Un timp își continuară drumul tăcuți, în fîșîitul roților mașinii pe asfalt. Acum, automobile late, joase, parcă rînjind cu măștile lor strălucitoare de metal, în-

cepură să treacă în goană pe lîngă ei. Cîteva case de lemn apărură în mici grupuri, uneori cîte un muncitor agricol nătîng se împleticea printre buruienile din spatele casei. Pămîntul, negru și arid, își schimba culoarea sub cerul cu nori călători ; ici și colo, cîte un porc mare, amenințător, împiedicat cu un laț, rîma în porțiunea lui de teren împrejmuită cu sîrmă. Uneori vedeau cîte un juncan, care amintea de întreaga etică a vestului. Acestea erau meleaguri pe care Froelich ajunsese cu încetul să le îndrăgească, dragoste pe care voia acum s-o împărtășească, dar Walker părea să le privească nedumerit, de parcă s-ar fi străduit zadarnic să descopere ce putea stîrni aici imaginația. Încercă din nou și zise :

— Ce părere ai despre America, bătrîne ?

— Nu-mi dau seama încă, răspunse Walker. Cred că te năucește. Nu știu niciodată dacă oamenii sînt prietenoși sau ostili. De cele mai multe ori par să fie și una și alta deodată. Și la New York... ei bine, la New York n-am fost niciodată sigur dacă voi fi bine primit sau ucis. Nu știi în cine să ai încredere.

„Ai încredere în mine", ar fi vrut să spună Froelich, numai că el nu era un om demn de încredere. Zise :

— Presupun că noi avem alt mod de a stabili relații.

— Știu eu dacă astea se pot numi relații ? Încep să cred că în America relațiile n-au absolut nimic de-a face cu omul în sine.

— Înțeleg. Noi întîi decidem o anumită comportare și apoi ne manifestăm atitudinea față de oamenii pe care-i cunoaștem. Nu ca în vesela bătrîna Anglie.

— Nu, nu tocmai.

— Vorbind de relații, ești însurat ?

— Homosexual nu sînt, dacă asta vrei să spui.

— Nu asta am vrut să spun.

— Oh, îmi pare rău, dar mulți americani par să-și închipuie că englezii sînt homosexuali.

— Ți-am spus că am fost în Anglia, așa că eu știu cum stau lucrurile.

— Ei da, sînt însurat, spuse Walker de parcă i-ar fi venit greu să facă această mărturisire.

— Bravo, asta-i frumos. Ceva copii ?

Din nou se așternu tăcerea pînă cînd Walker răspunse cu un efort :

— Da, unu.

— Fată sau băiat ?

— Fată.

— Grozav.

— Da, așa cred, făcu Walker.

— De ce nu i-ai adus cu dumneata ?

— Nu mi-au ajuns banii, spuse Walker, parcă încîntat să fie din nou puțin nepoliticos.

— Ar fi trebuit să ne scrii și să ne spui. Poate am fi reușit să facem rost de o subvenție de undeva.

— Nu, făcu Walker. De fapt, cred că voi lucra mai bine singur.

— Ai de gînd să lucrezi ceva pe-aici ? Vreau să spun, pe lîngă orele de curs ?

— Vreau să încep o nouă carte, dacă găsesc timp și idei.

— Păi, ăsta-i locul ideal. N-ai fi putut găsi un loc mai potrivit. Există aici o atmosferă cu adevărat creatoare. Toți bărbații scriu cărți și toate femeile rămîn gravide. Un lung ritual al fertilității. Sîntem atît de izolați aici, încît nu există nimic altceva de făcut. Cred că aceasta e explicația.

— Înțeleg, spuse Walker. Dumneata scrii ceva ?

— Acum scriu o carte de critică ; nu obișnuiesc să scriu romane, dacă la asta ai vrut să te referi. Am o reținere : nu pot suporta să-i așternpe prietenii mei pe hîrtie.

— Cred că cineva trebuie totuși să stea de-o parte și să observe.

— Da, și eu fac asta, spuse Froelich.

Era încîntat să vadă că Walker devenea mai prietenos ; ziua se lumină din nou pentru el, ca atunci cînd soarele apare dintre nori deasupra unei cîmpii întunecate.

— Apropo, făcu Walker puțin mai degajat. Am cunoscut o persoană pe vaporul cu care am venit din Anglia, probabil că-l cunoști.

— Zău ? pe cine ?

— Cineva care predă aici la Benedict Arnold, un domn pe care-l cheamă Jochum.

— L-ai întîlnit pe Jochum ? întrebă Froelich.

Era un nume care nu-i prilejuia absolut nici o plăcere, și era îngrijorat la gîndul că altcineva, avînd cu totul altă concepție, ar fi putut să-l influențeze primul pe Walker, prezentîndu-i vestul și universitatea Benedict Arnold în altă lumină.

— Da, explică Walker cu răbdare, era pe același vapor.

— E o persoană de care trebuie să te ferești.

Walker, iritat, deveni din nou distant.

— Mie mi-a făcut impresia unui om într-adevăr foarte agreabil, zise.

— Oh, nimic de spus, e agreabil. Avem o întreagă șleahtă de oameni d-ăștia pe-aici. Sînt colonia noastră de *emigrés*. Joacă șah, mănîncă *Apfelstrudel*[1] împreună și-ți fac mustrător cu degetul : „*Ach, mein* pretin, voi americanii zînteți așa de inoțent, așa de liberal".

— Așa e, încuviință Walker. Drăguț om.

— Da, se pricepe să te mustre cu degetul.

Walker tăcu din nou. Trecură pe lîngă alte case, alți porci, alte viroage, alte mașini.

— Spune-mi ceva, domnule Walker, începu Froelich, după cîteva minute. Care sînt motivele care te-au determinat să devii furios, acolo în Anglia ?

— Furios ?

Întrebarea lui Froelich se datora faptului că Walker fusese prezentat în presă drept „un tînăr furios". Revista „Time" îl înfățișase rezemat de un pom, în ploaie, cu un fular lung pînă la glezne sub titlul „Tot ce e fals mă face să vomit". Froelich purta tăietura din revistă în portofel, împreună cu alte cîteva despre Walker. Dar departe de a părea furios, Walker se purta excesiv de flegmatic. Cît despre a fi un *tînăr* furios, nu arăta de loc chiar așa de tînăr — deși englezii sînt binecunoscuți că pot induce în eroare, deoarece nici unul nu face destul exercițiu fizic, cu excepția celor care fac prea mult.

---

1 Ștrudel de mere (germ.).

Începea să chelească ; avea stomacul proeminent ; purta o vestă de lînă împletită, ca de ramolit, iar costumul său arăta de parcă l-ar fi tăvălit o oaie. Impresia generală sugera o vîrstă mijlocie. Pe de altă parte, în mod indiscutabil, nu putea fi socotit un *causeur* scînteietor, mai ales dacă acest drum cu mașina ilustra talentele sale în această direcție ; de fapt, se putea spune că nu puteai scoate un cuvînt de la el. Froelich se simțea încă în stare și era gata să-i acorde toată considerația dar, la drept vorbind, în drum spre gară se așteptase să vadă pe cineva cam în genul lui Tom Wolfe sau D. H. Lawrence, cineva înflăcărat de un foc lăuntric, capabil să-și expună cu claritate planul propriu de salvare a omenirii. Walker dădea impresia a fi în permanență gata să atipească ; arăta ca tipul acela de englez care pare să fi stat prea mult în ploaie. Froelich, cunoscînd problemele englezilor, nu era decepționat, dar mai curios ca oricînd să afle temeiurile „furiei" lui Walker. Le cunoștea în calitate de critic, le deslușise în cărți, dar unde zăceau ascunse în acest om ? Ce agitație avea să provoace în sînul catedrei ? Cum își va îndeplini rolul pe care Froelich i-l destinase ? Îl întrebă :

— Nu ești un tînăr furios ?

Walker, furios, răspunse :

— Nu.

— Nu pricep eu prea mare lucru din povestea asta cu tinerii furioși, reluă Froelich. După cîte înțeleg eu, s-ar putea să greșesc, dar mie mi se pare că o mulțime de tineri trimiși gratuit la universitate, de către guvern, se plîng că guvernul scade nivelul lăsînd tineri ca ei să intre la universitate. Cred că acesta e liberalismul englez.

— Eu nu sînt un tînăr furios, repetă Walker. Dar, fără discuție, sînt o mulțime de lucruri care-mi displac în Anglia în prezent. Am scris despre unele din acestea.

— Ce fel de lucruri ?

— Ei bine, cred că sîntem supra-americanizați, asta una la mînă.

— Ce tăios ! remarcă Froelich.

— N-am vrut să fiu nepoliticos.

— Sînt de aceeași părere cu dumneata.

— Vreau să spun că preluăm numai lucrurile proaste și le folosim prost. Asta înseamnă crenvurști americani, care n-au gust de crenvurști adevărați, și programe prezentate de televiziunea americană, mai curînd cele proaste decît cele bune... Mi-ar place dacă am prelua ceva din entuziasmul și libertatea pe care americanii par să le aibă. Dar nu sînt un tînăr furios. E o etichetă stupidă care sper că nu-mi va fi lipită. Mă face furios.

— Oh, nu-ți face griji, îl liniști Froelich, încercînd să-și șteargă din minte imaginea afișelor care anunțau conferința lui Walker în aula Fogle (de care încă Walker nu aflase), afișe care acopereau toți pereții sălii de studii umaniste și a clădirii catedrei de engleză, folosind denumirea de „tînăr furios", după cum își reamintea Froelich acum, cu o stăruitoare repetiție.

— Așadar ai venit în State pentru entuziasmul de aici ? întrebă Froelich.

— Da, dacă există într-adevăr. Există ?

— Păi, o să vezi. Cred c-o să găsești o anumită cantitate de entuziasm în Party. Este în special un oraș universitar.

— Unde e ? întrebă Walker.

— Nu te neliniști, există cu adevărat. E colo după prima ridicătură. O să-l vezi peste două minute.

— Așadar e un oraș plin de viață, nu ?

— Din punct de vedere intelectual ? Da, cred că da. Mîzgăleli literare, hărțuială cu comuniștii, schimb de neveste. Programele culturale ale aulei Fogle prezintă teatre și orchestre în turneu. Există un teatru nu departe de incinta cetății universitare, care joacă îndeosebi piese de Sellers și Bergman. Există o librărie care oferă cea mai bună selecție de cărți noi apărute, unică în tot statul. La universitate se predau cursuri variate ca : educația conducătorului auto sau creșterea rațională a animalelor, dar la catedra de engleză, ei bine, n-or fi avînd ei o profesiune de credință bine definită, în schimb au caracter. Nu știu cum i-ai aprecia în comparație cu civilizația de unde vii. Părerea mea e că vei ajunge la concluzia că ceea ce în Anglia luați drept bun, aici în Party e doar spoială. Dar asta-i palpitant, cred. Oh, mai e ceva. E o universitate antialcoolică. Nu există prăvălii

unde se vînd băuturi în Party. Dacă te duci la baruri, nu-ţi serveşte mai mult de o halbă de bere. Ca să cumperi o băutură adevărată trebuie să te duci la cîteva mile depărtare de universitate.

— Dar de ce asta ? întrebă Walker.

— E o lege a statului. Benedict Arnold e o universitate uşor paradoxală prin faptul că e şi particulară şi de stat. Folosim unele fonduri de stat. Asta înseamnă că statul are oarecare putere asupra noastră şi mai înseamnă că ne poate ţine la regim sec, ba mai mult, că poate impune jurămîntul de credinţă. În realitate, datorită constituţiei noastre, drepturile lor sînt puţin cam nebuloase şi noi le înfruntăm mereu. Cred c-ai să vezi o oarecare activitate în direcţia asta cît timp vei sta aici. Eşti liberal ?

— Da, răspunse Walker, cred că da.

— Bun.

— Dar studenţii cum sînt ?

— Şi ei sînt amestecaţi. Avem o mulţime de studenţi din afara oraşului, datorită atracţiilor pe care le oferă Party. Dar sînt destul de mulţi şi din cuprinsul statului.

— Locuiesc acasă ?

— Unii da, alţii în cămine sau apartamente. Am o fată într-una din grupele mele care locuieşte cu părinţii tocmai în partea de sud a statului şi vine la cursuri în fiecare zi cu avionul ei personal. Cunoşti genul : „îmi pare rău c-am lipsit de la seminar, profesore, dar n-am avut vizibilitate şi a trebuit să zbor mai departe pînă la Detroit". Dar majoritatea locuiesc în apartamente sau în căminele asociaţiilor studenţeşti de băieţi şi de fete. Copii drăguţi. Probabil c-ai să-i auzi dintr-o clipă într-alta, urlînd furioşi pe urmele cuiva. Sînt destul de liberali şi se luptă cu cetăţenii oraşului — care nu sînt.

În clipa aceea, maşina ajunse în vîrful unei înălţimi de unde se putea vedea oraşul, aşa, pe neaşteptate, povîrnit pe coasta din faţa lor. Părea proptit între copaci. Acum coborau spre oraş. În acest timp, puteau întrezări, pe lîngă linia întunecată a orizontului, ceva nou. Acolo unde păşunile cenuşii păreau să sfîrşească, un şir de formaţiuni ca nişte wigwamuri, unele drepte, altele în-

clinate, unele de culoare cenușiu-cafenie, altele vîrstate cu verde, unele cu o tușă de alb în vîrf, se înălțau, schițate parcă pe cer. Aceste triunghiuri imperfecte posedau o calitate imensă, ceva izbitor și sumbru, care îi provocau lui Froelich un dram de plăcere ori de cîte ori ajungea în vîrful crestei și le vedea. Îl auzi pe Walker, alături, cum i se tăia respirația.

— Ce-s alea? întrebă el.

— Aceia sînt Munții Stîncoși.

Walker exclamă :

— Sînt extraordinari !

Froelich se uită la el și simți că-l iubește pe omul acela ; ochiul, ascuns în carnea aceea rece, vedea, deci ; sub învelișul grăsuliu, pasiunea putea prinde rădăcini, entuziasmul putea crește. Froelich se entuziasmă pentru geniul omului de lîngă el, așa cum intenționase să facă de la început, și simți că Walker crește în înălțime. Atunci cînd era cazul, Walker știa să reacționeze.

— De fapt, zise, cred c-am să-mi scot cravata.

— Scoate-o, îl încurajă Froelich.

Îl urmări pe Walker în timp ce-și desfăcea nodul la cravată, își descheia nasturele de la gît al cămășii, și răsfrîngea în afară, ca în filmele vechi englezești, colțurile mari ale gulerului, peste reverele hainei. Gestul îl duse pe Froelich cu gîndul înapoi la zilele din Earl's Court și plaja de la Brighton, unde englezi de vîrstă mijlocie, radiind de fericire paternă, își expuneau vederii publice o carne palid-rozalie, transpirată, de parcă ar fi vrut să afirme în mod vădit asexualitatea lor. Carnea lui Walker avea același gen de indecență și irealitate, ca și cum n-ar fi existat pentru un scop, ca și cum nici una din funcțiile lui vitale n-ar fi avut ceva comun cu această carne. Dar gestul era mai semnificativ decît atît : era o afirmare de camaraderie și încredere ; era un fel de a abandona o întreagă cultură ; era o promisiune că omul acesta va ceda și va da ceva Americii și orașului Party. Froelich știa că în decursul următoarelor cîteva luni Walker urma să deschidă mai mult decît un guler.

— Bravo, spuse, simțind o caldă înflăcărare de triumf și făgăduință, acum ești un adevărat *beatnik*.

Walker privi munții și își dădu seama că se iviseră tocmai la timp. Fiindcă acel Walker care coborîse din bolidul transcontinental în mijlocul pustiului american, și ședea acum lîngă însoțitorul său care-l înspăimînta, revărsînd asupră-i un comentariu de neînțeles, ca și peisajul copleșitor din jur, nu mai era același om, nu mai era nici pe departe același om care, cu cîteva zile mai înainte, navigase pe lîngă Statuia Libertății cu o fărîmă de speranță în suflet. Atît de multe se întîmplaseră de atunci, și totul numai rău. Ceea ce căutase, din partea lui, era sens și echilibru ; ceea ce i se oferise din partea lumii era opusul — violență, lipsă de sens și anarhie. Aceasta era deci făgăduiala, libertatea ? Dacă da, de ce să te plîngi de propriile tale lanțuri ? Zilele trecuseră, adîncind dezacordul. Ceea ce începuse New York-ul, desăvîrșise călătoria cu trenul spre vest. Se împlineau două zile de cînd, deprimat, călătorise cu trenul străbătînd țara, în timp ce orașele se pierdeau în urmă, înlocuite de șesul fără limite. Copacul dobîndea valoarea unui obiect de lux european, uitat. Cu toată viteza alunecase mai departe, în bătaia clopotelor, străbătînd periferiile orașelor și orășelelor din vestul mijlociu unde cupole cenușii se iviseră pe geamul ferestrei, pe deasupra prăvăliilor de băuturi și a păienjenișului scărilor de incendiu din fier, care se luau la întrecere cu cablurile de înaltă tensiune pentru a crea o senzație de provizorat, de dezordine și învălmășeală. Orașele arătau ca niște așezări doar pe jumătate jalonate, strîns lipite de stepă. Ridicînd vîrtejuri de praf, cîinii sărbătoreau o inerție somnolentă ; băieții își etalau organele genitale pe marginea gropilor de gunoi ; păsări cu picioarele greoaie se mișcau anevoie pe întinsul șesului. Praful de pe canapelele Pullman se împrăștia prin vagon. America devenea tot mai vastă și tot mai puțin controlabilă. Cînd neantul atinse culmea, iar preria ariditatea ei maximă, cînd natura nu mai spunea nimic și făcea și mai puțin, atunci trenul se oprise, pentru a-l depune pe el, și numai pe el, pentru a-l așeza între cerul gol și pămîntul gol, pentru a-l abandona acolo unde firea sa și ideile sale

plăsmuiseră imaginea deșertului arid, a mirajelor licăritoare.

Iar din deșert, întocmai unui *djinn* din nopțile arabe, se ivise Froelich, solid și exuberant, amenințător și lingușitor, un monument de distrugere bonomă, cerînd socoteală. În mașină, cu ochii la șoseaua asfaltată care se întindea înaintea lui spre un viitor lipsit de făgăduințe, gîndul lui Walker se îndreptă spre casă. Un nume estompat prinse formă în mintea lui : Elaine. Walker voia să scape de el, să se simtă prezent aici, dar numele nu-i dădea pace. Intuitiv, Froelich îl prinsese din zbor și-l sfredelise cu o întrebare. Da, se simțea nevoia munților și ei își făcuseră apariția. Dăduse cu ochii de Munții Stîncoși, wigwamuri de piatră, și sămînța care încolțise suficient pentru a-l aduce aici, începu din nou să germineze. Dominau cerul și-l împodobeau. La poalele lor, ca un răspuns parcă, lumea începu să se transforme. Panouri începură să treacă în zbor pe lîngă ei. Avertizau : „Atenție la plugurile de zăpadă" sau „Acordă prioritate" sau „Întinde mîna după o țigară și ești mort". Cîteva case apărură de o parte și de alta a șoselei ; un indicator anunța : „Aglomerare urbană". Apoi apăru o vastă rețea de prestări de servicii pentru drumuri publice, bufeturi și restaurante și stații de benzină, admițînd existența omului și nevoile lui. Acestea se adresau călătorului cu anunțuri laconice, știind limpede că trebuie să fie extenuat : „Mîncare", spuneau, sau „Benzină" sau „Somn" sau (ceva mai misterios) „Viermi". Apoi apăru hotarul citadelei, nota socială : o placardă anunța *Party : Pop. 15 000 de Oameni fericiți și cîțiva morocănoși.* Un panou alăturat făcea cunoscut că „Leii" se întîlnesc joia la prînz la Hotelul Sunshine, proprietatea lui Van der Pelt. Biserica baptistă Aleluia de pe strada principală era „Biserica lui Isus cel *adevărat*". Motelul K.K.K. era recomandat de A.A.A. Iată viața și Dumnezeu și dragostea ; toate acestea puteau exista, chiar și aici, atît de departe ; omul cu inventivitatea sa inepuizabilă reușea să fie sociabil oriunde. Faptul în sine era dătător de speranțe.

— Iată-ne ajunși ! exclamă Froelich, făcînd un gest larg cu mîna, Party ! Mașina execută un zigzag și

Froelich apucă repede din nou volanul. Ăsta-i centrul comercial din vecinătatea casei noastre ; de aici ne cumpărăm articolele de băcănie. Walker văzu o întindere vastă, destinată parcajului, în jurul căreia se adunaseră cîteva magazine ; băcănia, avînd ca reclamă o labă de urs, detașată de trup, purtînd o tavă cu alimente în valoare de cinci dolari, o spălătorie automată numită „*The Doozy Duds*“ și un stabiliment numit *The Big'n Beefy*, dominat de o firmă prezentînd un voluminos crenvurșt bine îndesat cu carne. Cîteva fete îmbrăcate în rochițe scurte, lăsînd impresia că abia se desprinseseră din șirul de baletiste ale unui teatru, treceau printre mașini, purtînd tăvițe. Apoi apărură indicii ale unei vieți sociale mai complicate : cazarma pompierilor, un palat de cristal cu un acoperiș nepotrivit, de cabană elvețiană ; la următoarea intersecție, tribunalul : o clădire boltită, în stil gotic elevat, cu un acoperiș de plumb, apărată de ambele părți de cîte un tun din Războiul civil, cu gura înfundată cu hîrtie, și de un avion aparținînd marinei, căruia îi lipsea elicea. Pierde-vară ședeau tolăniți pe zidurile joase din jur, mestecînd tutun Mail Pouch și reflectînd cu toată înțelepciunea lor de tineri bătrînași la parada care le defila prin fața ochilor.

— Putem să ne oprim la poștă ? întrebă Walker simțindu-se mult mai bine, capabil să facă planuri și pronosticuri. Aș vrea să trimit o telegramă. În străinătate.

— Nu poți trimite telegrame de la poștă, îi spuse Froelich. Se transmit prin Western Union.

— Unde-i asta ? întrebă Walker.

— Oh, poți să telefonezi de la mine de-acasă.

— Mergem la dumneata acasă ? întrebă Walker.

— Îmi închipui că vrei să te speli.

— Să mă spăl ?

— Știi, să te aranjezi puțin.

— Înțeleg, făcu Walker, ușurat. Bine, dacă n-am să provoc vreun inconvenient universității...

Într-adevăr, tare mai voia să se ducă la toaletă ; în tren se abținuse de teamă să nu piardă stația de destinație, și acea mică plimbare de-a lungul șinelor, înspre

deșert, care-l nedumerise atîta pe Froelich, nu fusese altceva decît căutarea unui closet public. Acum, să fie curat și proaspăt era prima ambiție a lui Walker. Privi afară pe fereastra mașinii. O căruță cu coviltir de prerie staționa pe strada principală, și cîțiva locuitori cu bărbi de exploratori și cravate pe elastic se plimbau pe porțiunea de viață activă a orașului, care se întindea de la „Penneys", unde în vitrine atîrnau salopete de fermier, pînă la „First National Bank", care distribuia gratuit balonașe de reclamă. Doi călăreți de rodeo treceau încet, călare pe stradă, blocînd circulația spre încîntarea turiștilor care se îndreptau spre vest, cu saci de apă atîrnînd de barele mașinilor. Tema vechiului și modernului se repeta mereu pînă în centrul orașului : aici, un magazin în sticlă și aluminiu unde costume de ski și cizme *western* se coceau în lumina orbitoare a soarelui, iar dincolo, o clădire victoriană în stil *gargoyl*, Hotelul „Sunshine Van Der Pelt" (Cel mai rece, mai bun și mai sec Martini din Party). Nici urmă de universitate, nici un indiciu, aproape nici o posibilitate că ar putea exista.

— Unde e universitatea ? întrebă Walker.

— Nu ți se pare un loc unde ar putea exista o universitate, așa-i ? întrebă Froelich. Ei bine, asta cam așa e. Totuși, Party are într-adevăr calitățile lui de oraș provincial. De fapt, trebuie să parcurgi optzeci de mile cu mașina pînă la capitala statului — Dimity — ca să afli ora exactă, dar timpul e, la urma urmei, un concept relativ. Universitatea e tocmai afară, la marginea orașului.

— Cum adică ? De ce nu știți ora exactă ?

— Toate orașele vecine au posibilitatea să hotărască prin vot propria lor oră. Uneori există o diferență de două ceasuri între două așezări la numai 5 mile distanță una de alta. Asta-i ce numim noi pe-aici *adevărata* democrație.

— Mie îmi sună a anarhie, spuse Walker.

— Da, ai dreptate și cuvîntul acesta se potrivește la fel de bine în cazul de față. Asta e ce uită oamenii în legătură cu Statele Unite. Își închipuie că e țara conservatorismului și a conformismului. *Okay*, așa și este, se găsește din belșug pe-aici pe la noi și-o să dai de

așa ceva. Dar important e că în ultimă analiză America e liberală și anarhică. O să constați asta și la studenți. Au toți micul lor conservatorism. Unii virginitatea, alții segregația rasială, alții pur și simplu reforme agrare de care n-au habar. Dar acestea sînt doar puncte de sprijin vremelnice în oceanul de confuzii. Adevărata Americă însă e anarhică, e limpede ? Americanii adevărați sînt studenții liber-cugetători, gata să facă orice, dar care nu cred în absolut nimic decît în viață. Să călărească pe spinarea istoriei, în mersul, în fluența ei.

— Am oarecare simpatie față de această atitudine, spuse Walker, dar eu sînt de altă părere în privința stabilirii orei.

— Daa, asta-i de așteptat. Englezii consideră timpul ca pe o invenție a Angliei... toată povestea cu ora meridianului Greenwich. Ora meridianului Greenwich... asta-i ora adevărată, ora absolut fundamentală și puteți trăi ghidîndu-vă după ea pentru că nimeni n-a contestat-o încă. S-ar putea s-o conteste, dar n-a făcut-o încă nimeni. În Statele Unite avem cinci zone orare, și, local, unele variații. Așa că noi știm că timpul e relativ... îl poți manevra, înșela. Froelich ocoli cu mașina trei fete în șorturi bermuda care traversau strada și strigă prin fereastră spre cea aflată mai aproape :

— Hei, dulceață !

— *Hello,* băiete, răspunse fata.

— Astea sînt studente, puștoaice de la universitate, explică el. Poziția americanului față de timp este asemănătoare cu atitudinea lui față de lege. Asta înseamnă că putem să fim de acord sau să nu ne pese. Pe-aici pe la noi ne făceam singuri legile noastre ; și le mai facem încă, într-o anumită măsură. După cum vezi, ne stabilim și ora noastră proprie. Uneori mă gîndesc că acesta e motivul pentru care romanele americane au o mai mare valoare de experiment decît cele englezești. În romanele voastre firul povestirii curge cronologic. De ce ? Ora meridianului Greenwich. În romanele americane timpul și legea sînt talmeș-balmeș ; punctul de vedere primează ; asta din cauză că viziunea și experiența noastră sînt mai fragmentate, mai individualizate. Noi trăim fie-

care în parte în propria noastră sferă de timp şi de valori.

— Da, înţeleg, spuse Walker.

— Sînt eu omul care am fost acum zece ani ? întrebă Froelich. Cred, ca american, că nu. Nu sînt nici măcar omul care am fost săptămîna trecută. Dar dumneata... dumneata ştii ce eşti. Rămîi acelaşi, în orice situaţie. Îţi desfăşori stindardul, cravata tradiţională a şcolii, costumul englezesc, tot echipamentul care te situează în rîndul dumitale. Dar ce este acest rînd ? Cine l-a creat ? Personalitatea noastră se schimbă o dată cu hainele. Noi ne schimbăm întregul sistem psihologic şi fiziologic cînd trecem dintr-o cameră într-alta. Numeşte-mă Proteu.

— Toată lumea îi vede pe străini mai statici decît sînt în realitate, observă Walker. Asta din cauză că primul lucru prin care sîntem identificaţi este naţionalitatea. Dar eu nu duc viaţa morală a tatălui meu...

— Bineînţeles, aprobă Froelich. Aşa e. Noi însă nici măcar nu ne aducem aminte de părinţii noştri.

Acum ajunseseră în cartierul de locuinţe al oraşului. Maşini mari, americane, ca nişte bărci, treceau lent pe străzi şi alunecau tăcute în sus, pe alei împodobite cu plante exotice în spatele cărora se zăreau case albe, strălucind în soare. Pe verande, gospodinele sorbeau băuturi răcoritoare ; aspersoare se roteau în mijlocul peluzelor verzi ; plutea o aromă de pace şi nimeni nu părea să se sinchisească de oră cîtuşi de puţin. Walker privea această viaţă şi-i plăcea.

— Aici locuiesc părinţii, explică Froelich. Republicanii şi pro-fascistii. Poţi să pariezi că sub fiecare verandă există un adăpost de bombe. Garnisit şi cu mitraliere ca să-i împiedice pe neciopliţii din oraş să pătrundă aici. Noi locuim puţin mai încolo.

Imediat, la prima cotitură, Froelich părăsi strada şi parcă maşina în aleea unei mici proprietăţi, de mult nezugrăvită, cu o lungă verandă în paragină.

— Ei, aici e, îl anunţă, deschizînd portiera maşinii. Trebuie o grămadă ca să faci dintr-o grămadă o grămadă, cum a spus o dată poetul anonim.

— Cred că da, spuse Walker coborînd şi el din maşină.

— Așa e. Uneori îmi vine să dau foc la șandramaua asta nenorocită și să încasez asigurarea. Dar e bună. Antidemonstrație de bogăție. Are stil.

O pornire pe cărare. Deodată, un anume mecanism declanșă stropitoarea de pe peluză făcînd-o să se răsucească cu nouăzeci de grade, și să pulverizeze veselă, cu stropi fini de apă, hainele de *tweed* ale lui Walker. Ajuns înainte pe verandă, Froelich deschise ușa-paravan.

— Salut ! Salut ! strigă.

— Salut ! răspunse o voce feminină.

— Poftim înăuntru, îl îndemnă Froelich.

Walker păși pragul intrării care dădea direct într-o cameră de zi, mobilată în acel stil modern sau primitiv al cărui scop general pare să fie de a sugera că nu trebuie să cumperi mobilă adevărată din moment ce în curînd s-ar putea să te muți într-o casă mai bună. În cameră era un divan vechi și patru scaune-fluture, făcute din pînză portocalie întinsă pe un cadru metalic modelat pentru oameni cu două capete. Rafturile de cărți de-a lungul pereților erau din scînduri nelustruite și cărămizi nevopsite. Deasupra lor atîrna un talmeș-balmeș de elemente decorative : măști aztece, tobe bongo, lănci și o hartă Speed a comitatului Leicestershire. Fire *hi-fi* se tîrau în jurul pereților și în cel puțin două colțuri se aflau difuzoare nevopsite ; *pick-up*-ul însuși era așezat pe un raft, cu tot mecanismul la vedere. O arcadă dădea direct într-un dormitor unde era vizibil un pat nefăcut, cu o cămașă de noapte, un portjartier și două sticle goale de coca-cola.

— *Hello !* făcu Patrice Froelich ieșind din bucătărie. Purta o rochie dreaptă care lăsa impresia c-ar fi însărcinată. Avea păr negru și o față prelungă, delicată.

— Acesta e domnul Walker, spuse Froelich.

— *Hello !* îl salută Patrice, întinzînd mîna, ești ud leoarcă.

— A făcut un duș fără să se dezbrace.

— Ei bine, știi, sîntem foarte încîntați să te vedem aici, continuă Patrice. Toată lumea e înnebunită să te cunoască. Cred că nu e om în oraș care să nu fi citit cărțile dumitale.

— Ce drăguț, spuse Walker.

— Îmi pare rău că e atîta dezordine la noi. De fapt credeam că Bernie trebuie să te ducă direct la recepția de la catedra de engleză.

— E adevărat, spuse Froelich, așezîndu-se. Dar m-am gîndit că poate vrea să se împrospăteze puțin înainte. Și-am vrut și să te cunoască. O să facă cunoștință cu niște oameni îngrozitori și am vrut să vadă întîi ceva de calitate. E bine nevastă-mea, nu ?

— O, foarte bine, făcu Walker.

— Ei, nu fi așa de înfiorător de politicos, spuse Froelich. Aici, la noi, spune ce gîndești.

— Asta e exact ce-am gîndit. Soția dumitale e o femeie foarte atrăgătoare.

— E al naibii de bine, adăugă Froelich.

— Ai vrea să te duci la baie ? întrebă Patrice.

— Oh, da, răspunse Walker ușurat. De secole vreau să mă duc la toaletă.

— Condu-l, Bernie.

— Uite-aici, spuse Froelich.

Îl conduse pe Walker la baia pe ușa căreia atîrna un cartonaș pe care Froelich îl întoarse, oferind astfel privirii un mesaj : „Ocupat. Compania aeriană United States".

Walker se așeză pe closet și, auzindu-i pe soții Froelich rîzînd afară, se simți prost. O dată îl auzi pe Bernard Froelich spunînd : „Ce figură !" La un moment dat i se păru că i se strigă ceva. O clipă mai tîrziu ușa se deschise. Walker, așezat acolo în contemplație, își încrucișă mîinile acoperindu-și fața și spuse :

— Ieși afară !

— Voiam doar să știu, Martini sau Manhattan ? întrebă Froelich, adăugînd : Ce-ai de ascuns ?

— Martini, răspunse Walker. Cînd ieși din baie, îl văzu pe Froelich amestecînd, cu un bețigaș de sticlă, Martini în niște pahare.

— Iartă-mă, îi spuse acesta, știi cum e. Aici e vestul liber și fără forme.

— Într-adevăr, făcu Walker.

— Nu-l lua în seamă pe Bernie, i se adresă Patrice. E un caz psihopatic de cînd se știe. Ei bine, ești aici. Asta-i grozav. Sper că-ți place Party.

— Hai să mergem afară pe verandă, propuse Froelich, și să începem să ne cunoaștem cu adevărat.

— Ei, ia-o binișor, interveni Patrice. Bănuiesc că domnul Walker a avut o călătorie foarte obositoare. Cum a fost ?

— Da, obositoare, încuviință Walker.

— Ar fi dezamăgit dacă n-am menține ritmul ăsta rapid de viață despre care se vorbește atîta în Anglia, spuse Froelich. *Okay*, acum hai să-i punem niște întrebări într-adevăr de examen. Uite, așază-te acolo, la umbră. Unde nu putem să te vedem.

— Îmi place costumul ăsta, făcu Patrice, e din *tweed* Harris ?

— Da, spuse Walker, dar e complet ud.

— Vrei să te schimbi cu ceva de la Bernie ?

— Nu, nu vrea, se amestecă Froelich. Ce vrei să faci, să-i distrugi personalitatea ? Costumul ăsta e genul lui. Nu-ți face griji, soarele e fierbinte și-o să se usuce repede.

— Vorbind de Harris, spuse Patrice. E adevărat că vei locui la familia Bourbon ?

— Harris e prenumele lui Bourbon, explică Froelich.

— E adevărat, răspunse Walker. M-a invitat să stau la ei pînă cînd voi găsi o locuință potrivită.

— Foarte bine, spuse Patrice, deși te-am fi putut găzdui și noi aici. Ți-ar fi plăcut mai mult.

— Da, și de ce nu ? întrebă Froelich. Am avut intenția să te invităm dar Harris a făcut-o înaintea noastră.

— Oh, nu mai pot primi acum, răspunse Walker.

— Ei, *okay*, dacă nu poți, nu poți.

— Nu, Bernie, domnul Walker are dreptate, din moment ce a acceptat invitația.

— Presupun că nu se mai poate, numai că Bourbon are copiii ăia cam nebuni. O să-ți facă o viață insuportabilă.

— Daaa, ar fi trebuit să-l avertizăm din timp. Atunci ar fi putut să vină aici.

— Ce e cu copiii ăia ? întrebă Walker bănuitor.

— Păi, spuse Patrice, băiatul cel mai mare, adică

Crispin, e un *d. j.*, un delicvent juvenil. Termină liceul anul viitor.

— Atunci o să devină un delicvent adult, spuse Froelich. Asta-i un progres ; dacă ai de gînd să fii delicvent, de ce să fii juvenil ?

— Ce face de fapt ? întrebă Walker.

— Oh, umblă cu o bandă ciudată, fură mașini, le împinge de pe parapete în prăpastie, căutînd senzații tari, ia droguri, genul ăsta de lucruri. Se poate spune că e un copil normal din părinți intelectuali. Dacă intelectual e cuvîntul potrivit pentru Harris Bourbon.

— E un dezechilibrat, explică Patrice. Toți sînt, dar el e extrovertit și a devenit delicvent, pe cînd cei mai buni copii de pe-aici sînt introvertiți și devin psihopați. Îi prefer pe aceștia din urmă.

— Așa e, încuviință Froelich. Ceea ce ne trebuie în țara asta e un guvern care să declare sinuciderea preferabilă crimei.

— Apoi sînt gemenii. Soții Bourbon s-au abținut vreo doisprezece ani după ce l-au avut pe Crispin, au încetat cu desăvîrșire să aibă relații sexuale. Cred c-au simțit că a fost un eșec, văzîndu-l pe Crispin. Uneori asta mă întristează. Dar apoi s-au apucat din nou și au apărut cu gemenii ăștia.

— Cred că dacă ar exista vreo unitate de măsură pentru astfel de lucruri, gemenii sînt și mai răi.

— Cum adică ? întrebă Walker.

— Păi, s-au gîndit c-au fost prea îngăduitori cu Crispin, așa că au încercat să-i domine pe gemeni, i-au făcut să-l urască pe tatăl lor și să-l venereze și așa mai departe. Doctorul Bourbon a acționat asupra propriului său super-ego și și-a dezvoltat un buchet de trăsături autoritare. Bănuiesc că o să te roage să încerci asupra lor ceva din disciplina voastră engleză. Doctorul Bourbon și-a comandat un baston care i-a fost expediat din Anglia cu vaporul. Brandy, asta-i fata din perechea de gemeni, l-a lovit peste față cu el. A stat două zile la spital.

— I-am spus lui Bourbon c-ar fi trebuit să rămînă abstinent sau să încerce adulterul, dar sexualitatea asta monstruoasă l-a înfrînt.

— Ce fel de om e ? întrebă Walker.

— Harris ? Oh, Patty, ce fel de om e ? Găsesc că e teribil de greu să-ți amintești de el o dată ce-a ieșit din cameră.

— Păi, e un fel de încrucișare între Samuel Johnson și un *cowboy* din Texas. E un fel de tip impresionant de neimpresionant.

— Nu, nici măcar. Aș zice că e neimpresionant de neimpresionant. Cînd m-am dus la el azi dimineață să împrumut mași... malaxorul electric, era afară în curte, într-un costum „Brooks Brothers", trăgînd la țintă în niște sticle. Asta mi se pare un fel de imagine fundamentală a lui. Și mi-a spus : „Ho, mă băiete, știi, fiule, chestia asta cu ereditatea devine tot mai misterioasă pen' mine pe zi ce trece. Alphonse, ăsta-i unu din gemenii mei, intră în baracă azi dimineață în zori și mă-sa îi zice lui cevașilea, și știi, el începe să rîză. Mi-am bătut capul toată ziua dar tot nu pricep de ce. Pen'că mă-sa și eu — noi nu rîdem niciodată".

— O, Bernie, îi creezi domnului Walker o imagine greșită.

— Nu cred asta.

— De ce are revolver ? întrebă Walker.

— Păi, ăsta e vestul, știi Jamie, explică Froelich. E într-adevăr un ținut aspru. Pe aici, ei bine, omul trebuie să fie în stare să se apere. Gura ferecată și pistolul slobod.

— Nu-l crede, făcu Patrice.

— Știi să tragi cît de cît, domnule Walker ?

— Nu.

— Ei, atunci umblă prin mijlocul străzii și fii cu ochii în patru.

— Nu mai e așa, spuse Patrice. Întîmplător domnul Bourbon e o fărîmă din vechiul vest, pînă la un punct.

— Da, poți să repeți asta, pînă la un punct.

— Dar pe-aici mai dăinuie multe din trecutul vestului.

— Mda, ei bine, făcu Froelich dînd dușcă băutura, e timpul s-o luăm din loc, străine. O grămadă întreagă de indivizi te așteaptă de mult.

— E lume care m-așteaptă ? întrebă Walker. Tocmai mă gîndeam la asta.

— Da, așteaptă de o bună bucată de timp, spuse Froelich. Mai bine să nu le spui că ne-am oprit aici.

— Ei bine, mi-a făcut într-adevăr plăcere să te cunosc, James, îi zîmbi Patrice. Treci pe la noi cît de curînd, să luăm masa împreună. Și, știi, dacă ai vreo problemă sau dificultate, cheamă-ne. Noi toți de-aici te-am așteptat cu nerăbdare. Ești exact omul de care are nevoie orașul ăsta.

Afară, țîșnitoarea, așteptînd ca Walker să reapară, se învîrti din nou dincolo de cursa normală și-i umplu încă o dată manșetele pantalonilor cu apă. Walker se urcă în mașină și porniră spre incinta universității, pe lîngă căminele de băieți și de-a lungul lacului; Bernard Froelich și cel care era exact omul de care avea nevoie orașul, străinul din est.

— Cum ți-a plăcut Patrice? întrebă Froelich.

De data asta la vechea întrebare se putea da un răspuns pozitiv.

— Foarte mult, spuse Walker.

Între timp, în incinta universității, la catedra de engleză, oaspeții adunați așteptau. Se reuniseră cu două ore și jumătate mai devreme, în toiul căldurii de după-amiază, care-i obligase să bea apă de la gheață și să-și facă vînt unul altuia ca să se răcorească. De cinci ori emisarii lor se întorseseră cu vești despre autobuze goale și trenuri lipsite de Walker; de cinci ori se orînduiseră în poziție de bun-venit. Acum rectorul Coolidge plecase la o altă întrunire, iar domnul Bourbon, luînd o hotărîre nebunească, cumpărase din fondurile catedrei coca-cola la toată lumea, ceea ce pe unii îi reînviase, pe alții îi terminase definitiv. Doamne în vîrstă, cu rochii lăbărțate, profesoare care predau literatură pentru copii, ședeau pe jos, cu pantofii scoși, îngrădite de o pădure de picioare, meditînd vag la micul Hans rătăcit în pădure și la casa de turtă dulce. Tineri preparatori în costume „Ivy League", tineri evrei cu o pregătire strălucită, care obținuseră titlul de doctor în filozofie la Columbia de la vîrsta de optsprezece ani, discutau aprins despre tema incestului în *Ancrene Riwle*. *Beatnik*-ul catedrei, care preda cursul „Romanul și Fascismul" stătea rezemat de

perete și spunea visător : „Omule, ascultă liniștea asta !“ Cindy Handlin, o absolventă blondă și mlădioasă, îi vorbea apaticului specialist în fonetică, Ewart Hummingbee, despre obiceiul ei de a așterne în caiet cîte o poezie, seară de seară, înainte de a se duce la culcare ; făcea asta de patru ani și avea ambiția să publice o culegere voluminoasă, cea mai voluminoasă culegere de poezii care se văzuse prin partea locului de o bună bucată de vreme. Hamish Wagner rîdea zgomotos în timp ce povestea o istorioară despre un absolvent, care vrînd să ia un interviu unui celebru autor american, fusese alungat de pe proprietatea acestuia și aproape devorat de ciinii romancierului.

— Întîmplarea i-a influențat aprecierile critice ? întrebă interlocutoarea sa, dr. Evadne Heilman, o doamnă corpolentă cu o voce tunătoare.

— Nu, răspunse Wagner, dar cred c-a fost cel mai important eveniment din viața lui.

Covrigii — pretzel — se terminaseră, arahidele dispăruseră și cîțiva din cei prezenți uitaseră motivul care-i reunise. Cu toate acestea toți admiteau, vag, că au datoria de a rămîne neclintiți pînă cînd se va întîmpla ceva — pînă cînd cineva va avea un atac de cord sau pînă cînd doctorul Bourbon va pleca. Bălăcindu-se în nefericirea comună, își treceau din mînă în mînă pahare, pe deasupra capetelor, și inhalau fum de țigară, jurînd, în secret, că nu mai doresc să-și revadă colegii cel puțin un an.

Doctorul Bourbon cu cele șase picioare și șase inci ai săi rezemați de peretele de lemn al clădirii catedrei de engleză, era îngrijorat. Își reamintea de scriitorul bursier pe care-l detestase cel mai mult — un poet de pe coasta de est, care purta întotdeauna pantofi de tenis și cămăși descheiate pînă la brîu, care reușise să dea gata 400 de topuri de hîrtie *in cvarto* din rechizitele catedrei, recordul de consum în materie, și care, între timp, fusese arestat de poliția statului California pentru că emitea pe unde scurte mesaje obscene mașinilor poliției aflate în misiune. Avea simțămîntul stînjenitor că experiența se va repeta. O vreme, presupusese că originea engleză reprezintă o garanție de securitate, dar lunga

așteptare și faptul că mai toți romancierii englezi actuali aveau reputația de a fi proletari, iar scopul artei lor era hărțuirea burgheziei, îl făcea să se simtă întunecat și deprimat. De asemenea, nu prea știa ce va face cu acest om, dacă și cînd va sosi. Unii dintre membrii mai tineri ai corpului profesoral, grupul pe care doctorul Bourbon îl denumea clica „Partisan Review", tineri inteligenți care credeau în cel mult un Dumnezeu și aveau moțiuni de semnat ori de cîte ori se duceau să-i vadă, discutaseră la o ședință de catedră ca scriitorului-invitat să nu i se ceară să facă absolut nimic ; el nu trebuia să aibă vreo menire, ci pur și simplu să existe. Doctorul Bourbon fusese silit să protesteze ; nu se putea gîndi decît la un singur cuvînt pentru a defini propunerea, și îl rostise :

— Socialism ! strigase el.

Dar ce se petrecea ? Podeaua din lemn de la intrare răsună de zgomotul pașilor și ușa se dădu de perete. Bourbon își întinse gîtul peste mulțime ; în același timp o voce exclamă : „Froelich l-a găsit !" și masa de oameni se electriză, împingîndu-se, chicotind, ciupindu-se unii pe alții. În fața lor stătea o siluetă stîngace, obosită, abătută. Înregistrară forma corpolentă, înfățișarea tinerească dar extenuată, costumul din *tweed* Harris, atît de evident nepotrivit încît putea fi considerat o excentricitate. Walker, a cărui neînsemnată experiență socială se rezuma la o izbîndă într-o dispută despre avort, la obiceiul de a citi în timp ce vorbea și la cîteva izbucniri efemere de desfrîu, încerca să preia comanda unor resurse pe care nu le avea. Rămase tăcut. Din întîmplare, a fost de ajuns.

— Hep, hep, bătrîne, noroc ! strigă jovial un bărbat masiv care stătea mai în față, cu o cheie Phi Beta Kappa legănîndu-se ostentativ pe șold. Mă tem că n-am pregătit ceaiul.

— Nu-l lua în seamă pe Hamish, spuse o femeie voinică, apropiindu-se și prinzîndu-l de cot. Eu sînt Evadne Heilman. Sînt specialistă în Chaucer.

Își cuprinse unul din sîni cu un gest intim pe care Walker îl înțelese doar o clipă mai tîrziu ; căci, brusc, se

aplecă înainte, îl înhăţă de rever, trăgîndu-l într-o parte apoi în jos :

— Au ! exclamă Walker.

— Doar o mică formalitate, explică domnişoara Heilman cu dinţii strînşi. Acum eşti gata să-i înfrunţi !

Evadne Heilman îi dădu drumul şi atunci Walker descoperi pe rever un bileţel învelit în celofan care suna ca inscripţia de pe o lespede funerară : JAMES WALKER, A. B. (NOTTINGHAM, ENGLAND) INVITAT DE ONOARE. Observă că toată adunarea purta cîte un asemenea bileţel. Un bărbat înalt şi osos cu un *blazer* şi o cămaşă sport largă, care, strîngînd între dinţi o pipă, îşi etala albeaţa dentară în contrast cu bronzul cafeniu intens al pielii, îşi croi drum prin mulţime.

— Salut, fiule, zise. Sîntem onoraţi să te vedem printre noi. Ai făcut o călătorie plăcută pînă aici ?

— Groaznică, făcu Walker cu resentiment, credeam că m-am rătăcit în mijlocul deşertului.

— Păi, am pierdut cinci membri ai catedrei chiar anul trecut în accidente de călătorie. Zău, bine faci că ţi-e frică. Eu mi-s Bourbon, şeful acestei mici bande. Îţi transmit scuze din partea rectorului Coolidge. Trebuia să fie la penitenciar la ora şase. Dar o să-l mai întîlneşti.

— Ah, splendid, înţeleg. O să fie eliberat pe cauţiune, glumi Walker.

Bourbon chicoti, apoi spuse confidenţial :

— E ceva ce-ar trebui să-ţi mărturisesc din capul locului, să ştii că n-am ajuns să citesc cărţile dumitale grozave. Eu am rămas la epoca elizabetană, pînă la modernii ăştia mai am un drum lung, aşa că-i las pe mîna lui... ah, Dar l-ai cunoscut pe doctor Froelich. Călăreşti mult, domnule Walker ?

— Pe bicicletă.

— Niciodată pe cal ?

— Nu.

— Nici măcar pe un Pegas înaripat ? întrebă Bourbon cu un surîs binevoitor. Iartă-mă. Trebuie să încerci o dată. P-aci prin partea locului am format o gaşcă sportivă de călăreţi clasa-ntîi. Îşi scuturară pipa în palmă, o vîrî în buzunarul de sus, şi se îndreptă de şale înălţîndu-se astfel cu încă vreo cincisprezece centimetri, apoi

spuse : Hai s-o-ntindem dincolo, în partea ailaltă a camerei, să faci cunoştinţă cu doamna Bourbon ; vrea tare mult să te cunoască.

— Călătorie tip-top, hai ? întrebă bărbatul voinic cu cheia Phi Beta Kappa cînd trecură pe lîngă el. Ia spune ce mai face regina ? Bine, sper.

— Cred că da, răspunse Walker.

— Acesta e doctor Wagner, doctor Walker. Doctor Wagner se ocupă de literatura medievală.

— *How do you do ?* îl salută Walker.

— Binişor, mulţumesc, răspunse Wagner ca la o întrebare. Ne mai vedem noi pe-aici, pa, pa.

— Un tip hazos, doctor Wagner ăsta, spuse Bourbon, tîrîndu-l înainte.

— Mă întrebam, spuse Walker, dacă există ceva de băut ?

— Mi-e teamă că ai ghinion, doctor Walker, sîntem la regim sec aici. Asta-i o instituţie subvenţionată şi de stat şi introducerea băuturilor alcoolice în incinta universităţii e interzisă de regulament. Dar să-ţi spun ceva, bem totuşi coca-cola. Domnişoară Handlin, strigă el către o fată tînără, cam de douăzeci de ani, care-l examina pe Walker cu ochi strălucitori. Domnişoară Handlin, acesta e doctor Walker, romancierul englez şi oaspetele nostru de onoare, şi mă-ntrebam dac-ai vrea să ne faci o favoare. Ia te rog bănuţul ăsta de 10 cenţi şi adu pentru doctor Walker o sticlă de coca-cola de la automatul din capătul holului, ţinînd seama c-a făcut tot drumul ăsta din Anglia ca să fie cu noi azi aici. Vrei ?

— Sigur că vreau, răspunse domnişoara Handlin, zîmbindu-i larg lui Walker.

— N-am ştiut că se poate conduce o universitate şi fără *sherry,* spuse Walker încercînd să păstreze un ton glumeţ.

— Ne descurcăm noi, ne descurcăm, răspunse imperturbabil Bourbon. Eu însumi am beneficiat de o bursă Rhodes la Oxford, dar unele lucruri îs la fel şi unele dimpotrivă şi ăsta-i unul din lucrurile care e dimpotrivă. Eu zic c-aşa-i şi-n viaţă. Asta-i doamna Bourbon. E englezoaică.

Așadar aceasta era femeia slabă și cu nas ascuțit care dăduse naștere gemenilor, după ce în prealabil întrerupse relațiile sexuale timp de doisprezece ani ; spuse :

— Daa, l-am cunoscut pe Harris la Oxford cu mulți ani în urmă. Îmi amintesc încă orașul și îl iubesc. Ai fost pe-acolo ? Accentul ei era hibrid, ca și persoana. Uimitor cît de repede uiți, totuși. Rămîi aici în State și-ți dau doar doi ani. Timp de doi ani poți să rămîi englez și să faci toate lucrurile acelea ciudate pe care le fac englezii, și toată lumea va zice : „Vai ce grozav și distins !" Apoi... devii american, sau te întorci acasă. În ambele cazuri ți-ai pierdut privilegiile. Așa că trebuie să profiți acum, domnule Walker, cît timp poți beneficia de ele. Te afli într-o poziție favorizată.

Walker se uită în ochii ei pătrunzători și-și dădu seama că-i spune ceva interesant. Răspunse :

— Dar poate fi și obositor.

— Și fals, adăugă doamna Bourbon. Știu, dar e o minciună plăcută, cît timp durează. Atîta timp cît nu-i acorzi o prea mare importanță.

— Ei bine, făcu Walker cu dezinvoltură, atunci poate că voi încerca să profit de situație. Ar fi prima dată.

— Oh, haide, doar ești un om celebru.

O voce îl salvă pe Walker de răspuns :

— Coca ? întrebă domnișoara Handlin. Doctor Walker, vreau doar să vă spun că anul viitor am să particip la seminarul dumneavoastră de creație literară și că aștept cu foarte mare nerăbdare. Tocmai am terminat de citit ultimul dumneavoastră roman. E o carte deosebită, admirabilă.

— Mulțumesc, spuse Walker.

— O carte fascinantă.

— Mulțumesc, repetă Walker.

— Doctor Walker, voiam să vă pun doar o întrebare, dacă doamna Bourbon nu se supără, vă supărați doamnă Bourbon ?

— Nu, haide, ia-l. Tocmai îl sfătuiam să profite de viață cît timp are posibilitatea.

— Ei, da, fără-ndoială, cred că toată lumea ar trebui să se bucure de viață atît cît e omenește cu putință, pentru că de aceea existăm. Așa cred.

Walker se lăsă condus de domnișoara Handlin.

— Oh, doamna Bourbon e o persoană încîntătoare, spuse ea. Voiam să vă întreb, știți, cum scriți ? Vreau să zic, știți, scriți direct la mașina de scris sau întîi de mînă sau cum, în ce fel scriți ?

Domnișoara Handlin avea un bust care se ridica și cobora repede în timp ce vorbea, absolut cel mai bun lucru pe care-l putea face. Purta o cămașă încheiată cu nasturi în față și o fustă strîmtă ; avea ciorapi fără dungă și pantofi albi ; era elegantă, dar nu pe măsura fetelor de la Hillesley. Walker zise :

— Am avut impresia că e o persoană cam dificilă.

— Doamna Bourbon ? Fetele o adoră, nu alta. Sînt sigură că e încîntată că avem un englez printre noi.

— Are vreo importanță în ce fel scriu ?

— Oh, sigur că are importanță pentru că întotdeauna trebuie să găsești calea care îți convine, știți, trebuie să ai totul exact așa cum trebuie. Vreau să zic, și eu scriu puțin, știți, și-am încercat tot felul de metode de a scrie, știți, ca de exemplu așezată pe scaun, sau culcată, sau în baie, de toate, și am constatat că uneori merge strună dar alteori pur și simplu mă poticnesc. Dumneavoastră vă poticniți vreodată ?

— Nu prea des. Ei bine, scriu de mînă și apoi copiez la mașina de scris.

— Și asta-i tot ?

— Da.

— Tipul care-a fost aici anul trecut nu putea să scrie decît dacă simțea miros de cai prin preajmă.

— Regret, spuse Walker, aș vrea să pot spune că scriu atîrnat de tavan cu un scripete, dar n-ar fi adevărat.

— Păcat, eu socotesc că dacă ați putea găsi o poziție nouă ar fi mult mai interesant.

— Te referi tot la scris ? întrebă Walker surprins.

— Păi,... ah, înțeleg, v-ați gîndit la relațiile sexuale.

Walker descoperi că ochii tineri strălucitori ai domnișoarei Handlin îl fixau plini de curiozitate.

— Mă bucur c-ai spus asta. Înseamnă că și dumneata ai observat analogia. Scrisul e chiar ca relațiile sexuale. A spus Freud asta pe undeva ? Trebuie să fi spus.

— Nu știu. Dar îmi dau seama c-o să avem un seminar grozav, conchise domnișoara Handlin.

— Sper că da.

Deodată Walker observă că domnișoara Evadne Heilman, al cărei umăr rotofei se frecase un timp în mod familiar de al său, și ale cărei fese se întîlniseră cu ale sale în timp ce stăteau spate în spate în înghesuială, fusese rotită așa încît acum se afla cu fața spre el.

— Pot să vă smulg o clipă ? îl întrebă. Să ne așezăm jos pe parchet și să stăm de vorbă. Pot să iau o înghițitură din coca-cola dumneavoastră ?

— Cu plăcere, spuse Walker după ce găsiră un spațiu liber la perete.

— Vă place aici ?

— Nu știu.

— Vă lipsește ceaiul de după masă ?

— Nu.

— Ce v-a făcut să alegeți universitatea Benedict Arnold ?

— Ea m-a ales pe mine.

— Și de ce ne-ați preferat pe noi, de ce vestul ?

— Ignoranță, doamnă, simplă ignoranță.

— Ca și doctorul Johnson. Adică celebrul *Samuel Johnson ;* spun asta pentru că Universitatea Benedict Arnold are și ea un doctor Johnson al ei, care a descoperit niște lucruri fascinante în fermentația drojdiei de bere. Îi înapoie sticla de coca-cola.

— Nu, goliți-o, vă rog, stărui Walker.

— Știți, sînteți așa de *politicos* ! Ei, se pare că sînteți un scriitor foarte strălucit. Tocmai am citit un articol despre cărțile dumneavoastră și dacă faceți tot ce scrie acolo, atunci, frățioare, felicitările mele.

— Oh, dar ce fac ?

— Descurcarea firelor existenței era un lucru de care îmi amintesc în mod special. Așezarea într-un context social imediat și presant a problemelor eterne ale omenirii ; prezentarea și totodată contestarea anarhiei vieții și a moravurilor moderne ; dezvoltarea unei metafizici din propria dumneavoastră incertitudine și disperare. Și altele la fel, spuse domnișoara Heilman.

— Cine a scris acest articol ?

— Păi, doctor Froelich al nostru.

— Froelich ?

— Da, cel care v-a întîmpinat la gară. Articolul a apărut în *Studii asupra romanului modern*. Pot să vă dau pasajul acesta. L-aţi putea tatua în dosul urechii.

— N-am ştiut că doctorul Froelich a scris despre mine.

— Da, de aceea vă aflaţi aici, este expert în dumneavoastră. Ştie şi ce fel de scaun aveaţi la trei ani. Nu eraţi la curent ?

— Nu ştiam că cineva e expert în mine, făcu Walker, nici eu însumi nu sînt.

Bărbatul cel voinic cu cheia Phi Beta Kappa, doctor Hamish Wagner, se apropie şi se rezemă de perete în faţa lui Walker.

— Cum merge cu criketul, bătrîne ? întrebă el.

— Anglia s-a străduit din răsputeri să obţină 165 de portiţe în ultima probă, după cum relatează presa din New York, răspunse Walker

— 165 de portiţe, eh ?

— Nu, asta înseamnă că am marcat 165 de puncte.

— Deci nu prea multe, nu ?

— Da, nu prea multe.

— Ei bine, făcu Wagner, mare ghinion.

Acum doctorul Bourbon venea bălăbănindu-se spre ei, împrăştiind mulţimea pe măsură ce se apropia.

— Aci erai, băiete, zise, păi se apropie asfinţitul. Ce-ai zice dacă am întinde-o acasă la *ranch* să ne frigem cîte o halcă de cotlet gros ?

— Îmi sună plăcut la ureche.

Doctorul Bourbon ridică mîna în sus, aşa încît atinse tavanul şi rosti cu o voce profundă, tunătoare :

— Ei, oameni buni, noi o luăm din loc ; seara bună la toţi.

Adunarea tăcu şi în timp ce doctorul Bourbon îi făcu semn cu capul, Walker îşi dădu seama că lumea aştepta ca şi el să spună ceva.

— Noapte bună, zise, şi mulţumesc foarte mult. Apoi, simţind că suna puţin cam şters, adăugă ceea ce-şi închi-

puia el că este o expresie tipic americană : „Țineți-vă bine !“ spuse.

Privind roată la fețele celor adunați îl văzu pe Bernard Froelich hohotind de rîs. Apoi doctorul Bourbon îl luă de un braț, doamna Bourbon de celălalt și străbătură în marș holul de lemn, ieșind afară în aerul înmiresmat. Deși soarele apunea, seara rămînea fierbinte și înăbușitoare. Îl conduseră spre o mașină care semăna în chip ciudat cu cea cu care îl întîmpinase Froelich la gară. Bourbon, cu o politețe de *cowboy*, deschise portiera din față pentru cei doi pasageri ai săi. Cînd Walker făcu o mișcare ca să se urce în spate, doamna Bourbon îl trase de braț.

— Putem intra toți în față, zise ea.

Atunci doctorul Bourbon ocoli mașina prin spate ca să se urce la volan și cei dinăuntru îl auziră scoțînd un strigăt.

— Ei drăcia dracului ! izbucni el și fața îi apăru la geam. Iertați-mi expresia, oameni buni, dar un ticălos mi-a paradit apărătoarea din spate. Trebe s-aranjăm asta mîi-neață. Se urcă și porni motorul.

— Asta nu e mașina doctorului Froelich ? întrebă Walker în naivitatea sa.

— Mașina doctorului Froelich e un Chevvy 37 pă care nu reușește s-o urnească de cîteva săptămîni. Ți-a spus că asta-i mașina lui ?

— Cred c-am înțeles eu greșit, răspunse Walker.

— El a paradit-o ?

— Am avut un accident la gară.

— Ce spui, făcu doctorul Bourbon. Era atîta circulație în pustietatea aia ?

— Nu, nu era nimeni prin preajmă.

— Cred c-ar fi mai bine să lămurim asta cu doctorul Froelich, observă doamna Bourbon pe un ton sumbru și o porniră pe aleile din incinta universității.

— Nu mi-a spus nimic, făcu Bourbon pe gînduri. Îi un tip grozav de ciudat, doctorul Froelich. Un om destul de deștept dar fără nici o bază etică.

— E un mincinos fără pereche, spuse doamna Bourbon.

— Dar un tip grozav de deștept.

Soții Bourbon aveau ceva cumpătat și reconfortant, iar Walker se lăsă pe spate ca să guste plimbarea cu mașina cît mai era încă în bunele lor grații.

— Îmi pare rău de soția lui, reluă doamna Bourbon. E o fată drăguță. O s-o cunoști.

— Am cunoscut-o, spuse Walker, e foarte drăguță.

— Nu-mi dau seama cum îl poate suporta, remarcă doctorul Bourbon.

— Ar putea să se ocupe ceva mai mult de casă, sublinie doamna Bourbon.

— Mie mi-a plăcut destul de mult casa, recunoscu Walker.

— Am crezut, făcu doamna Bourbon, că i-ai cerut să-l aducă pe domnul Walker direct la recepție ?

Doctorul Bourbon se uită indispus la soția lui.

— Așa i-am și cerut, răspunse el.

Acum ieșeau din incinta universității.

— Ce mare e ! exclamă Walker.

— O să fie și mai mare, observă doctorul Bourbon. Eu cred, zău așa, c-ar trebui să-ți spun cîteva vorbe de avertisment. Le spun tuturor noilor veniți. O grămadă de oameni vin din est așteptîndu-se să găsească aici o atmosferă progresistă. În unele privințe e-adevărat. Vestul progresează. Avem o țară nouă, și ne făurim singuri propria noastră viață. Dar n-o să găsești p-aici experiențele de educație ultramoderne care se practică la City College, Hunter, Bennington, locuri d-astea. Cel care ne finanțează în principal, un petrolist din Texas, a ținut acum cîteva zile un discurs unde a spus că greșeala pe care o face America este aceea de a suprima sclavia, în loc de a o extinde și asupra albilor. Eu numesc asta gîndire reacționară. Da trebe să ții seama și de acest gen de lucruri p-aci pă la noi.

— Înțeleg, spuse Walker, ghemuit între soții Bourbon, simțind cum aerul tare îl îmbie la somn.

— Noi locuim departe, tocmai afară din oraș, continuă doctorul Bourbon. Acum sîntem la marginea orașului. Vezi magazinul acela de băuturi alcoolice ? De acolo se poate cumpăra băuturi.

— Putem să oprim ? întrebă Walker.

Bourbon păru surprins dar răspunse :

— Da, sigur, și trase mașina în perimetrul de parcare.

— Doar o clipă, spuse Walker.

În interiorul magazinului, un belșug de sticle, multe din soiuri pe care nu le mai văzuse niciodată, îl orbiră cu visuri de promiscuitate alcoolică. Proprietarul, cu o pălărie Stetson, trăgînd dintr-o țigară de foi lungă și subțire, apăru din fund și zise :

— Salutare !

— *Hello* ! făcu Walker. Se pare că nu nimerise salutul potrivit. Omul întrebă :

— Ai peste douășunu ?

— Am peste treizeci, răspunse Walker. Am copil de șapte ani.

— Ai carnet ID ?

— Ce-i aia ?

Omul deveni bănuitor.

— Identitate. Carnet de conducere.

— Nu conduc, spuse Walker.

— Atunci cum dracu ai ajuns pînă aici ?

— Am fost adus.

— Păi, făcu omul, nu pot să te servesc decît dacă depui un jurămînt.

Walker, care era gata să jure, se uită la micul bloc-notes pe care omul i-l împingea în față. Pe el stătea scris : Depunînd jurămîntul, atît vînzătorul cît și cumpărătorul trebuie să ridice mîna dreaptă. Vînzătorul trebuie să întrebe : „Juri că ai 21 de ani sau mai mult ?“ Cumpărătorul trebuie să răspundă „da“ sau în caz contrar i se refuză vînzarea.

— Ai habar ce pedepse se dau pentru sperjur ? întrebă omul. *Okay*, ridică mîna dreaptă. Juri tot spanacul care stă scris acolo ?

— Jur, făcu Walker.

— Semnează formularul. Ei, acum cu ce te pot servi ?

„O cutie de chibrituri“, ar fi vrut să răspundă Walker, dar proprietarul părea prea amenințător, așa încît ceru sticla de *scotch* pentru care venise. Cînd ieși din magazin, o oferi gazdelor sale.

— Ei, asta-i grozav de drăguț din partea dumitale, spuse doctorul Bourbon debreind. Doamna Bourbon și cu mine nu ne-atingem aproape niciodată de băuturi d-astea, doar cînd avem musafiri p-acasă... grozav de drăguț.

— A trebuit să depun un jurămînt, explică Walker.

Bourbon părăsi șoseaua principală care se pierdea în mijlocul pămîntului sterp și apucă pe un drum de zgură. Spuse :

— Asta nu-nseamnă nimic, o grămadă de studenți vin aici și jură fals pîn'se-nvinețesc.

La marginea șanțului apăru o cutie de scrisori cu numele BOURBON gravat pe o diligență trasă de cai, lucrată în fier. Bourbon conduse mașina prin iarba înaltă pînă la o porțiune netezită în fața unei case moderne, lungi și joase, de tipul celor pe care Walker învățase din reclame să le numească „stil-ranch". Doamna Bourbon se dădu jos din mașină și spuse :

— Poftim înăuntru.

În timp ce înaintau pe poteca cu prundiș de undeva din imediata apropiere, răsunară împușcături și Walker fu cît p-aci să scape sticla pe care o ducea în mînă.

— Crispin i-acasă, constată doamna Bourbon, pe un ton neutru și deschise ușa-paravan.

Înăuntru, locuința era întunecată și răcoroasă.

— Am vrea să te simți ca la dumneata acasă, spuse doamna Bourbon.

Invitația era ușor ilariantă ; casa aceasta făcea parte dintr-un univers economic deosebit de tot ce cunoscuse Walker pînă acum. Decorația era modernă, se vedeau tavane cu grinzi aparente și pereții de lemn lăcuit erau ornamentați de jur împrejur cu măști și alte obiecte primitive. Dormitorul destinat lui Walker se dovedi a fi la parter ; doamna Bourbon îl conduse înăuntru și se așeză pe patul mare, frumos acoperit cu o cuvertură de nylon cu floricele. Netezi cu palma un prosop de baie, două prosoape pentru mîini și unul pentru față cu desene înflorate, asortate și declară :

— Garnitura pentru oaspeți.

— Foarte drăguț, spuse Walker.

La capătul patului se afla un rafit de cărți care conținea un rînd de romane de Zane Grey și operele com-

plete ale lui Carlyle ; erau legate în coperte asortate, la fel de armonios ca și garnitura de prosoape pentru oaspeți. Dincolo de fereastra cu jaluzele, în lumina strălucitoare, se așternea priveliștea, neîntreruptă de nimic creat de mîna omului, a Munților Stîncoși cu formele lor asemănătoare unor wigwamuri. Walker, cu privirea fixă, admiră un timp pînă cînd, brusc, stricînd tot efectul, un tînăr în *blue-jeans* pătrunse în cadru cu o pușcă mare, trăgînd ca un sălbatic rafale în tufișuri.

— Ăsta-i fiul meu, spuse doamna Bourbon pe un ton în care se îmbinau mîndria și sila.

Cîteva clipe mai tîrziu, doctorul Bourbon intră în cameră, cărînd, fără să gîfîie, toate valizele lui Walker. Carpetele de un colorit neobișnuit, cu desene ce păreau neterminate, lăsînd impresia că fuseseră țesute de indieni Navajo nepricepuți, îi alunecară sub picioare pe pardoseala din plăci de vinilin.

— La naiba, făcu el și vocea sa profundă se întoarse tunînd din tavanul izolat fonic.

— Astea-s toate, băiete ? Călătorești grozav de neîmpovărat pentru un străin.

— Păi, nu se știe niciodată cînd poți fi obligat s-o iei la sănătoasa, nu-i așa ? spuse Walker.

— Se prea poate, răspunse Bourbon, primind gluma destul de rece.

— Ei, acum poate că domnul Walker vrea să facă un duș, interveni doamna Bourbon.

De fapt, nimic nu era mai departe de intențiile lui Walker, dar era în stare să priceapă o aluzie.

— Oh, da, făcu el.

— Bun, după ce te speli ai să ne găsești în spațiul destinat conversației.

Walker nu înțelese, dar răspunse :

— Da.

— Baia e chiar aici, explică doamna Bourbon, deschizînd prima ușă de pe culoar și aprinzînd lumina. De îndată, un huruit combinat cu un bîzîit frenetic se porni în încăpere. Walker sări ca ars. E doar exhaustorul care absoarbe aerul viciat, îl lămuri doamna Bourbon. S-a declanșat o dată cu aprinderea luminii. Pe noi ne găsești pe-aici, înainte.

După ce plecară, Walker încuie ușa și-și scoase hainele care miroseau a Pullman. Le făcu grămadă într-un colț al camerei de baie, se vîrî sub duș și întoarse mînerele. O rafală de apă fierbinte îl făcu să sară afară din cadă. Întinse mîna prin perdeauna de apă a dușului și răsuci robinetele pînă cînd apa curse mai încet și mai rece. Intră în cadă și stătu nemișcat în timp ce ace de apă îi sfredeleau în cap găuri ca de burghiu. Ieșind de sub duș, constată că apa udase toată baia, inclusiv hainele. Din decență, își îmbrăcă lenjeria și pantalonii murdari și uzi, și fugi înapoi pe coridor, în camera lui, ținînd strîns în brațe restul îmbrăcămintii. În cameră, se dezbrăcă din nou și începu să-și desfacă valizele, căutîndu-și lenjeria curată și gîndind că ar fi în sfîrșit cazul să-i scrie Elainei. Gîndul acesta stîrni în el un complex de emoții cu care nu știa ce să facă, așa că se așeză pe cuvertură și se zgîi pe fereastră, descoperind astfel o fețișoară rotundă de fată, care îl privea curios de afară.

— *Hello,* făcu Walker.

Copilul, netulburat, arătă cu degetul spre părțile intime ale lui Walker și nu zise nimic.

— Pleacă de acolo, strigă el.

La gura copilului apăru o băsică mare, rotundă, de gumă de mestecat pe care o umflă și-o dezumflă de cîteva ori, apoi fetița se îndepărtă. Walker trase perdelele, își termină toaleta cu oarecare stinghereală și, înainte de a reveni în societate, încercă să-și aranjeze părul, care îi stătea lipit de țeastă ca un turtoi gros și ud. O găsi pe doamna Bourbon într-o cameră spațioasă, mare cît o sală de dans, înconjurată de spațiu și timp, de timp și spațiu. Stătea pe o canapea-*bergère,* mîngîind o pisică siameză și citind în ziarul „Trîmbița din Party" reclamele magazinului cu autoservire ; în fața ei ceaiul era pregătit.

— Iată că vine domnul Walker, se adresă doamna Bourbon pisicii care dispăru. Îmm, te simți răcorit ?

— Foarte răcorit, răspunse Walker.

— Bravo. Ia loc, te rog. Harris tocmai ne frige niște cotlete. Ce părere ai despre bucătăria în aer liber ?

— Oh, îmi place, răspunse Walker care nu-și putea aminti să fi mîncat în aer liber altceva decît pește și cartofi pai.

— E palpitant, noi toți o practicăm pe-aici.

În timp ce vorbea, printr-o deschizătură care în Anglia ar fi fost blocată de o ușă, apăru un copilaș, cu o pălărie de general sudist, pedalînd pe o tricicletă.

— Trage, omule, trage o dată, distruge dușmanul ! strigă copilul gonind dramatic de-a curmezișul camerei pînă cînd, izbindu-se puternic de peretele opus, căzu din șa sfărîmînd roata tricicletei.

— Nu te da în spectacol, Alphonse, îl dojeni doamna Bourbon din spațiul destinat conversației. Ești intact ?

Alphonse, fără o lacrimă, răspunse :

— Îhî.

— Vino aici să văd cît de intact ești.

Alphonse se duse și se așeză pe genunchii mamei sale, holbîndu-se la Walker în tot acest timp.

— De ce-ai făcut asta ? îl întrebă doamna Bourbon. Nu ți-am spus să nu umbli cu chestia aia aici, în casă ?

— Am vrut să-l văd pe nebunu de englez, răspunse Alphonse.

Walker simți un fior rău prevestitor. Dîndu-se jos de pe genunchii mamei sale și apropiindu-se de Walker, Alphonse îl întrebă privindu-l sfredelitor.

— Cum te cheamă ? Și răspunde repede — ori ți-arăt eu ție !

— Îl cheamă James Walker, spuse doamna Bourbon și a venit aici din Anglia ca să facă parte din catedra lui Harris și o să stea la noi cîteva zile. Ce părere ai de asta ?

— Nebunie curată, făcu Alphonse. Îl cheamă James. Lui James îi plac „*dames and games and pames and mames and bames...*"[1]

— Vino aici, îl strigă doamna Bourbon pe Alphonse, care nu-i dădu nici o atenție, în schimb îl întrebă pe Walker :

— Ești din Anglia ?

Cel întrebat îndrăzni să vorbească ; răspunse prudent :

---

1 Înșiruire de cuvinte englezești fără sens, menite să rimeze cu James.

— Da.

— Hm, făcu Alphonse, păi ai dinții complet strîmbi. Dă ce ai dinți așa dă strîmbi ? Dă ce nu ți-i îndrepți ? Dă ce nu porți aparat ca mine ?

— Încetează, Alphonse, spuse doamna Bourbon. Uite ce, nu crezi c-ar fi timpul s-o ștergi la culcare ?

— Anglia-i o țară caraghioasă și prăpădită, declară Alphonse.

— De unde știi ? întrebă Walker.

— Așa se zice.

— E timpul să fii în pat, repetă doamna Bourbon.

— *Okay, okay,* uite că plec. Dar mi-e foame. Pot să iau o bucată de plăcintă din frigider ?

— Da, dar numai o bucată și-apoi dezbracă-te imediat.

După ce Alphonse plecă, Walker își netezi cu degetul o sprînceană și întrebă :

— Aveți și o fetiță ?

— Exact, răspunse doamna Bourbon. Gemenii mei. Ai și dumneata copii, domnule Walker ?

— Da, o fată.

— Mă tem că n-am făcut o treabă prea bună cu-ai noștri.

Alphonse trecu prin dreptul deschizăturii, ținînd în mînă o plăcintă întreagă și urlînd :

— Englez caraghios și prăpădit !

— Întotdeauna am simțit că dacă i-aș crește în Anglia... n-ar fi, știi... așa de răi.

— Oh, nu se poate spune asta, făcu Walker, deosebit de tulburat să descopere în această părere acea Anglie idealizată la care se mai referiseră cîțiva, un reazim de cumpătare morală, o societate distinsă și echilibrată.

De afară, se auzi un gong bubuind sonor.

— Veniți la masă, răsună vocea tunătoare a doctorului Bourbon.

— Îi adoră pe copii, preciză doamna Bourbon.

Se ridică și-l conduse pe Walker afară, în curtea interioară, unde doctorul Bourbon stătea într-o atitudine de caldă așteptare, ca un cîine mare binevoitor, purtînd o pălărie înaltă de bucătar-șef și un șorț pe care scria *Pericol : Nu e recomandat de Duncan Hines.* Destul de

mult fum se înălța dintr-un grătar de tip modern, anume pentru petreceri în aer liber. Dincolo de spațiul destinat servitului mesei, Walker observă un mic bazin în formă de rinichi, în a cărui apă albastră o fetiță în formă de rinichi, fără nimic pe ea, stătea întinsă pe o saltea pneumatică.

— Am crezut că ești în pat, Brandy, spuse doamna Bourdon.

— Uff, du-te și aruncă-te în lac, ripostă fata, pe care Walker o recunoscu drept fețișoara de la fereastră.

— E timpul să fii în pat, Brandy baby, adăugă doctorul Bourbon. Hai, vino acum, pentru tăticu.

Fetița se rostogoli de pe saltea, înotă spre trepte și intră în casă lipăind pe lîngă Walker.

— Ptiu, făcu ea în trecere.

Doamna Bourbon o urmă înăuntru.

— Se răcește cotletul, drăguță, strigă doctorul Bourbon după ea.

Apoi Walker și Bourbon, tăcuți, își mîncară cotletele împreună, în semiîntuneric, în timp ce muște monstruoase, pătrunzînd pînă la os, îi sugeau lui Walker sîngele din vine. Cotletele servite pe farfurii de hîrtie erau excesiv de aromate; după toate aparențele, doctorul Bourbon fusese exagerat de generos cu o stidlă etichetată „SMOKE [1]“ : Dă acea aromă veritabilă de SMOKE grătarului dumneavoastră.“ În sfîrșit, doamna Bourbon se întoarse și începu să mănînce. Noaptea era limpede și răcoroasă și munții se mai vedeau încă. Păreau să pledeze pentru o lume departe de familie, o lume cu totul departe de omenire, o lume de acțiune pură și de existență. Firele și nervii vieții de familie de care se lovise în casa Bourbonilor îi aduceau aminte de căminul său; dar munții sugerau ceva mai măreț, acel ceva care-l determinase să plece. Și, meditînd în întuneric, Walker își concentră mintea asupra unui gînd care-l urmărea din ziua cînd plecase de acasă și pe care munții îl maturizaseră. Ridică privirea și întrebă :

— Oare aș putea trimite o telegramă, doctore Bourbon ?

---

[1] Fum (engl.).

Doctorul Bourbon înghiți și răspunse :

— Sigur, băiete, dă-i drumu.

Întinse mîna, ridică de jos o placă mare și scoase la iveală un telefon cu prelungitor, într-o plăcută nuanță de albastru deschis.

— Ce trebuie să fac ? întrebă Walker.

— Chemi „Western Union" și le transmiți mesajul, explică Bourbon.

— Care-i numărul ?

— Stai o clipă, spuse Bourbon, vîrîndu-și o ultimă îmbucătură pe gît. Am să chem eu pentru dumneata. Își încîrligă degetele lui lungi în dispozitivul discului și peste o clipă țipă : *Hello,* Western Union ! Rămîneți pe fir, v-am făcut rost de un client. Apoi făcu un semn spre Walker și-i trecu receptorul spunînd : Vorbește aici, în chestia asta și fata de la capătul ălălalt o să-ți ia mesajul. E destul de simplu.

— Mă gîndeam că... e ceva personal, făcu Walker.

— Vrea să ne ducem înăuntru, Harris, sugeră doamna Bourbon.

După ce dispărură în casă și închiseră ușa în urma lor, Walker, calm dar ferm, dictă mesajul, fetei care se fandosea la celălalt capăt al firului. Mesajul spunea : SOSIT SĂNĂTOS STOP VREAU ACORD DIVORȚ ÎNDOIALA SUCCES CĂSĂTORIE STOP DRAGOSTE JAMES. Operatoarea, nepăsătoare, repetă mesajul unui Walker care tremura acum din toate mădularele la auzul textului.

— Asta e, spuse el.

— Presupun, din conținutul telegramei, că doriți și răspuns plătit.

— Oh, da, vă rog, spuse Walker.

— Adresa pentru răspuns ?

Walker se gîndi puțin și apoi dădu adresa catedrei de engleză de la Benedict Arnold ; o înțeleaptă prevedere îi spunea că doctorului Bourbon s-ar putea să nu-i placă să primească acest gen de mesaj acasă la el. După ce așeză receptorul în furcă și puse aparatul înapoi sub lespede, Walker se lăsă pe spate și constată că se simte într-adevăr foarte abătut și mai constată și altceva. Tînărul înalt și deșirat în *Blue-jeans,* cel care tulburase pri-

veliştea munţilor puţin mai înainte, şedea într-un scaun de verandă, în spatele lui. Zîmbea şi îndrepta spre el o pereche de ochelari de soare ostili, cu lentile-oglindă, în care Walker nu putea vedea decît două imagini micşorate ale sale proprii. Era Crispin, cel de-al treilea copil al soţilor Bourbon ; Walker îl privi pierdut. Rînjind, Crispin exclamă :

— Măi băiete, măi băiete. Ce chestie... măi băiete, ce chestie !

V

Semestrul de toamnă nu începuse la Benedict Arnold ; mai erau încă patru zile de liniște înaintea deschiderii cursurilor. Party și incinta universității continuau să se odihnească în lumina soarelui de vară, iar munții vegheau liniștiți în spatele lor. În clădirile universității, sălile de curs erau goale ca niște peșteri, băncile cu micile brațe curbate pentru rezemat cotul își așteptau ocupanții. Bufetul universității era vizitat doar de membrii corpului didactic, cu cămăși de nylon, de îngrijitori și de polițiști. În librăria universității, în spatele unei etalări de fanioane sportive universitare și maiouri cu caricaturi pe piept, un singur vînzător plictisit citea, din curiozitate, *De la liberalism pînă în zilele noastre,* un text care se cerea la cursul din anul doi despre „Probleme politice internaționale" în lumea modernă (Dr. Jochum). Doar cîțiva copii de profesori se scăldau zgomotos în lac. În intrîndul căminului Sigma Chi, mașina roșie a pompierilor asociației studențești, un simbol concret de bărbăție, aștepta întoarcerea locatarilor din vacanța petrecută în cele cincizeci de state americane, în Bermuda sau în Europa, pe unde se distraseră fiecare. Aerul curat cînta parcă. De dimineață, înainte ca soarele să devină fierbinte, ziua se anunța proaspătă, strălucitoare și răcoroasă. Oamenii se trezeau devreme ; în casa Bourbonilor, doctorul Bourbon se deștepta... dacă nu o dată cu ciocîrlia, fiindcă poate nu existau pe acolo, atunci o dată cu vulturul. Învești mîntat într-un frumos kimono japonez, ținînd în mînă un sandvici uns cu pastă de arahide, executa timp de o jumătate de oră genuflexiuni în curtea interioară și dădea drumul aspersoarelor înainte de a intra în biroul său, unde scria, pînă la micul dejun, o mie de cuvinte

despre Marston : Omul, Perioada şi Mediul. Clapele maşinii de scris ţăcăneau, paginile cărţilor de documentare fîlfîiau ; deschizînd noi orizonturi ale gîndirii lui Marston, în timp ce afară aspersoarele bolboroseau. Clopoţeii din incinta universităţii atacară o versiune matinală a cîntecului : „Rudolf, renul cu botul roşu". Cotiga de gunoi coborî pe stradă în jos. În pat, James Walker îşi continua somnul, deşi ziua înainta. Căldura se înteţea. Conturul munţilor se estompa. Bărbaţi adulteri, rămaşi de peste noapte, se întorceau tiptil acasă. Crispin, fiul cel neadaptat al soţilor Bourbon, se sculă, făcu duş, îşi trase *blue-jeans-ii* şi un pulover, îşi turnă puţin suc de fructe, se urcă în maşina lui (căreia îi modificase motorul pentru a obţine viteze superioare), şi porni bubuind într-un vîrtej de praf, spre oraş, ca să-şi facă de cap. Clopoţeii cîntau „Aceste mici nebunii". Walker tresări dar dormi mai departe. Soarele se înălţă mai sus iar zonele de umbră dispărură. Doamna Bourbon, într-un kimono japonez, care se asorta cu al lui Harris, se sculă şi se duse în bucătărie să prepare micul dejun, un ospăţ folosit de obicei de Alphonse şi Brandy drept prilej de bombardament reciproc cu alimente, în lipsa altor forme de comunicare între ei doi. Clopoţeii intonau „Binecuvîntat să fii că eşti un înger". Walker tresări din nou şi începu să se ridice treptat la nivelul conştiinţei. Ziua pătrundea strălucitoare pe fereastră, răzbătînd prin draperiile cu motive folclorice străvechi. Lumina avea o nuanţă şi o intensitate cu care nu era obişnuit şi se văzu întîmpinîndu-o plin de speranţe — oare lumina era cea care-i provoca acest sentiment sau altceva ? Visele lui erau ciudat de hotărîte, trupul său, în decursul acestor ultime zile, părea să fi dobîndit o forţă nouă. Nu mai simţea atîta nevoie de somn ; nu se mai simţea departe de locul unde se afla, şi nu se mai trezea dimineaţa simţind lipsa prezenţei masive a Elainei alături de el. Din munţi, răsuna şuieratul unui tren şi America îi părea tărîmul făgăduinţei. Se dădu jos din pat cu oarecare plăcere, gata să întîmpine ziua care-l aştepta.

La parter, auzea sfîrîitul tigăii unde se prăjeau acele felii absurd de subţiri de slănină americană, care deveneau crocante şi fragile ca nişte minuscule frunze de

toamnă și, în același timp, o bubuială ciudată — zgomotul produs de doctorul Bourbon care cînta vesel, bătînd la mașina de scris. Walker, care adoptase obiceiul american de a dormi în chiloți și, ca urmare, acorda propriului său trup mult mai mult interes, trecu lipăind spre baie și făcu un duș. Nu-l mai plictisea dușul ; simțea că-l curăță și-l face să pară mai îngrijit. Pentru că dușul îi uda părul, se hotărîse să și-l taie foarte scurt ; poate că așa se va mai și îndesi, ca și gazonul din grădină. Nici exhaustorul absorbant de deasupra capului, cu huruitul său nemilos, nu-l mai irita. După ce făcu dușul, se urcă gol pe cîntarul din baie și-și controlă greutatea ; avea de gînd să se supravegheze. Deschise dulăpiorul medical și luă, dintre șirurile de dezodorante, soluții contra mătreții, anticongestive, purgative, picături pentru ochi și talc de baie, pasta mătăsoasă de dinți a doctorului Bourbon, acum metoda lui preferată de a se spăla pe dinți. Apoi se așeză pe closet și aprinse una din țigările doctorului Bourbon, care se aflau pe rezervorul de apă și citi cîteva pagini din cartea doctorului Bourbon, destinată a fi citită în acea încăpere, *Tragedia shakespeariană* de A. C. Bradley. De afară se auzeau zgomotele făcute de Alphonse și Brandy care încercau să se înece unul pe altul în apa bazinului, iar în depărtare, clopoțeii cîntau : „Mă simt în al nouălea cer". Citi : „În împrejurările în care îl vedem angrenat pe erou, trăsătura tragică, cea care constituie în același timp măreția sa, îi este fatală. Pentru a face față acestor împrejurări este ncesară o acțiune de care un om obișnuit ar fi fost capabil, dar eroul nu". Puse un băț de chibrit ca să însemne pagina, se ridică, își termină toaleta și se întoarse în dormitor. Hainele lui zăceau grămadă prin cameră. Își puse niște pantaloni și o cămașă, privind afară, la piscurile înalte, împădurite, din depărtare, la jeturile de apă care țîșneau din aspersoare și la clopoțeii de vînt japonezi care atîrnau sub streașină și sunau în adierea brizei. După ce se îmbrăcă, deschise ușa și se opri puțin în coridor, trăgînd adînc aer în piept ca să fie pregătit pentru siropul generos al ospitalității americane, care știa că urmează să i se toarne în cap.

Soţii Bourbon, de la bun început, hotărîseră să se poarte cît mai drăguţ cu el. De îndată ce ajunse în bucătărie, doctorul Bourbon, cu kimonoul japonez larg deschis, oferind privirilor un ombilic păros, apăru în uşă :

— Cred c-am înaintat cu vreo două mii de cuvinte azi dimineaţă, băiete, spuse el voios, spărgînd două ouă în tigaie, cu o mişcare de profesionist trădînd o îndelungată practică, rezultat, în aparenţă, al faptului că se ocupa de gătit pentru întreaga familie.

— Cum îţi plac ? Prăjite pe ambele părţi ?

— Da, răspunse Walker.

— Bun, bun, făcu doctorul Bourbon, turnînd nişte suc de fructe într-o cupă. Trebuie să fii foarte iute ca să mi-o iei mie 'nainte. Citeşti teatru, dom'le Walker ?

— Unele piese da.

— Marston ?

— Nu, mă tem că nu.

— Ăsta-i un om tare subestimat, Marston ăsta, spuse Bourbon, azvîrlind grăsime în jurul ouălor, cu un cuţit mare de bucătărie. Să-l citeşti, băiete, aruncă-ţi o privire. Cam imoral, totuşi. Oul ăsta e pe placul dumitale ?

— Mi se pare grozav.

Bourbon turnă nişte sos picant peste preparatul său şi i-l puse în faţă lui Walker, cu tigaie cu tot.

— Aşa, bagă nişte mîncare d-asta bună în dumneata şi o să-ţi meargă bine toată ziua.

— Dă-i un pahar de lapte, Harris, îl îndemnă doamna Bourbon, care se îndeletnicise cu spălatul vaselor în chiuveta din celălalt colţ al bucătăriei spaţioase.

— Vrei la lapte nişte pîine prăjită ? întrebă Bourbon, turnîndu-i laptele într-un pahar.

— Nu, mulţumesc, răspunse Walker.

— Da, dă-i nişte friganele, stărui doamna Bourbon.

În timp ce Walker mînca, soţii Bourbon stăteau în jurul lui, el înalt şi deşirat, ea rotundă şi maternă, elaborîndu-i planurile pentru acea zi. Dorea o zi de plimbare de unul singur, doar de hoinăreală, sau o zi cu program, cu un picnic, sau o excursie undeva ? I-ar fi plăcut să asculte ceva la *pick-up* în timp ce-şi lua micul dejun ? (Doctorul Bourbon se năpusti în camera de zi ca

să pună „Billy the kid" de Copeland, care împrăștie o euforie vestică bubuitoare prin cele șapte difuzoare risipite în toată casa). Sau i-ar plăcea să asculte „Știați că..." emisiunea postului de radio al universității (Doamna Bourbon răsuci butonul și vocea doctorului Lee Fichu se auzi predînd un curs limpede despre fizica astrală, prezentat pentru a fi pe înțelesul imbecililor interesați doar de evenimente). Clopoțeii din incinta universității trecură la o nouă melodie : „Mîini palide ce-am iubit nu numai pentru parfumul lor de Shalimar" ; cafeaua clocotea în filtru ; gemenii făceau tărăboi în camera destinată acestui scop. Aerul cald fremăta în curtea interioară. Prea nou-venit și neștiutor pentru a avea vreun plan, Walker declară în consecință :

— Am să fac ce credeți de cuviință.

Soții Bourbon se străduiră să-l determine să hotărască el, demonstrîndu-i că, de fapt, America e o țară democratică și că fiecare om are datoria de a-și crea propria-i soartă, chiar dacă nu posedă neapărat temeiuri pe care să se sprijine.

— E la alegerea dumitale, dom-le Walker, spuse Bourbon, cu o înfățișare demoralizată.

Bourbon propunea excursii ici, doamna Bourbon propunea excursii colo. Orașul Party era de văzut, și incinta universității, și împrejurimile, și munții, și minele și *ranch*-urile și statul în întregime, și statul învecinat, și apoi statul următor.

— Las totul la alegerea dumneavoastră, repetă Walker.

— Atît de politicoși, englezii, remarcă doamna Bourbon, adăugînd apoi, ca un gînd venit ulterior, voind să restabilească trăsătura comună : Nu-i așa că sîntem ?

În prima zi se urcaseră sus pe munți pentru un picnic în pădurea de pini.

— La universitate avem un curs despre cum se organizează un picnic, spusese doctorul Bourbon. Se numește Geologie, dar de fapt e un curs despre picnic.

La întoarcere, se opriseră pe creasta lanțului de coline de la poalele munților și priviseră în vale la Party, o întindere verde, în depărtare, ușor identificabilă după campanila falică a universității. A doua zi se îndreptaseră

în cealaltă direcție, spre șesurile cu iarbă măruntă, pînă cînd munții se cufundaseră sub linia orizontului iar nesfîrșitul pămînt plat, pe care Walker îl văzuse în ziua sosirii sale, devenise singurul peisaj. Astăzi, cea de-a treia zi, doctorul Bourbon, silit să ia el hotărîri pentru Walker, destăinui că are de fapt o ședință la universitate și că ar trebui să se ducă.

— Păi, mi-ar plăcea foarte mult să arunc o privire prin incinta universității, declară Walker.

— Bine, bravo, e-n ordine ! făcu Bourbon. De fapt, oricum aveam de gînd să-ți propun, dar dac-ai fi vrut să faci altceva...

Își terminară micul dejun ; soții Bourbon se duseră în dormitorul lor și-și scoaseră kimonourile japoneze, apoi veni vremea plecării și, Bourbon în *blue-jeans*, doamna Bourbon în șort bermuda, și Walker se urcară în mașină și-o porniră spre oraș. În incinta universității macarale mari înălțau clădiri noi. Trecură de-a lungul șirului de asociații frățești ale studenților, pe lîngă clădiri dintre care unele semănau a castele greu de cucerit iar altele, moderne, greu de apărat ; păreau a fi un amestec interesant de lux ceremonios și murdărie vădită. Șiruri de mașini MG roșii și Corvette albe se aflau parcate afară.

— Ce multe mașini ! exclamă Walker.

— N-ai văzut mai nimic, spuse Bourbon. Păi cei mai mulți dintre studenți nici nu s-au întors încă.

Mai departe, se aflau clădirile asociațiilor de studente, unde fete bronzate, cafenii, doar cu două fîșii de pînză pe ele, jucau basket sau citeau, așezate afară în scaune de grădină din aluminiu.

— Ține-l bine, recomandă doctorul Bourbon. Nu-l lăsa să sară din mașină.

Apoi străbătură aleile din grădina universității, lungi de cîteva mile, trecînd pe lîngă lac („S-ar putea să vrei să înoți puțin acolo, dar sînt o mulțime de profesori care au piscine în grădina lor. Necazu-i că trebe să faci conversație cu ei") pe lîngă turnul stației de radio „Știați că..." („o inițiativă într-adevăr stimulatoare, părerea mea-i că asta ne-a transformat într-un orășel cu adevărat cult"), pe lîngă teatrul studențesc („are anii lui buni

și anii lui proști, eu zic că ăsta-i unul din anii proști, nu, scumpo ?"), sala de gimnastică („sîntem grozavi de mîndri de Bazinul Olimpic ; de fapt am putea organiza o Olimpiadă aici la noi") și stadionul de fotbal, unde monoliți cu forme grotești se antrenau pentru „grămadă" împingînd în gard cu ajutorul unor mecanisme capitonate („echipa-i la pămînt anu ăsta ; și-au pierdut antrenorul ; îi mituia pe liceenii cu mașină ca să vină la BAU". „Și ce s-a întîmplat cu el ?" „A rămas doar profesor").

— Dar clădirea aceea ce e ? întrebă Walker, descoperind o versiune a castelului Caernarvon, dar mai redusă ca dimensiuni în comparație cu stadionul de fotbal.

— Cred că asta-i biblioteca de care tot vorbește lumea, răspunse Bourbon.

— Știe foarte bine ce e, îl apără doamna Bourbon, doar își petrece o mulțime de timp în bibliotecă.

Bourbon opri mașina cu o frînă bruscă.

— Vrei să-ți arunci o privire ? Avem niște chestii bune aici. Manuscrise rare, lucruri d-astea. Dar nu ești un shakespearian, nu-i așa ?

— Mi-ar plăcea să văd, declară Walker.

— Harris predă un curs de un semestru, pentru boboci, despre folosirea bibliotecii, spuse doamna Bourbon, pe cînd se dădeau jos din mașină. Nu-i așa, Harris ?

— Învățîndu-i, mai ales, cum pot să nimerească aici, precizâ Bourbon.

O inscripție deasupra intrării, avînd litera C acoperită de iedera agățătoare, declara : O CARTE BUNĂ CONSTITUIE ESENȚA PREȚIOASĂ A UNUI SPIRIT SUPERIOR. În capul scărilor, pe care mai mulți studenți ședeau fumînd, se afla o statuie mare, reprezentînd inocența, de sex feminin, goală și imensă, sorbind învățătură dintr-o cupă de piatră. Pe posterior, în partea orientată spre vizitatori, cineva scrisese cu albastru cîteva litere grecești, emblema unei organizații frățești de studenți. Intrară în sala fișierului, împrospătată cu aer condiționat, apoi, trecînd pe lîngă o bibliotecară mai vîrstnică, cu părul vopsit albastru, pătrunseră în depozit. O instalație de absorbție purifica aerul de praf și singurul

lucru neprevăzut era zbîrnîitul electricității statice cînd atingeau rafturile. Văzîndu-se înconjurat de atîta erudiție, Walker savură pentru o clipă gîndul de a scrie una dintre aceste cărți voluminoase, solide și de nădejde, ca un simbol al primirii lui într-o comunitate nouă. Dar mintea sa, în timp ce continua să gîndească, nu părea dispusă la așa ceva. A fost o vreme cînd romancierii erau în stare să scrie decent, în șase săptămîni, un mic tom despre *Romanele care îmi plac* sau *Sportul și Romanul*, dar zilele acelea trecuseră ; acum noul creator de tip universitar scria *Mimesis* sau *Drumul spre Xanadu* și se acomoda foarte bine genului. Dar el, Walker, nu ajunsese atît de departe ; nu știa chiar atît de mult ; și un fel de simțămînt de vinovăție pentru lipsa lui de competență începu să-l afecteze, pe cînd zăcea în măruntaiele acestei lumi noi.

— O groază de oameni lucrează aici, azi, îi spuse doctorul Bourbon. Asta pen' că biblioteca-i cel mai răcoros loc din universitate. Am făcut-o anume așa. Mereu le spun studenților : „Folosiți biblioteca ; e cel mai răcoros loc din universitate". În felul ăsta îi molipsim pe o mulțime de puști foarte dotați.

Savantlîcul zumzăitor al lui Bourbon, aerul străin al studenților care se foiau prin depozit, chiar și înfricoșătoarea electricitate statică americană, conspirau cu lipsa lui de încredere în propria-i capacitate academică, pentru a-l face să se simtă un străin. Cum o să poată preda aici ? Ce va face ?

Doctorul Bourbon continuă turul bibliotecii, arătîndu-i lui Walker rafturile destinate literaturii engleze și spațiul special rezervat, în care Walker își va pune exemplarele cursurilor pe care avea de gînd să le folosească. Nici măcar la asta nu se gîndise. Oare inocența sa universitară ieșea în vileag ? Oare chiar și egocentristul Bourbon începea să se îngrijoreze în legătură cu omul pe care-l adusese aici ? Dar de ce să-și facă griji ? Bourbon părea să accepte totul ; îl conduse pe Walker în sala de lectură a studenților, unde, chiar acum, cîțiva studenți și studente, sosiți înaintea începerii cursurilor, foloseau biblioteca drept loc de întîlnire și citeau, înlănțuiți. Bourbon rămase impasibil la vederea acestui spectacol

senzual; după cum, la ieşire, nu dădu nici o atenţie faptului că cineva lipise pe statuie, în chip de frunză de viţă, o notiţă pe care scria: „Făcută în Insulele Virgine de către virgini". Lui, lumea îi era perfect indiferentă. Se întoarseră la maşină şi se urcară în ea.

— Multă lume, spuse Bourbon debreind, se zice că Benedict Arnold e o universitate mondenă, că studenţii noştri vin aici numai ca să se distreze. Sigur c-avem şi destui petrecăreţi, dar ăsta-i doar un aspect al vieţii studenţilor de p-aci. Mă supără cînd lumea zice că studenţii noştri nu învaţă nimic. Ba învaţă multe. Noi îi învăţăm pe ei şi ei pe noi. Vrem să-nveţe cît de cît, să trăiască cît de cît, şi să se distreze cît de cît. Ăsta-i scopul unei universităţi.

— Cred că da, răspunse Walker urmărind cu privirea un student care trecea cu o studentă în cîrcă.

— Şi acolo, exact acolo unde atîrnă pantalonaşii ăia la fereastră, ăla e Thrump Hall, căminul de fete. Şi colo în faţa lui, e locul de parcare al studenţilor. Coolidge a fost unul dintre primii rectori din Statele Unite care şi-a dat seama că un lucru pe care studenţii îl pretind de la o universitate e un teren bun de parcare.

Bourbon trase maşina în faţa construcţiei de lemn, sediul catedrei de engleză.

— Cred c-am să iau maşina să mă duc în oraş la autoservire, spuse doamna Bourbon.

— *Okay*, scumpo, îmbucă ceva prin oraş, pe undeva, iar noi o să luăm o gustare la Clubul corpului didactic. În felul ăsta am să-i pot face cunoştinţă domnului Walker cu cîţiva profesori. După aia poate treci p-aci, ceva mai tîrziu, să ne iei.

Maşina porni, Bourbon o urmări plecînd, şi faţa i se lungi cînd observă avaria la bara din spate.

— Mă-ntreb dacă Froelich e azi aici, zise. Vino-năuntru şi-o să facem un tur prin clădire.

Bourbon îi semnală tot ce era demn de semnalat. Îi arătă lui Walker unde se află automatul de coca-cola şi unde-l poate găsi pe portar. Îl duse la biroul secţiei de engleză şi-l prezentă celor patru secretare, tinere fete

curăţele care stăteau la maşinile lor de scris, vopsindu-şi unghiile şi radiind bunăvoinţă cînd intra cineva.

— Vreau să dai mîna cu fetele astea. Sărută-le dacă vrei. O să depinzi foarte mult de ele. Dacă ar pleca de-aici, clădirea s-ar dărîma.

— *Hello*, făcură fetele.

După ce Walker le declară cît de mult îi place acolo şi fetele îi declarară cît de plăcută e prezenţa lui acolo, Bourbon îl luă de braţ şi-l duse spre un perete care fusese frumos împărţit într-o sumedenie de casete.

— Aici ai să-ţi găseşti corespondenţa, explică el.

— Toate astea sînt casetele de corespondenţă ale corpului didactic ? întrebă Walker, fiindcă păreau să fie cu sutele.

— Îhî, făcu Bourbon, încîntat de uimirea lui, dar avem foarte mulţi absolvenţi-asistenţi, cu jumătate de normă. Ştii, ne folosim mult de astfel de asistenţi p-aci, băiete. Pentru Comp. şi d-al d-astea.

— Ce e Comp. ?

— Păi, e un curs despre principiile de bază ale limbii engleze, pe care-l predăm la început tuturor bobocilor. Citire, scriere, vorbire, şi audiere. Cînd se pune accentul, folosirea virgulei, vorbirea din diafragmă. E un curs ajutător, care-i face capabili să ia contact între ei şi altfel decît sexual, aşa văd eu cursul ăsta.

Walker găsi o casetă cu numele lui şi rămase surprins văzînd că e plină de scrisori.

— Am pus o telegramă acolo pentru dumneavoastră, spuse domnişoara Zukofsky, una din secretare.

Walker găsi telegrama deasupra şi-o vîrî în buzunar. Dedesubtul ei era o scrisoare, tipărită, de la rectorul Coolidge, care îi ura bun-venit la universitate şi-i dorea mulţi ani de colaborare şi legături rodnice. Apoi era o invitaţie tipărită pentru a face un abonament la o serie de concerte în aula universităţii, care urmau să înceapă la începutul lunii octombrie cu o seară de muzică de cameră executată de cuartetul de coarde al universităţii, „Grupul de aur al celor patru coarde". Era şi o hartă care-i arăta cum să găsească drumul prin incinta universităţii. Apoi un exemplar de birou al unui

mare dicționar oferit gratuit de editură. Mai era o invitație la „Grupul studenților străini", care îl rugau să li se alăture și, deasemenea, să organizeze pentru ei o cină specială compusă din alimente specifice țării sale. Era o scrisoare care îi comunica numărul biroului său și cuprindea și cheia acestuia ; mai era un plic care conținea permisul de parcare pentru mașina sa ; mai era și un carnet de identitate temporar, cu o notiță prin care era rugat să-l păstreze pînă cînd va avea o identitate permanentă. Erau mai multe invitații la reuniuni și un pachet de formulare care constituiau contractul lui cu universitatea.

— Hîrțoagele astea, făcu Bourbon. Avem o grămadă d-astea. Trebe să le dăm ceva de făcut mașinilor astea IBM. Și eu am fost pentru aceste IBM-uri. Ei bine, băiete, ce zici să mergem să-ți vedem biroul ? Avem încăperi drăguțe p-aci, dar mi-e teamă c-a trebuit să cerem membrilor catedrei să împartă mai mulți un singur birou. Ia să văd, cu cin' te-am pus ?

Se opriră în fața unei uși pe care se afla scris numele lui Walker, la capătul unei liste de patru. Celelalte trei nume erau Luther Stewart, William Van Hart Junior și Dr. Bernard Froelich ; Bourbon i le citi, cu oarecare emfază.

— Pare c-ar fi cineva înăuntru, zise și deschise ușa.

Înăuntru erau trei persoane care jucau un joc : așezaseră un coș de hîrtii deasupra unei biblioteci mari, plină de texte voluminoase, pretențioase, și jucau un fel de basket care implica aterizarea în coș a unor mingi de hîrtie făcută ghem.

— Drace, sper că nu e un student, spuse Bernard Froelich cînd intrară ; stătea în picioare pe un birou, cu mîna vîrîtă în coș. Oh, *hello*, Harris ! Și Jamie, ei, încîntat că te văd.

— Așadar asta faceți voi, băieți, interveni Bourbon, stînd în ușă cu o înfățișare cam acră.

— Încercăm să ne menținem în formă, spuse Froelich. Prea mulți profesori constipați pe aici în ultima vreme. Se dădu jos de pe masă și-l apucă de braț pe Walker. Băieți, vreau să faceți cunoștință cu noul nos-

tru scriitor. Toți îi cunoașteți numele, acum iată și chipul căruia îi corespunde. Ăsta-i Luther Stewart.

Stewart era un tînăr spătos, slab, cu mustăcioară, și un batic vîrît în gulerul cămășii viu cadrilate.

— Sînt foarte bucuros să vă cunosc. Am o grămadă de întrebări pe care vreau să vi le pun într-o zi.

— Splendid, spuse Walker.

— William Van Hart e dînsul, spuse Froelich.

Bună ziua, domnule Walker, i se adresă William Van Hart care era înalt, elegant și cam sofisticat. Slavă Domnului că în sfîrșit ne-a venit cineva inteligent pe-aici.

Bourbon care stătea tot lîngă ușă, de parcă i-ar fi fost frică să nu fie asasinat dacă făcea un pas mai departe, îi întrerupse :

— Cred c-ar trebui s-o pornim dincolo, la Clubul corpului didactic. Voi, băieți, o s-aveți timp berechet să stați de vorbă cu domnu' Walker.

— Așteptăm cu nerăbdare, spuse Luther Stewart.

— Pe curînd, Jamie, făcu Bernard Froelich.

În timp ce ieșeau din clădirea secției de engleză și pătrundeau în arșița amiezii care încingea incinta universității, doctorul Bourbon remarcă :

— Știi, băiete tinerii ăștia vin aici din est, îl citesc pe Cassirer și pe Buber și toate chestiile astea și sînt al naibii de siguri pe ei. Își închipuie că sînt teribil de valoroși. Da' sta nu-i chiar așa. Pentru mine totdeauna e o regulă să mă păzesc de aroganța intelectuală. Uite, eu de exemplu, sînt un om de cultură. Pentru asta pot fi și crucificat. Dar băieții ăștia știi ce sînt ?

— Nu, răspunse Walker.

— Critici ! făcu Bourbon cu oarecare dezgust. Asta înseamnă că pot să circule liberi, perorîndu-și părerile cît le place, fără să trebuiască vreodată să controleze un fapt. N-au nevoie să folosească niciodată biblioteca.

Aleea pe care o urmaseră prin incinta universității îi duse chiar în fața Clubului corpului didactic, o clădire de piatră, mică și elegantă, cu o copertină ca de hotel deasupra ușii de la intrare. Siluetele unor cadre didactice, luminate de lămpi de masă verzi, puteau fi văzute în interior, discutînd savant, și Walker simți, cu

oarecare nervozitate, că pătrunde pe sfîntul tărîm universitar. Bourbon ţinu cu piciorul uşa deschisă pînă trecu Walker şi apoi îl conduse la closet. Acolo, sprijinit cu o mînă de perete, cîntă „*Git Along Little Dogie*“ ; buna dispoziţie îi revenise vizibil după scurtul răstimp de îndoială asupra propriei sale persoane.

— Oh, drace, zise deodată, am uitat să-l întreb pe Froelich de bara aia din spate. Gîndul îl preocupă un timp. Bine' nţeles, continuă Bourbon, să fii om de cultură în ţara asta şi mai ales în partea asta a ţării, e o povară, dom'le Walker, şi în mare măsură chinul se datoreşte faptului de a nu fi înţeles. Pe cînd vorbea, scoase din buzunar două cravate şi-i dădu una lui Walker : Sîntem formalişti p-aci, zise. După ce îşi puseră cravatele, trecură în holul clubului. Ce pot să-ţi ofer de băut ? întrebă Bourbon. Tot ce-avem voie să consumăm aici sînt două halbe de bere. Îţi convine cît de cît ?

— Splendid, răspunse Walker.

Bourbon se duse la bar, unde un student elegant, cu cămaşă albă şi cravată şnur turna în pahare din cutii de metal. Walker se aşeză într-un fotoliu şi-şi netezi dungile pantalonilor. Apoi luă de pe masa din faţa lui ziarul studenţesc ; „Studenţi de la BAU trimişi în judecată pentru folosire de stupefiante“ spunea manşeta ziarului. Brusc ridică ochii şi în faţa lui îl văzu pe doctorul Jochum, părînd mai scund, mai american şi mai puţin sigur de sine. Doctorul Jochum i-o readucea în minte pe Julie Snowflake, şi pe domnişoara Marrow, şi o mulţime de vechi simţăminte.

— Ei bine, asta e o surpriză plăcută, spuse Jochum.

— Într-adevăr, făcu Walker.

— Ia spune-mi, cum e Party ? întrebă Jochum, aşezîndu-se. Nu e exact aşa cum ţi l-am descris eu ?

— Ba da.

— Şi America e la înălţimea aşteptărilor dumitale ? Libertatea e aşa cum ai dorit-o ?

— O, e mult prea devreme ca să mă pronunţ. Nici n-am apucat să mă simt încă liber.

— Şi ce s-a întîmplat cu micuţa noastră americancă inocentă ?

— Domnișoara Snowflake ? Nu știu. Am chemat-o la telefon la New York, dar era plecată.

— Ei, ceea ce-i remarcabil în America este că aici găsești de toate din plin pentru toți. De aceea venim toți aici. America e o gazdă bună pentru dumneata ?

— Ah, la asta nu poate răspunde, spuse Bourbon care se întorcea cu berea. E musafir în casa mea.

— O, atunci e foarte bine primit, precizează doctorul Jochum, zîmbind. Desigur, cînd am venit eu, a fost altfel, înțelegi. Nu vorbeam englezește aproape de loc. Nu eram decît încă un emigrant în plus. Cine să-l remarce pe Jochum ? Cărțile mele nu erau traduse. Nu scrisesem romane distinse. Dar America mi-a dat ceea ce nu aveam ; o patrie. De aceea îi sînt recunoscător.

— America îți este recunoscătoare pen' c-ai venit, spuse Bourbon foarte sincer, pe cînd se așeza.

— Ei bine, în cazul acesta, ce-a pierdut Anglia a cîștigat America, spuse Jochum, arătînd spre Walker.

— Oh, mulțumesc, făcu Walker, dar eu stau aici doar un an.

— Ba nu, ai să stai mai mult, prevesti Jochum plin de siguranță. Unde ai să mai găsești oameni atît de drăguți ? Și scaune în care să ședi așa de comod ? Se întîmplă asta atît de des ?

— Dar s-ar putea să stai mai mult decît ești dorit, spuse Walker.

— Sper că nu la mine te referi.

— Nu, nici gînd. Mă gîndesc la mine însumi. Cred c-am să sfîrșesc prin a fi un permanent navetist. Se întîmplă des așa.

— Ah, da, un om suspendat în mijlocul Atlanticului, care nu e fericit nici într-o parte, nici în cealaltă. Da, îmi dau seama că te așteaptă o asemenea soartă.

— *Hello, hello,* rosti Bernard Froelich, așezîndu-se lîngă ei, radios. Te tratează cum trebuie ?

— Ah, doctor Froelich, făcu Jochum, nu cred că ne-am întîlnit de cînd m-am întors din călătoria mea în Europa. Cum o duci ?

— Bolile de care sufăr sînt în tratament, răspunse Froelich. Eh, cum mai arată continentul european ?

— Europa, cine știe ? Poate puțin cam obosită.

— Nu așa cum era pe vremea cînd te aflai acolo.

— Nu, cu totul altfel.

— Doctor Jochum, spuse Froelich, este un *emigré*.

— A, nu, se apără Jachum. Eu sînt numai american.

— Așa e, Jock, interveni Bourbon, privind apoi prin încăpere. Ei, cam liniște p-aci azi. Așteptați să-nceapă semestrul!

— Da, spuse Jochum, eu abia aștept. Îi iubesc pe studenți.

— Mai ales pe studente, precizează Froelich.

— Adevărat, spuse Jochum. M-aș însura cu absolut toate afurisitele astea de fete.

— Așa ar trebui, Jock, zise Bourbon.

— Oh, nu, pe rînd, vă rog, nu mai sînt tînăr, spuse Jochum. De fapt mă întreb de multe ori de ce oare nu mă însor. Poate c-ar trebui să găsesc o văduvioară americană drăguță, de pe coperta revistei „Saturday Evening Post", să-mi coase toți nasturii ăștia. Și să-mi cîrpească șosetele. Totuși, așa cum a spus Johannes Brahms, vă amintiți: „Este imposibil să trăiești împreună cu o femeie".

— Fleacuri, Jock, făcu Bourbon. Toți bărbații ar trebui să fie însurați. Îți dă un echilibru în viață. Consoarta mea e de douăzeci de ani cu mine. Nimic nu poate fi asemuit cu căsătoria, nu-i așa, domnu' Walker?

Walker încercă să nu bage în seamă licărirea din ochii lui Jochum, pe cînd răspunse evaziv:

— Cred că da.

— Dar cum rămîne cu avantajele legăturilor libere? întrebă Froelich. Sînt o mulțime de avantaje și mult mai puține dezavantaje.

— Doctore Froelich, nu-mi place s-aud un om însurat și un membru al corpului didactic vorbind așa, spuse Bourbon, și asta-mi amintește de altceva ce voiam să te întreb...

— Da, bine, făcu Froelich, dar nu vă supărați dacă mă duc să-mi iau bonul? Abonamentul meu de masă stă acolo și m-așteaptă la sala de mese.

— Tineretul ăsta radical! oftă Bourbon după ce Froelich plecă.

— Da, și eu trebuie să plec, spuse Jochum, ridicîndu-se. Ei bine, bunul meu prieten, încîntat să te văd. Acum trebuie să aranjăm să ne întîlnim. Am un mic apartament drăguț, îmi pregătesc singur mîncarea și mă tentează să extind lista de bucate cînd am un musafir. De aceea trebuie să mă vizitezi.

— Mi-ar face plăcere, răspunse Walker.

— Ești martor, Harris, spuse Jochum îndepărtîndu-se.

— Iată un mare om de cultură. Și un mare american preciză Bourbon. Ei, băiete, mai sînt o grămadă de oameni pe care ar trebui să ți-i prezint. Uite ce...

În clipa acea, în pragul ușii se produse animație un pîlc de bărbați în costume închise, toți umblînd cu aceeași viteză și foarte aproape unul de altul, ca un corp de gardă, pătrunse înăuntru. În mijlocul lor se afla un bărbat viguros, cu o față colțuroasă, care era vădit conducătorul lor.

— Ei, dom' Walker, ești foarte norocos, spuse Bourbon, ridicîndu-se de pe scaun. Vreau să încerc să-ți fac cunoștință cu cineva într-adevăr important. E rectorul în persoană.

— Care rector? întrebă Walker.

— Rectorul Coolidge, rectorul acestei universități, explică Bourbon, conducîndu-l pe Walker de-a curmezișul încăperii și pătrunzînd în mijlocul pîlcului.

Fața rectorului Coolidge se ilumină automat în timp ce Bourbon îl prezenta pe oaspetele său.

— Ah, da, Walker, literatul nostru, zise el, întinzînd o mînă care o strivi afectuos pe a lui Walker.

— Încîntat să vă cunosc, spuse Walker, cu cea mai bună comportare de care era capabil.

— Uite ce, spuse rectorul, luînd o hotărîre de o evidentă importanță politică, hai să luăm masa împreună.

— Asta-i o adevărată cinste, îi șopti Bourbon lui Walker la ureche. El nu ia masa prea des.

Procesiunea se deplasă în sala de mese, unde o chelneriță goli repede o masă. Rectorul o apucă de braț:

— Eu am să iau un sandvici cu pastă de arahide, zise, dar vreau să-i văd pe domnii aceștia importanți

mîncînd într-adevăr ceva gustos. Cotlet, domnilor? Cotlete pentru toată lumea.

Rectorul se așeză și grupul luă loc în jurul lui, în funcție de importanța fiecăruia.

— Aici, Walk, spuse rectorul, netezind scaunul de lîngă el. Știi? Imediat ce te-am văzut, mi-am zis: Iată un om care seamănă teribil cu englezul meu preferat. Știi despre cine vorbesc, Walk?

— Nu, răspunse Walker, nu știu.

— Ducele de Windsor. Îl cunoști?

— Nu, răspunse Walker.

— Am avut onoarea de două ori. Vezi asemănărea, Har?

— Nu, nu pot spune că da, răspunse Bourbon, așezat de cealaltă parte a lui Walker.

— Eu da, interveni unul din grup.

— Dă-mi voie să te prezint acestor stimabili domni, spuse rectorul. Erau decanul-consilier al studenților, secretarul cu strîngerea fondurilor și un asistent prezentat drept „omul-mașină de calculat", și mai era un reporter de la ziarul „Trîmbița din Party".

— Sîntem foarte mîndri, spuse rectorul Coolidge, să-l avem printre noi pe domnul Walker din Anglia, ca bursier pentru cursul de creație literară. Dînsul este romancier și autor al multor cărți foarte valoroase.

Acestea fiind spuse, rectorul se sculă brusc în picioare. Restul grupului de asemenea, și Walker reuși și el să se ridice exact cu o clipă înainte ca rectorul să rostească tradiționalul „*Benedictus Benedice*" după care se așeză din nou. Cotletele și un sandvici imens cu pastă de arahide, încoronat cu creson, sosiseră.

— Walk, trebuie că avem noi ceva date despre dumneata, începu rectorul, dar spune-mi — ai urmat la Oxford?

— Nu, nu tocmai, făcu Walker, explorînd un ciudat compot închegat în gelatină, care fusese așezat deasupra cotletului său.

— Universitatea mea preferată, continuă rectorul; adesea îmi doresc ca Benedict Arnold să-i semene mai mult.

— De ce? întrebă Walker.

— Mă gîndesc de multe ori, dacă am avea aici măcar un rîu...

— Aveţi un lac, nu ?

— Oh, da, un lac. Dar ce e un lac, în comparaţie cu un rîu ? Dacă ar trebui să alegi, pe care l-ai prefera ?

— Bănuiesc c-aş prefera rîul, admise Walker.

— Spender, Stephen Spender, zise rectorul, nu e un scriitor englez ?

— Da.

— Sînteţi prieteni ?

— Nu-l cunosc.

— Drăguţ om. Pe Durrell îl cunoşti ?

— Nu.

— Oh, dar pe Snow ?

— Nu, nu cunosc pe nici unul din ei, spuse Walker.

— Sir Charles a ţinut o conferinţă aici anul trecut. Foarte bună. Ţi-aduci aminte, Har ?

— Da, încuviinţă Har, foarte bună, dar bobocii n-au înţeles-o.

— Şi din ce loc din Anglia eşti, Walk ? întrebă rectorul.

Walker se gîndi puţin şi-şi aminti :

— Nottingham.

— Ei bine, asta-i o adevărată coincidenţă. Fetiţa mea cea de şapte ani are o bicicletă care a fost făcută chiar acolo, în oraşul dumitale.

— Şi eu am, spuse Walker.

— O bicicletă ? exclamă rectorul Coolidge. Ei, ştii, că e grozav ?

— Da, merg peste tot zdrăngănind cu ea.

— Voi artiştii ! făcu rectorul Coolidge.

— N-am crezut că bicicleta e o ciudăţenie.

— Păi, numai copiii şi studenţii se mai plimbă cu bicicleta în America. Noi aici avem o civilizaţie automobilistică. Filme la care intri cu maşina, bănci la care intri cu maşina, tot felul de locuri unde intri cu maşina, nu trebuie să cobori, într-adevăr, pentru nimic.

— Chiar îi spuneam doctorului Bourbon cîte maşini par să aibă studenţii. Mai ales maşini sport.

— Ei bine, spuse rectorul Coolidge, scăpărînd zîmbetul său strălucitor, știi, Walk, noi, aici, avem un avantaj substanțial. Clima. Din întîmplare e foarte sănătoasă, ca în Elveția. De fapt, față de oameni care au călătorit mult, am obiceiul să denumesc Party, Geneva Americii ; o mulțime de profesori și studenți vin la noi tocmai pentru acest motiv. Le place aerul nostru de aici. Cineva a spus o dată că e ca vinul.

Buzele lui Coolidge pronunțară analogia cu atîta prospețime încît părea atunci inventată.

Insul de la „Trîmbița din Party" se aplecă peste masă.

— Aș vrea să vă întreb, cum vă place Party ? Plăcută localitate.

— Așa pare, răspunse Walker.

— Mie-mi spui, făcu reporterul. Găsești oameni inimoși și cumsecade, cei mai buni dintre cetățenii americani.

— Da, așa mi se par și mie.

— Așa sînt, cei mai grozavi oameni de pe pămînt. Ei, dați-mi voie să vă pun o întrebare, ce v-a adus aici în Party ?

— Am fost invitat.

Rectorul Coolidge se aplecă spre ei și interveni zîmbitor :

— Domnul Walker este un tînăr englez „furios". Am avut o conferință foarte interesantă despre „Tinerii furioși". Ținută de profesorul L. S. Caton care era în trecere pe-aici, nu-i așa, Har ?

— A vorbit mai mult despre Kingsley Amis, totuși, răspunse Bourbon.

— Ei, dați-mi voie să vă întreb ceva, continuă redactorul de la „Trîmbița din Party". Tocmai ne-ați fost descris ca un „tînăr furios". Tot mai sînteți furios acum că vă aflați aici ?

— N-am fost niciodată „furios", răspunse Walker.

— Dar nu există nimic care vă face furios în Party ?

— Nu.

— Deci găsiți că lucrurile stau mai bine aici în Party decît acasă, e adevărat ?

— Nu, nu mă simt încă preocupat de problemele

acestei țări pentru că mă aflu aici de prea puțin timp ca să am idee de ele.

— Dar există o mulțime de lucruri care nu vă plac în Anglia, just ?

— Da, unele.

— Așadar, „nicăieri nu-i ca la mine, dar aici e mult mai bine“ ? Ei, vă mulțumesc. Ne-ați oferit o poveste într-adevăr bună.

— Doar n-o să dați la ziar toate astea ? exclamă Walker. Dar rectorul care-și terminase sandviciul, se ridicase.

— A fost o plăcere să te cunosc, Walk, pe curînd. Nu vă grăbiți, băieți, terminați-vă cotletele astea delicioase . . .

— Oh, eu am terminat, spuse decanul.

— Și eu, zise omul „mașină de calculat“.

Reporterul își închise carnețelul cu un pocnet. Peste o clipă, Walker și Bourbon ședeau singuri la masă, înconjurați de cotlete neterminate.

— Iată un mare organizator, spuse doctorul Bourbon, și un mare american !

Walker, decupînd bucăți mari din cotletul lui, nu răspunse nimic. Se gîndea cu îngrijorare la America și la el în mijlocul ei. Nu era obișnuit cu acest mod public de comportare, la alții sau la el însuși. Nu avusese niciodată, în mod conștient, o comportare publică și cînd întîlnea oameni ca rectorul Coolidge îi considera actori, interpreți de roluri. Dar astfel de oameni păreau aici în largul lor, acționau firesc ; peste tot în jurul lui se aflau oameni care îl îndemnau să fie și el actor. Invitația grăia : „Fii englez, fii scriitor, împărtășește-ne crezurile tale, dezvăluie-ți gîndurile !“ Manifesta un fel de scepticism intrinsec față de asemenea comportament și-i trecu prin minte întrebarea dacă trăsătura era personală sau națională. Era oare deplasat sau era doar englez ? Evident, ar fi fost mai bine pentru el dacă lumea ar fi crezut în cea de a doua alternativă, dar nu era pregătit nici să devină american. Aceste îndoieli în legătură cu capacitatea lui de a se adapta la această lume nouă, scoseseră la iveală problema-cheie a îndatoririlor sale

aici, și posibilitatea de a le îndeplini. Se hotărî să facă apel la Bourbon.

— De fapt, zise, mă întreb dac-ați putea să-mi dați lămuriri despre ce trebuie să predau aici și așa mai departe ?

Doctorul Bourbon despături șervețelul de hîrtie, își șterse mustața cu el, apoi îl aruncă în ceașca de cafea goală, fiindcă și cafeaua fusese adusă o dată cu cotletele.

— Desigur, dom' Walker, spuse, m-am gîndit la asta. Hai să ne-ntoarcem în biroul meu. Vorbim mai bine acolo despre lucruri oficiale.

Se întoarseră prin incinta universității pînă la construcția provizorie a clădirii secției de engleză. La intrare, o studentă pe bicicletă dădu peste Walker ; fata căzu de pe bicicletă și-i zîmbi vesel de pe jos. Fusta i se ridicase mult peste genunchi și Walker se uită pe dedesubt, zicînd :

— *Hello !*

Imediat simți că s-a apropiat ceva mai mult de viața americană și-l urmă pe Bourbon în biroul acestuia, cu mai puțină stînjeneală.

— Ia loc, dom' Walker, spuse Bourbon, ridicînd un vraf de formulare de pe un scaun.

Walker se așeză și privi de jur împrejur, în timp ce Bourbon dădu ocol mesei sale mari de lucru pînă la capătul opus. Încăperea era capitonată cu rafturi pentru cărți, pe care se aflau volume imense de erudiție americană și lungi șiruri de periodice savante. Erau pline de praf și unele dădeau să cadă ; pe două sau trei rafturi, volumele erau sprijinite de ghete vechi sau de vase mexicane de lut. Doctorul Bourbon se așeză pe scaunul său, trase sertarul de jos al mesei și își propti picioarele în el.

— Buun, zise, în primul rînd aș vrea să-ți urez în mod oficial bun venit la această catedră. Sperăm că o să te simți bine la noi. Mulți se simt bine. Unii nu. Noi dorim să fii unul dintre cei fericiți. Buun deci, — luă un bloc-notes galben dintre hîrtiile de pe birou. Aș vrea să-mi spui cîte ceva despre dumneata. Despre noi, știi. O să găsești în hîrtiile alea pe care ți le-am dat tot ce trebuie să afli despre cursurile noastre aici și d-al

d-astea. Acum trebuie să te cunoaştem şi noi pe dumneata. Ph. D.[1] ?

— Poftim ? întrebă Walker.

— Deţii un Ph. D. ?

— Nu.

— Oh, am uitat, am pe-aici pe undeva o fişă cu datele dumitale ; capul lui Bourbon dispăru sub birou. Ai mai predat vreodată la universitate ? se auzi vocea lui.

— Nu, de loc.

— Ei, ia să vedem, făcu Bourbon, scoţînd la suprafaţă o fişă şi deschizînd-o. În general îi cerem bursierului nostru pentru cursul de creaţie literară să predea şase ore pe săptămînă. Asta nu ţi se pare prea mult, nu ?

Lui Walker, care nu avea termen de comparaţie, i se păru incredibil de plăcut şi răspunse :

— Nu.

— În general, îi cerem să preia un curs de creaţie literară pentru avansaţi şi unul pentru începători, de cîte două ori pe săptămînă şi încă un alt curs. Ar trebui să discutăm despre asta...

— Cum sînt cursurile de creaţie literară aici ? întrebă Walker.

— În genul obişnuit.

— Care e genul obişnuit ?

— N-ai mai predat nimic de felul acesta înainte ?

— Nu, în universităţile din Anglia nu avem cursuri de creaţie literară, ca atare.

— Oh, aşa e, spuse Bourbon. Sigur, am fost doar în Anglia, ţi-am spus. Bine, cursul pentru avansaţi constă în scrierea de poezii şi romane. Piesele ţin de Arta dramatică şi teatru ; nu te atingi de piese. Poezele, ei bine, învaţă-i cum să scrie poezele. Romane, păi, construcţia, intriga, caracterizarea personajelor şi unitatea tematică sau planul, şi ştiinţa de a menţine interesul cititorului. Spune-le ce-a spus James. Spune-le ce-a spus Wolfe. Spune-le puştilor cum procedezi dumneata.

---

[1] Diplomă de doctor în filozofie.

Noi aici acordăm gradul de M. A.[1] în creaţie literară. Asta înseamnă că pot scrie un roman sau o carte de poezele terminate parţial. Spune-le despre asta. O să descoperi că avem copii buni p-aci. Fă-i oameni de seamă, dom' le Walker, fă-i oameni de seamă.

— Asta la cursul pentru avansaţi ?

— Ei bine, cu începătorii trebuie să mergi cu mai multă grijă, explică Bourbon, scoţîndu-şi pipa şi aprinzînd-o. În jurul capului său pluteau rotogoale de fum. În biroul de alături, maşinile de scris ale secretarelor ţăcăneau. Pentru ei, e vorba mai întîi de tehnica scrisului, scrierea la maşină şi fericirea muncii de creaţie. Apoi puţin mai tîrziu, în cursul anului, îndeamnă-i să scrie schiţe şi poezele. În felul acesta s-a procedat în trecut. Dar sînt cursurile dumitale, dom' Walker. Vrem să predai cum crezi dumneata că e bine. Acum mai e ceva, în general noi îi cerem scriitorului nostru bursier să ţină în timpul primului semestru o conferinţă cu public, din universitate şi din afară. O să vezi nişte afişe dacă te uiţi primprejur. N-am vrut să te deranjăm pentru subiect, aşa că ne-am luat libertatea de a o intitula : „Dilema scriitorului". Aşa, poţi vorbi despre orice.

— Vor veni mulţi ?

— Păi, dom' Walker, eşti un scriitor bun, te bucuri de publicitatea presei locale de cînd ai fost numit, s-ar putea să ai vreo mie de auditori. Este un eveniment pe care toţi îl aşteptăm cu nerăbdare. Aşa că ai putea să te gîndeşti la conferinţă. Şi acum ne rămîne să discutăm despre celălalt curs. Mulţi din scriitorii care au predat aici şi-au ales o specialitate anume dar am discutat din nou despre asta, la catedră, dom' Walker, şi ne-am întrebat dacă n-ai fi dispus să predai un curs de Comp. Ne place să-i oferim fiecărui membru al catedrei experienţa unui curs de Comp.

— Asta înseamnă Citit, Scris, Vorbit şi Audiat ?

— Daa, este unul din cele mai preţioase servicii pe care le putem face aici. O grămadă de copii vin la noi, dom' Walker, din tot felul de şcoli mici, din tot cuprin-

[1] *Master of Arts* — doctor în litere.

sul statului. Noi sîntem în parte finanţaţi de stat, adică din banii cetăţenilor, şi nu impunem condiţii stricte de admitere pentru studenţii din statul nostru. Fapt e că aproape orice student care descoperă unde se află exact universitatea, este admis. Uite, am să-ţi spun, unii dintre copiii ăştia, vreau să spun că toţi sînt copii buni, dar n-au fost bine instruiţi. Unii abia pot să-şi scrie numele în praf cu un beţigaş. Asta înseamnă că dacă urmează să tragă vreun profit de pe urma universităţii şi prin asta înţeleg profit intelectual, trebuie să fie învăţăţi cum să comunice. Aşa că aici, la catedra de engleză, ţinem aceste cursuri pentru proaspeţii boboci, spunîndu-le puştilor cum să vorbească şi cum să scrie şi să transmită mesaje şi să evite să parcheze unde scrie „Parcarea interzisă". Limba engleză îndeplineşte o funcţie deosebit de importantă în lumea tehnologică de azi şi nu mă sfiesc să-ţi spun, dom' Walker, este uneori absolut singura cale de a prezenta avantajele englezei ca obiect de studiu universitar faţă de celelalte cursuri ca Ştiinţa şi Comerţul. Multă lume care vine aici din Europa crede că literele au o poziţie egală în drepturi, dar nu mă feresc să recunosc faţă de dumneata că eu sînt de părere eă e un punct de vedere, dar nu întotdeauna un punct de vedere uşor de susţinut. Dar spune celor din universitate că-i înveţi pe oamenii de ştiinţă să vorbească unii cu alţii şi pe oamenii de afaceri cum să scrie borderouri şi rapoarte, şi atunci te vor asculta pentru că îşi dau seama că asta e important. Aşa că m-am gîndit să-ţi repartizez două ore pe săptămînă de Comp. pentru c-ar fi bine să constaţi cum e cursul acesta, şi pentru că, oricum, cîţiva dintre preparatorii din est pe care i-am angajat s-au aranjat în altă parte şi sînt nevoit să numesc membrii din corpul didactic permanent pentru opt grupe. Sper că vei constata că acest curs e fascinant, dom' Walker. Să predai unde se pune virgula şi aşa mai departe.

Uşa se deschise şi doamna Bourbon intră. Şortul ei bermuda ar fi trebuit să pară deplasat în biroul catedrei, dar totuşi nu era.

— Bună, am aranjat totul, dragă, spuse doctorul Bourbon, scoţîndu-şi picioarele din sertar şi sculîndu-se.

Walker îi urmă pe amîndoi și, în drum spre mașină, Bourbon bătu ușor cu degetele un afiș tipărit, lipit la avizier, care anunța: „Tînărul furios, James Walker, romancier englez, va vorbi miercuri, 1 decembrie, în aula Fogle, despre *Dilema Scriitorului*". O mică fotografie de pașaport pe care Walker o prezentase ceva mai înainte, fusese mărită și plasată într-o parte a legendei, scoțînd la iveală urme de acnee și riduri pe care nu știuse niciodată că le are. Ideea conferinței îl sîcîia, fiindcă i se dădea atîta amploare și fiindcă nu avea nici cea mai vagă idee despre ce ar putea să spună. Lipsa de idei și crezuri literare nu constituise niciodată o preocupare pentru el, dar acum, față în față cu obligația de a se destăinui, simțea un gol acolo unde ar fi trebuit să se afle crezurile sale. Gîndul că, în sensul contactului cu publicul, nu era de loc scriitor, prindea tot mai multă consistență. Era doar pe jumătate scriitor, un om care scrie pur și simplu, și acest lucru nu părea să fie suficient aici. Provocarea de a se dezvălui pe sine îl stîrnea puțin, dar mai mult îl deprima. Ședea între cei doi soți Bourbon, cu apărătoarea de soare care îl ferea de lumina orbitoare a după-amiezii, și încerca să se stimuleze. Constată că poseda undeva un impuls, un impuls ce provenea din neliniștea pe care o simțise cînd, vizitînd această universitate, privind la studenții ei, ascultîndu-l pe Bourbon vorbind, realizase că, în lumea nouă în care intrase, literatura și cultura generală nu aveau aceeași permanență, așa cum crezuse întotdeauna că au în lumea veche de unde venise. Vîntul schimbării, vîntul democrației și tehnologiei și al unui viitor inuman, sufla puternic peste aceste șesuri vestice, cu rare jaloane de civilizație. Trebuia să se destăinuie. Dar dorința de a se destăinui era înăbușită de un alt simțămînt — simțămîntul că acea conferință reprezenta în fond o încălcare a ospitalității. Îi fusese impusă în mod abuziv. Nu se așteptase, nu se putea aștepta la așa ceva și n-ar fi trebuit să i se ceară astfel de lucruri. Rămase nemișcat și nu scoase o vorbă, pînă cînd mașina ajunse la casa în stil *ranch* a Bourbonilor, unde toți coborîră.

După ce duseră tîrguielile de la autoservire în bucătărie, Walker merse drept în camera lui. Abia aștepta

să deschidă scrisorile, să citească telegrama Elainei, să cunoască viitorul. Teancul de hîrtii din buzunar avea multe să-i spună. Dar cînd deschise ușa camerei, constată că se petrecuse ceva acolo. Conținutul valizelor sale fusese deșertat pe pat și cei doi gemeni Bourbon, neîndoielnicii făptași ai acestei isprăvi, se aflau în cameră. Brandy stătea în fața oglinzii, îmbrăcată cu unul din puloverele lui Walker, care îi atîrna pînă la călcîie. Alphonse legase toate cravatele una de alta și le folosea ca să tragă una din valize, după el, prin cameră. Experiențele de peste zi se cristalizară brusc într-o stare de iritație.

— Ieșiți de-aici, diavoli împielițați ! urlă el.

— Îii, făcu Alphonse.

Walker îl luă de-o ureche și-l tîrî pînă afară în coridor.

— Dă-mi drumu', țipă Alphonse, dar Walker nu-l slăbi, așa că Alphonse zise : Vrei să ajung un refulat ?

— Nu cred că vreau să ajungi nimic, îi declară necruțător.

Alphonse păru înspăimîntat și-l izbi pe Walker în fluierul piciorului :

— E casa mea, zise, pot să fac ce vreau aici.

— Știu că e casa ta, răspunse Walker, dar vreau să-ți spun cîteva cuvinte. Ești copil și a fi copil e un lucru destul de stupid în sine. Să nu te mai prind aici pînă nu devii răspunzător de faptele tale. Și asta e valabil și pentru Brandy.

Alphonse începu să plîngă ; deoarece nu-l mai văzuse plîngînd pînă atunci, Walker simți o oarecare satisfacție, pînă cînd un pantof aruncat de Brandy îl lovi în spate. Se întoarse în cameră și-o apucă pe Brandy de ureche.

— Șterge-o de-aici și lasă-mă-n pace, spuse, am treabă !

Se așeză la birou, aproape vesel. Era prima dată că izbutise să se afirme, chiar și pentru puțin timp, și faptul îi făcea mare plăcere. Era într-o dispoziție foarte bună cînd scoase poșta de dimineață și-o etală în fața lui. De la telegramă aștepta promisiunea unui nou pas spre libertate ; în timp ce o privea, nu se putea împie-

dica să-şi închipuie că lumea era şi mai a lui, că Elaine tăiase corzile care-l legau. Dar n-o făcuse ; mesajul spunea : „Lasă aiurelile Stop cu dragoste Stop Elaine." Nenorocirea este că Elaine nu poate lua nimic în serios, gîndi Walker cu furie, făcînd mototol telegrama. Ea crede că nimic nu e făcut din convingere. Mă tratează ca pe un băieţel, nu vrea să mă maturizez. Dar pretenţiile lui erau legitime, erau pretenţii justificate. De maturizat se va maturiza şi era liber să devină ceea ce intenţiona. Acum vedea situaţia ca pe o adevărată perspectivă, o infinitate de posibilităţi viitoare. Trăia într-un univers în expansiune, în America. Nu democraţia, sau educaţia tolerantă a copiilor, sau tehnologia nemiloasă a ţării erau cele care-i dădeau speranţă, ci altceva, mai măreţ, mai vag. Era acel peisaj inform, fără un stil anume, şi munţii sugeraţi în depărtare. Vag, da, dar nu o aiureală.

Walker aruncă telegrama la coş, un vas mexican care se afla lîngă birou, şi-şi îndreptă atenţia spre documentele noii sale aspiraţii, hîrtiile de primire în universitate, care spuneau : „Bine ai venit" şi „Salutare" şi „Încîntaţi de cunoştinţă". Printre acestea se aflau carnete de identitate şi chei pentru uşi necunoscute şi permise de parcare şi cartele de masă. Frunzări prin teancuri de hîrtie *in cvarto*, de dimensiuni americane, încărcate de promisiuni şi instrucţiuni litografiate. Printre ele se aflau materialele care-i erau necesare predării. Cursul de Creaţie literară era prezentat printr-o listă a planului tematic de anul trecut, în special lectură de texte cu titluri ca „Scrieţi acest roman" sau „Calea spre Poezie". Dar predomina documentaţia asupra Cursului 101. Compoziţie — marţi-joi, 10—11 a. m., pentru care se cheltuise fără doar şi poate o grămadă de energie intelectuală. „Nu există un curs mai important ca acesta în universitate", spunea o scurtă expunere introductivă, prezentată de Bourbon. „Ne place să credem că toţi cei care predau sînt cetăţeni devotaţi 101%, gîndind şi muncind ca o echipă, convinşi, asemenea unor oameni ca Sapir, Hayakawa, Wittgenstein şi Margaret Mead ; că a învăţa propria-ţi limbă înseamnă a te dezvolta, nu numai în gîndire şi organizare, dar şi în emoţii şi reacţii faţă de viaţă. Oamenii

care au ușurință lingvistică trăiesc mai bine. Ei știu de asemenea cum să formuleze o scrisoare de afaceri corectă". Primul scop al cursului, citi mai departe Walker, este de a reduce la un minim rezonabil cele mai grave greșeli de gramatică și construcție ale studenților; existau șapte categorii de greșeli esențiale (Analfabetism Grosolan) atît de dezgustătoare, încît atrăgeau în mod automat un Ins (prescurtare de la Insuficient) pe lucrarea oricărui student. Analfabetismul grosolan constă din inepții sintactice, ca fragmentarea nejustificată a unei fraze, („Am venit la facultate. După absolvirea liceului") ; fraza contopită („Autobuzul a întîrziat el a perdut trenul") și complementul prost plasat („Fierți bine pacienții vor savura fulgii noștri de ovăz"). Pentru a-i ajuta pe studenți să-și scrie temele și astfel să-și dea la iveală greșelile, li se oferea stimulentul unei Antologii pentru Boboci, compusă în mare măsură din articole ca „Profesorul a cărui amintire îmi va rămîne veșnic vie" și „Prima mea zi la facultate". Walker răscoli mai departe teancul de hîrtii, întorcînd colile, semnînd diverse formulare contractuale, (NUME DE FAMILIE : PRENUME : GRUP ETNIC). Una dintre fișe era de natură să-l îngrijoreze. Era intitulată „Jurămînt" și trebuia semnată în fața unui notar public. Walker o citi din nou și se duse să ciocănească în ușa de la biroul doctorului Bourbon.

Acesta își pusese halatul oriental și stătea încovoiat deasupra mașinii de scris, făcînd clapele să țăcăne, cu două degete deosebit de active.

— Salut, zise, oprindu-se din lucru.

— E vorba de asta, spuse Walker, întinzîndu-i formularul.

— Ah, jurămîntul de credință, constată Bourbon, uitîndu-se la hîrtie.

— Trebuie să-l semnez ?

— Păi, da, sigur, noi căpătăm fonduri și de la stat și asta înseamnă că legea statului ne poate pretinde să dăm o semnătură pentru a-l asigura de credința noastră.

— Chiar dacă nu ești cetățean american ?

— Păi, nu-nseamnă nimic, e doar o formalitate.

— Ca jurămîntul de la magazinul de băuturi ?

— Exact, toată lumea semnează. Și comuniștii semnează. Singurii care nu semnează sînt liberalii din New York și de altfel ăștia nici nu știu să predea prea bine.

— Ce se întîmplă cu ei ?

— Păi, nu-i putem numi. Tre' să-i rugăm să se ducă acas'. Celor mai mulți nici nu le place aici, oricum. Simt lipsa dughenelor cu *bagel*, bănuiesc.

— Așadar, trebuie să semnez.

— Păi, ai cumva intenția să răstorni guvernul cu forța, dom' Walker ?

— Nici gînd.

— Buun, atunci nu prea înțeleg ce te frămîntă, spuse Bourbon, așezînd o foaie de carbon între două coli curate de hîrtie superioară.

— Nimic altceva decît calitatea mea de cetățean britanic. Nu s-ar cuveni să semnez un jurămînt de credință pentru alt guvern.

— Crezi că n-o să-ți mai dea voie să te-ntorci ? întrebă Bourbon. Știam că sîntem aliați.

— Oh, sîntem, după cîte știu. Nu e vorba de asta, dar încerc să definesc un scrupul.

— Uite, nu zic că sînt de acord cu acest jurămînt, continuă Bourbon, dar pur și simplu n-are nici o importanță. Nu, ascultă-mi sfatul, semnează și uită povestea asta, dom' Walker. Nu-nseamnă nimic.

În clipa aceea telefonul de pe biroul lui Bourbon sună ; ridică receptorul și ascultă. Apoi întinse mîna și-i trecu lui Walker obiectul de bachelită.

— Pentru mine ? făcu Walker mirat. Nu cunosc pe nimeni.

— Cineva întreabă de dumneata.

— Alo, spuse în receptor.

— Bună, Jamie, cum merge ? zise o voce.

— Cine e, vă rog ?

— Bernie, răspunse vocea.

— Cine ?

— Bern Froelich.

— Oh, *hello*, Bernard.

— Bună, spuse Froelich. Vreau să vii la noi la masă diseară. Am cîțiva invitați pe care vreau să-i cunoști.

— Oh, nu cred că pot, iau masa aici, cu familia Bourbon.

— Lasă-i baltă.

— Nu cred să pot.

— Nu vrei să vii ?

— Ba da, încîntat, dacă aș fi știut mai din timp.

— Păi, spune-i lui Harris c-ai fost invitat la mine acasă și că vrei un bilet de voie.

— Dar doamna Bourbon e în bucătărie acum, pregătește masa.

— Ești dispus să vii dacă aranjez eu lucrurile ?

Walker se uită la Bourbon care vîra hîrtia în mașina de scris și se făcea că nu ascultă.

— N-am mijloc de transport.

— Aranjez eu asta, îl asigură Froelich. Spune doar că vrei să vii.

— Păi . . . , făcu Walker.

— Harris e acolo ?

— Da.

— *Okay*, dă-mi-l la telefon.

— E doctorul Froelich, îi spuse Walker lui Bourbon, ar vrea să vă spună cîteva cuvinte.

Bourbon întinse mîna după telefon.

— Bună, Bernard, apoi ascultă un timp și spuse „cred că da" de cîteva ori. Vrei să-l aduc eu cu mașina pînă la voi ? întrebă la un moment dat. *Okay*, am să-l depun acolo la șapte fix, spuse la urmă. Oh, Bern, înainte să închizi, vreau să te întreb despre bara din spate . . . A închis, zise, întorcîndu-se spre Walker. Așa, vrea să faci cunoștință cu cineva. Zice că e important, e o invitație la masă. Am să te duc cu mașina acolo la șapte.

— Vă rog să mă scuzați, începu Walker. De fapt am încercat să scap . . .

— Ei, ăsta-i Bern, făcu Bourbon. Voiam să-l întreb despre bara de la mașina mea, dar a închis.

— Ar fi mai bine să mă duc să mă pregătesc, zise Walker, ridicîndu-se.

— Buun, băiete, nu-ți bate capul cu jurămîntul ăla. Aș putea să examinez eu fișa pentru dumneata, dacă vrei.

— Da, v-aș fi foarte recunoscător, zise Walker.

— *Okay*, băiete, urmă Bourbon, fluturîndu-și halatul oriental și apoi adăugă, lăsîndu-și capul său mare în jos, ceea ce îi dădu un aer timid : Te superi dacă-ți pun o întrebare, ca între prieteni ?

— Spuneți, zise Walker.

— Nu ești comunist, nu, dom' Walker ?

— Nu, de loc, mai curînd liberal.

Cuvîntul păru să-l deprime puțin pe Bourbon și mustața îi căzu o dată cu colțurile gurii.

— Nu de alta, dar știi, îți dai seama că s-ar putea să pară cam ciudat dacă ai refuza să semnezi chestia asta.

— Ciudat pentru un cetățean britanic ? Pentru că asta-i problema. Deși trebuie să recunosc că nu-mi prea plac sensurile care se ascund în spatele acestui jurămînt. Credeam că vremea lui McCarthy a trecut.

— Oh, asta n-are nimic de-a face cu nebunu' ăla de McCarthy.

— Dar n-are de-a face nici cu mine, asta-i ceva care vă privește. În ceea ce mă privește, chiar dacă cuvîntul leal n-a ocupat niciodată un loc prea important în vocabularul meu, dacă e cazul să fiu leal față de cineva, ei bine, atunci sînt leal față de Anglia, așa cred.

— Ei bine, bravo, și vreau să știi că-ți respect scrupulele. Mi-ai dat cuvîntul că nu ești comunist, și te cred pînă cînd ceva o să mă convingă de contrariul. Dar trebe să fii atent ce impresie faci p-aci, dom' Walker. Uite, de exemplu, copiii, nu trebe să bați copiii. Alphonse mi-a spus că l-ai înșfăcat de ureche.

— Oh, v-a spus ? Ei bine, n-aș fi vrut să mă plîng de el și de Brandy, dar amîndoi și-au vîrît nasul prin lucrurile mele.

— Buun, știi cum e, dom' Walker, sînt doar copii, copii normali, sănătoși. Noi, p-aci, ne ocupăm mult de copiii noștri. E viața lor, dom' Walker, e viața lor. Nu trebe să umbli cu d-astea, s-ataci copiii oamenilor, indiferent ce obișnuiești să faci acasă la dumneata. Și, din moment ce vorbim deschis, Crispin tocmai a trecut pe la mine și mi-a spus ceva teribil de îngrijorător. Bourbon se opri, cu o înfățișare gravă, și, cu mișcări cumpănite, își

aprinse pipa. Sigur, continuă el, trăgînd cu zgomot din lulea, ştiu că scriitorii sînt oameni cu totul neobişnuiţi şi, dacă-mi dai voie să spun, dumneata îmi pari unul dintre cei mai simpatici pe care i-am avut p-aci. D-asta mi-ar părea rău să te pierdem din cauza jurămîntului. Dar Crispin zice că a auzit că divorţezi de soţia dumitale. E adevărat, dom' Walker ?

Auzind o declaraţie publică despre o faptă din viaţa sa particulară, Walker se simţi foarte prost. Nu se gîndise niciodată că divorţul lui ar putea deveni o chestiune publică, totuşi „cred că da" fu răspunsul lui.

— Ei bine, asta-i o problemă personală, dom' Walker. Eu zic întotdeauna, căsătoria-i ca pescuitul. Unii sînt întotdeauna mulţumiţi cu ce-au prins, şi unii întotdeauna îşi închipuie că există ceva mai bun care le-a scăpat. Dar eu zic aşa. Ştiu că o grămadă de divorţuri şi combinaţii extraconjugale se-ntîmplă p-aci, şi Party pare un oraş progresist în privinţa asta. Dar sînt o mulţime de oameni, cu simţ de răspundere şi decenţi, care mai socotesc căsătoria drept un angajament solemn. Cucoana mea şi cu mine sîntem de douăzeci de ani împreună. Aşa că nu lăsa atmosfera asta să ţi se urce la cap. Dacă vrei să-mi asculţi sfatul, dom' Walker, mai reflectează, de dragul soţioarei şi al dumitale personal. Noi, doamna Bourbon şi cu mine, ziceam chiar aseară că eşti un om tare drăguţ şi nu vrem să te vedem c-o porneşti greşit de la-nceput. Spun toate astea din prietenie, dom' Walker.

Doctorul Bourbon era acum atît de stînjenit că aproape dispăruse în spatele biroului, astfel că Walker nu spuse nimic decît :

— Bine, mulţumesc, şi se întoarse în camera sa, cu jurămîntul de credinţă în mînă, nesemnat.

Se aşeză la birou şi se uită la locul de pe formular unde ar fi trebuit să fie semnătura sa ; apoi scoase o foaie de hîrtie şi scrise : „Scumpă Elaine, ştiu că a fost o surpriză ceea ce ţi-am scris, dar trebuie să crezi că aceasta e cu adevărat intenţia mea. Te rog să-mi redai libertatea, pentru că..." Dar nu-i mai veni nici un alt cuvînt, şi se opri, şi privi afară pe fereastră. Soarele se rostogolea în spatele munţilor şi pe colinele de la poale-

le lor se desfășurau lungi fîșii de umbră. În biroul lui Bourbon, mașina de scris țăcănea în continuare ; Walker privea în sine, dar nu găsea nimic de spus.

— Și-au ales o casă grozav de curioasă, spuse doctorul Bourbon, oprind mașina la capătul aleii de intrare spre locuința soților Froelich.

În incinta universității, campanila bătea armonios ora ; Bourbon era punctual, avînd un impecabil simț al scurgerii timpului. Walker se dădu jos și urcă, poticnindu-se, scara spre verandă.

— Bună, poftim înăuntru, spuse Patrice, ieșind în ușă. Îl văzu pe Bourbon, în penumbra mașinii, și strigă : Intri puțin, Harris ?

— Nu, trebe să mă-ntorc să frig un cotlet, tună Bourbon. Dați-mi un telefon cînd e timpul să viu să-l iau.

Rămaseră puțin în verandă, urmărindu-l cu privirea pe Bourbon, care se depărtă cu zgomot.

— Văd că cineva i-a lovit bara din spate, observă Patrice. Așa, acum vrei să-ți scoți haina ?

— O, nu, e bine așa, răspunse Walker.

— Sînt numai eu singură, îl anunță Patrice. Bernard i-a rugat pe soții Naughty, adică Robert și Eudora Naughty, să-l ducă cu mașina pînă la magazinul de băuturi. Nu mai avem strop de băutură și mașina noastră-i la reparat. De fapt, e plăcut așa, pot să stau de vorbă cu dumneata. Ia loc.

Walker se așeză pe unul din scaunele de pînză portocalie, și se uită prin încăpere.

— Mai e puțin gin și niște vermut, spuse Patrice, scuturînd sticlele. Ce zici de un Martini cu proporțiile inversate ? Ți se pare atrăgător ? Totuși, cred c-o să fie doar gin englezesc și un strop de vermut italienesc.

— Oh, o să fie strașnic, zise Walker.

— Noi am fost în Anglia, știi. Cum mai e ?

— O, destul de acceptabil.

— Destul de acceptabil. Curios cum toți vorbiți la fel. Știi, ar trebui să-ți povestesc despre soții Naughty. Voiam să-i cunoști pentru că ne-am gîndit c-o să-ți formezi o impresie greșită despre Party, frecventîndu-l doar

pe doctorul Bourbon și compania. Ei sînt vechea gardă, știi. Sînt aici de cînd lumea și trăiesc încă în vechea Americă. Doamna Bourbon m-a întrebat o dată, văzînd scaunele mele din pînză, de unde am cumpărat „husele".

— Da, sînt puțin cam învechiți, admise Walker. Doctorul Bourbon își face griji să n-o pornesc de la început prost, pentru că l-am tras nițel de ureche pe Alphonse.

— Da, ei bine, să știi, soții Naughty nu sînt cîtuși de puțin așa. Bob e din Chicago, are o origine într-adevăr unională. Sînt liberali amîndoi. Știi, genul care își fac singuri pantofii. Au un copilaș, pe care-l cheamă Buber, după Martin Buber, și nu-l înfașă pentru că nu vor să ajungă un refulat.

— Cred că înțeleg, spuse Walker.

— Bob predă științe politice. Încearcă să organizeze corpul didactic, să-i sindicalizeze. Ca să poată face grevă, să organizeze pichete de grevă și acțiuni de protest în masă, așa cum fac toți ceilalți.

— Pare amuzant, zise Walker.

Patrice aduse băuturile și se așeză pe divan. Era îmbrăcată cu aceeași rochie fără talie pe care o purtase prima dată cînd venise Walker la ei și-o cunoscuse. Dar părul negru era pieptănat altfel, ridicat la spate într-o coadă franțuzească. Avea ochi negri, intenși. Se așeză, își sprijini capul în mîini și îl privi. Ca multe americance, ședea mai aproape și privea mai insistent decît se aștepta el. Găsea că e plăcut pe de o parte, dar și jenant, pentru că-i aducea în atenție lucruri pe care nu era încă pregătit să le observe — că are pistrui pe brațe, că rochia largă cădea bine datorită liniilor corpului de dedesubt, că are o gură foarte plină și atrăgătoare și o față expresivă și mobilă. Patrice spuse :

— Știi, e interesant, pentru că tocmai am citit toate romanele dumitale, de la un cap la altul. Bernie m-a pus să le citesc cînd a aflat c-o să vii, pentru că zicea c-ar trebui să știu ce fel de om ești.

— Și ai aflat ?

— Prea multe nu, nu mi-au spus prea multe. Ei, uite, vrei să-ți mărturisesc ce părere mi-am făcut sau nu ?

— Da, m-ar interesa.

— Am să-ți spun sincer.

— Spune.

— Ei bine, atunci, sincer. Cred că sînt grozave dar . . .

— Dar dumneata ai fi propus pe altcineva pentru bursă.

Patrice rîse.

— Ei bine, cred că sînt cam confuze, dezorientate, puțin prea evident neangajate. Nu știu. Parcă nu spun destul sau poate nu cunoști destul viața ; știi, nu au destulă autoritate.

— O, bravo, ai descoperit o mulțime despre mine, zău.

— Și mai e ceva. Nu conțin destulă afecțiune, simțăminte. Poate că ce spun eu e foarte tipic american, dar cred că oamenii sînt mai puțin raționali și comunică mai mult, dau dovadă de mai multă intuiție unul față de altul, decît personajele dumitale. Cărțile dumitale îmi dau senzația că ești cam plictisit de viață, ca și cînd n-ai vrea să mai faci nimic sau să cunoști pe nimeni, că te-ai dat pur și simplu bătut și te-ai hotărît să te retragi într-un colț și să te îmbeți criță.

— Ei bine, zise Walker, presupun că într-adevăr gîndesc cam în felul acesta.

— Nu iubești oamenii ?

— O, ba da, dar oamenii îți pretind să cheltuiești îngrozitor de mult spirit. Uneori mă-întreb dacă merită efortul.

— Ei bine, n-o să te lăsăm să crezi asta aici la noi, spuse Patrice, privindu-l lung.

Walker îi întoarse privirea. Felul ei de a fi, modern, direct, însăși bunăvoința ei americană de a sta de vorbă și a discuta despre viața interioară, pe care Walker nu era obișnuit s-o redea în cuvinte, îl făcea să se simtă mult mai în largul său decît fusese toată ziua.

— De-asta am venit aici, zise.

— Ca să te salvăm ? Oh, asta-i drăguț. Și cum o să știi cînd ești salvat ?

— Ah, păi asta nu pot să știu. Au mai fost și alte ocazii cînd mi s-au dezvăluit adevăruri. Și de cele mai multe ori s-au dovedit bune de aruncat la gunoi.

— Un om circumspect. Ei bine, splendid, ai picat la locul potrivit. Știu că Bernie lucrează la un plan mare pentru a te salva. Ești încîntat ?

— Nu știu.

— Știai că Bernie e cel care te-a adus aici ? întrebă Patrice. Își săltă picioarele pe divan.

— Da, am auzit asta, răspunse Walker. Mi s-a spus că scrie o carte despre mine. Ceea ce mă face să doresc să nu fac absolut nimic.

— Oh, nu o carte, doar un capitol. Te supraestimezi. Oricum, asta ar trebui să te îndemne la acțiune.

— Da, doar un pic.

— Te place, continuă Patrice, așa că n-ai încotro. Cînd lui Bernie îi place cineva, s-a zis cu el. Și pe mine mă place. Să te placă Bernie înseamnă o slujbă cu normă completă, în sine. E așa de pretențios față de oamenii care-i plac.

Walker sorbi din băutură și-o privi pe Patrice. Apoi, spre indignarea lui, o mașină se opri afară. Se auziră pași pe verandă și lume intrînd în hol.

— Bună, bună, făcu Froelich cînd intră, cărînd două pungi mari de hîrtie, care clincăneau. Ridică-te în picioare și fă cunoștință cu aceste persoane pe care le-am cărat pîn-aici ca să te cunoască. Robert și Eudora Naughty intrară ; erau înalți, blonzi, arătau amîndoi foarte sănătoși și purtau, amîndoi, *blue-jeans* și pantofi albi de pînză. Amîndoi întinseră brațe lungi ca să dea mîna.

— Încîntat de cunoștință, spuse Bob. Am luat destule sticle ca s-o ținem toată noaptea.

— Îmi pare rău c-am întîrziat, spuse Eudora.

— Daa, e vina noastră. Ar fi trebuit ca pichetul nostru să staționeze pînă la cinci în fața frizeriei, dar patronul a ținut deschis mai mult ca de obicei, explică Bob Naughty.

— Bravo, asta dovedește că ne luăm și noi după el, observă Eudora.

Froelich, care despacheta sticlele, zise :

— Nu vă scuzați. I-ar fi plăcut mai mult să stea încă o oră în plus, singur, cu Patrice.

— Daa, ai dreptate. Atunci îmi cer scuze c-am venit așa de devreme.

— Putem ridica discuţia la un nivel universitar ? întrebă Froelich.

— Nu vrei să-ţi scoţi haina, Bob ? întrebă Patrice.

— Sigur. Dacă mă rogi tu, răspunse Bob, scot orice.

— Dar dumneata, domnule Walker ? întrebă Patrice.

— Da, acum da.

— Adică deocamdată cravata şi haina, explică Froelich. Ajungem noi şi mai departe.

Apoi toţi se aşezară şi Froelich se duse în bucătărie ca să prepare paharele cu Martini. Walker, politeţea personificată, întrebă :

— De ce aţi organizat pichetul ?

— Oh, făcu Bob, frizerului ăstuia nu-i place să taie păr creţ.

— Am trimis trei negri, pe rînd, şi i-a refuzat, zise doamna Naughty.

Patrice se duse la bucătărie şi se întoarse cu un castron cu roşii şi cremă de brînză, în care se apucară să rupă roşiile.

— În Anglia există această problemă rasială ? întrebă Eudora Naughty.

— Păi, există, da, într-o mică măsură.

— Am citit cărţile dumitale, reluă Eudora Naughty.

— Nu-i vorbi despre cărţile lui, o sfătui Froelich, oferindu-le paharele cu Martini. E foarte conştient de valoarea sa, dar o să se plictisească de cărţile lui pînă la sfîrşitul săptămînii. Vorbeşte-i de tine însăţi.

— *Okay*, făcu Eudora. Despre ce ?

— Ar trebui să ştii. Povesteşte-i despre copilăria ta. Povesteşte-i despre uterul tău căzut. Despre persoana lui ştie tot. Ştie cît de valoros e.

— Ştii ceva despre politica americană ? întrebă Bob Naughty.

— Nu ştiu, răspunse Walker.

— Ce politică faci în ţara dumitale ? Ce listă de candidaţi votezi ?

— Ghiceşte, spuse Froelich.

— Pe socialişti ? întrebă Bob.

— Da, răspunse Walker, dar nu chiar din convingere.

— De ce ? se miră Bob.

— Oh, pentru că nu-mi place nici una din perspectivele pe care ni le oferă ei. Nici una din ele.

— Ești membru al Partidului laburist britanic ?

— Nu, nu sînt.

— De ce ?

— Păi, nu cred c-aș putea fi de acord cu un partid care ar primi în rîndurile lui oameni ca mine, răspunse Walker.

Froelich rîse și spuse :

— Iată o definiție a liberalismului englez.

— Un om oscilant, făcu Bob Naughty.

— Realitatea e că în Anglia toți sînt liberali, spuse Froelich, toți se ascultă unul pe altul și toți cei care gîndesc îi cunosc pe toți ceilalți care gîndesc. Asta-i cauza că nu există aripă radicală de dreapta în Anglia.

— Ce înseamnă aripă radicală de dreapta ? întrebă Walker.

— O, explică Bob, oamenii care cred că Dumnezeu e comunist pentru că a creat și alte țări în afară de America. O să ai mereu de-a face cu politica pe-aici. Nu știu dacă ești la curent, dar în țara noastră administrarea unei universități e considerată o problemă publică. Nu numai aripa dreaptă, dar și cea stîngă și sindicatele se amestecă. Și apoi mai există o grămadă întreagă de adversari chiar în sînul universității. Cine a fost cel care-a definit societatea americană ca pe o diversitate de opinii contradictorii susținute în permanență la nivel de urlet ?

— Eu, răspunse Froelich.

— Ce fel de opinii ? întrebă Walker.

— Păi, răspunse Froelich, una din caracteristicile politicii americane e tocmai spectrul variat al opiniilor.

— Un spectru cu toate culorile afară de roșu, precizează Bob Naughty.

— Astfel Yipsuls — adică Tinerii socialiști — nu vor să stea de vorbă cu Tinerii democrați și-și petrec timpul atacîndu-l pe Castro. Oamenii care-ți displac cel mai mult sînt cei care-ți sînt cel mai aproape, și te aliezi cu extremiștii din capătul opus. Tinerii conservatori din universitate au publicat tocmai un manifest în care declară că sînt împotriva amestecului guvernului nu numai în privința fluorizării sau a asigurărilor sociale, dar

și împotriva amestecului guvernului în relații sexuale premaritale, în consumul drogurilor, a homosexualității...

Pentru Walker toate acestea erau teribil de derutante. Nu-i plăcea politica pentru că nu-i plăcea patima politică, care provoca discordie, ură și condamnarea altora. Îl revolta jurămîntul de credință; dar era un resentiment de ordin personal, nu politic; de fapt, a urî însemna a ataca politica, acolo unde aceasta încerca să încalce genul de viață personală pe care voia s-o trăiască și pe care voia s-o trăiască împreună cu alții. Politicienii ar spune că și acesta este un crez politic; de altfel, ei susțin că totul e politică. Walker credea în democrație și liberalism pentru că diminua patima politică și accentua individualismul și dezbaterile. Oamenii mai presus de politică, acesta era crezul lui. Societatea celor prezenți, legăturile și afinitățile dintre oamenii pe care îi cunoștea, stimularea prieteniei, manifestarea sexualității și urmărirea viziunii lăuntrice, aceste lucruri păreau singura realitate posibilă. Nici una din formele de organizare și nici unul din planurile propuse de politică pentru viitor nu îl atrăgeau cîtuși de puțin; ori încotro privea nu vedea decît făgăduieli de limitare a bunăvoinței, a sferei activității personale, a libertății individuale, care lui i se păreau adevăratul și esențialul sens al existenței. Ce dacă faptele lui în această direcție erau neînsemnate și confuze și dîra pe care o lăsase în urmă era presărată cu gafe? Numai libertatea individuală și relațiile personale au un rost. Froelich și Naughty continuau să vorbească; Walker, urmînd un interes mai firesc și mai direct, se uita la Patrice, ghemuită în colțul divanului, fără pantofi, cu șuvițe de păr desprinse din coada franțuzească și se gîndea la politica sexualității și a prieteniei. Se discuta despre un scandal la ordinea zilei în universitate; poliția locală, cu ocazia unei descinderi la o petrecere studențească, găsise un grup fumînd marihuana.

— Jumătate erau tineri conservatori și cealaltă jumătate erau anarhiști, spuse Naughty. Ăsta-i genul de alianțe care se fac.

— Chestia e că politica americană nu e bipartită, *Zweischplitten*". Este „*Fünf*" sau „*Siebenschplitten*" [1].

— Ce părere aveţi dacă am mînca ? întrebă Patrice.

Afară, în incinta universităţii, clopoţeii sunau ora nouă şi Walker îşi dădu seama că îi este într-adevăr foarte foame. Cotletul rectorului fusese mai degrabă un canon decît un fel de mîncare şi Walker nici nu gustase cine ştie cît din friptură ; mînca încet, în general, şi dacă vorbea, rămînea în urmă.

— Oh, hai să mai bem un pahar, propuse Froelich.

— Le-aduc eu, se oferi Patrice. După aceea ar fi bine să mîncăm.

— Ştii, o să trebuiască să prepari încă o cană de Martini, spuse Froelich, doar dacă nu vrea cineva altceva. Ce zici, James ?

— Oh, mi-e egal, răspunse Walker, orice.

— Atunci daţi-i nişte vopsea, propuse Bob Naughty.

Patrice se îndreptă spre bucătărie şi Walker o urmări cu privirea, admirîndu-i linia delicată a gîtului. Se simţea cam stingher în lipsa ei, şi-atunci scoase ţigările şi oferi la toată lumea.

— Ah, astea sînt ţigări englezeşti ? se miră Eudora Naughty. Nu fumez, fiindcă mi-e dragă viaţa, dar pot să iau una s-o păstrez ?

— Poftim, oferi Walker.

— A oferi ţigări e un ritual interesant în Anglia, remarcă Bob Naughty. Ştie cineva de ce ?

— Sigur, răspunse Froelich. Pentru că oferi ceva de preţ. În America, ţigările sînt atît de ieftine încît ar fi echivalent cu a oferi cuiva o alună. Şi, pe de altă parte, e o formă de zgîrcenie. Englezii sînt zgîrciţi.

— *Okay*, Bernie, îl întrerupse Patrice.

— Nu, la naiba, ce vreau să spun e important, continuă Froelich. Iată, aveţi aici un exemplar spectaculos de englez zgîrcit. Sociologia pretinde să-i cercetăm valorile.

— Ce dracu, Bernie, ajunge, nu eşti altceva decît un afurisit de megafon ambulant.

---

1 Cinci sau şaptipartită (germ.).

— Daa, bine, cu toţii ştim asta. Acum strîngeţi-vă mai aproape şi hai să-l ascultăm pe domnul Walker, binecunoscutul zgîrcit. La naiba, tot ce vreau e să ajungem cît de cît la un pic de adevăr. *Okay?*

— Ştiu, Bernie, am descoperit în sfîrşit ce e cu tine. Vorbeşti cu oamenii de parc-ar fi un grup.

— Păi, sînt un grup. Domnul Walker, aici, e reprezentantul grupului englez. Acum am să-i pun cîteva întrebări, pentru că eu pun întrebări corecte şi toţi ceilalţi pun întrebări greşite, care nu duc nicăieri. *Okay*, acum tot ce vreau să ştiu e de ce englezii îşi iubesc taţii?

— N-am ştiut asta, spuse Walker.

— Sigur că-i iubesc, întări Froelich. Istoria engleză e plină de oameni care-şi iubesc taţii, iar istoria Americii e plină de oameni care-şi urăsc taţii şi încearcă să ardă pînă-n temelii tot ce-au făcut ei vreodată. Eu îl urăsc pe tatăl meu. Patrice scuipă pe tatăl ei. Bob aruncă cu pietre într-al lui. Ăsta-i modul în care transformăm noi societatea la fiecare generaţie. Se numeşte „Căutarea Fericirii" sau „Visul American". De ce nu există „Vis Englezesc"?

— Nu ştiu, răspunse Walker, poate a existat odată.

— Exact, făcu Froelich. Vedeţi, ceea ce e necesar să ştim cu toţii e că omul acesta nu crede în nimic. Şi asta din cauză că e englez. Întrebaţi-l care e poziţia lui şi va fi politicos şi rezervat. Vezi, James, vreau să-ţi vorbesc despre deosebirea între liberalismul englez, al cărui exemplu eşti, şi liberalismul american, al cărui exemplu sînt eu; Bob, aici de faţă, e şi el un fel de exemplu, numai că el îşi închipuie că-i poate determina pe oameni să acţioneze strigîndu-le cuvîntul bunătate. Să-ţi explic de ce te afli aici.

— Se află aici ca să-i dăm ceva de mîncare, zise Patrice. I-am pregătit de mîncare şi, la naiba, trebuie să mănînce.

Se îndreptară spre o masă de joc pe care fuseseră aşternute seturi japoneze din pai împletit. Patrice le servi muşchi de vacă în sînge, cu salată; atîta tot. De băut, un vin roşu californian. Era într-adevăr foarte bun. În timp ce mîncau, soţii Naughty discutară un timp despre problemele de parcare la tabăra de nudişti,

pe care o frecventau amîndoi. După un răstimp, Froelich întrebă :

— Ei, cum îţi poartă de grijă familia Bourbon, James ?

— Oh, excelent, răspunse Walker, mă coplesesc.

— Locuieşti la Bourbon ? întrebă Naughty.

— E îngust la minte, zise Eudora Naughty.

— Nu, nu e, protestă Froelich.

— E îngust la minte, repetă Eudora.

— Nu, e un neghiob.

— E un neghiob care, dacă s-ar strădui din răsputeri, ar putea ajunge îngust la minte, zise Eudora.

— E un tip bătrîn dar cumsecade care n-are habar pe ce lume trăieşte, spuse Froelich. A luptat foarte mult pentru catedra de engleză de aici. N-a fost niciodată o catedră căutată şi asta-nseamnă că era nevoie de un om ca Bourbon ca să-i facă reclamă. E la fel ca reclamele pentru aspirină „Uitaţi-vă la aceste trei produse în aparenţă similare. Urmăriţi această simplă experienţă de laborator : Franceza depune sediment. Ştiinţele economice depun sediment. Engleza — nu."

— Bine, dar acum de ce nu alegeţi un alt şef de catedră ? întrebă Naughty.

— Oh, o să vină şi timpul ăsta. El ştie. De aceea îi e frică de mine. Pe oamenii de care îi e frică îi numeşte liberali din New York. Şi mie îmi zice aşa. Deşi sînt din Medford, Oregon.

— Mie-mi place, zise Eudora, e ca un anus. Spun asta ca un compliment — totul la el merge ceas.

— E un babalîc pe placul tău, conchise Froelich. Nu, în fond e om de treabă.

— Ce nu pot înţelege, Bernie, e de ce te-a angajat pe tine ? întrebă Bob.

— M-a angajat pentru că e pe linie. Parcă-l aud : „Avem o catedră foarte liberală aici. Avem un quaker şi un neo-critic şi un aristotelian catolic şi un liberal din New York şi un budist. Sigur că nu-l putem angaja pe omu' acesta, pen'c-avem deja un budist. Ar fi o debandadă în toată catedra. Totuşi, am să-l recomand unui preten de-al meu, şeful unei catedre din Middlewest, cred că ei n-au un budist p-acolo".

— Oh, Harris e om de treabă, zise Patrice. Domnul Walker zice c-a avut totuşi ceva neplăceri cu el.

Walker se înroşi şi-şi coborî privirea la friptura doar ceva mai roşie decît el.

— Ce fel de neplăceri ? întrebă Froelich.

— Păi, răspunse Walker, cred că am păşit cu stîngul. De fapt au fost mai multe. L-am tras de ureche pe unul din gemeni şi apoi, hîm, vreau să divorţez...

— Tii ! făcu Bob Naughty, chiar că ai izbit în toţi idolii lui.

— Nu mi-ai spus nimic de divorţ, îi reproşă Froelich. De ce vrei să divorţezi ?

— Oh, nu ne mai înţelegem, spuse Walker. Pur şi simplu cred că nu sîntem prea fericiţi...

— Eşti englez, nu-i aşa ? întrebă Froelich. Englezii nu cred în fericire. Credeam că Anglia e o societate orientată spre viaţa de familie. Căsniciile rămîn unite şi bărbaţii frecventează casele de toleranţă.

— Păi, zise Walker, probabil că mă americanizez. Şi după aceea, cred că l-am jignit în legătură cu jurămîntul de credinţă...

— Măi, măi, făcu Bob Naughty, tot nu s-a renunţat la chestia asta ?

— Sigur că nu, dracu să-l ia, zise Froelich. Vrei să spui că n-ai semnat ?

— Nu-mi amintesc, replică Bob.

— Toţi am semnat. Cei care nu semnează nu sînt primiţi... Şi comuniştii o semnează. Şi cei de dreapta semnează. Singurii care nu semnează sînt cei care socotesc că problema nici n-ar trebui pusă şi pe aceia nu-i vedem niciodată.

— Şi eu cred că n-ar trebui pusă, spuse Bob.

— Bine, *okay*, aşadar eşti ipocrit, spuse Froelich. Şi eu sînt ipocrit.

— Mă gîndesc că nu e corect din partea mea, în calitate de cetăţean britanic, să semnez un jurămînt de credinţă către alt guvern, preciză Walker. Motivele mele nu sînt cu nimic mai complicate.

— Ştii, Bernie, spuse Bob, acesta-i într-adevăr un argument.

— Sigur că e, dacă privim lucrurile aşa simplu.

— Bineînțeles, Bourbon a spus că jurămîntul e doar formal, o măsură de siguranță, explică Walker.

— Asta așa e, zise Froelich. Dacă răstorni guvernul american cu forța, au posibilitatea să revină : îți iau slujba. Mai tranșă niște friptură și întrebă : Cine mai vrea ?

— Eu, mulțumesc, spuse Walker, întinzînd farfuria.

— Ei, și ce ai de gînd să faci ? întrebă Bob Naughty, părînd deosebit de interesat.

— Păi, făcu Froelich, să ne gîndim bine. Nu semnează. Nu e cetățean american ; i se pretinde credință în altă țară ; are un motiv absolut serios să nu cedeze.

— *Okay*, atunci lumea o să se lege de asta și o să înceapă o întreagă poveste. N-o să fie obligat să plece ?

— Am putea interveni, spuse Froelich.

— S-ar putea să semnez, reveni Walker.

— Păi, singurul motiv la care m-aș putea gîndi, dacă te-ai hotărî să semnezi, ar fi că ești comunist și vrei să predai niște cursuri tendențioase, zise Froelich.

— Nu, nu sînt, tot ce e tendențios în mine folosesc în literatură.

— De ce să nu te menții pe poziție ? Înaintezi rectorului universității un protest. Determină-l să-ți dea un răspuns, o decizie. O să-l supere, asta-i tot ce dorim.

— N-ar trebui să-i ceri așa ceva, interveni Patrice.

— Ba da, e un om decent, îi place să facă fapte morale, urmă Froelich.

— Singura problemă, spuse Walker, este că, la fel ca toată lumea, nu prea mai știu ce înseamnă o faptă morală. Sînt departe de zeii căminului meu ; trăiesc într-o lume cu o etică străină ; nu știu ce spun sau fac cînd spun sau fac ceva. În ce măsură sînt justificat ?

— Ești om, asta-i tot, răspunse Froelich.

— Păi, cine nu-i ? Ce am eu deosebit ? Dac-aș avea o viață morală n-aș fi aici. Mă aflu aici din pricina propriei mele confuzii. Așa că de ce eu ? De ce tocmai aici ?

— Tu nu te-ai opus, îi spuse Patrice soțului ei. De ce ar face-o el ?

— Ba m-am opus. Mi-am încrucișat degetele cînd am semnat, spuse Froelich. Nu, uitați prieteni, acesta-i

punctul de vedere. Tocmai pentru că ești din afară, tocmai pentru că nu există o cauză sau un stindard pe care să trebuiască să-l fîlfîi, ci doar o simplă chestiune de principiu care are a face cu unicul lucru care ești, și anume faptul că ești englez — asta-i singura existență pe care o ai, prietene — tu ești omul. Degetul soartei te indică, James.

— Nu știu, spuse Walker.

— E îndreptat spre tine, amice, repetă Froelich. A sosit momentul alegerii.

Patrice veni din bucătărie cu o plăcintă cu brînză.

— N-am decît un cuțit de pește ca s-o tai, e *okay*? întrebă ea.

— O, splendid în ce mă privește, admise Walker.

— Vezi că ești în stare să iei hotărîri? îl admonestă Froelich.

Tot ce i se spunea îl tulbura foarte mult pe Walker, deși încerca să nu arate. Întotdeauna încercase să mențină în sinea lui acea plăpîndă mlădiță de interes, o înclinație primejdioasă pentru fapta bună, umană. Era cea mai prețioasă posesiune a sa și de aceea se ferea s-o dea la iveală prea des. I se părea că trăiește într-o lume primitivă în care acest lucru, căruia el îi acorda atîta importanță, ocupa foarte puțin spațiu. Oamenii cred în mișcările largi ale istoriei, nu în clipe de hotărîre individuală. Walker putea accepta istoria, dar putea să se și lipsească de ea. Era nervos acum pentru că avea de a face cu o problemă politică, cu o problemă oficială; și simțea că e silit să facă ceva incorect, să-și expună, în mod indecent, fondul său moral, pe platformă și pe scenă. Să se dezvăluie totodată într-o lume cu nuanțe politice pe care nu le înțelegea și nu le putea controla.

Toate valorile lui erau valori personale, așa credea; dacă avea crezuri politice, le avea pentru că ele îi asigurau izolarea și independența și posibilitatea supraviețuirii personale și nu știuse niciodată ce înseamnă să se considere un factor într-o cauză. Era pur și simplu James Walker, gol-goluț; tot restul era prefăcătorie și interpretarea unui rol. Dar acum provocările curgeau. „Dezvăluie-ne crezurile tale, adevărurile tale,

opțiunile tale." Demn de remarcat, în ultimele zile, începuse să simtă mantia naționalității sale engleze. Mici fiori de naționalism, aproape de patriotism, îi veneau, cînd și cînd, în momente în care gîndea : „În Anglia se procedează mai bine" sau „E multă înțelepciune în felul în care rezolvăm *noi* lucrurile".

Un fel de mîndrie îl apucase uneori cînd doamna Bourbon vorbise de creșterea copiilor, cînd profesorul universitar din New York evocase viața morală engleză, cînd Bourbon îi expusese importanța limitată a literaturii. Propriile sale noțiuni, așa primitive și personale cum erau, dobîndeau o localizare și o sursă. Cînd lumea îi spunea : „Voi englezii sînteți așa de politicoși", simțea că poartă cu sine însușirea unei națiuni. Cînd i se cerusese să depună jurămîntul de credință, reacționase declarînd o altă credință, una pe care nu știuse niciodată că o posedă.

— Sigur că trebuie să cunoști originea acestor lucruri, spuse Froelich. Se făcea uz pe vremea lui McCarthy de aceste jurăminte, pentru a-i învinui de sperjur pe membrii corpului didactic care aveau trecut. În acele zile, unele universități aveau microfoane ascunse prin sălile de clasă, în timpul orelor. Eu nu eram aici atunci, dar cei care au fost, au luptat serios și jurămîntul a fost modificat. Pe-atunci era un rector democrat și i-a susținut. Apoi cînd am avut o conducere republicană în stat, el a fost îndepărtat, înțelegi ? Dar acum atmosfera e mult, mult mai liberală. Avem chiar și intelectuali în guvern. Se revarsă asupra Casei Albe cu *Dombey și fiul* la subțioară.

Aceste evocări făcură brusc să vibreze o coardă din strunele inimii liberale a lui Walker :

— În ordine, am să mă împotrivesc.

Patrice îl sfătui :

— Gîndește-te bine, domnule Walker. Nu-i lăsa pe indivizii ăștia să te forțeze să iei o hotărîre pripită. Hai să ne mutăm înapoi pe scaune și-am să vă tratez cu cafea și biscuiți.

Se mutară și Froelich puse un disc cu Cynthia Gooding. Sîrmele de jur împrejurul camerei zbîrniră ; cele două difuzoare bubuiră ; cîntăreața cîntă balade popu-

lare scoţiene despre nobili care se otrăveau unii pe alţii ; Patrice aduse cafeaua, în borcănaşe care conţinuseră cîndva Marmeladă Keiller's Dundee.

— Le-am adus din Anglia, ni s-au părut aşa de frumoase, explică ea.

— Sînt formidabile, se extazie Eudora Naughty.

— Splendide, aprobă Walker politicos.

— Asta înseamnă că nu le poate suferi, spuse Froelich, pentru că ştie la ce sînt folosite de obicei.

— A spus că sînt splendide, ce naiba ! se enervă Patrice.

— A spus că sînt splendide, răspunse Froelich, dar de unde ştii că şi crede ceea ce spune ?

— Atunci de ce-ar fi spus-o ?

— Pentru că e politicos. Englezii sînt politicoşi, spunînd minciuni. Americanii sînt politicoşi spunînd adevărul.

— Oh, mai prepară nişte băuturi, ceru Patrice.

— Construieşte-ne un Martini, zise Bob Naughty.

— Dar ce sînt eu aici, fecior în casă ?

— Chiar aşa, răspunse Patrice.

— *Okay*, voi doi vreţi Martini ? Dar tu James ?

— Eu aş bea un *scotch*, răspunse Walker.

— Cum îl preferi ?

— O, sec. E singura posibilitate de a-l bea.

— Adevărat ? se miră Eudora Naughty. Ascultă, Bernie, dă-mi să-ncerc şi eu.

— Dacă bei o înghiţitură, o să-ţi scoţi chiloţii, scumpo. Ştii cum faci cînd bei.

— Sigur că aşa o să facă, dă-i să bea, zise Bob. Îmi place cînd e în starea asta.

Froelich se duse la bucătărie şi Patrice comentă :

— Astă seară e pornit.

— E un tip grozav, declară Eudora.

— E „*ego*“ sută la sută, zise Patrice. Ascultă, domnule Walker, nu te lăsa constrîns în felul acesta. Îi place pur şi simplu să conducă tot spectacolul. Fă cum crezi. Socotesc că e o nebunie să te amesteci în planurile astea ale lui. Probabil că are de gînd să distrugă toată blestemata asta de universitate.

— Cineva trebuie să se împotrivească din nou acestui jurămînt, spuse Bob Naughty. Bernie are dreptate.

— Îl admiri prea mult pe omul ăsta, comentă Patrice.

— E ca o veveriță, spuse Eudora. Adună nuci.

— Bine, *okay*, replică Bob, dar știe ce face.

— Ei, eu nu știu ce face.

— Fac ceva în băutură, răspunse Froelich din bucătărie. Știți ce cred eu? Cred că domnul Walker vrea să se culce cu nevastă-mea.

— Păi, cine nu vrea? zise Bob Naughty.

— Ce părere ai, borcănelul meu e picant?

— Cred că ești nebun, răspunse Patrice.

Froelich intră cu băutura.

— V-am povestit vreodată de toți amanții nevestimi? zise, oferind celor din jur, cu o grijă meticuloasă, paharele.

— Ești beat, Bernie, interveni Patrice. Ești așa de praf că pur și simplu spui enormități.

— Da, da, făcu Froelich, și amanții ăștia lucrează în schimburi și urcă pe burlane în clipa în care ies eu pe ușa aia. O să ajungă să distrugă zidăria.

— Asta-i o minciună sfruntată, protestă Patrice.

— O, n-o credeți pe ea, credeți-mă pe mine.

— De ce?

— Pentru că eu sînt mai interesant, răspunse Froelich. Nu ai răspuns la întrebarea domnului Walker, borcănelul meu picant.

— N-am auzit nici o întrebare, spuse Patrice.

— E prea timid ca s-o pună. E englez și asta-nseamnă că e politicos.

— Ar trebui să iei niște lecții de la el, ripostă Patrice.

— Ei, răspunde la întrebare, te rog, fetițo, și lasă șmecheria. Domnul Walker e un animal uman normal și sănătos, cu obișnuitul apendice masculin, și impulsul de a se culca cu tine a pus stăpînire pe el. De fapt e nebun. Dar nimeni nu poate scăpa de asta, nu-i așa Eudora? Eudora și cu mine o să ne sărutăm în următoarele cîteva minute, așa că vedeți să susțineți o conversație ca lumea și să nu vă băgați nasul.

— Bine, scumpule, făcu Eudora.

— Urechea ta stîngă e cea care m-a atras întotdeauna, fetiţo, urmă Froelich. Ia uitaţi-vă la lobul ăsta. E cel mai sexi lob din oraş.

— Sînt bucuros că-l apreciezi, spuse Bob.

— Bob, am făcut un control statistic al situaţiei de faţă şi cifrele dovedesc că tu eşti cam de prisos în menajul ăsta. Aşa că de ce nu te duci să mai faci nişte cafea ?

— Mi-ar place nişte cafea. Bob, îl îndemnă Eudora.

— Acum, puştilor, voi doi, ăştia din fundul maşinii, vreţi să fiţi atenţi unu la altu şi să ne lăsaţi pe noi să ne vedem de treabă ? spuse Froelich.

Walker se întoarse către Patrice :

— Ei bine, asta-i o petrecere, nu glumă !

— E genul de petrecere preferat al lui Bernie, îi explică ea.

— Şi în ce te priveşte ?

— Păi, nu ştiu, asta-i situaţia.

— De ce nu ieşim să facem o plimbare ?

— Să-mi pun nişte pantofi ca lumea, răspunse Patrice.

Afară pe stradă era întuneric. Aspersoarele sîsîiau în liniştea înconjurătoare.

— De ce divorţezi ? întrebă Patrice.

— O, ne-am înträinat unul de altul.

— Cum e soţia dumitale ?

— O fată drăguţă. Foarte drăguţă. Voinică şi arătoasă.

— Lucrează ?

— E infirmieră.

— Face pe infirmiera cu dumneata ?

— Da, chiar aşa e, spuse Walker. Dar dumneata ? Lucrezi ?

— Am o slujbă în cadrul universităţii, la recepţie, răspunse Patrice.

— Îţi place ?

— O, e destul de nostim. Alerg mult de ici colo.

Trecură pe lîngă o casă unde avea loc o petrecere studenţească, judecînd după grindina de cutii de bere care zburau pe fereastră, pocnind.

— Pare să fie nostim acolo, spuse Patrice. Ce zici, mergem şi noi ?

— Nu, hai să ne plimbăm, răspunse Walker. E plăcut aici afară, cu dumneata.

— E plăcut aici afară cu *dumneata,* şi pentru mine.

Walker se răsuci astfel încît să fie cu faţa spre Patrice şi-i ridică bărbia ca s-o sărute. Patrice îşi încolăci braţele în jurul lui şi zise :

— Ei bine, pa, pa...

— Pa, pa, făcu Walker.

— Ar fi trebuit să-ţi iei haina, spuse ea. O să răcești.

— Nu, mi-e bine.

Patrice îi trecu mîna prin păr şi spuse :

— Îmi place. Ador părul englezilor, e aşa de lung. O să ţi-l taie cînd o să te duci la frizer. Să nu-i laşi. De dragul meu ! Împotriveşte-te !

— Aşa am să fac, spuse Walker, sărutînd-o din nou.

Era din ce în ce mai absorbit aşa încît nu auzi maşina care oprise lîngă ei.

— Hei, făcu o voce. Era o maşină a poliţiei cu o lampă roşie ca o bubă pe acoperiş.

— Aveţi treabă cu noi ? întrebă Walker.

— Ce se întîmplă aici ? spuse poliţistul.

— Ne plimbam puţin, răspunse Walker.

— Unde ţi-e maşina ?

— N-am maşină.

— Vino aici şi vorbeşte de unde te pot auzi, continuă poliţistul. De-a ce vă jucaţi, umblînd la ora asta din noapte ?

— E o noapte plăcută.

— Daa, frumoasă, stele, lună, toate marafeturile obişnuite. Nu-mi place să văd oamenii umblînd de colo-colo noaptea. Îmi vine ideea că sînt puşi pe rele. Ai vreo legitimaţie ? Dar tu, fetico ?

— Locuiesc chiar aici, ceva mai sus pe strada asta, răspunse Patrice.

— Oh, zău ?

— Chiar acolo, în spate, unde e lumină.

— Bine, scoate legitimaţia.

— Nu văd de ce, răspunse Walker, nu făceam nimic.

— Ascultă, amice, v-am prins făcînd nu'ş'ce. Aşa că ţine-ţi gura sau te arestez pentru conducere în stare de ebrietate.

— Nici măcar n-am maşină.

— Ascultă, amice, dacă te arestez pentru conducere în stare de ebrietate înseamnă că aşa e, ai sau n-ai maşină. Unde ţi-e carnetul de identitate ?

— N-am.

— Ai haz, spuse poliţistul.

— Sînt doar în vizită aici.

— Aşaa, şi de unde ai venit în vizită ?

— Anglia.

— Oh, eşti din Anglia ? Grozăvie mare. Şi cu tine ce e, fetico ? Eşti şi tu vro englezoaică ?

— Nu, ţi-am spus doar, locuiesc chiar aici pe stradă, mai încolo.

— Cu domiciliu permanent ?

— Da.

— Păi, am să-ţi zic ceva, fetico, nu-mi place să-i văd pe cei cu domiciliu permanent culcîndu-se cu tipi d-ăştia străini. De ce nu te ţii cu un băiat bun, cu un american ? Ce-ai împotriva băieţilor din America ?

— Nimic, răspunse Patrice. Omul ăsta e doar un prieten.

— Mda, am văzut eu ce fel de prieten. Ei, ia să te văd cum intri înapoi acolo unde zici că locuieşti. Şi, fetico...

— Poftim ? făcu Patrice.

— Şi fă-ţi de cap cu băieţii din cuprinsul statului, *okay* ?

— Nu cred c-ar trebui să vorbeşti aşa, interveni Walker.

— Haide, îi spuse Patrice. Nu-i răspunde obraznic. Dînsul nu e poliţist englez.

— Fetica asta vorbește cu cap, englezule, zise polițistul. Acum șterge-o ! Și tu, englezule.

— Dar n-au dreptul să..., începu Walker.

— Scoate-ți prunele din gură cînd vorbești cu mine.

— O clipă doar... începu Walker.

— Haide, pentru numele lui Dumnezeu, domnule Walker, insistă Patrice.

— Ar trebui să-mi notez numele ăsta, spuse polițistul, pen'că nu prea am ținere de minte. Dar poate-o să țin minte. *Okay,* circulați. Și nu uitați că vă urmăresc cu mașina de-aproape și vreau să te văd intrînd în casa aia. Ar fi bine să locuiești acolo, cucoană.

— E ca într-un stat fascist, comentă Walker pe cînd făcură stînga împrejur și o porniră înapoi.

— Oh, și-a închipuit că sîntem studenți.

— Și așa îi tratează pe studenți ?

— Păi, polițiștii nu-i prea iubesc pe studenți. Pentru că le dau mult de furcă. Apoi mai e și povestea cu stupefiantele. I-a făcut și mai colțoși.

— Am de gînd să mă plîng.

— Șeful poliției e mult mai aprig decît tipul ăsta.

— Să stea așa, cu mîna pe pistol, distrîndu-se pur și simplu pe socoteala noastră. Ce-a însemnat toată istoria asta ?

— O, lumea nu prea umblă pe jos în America. Și dumneata vorbești ciudat. El își exersită pur și simplu forța.

— Semăna cu un călău.

— Păi, chiar avem călăi, spuse Patrice. E o țară aprigă. De aceea trebuie să fii prudent în privința jurămîntului. Nu cunoști America.

— Știu, dar e o simplă chestiune de principiu.

— Numai că nu e așa de simplă.

Ajunseră pe verandă ; Patrice făcu semn cu mîna spre mașina poliției care se întorsese și înainta foarte încet pe lîngă trotuar. Deschise ușa, iar polițistul acceleră brusc și mașina se îndepărtă bubuind. Înăuntru, Froelich și Eudora dispăruseră, iar Bob Naughty zăcea întins pe divan, cît era de lung, fără pantofi, și cu un pahar de Martini în mînă.

Walker își găsi paharul și-l ridică.

— Hai să punem niște muzică, propuse Patrice. De ce nu te duci să alegi un disc care-ți place și să ni-l pui, domnule Walker ? Discurile sînt undeva, prin dormitor.

Cînd intră în dormitor, Walker auzi gîfîieli.

— Căutam un disc, șopti el în întuneric.

— Pa, pa, răspunse Froelich, înșfacă teancul ăla de jos, acolo, lîngă ușă.

— Le-am găsit, spuse Walker.

— Pa, pa, făcu Froelich.

Walker se întoarse în *living-room* ca să descopere că și acolo luminile erau stinse și se auzeau gîfîieli.

— Am adus discurile, zise.

— Splendid, făcu Bob. Aprinde un chibrit și pune o placă. O muzică bună pentru amor.

— Ce ziceți de „Uvertura 1812" ?

— Dumnezeule, nu. Ce, ești militarist ?

— E și „Appassionata", anunță Walker.

— Ar trebui să stăm de vorbă cu domnul Walker, spuse Patrice.

— Oh, lasă, ai un an întreg să tot stai de vorbă cu domnul Walker.

— Ei, ascultă, e străin într-o țară străină. Cred că dacă e vorba de strîns în brațe, aș prefera s-o fac cu un străin aflat într-o țară străină. E mai patetic.

— Oh, Doamne, făcu Bob.

— Unde ești, domnule Walker ? întrebă Patrice.

— Sînt lîngă pick-up. Nu știu să-l pornesc.

— Vino încoa.

Walker se deplasă și se împiedică de niște pantofi. Cu mîna nimeri în ghiveciul unei plante decorative și niște spini îl înțepară în palmă. Ultima bucățică pînă la divan, o făcu de-a busilea.

— Hei, hei, făcu Patrice, sărută-mă !

Deodată se întîlniră trei fețe, răsuflînd greu una peste alta.

— Hei, binișor, făcu Bob, să rămînem heterosexuali.

Walker găsi fața Patriciei și-o sărută.

— Aveți petreceri d-astea în Anglia ? întrebă Bob-Naughty.

— Nu-mi amintesc de nici una.

— A cui e mîna asta ? întrebă Patrice.

— De ce aceste speculații privind identitatea ? spuse Bob Naughty.

— Vreau să știu ale cui mîini mă atacă.

— Nu ale mele, răspunse Bob.

— Păi, nici ale mele, se apără Walker.

— Ale tale trebuie să fie, decretă Bob, doar dacă n-o fi alt tip aici pe care nu l-am identificat încă.

— Tu ești, Bob, încetează, făcu Patrice. De ce nu prepari niște băuturi ?

— James n-a preparat încă nici o băutură.

— Ei bine, am nevoie de el aici.

— Vezi, spuse Walker.

— Poate c-ar fi bine să-i trag una, sugeră Bob.

— Nu, mai bine prepară o băutură, recomandă Patrice.

— Nu vreau nici o afurisită de băutură.

— Ei bine, eu vreau și James vrea. O bere și un *scotch*. Un *scotch* sec, măricel.

— S-o facă cel care e în vîrful mormanului, zise Bob. Eu sînt imobilizat, așa că nu pot ieși.

— Atunci o să ne ridicăm cu toții, hotărî Patrice.

— Oh, Doamne, făcu Bob.

Se ridică și se împletici prin întuneric. Îl auziră deschizînd o ușă și vocea lui Froelich spuse :

— Hei, hei !

— Drace, am greșit ușa, se scuză Bob.

Patrice își lipi obrazul de capul lui Walker și spuse :

— Pa, pa !

— Pa, pa, făcu Walker, Patrice, tocmai mă întrebam...

— Ce ?

— Mătreața se ia ?

— Ai mătreață ?

— Da. Și America pare să o stimuleze.

— Păi, trateaz-o. Am să-ți dau ceva cu care să te freci pe păr în timpul dușului.

— Asta-i foarte drăguț din partea dumitale.

— Oh, ai prieteni pe-aici.

— Văd că am, făcu Walker.

Patrice îi apăsă mîna și întrebă :

— N-ai verighetă ?

— Bărbații nu poartă în Anglia.

— Oh, știam. Asta pentru că sînt atît de corecți încît nu au nevoie de ele, sau pentru că refuză să fie înlănțuiți ?

— A doua alternativă.

— Oh, bietele femei din Anglia, compătimi Patrice. De ce nu-și apără drepturile ?

— Cine vrea ca femeile să-și apere drepturile ? întrebă Walker.

— Mă-ntreb dacă ești un om cumsecade.

— Și eu mă-ntreb.

— Poate că ai motive personale.

— Ai o piele foarte netedă, constată Walker.

Clopoțeii din incinta universității sunară ora două și Patrice zise :

— Bourbonii s-or fi întrebînd ce s-a întîmplat.

— Ar fi mai bine să-i chem și să le explic.

— Grozav, hai să-i chemăm și să le spunem „fîs", zise Patrice. „Fîs" Harris și încă un „fîs" mare pentru tot restul familiei tale.

— Oh, nu te scula, o rugă Walker.

— Păi nu vrei să-i chemăm ?

— Nu, de fapt nu, dacă mă gîndesc bine. Stau la ei, știi.

— Știu, e o nebunie, răspunse Patrice.

Ușa de la dormitor se deschise și Bernard Froelich ieși împleticindu-se.

— Pa, pa, făcu. Cum merge ?

— Splendid, Bernie, splendid, îl asigură Patrice.

— Eudora vrea să audă tobele bongo, anunță Bernard. Cred c-o să scoatem noi ceva din ele. Ai bătut vreodată tobe bongo, Jamie ?

— Nu, recunoscu Walker.

— S-ar părea că sînt al naibii de multe lucruri pe care nu le-ai făcut niciodată, se miră Bernard.

— Știu, dar învăț.

— Uite, dă-i tobele, spuse Froelich. Acum fă-le să bubuie, băiete.

Walker aşeză tobele pe parchet în faţa lui şi începu să bată.

— Nu, nu aşa, la naiba, îl opri Froelich. Pune-le între genunchi. Aşază-te pe jos. Aşa, acum, bate!

Walker începu să bată. Zgomotul îi plăcu şi încercă unele bătăi sincopate.

— Bate, băiete! strigă Froelich.

Walker îşi lărgi nodul cravatei, îşi desfăcu partea de sus a cămăşii şi se apucă din nou de treabă.

— Haide, haide! îl îndemnă Eudora.

Walker se încinse pe măsura ritmului. Transpiraţia îl curgea şiroaie pe corp.

— Scoate-i cămaşa, propuse Eudora.

— E ca în *Regele Lear*, încă o dată! ţipă Froelich. Măi, băiete, acum eşti ca un negru!

Telefonul sună. Froelich răspunse apoi îi anunţă:

— Sînt vecinii. Vor să cheme poliţia.

— Cheamă-i şi tu şi spune-le „fîs", zise Patrice.

— O să ne trezim iar cu maşina aia de razii, spuse Bob Naughty.

Walker se opri din bătut.

— Oh, a fost grozav! îl admiră Patrice.

— De ce nu plecăm de-aici? întrebă Bob.

— Chiar aşa, zise Walker. Ar trebui s-o pornesc spre casă.

— Nu, vino, hai să luăm micul dejun undeva. Se crapă de ziuă.

Cînd ieşiră la maşină, începea să se lumineze. O pasăre cînta într-un pom. Lumina roz, proaspătă, se înălţa peste şesul cu iarbă măruntă şi reliefa ondulaţiile dealurilor pe fundalul munţilor. Piscurile abia se ghiceau. Walker se urcă la spate cu Patrice şi o ţinu de mînă în timp ce străbătură străzile pustii ale oraşului.

— Mă simt de parc-am străbate vestul, zise Bob Naughty. Cînd ajungem la Amarillo Texas?

Găsiră un bufet la marginea oraşului şi comandară ouă. Lumina strălucitoare a soarelui intra acum pieziş prin ferestre şi afară se adunau camioanele de gunoi ale oraşului. Ochii lui Walker înotau în ceaţa somnolenţei şi începu să picotească deasupra ouălor.

— Te-ai încins zdravăn cu tobele alea, i se adresă Patrice.

— Acum mă simt obosit, răspunse Walker.

— *Okay*, haide, am să te duc înapoi acasă la Bourbon. Unde stă ?

— Nu știu, răspunse Walker. Undeva afară din oraș.

Porniră înapoi cu mașina prin lumina proaspătă a dimineții. Casa Bourbonilor era oblonită și tăcută.

— Mulțumesc, spuse Walker, dîndu-se jos. Se îndreptă spre casă.

— O s-așteptăm pînă intri, anunță Froelich.

Walker încercă ușa din față ; era încuiată. Era gata să facă cale întoarsă și să plece cu Froelich acasă, cînd ușa se deschise fără zgomot și doctorul Bourbon, în kimonoul său japonez, se ivi trist pe scară.

— Ședeam pe scaun și te-așteptam, zise. Credeam că n-ai cu ce veni. Așteptam să mă suni.

— Scuzați-mă c-am întîrziat, făcu Walker.

— Atunci am auzit mașina. O clipă m-am gîndit că-s cine știe ce derbedei. Era cît p-aci să te-mpușc.

— Îmi pare bine că n-ați făcut-o.

— Cel de-afară d-acolo e Bernard Froelich ? întrebă Bourbon. Voiam să-l întreb de bara mea.

Dar pe cînd vorbea, mașina accelera și se îndepărtă. Walker, urmărind-o, o văzu pe Patrice făcîndu-i semn cu mîna prin fereastra de la spate. Apoi, duși au fost, și un solemn doctor Bourdon îi făcu loc să intre în casă, vinovatului Walker.

VI

În prima zi a noului semestru, Walker se trezi în patul său din casa familiei Bourbon într-un zumzet, un fel de bîzîit ciudat. Strălucitoarea zi americană pătrundea luminoasă prin perdelele străvezii și adieri înmiresmate aduceau dinspre oraș larma unor chiote, răcnete și urlete. Mai aproape, pe pietrișul de-afară, umbla cineva ; pașii se opriră și, brusc, un „la naiba !“ clar se suprapuse zgomotului îndepărtat. Era doctorul Bourbon care descoperea încă o dată locul unde Froelich, în pornirea lui impetuoasă, îi sfărîmase bara mașinii. Walker se dădu jos din pat și se îmbrăcă repede. Cînd ajunse în bucătărie, doctorul Bourbon se afla acolo, luîndu-și șorțul din cui.

— Auzi zgomotul ăsta ? întrebă, făcînd semn din cap în direcția orașului. S-au întors toți puștii.

— De-aia e atîta tărăboi ? întrebă Walker, simțindu-se deodată ca un vechi localnic.

— Îhî, răspunse Bourbon legîndu-și șorțul ; se înscriu la cursuri.

Walker se așeză și Bourbon sparse două ouă într-o tigaie de aramă.

— Deci începe, spuse Walker.

— Îhî, făcu Bourbon. Oh, ia aruncă o privire în ziar. L-am pus acolo. O mică poveste drăguță despre dumneata, fiule.

Walker luă ziarul, împăturit astfel încît dădea la iveală un articol intitulat : „Tînăr Furios Uită de Furie în Party“. Începea : „Tînăr furios, romancierul James Walker, venit în vizită la Party, din Anglia, pentru a conduce cursul de creație literară la universitatea Benedict Arnold, a declarat miercuri că a încetat să se simtă

furios de cînd se află în acest oraș. «În Party nu e nimic care să te facă să te simți furios,» a declarat îndesatul Walker, îmbrăcat în *tweed*, reporterului nostru.

Walker lăsă ziarul din mînă, literalmente roșu de furie.

— N-am spus așa ceva, strigă.

— Drăguță poveste, făcu Bourbon.

— Consider că e îngrozitor. Mă duc drept la redacția ziarului să le cer o dezmințire.

— Oh, eu în locul dumitale n-aș face asta, dom' Walker, spuse Bourbon, surprins. Știi cum se procedează, scriu și ei cum îi taie capul.

— Dar n-are nici o legătură cu ce-am spus eu, stărui Walker.

— Mie mi se pare că se apropie de miezul lucrurilor. Am impresia însă că acum regreți ce-ai spus.

— Dar n-am spus așa ceva, nu? întrebă Walker.

— Ei, ceva cam în genul ăsta. În orice caz, nu m-aș duce la redacție, nu m-aș pune rău de la început cu presa.

— Se pare că eu mă pricep foarte bine să mă pun rău cu toți, spuse Walker.

Doctorul Bourbon, care se purtase rezervat de cînd așteptase treaz toată noaptea ca Walker să se întoarcă din vizita la Froelich, nu păru dispus să respingă afirmația. Soții Bourbon se arătaseră în continuare drăguți cu el, incidentul nu fusese pomenit niciodată. Chiar cu o zi înainte, doamna Bourbon îl condusese prin oraș ca să-i arate magazinele de care ar fi putut să aibă nevoie — cel mai bun magazin pentru bărbați, „Doozy Duds", o spălătorie automată; farmacia Rexall și „The First National Bank", unde un amabil personaj *western*, cu cravată-șnur și favoriți ca niște cotleți lipiți de obraz, îi deschisese contul, îi dăduse un carnet de cecuri pe numele lui, un portofel pentru extrasele de cont și o pușculiță pe care scria: „Banca lui James". La magazinul cu autoservire, pentru a căpăta experiență în acest gen de cumpărături, îl condusese prin ușile cu deschidere automată, îi făcuse cunoștință cu elefantul în carouri alb cu negru, și primise gratis un balon și o

ceaşcă cu farfurioară din porţelan veritabil. Chiar şi aşa, Walker simţi că frumoasa strălucire a relaţiilor lor pălea, că plăcerile găzduirii îşi pierdeau savoarea că, în definitiv, cel mai bun lucru pe care poate să-l facă un musafir, este să plece. De aceea, în după masa precedentă vizitase, la sugestia lui Froelich, Căminul Internaţional din incinta universităţii, unde i se arătase o cameră cu un mic birou şi o lampă încolăcită ca un şarpe, un dulap plin cu umeraşe din sîrmă şi două paturi suprapuse.

— Apropo, îi spuse lui Bourbon, am aranjat cu locuinţa. Mă mut într-o cameră la Căminul Internaţional.

— Bravo, am auzit că e grozav de confortabil. Sigur că-s mai mult străini p-acolo, dar asta n-o să te deranjeze. Indieni şi japonezi şi alţii. Ai văzut camera?

— Da, e de două persoane, dar mi-au permis s-o folosesc singur. Ştiţi, o să am spaţiu din belşug, şi loc de lucru.

— Da, ei bine, cred că-i cel mai bun lucru. Buun, a fost tare plăcut c-ai stat la noi, dom' Walker. Cînd ai de gînd să te muţi?

— Azi, e bine?

— Oh, cînd vrei, băiete. Noi n-avem nevoie de camera de musafiri decît peste cîteva zile.

— Vă mulţumesc, spuse Walker, pentru toată bunătatea şi ospitalitatea dumneavoastră.

— O plăcere pentru noi, dom' Walker, îl asigură Bourbon. Scumpo, dom' Walker pleacă azi, se mută la Căminul Internaţional, strigă el în direcţia spaţiului rezervat conversaţiei.

Doamna Bourbon se apropie, cu pisica pe umăr.

— Oh, e drăguţ acolo, zise. O dată pe lună, duminica după masă, servesc ceai englezesc. Mă duc întotdeauna. Îl fac cu din alea, cum se zice? — frunze. Nu cu săculeţe.

Walker îşi exprimă mulţumirile şi dădu mîna. Apoi se duse în camera sa şi-şi făcu valizele; doctorul Bourbon urma să-l conducă cu maşina la cămin, în drum spre universitate. Ultimul lucru pe care-l auzi a fost un răcnet: „la revedere, rahat cu ochi", lansat de Alphonse din bazin; ultimul lucru pe care-l văzu a fost faţa ostilă

a lui Crispin, coborînd dintr-un pom de pe marginea aleii. Apoi părăsi casa familiei Bourbon.

Bourbon îl lăsă în fața Căminului Internațional, o clădire mare, albă, cu coloane în stil colonial, la marginea incintei universității, unde orașul se întîlnea cu universitatea și se urau reciproc. Un student arab îl conduse sus în cameră.

— Nu uitați, vă rog, acesta e un cămin democratic, zise.

Walker își despachetă din nou valizele și-și așeză toate hîrtiile și lenjeria în sertare.

Telefonul de pe perete sună. „Su" spuse o voce pițigăiată.

— Poftim ? făcu Walker.

— Aici e domnul Su. Bun-venit la Căminul Internațional. Sînt președintele Comitetului studenților străini. Încîntat să vă cunosc.

— Și eu, răspunse Walker.

— Ține-ți minte, chemați-l pe Su cînd aveți greutăți aici. Pentru orice fel de informații sau ajutor. Am să vă invit la toate întrunirile. Sînt foarte democratice.

— Mulțumesc, domnule Su, spuse Walker.

După ce puse receptorul în furcă, Walker îl ridică din nou într-o doară, pentru că era prima dată că avea acces liber la acest mijloc de comunicare, și-o chemă pe Patrice Froelich la biroul de recepție.

— Bună, zise, e James Walker.

— Bună, ce faci ?

— Vreau să-ți spun că m-am mutat la Căminul Internațional.

— Bravo, și cum e ?

— Foarte demoratic.

— Să-ți notez numărul.

Walker i-l dădu și Patrice zise :

— Acum poți să faci ce-ți place.

— Splendid, atunci, am să te mai chem. Asta-mi place.

— Păi, fă-o, îl încurajă Patrice. Îmi pare bine că te aud, James.

Walker închise telefonul și ascultă clopoțeii, de astă dată mai din apropiere, intonînd „Nu contează ce faci,

contează cum faci". Acum ambiția lui era să găsească singur drumul spre Secția de engleză, să se așeze în biroul său și să pregătească primul său seminar pentru a doua zi. Își luă harta și teancul de hîrtii cu titlul „Orientare pentru cadre didactice" și-o porni. În drumul spre ieșirea din Cămin, se uită în camerele de baie. La closete nu erau uși iar pe scaunele din fiecare despărțitură, un șir de asiatici cu piele măslinie ședeau în contemplație, cu pantalonii pe vine. „Foarte democratic", gîndi Walker.

Afară, studenții puseseră stăpînire pe orașul Party. Băieții treceau pe lîngă el în mașini, cu picioarele scoase pe fereastră. Pe acoperișurile înclinate ale clădirilor cu apartamente studențești și ale căminelor de studente, fete doar în *bikini* își expuneau la soare pielea bronzată și aruncau cu arahide în trecători. Trezeau în Walker dorința să aștepte acolo ca să prindă pe vreuna din fete, dacă eventual ar fi căzut. Prin incinta universității, fetele se plimbau pe alei, cu caiete sub braț, purtînd șorturi bermuda, cochete, sau fuste strîmte, cu pense sub fese, ca să le scoată în evidență. Cu toată harta, lui Walker îi trebui cîtva timp ca să descopere construcția de lemn a secției de engleză ; într-un punct, traversă un pîrîu și se trezi pînă la glezne în noroi, croindu-și anevoie drum printre niște tufe. În cele din urmă, baraca îi apăru în față, zbîrnîind de activitate. Înăuntru, studenți în număr mare treceau în sus și în jos pe coridoare, făcînd podelele să salte, și manevrau automatul de coca cola. În cabinetul lui, colegii se aflau instalați la birouri, dînd consultații studenților ; băieți și fete ședeau laolaltă cu picioarele întinse, mestecînd gumă, discutînd despre destinele lor. O studentă cu insigna unei asociații prinsă în vîrful sînului stîng, îi spunea lui Froelich, așezat în colțul lui :

— Hei, domnule Froelich. Ai de gînd să-mi ceri *să gîndesc*, așa cum făcea ultimul meu profesor ?

— Salut, James, i se adresă Froelich. Truditorii și-au făcut apariția.

— Bună dimineața, răspunse Walker.

— Ai nevoie de biroul tău ? întrebă Froelich. Am lăsat niște notițe în sertare.

Trase sertarele și le răsturnă cu fundu-n sus pe birou ; hîrtii, pachete vechi de țigări, pliculețe de chibrituri și o sticlă de coca-coca se împrăștiară în jur.

— Tipul care a avut sertarul ăsta anul trecut, s-a răsturnat cu mașina din vîrful unui munte, la jumătatea semestrului doi, explică Froelich.

— Trebuie să fii tare ca să supraviețuiești !

Walker se așeză și deschise instrucțiunile pentru prima lecție, încercînd să nu se gîndească la precedesorul său. Instrucțiunile spuneau : „Primul seminar. Prezintă-te și rostește-ți numele literă cu literă ; scrie-l și pe tablă. Verifică numele studenților. Asigură-te că nici unul din studenții prezenți nu aparține altei grupe . . .“ Continuau în felul acesta, dar literele tipărite începură să se estompeze în fața ochilor și Walker descoperi că se simte într-adevăr foarte înspăimîntat. De cealaltă parte a camerei, auzi vocea lui Froelich cu un ton mai ridicat :

— Bineînțeles că ce-ți spun eu e adevărat, pentru că dacă n-ar fi, nu ți-aș spune. *Okay*, colegii mei s-ar putea să nu fie de acord cu mine, dar n-au dreptate. Ai încredere !

Tocmai încrederea era cea care-i lipsea lui Walker. America era o societate unde cuvintele „drept“ și „nedrept“ nu se puteau aplica, din punctul său de vedere. Oricine putea face orice. Și în mijlocul acestui haos se ridicau cîteva pedanterii de gramatică. Adevărul, tablele revelației ! „Întotdeauna trebuie să fie clar cine cui se adresează, cu privire la cine“. Walker făcu cîteva însemnări pentru lecție, deznădăjduit și, puțin mai tîrziu, Froelich veni la el și-i propuse să meargă împreună la Clubul corpului didactic să bea o cafea. Holul era plin de profesori, nici unul relaxat, toți în tensiune. Cei mai mulți erau tineri proaspăt sosiți de la New York, și Wisconsin, și Santa Barbara, în mașini cu remorci de tip Hertz. Își închipuiseră că sînt cineva, unici din punct de vedere intelectual și iată că aici erau sute la fel. Stăteau în hol și se priveau cu o curiozitate disperată, văzîndu-și intelectul, competența critică, înalta pregătire literară, calitatea deosebită a spiritului, multiplicate la infinit. Într-un colț al holului, un bătrînel supraveghea

o mașină de făcut cafea ; plătiră 5 cenți fiecare și-și umplură cestile.

— Îl vezi pe omul acela din spatele automatului ? întrebă Froelich. A fost profesor *emeritus*. Face cafele și după aceea se duce în oraș să afle ultimul preț la mașinile uzate. Nu poate suporta gîndul să părăsească universitatea. Se așezară și Froelich remarcă : Pari nefericit.

— Păi, făcu Walker, sînt. Iată-mă în America. O societate pluralistă unde nimic nu e interzis. Fiecare își vede de treaba lui iar noi trebuie să-i învățăm gramatică. Ce poți să le spui în sprijinul ei ? „Gramatica este știința care te face să te simți bine după ce o stăpînești. Și predica noastră de azi este despre răsplata viitoare a unei frumoase vieți gramaticale. Trăiți gramatical și toate ușile vi se vor deschide. Patronul o să aprecieze claritatea borderourilor voastre sau a altor genuri de scripte cerute în afaceri".

— Oh, nu-ți face griji despre asta, spuse Froelich, așteaptă pînă mai încolo, în cursul anului. O să te simți o persoană într-adevăr realizată cînd o să suni la telefon pe una din studente ca să-i ceri o întîlnire sau altceva și ea îți va răspunde corect : „Da, chiar dînsa este la telefon." Aceea e ziua cînd toate se aranjează.

— Dar oare asta înseamnă să predai ? Asta e legătura nimerită între mentor și... ?

— Discipoli ? întrebă Froelich.

— Porniți în lume și faceți ce vreți, atîta timp cît folosiți corect substantivele colective, asta trebuie să le spunem ? întrebă Walker.

— Ce altceva ?

— Îți aduci aminte că a existat o dată ceva care se numea morală ? Așa ceva are cît de cît vreun amestec ?

— Păi, morala, spuse Froelich, ei bine, trebuie să aștepți și să vezi.

— Știu că n-ar trebui să mă perpelesc atîta. În definitiv, e o adevărată provocare. O țară larg deschisă. Responsabilitate sau lipsă de responsabilitate — poți să alegi. Este un magazin cu autoservire morală. Complicația e că mă zăpăcește atît de mult, încît nu mă pot hotărî să cumpăr absolut nimic.

— Ai nevoie de sfaturi pentru consumatori, spuse Froelich. Şi d-asta mă aflu eu aici.

— Am să-mi amintesc.

— O să te facem noi să alegi cum trebuie, chiar de-ar fi s-alegem noi pentru tine. Haide că aştept încă un cîrd de truditori. O să descoperi că biroul nostru e un veritabil centru social.

Ieşiră din holul Clubului corpului didactic şi se întoarseră în birou, la secţia de engleză, unde una dintre secretare ridică privirea şi le zîmbi.

— Hei, *baby*, i se adresă Froelich, cum poate să stea o fată durdulie ca tine într-o speluncă scîrboasă ca asta ?

— Nu cred că-i prea nostim ce spuneţi, doctor Froelich, zise fata.

— Oh, continuă Froelich, caut un pachet. Aştept corecturile la cartea mea.

— N-am primit nici un pachet, răspunse secretara.

Uşa dinspre biroul lui Bourbon se deschise şi acesta scoase capul afară.

— A, Bernard, ai putea să intri puţin la mine. Aş vrea să te-ntreb o mică chestie . . .

— Nu suferă amînare, Harris ? Am vreo cincisprezece puşti care m-aşteaptă pentru consultaţii. Am intrat aici doar să-mi iau nişte corecturi.

— Bine, făcu Bourbon, resemnat, mai tîrziu, poate. Mă bucur să aflu că publici, băiete. Singura cale se scapi din cursa asta de şobolani universitari.

— Ai dreptate, Harris, răspunse Froelich, ieşind grăbit pe uşă.

Walker, oprit în faţa căsuţelor poştale, îşi găsi în cele din urmă numele. Erau patru scrisori înăuntru. Una de la Elaine, expediată înaintea telegramei. Îi reamintea să-şi schimbe indispensabilii, îi anunţa că la Nottingham plouase şi-i povestea cum bibliotecarul de la parter suise de două ori la ei ca să desfunde chiuveta din bucătărie. „Doresc din suflet ca aceste nouă luni să treacă mai repede şi să se termine, pentru că-mi lipseşti", sfîrşea scrisoarea. A doua, din New York, conţinea o fişă de clasor. Pe ea, cu un scris cam neformat, era transcris un citat : „Dementii şi tinerii susţin că totul stă în pu-

tința omului. Afirmația constituie o mare eroare. Din punct de vedere spiritual, într-adevăr totul e posibil, dar în lumea reală există multe lucruri imposibile. Cavalerul infinitului preface însă aceste imposibilități în posibilități pe plan spiritual, dar atunci, implicit, renunță la realizarea lor. Dorința care l-ar purta în lumea reală unde s-a lovit de imposibilitatea realizării sălășuiește acum în sine, astfel nu e nici pierdută și nici dată uitării. Kierkegaard, *Teamă și Tremur*". Dedesubt era scris : Mi-a părut rău că nu ne-am întîlnit la N. Y. Așa că... mai vino. Citită pe peretele toaletei pentru femei într-un bar din Village : „Dacă iubești viața, vrednic de dispreț ți-e numele". Cum rămîne cu coordonarea mișcărilor ? Julie." A treia scrisoare, expediată din St. Louis, spunea : „Nu-i așa că e o țară ciudată ? Totuși îmi place. Și poți cîștiga mulți bani. Ai de gînd să călătorești ? Eu da, și să nu te miri de loc dacă ai să te trezești cu mine într-o bună zi. Eu pot să-ți ofer, dacă vii la St. Louis, un fotoliu-pat în *living-room*, totul foarte respectabil. Ești un băiat drăguț și nu te-am uitat. Gîndește-te la mine. Cu drag, Fern-Marrow". A patra scrisoare spunea : „Dragă prietene ! Joia viitoare, seara, la ora 7 p.m. (19.00) dau un mic ospăț la care dumneata ești oaspetele de onoare. Deoarece ești singurul invitat, sper că nu vei invoca scuza unui «aranjament prealabil». Procedura de a ajunge aici este următoarea : ia de pe strada principală autobuzul care traversează orașul spre vest și cere să cobori la Mountview. Acolo se află un hidrant de incendiu. De aci, mergi spre nord pe Mountview pînă la prima intersecție. Nu poți să nu remarci casa. Este casa în care spiridușii confecționează jucării pentru Crăciun. Lîngă ușă e o sonerie și pe ea e numele meu. F. Jochum". Walker citi toate scrisorile cu bunăvoință și se simți liber de tot ce pretindeau de la el. Le vîrî în buzunar și se duse să termine pregătirea lecției.

A doua zi începeau cursurile. Baraca de lemn ocupată de secția de engleză era în apropierea aleii principale care străbătea incinta universității, așa încît, din birourile lor, membrii catedrei puteau să vadă studentele cu caietele de notițe în brațe, trecînd, cu mersul

lor provocător, prin fața ferestrelor în drumul de la un curs la altul. În zilele frumoase purtau bluze și fuste cochete, foarte strîmte, sau *blue-jeans* răsfrînți, cu literele grecești ale asociațiilor de studente pictate în alb de-a latul posteriorului ; în zilele umede purtau impermeabile roșii sau albastre sau galbene sau dacă era frig, jachete cu glugă matlasate sau căptușite cu blană. Băieții purtau pantaloni de doc și cămăși, sau pulovere cu emblema universității de-a curmezișul pieptului. Era un spectacol viu și Walker își petrecea o mulțime de timp uitîndu-se pe furiș, de la ferestrele lui, prin plasele de sîrmă contra muștelor, la această paradă din incintă. Avea loc din oră în oră ; cînd suna clopoțelul, podelele bubuiau și sălile de curs se goleau. Membrii catedrei intrau și ieșeau buzna din birourile lor, scoțîndu-și sau punîndu-și hainele, mereu la dispoziția numeroaselor solicitări ale studenților. Dacă treceai pe culoare puteai să-i zărești, predînd afabil, cu ușa deschisă, și le auzeai vocile cordiale venind dinspre podium. Preparatorii care predau doar seminariile de compoziție și-și pregăteau de obicei și diplomele de absolvire, stăteau îngrămădiți cîte șase sau opt într-un birou și puteau fi văzuți acolo, tot cu ușile deschise, corectînd lucrări, pregătind seminarele, scriind romane, fumînd sau luîndu-și uneori masa de prînz. Toți acești oameni erau pentru Walker un fel de mentori în comportamentul său universitar, acești oameni ai ideilor abstracte care-l citeau pe Shakespeare dimineața și se jucau cu mingea de fotbal pe iarbă, după masa. Părea dificil de înțeles de unde le venea inspirația, de ce totuși continuau să fie înțelepți și poate, numai un fel de optimism intelectual pe care-l percepea în atmosfera Americii, o înclinație pentru descoperire și dezvoltare, îl făceau pe Walker să stabilească legătura între toate aceste trăsături diferite ale lor. Nu te convingeau nici ca intelectuali nici ca filistini ; amestecau punctele de vedere utilitariste cu cele estetice ; erau grosolani unde era de așteptat să fie sensibili și sensibili unde era de așteptat să fie grosolani.

Walker învăța și de la propriile sale ore de curs. Avea bănuiala că le ținea ceva mai altfel decît ceilalți profesori ; de exemplu, avea întotdeauna grijă să în-

chidă ușa. Preda, totodată, într-o atmosferă de mister binevoitor, nesigur de punctele sale de vedere, nesigur de funcția sa, nesigur pînă și de faptul dacă vorbele lui sînt înțelese sau nu. Ora de compoziție era ora cea mai grea pentru el. Era programată de două ori pe săptămînă în clădirea facultății de chimie, un local nou, foarte spațios, care se afla la o depărtare de jumătate de milă de secția de engleză și-l obliga la o lungă deplasare în timpul căreia, din cînd în cînd, se rătăcea cu desăvîrșire. Preda orele într-un amfiteatru mare cu o chiuvetă și cîteva robinete de gaz pe catedra profesorului. Cînd se apleca înflăcărat, înainte, intra cu fața în chiuvetă și, în unele cazuri, cînd devenea abstract, era înclinat să se joace cu robinetele de gaz și să le deschidă. Seminarul era format în mare parte din fete frumoase, toate cam de optsprezece ani, splendid făcute ; stăteau în rîndurile din față, foarte aproape de el, etalînd picioare perfecte și tulburîndu-l cu parfumuri tari. Băieții stăteau separat, de cealaltă parte a intervalului și, cînd și cînd, aruncau cu ghemotoace de hîrtie în fete. Unul din ei, un tînăr mare, solid, cu păr blond tuns perie avea obiceiul să-și pună picioarele pe catedra lui Walker. Toți păreau să-și noteze absolut tot ce spunea. În prima zi le comunicase cum îl cheamă — notaseră și asta — și scrisese pe tablă numărul biroului său din secția de engleză.

— Unde e secția de engleză ? întrebase una din fete care, la fel cu celelalte, începuse să tricoteze.

Lui Walker îi era imposibil să răspundă la întrebare și se văzu nevoit să ceară ajutor altora din seminar. Imediat după aceea, altă fată îl întrebă de unde e și un băiat se interesă despre presupusa lipsă de grație a englezoaicelor, iar Walker se trezi vorbind despre soția lui, despre relațiile lui sexuale dinainte de căsătorie și despre felul cum l-au crescut părinții. De-atunci, lucrurile continuau cam în același fel. Studenții păreau că-l plac și el îi plăcea pe ei. Adesea avea impresia că înțelegeau doar cîteva din cuvintele pe care le spunea, din cauza accentului său, dar se purtau extrem de cordial cu el și-i dădeau o mulțime de amănunte despre sistemul întîlnirilor. Una dintre fete se oferi să-i trico-

teze un pulover ; simți că, în cazul acesta anume, era extrem de dispus să primească.

Orele cursului de creație literară erau mai simple dar îl solicitau în egală măsură. Se întîlneau în sălile de seminar din clădirea secției de engleză, într-o atmosferă plăcută, lipsită de formalism. Membrii seminarului ședeau în jurul unei mese dreptunghiulare, fumînd și citind ceea ce scriseseră, sau punînd întrebări în legătură cu prezentarea manuscriselor și dacă să le trimită în plicuri cu reexpediere la adresant sau nu. Seminarul avansaților era cel mai pretențios pentru că dura două ore și pentru că mulți dintre cursanți erau preparatori, colegi cu el, la cursul de compoziție. Erau combativi și vioi. Printre ei se numărau adepți extravaganți ai lui Emerson, purtînd șosete albe și dorind să creeze în beletristică întreaga istorie și cunoaștere omenească ; erau fete ciudate din Sud, care vorbeau puțin, dar ocazional plăsmuiau intrigi pentru povestiri despre violuri fantastice, care se petreceau în micile proprietăți ale albilor săraci ; era și domnișoara Handlin, fata pe care Walker o cunoscuse în ziua venirii lui în Party, și care ținea un jurnal, unde își nota viziunile spiritului despre modul de a percepe progresul prin intermediul halucinațiilor. Înclinația practică, limitată, a gîndurilor sale proprii îl făcea pe Walker să se simtă stînjenit pe măsură ce descoperea că studenții lui sînt, fără excepție, niște romantici ; își scuturau țigările în cutii vechi de conserve, folosite drept scrumiere în sala seminarului, și întrebau : „Ei bine, domnule Walker, ce e adevărul ?“ sau „Cum e cînd mori ?“ sau „Încotro ne îndreptăm în lumea asta a noastră ?“

— Ești scriitor, domnule Walker, așa că trebuie să ne spui adevărul pe care nimeni altcineva nu ni-l spune, i se adresă domnișoara Handlin încă de la prima oră.

Walker se eschivă și se înroși.

— Dumneata trebuie să ai o viziune asupra lumii ; vorbește-ne despre ea, continuă domnișoara Handlin.

Walker dibui s-o descopere, dar nu ajunse la nici un rezultat. Orele continuau și Walker începea să se îndoiască. Era oare cu adevărat scriitor ? Nu era doar pe

jumătate scriitor, un om care ajunsese întîmplător să scrie cum la fel de bine ar fi putut să îmbrățișeze orice altă profesie, un om lipsit de dăruire sau foc lăuntric? Acordase vreodată credit imaginției? Riscase ceva, crezuse în vocația lui ca într-o forță? Pe ce căi și în ce mod fusese cucerit de literatură, și cum dădea roade? Seminarul îl stimula și-l presa și bîjbîind o dată cu el aștepta să vadă spiritul lui Walker prinzînd aripi. Simțea, totuși, că se află pe drumul cel bun. Provincia și viața domestică și căminul pe care-l lăsase în urmă, toate își pierduseră puterea asupra lui. Noaptea stătea în cameră, privea munții și încerca să pătrundă pînă la infiniturile imensității irațională și neetice, care i-ar fi putut da disponibilitatea de spirit după care tînjea, în timp ce studenții din țări orientale, îmbrăcați în șorturi, jucau un basketbal ritual sub fereastra lui. America părea, văzută prin prisma acestor studenți, lumea libertății și aspirației pe care sperase s-o găsească. Jurnalul domnișoarei Handlin, purtînd ca *motto* un citat din Santayana: „De aceea, imaginația trebuie să furnizeze religiei și metafizicii acele idei largi, aureolate de pasiune, acele forme suprasensibile învăluite într-o groază plină de venerație, unde doar o minte deosebit de cuprinzătoare și de o extremă vitalitate poate găsi țeluri înrudite", dăduse tonul seminarului. Le citea din jurnal viziunile ei, provocate de stimulentul drogurilor, a plăcerilor trupești ocazionale și a contemplării naturii, menținînd seminarul activ în interpretări, și pe Walker însuflețit de speranța că romantismul nu era, deci, complet epuizat.

În limitele realității cotidiene, Walker și sufletele înrudite lui se luptau să înainteze, timp de două ore pe săptămînă. Studenții avansați aveau de asemenea un antinomism vesel, și Walker își petrecea seri lungi în camerele lor, ascultînd discuri cu Lotte Lenya și rontăind covrigi, apoi plecau cu mașinile la petreceri afară, în trecătorile munților, unde aerul era încărcat de sexualitate și toată lumea bea vin de California. În serile de vineri, cînd studenții mișunau prin toate punctele de atracție accesibile de prin moteluri și baruri, pentru a sărbători seara destinată întîlnirilor, cutreierau cu ma-

șina prin oraș în căutarea celor care organizau vreo petrecere, trecînd pe la absolvenții căsătoriți sau membrii mai tineri ai corpului didactic, ca să vadă unde s-a încins cheful. Era o lume de hoinari intelectuali, care dormeau pe canapelele altora, și Walker începu să capete gust și să se dăruiască acestui gen de viață. Studenții avansați și membrii mai tineri ai corpului didactic, care-și petrecuseră mulți ani prin facultăți, aveau totodată un stil intelectual pe care Walker îl invidia. Posedau o terminologie vastă și în discuțiile despre literatură foloseau cu ușurință cuvinte pe care Walker nu le mai auzise pînă atunci în vocabularul nimănui — mimesis, epistemologie, mitopoetic. Se dedicau unei anumite teme despre care discutau amănunțit — un puternic grup de admiratori ai lui Shelley se aduna laolaltă la Clubul corpului didactic ca să dezbată despre *Epipsychidion* la o ceașcă de cafea Maxwell House — și Walker era izbit de sincera lor pasiune pentru idei. Walker se împăca bine cu toți, singurele lui întîlniri dificile erau cele cu Hamish Wagner, care începea orice conversație cu el folosind întotdeauna expresia „Hep, hep, bătrîne" și care-l vedea probabil ca pe un englez dintr-o piesă de teatru sau, cu unii dintre profesorii mai vîrstnici, care-și petrecuseră mult timp în Europa. Pentru aceștia Walker avusese un anumit stil și rămăseseră profund dezamăgiți cînd își lepădase hainele de *tweed* și își cumpărase un costum de bumbac cu dungi albe și albastre, care-l făcea să semene cu o umbrelă de soare. Mulți studenți veneau regulat în biroul lui, unde dădea consultații sau corecta lucrări, pentru a sta de vorbă cu el. Era o ambianță propice maturizării.

Într-o seară, la sfîrșitul celei de a doua săptămîni a semestrului, doctorul Bourbon a invitat pe toți membrii catedrei și pe absolvenți la el acasă, pentru a se cunoaște între ei. Erau vreo două sute cu toții și parcuseră distanța pînă la casa-*ranch* a familiei Bourbon în mașini ticsite. Bourbon și Hamish Wagner, șeful secției de compoziție, așteptau în prag și prindeau în ace, pe reverele invitaților, etichete cu numele purtătorului, titlurile și o scurtă listă a publicațiilor respectivului. Înăuntru, casa în care locuise Walker era de nerecunoscut. Cei

două sute de invitaţi o umpleau pînă la refuz ; oamenii se legănau încolo şi-ncoace în talazuri. Un specialist în Spenser stătea afară în curtea interioară şi oprea lumea să cadă în bazinul de înot, iar un cunoscător al lui Swinburne era plasat lîngă grătar ca să-i împiedice să se frigă în proţap. Constatarea că aveau atît de mulţi colegi îi făcea să retrăiască starea de deprimare pe care o simţiseră cu toţii în prima zi ; lumea umbla de colo, colo, cu un ochi aplecat ca să citească etichetele de pe revere. Unele femei arătau cam îmbujorate. Walker îşi făcu rost de un pahar plin şi se retrase într-un colţ al camerei cu Cindy Handlin.

— Tocmai am terminat de citit *Muntele vrăjit*, zise domnişoara Handlin.

— Zău, făcu Walker, o carte splendidă.

— Aşa-i că-i grozavă ? Nu-i aşa ? aprobă domnişoara Handlin. Nu ţi-a provocat pur şi simplu orgasm ?

— Păi, ca să-ţi spun drept, nu, răspunse Walker, dar am s-o mai răsfoiesc o dată.

— Oh, neapărat, îl sfătui domnişoara Handlin.

Din cealaltă parte a camerei, Hamish Wagner ceru linişte şi anunţă că doctorul Bourbon intenţiona să vorbească. Toată adunarea se aşeză pe jos, turceşte, şi Bourbon îşi făcu apariţia prin ferestruica pe unde se serveau mîncărurile din bucătărie, devenită astfel o ciudată dar eficace tribună. Doar capul şi umerii îi apăreau, iar mustaţa îi lucea în lumină. Zîmbi şi zise :

— În primul rînd vreau să spun „salut“ la toată lumea, prieteni vechi şi noi. Cîţiva îi răspunseră cu acelaşi cuvînt. Oameni buni, continuă el, în zilele noastre o groază de lume nu-şi dă seama cît de importantă e limba engleză. Noi cu toţii ştim acest lucru, d-aia sîntem aici, predăm cursuri şi aşa mai departe, dar trebe să-i convingem pe puştanii ăştia de importanţa englezei. Aş vrea să vă gîndiţi că peste un an puştanii ăştia o să plece zicînd : „Măi băiete, grozav profesor am avut la compoziţie sau literatură universală. Poate că la anu o să mă-nscriu la nişte cursuri de literatură“. Predaţi-le bine şi copii ăştia o să se-ntoarcă şi-o să mai vrea.

Apoi Bourbon continuă definind cîteva din axiomele fundamentale ale predării, aşa cum o vedea el :

— Evitați agresivitatea intelectuală, nu criticați niciodată un alt profesor față de studenți, nu fumați pe coridoarele clădirilor de lemn. Nu primiți cadouri în bani în schimbul favorurilor. Nu e de dorit ca profesorii s-o șteargă pe coasta de vest într-o escapadă de de două săptămîni, fără să aranjeze cu cineva care să-i înlocuiască la ore. Dacă vreun profesor ar fi atacat de un student, sau de mai mulți din grupa lui, să raporteze decanului de studii, chiar dacă nu a fost rănit. Acum, continuă el, vreau să facem cu toții cunoștință unii cu alții. Aș vrea să vă ridicați în ordine alfabetică și să vă spuneți numele, titlurile și listele de publicații. Cei prezenți se ridicară pe rînd în picioare, conformîndu-se, pe măsură ce Bourbon le anunța numele. Cînd ajunse la Walker, acesta se ridică fîstîcit și-și menționă diploma.

— Un bun-venit special pentru domnu' Walker din Anglia, zise doamna Bourbon. Este bursierul nostru pentru cursul de creație literară și a publicat cîteva romane bune. Spune-le titlurile romanelor, domn' Walker, ca atunci cînd vor pleca de-aici să meargă direct să le comande.

Walker enumeră titlurile romanelor lui și fu răsplătit cu un scurt ropot de aplauze.

După aceea, își luă paharul, ieși în curtea interioară și rămase în întuneric, privind în depărtare spre luminile orașului Party, licărind printre copaci. Era un oraș curățel, mic și prietenos și, după ceremonia de prezentare, Walker se simțea și el un cetățean, un om de cultură care fusese recunoscut, o spiță la roata învățăturii. O dată acceptat, făcea parte din această elită. În noua sa calitate de profesor, își simțea crescînd capacitatea de înțelegere a acestor suflete vizionare. Formau un singur trup : materialiști ai gramaticii, dar îndreptîndu-se spre țeluri mai înalte. Apoi auzi pe cineva în spatele lui, prin întuneric, bîjbîind printr-un tufiș, și doctorul Bourbon apăru lîngă el.

— La naiba, făcu el, ștergîndu-și fruntea. O să trebe să găsesc o casă mai mare dacă și pe viitor catedra noastră continuă să se mărească.

— E foarte multă lume, spuse Walker.

— Vai de capu meu, făcu Bourbon, mi-au băut toate proviziile. A trebuit să-l trimit pe Crispin în oraș să mai aducă niște gheață. Eh, trebe să mă duc iar înăuntru, dar voiam să-ți spun ceva. Am scris un memoriu către rector despre povestea aia cu jurămîntul de credință. Azi am primit răspuns. Zice că toți membrii corpului didactic trebe să-l semneze, conform legii statului. Dar zice că dacă guvernul britanic ți-ar pretinde să răstorni guvernul Americii, ai fi acoperit de dreptul internațional. A verificat el.

— Mulțumesc foarte mult, spuse Walker. O să mă mai gîndesc. Pare o poziție echivocă.

— Păăi, făcu Bourbon, se pare că Anglia și Statele Unite or să se înțeleagă destul de bine pînă la sfîrșitul anului universitar. Ar fi totuna dacă ai semna.

— Am să văd, răspunse Walker.

Se întoarseră înăuntru. Nevestele mai vîrstnice de profesori făceau piruete grațioase printre absolvenți, dar în general sistemul de clasă acționa destul de rigid. Absolvenții păreau cam stînjeniți de formalismul recepției, dar se arătară deosebit de încîntați cînd Hamish Wagner, după ce vărsă o pungă plină cu gheață în castronul de *punch*, se trezi în încurcătură — gheața explodă într-o trîmbă înaltă de fum, împrăștiind o pulbere fină de apă peste cei din jur.

— O gheață grozav de gazoasă, spuse Bourbon, încercînd fără rezultat să împrăștie norul de fum.

— Am luat gheață care nu se topește, zise Crispin rîzînd cu sughițuri și rezemîndu-se de perete, d-aia de care se folosește ca să se provoace ploi torențiale.

Harris Bourbon clătină din cap cu tristețe, iar absolvenții își dădură coate, ascunzîndu-și veselia. Domnișoara Handlin însă, luă cu totul altfel lucrurile.

— Oh, așa-i că a fost extatic ? îl întrebă pe Walker. Ai văzut vreodată ceva atît de frumos ? Cred că e unul din cele mai frumoase lucruri pe care le-am văzut vreodată. Nu simți nevoia să te dezbraci la piele ?

— Fără îndoială că da, răspunse Walker politicos.

În seara următoare, Walker luă autobuzul care traversa orașul, descoperi unde trebuia să depună banii de

bilet și se așeză pe o bancă, privind cum orașul Party se desfășura prin fața ferestrelor, pînă cînd șoferul spuse :

— Aici trebuie să coborîți.

Doctorul Jochum locuia într-o parte a orașului pe care Walker n-o vizitase niciodată și nici nu știuse măcar că există ; era formată din case extravagante, de lemn, în stil gotic și constituia o relicvă a zilelor prospere cînd locuitorii se ocupau cu mineritul, iar Party era un oraș plin de încredere în viitor. Casele se înălțau între pomi, înconjurate de pajiști întinse ; se intra în ele pe cale ocolită, printre garduri și poteci, traversînd porțiuni cu iarbă. Casa în care locuia Jochum se remarca prin cupolele în formă de bulb de pe acoperiș, încît semăna cu o versiune în mic a Kremlinului, și prin numeroase uși la toate nivelele, spre care urcau sau coborau șiruri de trepte. Walker găsi ușa nimerită, apoi soneria nimerită. Jochum apăru instantaneu, radios, în șort, cu o cămașă în culori vesele și cu mocasini în picioare.

— Un călduros bun-venit aici, zise. Acum trebuie să urcăm cu grijă scările astea.

Îl conduse în sus pe o scară chinuită, cu o balustradă lată, pînă la o cămăruță ghemuită sub acoperiș ; avea pereți de lemn, un pat înalt în mijloc și, într-un capăt, sub fereastra din acoperiș, două scaune și o masă de arțar.

— Te rog scoate-ți haina. Am s-o atîrn cu grijă în debara și apoi ia loc, zise Jochum. După aceea am să-ți ofer mai întîi niște ceai. La ceai ne-am cunoscut prima dată, îți amintești ?

— Da, îmi amintesc, răspunse Walker.

— O clipă, zise Jochum. Mă întorc. Între timp poftim un ziar să citești.

Dar mai înainte ca Walker să fi despăturit ziarul „Trîmbița din Party", Jochum se întoarse cu o tavă.

— Ei bine, făcu el, deșertul și-a făcut efectul ? Ai găsit caracterul pierdut ?

— Cred că sînt pe cale să-l găsesc.

— Cum arată ?

— Oh, destul de rău.

— Ei bine, asta e interesant cel puțin. Majoritatea

oamenilor constată că n-au absolut nici un caracter. Te rog mănîncă în timp ce stăm de vorbă.

— Mulțumesc.

— Vezi, și eu mănînc. Desigur, caracterul nu e un concept la modă. Astăzi credem că felul în care ne comportăm se datorește antecedentelor familiale, pentru că perioada istorică este ca atare, pentru că navigăm cu fluxul istoriei sau pentru că ne-a abandonat ca pe niște deviatori reacționari. Astăzi toate acțiunile noastre sînt în realitate înfăptuite de bunicii noștri ; nu ne asumăm nici o răspundere, ca proprietarii de suporturi pentru umbrele în hoteluri. Așa că, vezi, nimeni nu mai crede într-adevăr în oameni. Oamenii, ei bine, sînt un concept al secolului nouăsprezece. Acum omul este un focar de forțe.

— Simt că acesta e adevărul, spuse Walker. N-am reușit încă să descopăr prea mult din eul meu... așa cum m-ați prevenit.

— Ah, bine, la ce te aștepți ? Vaporul cel mai bun cu care navighezi se numește Eclectica ; te suflă vînturile încolo și-ncoace, la întîmplare. N-ai nici o idee cum să te comporți, așa că-ți faci o virtute din capriciu. Asta-i absolut firesc.

— Da, răspunse Walker mîncînd un sandvici mare, cu ton. Dar acesta poate fi un mod plăcut de existență.

— Oh, da, dar atît de fărîmițat. Se spune întotdeauna că secolul nouăsprezece a fost epoca comportării fărîmițate. Individualism. Ori nu e adevărat, așa cum le arăt mereu studenților mei. Acelea au fost zilele mărețe ale omenirii ; grandiosul carnaval al vieții. Și de ce ? Pentru că fiecare avea, de la vîrsta de șase luni, o bucată mare de societate în cap și, ca adult, un vast sistem etic. De aceea a existat Freud ; bunul Sigmund a fost cel care cunoștea societatea. Începe aici, în cap, și Jochum se ciocăni tare cu pumnul în căpățînă.

— Sub presiunea faptelor, spuse Walker. Vreau să zic, uite cum merge lumea. Uită-te la această societate a maselor, profund urbanizată și tehnicizată, cu care va trebui să conviețuim, dacă nu încercăm să evităm această posibilitate — așa cum fac eu. Scîrboasă viață. Acesta e viitorul spre care privește America cu atîta optimism.

Nu pot să nu mă gîndesc că Anglia procedează cu înțelepciune simulînd în mod politicos că așa ceva nu poate exista cu adevărat.

— Îmi spui că trăim într-o epocă în care învățăm cum să trăim mai rău. Ei bine, asta îți demonstrez eu dumitale.

— Dar cum să fii azi om printre oameni ?

— Ah, aceasta e întrebarea. Vrei să-ți dau o etică. Dar trebuie s-o găsești singur.

— Dar așa cum spuneați, pare să existe foarte puțină etică prin preajmă. Spațiul moral, în viețile noastre, pare să se diminueze văzînd cu ochii.

— Asta așa e. Și de aceea ne avîntăm în politică. Etica politicii spune : „doboară-i pe unii ; distruge-i pe ceilalți ; declară război ; provoacă revoluții". Ea alungă etica vieții personale, a existenței ca persoană, care spune : „fii bun, respectă-i pe alții ; înfăptuiește lucruri frumoase". Așa că îmi place căutarea dumitale. Ești un naiv, prietene, și-o să faci întotdeauna fapte prostești. Dar eu te admir foarte mult. Mai dorești ceai ?

— Mulțumesc, spuse Walker, întinzînd ceașca. De fapt totul devine din ce în ce mai complicat. Mă simt foarte împovărat în ultima vreme.

— Desigur, de cînd te-am cunoscut pe vapor te-ai simțit așa. Ei bine, ia să ghicesc. Ești îndrăgostit de cincisprezece femei o dată și acum toate sînt însărcinate și vor să se mărite cu dumneata.

— Cam așa, zise Walker. Dar nu chiar. Încerc să divorțez de nevasta mea.

— Ei bine, fără îndoială că asta e mai stupid decît toate presupunerile mele, dar vreau să cred că trebuie să existe un tipic sens Walker în treaba asta.

— Vreau să fiu sigur că procedez bine, înțelegeți.

— Oh, nu procedezi bine de loc, dar n-are importanță.

— Nu vreau s-o necăjesc, știți.

Pipăi în buzunar o scrisoare care sosise în dimineața aceea, răspuns la scrisoarea pe care o terminase și-o trimisese, cerîndu-i libertatea. Elaine scria : „Îmi ceri să-ți dau libertatea. Dar eu nu am libertatea ta, Jim. Nu-mi amintesc s-o fi văzut vreodată. Cred că trebuie s-o fi

luat cu tine — caută bine printre lucruri. Dacă nu e acolo, nu cred c-ai avut-o nici tu vreodată. Poţi să faci ce vrei ; cum ai putut, de altfel, întotdeauna. Îmi datorezi unele lucruri, dar în general nu se obişnuieşte să le ceri înapoi. Nu, de fapt nu libertatea îţi lipseşte, ci iubirea. Cred c-ar trebui s-o cauţi şi sînt convinsă c-ai găsit-o. Şi dacă nu se află cu tine acolo, n-ar fi mai nimerit să vii înapoi acasă şi s-o cauţi, înainte de a lua o hotărîre ? Cred că ar fi mult mai bine decît să te întorci la mine peste cîţiva ani, spunîndu-mi că a fost o greşeală îngrozitoare. Şi ştii bine că eşti perfect capabil să faci una ca asta". Walker îi întinse lui Jochum scrisoarea ; ca s-o citească, acesta scoase nişte ochelari vechi, cu rame metalice.

— Ei bine, eşti într-adevăr capabil ? întrebă Jochum, după ce o termină.

— Cred că da. Depinde dacă voi găsi ceea ce îmi închipui că tot caut.

Jochum se uită din nou la scrisoare şi zise :

— Mă tem că o să fie greu. Cred că te iubeşte.

— Oh, da.

— Şi dumneata n-o iubeşti ?

— Păi, nu ştiu. Nu sînt sigur ce simţi cînd iubeşti, nu sînt sigur ce înseamnă cuvîntul.

— Ah, înţeleg, spuse Jochum. Dragostea este o emoţie pe care alţii o încearcă faţă de dumneata.

— Nu, n-am vrut să spun asta. Pur şi simplu sensurile lealităţii, în ceea ce mă priveşte, s-au schimbat. Mintea mea a pornit-o în altă direcţie. Eu mă simt legat acum de nişte lucruri pe care ea nu le împărtăşeşte. Mă trage înapoi. Şi apoi, într-un fel, eu am depăşit acest gen de afecţiune.

— Oh, da, cruzimea scriitorului. Trebuie să-i jertfească pe cei dragi ca să poată scrie mai bine despre iubire. E o poveste foarte veche.

— Da, aşa stau lucrurile. M-am maturizat mult aici. Sînt atras spre lucruri de care am fost lipsit mult timp. Cred că sînt pe cale să devin un adevărat scriitor, un adevărat artist. Asta înseamnă să tai nişte legături, să te desprinzi de ţărm.

— Vrei să te însori cu alta ?

— Nu, ce mă interesează pe mine este divorțul, nu căsătoria. Vreau să mă însor cu universul.

— Ah, aceste vechi căsătorii romantice. Există un necaz cu universul, vezi dumneata, e foarte necredincios. Cochetează cu toată lumea.

— Dar înțelegeți ce vreau să spun ?

— Nu, răspunse Jochum, nu înțeleg. Cred că ești nebun de legat.

— Zău ? se miră Walker, părînd încîntat.

— Cu toții sîntem, dar e întotdeauna o lecție bună să te uiți atent la victimele care suferă de ideologia dumitale.

— Întotdeauna există victime.

— Oh, știu, eu sînt victimă de cînd lumea, de aceea sînt un exilat. Acum însă, trebuie să mă retrag în bucătărie și să mă prefac în gospodină. Citește, te rog, ziarul.

Walker luă „Trîmbița din Party" și-și găsi din nou numele. „Tînăr furios, scriitorul James Walker, din Anglia, în prezent oaspetele universității B. A., conferențiază miercuri 1 decembrie despre *Dilema scriitorului*. Walker, unul dintre romancierii britanici de frunte, sosit de curînd în Party găsește că e un oraș cu „oameni într-adevăr drăguți" și a declarat că îl preferă Angliei. Poate că aceasta e dilema domnului Walker."

— Ați văzut asta ? întrebă Walker intrînd furios în bucătărie, cu ziarul îndoit la paragraful respectiv.

— Ah, da, văd că știi cum să fii pe placul presei.

— Astea nu sînt părerile mele.

— Sigur că nu.

— Eu n-am spus nimic din toate astea.

— E pur și simplu ceea ce așteptau ei să audă de la dumneata. Nimeni nu crede, dar e plăcut să crezi că într-o zi s-ar putea ca într-adevăr cineva să spună așa ceva. În ce mă privește, eu aș spune-o și aș spune-o din convingere, dar pe mine nu mă întreabă nimeni niciodată.

— Ai spune-o din convingere ?

— Bineînțeles, răspunse Jochum, aruncînd niște linte într-o tigaie, sînt un om leal. Acesta e singurul oraș, singura țară pe care o am. Iubesc orașul acesta

mult mai mult decît îl iubesc cetățenii lui. Eu nu-i văd decît calitățile.

— Am vrut să vă întreb, zise Walker, ați semnat un jurămînt de credință cînd v-a numit ? Ca străin ?

— Am semnat un astfel de jurămînt, dar eu nu sînt străin.

— N-ați protestat ?

— Am fost încîntat să-l semnez. Asta am vrut să spun adineauri. Mă simt foarte atașat de această țară, de acest oraș.

— Pe mine mă deranjează, spuse Walker.

— Ei da, desigur, ești liberal.

— Și străin.

— Dar am crezut din spusele dumitale că ai eliminat aceste vechi sensuri ale lealității. Că ai tăiat legăturile.

— Exact.

— Ah, vrei să fii leal în general. Ei bine, eu vreau să fiu leal în particular.

— Eu vreau să fiu un om leal pe planul ideilor, spuse Walker.

— Sper că nu vei face caz de asta. Sînt mulți aici, în universitate, care ar fi nespus de bucuroși să te folosească pentru a le sluji scopurile.

— S-ar putea să fie scopuri bune ?

— Unele poate da.

— Sînt întotdeauna înclinat să apăr libertatea, pentru că eu însumi o prețuiesc în mod deosebit.

— Din moment ce am venit aici de dragul libertății, spuse Jochum, am aceeași înclinație. În privința aceasta sîntem de acord.

— Dar asta n-ar fi o îngrădire în activitatea noastră ? Și, în definitiv, ce înseamnă jurămîntul de credință ? — nu o limitare a libertății ?

— În ce fel ți-ar îngrădi activitatea ?

— Păi, cum se poate defini contribuția la răsturnarea guvernului american ? Să presupunem că preaslăvesc în seminar organizarea asistenței medicale în Marea Britanie ? Asta nu înseamnă, într-un sens, că subminez guvernul ? Mi s-a spus că există oameni care gîndesc că da.

— Niciodată n-am fost de părere că a evita folosirea abuzivă a unui procedeu înseamnă că trebuie eliminat procedeul ; numai abuzul.

— Dar procedeul nu este decît o manifestare a preponderenței abuzului.

— Ah, acum sînt de acord. Dar o să constați că universitățile americane sînt foarte vulnerabile. Cineva i-a definit o dată pe liberali ca fiind genul de oameni care-i îmbrățișează pe cei ce vor să-i distrugă. Eu cred că o democrație trebuie apărată într-o lume în care există astfel de distrugători. Dar, te rog, spune-mi de ce vorbim de toate astea într-o seară atît de plăcută ?

— Trebuie să iau o hotărîre în legătură cu jurămîntul, spuse Walker.

— Ei bine, pot să-ți ofer o soluție. Eu cred în soluțiile discrete și iată una. Nu semna jurămîntul — atunci vei avea conștiința împăcată — și speră că sistemul de triere a hîrtiilor din clădirea administrației e atît de complicat, încît nimeni nu va observa.

— Dar am discutat cu doctorul Bourbon.

— Chiar și așa.

— E o idee, o idee atrăgătoare.

— Doar o sugestie prietenească, spuse Jochum, în timp ce se uita încîntat la Walker, ca un părinte binevoitor.

Walker îi întoarse privirea și trase cu nesaț mirosul puternic de zarzavat ce se răspîndea din oala în care amesteca Jochum. Aștepta nerăbdător o masă adevărată, europeană.

Walker își petrecu luna următoare scriindu-și conferința despre „Dilema scriitorului". Dilema lui de scriitor consta în faptul că nu găsea nimic de spus. Într-o zi, pe cînd lucra la biroul său, tîrziu spre seară, cînd restul colegilor cu care îl împărțea plecaseră acasă, fu întrerupt. Doctorul Bourbon îl auzise bătînd la mașină și-și vîrîse capul înăuntru.

— Salut, băiete, zise el, îndesînd fire de tutun în pipă și cercetînd încăperea pentru a vedea dacă Walker e singur. Am trecut să te anunț că rectorul Coolidge dă o mică recepție înainte de conferința dumitale, miercurea

viitoare. Pe la șase. Băuturi și bufet. E o adevărată cinste, băiete.

— Sper c-am să tremin s-o scriu la timp, spuse Walker.

— La asta lucrezi ? Ei, n-am să mă uit. Vreau să fie o surpriză pentru mine.

— S-ar putea să fie chiar o surpriză, spuse Walker zîmbind.

— Vin o mulțime de oameni importanți. Rectorul cu soția ; de fapt, probabil că rectorul își va face prezentarea. Adevărată cinste. Apoi, s-ar putea să vină și cîțiva funcționari de stat, în aceeași după masă are loc și o întîlnire sportivă. Presupun că și cadrele didactice vor veni în număr mare. Cred c-ar fi mai bine să te previn, în caz c-aveai de gînd să prezinți o conferință mai puțin formală. Mai bine să fie formală. O să vină și presa. Cred c-o să trimită pe careva de la „The Dimity Gazette". Ăsta-i cel mai mare ziar din statul nostru. Dimity e capitala statului. Eu aș băga niște indigo în plus ca să le poți da copii după text. Tipii ăștia din presă sînt oameni drăguți, dar nu toți pot să stenografieze bine.

— Știu, răspunse Walker gîndindu-se la recentele lui experiențe cu presa.

— Aștept cu nerăbdare conferința, dom' Walker, spuse Bourbon, dînd din cap și ieșind.

Walker n-o aștepta. În seara conferinței, ploua, munții dispăruseră din vedere ; și pomii erau uzi și înmiresmați cînd Walker, în impermeabil, o porni spre reședința, sau mai degrabă conacul rectorului, o clădire albă, spațioasă, în stil colonial, ascunsă în spatele unor copaci, într-un colț din incinta universității. Rectorul Coolidge și soția, o femeie frumoasă, îmbrăcată într-o rochie de un roșu-aprins, stăteau protocolar, în imediata apropiere a ușii și strîngeau mîna celor care intrau. Două studente, cu bluze albe și fuste negre, luau hainele musafirilor — nici una udă, în afară de a lui Walker — și le atîrnau în cuiere, afară pe verandă.

— Mă bucur că te văd, Walk, spuse rectorul, schițînd un zîmbet, astă-seară ești oaspetele nostru de onoare. Puse o mînă pe brațul soției lui — ea stătea de

vorbă cu Harris Bourbon, care părea stînjenit, într-un smoching negru cam larg — și-i spuse : Hetty, trebuie să-ți prezint pe oaspetele nostru de onoare.

— Oh, marele om în persoană, zise soția rectorului, întorcîndu-se. Am auzit atîtea...

— Studenții îl iubesc cu adevărat pe omul acesta, spuse Bourbon. Știi, am vorbit cu domnișoara Handlin, e nebună după dumneata, dom' Walker.

Doi studenți, îmbrăcați și ei în cămăși albe și pantaloni negri de flanelă, omul-Martini și omul-Manhattan, se apropiară în același timp purtînd tăvile cu băuturile respective. Bourbon îl călăuzi pe Walker într-o cameră mare, elegant mobilată, un interior armonios, realizat de un decorator cu evidente înclinații pentru draperii grele și măști aztece. Acolo, Walker găsi cîțiva colegi. Evadne Heilman, voluminoasă și radioasă, o femeie foarte grasă într-o rochie foarte strîmtă ; Bernard Froelich într-un costum „Ivy League" de culoare închisă ; și Hamish Wagner, cu părul roșu și pornit să spună „Hep, hep".

— Sînt cîțiva oameni noi pe care ar trebui să-i cunoști, zise Bourbon, prezentîndu-l Selenei May Sugar („face parte din comitetul care te-a adus aici"), unui romancier local, un mustăcios care, fără urmă de îndoială, îl copiase pe Mark Twain („scrie despre vest — începe cu scîrțîitul căruțelor cu coviltir și termină cu descoperirea petrolului"), unor reporteri de la Dimity („bastioane ale presei") și primarului orașului Party, un omuleț spilcuit cu cravată-șnur și un costum ușor, dintr-o stofă cu fir auriu, strălucitor.

— Salutare, domnule, spuse primarul. Sîntem într-adevăr bucuroși să știm că-ți place la noi. Zău așa !

Walker, care fusese nervos toată săptămîna, acum era de-a dreptul înnebunit. Discursul său, pe care-l ținea sub braț într-un dosar albastru, cumpărat cu zece cenți de la librăria facultății, îi părea o adevărată prostie. Dădu pe gît trei Martini, unul după altul, și discută cu primarul despre istoria orașului Party.

— Bunicu și bunică-mea au venit încoa, într-o căruță cu coviltir. Bunică-mea mai vorbește încă de-asta. Și-a-duce aminte c-a venit pîn-aici într-un castron acoperit. A început s-o cam lase mintea. O mulțime din orașul

ăsta au venit încoa așa. Pe-aici se mai simte încă mirosul frontierei. Cînd eram copil, mai treceau pe-aici căutători de aur.

Rectorul îi întrerupse, invitîndu-l pe Walker să poftească la bufet. La masa lungă, acoperită cu față de masă pe care erau aranjate gustările, Walker se trezi lîngă Hamish Wagner.

— Hep, hep, bătrîne ! făcu Hamish.

— *Hello,* răspunse Walker.

— Ai venit să iei un ceai ?

— Da.

— Ce mai face regina Angliei ?

— Foarte bine, mulțumesc.

— Știi, spuse Hamish, ultima conferință importantă de genul ăsta pe care am avut-o, a fost cînd a trecut pe aici Auden, adică W. H. Auden. A vorbit cu o pălărie de *tweed* pe cap. A fost strălucit.

— Atunci mă tem că o să fiți decepționați astă seară.

— Nici vorbă, băiete. Ține steagu' sus, auzi ?

— În ordine, răspunse Walker.

— Știi, Jamie, poate nu-ți dai seama, mă socotești șeful catedrei de compoziție de-aici, ceea ce și sînt... dar eu de fapt sînt un cercetător al lui Auden. Doar c-a trebuit să mă las păgubaș. Și iată de ce. Aveam simțămîntul acela îngrozitor că nici el nu-și analizase poeziile cu atîta minuțiozitate ca mine. Și știi, e o senzație uluitoare — simți că ai pătruns mai adînc în mintea altui om decît el însuși.

— V-ați simțit mai Auden decît el ?

— Întocmai. Era exact așa. De aceea... m-am lăsat păgubaș și-am preluat cursul de Compoziție. Dar n-am pierdut interesul pentru literatura engleză. Iată de ce e grozav că te-avem aici să ne vorbești.

— Înțeleg, spuse Walker.

— N-ai o pălărie de *tweed ?* Ei, păcat, o mulțime de puștani se așteaptă să te vadă cu pălărie de *tweed.* Ei bine, hep, hep, bătrîne !

Walker își umplu tava și se așeză. Se așeză lîngă Bernard Froelich, în speranța unei încurajări.

— Bună, bună, făcu Froelich.

— Această petrecere devine un adevărat eveniment, nu-i așa? întrebă Walker încercînd să țină tava neclintită pe genunchi. Singura decepție o să fie conferința propriu-zisă.

— Oh, ești în siguranță, ești o autoritate. Ai devenit o autoritate plecînd de-acasă. În Anglia sînt cincizeci ca tine; în Party ești singurul în genul acesta. De aceea îți oferim Martini și salată de cartofi și-o să venim cu toții să ne uităm și să vedem cum ești îmbrăcat și și ce formă de cap ai.

— Înțeleg, deci n-o să mă asculte.

— Ba o să-ți soarbă aiurelile ca pe niște cuvinte pline de înțelepciune, spuse Froelich încurajator. Din cauza asta ai atîta forță morală pe-aici. Din cauza asta poți să iei atitudine în problema jurămîntului de credință.

Walker se uită împrejur să vadă dacă îi ascultă cineva dar, deși se aflau în mijlocul adunării, nimeni nu părea să asculte.

— Cred c-am găsit soluția, spuse Walker. Pur și simplu n-am să semnez, în speranța că n-o să observe nimeni.

— Un protest discret, spuse Froelich. O cale ocolită în jurul dilemei existenței. Singurul necaz e că nu ține.

— De ce nu? întrebă Walker.

— Păi, vrei să-ți dau un răspuns politic, unul moral sau unul religios? Uite, am să-ți spun. Nu ține, pentru că ai devenit o autoritate, așa cum am zis. Asta înseamnă că ești un personaj deosebit de prețuit. Ești o călăuză a sufletelor, o conștiință publică. Ai fost desemnat ca atare. Așa că acum trebuie să te ridici dincolo de limitele unei moralități discrete. Trebuie să te ridici și să fii remarcat. Trebuie să-ți afirmi crezurile pentru că lumea vrea să le audă.

— Dar nu vreau ca lumea să le audă, întîmplător eu cred în opțiunile discrete.

— Un scriitor care crede în discreția alegerii. Discreție. Știi, credeam c-am înfrînt conceptul ăsta. Depindem unii de alții; sîntem ființe sociale; sîntem animale politice.

— Eu nu, mie nu mi-a plăcut niciodată Ioana d'Arc ; întotdeauna am socotit că sfinţenia e un domeniu prea public. Vreau să fac ceea ce cred că e bine, dar o fac ca să-mi placă *mie*. Nu vreau ca această credinţă să fie exploatată, nu vreau să schimb lumea.

— Vrei să acţionezi fără urmări. Ei bine, nu cred că aşa ceva e cu putinţă.

— Oh, m-am descurcat destul de bine pînă acum şi am să încerc în continuare, pînă cînd voi fi oprit. Tot ce vreau să mi se scrie pe piatra de mormînt sînt numai trei frumoase cuvinte : „A evitat precizările".

— Presupun că asta e ceea ce se cheamă liberalism în Anglia ?

— Într-un fel, da.

— Mie-mi sună mai degrabă a ură de sine, spuse Froelich. Este o inconsecvenţă logică, mai e încă timp să te doboare, James.

— Se poate, dar nu m-a doborît încă.

— Nu crezi în tine însuţi, nu aprobi ceea ce faci, asta e, nu-i aşa ?

— Eu personal cred, dar nu sînt un om al cauzelor. Nu cred că ceea ce e bine pentru unul, e bine pentru toţi.

— Îţi urmăreşti propria salvare dar toţi ceilalţi pot să se ducă dracului, conchise Froelich. Pricep...

— În clipa aceea rectorul se apropie de canapeaua unde şedeau.

— Bun, aşa, acum, splendid, i se adresă el lui Walker. Cred c-ar trebui s-o pornim spre Fogle. Am biografia dumitale chiar aici, Walk, şi-am să-ţi prezint urări de bun venit şi biografia şi apoi e rîndul dumitale. Ai manuscrisul ?

Walker luă manuscrisul şi lăsă din mînă farfuria cu mîncare neterminată. Simţi un gol în stomac.

— Am să te duc pînă acolo cu maşina mea, o să ne odihnim puţin după ce ajungem, şi-o să-i lăsăm pe ceilalţi să-şi ocupe locurile.

Coolidge îl conduse afară şi se urcară amîndoi în maşină.

— Am socotit cam o oră pentru discursul dumitale bombă, apoi o pauză de vreo cinci minute ca să lăsăm lumea, care vrea, să se ridice şi să circule şi apoi, dacă

ești dispus să răspunzi, o să-ți punem cîteva întrebări. Am așezat un pahar de apă pe pupitru și nu uita să vorbești în microfon pentru că înregistrăm pe bandă.

Coolidge străbătu incinta universității peste care se lăsa întunericul și se opri în dreptul intrării din spate a aulei Fogle. Îl conduse pe Walker prin culise și magazia de recuzită și-i arătă unde e toaleta. Apoi veni timpul să înceapă.

Aula Fogle care putea găzdui trei mii de persoane, era formată dintr-o serie de semilune în amfiteatru cu scaune din pluș verde. Publicul pentru conferința lui cuprindea cam opt sute de persoane, strînse laolaltă chiar sub scenă. Pe cînd Coolidge și Walker se îndreptau spre podium, o orgă intonă sumbru : „Nu mă părăsi, Doamne !". Orga încetă și cei de pe podium se așezară în spatele unui pupitru mare de orator, de pe care nenumărate microfoane se înălțau ca niște țepi. Într-o parte a pupitrului se afla un steag american pleoștit. Sub podium, un student stătea ghemuit cu un magnetofon. Jos se vedea publicul în rîndurile căruia Walker, deși înspăimîntat la maximum, reuși să deslușească trăsăturile lui Bourbon, Froelich, Dr. Jochum și Cindy Handlin. În primul rînd se afla primarul din Party, care își procurase, nu se știe cum, un cîine alsacian, și ziariștii, inclusiv reporterul de la „Trîmbița din Party" pe care Walker îl detesta acum. După o lungă pauză, în timpul căreia Walker și publicul se priviră, rectorul Coolidge se ridică și se îndreptă spre pupitru.

— Doamnelor și domnilor, spuse, în secolul optsprezece, așa mi se pare, exista obiceiul ca oameni de vază, oameni la putere, să folosească serviciile unui schivnic profesionist. Tipul stătea în zdrențe într-o peșteră și oferea, ei bine, o pildă vie a virtuților vieții de sihastru. Oamenii bogați îl foloseau ca pe un fel de balsam pentru conștiințele lor. Acești oameni de lume duceau o viață practică, înțelegeți, dar în acest fel își puteau închipui și o altfel de viață, dedicată unor lucruri, nu-i așa, mai spirituale. Astăzi, doamnelor și domnilor, noi, universitățile din America, sîntem noii patroni ai acestor sihaștri. Acum, împreună cu mine pe acest podium, stă,

astă-seară, schivnicul universității B. A. pentru anul în curs. Îl cheamă James Walker și este un important scriitor englez. Avem un scriitor aici la B. A., așa încît să poată trăi cu noi și noi să-l putem examina și asista la un fel de viață mai puțin practică decît cea pe care o ducem în lumea modernă de azi. Cu această credință, că latura creatoare a vieții nu e mai puțin importantă decît cea practică, îi urăm bun venit în incinta acestei universități și în această țară domnului James Walker autor a trei romane, un scriitor cu o reputație de loc neglijabilă. Domnul Walker nu este doar un mare scriitor, dar și un mare ame... mare englez. Am să-l rog să ne vorbească acum, despre... hîm... despre „Dilema scriitorului".

Publicul aplaudă și rectorul deopotrivă. Apoi, în picioare la pupitru, îl chemă cu brațul întins pe Walker lîngă el și-i puse ceva în jurul gîtului — o cunună de lauri ? Nu, un microfon. Aplauzele se stinseră și Walker se trezi singur.

Se uită în jos la conferința sa din mapa albastră. Prima pagină tipărită enunța clar : „Dilema scriitorului". După aceea bătea cîmpii pe pagini întregi, elaborate la adăpostul izolării. Le privi, apoi se uită la public și, în cele din urmă, se hotărî să se abată de la text. Era o hotărîre determinată de panică și teamă, și știa că o să regrete. O curioasă senzație de totală libertate puse stăpînire pe el ; simți că poate spune orice-i place, că nimic n-o să fie ținut minte, că nu exista nimeni în realitate acolo decît el însuși. Se gîndi la adevărata dilemă a scriitorului, adică faptul că trebuie să provii din clasa socială potrivită, să fii în stare să reziști la băutură, să știi cum să deschei un sutien la spate dintr-o singură mișcare, și să ai curajul necesar de a refuza conferințele la care ai putea fi invitat să vorbești despre dilema ta de scriitor. Dar era prea tîrziu acum.

— Așa, începu Walker, am fost rugat să vorbesc în seara aceasta despre dilema scriitorului și felul în care mi s-a indicat subiectul dovedește limpede că se ia drept fapt cert că nici un scriitor modern la locul lui nu-și poate permite să apară fără dileme. Nu neg că scriitorii au într-adevăr dileme și că există mai multe

dileme ca oricînd la dispoziția lor. Mă uit la dumneavoastră toți aici în fața mea, așezați în aceste frumoase scaune verzi, toți ieșiți din casele și apartamentele dumneavoastră calde, și nu mă pot abține să nu vă fiu recunoscător că sînteți prezenți, cînd nu erați obligați să mă ascultați pe mine vorbind despre dilema mea. Mă întreb, eu aș ieși din casă pentru a vă asculta vorbind despre dilemele dumneavoastră ? Aș sta oare locului pe un taburet, timpul necesar, ca să ascult dilema dentistului ? Sau dilema medicului ? Am sentimentul neplăcut că nu aș fi în stare. De ce dilema scriitorului pare să fie atît de interesantă și importantă, nu țin să-mi frămînt mintea. Dar sînt mișcat și recunoscător pentru bunăvoința și generozitatea cu care este tratată chestiunea. Iată-mă. Pentru prima dată în mai mulți ani am un costum nou, acesta, cumpărat de universitatea voastră. Am un stilou nou, o curea de ceas din madras, o pereche de șosete noi. Gîndirea mea s-a extins. Vederile mele s-au transformat și s-au lărgit. Nu pot să mă plîng. Dilemă ? Ce dilemă ?

Becul unui bliț făcu explozie și cîinele primarului mîrîi. Walker se trezi mai dezorientat ca oricînd. Încerca să prindă un fir.

— Dilema scriitorului este astăzi, mi se pare mie, dilema fiecărui om, accentuată de anumite motive evidente, datorită poziției sociale a scriitorului și a obligațiilor pe care i le impune literatura, ca profesie. Astăzi se vorbește despre scriitor ca despre un izolat. Se spune că e dezorientat și nemulțumit. Dar a fost el vreodată omul adaptat, leal, patriot ? A avut vreodată orientare ? A fost el oare vreodată, ei da, mulțumit ? Literatura, mi se pare mie, a pretins întotdeauna, sau de multă vreme, scriitorilor să se ocupe de problemele comportării și ale vieții morale. Cred că dacă am o dilemă, atunci nu e aceea de a face față cerințelor etice ale profesiunii, pentru că bineînțeles noi sîntem mai dezorientați cu privire la viața morală ca oricînd. Știm prea multe. Știm falsitatea care se află în dosul mărturisirilor noastre de credință, vanitatea care se ascunde în spatele poziției noastre morale.

Walker se gîndi că vorbise destul acum și se uită la ceas ; mai avea încă patruzeci și cinci de minute. Ridică paharul cu apă și văzu chipul lui Jochum, privindu-l pieziș. Walker zîmbi. Descoperi încă ceva de spus despre confuzia lui morală ; că nu-l făcea să se deosebească de alți oameni, că numai pentru că se socotea scriitor simțea cît de cît justificarea de a vorbi despre aceasta. Reperă un ceas pe peretele lateral și-i urmări arătătoarele mișcîndu-se încet. Observă, în timp ce vorbea, cum se învîrteau rolele magnetofonului așezat pe podea, chiar sub podium. Constată că vorbește despre complexitatea responsabilităților și atitudinii în lumea modernă, care acum nu mai e națională ci internațională.

— Am venit în America, zise, ca să mi se spună că sînt scriitor, ca să mă simt cît de cît scriitor. Și aceasta ridică întrebarea : ce datorăm noi astăzi imaginației ? Se cuvine să-i permitem să ne ducă, așa, departe de soțiile și copiii și căminele noastre ? S-ar fi cuvenit să fi rămas acasă ? Nu știu. Poate că există lucruri pe care ar trebui să le punem mai presus — poate alte responsabilități. Dar eu cred așa. Dacă avem de gînd să ne arătăm cucernici față de idealul liberal al scriitorului, omul dezinteresat, să-l aducem în universitățile noastre și să-l punem să ne vorbească despre dilema lui, atunci trebuie s-o facem fără opreliști. Am venit aici tocmai pentru a nu mă simți angajat ; a fost o ocazie minunată și sînt mîndru că mă aflu aici, cel puțin așa cred. Da, cred că sînt. A fost foarte neleal din partea mea că am venit, zău. Dar am venit ca să fiu leal față de calitatea de scriitor. Ceea ce înseamnă să nu fii îngrădit. După cum zic, nu sînt sigur dacă aceasta este o angajare corectă. Dar dacă ați avut o părere destul de bună pentru a mă chema aici, atunci n-o limitați prin nimic, de genul, ei bine, de genul jurămîntului de credință pe care-l am pe biroul din apartamentul meu. Ar fi o greșeală.

Walker nu intenționase cu adevărat să spună asta și rămase surprins că gura lui formulase luarea de poziție mai înainte ca inima lui s-o fi făcut. Se opri cîteva clipe și atunci observă că în public se produsese oarecare

agitație. Primarul orașului Party se îndrepta țanțoș spre ieșire, tîrîndu-și cîinele după el. Mai multe instantanee cu bliț se succedară prinzînd publicul în obiectiv, nicidecum pe el. Cîteva persoane discutau, presa lua note cu furie. O bătrînă doamnă părea că lovește pe cineva cu poșeta. Mai mulți îl urmară pe primar prin intervalul din centrul sălii. Pe scenă, rectorul păru că-și trage scaunul ceva mai departe de dînsul. Walker nu se gîndea la nimic altceva decît că trebuia să mai continue încă treizeci de minute ; se folosi de pauză ca să se gîndească ce să mai spună. Îi veni în minte că argumentul impotriva a ceea ce tocmai spusese ar putea fi argumentul pe care-l folosise Jochum ; că particularitatea liberalismului este trădarea societății în care liberalismul este îngăduit să existe. Continuă să dezbată acest punct de vedere, subliniind că el însuși nu e periculos pentru nimeni. Își dădea bine seama că există alții care ar putea fi : că pericolul libertății ideilor, posibilitatea angajării sau a dezinteresului literar se află în faptul că dă liberatate egală non-ideilor, frîu liber cauzelor stupide sau afirmărilor stupide. Niciodată n-au existat garanții că ideile proaste nu vor scoate la iveală unele bune. Dar ideile proaste vin în egală măsură din ambele părți și au propriile lor variante asupra oprimării. Mai vorbi încă un timp despre aceasta și apoi se făcu ora să încheie. Așa că spuse :

— Ei bine, asta-i dilema mea. Cred că vreau libertate și-am s-o capăt dacă mi-o dați. De aceea am venit în America. Dilema mea poate să vă placă sau nu. Tot ce vreau să spun e că, într-un fel, e și a dumneavoastră. Sper că a meritat să vă vorbesc despre ea.

Plecă de la pupitru și se așeză.

Publicul păru vag ușurat. Aplaudară din politețe, afară de unul, doi, care rămaseră neclintiți. Doar în rîndul al doilea se produse o oarecare zarvă. Era Cindy Handlin care se ridicase și-l ovționa în picioare.

Cartea a treia

Veneau îndeobște ca să scape — cel mai simplu dintre motive. Să scape de ce? La urma urmei de ei înșiși. De tot. Din acest motiv au venit în America majoritatea oamenilor și continuă să vină. Să scape de tot ceea ce sînt și au fost.

„De acum înainte nu mai ai stăpîn". Toate astea sînt foarte bune dar nu înseamnă libertate.

D. H. LAWRENCE

VII

Cînd Bernard Froelich era întrebat de ce îmbrățișase cariera universitară, obișnuia să răspundă :

— Oh, pentru prestigiu, pentru putere.

Era o glumă, dar o glumă pe jumătate adevărată.

Întotdeauna fusese un om ambițios. Cînd se dusese la facultatea de pe coasta estică unde urmase studiile universitare, o facultate care oferea multe cunoștințe intelectuale dar puține sociale și unde corpul studențesc era format din tineri evrei la fel ca el, întreprinzători și nestatornici din punct de vedere social, se văzuse exercitînd în viitor una din profesiile cele mai prestigioase ; medic sau rabin. Ceva anume — probabil succesul — îl abătuse spre cariera universitară ; ceva — probabil ignoranța — îl mînase departe, pînă în vest, pentru a preda. O dată ajuns în Party, se simți fericit că se află în vest ; dar privirile lui se îndreptau adesea spre est și, în parte, acesta era motivul pentru care devenise anglofil. Avea o înclinație globală pentru englezi ; îi plăceau pentru că nu proveneau din pădure ci dintr-o cultură. Totuși, anglofilia nu-i ocupa spiritul decît într-o oarecare măsură ; ori Froelich avea țeluri mai mari. De aceea, avusese o multitudine de scopuri în vedere cînd, în ziua aceea de primăvară, așezat lîngă Selena May Sugar la ședința de desemnare a noului bursier pentru cursul de creație literară, propusese numele lui James Walker. Existase gîndul serviciului pe care i-l putea aduce pentru cartea pe care o scria. Existase dorința de a aduce în sînul catedrei de engleză o bombă ascunsă sau un catalizator, pe cineva care să dezintegreze și să transforme, care să explodeze la ședințele de catedră sau în sălile de

curs și să împrăștie într-un fel atmosfera de plictiseală și înceţoșare răspîndită de Bourbon și, astfel el, Froelich, să-și ridice prestigiul și pe cel al cauzei sale. Existase, de asemenea, dorința de a aduce în simplitatea de frontieră a orașului Party un suflet înrudit, o părticică din farmecul pe care îl lăsase departe în urmă, în est, un om care să-i poată reaminti zilele frumoase petrecute la Londra, să-i poată reaminti apartamentul din Earl's Court și focul cu gaz cu un singur element și plimbările pe Petticoat Lane și strădaniile nocturne de a cumpăra cartofi după ora șase seara.

Și apoi, mai existase și un impuls în sens invers — un impuls de a face ceva pentru aceeași Anglie. Căci, așezaţi acolo pe insula lor, englezii îi apăruseră ca un popor bine statornicit, un popor care luase drept fixe problemele spirituale și se descurca ușor cu ele, un popor care își avea normele lui de trai și considera scriitorii, sălile de concert, librăriile și bibliotecile ca fiind permanente și eterne — pe scurt, un popor care nu înfrunta viitorul. Iar Froelich dorise să pună la încercare această poziție, să vadă ce se va întîmpla într-un loc unde problemele spiritului nu puteau fi decît subsidiare.

Membrii catedrei de engleză de la Benedict Arnold făceau impresie în sălile de curs, predînd despre Dickens, Dostoievski sau Blake, înveșmîntaţi în costumele lor de *tweed*, fumînd pipă și plănuind articole pentru P.M.L.A. Parte din timp, cel puțin, ar fi putut preda tot atît de bine la Harvard sau Oxford. Dar totul era doar aparență. La sfîrșit de săptămînă, își puneau *blue-jeans* și plecau sus în căsuțele lor din canyon să curețe zăpada, să pescuiască în pîraie și să taie cu ferăstrăul bușteni pentru sobă. Deveneau profund echivoci, niște oameni care priveau lumea sub două chipuri, omul și masca. Pentru Froelich, prototipul acestui gen era doctorul Bourbon, care după o zi de seminarii, putea fi văzut în curtea din spatele casei, tot cu hainele sale de *tweed* tip bursier Rhodes, trăgînd cu pistolul cu șase gloanțe în sticle goale. Ideea că englezii își poartă tot timpul masca, că nu au, ca să zicem așa, simțul eului, contribuia la justificarea hotărîrii lui Froelich. Voia să

confrunte un englez cu confuzia americană și să vadă care parte a ecuației se va schimba.

Dezamăgirea pe care o resimțise la sosirea lui Walker, senzația pe care o încercase atunci față de oboseala morală și emoțională a acestuia, descrescuse în ultimele săptămîni. La început i se păruse că Walker, și nu orașul Party, va fi cel care se va schimba. Era o idee demoralizantă pentru că sperase să se întîmple invers, sperase să-l vadă pe Bourbon plecînd capul rușinat și catedra dîndu-și seama că trebuie să-și îndrepte privirile spre est, acolo de unde venea el însuși. Îl observase cu atenție pe Walker în decursul acelor săptămîni, pe cînd treiera și îmblătea, îi analizase toate certitudinile și toate incertitudinile. Simțea că-i oferise acestui om o lume complet nouă și se întreba ce-o să facă. El, Froelich, îl adusese în Party, îi dăruise bucurii și chinuri și probleme. Îi dăduse de lucru, de mîncare și era gata să facă și mai multe ; hotărî că Walker e făcut din același aluat cu el, și că orice ar dori — căminul, catedra, chiar și soția — le putea avea. Simțea cum înrudirea lor crește cu fiecare zi. Cînd Walker înțelesese chestiunea jurămîntului de credință, simțise că, în sfîrșit, lumea intelectuală a liberalismului se trezise în Party și cînd Walker, nedumerit, venise la el înaintea conferinței, Froelich, radios, numărase firele pe care el le legase. Încercase să urmărească și să dirijeze ; să indice drumul și să lase ca drumul să fie găsit. Însuși genul de liberalism englez susținut de Walker, o credință a necredinței, îi lăsa lui Froelich impresia unei contrafaceri culturale. Presupunerea cea mai înrădăcinată a acestui liberalism consta, după cum se părea, în faptul că nu trebuie să faci nimic nimănui, pentru că oamenilor și lumii le place să fie așa cum sînt. Liberalismul lui Froelich era militant, așa cum e firesc în America ; englezii nu luptaseră vreme atît de îndelungată pentru a-l obține și ei nu recunoșteau, nici chiar azi, că sorții le sînt împotrivă, că toate libertățile, toate mișcările culturale trebuie cîștigate prin luptă politică. Walker, izolat de societate și de prefacerile istorice, nu putea vorbi decît din el însuși. Nu lupta pentru un viitor ; se atîrna doar de un trecut care era destul de comun în propria sa patrie, dar răsuna ca vocea unei fantome

aici, departe, pe întinsul preriei. Froelich îndeplinea o funcție față de subiectivismul sublim al lui Walker ; el reprezenta, pentru Walker, obiectivismul, istoria, care îl conduceau înainte.

Acum stătea în cel de al treilea rînd al aulei Fogle și-l observa pe Walker, pierdut în spatele microfoanelor, agitîndu-se stînjenit lîngă steagul american, față-n față cu perspectivele tipic englezești pe care le ridica. Șosetele lui englezești ieșeau la iveală de sub manșetele pantalonilor prea scurți ai costumului său american, din bumbac. Fantoma vorbea, dar mai curînd parcă vorbea Hamlet. Nu era genul de declarație pe care Froelich s-o fi dorit dac-ar fi fost un om politic în adevăratul înțeles al cuvîntului. Dar nu era. Ceea ce simți, în timp ce cuvintele poticnite ale lui Walker se referiră în sfîrșit la jurămîntul de credință, era un sentiment de victorie personală. Cele întîmplate se datorau faptului că izbutise să-i dăruiască lui Walker acel ceva pentru care venise pînă aici, un moment de adevăr și de confruntare, un moment istoric de maturizare. Era evident că omul se schimbase și se maturizase, ieșise învingător asupra lui însuși, dar se și distrusese. De fapt declarația lui Walker era aproape incidentală, preluase o cauză despre care nu știa prea multe, o cauză la care nu putea emite drepturi, o cauză pe care alții ar fi putut s-o slujească mai bine. Dar ceea ce conta într-adevăr pentru Froelich era izbînda lui personală ; îl legase pe Walker atît de inexorabil de sine, încît spiritele lor nu puteau acum decît să cînte la unison. Cuvintele rostite de Walker îl conțineau pe Froelich. Aceste cuvinte îl separau de Bourbon (care se frămînta chinuitor în rîndul din față) ; îl separau de rectorul Coolidge (care se uita stăruitor în jos spre ziariști, de parcă ar fi vrut să-i asurzească). Puteau foarte bine să-l despartă de calitatea lui de bursier, pentru că Administrației de stat nu avea să-i placă acest mic detaliu al conferinței. Dar exista o altă calitate de care nu putea să-l despartă, camaraderia cinstită, căldura și bunătatea care-l țineau legat de Froelich însuși. Iată urmările lecției predate.

Pe cînd publicul, sau cei care mai rămăseseră după plecarea demonstrativă a unora, aplauda politicos,

Froelich se ridică de pe scaunul său și-l ajunse din urmă pe ziaristul de la „Dimity Gazette", care se îndrepta grăbit spre ieșire, la telefon.

— A fost tare, nu glumă, spuse Froelich.

— Zău ? făcu ziaristul cu suspiciune.

— Cel mai remarcabil discurs pe care l-am auzit vreodată în această universitate, răspunse Froelich plin de siguranță.

— Credeți c-a fost remarcabil ? întrebă ziaristul.

— Ei, nu știu, dar după mine, o să facă vîlvă mare.

Scopul fiind ajuns, îl conduse pe ziarist pînă la ieșire, apoi se întoarse prin sală către culise. Walker și rectorul Coolidge stăteau în semiîntunericul culiselor, dînd din cap unul către altul ; în jurul lor atîrnau frînghiile, prinse de tavan ; Walker își ținea strîns sub braț mapa albastră.

— Ei, da, bine, Walk, a fost foarte interesant, spunea rectorul Coolidge, dar a fost, cred eu, un fel de trădare a ospitalității. E un teren primejdios ăsta pe care ai pășit, știi, Walk. M-au trecut toate nădușelile, nu mă feresc să ți-o spun.

— Nu cred c-am spus nimic prea exagerat, nu ? spuse Walker.

— Da, uite, eu nu te condamn, Walk, pentru că nu cred că ți-ai dat seama ce va urma, dar cred c-o să trebuiască să stăm serios de vorbă cu cei din conducerea universității ca să-i facem să înțeleagă povestea asta, dacă mîine va izbucni pe prima pagină a ziarelor. Poate-o să reușim să apari la televiziune ca să dai o dezmințire ; există căi ocolite, nu ne dăm încă bătuți. Dar nu știu ce va fi, trebuie să recunosc. Am văzut oameni ajunși la sapă de lemn după un asemenea incident.

— Nu înțeleg de ce.

— Păi, jurămîntul ăsta de credință e un adevărat măr al discordiei în partea asta a țării. Îți spun, Walk, pe vremea cînd era într-adevăr o problemă la ordinea zilei, o înălțam sus ca pe un stindard și trăgeam în ea din toate direcțiile, nu te mint, a fost un balamuc întreg de la început pînă la sfîrșit. Rectorul dinaintea mea a primit felicitări călduroase din pricina asta.

— Nu mi-am dat seama că s-au întîmplat atît de multe, spuse Walker.

— Oh, a fost un balamuc întreg, Walk. Acesta-i motivul pentru care am venit la universitatea asta. Am venit aici hotărît să împac toate fracțiunile. Membrii corpului didactic își dădeau demisia, unii pentru că se împotriveau jurămîntului de credință, alții pentru că socoteau că nu era destul de sever. Am făcut în privința asta un adevărat pact ca la Potsdam. I-am strîns pe toți roșii din universitate, i-am strîns pe toți cei de dreapta din universitate, i-am așezat în jurul unei mese și le-am zis : „Băieți, putem să ne facem bucățele pe chestia asta sau putem să stăm liniștiți ; să cîntăm după ureche și s-așteptăm pîn-ce gălăgia se termină." Am prevăzut ce se va întîmpla. Le-am spus oamenilor acelora, așa le-am spus : „Uite, prieteni, cum stau lucrurile. Acum doi ani toată lumea își făcea griji despre fluorizarea apei. Peste doi ani o să-și facă probleme despre deodoranții cancerigeni sau despre drepturile civile. Trecem printr-o fază, noi o să rezistăm și eu am să vă spun aici pe loc cum o să rezistăm acestei faze". Și pe cuvîntul meu, Walk, am rezistat.

În întuneric, Froelich călcă pe ceva, poate un covrig aruncat pe jos, și Coolidge strigă :

— Hei, e cineva acolo în fund. Cine e ?

— Eu sînt, răspunse Froelich, făcîndu-și apariția.

— Oh, *hello*, făcu Coolidge, și expresia de disperare i se șterse de pe față la fel de repede ca o pată dintr-o reclamă comercială la televiziune. Îmi amintesc de figura dumitale, dar numele îmi scapă. Eu sînt Coolidge.

— Eu sînt Froelich, domnule rector.

— La engleză ? se interesă Coolidge.

— Da, încuviință Froelich.

— Știi, Walk, spuse Coolidge, încercînd să scuze felul său de a fi complet distrat, îmi displace să uit numele cuiva. Avem aici un corp profesoral foarte mare, dar mă străduiesc să-i țin minte pe toți. Ai fost acolo în sală, doctore Froelich ? Cum crezi că a reacționat publicul ?

— Eu cred că foarte bine, spuse Froelich, afară de cei care au plecat. Acelora nu le-a plăcut, dar noi nu ne facem griji din cauza lor, nu-i așa ?

— Știi, doctore Froelich, eu cred că trebuie să ne facem, răspunse Coolidge. Avem responsabilități civice în această universitate, și trebuie să ne dovedim răspunzători față de aceste responsabilități.

Atunci se auzi un zgomot făcut de cineva care se împiedica în semiîntuneric printre frînghiile și recuzita risipită, și trupul masiv al lui Harris Bourbon apăru la vedere. Îngrijorarea i se citea pe față.

— Cum a decurs toată treaba, Har ? întrebă Coolidge.

— Păi, făcu Bourbon, scoțîndu-și pipa și jucîndu-se cu firele de tutun care atîrnau, a fost o conferință frumoasă dar cetățenii n-au înțeles.

— Ai stat de vorbă cu presa, Har ? se interesă Coolidge.

— Nu, toți au dat buzna afară în mare grabă.

— La naiba, ar fi trebuit să acționez, spuse Coolidge, dar am s-o fac acum. Am să chem la telefon toți redactorii pe care-i cunosc. Dezmințirea noastră trebuie dată înainte ca ei să publice versiunea lor. Nu-ți fă griji, Walk, aranjez eu asta, dac-o să pot.

Walker tăcea și părea dezorientat ; era limpede că maturizarea lui morală nu era încă desăvîrșită. O clipă, Froelich simți că ar fi trebuit să-i pună piedică sau să-l înhațe de guler pe Coolidge, să facă orice, pentru a-l opri din încercarea lui de mușamalizare, dar Coolidge plecase.

— Cred c-aș fi putut vorbi mult mai bine, le spuse Walker celor doi.

— Ei, dom' Walker, tot ce po' să zic e, slavă Domnului că n-ai făcut-o, spuse Bourbon.

— Nu prea văd de ce s-a făcut atîta agitație pentru o nimica toată, se miră Walker.

— Dee, poate că nu-ți dai seama, dom' Walker, dar asta nu-i doar o chestie de ordin universitar. Cînd atingi problema asta a jurămîntului de credință într-o adunare publică, calci în domeniul politicii de stat și națio-

nale. Una e s-o ridici în ședințele de catedră sau în cadrul universității și alta s-o ridici aici.

— Nu mi-am închipuit că spun ceva deosebit.

— N-ai spus, interveni Froelich, dar poate că lumea o s-o răstălmăcească.

— Dee, cred că n-avem nimic altceva de făcut decît să ne ducem acasă, spuse Bourbon. Vrei să te conduc cu mașina, dom'Walker ?

— Mulțumesc, răspunse Walker.

— A fost foarte bine, spuse Bourbon. Bună conferință. Doar că lumea nu s-a ridicat cu adevărat la nivelul la care ai vorbit.

În dimineața următoare, Froelich, în halatul său din stofă scoțiană cu carouri Black Walch, ieși pe verandă aproape o dată cu sosirea factorului care, de pe scuterul său, azvîrlise în direcția aproximativă a casei exemplarul împachetat al ziarului „Dimity Gazette". Froelich îl găsi în crengile pinului în care se prinsese și-l luă în casă. Pe prima pagină se afla fotografia unei bătrîne doamne care, cu destulă energie, îl lovea cu poșeta pe un bărbat de vîrstă mijlocie ; alături, era fotografia lui Walker vorbind de pe podium, cu părul ciufulit și abdomenul neverosimil de voluminos. *Romancier englez condamnă vehement jurămîntul de credință* spunea titlul, și relatarea începea : „În fața unui public indignat și a unui rector congestionat, în aula Fogle a universității, aseară, tînărul furios britanic, scriitorul James Walker, și-a condamnat cu furie gazdele pentru că i-au cerut să semneze jurămîntul de credință obligatoriu . . ." Froelich începu să spargă ouăle pentru micul dejun, cu oarecare voioșie.

— S-ar părea că prietenul tău James Walker a cam intrat în bucluc, strigă el către Patrice care zăcea pe pat, îmbrăcată doar cu partea de jos a pijamalei, și citea *Moby Dick*.

— Cred că știm cu toții cine l-a băgat în bucluc, remarcă Patrice.

Froelich își termină micul dejun și plecă spre clădirea secției de engleză, cu mașina proprie, care-i fusese adusă de la atelierul de reparații cu două zile înainte. Cînd ajunse la ușa biroului său, văzu că îl aștepta

un student deosebit de spătos, cu părul tuns perie, care ținea, cu brațele sale lungi, caietul de notițe bine potrivit în fața bifurcației picioarelor. Îl chema Jabolonski și se afla la B. A. în mare măsură datorită faptului că antrenorul de fotbal apelase stăruitor la patriotismul universitar al mentorilor săi ; Jabolonski, un cretin din punct de vedere al studiilor, era unul din cei mai buni jucători ai universității. Walker, care-l avea student la cursul de compoziție, întîmpinase unele dificultăți cu el ; în principal, îi intrase în cap că seminarul se compune dintr-o singură oră, doar prima.

— Oh, hm ! făcu Jabolonski.

— Cauți pe cineva ? întrebă Froelich, descuind ușa.

— Hm, mormăi Jabolonski, îl căutam pe profesorul meu, individul acela, Walker. Președintele asociației de băieți din care fac parte a zis că trebe să mă retrag de la cursul lui.

— De ce ?

— Oh, hm, nu știu, zice că toți trebe să ne retragem pentru ceva ce-a zis. Eu nu știu, sînt complet nelămurit, la naiba, ce-i toată chestia asta, de ce ne aflăm aici, de ce a trebuit să mă-nscriu la toate cursurile astea în definitiv ?

— Misterele vieții, domnule Jabolonski, spuse Froelich.

— Asta să fie ? făcu Jabolonski cu îndoială.

— Exact, răspunse Froelich.

— Dacă m-oi întoarce, la ce oră îl așteptați să vină p-aici ? întrebă Jabolonski.

— Păi, trebuie să sosească pentru un seminar la ora unsprezece, răspunse Froelich.

— Ei, hm, *okay*, o să mă-ntorc cînd o veni, să văd dacă-i aici, spuse Jabolonski.

Froelich intră în birou și se așeză la masa lui de lucru așteptînd clipa sosirii lui Walker. Peste cîteva momente ușa se deschise, dar erau Luther Steward și William Van Hart ; aveau împreună o cabană în canyon și se întorceau de acolo cu motocicletele.

— L-ați văzut pe prietenul Walker ? se interesă Froelich.

— Nu, răspunse Steward, poate a fost răpit de Societatea de pompe funebre din Party.

— Cred c-a ținut o conferință isteață, remarcă William Van Hart.

— Ce-a spus ? întrebă Froelich.

— *Okay*, mintea ascuțită a lui Froelich întreabă *ce* a spus Walker, dar eu sînt un aristotelian din Chicago așa încît întreb *cum* a spus ? zise William Van Hart.

— O conferință n-ar trebui să spună ceva anume ci doar să fie ținută, spuse Luther Steward.

Se auzi o bătaie în ușă. „Intră !" spuse Froelich. Ușa se deschise și una dintre studentele din anul întîi ale lui Froelich, o fată înaltă, sigură pe sine, frumoasă, cu bucle care-i cădeau pe umeri și care se numea Willa Anne Papp, intră în încăpere.

— Pot să vă văd o clipă, doctore Froelich ? spuse.

— *Okay*, vino încoa și ia loc.

Domnișoara Papp se așeză și spuse :

— Aveți o mare problemă, domnule Froelich. Adică eu.

— Oh, zău, făcu Froelich, și ce te supără ? Dureri de stomac ? Mîncărimi în urechea mediană ?

— Nu, e vorba de calificativele pe care le-am luat. Îmi tot dați „insuficient" și eu știu că sînt mai capabilă.

— Bine, ia să vedem. Aceasta e ultima dumitale lucrare ?

— Da, răspunse domnișoara Papp, o lucrare despre „Shakespeare și sonetul" care începea așa : „Petrarca a stat cu un picior în Evul Mediu în timp ce cu celălalt a devenit părintele Renașterii" fraza fusese subliniată din gros de către Froelich cu creion roșu. Domnișoara Papp își revărsă buclele sub nasul lui și spuse :

— Nu înțeleg de ce-ați subliniat pasajul ăsta de-aici.

— Bine, hai să ne-aruncăm ochii și să vedem, zise Froelich. Dumneata spui : „Această poezie este aproape, dar nu tocmai, unică" și eu ți-am recomandat să cercetezi o pagină din Manualul pentru Scriitori. Asta înseamnă inițialele M.S. Ai căutat pagina ?

— N-am știut ce-nseamnă M. S., spuse domnișoara Papp. Cred c-ar trebui să ne spuneți lucrurile astea.

— V-am spus la a doua oră de seminar, zise Froelich.

— Atunci am lipsit.

— Ei, dacă ai să cauți pagina din Manual, o să vezi că acolo scrie : „unic" nu are grade de comparație.

— Nu văd de ce, în lumea modernă de azi.

— Oh, la naiba, domnișoară Papp, pur și simplu nu e posibil. Un lucru sau e sau nu e.

— Cred că asta e ridicol, spuse domnișoara Papp.

— Păi, e ca și cînd ai spune, „aproape dar nu tocmai virgină".

— Și ce-i greșit în asta ?

— Sau „aproape dar nu tocmai însărcinată".

— Și ce-i greșit în asta ?

— Păi, cum pot fi aceste situații posibile, domnișoară Papp ? Spune-mi, *baby*.

— N-ați prea ieșit în lume, nu ? întrebă domnișoara Papp.

— Poate că eu sînt cel care are nevoie de lecții, zise Froelich.

— Aș face cu plăcere tot ce pot pentru dumneavoastră, se oferi domnișoara Papp.

— Ce părere ai dacă te chem o dată, domnișoară Papp, să stăm mai mult de vorbă despre calificativele astea ?

— *Okay*, splendid, făcu domnișoara Papp.

Domnișoara Papp se ridică și Froelich observă că Walker venise.

— O, *hello*, James, cum merge ?

— Al dracului, răspunse Walker, așezîndu-se, am tot primit telefoane.

— Bravo, ce fel de telefoane ? Grosolane ?

— Da. E o femeie care nu încetează să mă sune și să inventeze noi grosolănii.

— O să le epuizeze curînd, îl liniști Froelich. Ia-o binișor. Vreun telefon favorabil ?

— Vreo doi studenți m-au sunat să-mi spună c-a fost cea mai bună conferință pe care-au auzit-o vreodată.

— Bravo, merge bine.

— Ei, eu nu cred c-a fost o conferință așa de senzațională.

— Nu, a fost un fel de apă de ploaie, dar ai prins momentul potrivit.

— Mie mi-a plăcut, spuse domnișoara Papp. Cred c-a fost aproape, dar nu tocmai senzațională.

— Ei, dînsu e domnul Walker, i se adresă Froelich. Are un cap aplecat către orientarea generală a secolului nouăsprezece în timp ce cu celălalt devine părintele lumii moderne de azi.

— Bine, vreau doar să știți că sînt o mulțime de studenți cărora le-a plăcut, spuse domnișoara Papp. Acum, pa !

După plecarea domnișoarei Papp, Walker se uită în jos la pantofi și zise :

— Mă-ntreb dacă n-ar trebui să dau un fel de dezmințire, spunînd că am susținut un punct de vedere general, nu că am atacat în special universitatea.

— Nu, spuse Froelich, ți-ai făcut datoria, cum se zice. Oh, am uitat să-ți spun. Te-a căutat domnul Jabolonski.

— Ce voia ?

— Voia să afle sensul vieții.

— Ce i-ai spus ?

— I-am dat un răspuns. Și da, mai era ceva — președintele asociației din care face parte l-a îndemnat să se retragă din seminarul tău în semn de protest.

— Nu mi-am dat seama c-am provocat atîta pe turbație.

— Oh, nu-nseamnă nimic.

Chiar cu puțin înainte ca Walker să pornească pentru a se întîlni cu grupa sa la seminarul de compoziție, intră Bourbon. Se opri, ezitînd, în pragul ușii și-l preveni pe Walker să se păzească de încurcături ; doi dintre studenții de la cursul lui veniseră la Bourbon să-i ceară ca Walker să fie dat afară, din două motive : unu, pentru că este simpatizant comunist și doi, pentru că oricum tot nu-i înțelegea nimeni accentul. „Nici nu vorbește măcar englezește ca lumea, spusese unul dintre studenți.“ Alți trei boboci, toți aspirînd să intre în aceeași asociație, ceruseră să fie repartizați la alt preparator. Le indică numele ; unul dintre ei era Jabolonski.

— Și așa nu veneau la seminar, spuse Walker.

— Vor să lipsească în viitor de la seminariile altui preparator, interveni Luther Steward.

— Așaa, dom' Walker, făcu Bourbon, privindu-și ghetele, am simțit că trebuie să fiu de acord cu dorințele lor, mai ales că vreo două grupe au destul de puțini membri. Dar nu trebe să te necăjești.

Walker nu răspunse, își puse impermeabilul cu cordon și-o porni în expediția sa prin incinta universității. Froelich, al cărui seminar de compoziție avea loc într-o clădire mai apropiată, așteptă în birou ca să asiste la întoarcerea lui Walker. Acesta era vizibil într-o stare de deprimare sporită. Reieși că unul dintre studenți îl întrebase dacă Anglia e o țară comunistă și, pe la jumătatea seminarului, cînd se întorsese să scrie ceva la tablă, constatase că cineva scrisese : „Dacă nu-ți place aici, de ce nu te întorci unde de unde ai venit ?" Walker subliniase greșeala gramaticală de repetare a adverbului, acordînd în cele din urmă un „insuficient", dar fără nici o tragere de inimă.

— Unul din marile *motto*-uri ale democrației americane, și dumneata îi acorzi un „Insuficient", făcu Luther Steward.

— N-are nici o importanță, spuse Froelich.

Walker, răsucindu-și scaunul pe axul central, observă :

— Cum am să știu cînd ceva o să aibă importanță ? Cînd o să fiu lovit cu o bîtă în cap ?

— Domol, prietene, ești tot mai crispat, spuse Froelich. Uite ce, cred că cel mai bun lucru pentru liniștea și siguranța ta ar fi dac-ai veni să stai la mine acasă cîteva zile. Nimeni nu trebuie să afle unde ești. Poți să te ascunzi pînă cînd se potolesc lucrurile. Acum abia s-au pornit. În curînd vor începe să se pună în mișcare cu adevărat.

La ușă se auzi încă un ciocănit și Froelich se duse să deschidă. Pe coridor se aflau doi din nonconformiștii universității, amîndoi cu ochelari fumurii, bărbi, pulovere și *blue-jeans*.

— Îl căutăm pe domnul Walker, spuseră, e pe-aici ?

— De ce-l căutați ? întrebă Froelich.

— Am vrut doar să-i strîngem mîna și să-i spunem că a fost într-adevăr pe linie.

— Și vrem să-l invităm la o petrecere, adăugă celălalt *beatnik*.

— Atunci, poftim înăuntru, făcu Froelich, e aici. Cei doi intrară și se opriră în fața lui Walker, care stătea cu capul și mai plecat și le dădu pe rînd o mînă moale.

— Noroc, James, foarte încîntat să te cunosc, zise unul din ei. Voiam să-ți cerem scuze pentru societatea asta bolnavă pe care o avem noi aici și să-ți mulțumim, știi, pentru că de fapt ești un sfînt.

— Așa e, întări celălalt. Diseară avem o petrecere la care am dori să vii. Un adevărat circ. O să fie acolo o droaie de băieți pe linie și toți vor să te cunoască. Vin și o mulțime de fete, niște porumbițe o bomboană. Și-o să ne și drogăm.

— Mulțumesc foarte mult, spuse Walker, dar acum nu mă simt dispus pentru un chef.

— Ba da, du-te, îl îndemnă Froelich. Am să te conduc cu mașina pînă acolo.

— Nu, răspunse Walker, altă dată.

— *Okay*, s-a făcut, spuse *beatnik*-ul, rămînem înțeleși.

Froelich simți o dorință sinceră de a-l înveseli pe Walker, ca să-și recapete sănătatea morală.

— Ar fi trebuit să te duci, frate dragă, zise. Ascultă-mă pe mine, toți oamenii adevărați de pe-aici caută victime ca tine. Nu poți scăpa așa ușor ; umpli un gol real. Reprezinți pentru o sumedenie de oameni din universitatea asta adevărul în luptă cu ignoranța.

— Serios ? se miră Walker.

— Da, ești un erou, crede-mă. Păi, sînt o droaie de fete drăguțe, ca domnișoara Papp a mea, înțelegi, care așteaptă cu răsuflarea tăiată să se culce cu cineva care-a fost nedreptățit. De ani de zile caută un martir ca tine, un om maltratat de societate. Tot ce ai de făcut acum e să profiți cît ține. Ce sentiment, hei, Jay ? Ce sentiment !

Dar Walker pierduse chiar și plăcerea de a fi o victimă ; fața îi rămase neclintită, în ochi nu-i apăru nici o scînteie.

— E un cerc foarte închis cel pe care puștii aceia erau dispuși să-l deschidă, ca să te lase să intri, îi explică Froelich. Ar trebui să te simți onorat.

— Mă simt, spuse Walker, dar în același timp mă simt cam epuizat și năucit.

— Bine, de ce nu trecem pe la Căminul Internațional să-ți iei lucrurile și să te duc acasă la noi ? Ai putea să te odihnești azi după masă.

— Mulțumesc, răspunse Walker. Asta-i probabil o idee foarte bună.

Se ridică și amîndoi ieșiră la mașină.

În timp ce mergeau, Walker păstra tăcerea și Froelich se gîndea în urmă, la ziua cînd îl luase pe Walker de la gară și-l adusese pentru prima dată în oraș. Și atunci se arătase posomorît de parcă i-ar fi fost teamă de ceea ce l-ar putea aștepta ; era evident ceva caracteristic la el. Viitorul îl îngrijora. Nu era de loc genul de om pasionat, asta era limpede ; și nu știa cum să susțină sau să conducă o cauză aflată în curs. Într-un fel, Froelich era dezamăgit ; spera că va putea conta mai mult pe Walker ca să-și urmărească țelurile în următoarele cîteva săptămîni care se anunțau agitate. Pe de altă parte, acum, mingea se afla totuși în mîinile lui și el, Froelich, era un om capabil s-o păstreze, o știa prea bine. Cunoștea toate fazele următoare și poate era chiar mai bine dacă Walker, după cum se vedea, părea anesteziat. Totul mergea de minune.

Spuse pe un ton obișnuit de conversație, în timp ce treceau cu mașina pe lîngă cetele de studenți care se îndreptau spre restaurantele cu autoservire :

— Știi ce-o să se întîmple acum ? O persoană marcantă va cere să fii dat afară.

— Oh, Dumnezeule, nu ! făcu Walker.

— Da, dar asta-i splendid. Asta-i cursa. Atunci vom porni cu adevărat la acțiune. Și o să dea de-a binelea de bucluc.

— Cum ? întrebă Walker. Aș fi zis că eu voi fi cel care va da de bucluc.

— Vor da de bucluc, pentru că noi vom pune în mișcare toată opinia publică liberală din țară. Atmosfera e favorabilă. McCartismul e un cuvînt pe care toți îl

urăsc. Să dai afară un englez pentru că a spus ceea ce scriitorii spun cu glas tare, de două sute de ani în tot vestul, asta, zău, înseamnă să mergi prea departe. O să fii în siguranță, Jay, nu încape nici o îndoială. O să fii pur și simplu o cauză mare pentru un timp. Ioana d'Arc.

Posomorît, Walker își făcu bagajul în timp ce Froelich îl privea. La un moment dat, telefonul din perete sună. Froelich ridică receptorul și ascultă.

— Vreți să repetați cuvintele doamnă, spuse în cele din urmă, fac un studiu asupra grosolăniilor dialectale și stăpîniți un material pe care nu cred să-l dețin în fișele mele.

Froelich ascultă un timp.

— A închis, zise. Am să scot receptorul din furcă. N-are nici un rost să trezească toți studenții străini din cămin. Acum îmi dau seama ce-ai vrut să spui, Jay ; cred c-a fost într-adevăr cumplit.

— Dar de ce fac asta ? întrebă Walker.

— Oh, oamenii n-au nimic de ascuns în țara aceasta. Dacă vreunuia i se înfierbîntă mintea, o aduce la cunoștință tuturor. Femeia asta e convinsă că ai atacat familia ei și feminitatea ei și americanismul ei ; toate sînt legate una de alta. E teama de viitor.

— Cred că și eu sufăr de boala asta.

— *Okay,* atunci nu te atinge de telefon. Asta-i tot ?

Duseră valizele jos și străbătură orașul Party, pînă acasă la Froelich.

— Atenție la aspersoare Jay, spuse Froelich în timp ce coborau din mașină.

În casă, Patrice stătea în *living-room.*

— *Hello* James, îl salută încîntată și, venind spre el, îl sărută. Îmi pare rău că n-am fost acolo aseară. De peste tot aud că ai fost grozav.

— N-a fost grozav, interveni Froelich. Nici nu știe măcar ce-a spus.

— Ei, dar eu nu am auzit așa.

— Ai auzit ce-ai vrut să auzi, pentru că-l găsești atrăgător. Dar te rog nu confunda sexul cu scara valorilor, *baby.*

— Întotdeauna le-am confundat, spuse Patrice, cu o singură excepție — cînd m-am măritat cu tine.

— Păi, întotdeauna ai făcut confuzii în privința asta, răspunse Froelich, lăsînd jos bagajele lui Walker, dar acum e momentul să ducem pînă la capăt această frumoasă prietenie. Jamie o să stea la noi cîteva zile.

— Oh, grozav ! exclamă Patrice. Dar de ce ?

— I s-au spus grosolănii prin telefon la Căminul Internațional. Tot orașul s-a pornit de-a binelea contra lui. Și noi nu vrem s-o rupă la fugă înspăimîntat și să-nceapă să spună ce nu trebuie.

— Ceea ce nu trebuie, din punctul tău de vedere, ar putea să fie ceea ce trebuie din punctul lui de vedere.

— Ei, pentru moment nu e cazul să ne facem prea multe griji în legătură cu persoana lui, pentru că acum ne preocupă ceva mai important, care se numește politică.

— Oh, Dumnezeule, Bernie, făcu Patrice, ai grijă să nu duci lucrurile prea departe.

— Crezi că nu știu cum să procedez ? Știi ce, hai să bem ceva. Voi doi stați acolo și eu am să pregătesc băuturile. Îmi place să vă aud giugiulindu-vă în timp ce sînt la bucătărie.

Chipul lui Walker păru să se lumineze puțin la această perspectivă și lui Froelich îi reveni buna dispoziție.

— Fii atent, e un ipocrit, o auzi pe Patrice spunîndu-i lui Walker pe cînd scotea cuburile de gheață din tăviță.

— Amîndoi sînteți foarte drăguți, răspunse Walker.

Froelich întredeschise ușor ferăstruica de serviciu și-i văzu pe Walker și pe Patrice sărutîndu-se. Autofelicitări reciproce ! Victima și mîntuitorul victimelor ! Omul cel trist care prin tristețea lui cîștigă toate voturile pentru că poartă povara lumii ! Cîtă nevoie avem de el și cît de mult face pentru noi ! Froelich spionă prin crăpătură și simți o plăcere deosebit de intensă. Iată un duet în care două spirite, unul englez și unul american, cîntau la unison în cele din urmă. Al lui Walker și al lui Froelich. Erau suflete unite, din aceeași substanță, împărtășeau o singură cauză, le plăcea aceeași femeie. Înflăcărarea care-l cuprinse față de această înrudire spirituală se răsfrînse în afară, sub forma unui sentiment

de speranță în viitor. Niciodată nu se simțise Froelich atît de aproape de literatură, de cartea lui, de universul literelor la care contribuia. „Și tot ce facem acum e să așteptăm, gîndi el, să așteptăm ca lumea să-l preia pe Walker și să-l contureze, să așteptăm ca părțile să-și definească pozițiile, să așteptăm ca afecțiunile și cauzele să-și croiască drum mai departe, să așteptăm ca rolul de geniu pozitiv al lui Walker să devină istoric. Cine s-ar fi gîndit, în ziua aceea a ședinței pentru desemnarea titularului bursei de creație literară, că acele cuvinte bine calculate despre un om pe care Froelich nici nu-l cunoștea măcar, îl vor aduce aici, îl vor așeza pe acest divan ca s-o sărute pe nevasta lui, în timp ce istoria prindea viață în jurul său și toată America își definea atitudinea față de el ? Urmărind prin deschizătură sărutările care continuau, se simți un om realizat. Fredonînd în surdină, cu vocea lui de muncitor agricol : „Trece un om dîndu-și porecle", turnă puțin Martini și mult gin în *shaker*, amestecînd încet, în mod deliberat, pentru că nu vedea nici un fel de motiv să se grăbească.

În dimineața următoare conferinței sale, Walker, trezindu-se în camerea lui de la Căminul Internațional, simțise că vede lumea înconjurătoare mai limpede ; o căldură plăcută, veselă, îi străbătea corpul și-i spunea că procedase bine. Recunoscuse simțămîntul ; era o întoarcere la bucuria morală din zilele vieții de student și boem liberal, cînd cauzele erau drepte și dreptatea era asigurată. Anii care trecuseră între timp păreau să se fi topit — acei ani de moleșeală morală, cînd căsătoria și un sentiment al veritabilelor complexități ale vieții îl aduseseră într-o stare de confuzie etică, îl aduseseră în situația de a suspecta că și alții pot avea dreptate tot atît de bine ca și el. Crezurile lui se domoliseră ; descoperirea că adevărul pare să dețină o arie mult mai întinsă decît își închipuise în tinerețe, faptul de a-și da seama că propriile sale principii de dreptate nu erau altceva decît un fel de cucernicie și că oricine putea fi cucernic, îl potoliseră pentru un lung și neproductiv răstimp. Atunci de ce, acum, adevărul îl apucase de ceafă, îl zgîlțîise zdravăn, îl determinase să facă o faptă mare

și bună ? Nu știa, dar strălucirea nevinovăției oneste era o posesiune redobîndită, cu atît mai mult cu cît era o reînnoire a ceva ce cunoscuse înainte. Se dădu jos din pat fericit. În fața ferestrei lui cînta o pasăre străină, ciudată. Era o zi strălucitoare de toamnă tîrzie cu un soare pieziș ; pămîntul arăta împrospătat și scînteietor după ploaia din timpul nopții și spiritul lui se însoțea vesel cu toată firea, la unison. Se simțea deplin sănătos ; pielea lui palidă i se părea acum bronzată, coordonarea mișcărilor corpului părea realizată, mușchii molateci ai stomacului păreau să se fi întărit. Ideea de a se reînnoi pe sine era exact motivul care îl adusese aici și toate aceste semne erau excelente.

Ar fi trebuit să știe că nu poate dura, că nu durează niciodată. O clipă mai tîrziu, sună telefonul și se trezi într-o lume de incriminări. Bucuria morală nu e niciodată pură ; nu-i mulțumise pe toți mulțumindu-se pe sine. Ceața morală se lăsă din nou ; racheta se înălță ; Froelich se ridică și el alături. Își încărcă bagajul în mașina lui Froelich și, din nou, morocănos și zguduit, cu lumea rotindu-se în jurul lui, scăpată de sub control, se lăsă mînat înainte. De la acel punct mai departe, confuzia se accentua. Ciudata legătură cauzală care-l lega de Bernard Froelich era exact ca legătura cu Elaine ; și aici existau fire pe care nu-și amintea să le fi legat, dar care erau în mod limpede resimțite din celălalt capăt ; aici de asemenea, avea sentimentul că era angajat în ceva unde nu era singurul stăpîn. Și scopul final era mult mai puțin clar, implicațiile legăturii mult mai derutante. Dormi incomod pe divanul din casa Froelich, întrebîndu-se de ce tocmai el fusese ales în acest scop. Dacă Froelich îl stimula din punct de vedere moral și intelectual, Patrice îl stimula în alt chip. Walker, dorind să înțeleagă și să fie înțeles, cunoștea doar un singur loc adevărat unde să poată găsi așa ceva : lîngă o femeie ; dar simțea că și această nevoie fusese prevăzută, că făcea parte din tranzacție. De ce ? Walker presupunea că înțelege toleranța binevoitoare a lui Froelich, ba chiar insistența lui ca Walker și Patrice să fie drăgăstoși. În definitiv, el însuși fusese un boem ; și încă mai era nelămurit în acest domeniu și, după cum vedea, și

Froelich era un om care depășise astfel de prejudecăți morale, un boem și un „*playboy*" el însuși. Toată lumea știa, inclusiv Patrice, probabil, că Froelich se întîlnea cu studentele lui și le ducea să ia masa la „Lucky's Place" ; după aceea, mașina lui putea fi văzută pufăind anevoie afară din oraș, purtîndu-și povara dublă, și lăsînd în urmă o dezbatere morală tipic studențească : dacă e bine să speri că, prin progrese în domeniul afecțiunii, poți obține progrese și în domeniul calificativelor universitare.

Și astfel, Walker, care era doar un boem de provincie, și o știa, se trezi dispus să accepte, cu toate că bîjbîia, varianta cosmopolită. Într-un chip ciudat, tînjea după vechile simplități, tînjea să se întoarcă înapoi la căsnicia cu Elaine. Acele simțăminte, simple afecțiuni matrimoniale burgheze, îi reveneau în minte și în simțuri, situîndu-se din nou în centrul atenției. Simțea că această teamă de a merge prea departe fusese ceà care pe vapor, la venire, îl îndepărtase de Julie Snowflake, ducîndu-l spre domnișoara Marrow. Dar aici nu mai exista nici o domnișoară Marrow, și scurtele bilețele amabile pe care i le trimitea din cînd în cînd nu-i mai produceau chiar aceeași impresie. Domnișoara Marrow recăzuse în britanism ; America, spuneau scrisorile ei, e neobișnuită și bizară și amuzantă. Dar el mersese mai departe, el o îndrăgise. De dimineață, la micul dejun, în timp ce soții Froelich se împungeau unul pe altul deasupra grătarului de floricele și a ouălor havaiene, Walker își dădu seama că Patrice medita la legătura dintre el și Froelich. Totul era tacit. Și Walker mai știa că Froelich îl fascina. Siguranța lui, simțul pur de orientare, felul său cu adevărat energic de a-l manipula, îl impresionau cum nu se așteptase să fie impresionat în Statele Unite. Era o admirație pur intelectuală, o admirație față de ascuțimea minții și față de voința lui. La început, Froelich fusese pentru el doar un pisălog ; inoportunitățile lui morale fuseseră prea insistente, prea intense, prea violente... obsesia unui biograf pentru victima sa. Acum vedea rolul lui Froelich mai creator ; era un spirit reformator ; nemulțumit din punct de vedere intelectual, de subiectul său, Froelich îl antrena spre

ceva mai măreț. Poate era din pricină că terminase capitolul despre el și acum voia să-l facă pe Walker să se ridice la înălțimea textului ; mai bine să schimbe omul decît să bată din nou la mașină cincizeci de pagini. Chiar dacă acesta era motivul, ei bine, Walker mersese atîta drum tocmai pentru a deveni permeabil la schimbare. Schimbarea era singurul lucru pe care îl dorea, singura sa pretenție de la lume. Credea în căutare ; întotdeauna crezuse ; dacă cineva îl putea conduce și îndruma, era liber s-o facă.

Astfel zilele treceau și Walker aștepta ca lucrurile să prindă din nou formă. Și un lucru se putea spune... lumea părea acum să manifeste interes față de el. Froelich, aducînd corespondența lui Walker acasă de la catedră, venea cu provocări și laude și învinuiri din toate părțile. Walker îndrăgi în special o scrisoare ; spunea : „Am citit în *N. Y. Times* ce ai făcut și cred c-a fost pur și simplu grozav. Uită lucrurile pe care ți le-am spus da ? Ești un cavaler al infinitului, ai reușit. Iată o sărutare pe care o țineam la păstrare. Julie". În cea de a treia zi a ședерii sale la Froelich, apăru ziarul „Trîmbița din Party", cuprinzînd o relatare ostilă a conferinței lui Walker („Walker Încalcă Legile Ospitalității") și un anunț în versuri care suna așa :

„Ajutor la străini am dat
Și răsplata ne-am primit.
De ce l-om fi ascultat ?
Walker... du-te de unde-ai venit.

Dar la nevoie, americanii leali pot apela la ajutorul Serviciul obștesc de pompe funebre, pentru o înmormîntare prietenoasă clasa întîi."

— Ești discutat peste tot, spuse Bob Naughty care venise în vizită cu Eudora, în seara aceea. Se așeză pe divan și-și scoase pantofii.

— Nu-l măguliți, interveni Froelich. Trebuie să-l ținem în stare de apatie, altfel devine egocentrist. Își închipuie că tot tamtamul ăsta e în legătură cu el.

— Noi am venit de fapt să stăm de vorbă cu voi despre Eudora, spuse Bob Naughty. M-a înșelat și vreau să-ți cer sfatul, Bernie.

— Adevărul este altul, făcu Eudora, el socotește că am necinstit căsătoria noastră pentru că m-am culcat cu unul care nu-i pe placul lui.

— Un vînzător de mașini vechi, pentru numele lui Dumnezeu, exclamă Bob Naughty. Probabil că are legături și cu Ku-Klux-Klanul. Pe dracu, n-aș vrea ca fiică-mea să se mărite cu unu ca ăsta.

— E un băiat tare drăguț, zău, explică Eudora. E nelămurit în legătură cu principiile morale ale profesiunii lui. Cred că l-aș putea ajuta să capete o judecată sănătoasă.

— E o greșeală să le dai unor astfel de oameni chiar și ajutor sexual, spuse Bob.

— Bob, exagerezi, spuse Eudora. Ești pur și simplu gelos și încerci să pari obiectiv legîndu-te de meseria lui. În orice caz, știi cum se cheamă atitudinea ta? E o nenorocită de prejudecată în sens invers. Ai o atitudine de discriminare împotriva conservatorilor.

— Vino cu mine în bucătărie și-o să discutăm, spuse Froelich.

După ce ieșiră, Walker i se adresă lui Patrice :

— Pare a fi un punct de vedere etic interesant.

Patrice răspunse :

— Vezi, adevărul este că Eudora e o stricată și ei doi au tot încercat să dea explicații raționale. O să discute despre asta toată noaptea. Știi ce, hai să luăm mașina și să mergem pe muntele Lookout. E un local german acolo sus și putem găsi bere. Nu cred că am chef să aud iar toată povestea asta.

— E-n regulă, splendid ! acceptă Walker.

Porniră cu mașina prin întunericul care învăluia cîmpia, către munții care se înălțau în fața lor. Apoi se lăsă noaptea și din munți rămase doar o puzderie de luminițe și dîrele legănate ale farurilor de la mașini. Mașina cea veche a lui Froelich începu să urce pantele cu serpentine bruște printre pini. Se simțea mireasma pădurii.

— Povestește-mi despre Bernard, zise Walker. De ce-mi poartă atîta interes ?

— Oh, pe Bernie îl interesează toată lumea. E ca un părinte pentru toți oamenii derutați din universitate.

Studenții vin la el tot timpul cu problemele lor. Îi descoperă, sesizează o criză de la o milă distanță. Uneori mă satur de-a binelea de toate astea.

— Cu ce se alege ?

— Nu știu. Adică se alege cu o adevărată împlinire. E un conducător de suflete, așa își zice chiar el. Cunoști expresia ? Cred c-a luat-o de la Jung. Un mîntuitor de suflete sau cam așa ceva. Un om care duce spiritul înainte. Îl iubesc pe Bernie, e un tip grozav, dar mă și obosește. E așa de egocentrist și așa de... preocupat de bărbați, înțelegi ce vreau să spun ? Nu vreau să spun că e homosexual, dar cea mai mare plăcere a lui e să facă diverse servicii oamenilor, dintr-un fel de camaraderie. Și adesea, omenirii, în sens abstract. El vede omul ca pe un grup.

Patrice abătu mașina din drum într-un loc de unde puteau privi întinsul cîmpiei. Luminile din Party străluceau în depărtare, pe șesul neted ; apoi, în mănunchiuri, se vedeau luminile altor orașe din apropiere, situate paralel, dincolo de locul pe care-l cunoștea. Privelișteа îi aminti de imensitatea Americii și de numărul uriaș al așezărilor ei, lucru pe care, locuind în Party, fusese ușor să-l uite.

— Iată ce ținuturi au străbătut pionierii ca să ajungă aici, explică Patrice. Iată de ce e o regiune aparte.

— Poate că nu e treaba mea să încerc să mă adresez acestei țări.

— Știi, Jamie, nu trebuie să mergi în direcția în care merge Bernie. Dacă se va convinge că-l urmezi, va pune stăpînire pe tine.

— Știu.

— Știi ce-ar fi inteligent ? Să nu facem dragoste acum, pentru că asta e ceea ce vrea el.

— E greu, spuse Walker.

Patrice se uită afară și zise :

— Știu. Aș vrea să facem. Dar nu pentru el.

— De ce vrea el s-o facem ?

— Oh, te vrea pe tine. Vrea să aibă capul tău printre trofeele lui.

— Dar de ce ?

— O grămadă de motive. Ești scriitor. Și scriitor

englez. Și un om pe care-l admiră și-l invidiază. E mai bine decît să te prindă doar pe hîrtie.

— Și dacă am face-o, ăsta ar fi motivul ?

— Păi, tu ești cel care ar trebui să știe. Tu ar trebui să judeci singur. Așa încît să nu-i faci jocul, să nu slujești situația pe care a creat-o... Walker stătea tăcut. Știi ce, spuse Patrice, am să opresc mașina în parcajul de la Hofbrau și o să bem berea acolo.

— Nenorocirea e că nu știu încă răspunsul, zise Walker.

Mașina parcurse o sută de yarzi și, ieșind iarăși din drum, trase lîngă o cabană mare de lemn, cu acoperiș în stil elvețian.

— Cu un pahar de bere în față, gîndește-te la asta, sugeră Patrice.

Intrară. Cabana Hofbrau avea pereți din lemn de pin și deasupra meselor țintuite, capete de elani și cerbi.

— Ei, e balul pompierilor, exclamă Patrice. Vor să cumpere o mașină de stins incendiile ; balul e organizat ca să strîngă fonduri.

O mică orchestră cînta muzică populară și dansatorii se învîrteau în mijlocul parchetului.

— Știi să dansezi dansuri populare ? întrebă Patrice.

— Am să-ncerc, răspunse Walker.

— Uită-te puțin la capetele astea de pe pereți, zise Patrice, și bagă de seamă. Să nu fii unul din ele, auzi ?

Dansatorii, oameni de prin partea locului, chiuiau și asudau. Walker plăti intrarea și amîndoi trecură pe ringul de dans.

— Așa-i că-i grozav ? întrebă Patrice. Fă exact ca mine.

— Oh, la naiba, exclamă Walker enervat pentru că nu reușea. O să mă învîrtesc jur împrejur.

— Bravo, te învîrtești divin.

— Întotdeauna a fost specialitatea mea.

În scurt timp, dansul îl slei de puteri și se duseră să se așeze la o masă. Un chelner cu șorț alb se apropie de ei și comandară de băut.

— Povestește-mi despre soția ta, îl îndemnă Patrice.

— De ce ?

— Mă interesează, d-aia.

— Păi, e un fel de fată voinică. Mă domină și pînă nu de mult îmi plăcea. Apoi... știi, cum ar putea zice Hemingway, nu mi-a mai plăcut. Doar că nu e adevărat. Îmi plăcea, o iubeam, dar voiam să mă liberez de toate astea. Ea nu poate înțelege, așa că e foarte greu s-o conving c-ar trebui să divorțăm. Continuăm să facem schimb de scrisori. Eu spun „libertate" și ea spune „acasă, nevastă, copil". Nu știu cine o să cîștige. Cred că depinde de hotărîrea mea dacă rămîn aici.

— Și dacă o să ți se permită să rămîi.

— Da, așa e. Presupun că s-ar putea să-mi retragă viza.

— Păi, Bernie s-a gîndit la asta, dar nu crede că lucrurile vor lua astfel de proporții. Bernie nu vrea așa ceva. Vrea ca totul să ia proporții doar atît cît să permită puțin mai multă libertate în universități. Face ca tine. Cînd lumea spune „jurămînt", Bernie se simte obligat să spună „libertate".

— Da, ca mine.

— Dar ce înseamnă cuvîntul „libertate" pentru tine ?

— Oh, nu ceea ce înseamnă pentru Bernard. Nimic altceva decît să mă aflu într-adevăr în aerul acesta și printre munții aceștia și să am răgaz să mă gîndesc la ce-mi trece prin minte fără să existe ceva care să insiste să i se acorde atenție.

— Ah, păi ești un pionier, un pionier al anilor patruzeci și nouă, făcu Patrice.

— Un pionier cu probleme de jurămînt de credință. Cred că asta a fost greșeala mea. Am venit ca să mă simt liber și acum sînt departe de așa ceva. Chiar și cu tine.

— Înțeleg, spuse Patrice, privind în pahar. Ce vrei să spui cu asta ? Că nu te simți liber față de el nici în ceea ce mă privește ?

— Că nu mă simt liber față de nimic. Nu e vorba doar de Bernie. E vorba de faptul acesta de a fi legat, de a fi îngrădit de jur împrejur, așa încît să nu am nici o plăcere adevărată. Lumea dă tot timpul buzna. Mi-ar

place să cred că afecțiunea adevărată ar fi răspunsul meu. Dar ce fel de răspuns e acesta? N-am nici un mijloc de a șterge cu buretele. Și asta e ceea ce vrem noi, nu-i așa?

— Da, cred că da. Aș vrea să facem dragoste, aș vrea iubire curată, să pot ajunge la asemenea elevație.

— Ah, da, și eu aș vrea. Relații personale, cum se zicea. Dar ce e personal în relații? Întotdeauna par să ajungă la o comuniune de învinși. Două victime împărțind patul.

— Ei, cred că asta-i o remarcă frumoasă în felul ei, spuse Patrice. Atunci, ce părere ai despre o comuniune mai modestă? Vreau să spun, hai să dansăm.

— Foarte bine, răspunse Walker și amîndoi se ridicară și se epuizară din nou.

— Viață simplă, făcu Patrice. Cred că pionierii făceau asta tot timpul. Știu că tuturor ne place să gîndim așa. Jumătate din cadrele universitare au mici cabane aici sus, în căutarea vechii inocențe. Crezi c-o găsesc?

— Nu știu, răspunse Walker. Eu nu cred c-aș putea.

— Poate că asta-i nenorocirea ta. Pur și simplu nu crezi în inocență. Cari complicațiile după tine ca pe o piatră în jurul gîtului. La tine nimic nu e ușor.

— Dar e pentru cineva? Admițînd că eu sînt deosebit de greoi în privința aceasta.

— Dumnezeule, ești într-adevăr. N-am să uit niciodată cum umblai cînd ai plecat de lîngă polițistul ăla. Credeam c-o să te sfărîmi în bucăți. Și Bob Naughty a spus același lucru despre tine la conferință. „Credeam că o să i se desprindă capul de restul trupului și că cele două părți o să înceapă să se certe între ele.“ Așa a spus.

— Nu tocmai drăguț, observă Walker.

— Da, nu tocmai drăguț. Știi ce, mai comandă o bere și apoi să mergem.

— Îmi place aici.

— Da, și mie, dar petrecerea e pe sfîrșite.

— Cîteva ore încă și-aș fi reușit să învăț acest dans.

— Poate, spuse Patrice, dar cred că e nevoie de o viață întreagă.

Afară, cînd ajunseră la mașină, era răcoare. Un torent de munte se rostogolea mugind lîngă han. „Ca o

reclamă de ţigări mentolate," observă Patrice. Se urcară în maşină, se priviră şi-şi apropiară feţele ca să se sărute.

— Oh, e plăcut, comentă Patrice, pornind motorul. Băgă maşina în viteză şi porniră înapoi, cu hurducăieli.

— Ştii ce? Am o pană de cauciuc. Trebuie să schimbăm roata. Se dădură din nou jos. Te pricepi? întrebă Patrice.

— N-am făcut niciodată aşa ceva.

— Păi, să scoatem sculele din portbagaj şi să vedem. Întîi trebuie să dăm la o parte capacul roţii. Walker execută foarte bine această operaţie, dar cînd veni rîndul să desfacă piuliţele nu reuşi.

— Oh, lasă-mă pe mine. Tu saltă doar în sus cricul.

— Atenţie, făcu Walker, cade roata!

— Dumnezeule, exclamă Patrice, era cît p-aci să mă omori. Uite, du-te şi stai mai încolo şi uită-te la peisaj. Am s-o repar eu.

— Nu, spuse Walker, ai să te murdăreşti.

— Ştiu c-am să mă murdăresc, Jamie, dar vreau să fac treaba asta eu singură, *okay?*

Walker, a cărui bună dispoziţie pierise, se duse şi privi descurajat pîrîul, văzînd, dar fără să simtă, cît de frumos e.

— E-n regulă, s-a făcut, anunţă Patrice după un timp, hai să mergem.

— Îmi pare rău, se scuză Walker, n-am avut niciodată de-a face cu maşinile.

— Om primitiv! Oh, ai fost de oarecare ajutor. Cum supravieţuieşte tribul tău?

— Cine zice că supravieţuieşte?

— Dumnezeule, simt nevoia unui duş, spuse Patrice, conducînd cu viteză dar cu iscusinţă, la vale, pe drumul de munte. Cînd ajunseră la şes, i se adresă: Uită-te înapoi, vezi dacă mai poţi zări munţii.

— Oh, Doamne, spuse Walker, m-am transformat într-un stîlp de sare.

Patrice întinse mîna spre el şi-i ciufuli părul.

— Reuşeşti să te descurci de bine de rău, nu-i aşa? zise. Aşa se spune mereu în Anglia: „Oh, ştii, am reuşit de bine de rău să ne descurcăm." Ar trebui să ţi se tatueze asta pe piept.

Cînd ajunseră acasă, nu găsiră pe nimeni.

— Hei-ho, nimeni acasă ! De mîncat și de băut și bani n-am de fel... cîntă Patrice și apoi zise : Prepară-ți o băutură. Mă duc să fac un duș.

Walker își prepară o băutură turnînd niște whisky într-un pahar. Dușul se opri și peste o clipă Patrice coborî în halatul Black Walch al lui Froelich.

— Tot n-a venit nimeni ? Cred c-au ieșit să se plimbe cu mașina lui Bob. E prea ingenios ca să nu fie un plan.

— Același plan ? întrebă Walker.

— Cred că da, răspunse Patrice, șovăitoare. Așa. E ceea ce se numește „momentul adevărului".

— Poate c-ar trebui să plec.

— Există o problemă, totuși. Locuiești aici.

— Oh, făcu Walker, e complicat, nu ?

— Da, răspunse Patrice. Știi, aș vrea să nu mă plictisești așa de tare. Am fost teribil de furioasă pe tine în legătură cu pana aceea. Și acum vreau să îndrept balanța. Întotdeauna se întîmplă așa în Statele Unite. Ori de cîte ori vezi doi americani certîndu-se, poți să fii sigur că sînt pe cale să se culce unul cu altul. Bernie numește asta adulter verbal. Este un mod de relație între oameni. Ostilitatea este cu mult mai prietenoasă decît indiferența totală. Cred că întotdeauna ne examinăm mai întîi emoțiile așa încît să ne găsim justificări că nu sîntem nepăsători. Crezi că sîntem nepăsători ?

— Ei, unul din lucrurile pe care l-am observat în legătură cu America este că totul pare a fi dirijat într-o pîclă aromată de sexualitate. Sînteți cu mult mai conștienți de această emoție, de acest impuls. Orice conversație în America pare să fie cu cîțiva metri mai aproape de pat decît în Anglia.

— Cred că e adevărat, după cîte știu din experiență, spuse Patrice. Și de ce ? De ce credem atît de mult în asta ?

— E unul din lucrurile care mai stau în picioare. În definitiv, prin actul sexual te apropii într-adevăr de oameni, și oamenii contează, nu-i așa ? Ei bine, actul sexual extinde logica conversației.

— Da, încuviință Patrice, trecîndu-și mîna prin păr. Ei, ia spune-mi, Jamie, ne extindem logica conversației, sau nu ?

Cu aceeași aparență de întîmplare absolut accidentală, care intervenea ori de cîte ori Walker se afla într-o astfel de situație, telefonul sună. Patrice ridică receptorul și ascultă.

— Era Bernie, spuse ea. Rămîne să doarmă la Bob Naughty. A băut prea mult.

— Am crezut că e altceva, am crezut că vine acasă, spuse Walker.

— De ce ?

— Oh, așa mi se întîmplă de obicei.

— Ei, făcu Patrice, cred c-ar fi mai bine să-ți pregătești divanul pentru culcare.

— Foarte bine.

Făcură patul împreună.

— *Okay,* spuse Patrice, ăsta-i patul tău și dincolo e al meu. Am să las ușa deschisă dacă vrei să-mi spui ceva.

Patrice intră în dormitor.

Walker respira greu și se gîndea, se gîndea la domnișoara Marrow și la felul cum îi rezistase pe vapor, la înclinația sa pentru actul moral, pentru actul care reprezintă o evadare din zona întîmplării, a iraționalului și a istoriei. Apoi străbătu camera și bătu încetișor în ușa dormitorului.

— Da, am într-adevăr să-ți spun ceva, începu el.

— Închide ușa și spune-mi.

— Știi, aș vrea să stau aici cu tine, începu Walker.

Trecu șovăitor prin cameră pînă ajunse lîngă oglinda în fața căreia se afla Patrice ; ea întoarse capul și Walker o sărută. Pipăi cu mîna să găsească nodul cordonului de la capot și îl desfăcu ; apoi pipăi mai departe în căutarea căldurii de dedesubt.

— Oh, Doamne, Jamie, șopti Patrice. Îți spun eu, ești chiar un prostănac.

— Nu repeta asta, protestă Walker.

Lîngă pat, Patrice îi spuse :

— Dă la o parte pijamaua lui Bernie. Probabil că se află ascuns în ea.

Pe la ora trei dimineaţa, Walker auzi un zgomot. Se strecură încetişor de sub braţul Patriciei întins peste el şi se duse în vîrful picioarelor în *living-room*. Pe divanul pregătit pentru el, zăcea întins Bernard Froelich, respirînd greoi, cu hainele boţite. Capul i se răsuci spre Walker şi păru să-l privească.

— *Hello, hello,* murmură el cu o voce cleioasă dar cînd Walker se uită mai deaproape, văzu că dormea adînc.

Marţea următoare, Froelich îl duse pe Walker cu maşina la universitate ca să-şi ţină seminariile. În incinta universităţii, mulţi pomi erau desfrunziţi, campanila se contura acum distinct şi maşinile aveau capotele ridicate.

— Mai sînt doar două săptămîni pînă la vacanţa de Crăciun, observă Froelich. Dacă e să se întîmple ceva, atunci va trebui să se întîmple curînd.

Cînd Walker intră în secretariatul catedrei de engleză să-şi ia poşta, secretara ridică ochii şi-l anunţă :

— Doctorul Bourbon doreşte să te vadă, James. Vrei să te duci la el ?

Walker ciocăni la uşa lui Bourbon.

— Intră, strigă acesta.

Şedea la biroul său, fumîndu-şi pipa şi cînd îl văzu pe Walker îşi lăsă corpul să alunece pe scaun în jos, în dosul hîrtiilor.

— A, dom' Walker, te deranjează dacă stăm puţin de vorbă ? întrebă el.

— De loc.

— Buun, deci, voiam doar să te ţin la curent cu situaţia provocată de izbucnirea dumitale. Sînt cîteva lucruri car' s-au întîmplat. Unu din ele e că Administraţia de stat i-a trimis lu rectoru Coolidge o adresă care zice că ar trebui sau să-ţi pretindă să semnezi jurămîntul, sau să te concedieze.

— Înţeleg, spuse Walker.

— Aşa că rectoru Coolidge a trimis înapoi o notă care zice că dacă nu semnezi o să refuze să-ţi reînnoiască contractul la sfîrşitul acestui an, adică a anului universitar.

— Dar contractul era doar pentru un an universitar, nu-i așa ?

— Ei bine, ăsta-i rectoru Coolidge ; vede mai departe decît ceilalți. Așa că, nu știm ce-o să se-ntîmple cu asta, dar am să te-anunț ce se întîmplă, cînd s-o întîmpla. *Okay*, așa, celălalt lucru e că consiliu local al Asociației americane a profesorilor universitari, știi, asta-i un fel de uniune, va discuta problema dumitale vineri la prînz la Clubul corpului didactic. Mi-am închipuit că s-ar putea să vrei să fii acolo. Ești membru ? Nu ? Buun, atunci ai vreun prieten pe care l-ai putea trimite acolo ?

— Am să mă gîndesc la cineva.

— Buun, e o situație neplăcută, dom' Walker, și știi c-aș vrea să nu se fi întîmplat. Dar se pare că universitatea încearcă să aibă grijă de dumneata și sper că te simți tare recunoscător. Dar s-ar putea ca lucrurile să meargă mai rău. Sîntem sub foc dinafară și dinăuntru. Dinafară înseamnă presa, locuitorii orașului, Administrația de stat. Dinăuntru, hîm, înseamnă toți studenții ăștia care-au venit la mine să protesteze și unii membri ai corpului didactic. Cîțiva s-au dus la rector să protesteze împotriva modului indiscret în care te-ai manifestat.

— Zău ? întrebă Walker. Cine ?

— Păi, se pare că cineva pe care-l cunoști a inițiat o petiție.

— Cineva pe care-l cunosc ?

— Da, doctorul Jochum.

— Doctorul Jochum ? Cel cu care am venit pe vapor ?

— Da, exact, dom' Walker.

— Nu pot să cred.

— Păi, cinstit să fiu, asta nu m-a mirat pe mine nici un pic. Jochum luptă de mult pentru lealitate. Dar am să-ți spun ce m-a mirat într-adevăr și cred c-ar trebui să știi asta. Petiția a ajuns la noi la catedră ieri și am auzit, să știi că la mine n-a ajuns, dar am auzit că era purtată din om în om de domnu' Van Hart.

— Domnul Van Hart din biroul meu ?

— Exact. Buun, dom' Walker, eu îs imparțial în toată treaba asta și mă aflu într-o situație extrem de

grea, că te-am numit și te-am lăsat să nu semnezi și-așa mai departe. Dar toate astea înseamnă că și dumneata ești într-o situație extrem de grea. Dacă vor fi presiuni prea serioase s-ar putea să fiu obligat să te concediez și ăsta-i adevăru, dom' Walker. Noi nu concediem ușor aici, dar dumneata nu ai nici definitivare. Cred c-o să putem să te ținem pînă la sfîrșitul anului și nu mă feresc să spun c-o să sprijin acest lucru. În ciuda tuturor necazurilor pe care le-am avut întotdeauna cu scriitorii. Universitatea nu l-a uitat pe Elvis Flea.

— Cine e ?

— A fost bursieru nostru la cursul de creație literară acum doi ani. Zicea că e poet. Problema lui era seducerea femeilor. Povestea e că le seducea pe nevestele profesorilor în ordine alfabetică. L-au băgat la închisoare undeva mai la vest de-aici, și asta n-a mirat pe nimeni. Sînt o mulțime în universitatea noastră care nu mai vor să vadă vreodată un scriitor pe-aici. Așa că... fii prudent, dom' Walker.

Walker era atît de tulburat de aceste vești pe cînd se întorcea în biroul său, încît se izbi zdravăn de răcitorul pentru apă și împrăștie paharele de carton în toate direcțiile. „Fii prudent !" În birou se afla o singură persoană : Froelich, care întocmea o listă de calificative.

— Bernard, nu mi-ai spus nimic despre o petiție, zise Walker.

— Nu e indicat să știi chiar totul, spuse Froelich. S-ar putea să te înspăimînți.

— Nici de ședința de vineri.

— La care oricum nu poți să participi. Și chiar dac-ai putea, eu nu vreau să fii de față, băiete !

— Harris zicea că Bill Van Hart a fost cel care-a umblat cu petiția pe la membrii catedrei noastre.

— Așa e, Bill a umblat cu ea.

— Dar de ce-a făcut asta ? Mă surprinde din partea lui Bill...

— Probabil pentru că așa i-am spus eu.

Walker se simți complet dezorientat.

— Dar de ce-ai făcut asta ?

— Nu pot să-ți răspund, zise Froelich, mîzgălind un

insuficient pe o lucrare. Invoc ca scuză amendamentul cinci.

Walker se așeză pe scaunul său și-l făcu să se învîrtească potrivit dezorientării sale.

— E ora să te duci la seminar, îl anunță Froelich.

Își luă planul de predare și catalogul studenților de anul întîi și o porni în aerul rece. Un iz de trădare părea să umple lumea în care se mișcase atît de lipsit de bănuieli. Chiar și pomii și cărările nu mai păreau demne de încredere, iar chipurile studenților pe lîngă care trecea păreau, într-adevăr, foarte străine. Deși nu avea certitudinea afinităților și legăturilor pe care le stabilise și nu le dăduse prea multă atenție, lipsit fiind de pătrundere față de criteriile politice care-i diriguiesc pe cei versați în viața instituțiilor, Walker simțise că există totuși anumite lucruri stabile — cele umane : că Jochum e prietenul lui, că Froelich de asemenea, că membrii corpului didactic al catedrei de engleză erau, în general, de partea lui. Aflase că numirea lui fusese disputată ; dar presupunea că prezența și comportamentul său uman puseseră capăt acestei dispute. Și se mai presupunea că umanul are întîietate asupra politicului ; această presupunere era considerată de el ca o regulă esențială a vieții. Dar acum se părea că vîntul răsturnase peste noapte toate aceste legături și presupuneri. Simțămîntul de a fi străin și de a fi făcut lucruri pe care un străin n-ar fi trebuit să le facă îl afecta profund, deoarece dezinvoltura vieții americane îl făcuse să simtă că a fi străin nu e o soluție. Astfel, stătea la catedră și-și privea studenții, întrebîndu-se ce să le predea, perplex în fața structurii minților lor. Dintr-un motiv sau altul, Jabolonski se întorsese.

— Am crezut că te-ai transferat la alt preparator, îi spuse.

— Da, păi, așa a și fost, dar mi s-a părut totul un fel de prostie, așa că, la naiba, m-am întors la dumneata.

Una din fete, cu păr lung blond și ciorapi trei sferturi albi, un tip de scandinavă, întrebă :

— Ești într-adevăr un roșu, domnule Walker ?

— Nu, răspunse Walker. Ați citit tema pentru azi ? Tema era *Propunere modestă* de Swift, una dintre pu-

ţinele lucrări cu oarecari pretenţii din Antologia studenţească. Ce părere aveţi despre această lucrare ?

— Eu nu sînt de acord cu ea, spuse fata scandinavă. Nu cred, indiferent în ce împrejurări, că oamenii ar trebui să mănînce copii. Vreau să spun, probabil că există un alt punct de vedere, dar nu cred c-aş fi de acord cu el.

— Acesta e un punct de vedere foarte uman, domnişoară Lindstrom, spuse Walker, dar de ce nu crezi că ar fi posibil ca oamenii să mănînce copii ?

Domnişoara Lindstrom se uită la Walker cu ochii ei albaştri strălucitori.

— Sînteţi într-adevăr de partea mîncătorilor de copii, domnule Walker ? Sînteţi într-adevăr ?

— Nu chiar, răspunse Walker. Dar Swift a fost ?

— Cine ? întrebă domnişoara Lindstrom.

— Swift, Jonathan Swift, autorul eseului pe care v-am cerut să-l citiţi.

— Păi, cred că trebuie să fi fost, spuse domnişoara Lindstrom. N-ar fi spus-o dacă n-ar fi fost, nu-i aşa ?

— Ce părere aveţi ?

Walker se uită prin sală. Începu să se simtă puţin cam stînjenit pentru că unii dintre studenţi păreau vizibil ostili ; acum purta nu numai povara lui, dar şi pe-a lui Swift, deopotrivă. Făcu înconjurul clasei cu privirea şi observă, ghemuit în rîndul din fund, după un sac mare de rufe scoase de la curăţătorie, un bărbat voinic cu un impermeabil şi o pălărie *trilby*. Pălăria nu ascundea în întregime părul roşcat al lui Hamish Wagner. Walker ştia că una din îndatoririle lui Wagner era să asiste la seminariile de compoziţie şi să verifice competenţa profesorilor. Proaspeţii absolvenţi erau de obicei victimele pe care şi le alegea şi aceştia povesteau cu lux de amănunte pînă unde mergea fantezia lui Wagner în efortul de a nu se lăsa identificat, îmbrăcînd halate de portar, apărînd în şorturi bermuda şi tichii de student din anul întîi şi altele de acest fel. Ceea ce-l deranja pe Walker era faptul că Wagner se hotărîse să-l asiste tocmai la acest seminar şi tocmai în această anumită perioadă ; în orice caz, rămăsese cu impresia că doar proaspeţii absolvenţi erau controlaţi în felul acesta.

Walker coborî privirea și observă că, în rîndul din față, Jabolonski stătea încordat, cu mîna întinsă. La privirea lui Walker, spuse :

— Cred că tipul glumea.

Domnișoara Lindstrom se uită la Jabolonski.

— De ce-ar fi glumit ? întrebă ea. De ce-ar fi glumit cu un lucru ca ăsta ?

— Păi, hăă, nu știu, da poate că-ncerca să facă ceva în legătură cu foametea aceea și așa mai departe.

— Cum se numește acest procedeu literar ? întrebă Walker.

Domnul Jabolonski își lăsă capul în jos și se scărpină în creștet cu o mînă imensă ; după o clipă spuse :

— Hăă, ce știu eu, minciună ?

— E ironie, spuse domnișoara Hackle, o fată independentă și vioaie, îmbrăcată cu un *dirndl*. Este un procedeu indirect care sugerează opusul celor afirmate.

— În cazul acesta, da, încuviință Walker, simțindu-se acum mai în largul său. Și de ce-a vrut Swift să-l folosească, ce presupui, domnișoară Hackle ?

— Păi, ca să-i facă pe oameni să se scandalizeze și să spună ceea ce-a spus, chiar adineauri, domnu Jabolonski de colo, explică domnișoara Hackle.

Domnișoara Lindstrom dădu din cap cu nedumerire.

— Vreți să spuneți că nu voia de loc ca oamenii să mănînce copii ?

Toți studenții din jurul ei începură să spună : „Da“ și „așa e“ și ea se îmbujoră la față.

— Păi, nu înțeleg, continuă fata. Să presupunem că cineva l-ar fi luat în serios și i-ar fi mîncat. El ar fi fost răspunzător atunci, nu-i așa ? Oricum, nu înțeleg de ce scriitorii ăștia se simt obligați să fie așa de inteligenți. De ce nu pot spune ceea ce gîndesc pe șleau, în loc să meargă pe ocolite zăpăcind lumea ?

Domnișoara Hackle urmă :

— Cred că și-a închipuit că nimeni n-o va face. Cred că și-a închipuit că oamenii nu pot face ceva atît de îngrozitor.

— În privința aceasta nu sînt sigur, răspunse Walker. Nu avea o părere prea bună despre natura umană.

— Vedeți, spuse domnișoara Lindstrom, eu cred că

asta chiar voia să spună. Şi cred că e îngrozitor, domnule Walker, zău că da.

La aceste vorbe, un student elegant, cu aspect de anarhist şi o tunsoare de mohican, capul ras complet, afară de o fîşie îngustă de păr de-a lungul ţestei, şi care în seminariile precedente îşi exprimase o înaltă consideraţie faţă de Walker, se hotărî brusc să protesteze.

— Eu cred, zise, c-ar trebui să mai analizăm încă o dată. Poate că ne aflăm în faţa unui caz real de canibalism, dar noi nu am aprofundat suficient textul. Vreau să spun, o mulţime de rase umane au practicat canibalismul : avem dreptul să condamnăm cazul fără a-i da ascultare ?

— Asta-i o nebunie, făcu domnişoara Lindstrom.

— Crezi aşa pentru că ai prejudecăţi în această privinţă de la bun început, răspunse studentul cu tunsoare de mohican.

— Nu există nimic sfînt în seminarul acesta, domnule Walker ? întrebă domnişoara Lindstrom.

Walker se înroşi şi se uită stînjenit la Hamish Wagner, dar acesta dispăruse cu totul în spatele sacului de la curăţătorie.

— Swift nu s-a pronunţat în favoarea canibalismului, spuse. El a adoptat o poziţie complexă, intelectuală, pe care am să v-o explic acum.

Walker vorbi un timp şi cînd termină, văzu mîna domnului Jabolonski fluturînd în aer. Domnul Jabolonski întrebă de ce tipii ăştia literaţi se simt obligaţi să facă pe deşteptii.

— De ce trebuie să prezinte totul atît de complicat ? De ce nu acceptă lucrurile aşa cum sînt ?

— Ce-a spus John Stuart Mill ? întrebă Walker. E mai bine să fii o fiinţă omenească nemulţumită decît un porc mulţumit, mai bine să fii un Socrate nemulţumit decît un prost mulţumit.

— Ei bine, nu pot să-i sufăr pe tipii ăştia care pun întrebări la toate, spuse domnul Jabolonski.

— Eşti mulţumit aşa cum eşti ?

— Exact, răspunse Jabolonski. Aş fi nebun dacă n-aş fi. N-am venit la universitate ca să-mi desăvîrşesc mintea, domnule Walker, am venit aici ca să, hîî, să mă pre-

gătesc pentru o slujbă. Asta nu înțelegeți voi. Mereu vreți să-mi schimbați ideile. Vreți să ne faceți să gîndim ca voi, ironie și aiureli d-astea. Și ce se întîmplă ? Vă băgați în bucluc, asta se-ntîmplă.

— Da, spuse domnișoara Lindstrom. Și nu cred că e frumos să-i faceți porci pe cei care nu sînt de acord cu dumneavoastră.

— N-am vrut să spun... începu Walker. Dar domnișoara Hackle și studentul cu tunsoare de mohican erau profund revoltați.

— Domnu' Walker are dreptate, spuse domnișoara Hackle. Oamenii care refuză să gîndească despre ei înșiși sînt într-adevăr porci.

Seminarul se transformase într-un ospiciu. Cînd clopoțelul sună sfîrșitul orei, studenții ieșiră din sală urlînd unii la alții, iar Walker își vîrî caietele sub braț, istovit și jenat. Hamish Wagner reușise să se strecoare afară din sală în mijlocul unei îmbulzeli de antagoniști și Walker prevăzu cum va suna raportul : „predare subversivă, insulte aduse studenților, exprimarea unui punct de vedere echivoc". Ieși în grabă din clădire și-l văzu pe Wagner umblînd pe alee în fața lui cu pași mari și sacul de la curățătorie pe umăr, îndreptîndu-se către catedra de engleză. Îngrijorat, alergă după el.

— *Hello*, Hamish, strigă el.

— Oh, măi, măi, bătrîne ! făcu el.

— Te-am văzut la mine în seminar, spuse Walker. Mă tem c-a fost puțin cam haotic. Cred că studenții sînt probabil tulburați din cauza tămbălăului cu conferința mea.

— Da, ei, lasă, consider că a fost un seminar bunicel, spuse Hamish. Am cîteva critici. Poate că nu vrei să le auzi, dar eu predau de cîțiva ani buni și o dată cu experiența sporită și cu studiul a venit și înțelepciunea...

— Aș vrea să le aud, zise Walker.

— Ei, în ordine, uite cum ar trebui să fie, începu Hamish. Cred că au fost unele puncte slabe în prezentare. Ți-aș da notă mare pentru conținutul predării dar pentru alte cîteva lucruri ți-aș da notă mică. Ca de exemplu faptul că stai sau în picioare sau jos. Îmi place să văd că profesorul se agită mult prin sală, că menține

trează atenţia studenţilor. Dumneata ai stat pe colţul catedrei fără să te deplasezi decît o dată cînd te-ai dus la tablă ca să scrii cuvîntul „nutriţie". Şi apoi chiar şi acest lucru, folosirea tablei. Îmi place să văd că mijloacele vizuale sînt folosite din plin într-un seminar : tabla, materiale litografiate, aparatul de proiecţie. Ştii, secretarele noastre de la catedră îţi vor litografia orice material de predare de care ai nevoie, oricînd socoteşti necesar. Trebuie doar să anunţi din timp.

— Da, înţeleg, spuse Walker.

— Sper că nu ţi se pare o critică. Ăsta-i rolul meu.

— Aşa voi face, Hamish, răspunse Walker.

— Bineînţeles că ai avut dreptate, continuă Hamish. Sînt nişte porci. În sensul definit în pasajul acela.

— Oh, nu toţi, protestă Walker, unii dintre ei înţeleg despre ce e vorba — domnişoara Hackle şi băiatul cu tunsoarea aceea caraghioasă.

— Da, e-adevărat, spuse Wagner. Nu sînt porci, sînt cretini. Ei... totul a fost foarte interesant.

Urmărindu-l pe Hamish Wagner dispărînd în biroul său, Walker îşi dădu seama că întrevederea mai degrabă îl întărise ; acum era capabil să riposteze. Astfel încît, în loc să se întoarcă în biroul său, intră în cabina telefonică a catedrei de engleză şi formă un număr.

— Doctorul Jochum la telefon ? întrebă el.

— Cine e acolo, vă rog, se auzi vocea lui Jochum, ţipînd în telefon.

— James Walker.

— Ah, prietenul meu, m-am gîndit la dumneata. Dar mai întîi am de făcut un reproş. M-a decepţionat conferinţa dumitale.

— Am înţeles c-aţi înaintat un protest rectorului în legătură cu asta.

— Ah, mi-am închipuit eu că nu m-ai chemat doar ca să facem cunoştinţă, cum se zice în America.

— V-aţi închipuit ? întrebă Walker.

— Vrei să ştii dacă eu am iniţiat protestul acela ? Da, dar nu a fost un protest faţă de conferinţa dumitale. Am protestat pentru că rectorul nu a afirmat în public că libertatea în universitate şi jurămîntul de credinţă sînt compatibile.

— Cum e posibil ?

— Oh, păi e foarte simplu, fără-ndoială. Știu că nu vei fi de acord pentru că ești liberal și nu poți să înțelegi ce înseamnă conspirația. Nu crezi că aici există mai multă libertate în universități decît în alte țări ?

— Da, evident.

— Atunci ce se întîmplă cînd, în contextul libertății în învățămînt, oamenii folosesc această libertate pentru a-și exprima părerea că e necesar, din punct de vedere intelectual, să se creeze o societate în care această libertate să fie abolită ?

— Asta e ca și cum ai spune că pe piața liberă ideile proaste le înlătură pe cele bune.

— Și nu există dovadă în lume că e adevărat ?

— Cred că pe o perioadă scurtă, da.

— Dar pe o perioadă lungă adevărul va învinge. Așa o fi. Dar nu există garanții. Vezi, ești optimist și trăiești din speranță. Eu sînt pesimist și trăiesc din experiență. Ți-am mai spus toate acestea și înainte. Dumneata ești prietenul meu ; nu te atac. Dar am avut o viață mai grea decît a dumitale ; am învățat lecția. Acum e necesar să spun și altora ce am învățat. Bine înțeles, sper că nu-ți va produce nici o neplăcere dumitale...

— Nu văd cum.

— Ei, e o situație stupidă, curînd va fi dată uitării. Atunci ne vom întîlni din nou, sper.

— Da, așa sper și eu.

— Într-o zi ai să înțelegi și dumneata lucrurile acestea.

— Nu prea cred, răspunse Walker. Dar o să ne mai întîlnim. În definitiv, asta înseamnă libertate în universități.

— Ei bine, mult noroc și un Crăciun plăcut, îi ură Jochum. Curînd va cădea zăpada și vei vedea un alt fel de Party. E așa de minunat aici !

— Sper că n-o să mă dea afară pînă atunci.

— N-o să te dea, spuse Jochum, sigur că n-o să te dea.

— Am impresia c-o să ningă, spuse Patrice Froelich. Asta înseamnă un Crăciun cu zăpadă, grozav. E

nostim cum ninge de fiecare dată cam pe la începutul vacanţei de Crăciun.

— Da, noi aranjăm asta, aşa încît studenţii care se duc spre vest să fie prinşi în capcana trecătorilor, spuse Froelich. În felul ăsta rămînem cu cîteva locuri libere pentru semestrul viitor.

Walker şedea pe divan citind primul capitol din romanul scris de Cindy Handlin, *Ochiul eului meu*, pe care-l prezentase spre lectură seminarului de creaţie literară al absolvenţilor ; începea aşa : „Cine e oricare dintre noi ?“ şi Walker nu izbutea să-l înţeleagă. Era ultima zi de cursuri înaintea vacanţei şi Walker urma să se întoarcă a doua zi în camera sa de la Căminul Internaţional. De mai bine de o săptămînă nu se mai auzise nici o ştire despre scandal, nici o relatare în presă, nici o scrisoare în corespondenţa lui. Şedinţa Asociaţiei americane a profesorilor universitari avusese loc cu o săptămînă înainte, dar nimeni, nici Froelich, nici Bourbon nu-i spuseseră o vorbă. Froelich, la insistenţe, răspunsese atît doar : „A mers bine“ şi întrucît nu i se ceruse să părăsească postul şi nici măcar nu se insistase să semneze acel blestemat formular rămas necompletat pe biroul său, nu se mai gîndise la chestiunea aceea de loc. Îşi spunea că, dacă i s-ar cere, era gata să-l semneze ; toate foloasele protestului său fuseseră culese, dar nici unul de către el. Doar dacă, poate, existase o minusculă scînteie de mîndrie în afirmarea unui principiu ? Dacă da, acum savoarea dispăruse ; se simţea acelaşi de mai înainte, Walker cel rece, iernatic, care nu realizase nimic demn de luat în seamă, cu excepţia atitudinii de veneraţie recentă pe care i-o manifestau studenţii seminarului de creaţie literară, unde i se spunea în mod curent „geniu“. I se părea ciudat, deşi nu contradictoriu, că această preţuire se datora nu faptului că scria ca un scriitor, ci pentru că vorbise ca un scriitor. Şi aceasta, cel puţin, însemna o realizare, dacă ar fi putut să menţină măcar atît. Poate că a evoluat, deci, dar cum să-şi dea seama ?

Patrice se duse în bucătărie să facă ceai ; instituiseră acest ceremonial englezesc zilnic, de cînd Walker era oaspetele lor. Nu avea tocmai acelaşi gust, iar ritualul expatriatului le provoca mai multă emoţie soţilor

Froelich decît lui Walker, dar era o bună instituție iarna, și Walker își amintea de comentariile lui Jochum despre felul în care acest ritual încetinea ritmul vieții. Lucru indicat, după ultimele săptămîni.

— Te caută cineva la telefon, Jamie, strigă Patrice din bucătărie.

Walker se miră :

— Pe mine ? și ridică receptorul.

— *Hello,* spuse.

— Bună, se auzi o voce.

— Cine e ? întrebă Walker.

— Cine e ? Nu știi ?

— Nu, răspunse Walker.

— Ghicește, continuă vocea.

— Ar fi mai ușor dacă mi-ai spune.

— Dar nu ar fi așa nostim. Îți dau un indiciu. E o veche prietenă de pe timpuri.

— Nu știam că am vreun prieten vechi, spuse Walker.

— Ai doar prieteni noi ?

— Da, răspunse Walker.

— Ei, ia spune-mi ceva. Ai reușit să devii un cavaler al infinitului ?

— Domnișoara Snowflake ?

— Sigur că da, răspunse domnișoara Snowflake.

— Ce plăcere, exclamă Walker, apoi, fiindcă se afla în America, adăugă : Ce splendid !

— Nu-i grozav ? Sînt aici. Am venit. Ce mai faci, puișor ?

— Oh, destul de bine. Tu ce mai faci ?

— Splendid, într-adevăr, splendid. Și ard de nerăbdare să te văd. Cine e Froelich ăsta la care stai ?

— E unul din profesorii catedrei de engleză.

— Drăguț ?

— Păi, da.

— Căsătorit ?

— Da.

— Nevasta e drăguță ?

— Da, răspunse Walker. Ascultă, cît timp stai aici ?

— Nu știu. Mă îndrept spre vest pentru Crăciun.

— Cu ce-ai venit ?

— Am o mașină. Mă reped de colo, colo, peste tot

acum. Stau în apartamentul fratelui meu. Cerule, ce neastîmpărat e puștiul ăsta ! Dar așa, am ocazia să văd orașul. Cred că-mi place. Pare amuzant. Așa e ?

— Da, într-adevăr, răspunse Walker. Ei, trebuie să ne întîlnim.

— *Okay*, fixează. Eu sînt liberă tot timpul.

— Diseară ?

— Sper că da, spuse Julie.

— Stai să văd. Walker astupă telefonul cu mîna și îi întrebă pe soții Froelich : Avem vreun program diseară ?

— Sîntem invitați la decanul French acasă la un bufet rece. Cine e la telefon ?

— O cunoștință de-a mea de pe vapor.

— O fată ?

— Da, răspunse Walker.

— Păi, ia-o și pe ea. Are mașină ?

— Da.

— Spune-i să treacă pe-aici să te ia.

— La ce oră ?

— Oh, oricînd, spuse Froelich, în jurul orei șapte.

— Julie, spuse Walker în telefon, notează-ți adresa. I-o dictă. Ai scris-o ? o întrebă apoi. Poți să treci pe-aici pe la șapte să mergem la o petrecere ?

— Splendid, făcu Julie, o petrecere a corpului didactic ?

— Da.

— Strașnic, exclamă din nou Julie. Întotdeauna mi-a plăcut să vin neinvitată la petrecerile corpului didactic. La șapte, deci. Am să-ți aduc un buchet de flori.

— Drăguț din partea ta.

— Bine, o să vedem, spuse domnișoara Snowflake, închizînd telefonul.

Froelich întrebă :

— E studentă ?

— Da, e la Hillesley.

— Cîți ani are ? întrebă Patrice.

— Oh, nu știu, vreo nouăsprezece.

— Și te-ai culcat cu ea pe vapor, la venire ? presupuse Froelich.

— Nu, am stat doar de vorbă.

— Aha, făcu Froelich. Și a venit pînă aici să te vadă ?

— Nu, de loc, are un frate la Benedict Arnold, e veterinar.

— Ei, e un pretext bun, spuse Froelich.

Ceva în Walker îl făcea să dorească fierbinte ca aluziile lui Froelich să fie îndreptățite, ca Julie Snowflake să fi venit pînă aici anume ca să-l vadă pe el ; la ora șapte stătea nerăbdător la fereastră, privind în susul și-n josul străzii.

— Oh, ia uită-te la el, spuse Patrice.

În timp ce ceasul din turnul universității suna ora șapte, un Volkswagen negru dădea colțul și trase în fața casei. Julie coborî, într-un palton de cașmir și cu o pălărie albastră din pai. Walker își luă haina din mers și ieși pe verandă.

— Bună, domnule Walker, strigă Julie de lîngă mașină. Coboară încet pe cărare ! Vreau să-ți verific coordonarea mișcărilor.

Walker coborî încet pe cărare, ajunse la ea și o sărută pe frunte.

— Bună, făcu ea. Da, am impresia că ai făcut oarecare progres. Măi băiete, e frig aici, hai să intrăm în mașină.

Se urcară și Julie porni motorul.

— Știi drumul pînă acolo ? întrebă ea.

— Nu, trebuie să ne ținem după soții Froelich. Vin și ei imediat. Asta-i mașina lor.

— Asta-i mașină ? Am crezut că e un monument istoric. *Okay,* să sperăm c-o să reușească s-ajungă acolo. Hei, domnule Walker, iată-ne din nou împreună.

— Da, răspunse Walker, e grozav.

— O să sărbătorim evenimentul. Întinde mîna la compartimentul pentru mănuși. E o cutie de țigări de foi *panatella* acolo. Ia una. Și aprinde-mi și mie una.

— Fumezi din astea ?

— Fumez orice, răspunse Julie. Hei, s-a scris despre dumneata o mulțime în presă. Asta mi-a schimbat cu totul imaginea despre dumneata. Am socotit că e realmente eroic ceea ce-ai făcut. Și aici în vest, pe deasupra. Îmi închipui că n-a lipsit mult să te linșeze.

— Nu, zău că nu, făcu Walker.

— Bine, nu-i nimic, spuse Julie. Nu poţi obţine chiar totul.

— Nu ? întrebă Walker.

— Nu, dar poţi spera, îl consolă Julie. Hei, iată-ne ajunşi. Ia uită-te puţin !

Casa decanului French era o construcţie modernă, aproape în întregime din sticlă. Părea să nu fie compusă decît dintr-o singură încăpere, drept în mijloc, în care nu puteai să vezi direct de afară, dar puteai observa că intră lumea.

— Cred că acolo, drept la mijloc, e toaleta, spuse Julie, dacă oamenii care locuiesc într-o asemenea casă folosesc aşa ceva.

Camerele de jos erau înţesate de lume şi Julie remarcă :

— Asta-i o adevărată plăcere. Am să mă simt ca-n filme. La Hillesley petrecerile corpului didactic sînt cu totul altfel. Am fost la cîteva. Se serveşte ceai şi apoi cineva cîntă, ştii, la lăută.

— Nu cred că petrecerile de la decanul French sînt aşa, o asigură Walker.

— Veniţi înăuntru, îi chemă Patrice Froelich, vîrîndu-şi capul în maşină. Interzicem bisericuţele.

— *Hello,* făcu Julie. Eu sînt Julie Snowflake de pe coasta de est.

— Întotdeauna am fost de părere că Jamie preferă tineretul.

Walker plecă ochii în jos, stînjenit, şi-şi scărpină nasul.

— Haide, ieşi de acolo, Jamie, strigă Patrice. Să te punem la adăpost.

Înăuntru, decanul French, un bărbat foarte voinic care purta monoclu şi o haină de casă din catifea, le ură bun venit. Decanul French, celibatar, avea reputaţia de a da tonul vieţii mondene în Party ; rolul său principal în viaţă era de a-i prezenta pe toţi tuturor şi, cînd oamenii nu-şi puteau aminti unde se mai întîlniseră, obişnuiau să spună : „Ne-am cunoscut la una din petrecerile decanului French.“ Avea o casă deschisă, foarte luxoasă, şi chiar în timpul zilei, dacă treceai cu

mașina prin față, puteai vedea lume așezată în saloane, bînd Martini, lume rămasă poate după petrecerea din seara precedentă sau care sosise devreme pentru cea din seara aceea.

— Sper că nu vă deranjează că am venit cu o veche prietenă de-a mea, spuse Walker.

— Nu, mie-mi plac lucrurile astea, răspunse decanul French, luînd mîna lui Julie și strîngîndu-i-o. Cum de te-ai încurcat cu această ruină acoperită de iederă din țara insularilor ?

— L-am cunoscut vara trecută, cînd mă întorceam din Ieropa, explică Julie.

— Să te ferești de oamenii pe care i-ai cunoscut în felul ăsta, zise decanul French. Stai mai bine de vorbă cu mine. În orice caz, el e prea străin ca să te poată aprecia.

— Ei, făcu Julie, îmi place tabloul acela abstract. O pictură mare, roșie, în mod evident interiorul unui pîntec, acoperea un perete întreg. Am o mare admirație pentru arta modernă, pentru că e atît de confuză. Nu înțelege viața și îți comunică acest lucru. Eu sînt exact la fel.

— Hai să-ți arăt casa, propuse decanul French, și după aceea o să ieșim și-am să-ți arăt piscina. Ți-a spus doctorul Froelich c-o să facem baie ?

— Oh, nu, ce păcat, pentru că n-am costum de baie.

— N-ai nevoie de costum de baie, o asigură Bernard Froelich.

— Nu zău, doctore Froelich, înotați în pielea goală pe-aici ?

— Astă seară nu, spuse decanul French, doar dacă ții în mod special. N-am obiceiul să stric cheful altora. Dar avem aici un întreg asortiment de costume de baie care se potrivesc oricărui invitat.

Domnișoara Snowflake își răsuci trupul, își lăsă capul într-o parte, își scoase în afară posteriorul și-și trase o mînă înăuntrul mînecii.

— Aveți ceva care să-mi vină bine după accidentul pe care l-am avut ? întrebă ea.

— Cred c-o să ne descurcăm, răspunse amuzat decanul French. Hai să facem înconjurul casei, scumpo!

— Hai să bem ceva, propuse Froelich, conducîndu-l pe Walker spre barul de care se ocupa Hamish Wagner.

— Hep, hep, bătrîne, ţin-te tare! i se adresă acesta lui Walker.

— Se ţine tare astă-seară, zise Froelich. Dă-i nişte *scotch*. Îşi luară băuturile şi se îndepărtară agale.

— *Hello*, domnule, salută un absolvent de la secţia de engleză, venind spre Walker, am avut intenţia să vă întreb — dar mai întîi ar trebui să vă spun cît de mult îmi plac romanele dumneavoastră — aveţi de gînd să scrieţi ceva despre noi?

Froelich îl întrebă pe absolvent:

— Cine eşti dumneata?

— Sînt Ewart Hummingbee, domnule. Fac parte din secţia de engleză.

— Te rog, nu-i pune domnului Walker astfel de întrebări prosteşti. Nu e obligat să-ţi răspundă.

— Poate că vrea, făcu Hummingbee.

— Eu am grijă de el şi-ţi spun că nu vrea. Aşa că întinde-o. Îl iubesc pe omul acesta şi vreau să stau de vorbă cu el.

— Scuzaţi, zise Hummingbee.

— Întinde-o, repetă Froelich şi întorcîndu-se spre Walker spuse: Pa, pa!

— Pa, pa, răspunse Walker.

— Spune-mi ceva, începu Froelich. Aşa, ce-ai învăţat pînă acum de cînd ai venit aici?

— Am să-ţi spun la sfîrşitul anului, răspunse Walker.

— Spune-mi acum, ce dracu, insistă Froelich. Ai învăţat ceva?

— Da.

— Ce?

— Păi am învăţat cum să-mi ţin pantalonii fără bretele şi cum să manevrez o maşină de spălat băgînd monede şi...

— Ce-ai *învăţat*? întrebă Froelich apăsat.

— Bine, în regulă, am învăţat că, eh, lucrurile în care credeam nu sînt atît de statornice cum îmi închi-

puiam. Am învățat că literatura are un viitor mai precar decît mă așteptam, că noua lume a tehnologiei este complet de neînțeles pentru mine, că democrația nu este ceea ce credeam și că există mai multe modalități de a fi scriitor.

— Da, zise Froelich, mi-ai dat un răspuns bun. Ești deștept, Jamie. Așa... Ce-ai de gînd să faci ?

— Să fac ? se miră Walker.

— Da, va trebui să te hotărăști, nu-i așa ?

— Să hotărăsc ce ?

— Dacă o să rămîi aici sau o să pleci, dacă te întorci la domestica și voinica ta nevastă sau te însori cu puștoaica asta pe care a-i adus-o aici astă seară ?

— O, nu cred să fie prea multe șanse în privința asta.

— Divorțul tău e aranjat ?

— Nu, răspunse Walker. Soției mele nu-i place ideea.

— Vrei să te însori cu fata asta ?

— Nu m-am gîndit la așa ceva, fiindcă nici nu-mi trece prin minte că ea ar vrea să se mărite cu mine.

— Păi, hai să aflăm, propuse Froelich. Cum o cheamă ?

— Julie Snowflake, răspunse Walker.

Froelich strigă pe deasupra mulțimii :

— Julie Snowflake, vino aici !

— Stai, spuse Walker, nu poți să faci una ca asta.

— Sigur că pot, replică Froelich, pentru că sînt în America.

— Bună, voi de colo, făcu Julie Snowflake, strecurîndu-se prin mulțime. Am avut vaga impresie că vreți să-mi vorbiți, doctor Froelich.

— Exact, răspunse Froelich. Îl vezi pe omul ăsta cu care stau de vorbă, omul acesta minunat ? Ei bine, se numește Walker și eu sînt prietenul lui.

— Și eu la fel, făcu Julie. E un tip foarte înzestrat, nu sînteți de aceeași părere ?

— Uite, vreau să te întreb ceva. Vreau să-mi spui pe scurt care sînt exact sentimentele dumitale față de el.

— Măi, măi, exclamă Julie, cînd puneți o întrebare, o puneți, nu vă-ncurcați, nu-i așa ?

— Da.

— Nu e nevoie să răspunzi, interveni Walker. Te rog, nu răspunde.

— Ba e nevoie să răspundă, stărui Froelich, pentru că-i pun o întrebare politicoasă şi la întrebările politicoase trebuie să răspunzi.

— Ei bine, spuse Julie, dacă vreţi să mergeţi chiar pînă la capăt cu treaba asta, cred că domnul Walker e aşa cum spuneţi, un om minunat.

— Cît de minunat ?

— Foarte.

— De ce ?

— O, pentru că a constituit subiectul lucrării mele semestriale şi pentru că a spus aici acele lucruri în legătură cu jurămîntul şi pentru că e atrăgător, nu ştiu nici eu.

— Îl găseşti atrăgător şi ca fizic ?

— Da, cred că da, răspunse Julie. Dar totodată găsesc că o mulţime de bărbaţi sînt atrăgători din punct de vedere fizic. E uluitor. Te aştepţi să existe doar unul şi apoi sînt zeci şi zeci care trec aşa, încoace şi-ncolo.

— Te-ai mărita cu un om ca el ?

— Ei, doctore Froelich, nu sînt obligată să răspund la astfel de întrebări. Mă hotărăsc atunci cînd sînt întrebată direct de cel care mă cere în căsătorie. Cred că este un mod destul de rezonabil de a vedea lucrurile.

— Te-ai mărita cu un om ca el ?

— Aş putea, cred, dacă toate lucrurile ar fi în regulă, ori nu sînt. Domnul Walker ştie ce vreau să spun.

— Vrei să spui că e însurat.

— Da, zise Julie. Nu ştiam dacă v-a spus. Nu spune la toată lumea.

— *Okay*, bine, asta-i tot ce vrem să ştim. Întoarce-te la decanul French. Te soarbe din ochi.

— Nu vreau să plece, protestă Walker. N-am stat aproape de loc de vorbă cu ea pînă acum.

— Oh, nu te necăji, Walker, mă-ntorc repede, spuse Julie.

— O să se-ntoarcă, îl linişti Froelich. Aşaaa, acum ce ai de gînd să faci, Jamie ?

— Dumnezeu ştie, făcu Walker deconcertat.

Julie se întorsese la decanul French care-și trecu brațul în jurul mijlocului ei. Gestul îi aminti lui Walker de doctorul Millingham și de conversația de pe vapor, și de florile pe care Elaine i le trimisese și de ultima scrisoare a Elainei pe care o avea în buzunarul de la piept și care-i spunea să nu uite să-și schimbe indispensabilii.

— Nu, Dumnezeu nu știe, răspunse Froelich. Eu știu, dar el nu.

Walker ajunsese, nici el nu știa prea bine cum, să asculte sfaturile lui Froelich, așa încît găsi natural să întrebe :

— Atunci, ce să fac ?

— Păi, ai să te întorci acasă, nu-i așa ?

— Da ? se miră Walker.

— Da, pentru că ți-e teamă ? Și pentru că dacă ai rămîne, ai ajunge un fel de doamna Bourbon, sau ca nebunul ăla de Jochum ? Și pentru că Julie e tînără și influențată de faptul că ești englez și scriitor ? Și pentru că toți oamenii arată mai bine cînd se află departe de casă și atunci intră în încurcături ?

Aceste cuvinte îl neliniștiră pe Walker fiindcă începuse să se teamă că Froelich îi spune în mod indirect că fusese concediat. Dar ar fi fost prea simplu, ori Walker înțelesese de mult complexitatea mobilurilor lui Froelich. Singura explicație satisfăcătoare care-i trecu prin minte era că Froelich încerca să-i spună toate acestea din grijă și afecțiune pentru el ; încerca să-l ferească să devină permanentul expatriat pe care Walker îl văzuse exemplificat într-un număr de anglo-americani. Bănuise sentimentul lui Walker pentru Julie Snowflake și îl cuprinsese îngrijorarea. Dacă așa era, observase bine. Sîngele rece, calmul, prospețimea lui Julie, toate găsiseră răsunet în inima lui Walker. Evadne Heilman se apropie și-i întinse o farfurie cu felii de friptură de vacă și salată.

— S-ar zice că dorești ceva de mîncare, zise ea. Sînt sigură că ai pierdut din greutate în jurul taliei.

— Datorită vieții sănătoase pe care o duc, spuse Walker. Să corectezi cincizeci de lucrări pe noapte e un adevărat exercițiu de gimnastică.

— Știți că o să trebuiască să înotați mai tîrziu ? întrebă Evadne Heilman, energică și tunătoare.

— Oh, eu nu, răspunse Walker. Nu sînt tipul atletic.

— Ba da, chiar dumneata.

— Acolo afară, exclamă Walker. E mult prea frig. Temperatura e probabil sub zero. Am să cad mort.

— Piscina a fost încălzită toată ziua, explică Evadne. Oh, contăm pe dumneata, amice. Pentru onoarea englezilor.

Walker își luă farfuria și se duse în birou. Casa era înțesată de lume, cu toții într-o stare de euforie intensă, și Walker văzu orașul Party ca pe o vastă colonie de nudiști. În cadrul ei, oamenii nu aveau nici o intimitate și nici un defect nu era ascuns. Sexualitatea și prietenia plutea în aerul rece ca polenul verii, și exhibiționismul propriu sau al altora era etica esențială prin partea locului. Încăperile erau pline de suflete pradă dorințelor. Lîngă el, un bărbat cu *blazer* roșu, profesor de literatură franceză, mîngîia partea stîngă a posteriorului unei fete în costum de baie cenușiu.

— Ce popo, *baby*, ce popo ! spunea el.

— Mă urăști, nu-i așa, păpușo, pot să-mi dau seama după privirea ochilor tăi, șoptea alt bărbat de cealaltă parte a lui Walker ; femeia căreia i se adresase, îmbrăcată într-o rochie lungă, neagră, de seară, avînd un decolteu adînc și un corsaj bine ajustat, răspunse :

— Ești atît de degenerat încît ar trebui să te duci drept afară și să te îneci în piscină. De ce nu te duci ? Dă-i drumul, puștiule !

— Poate c-am s-o fac, spuse bărbatul. Femeile mi-au trezit întotdeauna dorința de sinucidere.

Walker observa, asculta, și-și mînca friptura, cînd Patrice Froelich veni și se așeză lîngă el.

— Bună, scumpule. Ce s-a întîmplat cu prietena ta ?

— Nu știu, răspunse Walker. E pe-aici pe undeva.

— E cu grăsanul ăla de French, zise Patrice. Fata i-a căzut într-adevăr cu tronc. Totuși ea se distrează grozav. E o puștoaică încîntătoare.

— Da, nu-i așa ?

— Ești îndrăgostit de ea ?

— Nu știu, răspunse Walker stînjenit. Îmi place foarte mult.

— Ah, este vechea atracție pentru inocență. Pe care n-o găsim niciodată, nu uita.

— Eh, nu e chiar așa de inocentă, spuse Walker. Cred că doctorul Jochum spunea că rolurile s-au inversat acum. Inocența europeană vînează experiența americană.

— Și asta ai făcut dumneata pe-aici ?

Walker își dădu seama că se afla pe un teren periculos și răspunse :

— Deh, cam așa ceva.

— Ce vrea să-nsemne asta ? întrebă Patrice, ținînd seama că sînt și eu puțin amestecată.

— Vreau să spun din punct de vedere intelectual ; și spiritual. Cum tocmai îmi spunea Bernie adineauri, am învățat o mulțime de lucruri pe-aici.

— Bernie, înseamnă că de la Bernie ai învățat, precizează Patrice. Totuși vom fi întotdeauna bucuroși să te ajutăm. Lăsă farfuria din mînă și adăugă : Vino să ne uităm la piscină.

Ieșiră pe niște uși de sticlă afară, în curtea interioară, în mijlocul căreia se afla enorma piscină a decanului French. Era o seară întunecoasă și singura lumină provenea de la patru torțe cu flăcări strălucitoare, înfipte în gazon, și de la cîteva lămpi instalate la marginea piscinei, care luminau apa verde de dedesubt ; nori de abur se înălțau de la suprafața apei în întuneric.

— Ia vezi cît e de fierbinte, îi spuse Patrice.

— Aoleu, făcu Walker, scufundîndu-și mînă în apă ; e fierbinte ca o baie bună.

— O așteptai ? întrebă Patrice.

— Vrei să spui, pe Julie ? Nu, a fost o mare surpriză.

— Da, pe Julie ; Bernie vrea să te vadă însurat chiar acum ?

— Nu știu ce vrea. Nu cred că vrea. Cred că vrea să mă-ntorc acasă.

— La soția ta ?

— Da.

— Cînd ?

— Oh, nu știu. Cred că la sfîrșitul anului. Dacă mă vor lăsa pînă atunci.

— Da, spuse Patrice. Îmi dau seama că a te expedia acasă ar fi cel mai bun lucru, după ce i-ai făcut jocul. Vreau să spun că pînă atunci vei fi făcut tot ce se poate pentru el.

— Ce i-a fost atît de mult pe plac ?

— O, felul cum au mers lucrurile săptămîna trecută, cînd te-a ținut liniștit lîngă mine în timp ce a aranjat toată treaba. D-asta a fost atît de vesel în ultima vreme.

— N-am știut că s-a aranjat.

— Presupun c-o să-ți spună totul cînd o să creadă că e momentul. Mă mir că nu ți-a spus acum. Mă-ntreb de ce ?

— Da, mă mir și eu.

— Poate că-i e teamă c-o să te tulbure, spuse Patrice.

— Cum, de ce ?

— Oh, nu știu. O să te întorci acasă ?

— Nu știu, depinde în primul rînd dacă voi avea posibilitatea să aleg. În orice caz, eu am să hotărăsc și nu Bernie.

— Sper că da, sper că tot timpul ai hotărît tu.

— Cred că da. Știi, o să-mi fie foarte greu să plec. Îmi place mult aici. Ia uită-te puțin ce frumos e. Vezi munții ?

— Da, e frumos, făcu Patrice. Și-o să-ți simțim lipsa, Jamie. Eu o să ți-o simt. Chiar și Bernie. Ține foarte mult la tine.

Ușa de sticlă se deschise din nou ; era Julie Snowflake.

— Mă duc înăuntru, spuse Patrice, dorești să stai de vorbă cu ea.

Într-adevăr, Walker asta dorea.

— Haide, domnule Walker, îi spuse Julie, mergem să-notăm.

— Nu, nu e genul meu, se apără Walker. În orice caz, abia am mîncat.

— Uite ce, domnule Walker, am crezut că te-am învățat echilibrul și coordonarea mișcărilor. Vreau să te văd drept acolo în bazinul acela, zău, nu glumesc de loc.

— Unde ne schimbăm ?

— Chiar în cabinele acestea, răspunse Julie. Sînt costume de baie înăuntru. Uite aici, e o cabină pentru bărbați. Eu am să intru alături. Hai să vedem cine iese și cine ajunge primul în apă. *Okay* ?

— În regulă, încuviință Walker așezîndu-și paharul cu băutură pe masa din curte.

N-avea nici un pic de chef. Frigul îl făcuse să tremure de pe acum. Trebuia să se dezbrace, să-și ude părul, fără îndoială va răci. Nu era chiar la fel de călit ca membrii acestei societăți, obișnuită cu viața în aer liber. Intră totuși în cabina pentru bărbați și-și scoase haina și cămașa. Era un frig crunt. Își descheie vechii săi pantaloni britanici, cu nasturi, și-i lăsă să cadă de-a lungul picioarelor, rămînînd așa, în indispensabili.

— În ce stadiu ai ajuns ? strigă Julie din cealaltă parte a despărțiturii. Eu mi-am pus costumul.

Walker își scoase indispensabilii și își contemplă trupul tremurător, brațele firave și pîntecul lipsit de grație și-și trase repede un slip imprimat cu delfini verzi...

— Haide, îl zori Julie, bătînd în ușă.

Walker ieși. Vîntul rece al nopții îl izbi cu putere și-i făcu pielea de găină. Julie care se afla lîngă bazin într-un costum de baie roșu, dintr-o singură bucată, puțin cam lăbărțat, îi strigă :

— Intră repede, domnule Walker, e frig.

O privi în timp ce-și legăna brațele în aer și apoi sări cu trupul ei lung, mlădios, în apă.

— Oh, e grozav, spuse ea, ieșind la suprafață. E cea mai superbă senzație, zău.

Walker, care nu știa să plonjeze, se îndreptă repede spre piscină și se lăsă să alunece în apă, zgîriindu-și spatele de muchea de beton. Apa bazinului era dureros de fierbinte dar părțile corpului care ieșeau la suprafață, capul, gîtul și mîinile erau în egală măsură dureros de înghețate. Mîncarea îi atîrna greu în stomac și fesele zgîriate îl usturau.

— Nu-i grozav ? întrebă Julie.

— Ba da, răspunse Walker.

— Nu înoți prea bine, domnule Walker. Nu vrei să ți se ude părul ?

— Oh, nu-mi pasă, răspunse Walker făcînd pe grozavul, deși îi păsa.

Așteptările domnișoarei Snowflake în privința lui, și așa mari, păreau să fi crescut. Succesul său în presa americană îl situase într-o poziție avantajoasă față de ea, dar cu durerea pe care o simțea la picioare și în stomac, se îndoia că ar putea corespunde acestei poziții. Însă chipul ei tineresc, dulce, și interesul plin de o curiozitate stăpînită, îl făcea să nu-și dorească altceva decît să încerce.

Înotară spre capătul adînc al piscinei ; Julie repede și grațios, Walker încet și lipsit de grație. Cînd ajunseră la capăt, se ținură de margine și se priviră.

— Oh, domnule Walker, sînt foarte încîntată să te văd, spuse Julie.

— Arăți foarte drăguț, răspunse Walker.

— Oh, da, spuse Julie. Costumul ăsta curge pur și simplu de pe mine și mi s-a dus bronzul. Sînt drăguță foc, ce să zic !

— Lasă-l să cadă de tot, îi ceru Walker, respirînd greu și, avîntîndu-se în apă, o sărută. Pierzînd priza, dispăru sub apă. Cînd ieși afară stropind, Julie zise :

— Vreau să mă săruți, dar mi-e teamă c-o să te-neci. Mă-ntreb, ai făcut vreodată dragoste într-un bazin de înot ?

— Nu pot spune că da.

— Mă-ntreb cum or fi făcînd dragoste puștii sub duș, dar cred că un bazin de înot e cu totul altceva. Întotdeauna am fost de părere că e ceva sexi să faci amor în apă, nu ?

— Da, răspunse Walker.

— Probabil că ne-am îneca amîndoi, continuă Julie. Tocmai la punctul culminant al legăturii noastre. Ar putea fi amuzant.

— Eu sînt sigur că m-aș îneca.

— Știi de ce ? N-ai încredere în apă.

— Nu știu să mă relaxez.

— Exact. Ţii minte, spuse Julie. Ia uită-te la stomacul ăsta al dumitale. Asta nu e o grăsime sănătoasă. Ar trebui să-l vezi pe-al meu.

— Aş vrea.

— Păi, pipăie-l.

Walker îi atinse pîntecele ; era minunat de tare.

— Ar trebui să faci gimnastică, îl sfătui Julie. Walker îşi plimbă mîna în sus şi în jos pe sub partea de sus a costumului ei. Sînt prea mici, spuse ea. Aş vrea să se mai împlinească. Mari dar fermi, aşa îmi plac.

— Mie-mi plac aşa cum sînt, o asigură Walker.

— Bună, bună, rosti o voce din întunericul ce domnea în preajma piscinei.

— Oh, prietenul ăla al tău, făcu Julie, retrăgîndu-se că o mişcare şerpuită. Ştii ceva ? Poate că e un tip drăguţ şi aşa mai departe, dar e pisălog.

— Bernard ? Da, cred că da. Cu toate astea e un om cumsecade. N-aş fi aici dacă n-ar fi fost el.

— *Okay*, dar chiar şi aşa e un pisălog. E genul care acum ne-ar stropi cu apă.

— Atenţie, strigă Froelich şi-i împroşcă pe amîndoi cu apă rece dintr-un furtun instalat de cealaltă parte a bazinului.

— Hei, doctor Froelich, Dumnezeule, exclamă Julie. Nu fi nesuferit ! Ai văzut că a făcut exact cum am bănuit ?

— M-am gîndit că e nevoie să vă răcoriţi, le zise Froelich.

— Poate că este, răspunse Julie, dar nu în felul acesta.

Bura de apă rece se adăugase senzaţiei" de rău fizic pe care o simţea Walker. Capul începea să i se învîrte.

— Hei, fă-ne rost de nişte Martini, îi spuse Julie lui Froelich. Adu-ne Martini.

— Vine, vine, făcu Froelich.

— N-ar fi trebuit să-mi pună întrebările acelea, urmă Julie după ce Froelich intră în casă.

— Nu, răspunse Walker.

— Ce-ai zis, totuşi, de răspunsuri ?

— Mi-au plăcut.

— Ei, e tare greu să răspunzi cînd eşti pus într-o situaţie atît de delicată, dar cred c-am fost destul de sinceră. Nu crezi c-am jucat tare ?

— E-adevărat ce-ai spus ?

— Oh, domnule Walker, ştii că nu spun decît adevărul. Sînt devotată adevărului, ţi-am spus şi pe vapor. E foarte bine aşa, ştii ? Şi dacă e vorba de adevăruri, am să-ţi mărturisesc mai multe, domnule Walker. Am venit aici în vest numai ca să te văd. Pe fratele meu, ei bine, pe el pot să-l văd oricînd şi acasă.

— Pentru mine ? se miră Walker. De ce ?

— Fiindcă ţi-am văzut fotografia în ziare. Eram furioasă pe tine cînd ai coborît de pe vapor. Pentru că nu mi-ai mărturisit că eşti însurat. Aşa că i-am spus cameristei să-ţi transmită că sînt plecată atunci cînd m-ai chemat la telefon. Eram chiar acolo, lîngă aparat.

— Şi adevărul, întrebă Walker, atunci cum rămîne cu adevărul ?

— Păi, era adevărat. Teoretic, pentru tine eram plecată. Şi după aceea m-am gîndit mult. Ţi-am recitit cărţile. Am reflectat : omul acesta e complice cu viaţa dar nu ştie cum să trăiască ; opera lui conţine însă o aspiraţie reală şi pot să-l ajut ; şi apoi ai făcut gestul acela, te-ai opus jurămîntului. Te-am admirat ; am socotit că ai fost într-adevăr grozav. Mă ştii, în general nu mă înnebunesc după scriitori, am văzut atîţia... Dar ce-ai făcut mi-a produs o impresie foarte bună. Nu atît pentru ceea ce ai spus ; aşa ceva se poate spune tot timpul. Dar pentru că ai spus-o tu, în ciuda îndoielilor tale. Ştiam că nu ţi-a fost uşor. M-am gîndit că ai dat într-adevăr dovadă că pînă la urmă ai să izbuteşti.

— Şi eu am gîndit la fel, dar n-a fost chiar aşa de simplu.

— Dar ai izbutit. Odată am întrebat-o pe o profesoară de-a mea de la Hillesley, doamna aceea bătrînă şi caraghioasă care părea atît de înţeleaptă, am întrebat-o : „E posibil să-ţi schimbi caracterul, dacă-ţi dai ostenea-lă ?“ Ea a reflectat puţin şi a răspuns : „Nu“. N-am vrut s-o cred dar m-am gîndit că probabil are dreptate. Dar am înţeles că tu nu eşti de aceeaşi părere. Mi-ai dat speranţe.

— Da, eu nu sînt de aceeași părere.

Julie își întinse picioarele și se lăsă să plutească pe apă.

— Am vrut să văd dacă mai am costumul pe mine, explică ea. Știi, mă-ntrebam, ce intenționezi să faci în timpul vacanței de Crăciun ?

— Să rămîn aici.

— Ai vreun motiv special ?

— Nu, din apatie. Nimic afară de o invitație la masa de Crăciun.

— Poți să refuzi ?

— Sînt invitat la soții Froelich.

— Lasă-i baltă, spuse Julie.

— Dar de ce ?

— Păi m-am gîndit să-ți fac eu o invitație. Nu ești obligat s-o accepți, e una din trăznăile mele. Vrei să vii cu mine cît mai departe, spre vest ?

— Cu tine ? exclamă Walker.

— Da, cu mine. Nu mă duc nicăieri anume, nu mă întîlnesc cu nimeni. N-am altă intenție decît să călătoresc de una singură, ca să-mi cunosc țara. Și nu mi-ar strica puțină companie, mai ales dacă e a ta, domnule Walker. Să beneficiez de ochiul scriitorului. Sînt sigură c-ai putea să mă-nveți semnificația tuturor munților și deșerturilor astea, daca-ai vrea.

— Bineînțeles că vreau, spuse Walker apăsat.

— Atunci bate palma, am încheiat un tîrg.

Walker își desprinse o mînă de pe margine, alunecînd puțin în apă și își strînseră mîinile.

— Cît timp ai vacanță ? întrebă Julie.

— O chenzină.

— Și ce înseamnă asta ?

— Două săptămîni. Așa se spune în Anglia. Mă simt așa de încîntat că, pentru o clipă, am uitat că sînt în Statele Unite.

— Te credeai acasă cu soția, nu-i așa, domnule Walker ?

— Nu vorbi așa.

— Ei bine, *okay*, două săptămîni. Bun, și eu am tot atîta vacanță, numai că va trebui să ajung înapoi pe

coasta de est. Așa c-am să te las aici la întoarcere, cu cîteva zile înainte, dacă îți convine așa.

— Îmi convine.

— Nu ai acceptat doar din politețe, sper ? Fiindcă nici eu n-am fost prea sigură dacă e cazul sau nu să-ți fac această invitație.

Walker, străduindu-se să nu se gîndească la Elaine, răspunse :

— Nu m-am hotărît cîtuși de puțin din politețe. Cînd pornim ?

— Oh, oricînd, spuse Julie. Chiar acum, dacă vrei.

— Au sosit băuturile, anunță Froelich din spatele lor ; luară paharele și începură să bea.

— Oh, ce senzație, exclamă Julie. E totul. Ce ne-am putea dori mai mult ?

În celălalt capăt, cîteva persoane intraseră în apă. Decanul French înota spre ei.

— Ia să te vedem cum înoți, îi spuse el domnișoarei Snowflake.

— *Okay,* îi dau drumul, anunță Julie, desprinzîndu-se de margine și înotînd bras spre celălalt capăt.

— E o fată strașnică, constată decanul French, ținîndu-se de marginea bazinului, alături de Walker. Cum se face că străinii reușesc întotdeauna să descopere cele mai reușite fete pe care le avem ?

Din partea opusă, Julie strigă :

— Hei, ninge !

Și așa era ; fulgi mari și moi de zăpadă cădeau liniștit din cerul întunecat de deasupra lor și se topeau în apa bazinului.

Era un spectacol neobișnuit, misterios, și Walker șopti :

— Ce frumos e !

Decanul French zise :

— Așa e, și știi ce facem cînd ninge ? Ieșim din bazinul fierbinte și ne tăvălim prin zăpadă. Sauna. Doar biciuirea nu se obișnuiește. Dar putem s-o aplicăm dacă cineva dorește.

— Încîntător, făcu Walker.

— S-ar putea să nu fie cine știe ce de capul universității noastre, dar are, zău, distracțiile ei, continuă decanul French.

— Da, cînd văd cum ninge nu-mi doresc altceva decît să-mi pot petrece toată viața aici.

— Sînt foarte bucuros să te aud spunînd asta, zise decanul French. Mă bucură că n-a fost necesar să te concediem.

— Oh, nu ? făcu Walker profund ușurat. Asta am tot așteptat să aflu.

— Poate că n-ar fi trebuit să-ți spun, poate că toți intenționau să te mai țină puțin în șah ; dar sînt prea beat ca să-mi pese.

— Concluziile ședinței au fost deci în favoarea mea, spuse Walker.

— Foarte mult, făcu decanul French. Vrei să afli amănunte ?

— Foarte mult, răspunse Walker.

— Ei, nu știu de ce-ți dau atîta atenție cînd umbli cu cea mai drăguță fată pe care-am văzut-o de ani de zile, dar *okay*. Mai întîi trebuie să-ți servesc o porție de istorie.

— Dați-i drumul, spuse Walker, sînt dispus să suport chiar și așa ceva.

— Ei, păi totul datează de pe vremea lui McCarthy, cînd curgea cu concedieri pe-aici. Un tip numit Leonov, care mai e încă la universitate dar a plecat în concediu anul acesta, determina concedierile. Consiliul local al AAUP și-a strîns rîndurile, ceva mai tîrziu, trebuie s-o recunosc și, în mod democratic, au decis să sprijine principiul potrivit căruia profesorii universitari să nu fie siliți să-și declare apartenența politică, prin jurămînt sau orice altfel de mijloc și să nu fie concediați pe motive strict politice. AAUP de aici a menținut această linie de atunci încoace și am exercitat al dracului de multe presiuni asupra administrației universității, în diverse perioade, pentru ca să renunțe la prestarea jurămîntului față de stat. Ultimul rector, care era un tip moale dar foarte bine intenționat, a consimțit în cele din urmă, dar s-a văzut prins între corpul profesoral și consiliul

de conducere al universității, care pînă la urmă i-a venit de hac și el și-a dat demisia, a plecat.

— Înțeleg.

— Apoi a venit Coolidge. Bineînțeles, el a încercat să cînte pe toate strunele dar important e că n-a concediat niciodată pe nimeni pentru nelealitate, știi pe ce drum prudent merge.

— Da, spuse Walker, știu foarte bine acum.

— Așa că vezi c-ai sosit la sfîrșitul unei adevărate bătălii. Acum, după discursul dumitale nebunesc, care întîmplător a fost destul de inofensiv, fracțiunea Leonov a început să se agite din nou. Un om pe care-l cheamă Jochum, a prezentat o petiție cerînd universității să se pronunțe în favoarea jurămîntului.

— Cum de-a ajuns Jochum să se asocieze cu astfel de oameni ? întrebă Walker.

— Oh, e prieten cu Leonov. Jochum n-ar face rău nici unei muște, dar e codița lui Leonov. Astfel, prietenul nostru Bernie s-a ridicat la ședință și i-a acuzat pe semnatarii memoriului că prejudiciază poziția AAUP. Jochum a încercat să-l combată, dar fapt e că adunarea l-a sprijinit pe Bernie. Atunci Bernie a propus să se înainteze universității un contra-memoriu unde adunarea să se declare împotriva jurămîntului. Evident, așa ceva nu e posibil din cauză că universitatea este de stat, dar Bernie a făcut propunerea ca o luare de poziție, pentru a respinge petiția lui Jochum. Așa că am aprobat. Apoi a început un scandal mare. Coolidge s-a întîlnit luni cu Jochum și cu Bernie și a dezaprobat primul memoriu ; atunci Bernie și l-a retras pe-al lui. Apoi Jochum și-a dat demisia și asta e.

— Jochum și-a dat demisia ?

— Da, și-a dat demisia, și a părăsit postul.

— Dar îi plăcea aici.

— N-avea de ales, se afla într-o situație dificilă, explică decanul French. O să-și găsească probabil un post în altă parte.

— Dar asta-i îngrozitor. Eu rămîn, și el pleacă.

— Mai îngrozitor e pentru el decît pentru dumneata, constată decanul French, cufundîndu-se în apă și înotînd spre Julie.

Walker rămase acolo atîrnat de margine, cu capul afară din apă, acoperit de zăpadă. Vîrtejul fulgilor pătrundea în bazin. Povestea care tocmai i se spusese îl umplea de groază. Întotdeauna avusese o înclinație și o adîncă considerație pentru patetic, pentru oamenii triști ai acestei lumi care, datorită lipsei de energie, sau de farmec, sau de tact, sau datorită împrejurărilor potrivnice, dădeau greș în tot ce întreprindeau. Prietenul său doctorul Jochum, ca și domnișoara Marrow, ca și Patrice poate, aparțineau acestei categorii. Jochum, care fusese alungat din patria sa, Jochum care hoinărise fără naționalitate, Jochum care fusese primit ici și colo pentru scurt timp și apoi din nou azvîrlit pe drumuri, Jochum care atît de des îi spusese lui Walker : „Cerșetorii nu-și pot permite să aleagă", scăpase din mînă siguranța și fericirea pe care doar de curînd le găsise. Contribuția sa fusese neînsemnată, dar avusese un rol ; datorită lipsei sale de discernămînt, datorită ignoranței sale politice, datorită înțelegerii greșite a vieții, îl deposedase pe Jochum de ceea ce reușise să dobîndească cu atîta efort. Implicațiile erau prea minore ca să fi avut vreo importanță. Și de-a dreptul deprimant era faptul că rolul său personal fusese atît de vag, încît nu putea ști de unde să înceapă pentru a lua măsuri. Apoi, în timp ce-și ridică ochii în sus spre fulgii de zăpadă, ceva și mai întunecat îi încolți în minte : „iată de ce-am fost adus aici, iată ce-am fost pus să fac, asta-i tot ce însemn eu !" Acesta a fost țelul lui Froelich, de aceea fusese propus, de aceea primise scrisoarea acasă la Nottingham, de aceea a ținut conferința, de aceea s-a culcat cu Patrice, de aceea n-a aflat nimic de la Froelich despre ședință ;. Existau totuși unele goluri inexplicabile în povestea aceasta ; la urma urmei, de unde provenea siguranța că el se va comporta așa cum se comportase, că va fi atît de docil de la început pînă la sfîrșit ? Într-un acces de furie, se cufundă în apă și se îndepărtă înot spre cealaltă parte ; voia să părăsească orașul Party, s-o ia pe Julie Snowflake și să plece. Înaintă cît putu de repede prin apă și deodată simți întîmplîndu-se ceva neplăcut ; costumul său de baie, mult prea larg, îi alunecase de-a lungul picioarelor și-i țintuia gleznele. Începu să se scufunde. În

jurul piscinei se afla lume în picioare : își ridică fața spre ei îngrozit. Îl auzi pe Froelich, pe margine, spunînd :

— În ziua cînd a sosit la Party nu voia să-și scoată nici măcar afurisita lui de cravată.

Apoi se scufundă în apă.

Își reveni în simțiri cînd cineva îl trăgea la suprafață ; era Bernard Froelich, care sărise complet îmbrăcat în apă. Walker atinse fundul cu picioarele și rămase țeapăn, sufocat, cu dureri în stomac. Se uită în jos, observînd că părțile intime sînt expuse vederii, se aplecă și-și trase costumul.

— Mulțumesc, îi spuse lui Froelich.

— Gata-gata să te pierdem, Jamie. Haide, cred c-ai face mai bine să ieși din apă.

— Ești teafăr, domnule Walker ? întrebă Julie.

— Noroc că era în partea mai puțin adîncă, spuse Froelich. A înghițit aproape jumătate de bazin.

— Adu-l înăuntru, zise decanul French. O să-i dăm niște coniac.

Walker se lăsă dus în casă, tremurînd în aerul rece. Acum stomacul îl durea cumplit, iar frigul îi sleia ultimele puteri, dar durerea cea mai adîncă se datora jenei profunde, pricinuită de expunerea părților sale intime. Froelich îl așeză pe un scaun de pînză și-i scutură tichia de zăpadă de pe cap. De partea cealaltă a ferestrelor, zăpada se învolbura în luminile piscinei. Froelich stătea aplecat asupra lui, grijuliu, atent, dar dedesubtul emoției sincere se ascundea altceva. Walker știa. Nu mai avea nimic să-i spună.

— Bea asta, domnule Walker, îl îmbie Julie, tot în costumul ei de baie roșu, cu un pahar de coniac în mînă. Își trecu brațul în jurul umerilor lui.

— Știi, i se adresă Walker, vreau să te rog ceva. Hai să mergem, chiar acum ! Hai să plecăm de-aici ! Mi-a fost de-ajuns.

Îi vorbea încet la ureche, ca Froelich să nu-l poată auzi.

— Ar trebui să te odihnești puțin, spuse Julie.

— Nu, vreau să plec. Poți să-mi aduci hainele ?

— *Okay*, spuse Julie. Am să ți le-aduc.

— Trebuie să te păzești, Jamie, zise Froelich. Ești o posesiune prețioasă. Nu vrem să mori cît ești aici, la noi.

— N-am să mor, răspunse Walker.

— Bine, bravo ! făcu Froelich.

Walker își luă hainele pe care i le adusese Julie și se duse în baie. Tuși, scuipă în chiuvetă apa înghițită, apoi se simți ceva mai bine. Cînd ieși din baie, Julie era îmbrăcată și ținea cheile mașinii în mînă.

— Îl duc acasă, anunță ea.

— Să merg și eu ? întrebă Froelich.

— Nu, răspunse Walker. Mă simt bine acum.

După ce se urcară în mașină, Walker îi ceru :

— Hai să plecăm din orașul ăsta chiar acum.

— Să mergem spre vest ? întrebă Julie.

— Da.

— Trebuie să-mi iau bagajul.

— Și eu trebuie să mi-l iau. Lasă-mă acasă la Froelich și-am să fiu gata cînd te întorci.

— *Okay*, făcu Julie.

O dată ajuns în casa goală a lui Froelich, Walker începu să-și împacheteze grăbit valizele. Era aproximativ trei și jumătate și tocmai se lumina. O pasăre cînta pe undeva. De teamă că soții Froelich s-ar fi putut întoarce chiar atunci acasă, ieși pe fereastră, ca un bărbat prins în flagrant delict de adulter, și se ascunse cu valize cu tot în tufișurile care-l pudrară cu zăpadă. Partea de la orizont a cerului era roz ca și albul munților care căpătase aceeași nuanță. Șesul întins era alb, dar ninsoarea încetase. O mașină în viteză străbătu strada. Apoi, imediat, Volkswagenul negru dădu încet colțul și se opri.

— Pune-ți valizele pe bancheta din spate, îi spuse Julie. Portbagajul e plin cu lucrurile mele.

Walker își așeză cele două valize și mașina de scris în spate și el se urcă în față.

— Am plecat, făcu Julie. Spre vest, la drum ! Învingem sau murim !

Walker rămase treaz doar cît mașina se puse în mișcare, apoi, sleit, adormi numaidecît.

VIII

Cînd se trezi, soarele se înălțase pe cer, trimițîndu-și razele piezișe prin geamul din spate al mașinii. Se aflau sus, pe coama dealurilor. Piscurile înalte, care păruseră atît de apropiate de pe cîmpia din jurul orașului Party, se retrăgeau acum din fața lor, desfășurîndu-și culmile albe în toate direcțiile. Și aici, zăpada proaspătă acoperea drumul, stîncile și pinii.

— Bună, făcu Julie, ținînd strîns volanul în timp ce mașina aluneca pe drum, în făgașuri vechi. Te-ai trezit ? E o zi minunată.

— Cît e ceasul ? întrebă Walker.

— Oh, aproximativ opt. Trebuie să ne oprim în curînd să luăm micul dejun. Și-o să cumpărăm cîte ceva de mîncare pentru că am la spate o sobiță de camping și putem să ne pregătim singuri masa. Te pricepi la gătit, domnule Walker ?

— Nu prea cred.

— E frig bine afară. N-aș vrea să fiu în pielea unei maimuțe.

— S-ar părea că a căzut multă zăpadă pe-aici.

— Știu. Nu m-am gîndit la asta. Cum a nins de curînd dacă plugul n-a ajuns încă să curețe zăpada s-ar putea să rămînem blocați. Așa ceva se poate întîmpla la munte. Ca expediția aceea, Donner. Mi se pare că pe-aici a fost, pe-undeva în vest, în Sierra, i-a surprins iarna și-au fost nevoiți să se mănînce unii pe alții ca să supraviețuiască, sau mă rog, ca unii din ei să supraviețuiască. Întrebarea e, dacă ne înzăpezim, care-l mănîncă pe care ?

— Tu mă mănînci pe mine, răspunse Walker.

— Eh, iar începi să fii politicos și englez ; de ce ?

Hai să fim raționali. Care e cel mai folositor dintre noi doi ?

— Ești mai tînără decît mine, și ești frumoasă.

— Dar tu ai publicat multe cărți și-ai să mai publici și altele dacă supraviețuiești. Nu, tu mă mănînci pe mine.

— Ba tu pe mine.

— Uite ce, mai bine să pun radioul și să vedem care sînt previziunile meteorologice pentru regiunea asta, nu ești de părere ?

— Ba sînt, spuse Walker.

Julie întoarse butonul și auzi un crainic de la un post de radio local anunțînd un program matinal de colinde pentru cei ce vor muri pe șosele înaintea Crăciunului.

— Sfinte Dumnezeule, făcu Julie și, apăsînd din nou pe buton, dădu peste un cîntec popular din vest în care un *cowboy* nostalgic cînta despre cățelul lui. Un al treilea post transmitea o reclamă pentru nutreț de cai.

— Nutreț de cai să mănînci tu, făcu Julie închizînd radioul. Nu uita, tu mă mănînci pe mine. Ai sforăit în somn.

— Trebuie să fi fost obosit, explică Walker.

— Era cît pe-aci să te-neci, ți-aduci aminte ? Ți-am cîntat cîntece de leagăn în timp ce dormeai.

— S-auzim unul pe trezie, spuse Walker.

— *Okay*, răspunse Julie și cîntă :

„Dormi copilaș, dormi, nu plînge !
Mămica s-a născut pentru a muri.
Toate necazurile mele, Doamne, curînd vor pieri"

— Îl știi ? întrebă Julie.

— Da, răspunse Walker și cîntă mai departe :

„Dacă viața pe bani s-ar cumpăra,
Doar cei bogați în viață ar fi.
Iar cei săraci cu toții ar muri.
Toate necazurile, Doamne, curînd vor pieri."

— *Okay*, acum amîndoi o dată, spuse Julie, tare și clar :

„Doar din trei file am făcut o carte ;
Pe fiecare filă scrie „Libertate".
Necazurile mele, Doamne, vor pieri curînd, toate."

— Bravo, spuse Julie. În Anglia ce faceți în mașină ? În afară de dragoste ? Noi, p-aici, avem o întreagă știință a mersului cu mașina.

— Stăm și ne uităm pe fereastră.

— Cei care stau la perete, aminti Julie. Noi cîntăm întotdeauna. Știi vreun cîntec englezesc ? Cîntecele noastre populare nu provin inițial din ale voastre ?

— Cunoști cîntecul *„Ilkley Moor Baht'At'* ?

— Nu, răspunse Julie, chicotind.

— Bine, am să ți-l cînt.

I-l cîntă și după aceea îi cîntă „Oh, Sir Jasper" și „Trei bătrîne doamne încuiate într-un closet". Walker se simțea deosebit de bine.

La un bufet de la marginea drumului se opriră să ia micul dejun. Omul care mătura intrarea purta o pălărie *stetson* și spuse privindu-i bănuitor :

— Salut, străinilor, bun venit.

— Bună, făcu Julie. Trebuie să răspunzi „bună" îi spuse ea lui Walker, sîntem în vest aici, omule.

Se așezară la bar și se uitară primprejur la anunțurile de pe pereți cu „Nu dormiți în local" și o reclamă pentru foarfeci de unghii. Julie luă lista și întrebă :

— Ai de gînd să iei micul dejun special ? Sub ce formă îți plac ouăle ?

— Nu-mi amintesc.

— Oh, trebuie să fii înfipt cu bucătarii ăștia de „minuturi". Sînt foarte urîcioși. Cere două ouă care te privesc, adică ochiuri.

— Două ouă care te privesc, comandă Walker.

— Nu doriți micul dejun special ? întrebă chelnerița.

— Două ouă care te privesc, repetă Walker.

— Așa, ai vorbit tăios, acum te respectă, constată Julie, punîndu-și ochelarii de soare. Nu suport să mă uit la ochiuri cu ochiul liber.

— Zău, nu încape nici o îndoială că mă simt într-adevăr în străinătate prin locurile astea.

— Smîntînă la ouă ? întrebă chelnerița.

— Sigur, trîntește-o peste ele, făcu Walker.

— Măi băiete, măi băiete, exclamă Julie, în curînd o să candidezi la postul de președinte. Cînd se întoarseră

la mașină, spuse, încrucișîndu-și brațele peste piept : Oh, frigul ăsta e plăcut ; curînd o s-ajungem la piscurile înalte. Peste puțin o să sosim la Cumpăna Apelor. O dată ce ai trecut de acest punct, ești cu adevărat în vest.

Cam o oră mai tîrziu, văzură indicatoarele Cumpenei ; Julie opri mașina și Walker coborî și-și făcu nevoile pe creastă, sperînd să umfle deodată și apele Atlanticului și ale Pacificului. Își continuară drumul peste platou pînă la al doilea lanț de creste. La o cotitură bruscă, mașina derapă de-a curmezișul drumului apoi se răsuci din nou cu botul înainte, chiar la marginea unei prăpastii adînci.

— Aoleu ! făcu Julie, te-ai speriat ?

— Nu, răspunse Walker.

— Bravo, spuse Julie, eu da.

În jurul lor, piscurile se regrupau iarăși și iarăși pe măsură ce-și continuau drumul. Trecură prin orașe de mineri cu exploatări lăsate în paragină, la marginea șoselei, și peste un ținut înalt de pășuni pentru vite. De jur împrejur se înălțau munții.

— O să ne oprim în primul loc potrivit și-am să pregătesc ceva de mîncare, spuse Julie pe la amiază, cînd soarele lumina din plin trecătorile.

Găsiră un loc de picnic, adînc îngropat în zăpadă ; Walker desfăcu una din măsuțele de picnic și scoase sobița de camping din portbagajul Volkswagenului. În haina ei de caşmir și cu pălăria de paie, Julie deschise conservele și desfăcu pachetele.

— Am să prepar niște supă și crenvurști cu fasole, îți convine ?

— Da, răspunse Walker. Se așezară pe scara mașinii ca să mănînce, privind cum zăpada proaspătă se scutura din pini.

— Zărești vreun urs prin preajmă ? întrebă Julie.

— Sînt urși pe-aici ? se miră Walker.

— Sigur, explică Julie, ies din rezervații și trăiesc un răstimp în sălbăticie.

— Mi se pare că ducem o viață plină de riscuri, remarcă Walker.

— Da, întări Julie, mai ales dacă mă ocup eu de gătit. Acum avem doar cîteva brioșe Hortess. Am să

fierb și niște cafea. Trebuie s-o fac în aceeași oală în care-am încălzit fasolea.

— Bine, zise Walker.

— Cum a fost ? întrebă Julie după aceea. Sînt o bucătăreasă bună ?

— Excelentă, răspunse Walker.

— Îmi place să gătesc pentru tine.

— Totuși, cafeaua avea un ușor gust de fasole.

— Se numește cafole, glumi Julie, e o specialitate a casei. *Okay,* hai să strîngem și s-o pornim din nou. Vreau s-ajungem la Salt Lake City mîine la o oră oarecare.

Munții Stîncoși îi însoțeau necontenit în timp ce înaintau mereu mai departe, în cursul după-amiezii. Soarele începu să coboare din nou, trimițîndu-și din plin razele în parbrizul mașinii. Apoi, în fața lor, brusc, se așternu iarăși șesul.

— Acesta a fost visul pionierilor, spuse Julie. Gîndește-te la mormonii aceia care ieșind din trecători au dat peste această cîmpie. Știi ce-au spus ? „Ăsta e locul !". Descoperiseră Valea fericirii, tărîmul pe care Dumnezeu li-l hărăzise. De fapt, arată exact ca oricare altă cîmpie, dar cred că munții aceia o fac să pară deosebită.

— Dificultățile sînt înainte, spuse Walker. Totuși, e frumos. Dar în legătură cu America mă impresionează felul în care toți au văzut-o ca pe un peisaj creat de mîna lui Dumnezeu. Fiecare călătorie era un mit.

— Cred că mai avem încă ceva din acest simțămînt, spuse Julie. Ăsta e motivul pentru care socotim atît de grozave călătoriile în Europa. Domnule Walker, cască bine ochii după vreo cabană la marginea șoselei, una ieftină. Cred că aproximativ cam asta e capacitatea mea de a conduce într-o zi. Trebuie să hotărîm. O să împărțim o singură căsuță ?

Walker răspunse :

— Așa mi-ar plăcea.

— Bine, atunci trebuie să ne înscriem ca soț și soție. Cunoști legea Mann ? Este o ilegalitate să transporți o fată peste hotarul statului, în scopuri imorale. De aceea o mulțime de inși fac asta doar așa, pentru a-și crea senzații în plus.

După un timp, descoperiră la marginea drumului, între pini, cîteva căsuțe de lemn vopsite în alb, bătute de vînturi. Mai erau doar două mașini acolo și un anunț vestea, dătător de speranțe : „Camere libere".

— Am să bag mașina aici, spuse Julie, urcînd cu mașina în derapaj pe panta înzăpezită. Ascultă, nu cumva ai la tine o verighetă, nu ?

— Nu, n-am.

— Nu ți-a trecut niciodată prin minte c-ai să ai norocul ăsta, hîm ? Cum se face că nu porți verighetă ?

— În Anglia nu se obișnuiește.

— Nici femeile ?

— Oh, ba da, femeile poartă.

— Aveți o lege pentru femei și alta pentru bărbați. *Okay*, asta e, o să trebuiască să-mi pun mănușile. Poate c-ar trebui să-mi leg o bucățică de sfoară în jurul degetului să apară o ridicătură sub mănușă. Cel puțin bine c-avem bagaje.

— Cum facem cu cărțile de vizită ? întrebă Walker pe cînd se opriră în fața primei căsuțe pe care scria „Birou".

— O să trebuiască să scoatem valizele din mașină cînd nu se uită omul. Acum, du-te înăuntru și află care e tariful. Apoi vino și spune-mi și mie.

— N-ar fi mai indicat să te duci tu ? întrebă Walker. Știi mai bine cum stau lucrurile.

— La naiba, răspunse Julie. Eu conduc mașina, eu gătesc, tu interesează-te de prețuri, domnule Walker.

Walker intră și sună la soneria de pe birou. Un bătrînel în haine de doc ieși dintr-o cameră din fund și spuse :

— Salut, străine.

— Bună, răspunse Walker și întrebă dacă au o cameră cu două paturi pentru o noapte.

— Cred că da, spuse bătrînelul. Numărul șase.

— Cît costă ?

— Patru dolari, perechea, răspunse omul.

— Mulțumesc, zise Walker. Se duse afară la Julie și-i comunică.

— *Okay*, acum cere s-o vezi, spuse Julie.

Walker se duse din nou înăuntru și ceru să i se arate căsuța. Bătrînelul luă o cheie din cui și-l conduse afară, prin zăpadă.

— N-avem sufragerie aici dar sînt mașini de gătit în căsuțe. Există un magazin cam la o milă mai încolo, pe șosea. Automat de coca-cola, colo-șa, în birou. Oaspeții trebe să iasă la zece pentru curățenia de dimineață.

Omul descuie ușa căsuței ; avea un pat dublu cu tăblii din lemn de arțar, o mașină de gătit veche, într-un colț, și o micuță cameră de baie și toaletă în spate.

— Da, e în ordine, constată Walker și se întoarseră în birou unde semnă în registru, scriind : Domnul și doamna Caliban, Tempest, N. Y.

— În ordine, domnule Caliban, zise bătrînelul, puteți trage mașina chiar acolo în față.

Walker se întoarse la mașină.

— Somn ușor, doamnă Caliban, spuse bătrînelul, de pe scară.

Julie trase mașina și se îndreptă spre căsuță.

— Ce-i cu povestea asta cu Caliban ? întrebă Julie.

— Așa ne cheamă, explică Walker. Scoaseră bagajele și le duseră înăuntru.

— Avem duș ? se interesă Julie.

— Nu știu, răspunse Walker.

— Nu te-ai uitat ? Întotdeauna să verifici dacă există duș. Da, este. E jegos și spart, dar, generalizînd, se poate folosi cuvîntul „duș".

Walker se apropie de Julie, îi ridică fața și-o sărută.

— Bună, îl salută Julie.

— Bună, răspunse Walker.

— Eh, nu e chiar apartamentul lunii de miere de la Waldorf-Astoria, dar cel puțin patul are arcuri bune, spuse Julie. Cred că va face cinste ocaziei.

— Bravo, spuse Walker, sărutînd-o din nou.

— E cam frig, totuși.

— O să ne încălzim unul pe altul.

— Știu asta, puișor.

Walker se așeză pe pat și o chemă :

— Vino și stai jos.

— Nu așa de repede, supraomule, întîi să pregătesc ceva de mîncare. Apoi o să probăm arcurile.

Scoase cîteva conserve și le deschise.

— Oh, și am o mică întrebare pe care trebuie să ți-o pun, urmă ea. Această mică întrebare este despre situația ta matrimonială. Cred că te-ai întrebat de ce te-am lăsat baltă în ultima seară pe vapor. Ei bine, prietenul tău Millingham mi-a spus că ești însurat. Deci, cum stau lucrurile ? Să auzim toată povestea, domnule Walker, puișor.

— Păi, e adevărat, bineînțeles.

— Da, asta am priceput. Așadar, ce ai să-mi oferi ?

— Încerc să divorțez de ea.

— Ce înseamnă cuvîntul „încerc", în cazul de față ?

— Ea nu vrea să divorțeze.

— De ce nu ? Ești atît de atrăgător încît mi-aș fi închipuit că orice fată ar dori să divorțeze de tine.

— Cred că ține la mine și socotește că mă port prostește. Soția mea e genul clasic de englezoaică. Consideră că o căsătorie e pentru totdeauna.

— Avem iarăși fasole, anunță Julie. Oh, și tu nu ești de aceeași părere ?

— Păi, cinstit să fiu, nu știu. În general, englezii fac haz de necaz. Englezii s-au simțit întotdeauna legați de căsniciile lor, fiindcă nu consideră căsătoria o instituție menită să asigure realizarea fericirii. Dacă nu furnizează plăcere reală, cel puțin oferă siguranță și garanție.

— Vrei să spui că soțiile engleze nu sînt bune la pat ?

— Aș zice că nu depun chiar atîta efort în acest domeniu al existenței. Americanii trăiesc cu mult mai mult prin relațiile sexuale, pretind mai mult de la acest gen de relații.

— Și tu nu ?

— Ah, eu, făcu Walker. Asta-i altă poveste. Vino-n-coa și-am să-ți arăt.

— Mai întîi mănîncă-ți fasolea, îl îndemnă Julie.

După ce mîncară, Julie intră în baie și făcu un duș. Walker stătea întins pe pat ascultînd apa curgînd șiroaie. Somnul, de care se lipsise cu o noapte înainte, se lupta cu dorința lui de a o îmbrățișa pe Julie. „Nu trebuie să adormi," își spuse, „nu trebuie să adormi ; acesta e cel mai grozav lucru care ți s-a întîmplat vreodată." Și cu

cît se gîndea mai mult, cu atît îi părea că așa este. Afecțiunea și dragostea pe care i le nutrea aveau rădăcini mai adînci decît oricare alt sentiment de care-și putea aminti. Calmul ei, și stilul, și puritatea liniilor, însăși structura trupului și sufletului ei, îi plăceau mai mult decît la orice altă femeie pe care o cunoscuse. Chiar în timp ce făcea duș. îi simțea lipsa. Se duse, ciocăni în ușa din placaj și întrebă :

— Pot să intru ?

— *Okay*, puișor, răspunse Julie.

Walker admiră puritatea goliciunii ei sub apa șiroindă, fiecare linie frumoasă, bine conturată, mîndră de a întregi armonia acestui trup, și inima începu să-i bată nebunește. Julie răsuci dușul și-l stropi cu apă din creștet pînă-n tălpi.

— Oh, Doamne ! făcu Walker, respirînd anevoie.

— O să trebuiască să te dezbraci acum, nu-i așa, puișor ?

Walker lăsă hainele ude să-i alunece pe pardoseală și rămase acolo gol, nesigur, stînjenit.

— O, bietul de tine, spuse Julie, n-a fost frumos din partea mea. Îmi pare rău.

— Eh ? întrebă Julie Snowflake, ceva mai tîrziu.

— Eh ! răspunse Walker.

— Și cum a fost ? întrebă Julie.

— Îți admir energia, răspunse Walker, dar n-am știut că pardoseala băilor e atît de incomodă.

— Da, este ; hai să ne ducem dincolo. Am un pachet de țigări pe undeva. Julie găsi țigările, puse două în gură și le aprinse o dată, întinzîndu-i una lui Walker. Apoi adăugă : Te superi dacă-ți fac oarecare critică în domeniul „Echilibrului și Coordonării mișcărilor" ?

— Cred că nu, răspunse Walker. Dar sînt destul de sensibil.

— Atîta doar că nu ești încă o persoană complet relaxată, și eu mă simt răspunzătoare, știi ?

— Nu mă pricep să mă relaxez.

— Nu.

— Crezi c-aș putea reuși mai bine ?

— Cred că s-ar putea mai bine.

— O, gemu Walker.

— Ah, nu mă plîng. Dumnezeule, sîntem amîndoi într-adevăr dărîmaţi. Dar soţia ta ce părere are ?

— Nu s-a arătat niciodată nemulţumită.

— Ei, după cum ştii, eu sînt o mare adeptă a criticii, şi a standardurilor. Ca de exemplu cravatele acelea pe care le porţi. Nu se mai poartă cravate late. De ce nu-ţi cumperi nişte cravate americane ?

— Credeam că ale mele sînt corecte.

— Ai putea să arăţi mult mai îngrijit, ai un aspect neglijent. Presupun că e stilul englezesc, nu ?

— Îmi place să cred că adaug o notă de neglijenţă proprie, spuse Walker.

— Cînd o s-ajungem la San Francisco. am să te duc la un magazin pentru bărbaţi şi-am să-ţi cumpăr nişte haine ca lumea, *okay ?*

— Da, bine, făcu Walker.

Ceva mai tîrziu, pe cînd stăteau întinşi în pat, privind prin perdelele de muselină la lună, sus, deasupra crestelor, Walker întrebă :

— Îţi aduci aminte de doctorul Jochum, de pe vapor ?

— Da, mi-aduc. Îl vezi des ? Aveam de gînd să-l chem la telefon dac-aş fi stat mai mult în Party.

— Pleacă, şi-a dat demisia.

— De ce ? Credeam că-i place aici.

— Din cauza mea.

— A ta ? se miră Julie.

— Mi-ai povestit că a fost şi la Hillesley. De acolo de ce-a plecat ?

— Cred că datorită faptului că nu i-au dat posibilitatea să predea ce voia el. În principal au fost cursurile. Şi, bineînţeles, nu i-au dat definitivarea pe post. A fost cam ca în *Pnin*, ai citit romanul ăsta ? E splendid.

— Nu, dar vreau să-l citesc, răspunse Walker.

— A apărut şi în ediţie ieftină. Dar ce s-a întîmplat la Benedict Arnold ? Ce amestec ai avut în treaba asta ?

— Ei, ştii că îl simpatizam şi îl simpatizez pe doctorul Jochum. Dar a intervenit conferinţa despre care ai citit. Jochum s-a amestecat într-o acţiune de protest,

nu contra mea propriu-zis, ci împotriva faptului că universitatea m-a sprijinit, și de aceea a intrat în conflict cu rectorul.

— E un om minunat, spuse Julie. Are o grămadă de idei ciudate, e atît de deziluzionat, dar dacă ceea ce i s-a întîmplat lui în viață mi s-ar fi întîmplat mie și eu aș fi avut probabil astfel de idei.

— Știu, și eu sînt la fel. Toată povestea asta mă deprimă îngrozitor.

— Dar ai fost nevoit să faci ce-ai făcut, nu-i așa, puișor ?

— Cred că da. Adevărul e că n-ar fi trebuit să mă situez în postură de erou. Am vrut să merg o dată cu roata istoriei. Și-ar fi trebuit să las istoria în pace, să mă las păgubaș. Asta-i adevărul. Sînt devotat oamenilor. Miturile istoriei, aceste crezuri noi, sînt toate mituri ale deposedării. Să iei ceva de la cineva și să dai altcuiva. Dar eu sînt pentru oameni, oamenii să-și păstreze ceea ce s-au luptat să obțină. Nu sînt de părere că putem renunța la ceea ce există pentru ceea ce ar fi posibil să existe. Asta-i ideea mea de liberalism ; bunăvoință față de ceea ce este, față de cei care există acum.

— Nu cred că ai dreptate, puișor, spuse Julie. Nu este oare un adevăr de necontestat al omenirii că, orice-am face, întotdeauna trebuie să existe și un aspect dureros ? Pentru că tu ești în partea aceea a patului, și eu sînt în astălaltă. Noi toți acaparăm spațiu, iar prin spațiul pe care-l ocupăm, trebuie întotdeauna să deposedăm pe un altul. Tu nu vrei să ocupi spațiu de loc. Răspunsul tău la problema parcării ar fi că o mașină, în clipa cînd se oprește, trebuie să dispară. Dar, vezi, așa ceva nu se-ntîmplă. Nu poți trăi fără a pricinui rău altuia.

— Dar dragostea ? întrebă Walker. Ceea ce trăim noi acum ?

— Crezi că în dragoste nu există durere ? Ai impresia că situația noastră e pură ? Eu sînt aici, soția ta, nu. Aș zice că deposedarea s-a petrecut aici, chiar acum. Nu există căsuțe izolate în munți. Firele ne trag înapoi. Nu oprești Europa de a mai exista în momentul cînd tra-

versezi oceanul. O încăpere plină de lume nu-și încetează existența în clipa în care o părăsești tu.

— Plecarea înlătură cel puțin complicațiile provocate de prezența ta. Oamenii sînt dați repede uitării.

— Acesta e motivul pentru care am plecat așa de grăbiți aseară din Party ? Măi, măi, domnule Walker, ești un om ciudat. Ai vrea să fii o umbră. Și nu poți.

— Nu pot ? se miră Walker, privind în sus spre tavan.

— Și nici eu nu sînt o umbră, spuse Julie. Sînt aici, și să nu uiți asta.

— Nu pot să uit, răspunse Walker. Nu pot cîtuși de puțin.

— Atunci, cunoaște-mă ; fă un efort în direcția mea. Dă-mi gîndurile tale.

— Dar asta și vreau, spuse Walker. Asta e ceea ce intenționez.

— O, nu. Habar n-ai ce simți. Habar n-ai ce simți pentru soția ta. Îl ai pe Jochum atîrnat de gît. Dacă te-aș lăsa, ai umple camera asta cu oameni. Dar n-am să te las, spuse Julie, nu, n-am să te las.

A doua zi își continuară drumul spre Salt Lake City, unde străzile principale sînt late cît să întoarcă în ele o căruță cu cai ; își petrecură noaptea într-un hotel din centrul orașului și a doua zi dimineață vizitară Tabernacolul și alte curiozități din trecutul mormonilor. Apoi plecară mai departe, trecînd pe lîngă lac, străbătură șesurile de sare și apoi deșertul Nevada, pînă la Reno, unde se opriră la un motel din afara orașului. Vizitară locurile de atracție pentru turiști și cazinourile. În ziua următoare, urcară, pătrunzînd în munții Sierra, trecură pe lîngă lacul Tahoe cu apele sale de un albastru închis, și după masă tîrziu ajunseră la oceanul Pacific, la nord de San Francisco. Valurile oceanului se spărgeau de plajă, iar Walker privi din vest spre est. Era cel mai îndepărtat punct pe care-l atinsese ; a merge înainte însemna, de fapt, a merge înapoi. Apele oceanului erau cenușii și frămîntate ; Walker se frămînta împreună cu ele. Își petrecură noaptea în niște căsuțe de pe coastă, iar a doua zi se îndreptară spre sud, prin Muir Woods,

unde copacii preistorici sequoia, cu lemn roșu, se înălțau pînă sus la cer, și trecură apoi peste podul Golden Gate în San Francisco.

Julie avea niște prietene care studiau la universitatea Berkeley. Așa că după ce parcară mașina în centru și Julie îi cumpără de la un magazin bărbătesc, de lîngă Union Square, două cravate, două cămăși de purtat pe dinafară, din doc, și o haină din madras, porniră mai departe cu mașina, peste complicate treceri de nivel suspendate, și traversară lungul Bay Bridge, pe lîngă Treasure Island, pînă în incinta universității Berkeley. Prietenele Juliei plecaseră, dar lăsaseră cheile apartamentului ; Walker puse în funcțiune instalația de încălzire și cără gunoiul afară, în timp ce Julie puse la punct căminul lor temporar.

— E un loc grozav, remarcă ea. Cred că e orașul unde există cea mai mare libertate din tot cuprinsul Statelor Unite.

Campanila universității California, de pe deal, bătea orele în tonuri mai joase decît cea de la Benedict Arnold. Făcură cumpărături la magazinele cu autoservire, refăcînd stocul de provizii consumate la mesele de picnic din munți și de prin lungile întinderi de deșert, care-l înspăimîntaseră pe Walker cu singurătatea și pustietatea lor. Dar aici se aflau din nou oameni, și seara se întoarseră cu mașina înapoi la San Francisco, să mănînce la un restaurant chinezesc și să asculte muzică de jazz.

— Ar trebui să trăim aici, spuse Julie. Nu e grozav ?

Dar Walker, atras de oraș, se simțea și mai atras de neîntrerupta mișcare din ultimele zile ; a face pauză, chiar și numai două nopți, cum plănuiseră, însemna să încetinească ritmul. Orașul, răsfirat pe dealurile sale, încununa golful și, cînd ajunseră înapoi la Berkeley, se opriră și admirară panorama, cu luminile scînteind, cu apele golfului sclipind. Vapoarele brăzdau apele portului iar circulația pe poduri nu se întrerupea niciodată.

Întorși în apartament, în timp ce Julie aranja divanul, Walker își încercă haina din madras. Culorile ei, albastru, roșu și galben, îl transformau într-un arlechin. Oglinda îl înfățișa ca pe un străin.

— Cred că poate o să te salvăm pînă la urmă, îi spuse Julie cînd se învîrti ţanţoş în faţa ei.

Walker se gîndi la zilele petrecute prin deşert şi la priveliştea Pacificului şi la mulţimile de oameni din San Francisco în preajma Crăciunului, unde Moşi Crăciuni sunau clopoţei pe străzi, şi-şi dădu seama că se întîmplă ceva. Julie se dezbrăcă, făcu un duş, se băgă în pat şi parcurse din nou scrisorile pe care le ridicase de la post-restant în San Francisco. Dar pentru Walker comunicaţiile cu ce lăsase în urmă, încetaseră. Scrisorile lui se îngrămădeau în Party, unde nu lăsase nici un fel de indicaţii. Felicitări de Crăciun soseau probabil cu duiumul, dar el nu le va vedea ; poate că nu le va vedea niciodată, pentru că acum nu putea crede c-o să se mai întoarcă vreodată în Party. Misiunea lui acolo luase sfîrşit. Era adeptul singurătăţii şi al iubirii. Depăşise politica şi lucrătura fracţiunilor, ajunsese la oraşul ideal, cu o populaţie în număr de doi, cu o reşedinţă mobilă. Julie ridică privirea — purta ochelari la citit — şi-l scrută prin lentile.

— Aş vrea să fie al nostru apartamentul ăsta, zise. De ce să nu trăim în felul acesta ? Cred c-am putea.

— Poate c-am putea, spuse Walker.

— Oricum, am putea rămîne aici pentru restul vacanţei. Puştoaicele se întorc abia peste zece zile. Sau am putea continua drumul, să vedem Los Angeles şi să coborîm în Mexic. Ce preferi ?

— Ce preferi tu ?

— Oh, eu nu-s pretenţioasă. Am ajuns sau n-am ajuns încă ?

Walker se gîndi o clipă, apoi răspunse :

— Nu, cred că ar trebui să mai parcurgem încă o bucată.

A doua zi încărcară bagajele în maşină şi porniră pe drumul de coastă, în jos spre Carmel. Vizitaseră clădirea fostei vame spaniole din Monterey şi acum, aici, vechea biserică misionară. Îşi reţinuseră o cameră la un hotel aproape de ocean şi, după ce mîncară în sufrageria hotelului, ieşiră să se plimbe spre faleză prin întuneric. Traversară terenul de golf care se întindea pe culmea falezei şi, pe cînd treceau, aspersoarele începură să

funcţioneze, împroşcînd apa în întuneric. Pulberea fină se împrăştia în aer şi se văzură nevoiţi să-şi dibuie drumul cu grijă prin trîmbele înalte de apă.

— Parc-am umbla pe un cîmp minat, spuse Julie.

Apa răpăia pe crengile copacilor suflaţi de vînt. Apoi, din nou, dădură ochii de oceanul, care se spărgea la picioarele lor. Se vedeau lumini departe, în golf.

— Ştii ce e? întrebă Julie.

— Ce anume? întrebă Walker.

— Ziua de azi, răspunse Julie. E ajunul Crăciunului. Cum îl sărbătoriţi cînd nu sînteţi acasă? Poate c-ar trebui să ne facem un pom în maşină.

— Am putea împodobi unul din pinii aceştia, zise Walker.

— Da, răspunse Julie. Am să-mi atîrn brăţara de el. E o simplă brăţară cumpărată la „Woolworth". Toate fetele la Hillesley au brăţări „Woolworth". Este un protest împotriva etalării în public a bogăţiilor.

După ce Julie îşi atîrnă brăţara în pom, merseră mai departe, de-a lungul falezei. Pulberea de apă ceţoasă de pe terenul de golf îi împroşca în continuare şi o dată, Walker se apropie prea tare de una dintre ţîşnitori şi intră la apă, aşa cum intrase mereu de cînd se afla în America.

— Ascultă, făcu Julie. Mi s-a părut că aud o focă lătrînd.

Jos, sub faleză, se auzeau într-adevăr zgomote.

— Ştii, continuă Julie, cînd se întorseseră la hotel şi Walker îşi schimbase hainele, cred că acesta e unul dintre cele mai frumoase ajunuri de Crăciun pe care le-am petrecut vreodată. Ar trebui să ne-ntoarcem la anu să vedem dacă brăţara mai e tot acolo.

În dimineaţa zilei de Crăciun, porniră devreme, îndreptîndu-se spre sud. Coasta îşi pierdu faleza şi crestele şi se transformă într-un şes plat cu plăji nisipoase. Înainte de a ajunge la Los Angeles, pătrunseră în regiunea petroliferă unde se înălţau sonde şi aerul era încărcat de fum înecăcios. Ocoliră cea mai mare parte a oraşului Los Angeles.

— E cel mai nesuferit oraş din lume, spuse Julie.

Le trebui aproape o oră ca să-l străbată în viteză și să ajungă în cealaltă parte. Se opriră o dată ca să cumpere cadouri de Crăciun ; Julie ceru un magnetofon de buzunar, Walker luă niște tobe bongo. După masă, descoperiră în sudul orașului un motel situat pe coastă și, înainte de a lua cina de Crăciun într-o sufragerie împodobită, făcură prima lor baie în ocean. În ziua următoare, porniră din nou devreme și se îndreptară spre graniță. Pînă la ora unsprezece trecuseră prin San Diego, traversînd podul plutitor și ajunseseră la punctul de control. Walker își făcea griji în legătură cu viza sa, dar funcționarii americani de la serviciul de imigrație se declarară de acord să-l primească înapoi la întoarcere. De cealaltă parte a graniței, îi asaltară vînzători ambulanți care țineau la vedere servicii de ceai, vaci din lut ars, pături colorate.

— Cumpărați un cadou pentru vecinii dumneavoastră, *„señores*, strigau ei pe geamul mașinii.

Julie se opri ca să contracteze o asigurare de o zi pentru mașină la biroul situat imediat după punctul de control mexican, apoi merseră mai departe spre Tijuana. Măgărușii vărgați, cu siguranță vopsiți, stăteau pe străzi făcînd reclamă prăvăliilor cu amintiri. Aceste dughene se înșirau în tot lungul străzilor principale, iar vînzătorii mexicani stăteau în prag strigînd spre mașină. Cînd se opriră, îi înconjurară o mulțime de băieței. Aveau fețe oacheșe și expresii fixe și-l făceau pe Walker să se simtă nervos. Mexicul crea o stare de totală nesiguranță. Străzile erau prost marcate iar pe bordura trotuarelor ședeau oameni înfășurați în șaluri. Intrară într-una din prăvălii, garnisită cu pături, olărie și broderii. Julie alese o pătură și Walker întrebă prețul. Răspunsul dat de vînzător era de-a dreptul absurd.

— E prea mult, protestă Julie.

— Oferă și mătăluță ceva, spuse omul. Ești fată frumoasă, ți-o las mai ieftin.

— Nu, fixează dumneata un preț, zise Julie. Omul reduse prețul la jumătate. Pot s-o cumpăr mai ieftin ceva mai încolo, spuse Julie.

— Abia v-ați dat jos din mașină, zise omul, asta-i prima prăvălie în care intrați.

— Da, dar știu că pot s-o iau mai ieftin, răspunse Julie.

— *Okay*, făcu omul și scăzu prețul cu încă jumătate. Walker plăti și ieșiră cu pătura.

— A fost distractiv, zise Julie.

— Detest genul ăsta de tocmeală.

— Asta din cauză că ți-e teamă să pierzi, explică Julie. Se opriră în fața altei prăvălii care avea un aviz anunțînd : „Puteți cumpăra o bucată de vacă la prețuri moderate". Un băiat ieși și le oferi o altă pătură ; le ceru mai puțin decît plătise Walker.

— Vezi, făcu el.

— Ce-mi pasă ? zise Julie. Mi-a făcut plăcere să cumpăr pătura.

— Hello, scumpo, i se adresară doi tineri mexicani, oprindu-se și privind-o pe Julie cu o plăcere vădită. Bun venit în Mexic.

— Mulțumesc.

Cei doi rîseră și-o măsurară de sus pînă jos, admirînd-o în șortul ei bermuda și sveterul cochet.

— Vrei să te plimbi cu noi ? o invită unul din ei.

— Nu, am cu cine să mă plimb, răspunse Julie.

— Oh, bărbatul ăsta ? părăsește-l, spuse tînărul.

— Îl iubesc, răspunse Julie.

— Oh, *okay*, fă atunci dragoste cu el. La revedere, scumpo.

— La revedere, *gracias*, spuse Julie.

Walker dădu cu piciorul într-un ghemotoc de iarbă de pe trotuar și zise :

— Hai să plecăm de-aici !

— De ce ? se miră Julie.

— Nu-mi place. Totul în orașul ăsta păcătos îmi dă o stare de neliniște. Felul în care se holbează cu toții ; și oamenii ăștia care vor să-ți vîndă mereu cîte ceva.

— Sînt oameni de treabă, deschiși.

— Sînt într-adevăr deschiși, spuse Walker. Vor banii mei și trupul tău. Au pus totul foarte bine la cale.

O firmă deasupra unui birou anunța : „Căsătorie și divorț".

— Scurt și cuprinzător, observă Walker.

— Oh, nu mai bodogăni atîta.

— Iartă-mă.

— Nu, eu îmi cer scuze pentru ce-am spus, dar haide, puișor, ia partea bună a lucrurilor.

Un băiețaș mexican ședea în pragul unei uși ; Julie se opri și-l fotografie.

— Un bănuț, un bănuț, cerși băiatul.

— Dă-i un ban, ceru Julie.

— În regulă, răspunse Walker resemnat, întinzînd moneda.

— Haide să găsim un loc unde să mîncăm, propuse Julie.

Singurul loc pe care-l găsiră imediat fu o cafenea goală și murdară cu o firmă pe care scria „Bun venit *turistos*". Singurul fel de mîncare mexican pe care Julie îl știa era *chile con carne* și comandară două porții. Era picant și acrișor.

— Hai să pornim mai departe pe una din șosele, propuse Julie. Poate că în afara orașului nu e așa de turistic.

Se întoarseră la mașină și se urcară. Își croiră drum prin oraș și continuară pe o șosea proastă care ducea afară, pe lîngă un mare stadion. Pămîntul era cultivat sărăcăcios, drumul greu și cu făgașuri. Walker ședea alături de Julie, dezamăgit. În cele din urmă, Julie opri mașina.

— Am impresia că te-ai hotărît de-a binelea să nu-ți placă aici, nu-i așa ? întrebă ea.

— Îmi pare rău, dar n-am încotro. Mă face să mă simt abătut și nervos și în nesiguranță. Mi se pare pur și simplu un loc ostil. Nu mă atrage în nici un fel.

— Ți-ai dorit să vii aici.

— Știu, și-acum vreau să plec. Am greșit, am ajuns prea departe.

— *Okay*, am să fac cale întoarsă. Porni mașina și-o întoarse pe drumul prost, brăzdat de șanțuri.

— Știi, zise ea, conducînd înapoi spre Tijuana. Mexicul e o țară de basm pentru o mulțime de americani. Vin aici în căutarea adevărului, înțelegi. Dar poate că adevăratul Mexic e mult mai încolo. Partea asta pare cam tristă. Hei, auzi ceva ?

— Ce ?

— Mi s-a părut c-am auzit un fel de zăngănit în mașină. Asta chiar c-ar pune capacul, o pană la motor.

Ajunseră din nou la Tijuana ; și acolo, în mijlocul unei intersecții pe strada principală, mașina se opri.

— Nu mai intră în viteză, spuse Julie. Bănuiesc că s-a întîmplat ceva la transmisie.

— Oh, Doamne, nu ! gemu Walker.

Un polițist începu să facă semne spre mașină.

— Haide, spuse Julie, trebuie să împingem. Oh, măi băiete, tocmai mi-am amintit ceva. Un prieten de-al meu a avut o pană de cauciuc aici și l-au băgat la închisoare două săptămîni pentru un motiv oarecare.

Se dădură jos ; Walker împingea mașina din spate iar Julie împingea de cadrul ușii din față, ținînd și volanul. O grămadă de oameni mergeau pe lîngă ei, la marginea trotuarului, și fluierau la vederea șortului și picioarelor goale ale Juliei.

— Nu da importanță, împinge ! strigă Julie.

Mulțimea rîse și bătu din palme.

— Garaj, garaj îi întrebă Julie, *Service* ?

Mulțimea rîse iarăși ; unii făcură semn înainte. În timp ce se desfășura această scenă, Walker, descurajat, trudea mai departe la spate, împingînd din răsputeri. Continuară așa pînă la următoarea intersecție, însoțiți de mulțime, pînă ce văzură un garaj la un colț. Julie îndreptă mașina într-acolo și se opriră. Walker se așeză pe bara din spate și încercă să-și recapete suflul. Muștele aterizau pe fața lui asudată. Mexicanul de la stația de benzină veni în sfîrșit la ei.

— Pană de motor, spuse Julie.

Omul părea că nu știe englezește ; se duse înăuntru și se întoarse cu un alt mexican plin de ulei și cu o mustață stufoasă.

— Cred că e transmisia, explică Julie.

— Nu pot repara, spuse omul.

— Oh, Doamne, exclamă Walker de pe bara lui, cuprins de disperare.

— Dar cum se poate repara ? Poate cineva în Tijuana s-o repare ?

— Nu, răspunse omul.

— Nu vrei să te uiți puțin ?

Omul aduse niște unelte și se uită sub mașină și la motor.

— Ajută-mă să vorbesc cu ei, domnule Walker, spuse Julie, venind în spate.

— Iartă-mă, zise Walker, ridicîndu-se și observînd cu groază că Julie avea ochii plini de lacrimi. Eram sleit.

— Puteți sta jos, îi pofti omul, făcîndu-le semn cu mîna spre garaj. Se afla acolo un Ford vechi în reparație, cu motorul demontat ; intrară și se așezară pe bancheta din spate.

— N-am mai avut niciodată o pană de motor, spuse Julie.

— Eu n-am avut niciodată mașină.

— Și tocmai aici, reluă Julie. De ce nu s-a putut întîmpla de cealaltă parte a graniței ? E doar la cîteva mile.

Mecanicul cu mustață se întoarse la ei după un timp și zise :

— Plătiți mulți bani, trimit băiat la San Diego pentru piesă. Singur mijloc de reparație.

— Foarte bine, încuviință Julie. Sînt de acord.

— Arătați banii, spuse omul. Julie scoase portofelul din geantă și-i arătă o hîrtie de o sută de dolari.

— *Okay*, trimit băiat, spuse omul.

— Cît o să dureze ? întrebă Walker.

— Oh, trei ore pentru piesă. Plătiți supliment, lucrez noaptea. Poate repar pînă la miezul nopții.

— Să facem așa ? întrebă Julie.

— Ar fi mai ieftin decît să luăm o cameră la hotel aici. Și nu cred că mi-ar place.

— *Okay*, încuviință Julie.

Stăteau în mașină și urmăreau cum viața din Tijuana se potolea treptat. Soarele asfinți și întunericul cuprinse strada. Mecanicul plecase.

— Ce zi ! spuse Walker. Julie nu răspunse nimic. Ești supărată ? o întrebă.

Julie, rezemată de spătarul banchetei, privind în sus la capota jupuită a Fordului, aprobă din cap.

— Pe mine ?

— Printre altele, da.

— De ce ?

— Ghicește. Nu cred că am prea mult chef să vorbesc despre asta.

— Înțeleg, făcu Walker.

Își lăsă și el capul pe spate. După un timp, își așeză mîna pe genunchiul ei. Julie o lăsă acolo. Palma sa rece nu găsi contact și, după un timp, și-o retrase.

— Îmi pare rău dacă te-am dezamăgit, zise.

— M-ai dezamăgit, domnule Walker, m-ai dezamăgit.

— Dar nu știu prea bine ce-am făcut.

— Oh, bine, dacă nu știi...

Walker se dădu jos din mașină și se duse pînă la Volkswagenul stricat. Găsi cîteva brioșe, sobița și un borcan de nesscafé. Puse sobița în funcțiune, într-un colț al garajului murdar, și pregăti două cești de cafea. Le duse în Ford.

— Are gust de ulei, spuse Julie.

— Se cheamă culei.

— De unde-ai luat apa ?

— E un robinet în colț.

— *Okay*, o să murim de febră tifoidă. Cui îi pasă ?

— Vrei să-ți pregătesc ceva de mîncare ? Avem o conservă de fasole.

— Nu cred că pot să suport fasole în momentul ăsta. Oh, domnule Walker, știi ce-ai făut ? Te-ai dat bătut. Ai pierdut stilul. Te-ai lăsat doborît. Eram doi la număr și dumneata te-ai purtat ca și cînd ai fi fost doar unul singur.

— Da, răspunse Walker.

— Mi-am închipuit c-ai crescut, mi-am închipuit că te-am salvat. Dar nu. M-ai lăsat pe mine să vorbesc peste tot. Ai călătorit sub aripa mea. Ai întors capul cînd am avut nevoie de puțin ajutor. Credeam că o s-o iei la picior și-o să fugi peste granița, probabil însă te-ai gîndit că e prea departe.

— Nici nu mi-a trecut prin minte, spuse Walker.

— Tehnologia te înspăimîntă, pe oamenii simpli îi urăști. Îmi faci impresia unui laș.

— Ești nedreaptă.

— Ei, oricum, continuă Julie, vine o vreme cînd o fată are nevoie de un bărbat și pentru alte scopuri decît cel care se pare că te interesează cel mai mult.

— Ești nedreaptă.

— Oh, știu. Dar încerc să-ți spun ceva. Încerc să-ți spun că nu mă mai impresionezi așa de tare. Socotesc că ești un om care abandonează. Socotesc că nu rămîi neclintit pe poziție. Ceea ce oferi nu durează.

— Socotesc că și asta e nedrept.

— Am să-ți spun ceva, domnule Walker. Te iubesc. M-aș mărita cu tine dacă m-ai cere, chiar aici, chiar acum. Dar ceea ce știu despre tine e că n-ai s-o faci.

— De ce n-am s-o fac ?

— O, ai să găsești un motiv, spuse Julie. Dar poți să dovedești că n-am dreptate.

— De ce are căsătoria atîta importanță pentru tine?

— Probabil pentru că e vorba de tine. Probabil pentru că vreau să știu cît de departe merge într-adevăr credința ta în singurul lucru bun, care ziceai că e dragostea. Pentru că mă-ntreb ce înseamnă asta, cînd o spui.

— Oh, făcu Walker. Cum să pierzi prieteni și să îndepărtezi oamenii, asta-i cartea pe care-ar trebui s-o scriu.

— Presupun c-o s-o scrii. Ei, o fi vreun closet pe-aici pe undeva ?

— Cred că e cam așa ceva în curtea din față. Nu l-aș prea recomanda.

— Păi, n-ai recomanda nimic de pe-aici, nu-i așa ?

După ce Julie plecă, Walker rămase pe banca din spate a Fordului și-și rezemă capul pe genunchi. Ziua deprimantă și soarele îi dăduseră dureri de cap. Nu reușea să găsească acces la sentimentele care păreau zăvorîte înlăuntrul său. Predispoziția lui pentru suferință nu-l mînase spre altceva decît spre singurătate. Își dorea să izbucnească, să se angajeze, să-i spună „da" Juliei, dar tot ce găsea era emoția disperării. Acum nu mai exista strop de voință într-însul ; avusese, dar ultima regretabilă zi a călătoriei i-o spulberase. Îl dezamăgise pe Walker de el însuși ; pusese sub semnul întrebării, în decursul ultimei săptămîni, toate cele petrecute în jurul și înlăun-

trul său. Orașul mohorît, primitiv, cu aspect sărăcăcios, corupt, învins și lipsit de sens era un loc de unde trebuia să scape cît mai repede cu putință. Haosul care domnea și vulgaritatea locului îl trimitea iarăși cu gîndul înapoi la Anglia. Și lumina orbitoare a orașului și întrebările crude pe care i le punea îl goliseră de simțire. Chiar și legătura cu Julie nu era la adăpost de amestecul din afară, și astăzi se înfăptuise această imixtiune. Din Fordul stricat, privi la construcția șubredă de lemn a garajului și auzi, din exterior, cîinii înfometați lătrînd pe străzile dosnice ale orașului. Julie se întoarse poticnindu-se în pragul garajului. Walker se întinse peste bancheta din față în căutarea luminilor din mașină, răsucind la repezeală butoanele de pe bord. Dar nimic nu funcționa.

— Cred că mi-am scrîntit afurisita asta de gleznă, spuse ea.

Walker se dădu jos și-și dibui drumul spre ușă prin întuneric, pe o dușumea plină de pete de ulei și piese auto. Julie se sprijinea de ușă, ținîndu-se de gleznă.

— Ce altceva ar mai fi nevoie să se-ntîmple în locul ăsta ?

— Te doare ? Poți să pui piciorul în pămînt ?

— Pot s-ajung pînă la mașină dacă-mi oferi umărul să mă sprijin, răspunse ea.

— Mai stai puțin, nu e cumva vreo lampă în mașina ta ? Mă duc s-o iau.

— O lanternă ? Da.

Slujindu-se de lanternă, își găsiră drumul pînă la Ford. Julie își scoase pantoful ; glezna era umflată și Walker o întrebă :

— Crezi că n-ar fi cazul să caut un doctor ?

— La naiba, n-o să spună altceva decît că trebuie să mă duc la San Diego pentru un bandaj. Nu, o să facem, pur și simplu, față situației pînă la capăt. Cît e ceasul ?

— Aproape opt, răspunse Walker, îndreptînd raza lanternei asupra ceasului său.

— Băiatul acela ar fi trebuit să se întoarcă pînă acum, remarcă Julie.

O oră mai tîrziu, îi auziră motocicleta oprindu-se afară. Apoi îl auziră plecînd iarăşi.

— Se duce să-l aducă pe mecanic, îşi dădu Walker cu părerea.

— Pînă nu văd, nu cred.

— Cum merge cu piciorul ?

— E umflat ca un butuc. Sper c-am să pot conduce cînd o să-mi repare ăştia afurisita aia de maşină. Oh, de ce nu ştii să conduci, domnule Walker ?

— Habar n-am, răspunse Walker. Se pare că în general sînt lipsit de îndemînare.

— O nu, puişor, n-am vrut să spun asta. Îmi pare rău, zău că da, domnule Walker, de toate cîte ţi le-am spus. Dar trebuie să recunoşti că pur şi simplu nu o scoatem la capăt, tu şi cu mine. A fost o experienţă grozavă şi eu am să te iubesc întotdeauna şi n-am să te uit niciodată, dar cred că totul e greşit. Ce părere ai ? Drept şi cinstit ? Slăvind adevărul, fiind sincer ?

— Nu ştiu, răspunse Walker. Cred că ţi-ai făcut iluzii în privinţa mea sau ai ajuns, într-un fel sau altul, să aştepţi prea mult de la mine, şi am să continui să fiu o dezamăgire pentru tine.

— Dar faţă de mine ? Care-ţi sînt sentimentele faţă de mine ? Asta-i ceva ce nu spui niciodată.

— Ei, făcu Walker, sînt mîndru să fiu cu tine şi îmi placi foarte mult, eşti mai frumoasă şi mai umană decît oricare altă fiinţă pe care am cunoscut-o vreodată. Nu pot folosi cuvîntul „iubire“ pentru că sensul lui mi-a fost denaturat, dar dintre toate ambiţiile mele, a mă afla în compania ta prezintă cea mai mare importanţă.

— Dar pentru cît timp ?

— Ei, asta nu mai ştiu. Cînd survin celelalte aspecte ale vieţii, cînd viaţa începe să exercite presiuni, atunci sînt pierdut. Ca azi.

— Vrei să spui deci că eu aş fi o idilă ?

— Cred că da.

— Bun, ce-o să se întîmple după ce plecăm de-aici?

— Nu ştiu, răspunse Walker, dar cred c-am să mă întorc acasă.

— În Anglia ?

— Da.

— La soţia ta ?

— Da.

— Nici nu mai treci prin Party ?

— Nu, în caz că pot să-mi aranjez plecarea.

— Da, ei bine, ar fi trebuit să-mi închipui, spuse Julie.

— Nu cred, fiindcă nici eu n-am ştiut pînă acum.

— Cred că eu am ştiut, am ştiut de cînd te-am cunoscut pe vapor. Şi felul în care te-ai purtat cu fata aceea amărîtă şi caraghioasă. Cum o chema ?

— Domnişoara Marrow.

— Exact, aşa o chema, îşi aminti Julie. Părul ăla roşu şi rochiile alea caraghioase care atîrnau pe ea. Era genul tău.

— Era o fată drăguţă, spuse Walker.

— O, sînt convinsă, şi nu ţi-a cerut absolut nimic. Şi asta-i ce-ţi place. Eşti un om pasiv ; n-ai nici urmă de voinţă în tine. Nu poţi suporta întrebările. Eşti intelectual dar întrebările te înfioară, nu-i aşa ?

— Încerc să suport întrebările.

— Da, ai vrea, puişor, dar problema e că eşti prea cumsecade. Cari în spate prea multe griji. La orice pas sînt gata-gata să te răstoarne. Totul te aşteaptă, dar trebuie să cauţi, tu însă te opreşti în drum şi apoi spui că lumea nu mai oferă oamenilor ceea ce le oferea odinioară. Eu nu cred asta. Eu cred că poţi avea orice, cu condiţia să te simţi liber. Dar dumitale, domnule Walker, ţi se pare doar că eşti liber, de fapt eşti dependent. Din pricina acelor încoronări şi schimbări de gardă. Te-au prins în laţ şi nu poţi să te eliberezi.

— Nu sînt un cavaler al infinitului ?

— Nu, domnule, răspunse Julie, eşti mai degrabă un cavaler al finitului. Cred că şi asta e ceva, altfel n-am fi avut această săptămînă grozavă. Dar aici se termină, cred eu ; nu-i aşa ?

— Nici un viitor ?

— Ei, viitorul e ceva ce nu se vede dar în care poţi crede. Mie-mi lipseşte acest crez, domnule Walker. Nu e nici o speranţă în ce te priveşte.

— Da, şi mie îmi lipseşte.

— Hei, făcu Julie, uite, vine mecanicul. Nu peste mult timp o să plecăm de-aici. Din nou la drum, puișor.

— Da, spuse Walker, din nou la drum.

Înapoi, înapoi, înapoi. Șoseaua scrîșnea sub roți, deșertul monoton și dezolant al vestului se perinda prin fața ochilor, iar Walker, în haina lui frapantă din madras, trist și tăcut, se uita, de sus, dintr-un autocar greyhound, afară prin fereasta prevăzută cu apărătoare verde, contra soarelui. Locuințe indiene cu acoperișuri din tablă ondulată și carton asfaltat păreau mici movile în nisipul deșertului. Departe, la orizont, se zăreau munți roșii cu aspect sălbatic. Fîșia subțire a drumului șerpuia peste nisip, marcată de șiragul stîlpilor de telegraf. Îndreptîndu-se în cealaltă direcție, îndreptîndu-se spre vest, treceau mașini cu saci pentru apă, din pînză cauciucată, atîrnați la aripi.Walker își rezemă capul de perna scaunului înalt și ațipi, cu gîndurile departe. Înapoi, înapoi la familie, înapoi la aranjamentul sigur unde libertatea este ținută în frîu de obligații, unde focul arde întreținut de cărbunele conjugal, unde fetița se joacă veșnic cu un urs *panda* pe covorul din fața căminului.

„Am fost plecat prea departe, pentru prea mult timp", îi scrisese el Elainei în bilețelul care fusese tot ce avusese timp să scrie în cursul opririi de la Flagstaff. „Am vrut să fiu liber, dar tu ai avut dreptate ; nu există condiții care să te facă să te simți cu adevărat liber. Am să mă-ntorc acasă ca Tom Jones, ca să devin moșierul cel bun și sper c-ai să mă primești."

Dar întorcîndu-se acasă pentru a fi bunul moșier, nu putea uita zilele petrecute pe drum. Cu sentimentul siguranței prezent acum în inima lui, ocrotit de ferestrele cu apărătoare verde și de șoferul autocarului Greyhound — „sigur, demn de încredere, politicos" spunea inscripția de deasupra capului său — Walker se ducea spre casă ca la tăiere. Eul acela voluntar, hoinar, care-l alimentase în aceste ultime luni, murea acum de foame înlăuntrul său, din lipsă de hrană. Iar Walker era mîhnit, foarte mîhnit, pentru că acum știa că e cu mult mai plăcut să fii omul celălalt. Își pipăi buzunarul unde se afla biletul de vapor ; o agenție de voiaj din San Fran-

cisco reușise să-i procure biletul cu șapte luni înainte de termen. După cinci zile de mers, zi și noapte, călătoria spre est avansase îndeajuns ; avea doar o singură după-masă de stat în New York înainte de a se îmbarca. America nu mai însemna decît ceea ce lăsase în urmă : pe Jochum gata să plece din Party cu amărăciune, pe Julie la San Francisco întinsă în patul apartamentului de împrumut, spunînd :

— Nu vreau să-mi scrii nici o scrisoare, domnule Walker. Te-am învățat cum să te stăpînești și asta ar fi o dovadă contrarie.

Walker rupsese toate aceste legături fiindcă nu le înțelesese, și zăceau acum ca niște resturi sfărîmate de stînci ; o parte a călătoriei sale inutile, care începuse atît de bine și păruse să ducă atît de departe. Despre această călătorie, Walker nu avea nici o mitologie ; refuza să atribuie faptelor o ordine, un plan. Țara pe care o traversa nu mai avea nici un sens, și era încîntat ; acum făcea o anti-călătorie, o călătorie lipsită de noimă. Se dormea atît pe lumină cît și pe întuneric ; uneori autocarul se oprea brusc la ora două dimineața, cînd toate scaunele tip avion erau lăsate pe spate și toată lumea moțăia, iar șoferul anunța, la microfon, o oprire de o oră pentru masă. Pasagerii coborau împleticindu-se, cu ochii cîrpiți de somnul doar pe jumătate terminat și intrau în han unde unii comandau cina, iar alții micul dejun, bucătarilor locali care pînă atunci jucaseră poker, în așteptarea invaziei. Mîncau repede, cumpărau cărți poștale și batoane de ciocolată și reveneau la autocar. Era ca o călătorie aeriană, pe sol ; contactul cu lumea se făcea numai ocazional, unde se întîmpla să fie orașe sau toalete, și acest contact cu civilizația dura doar cîteva minute. Mai erau și alte aspecte ilogice ; uneori celelalte autobuze, mergînd în convoi, apăreau ba înaintea lor, ba în urma lor, fără să se fi produs vrea depășire vizibilă. Uneori, după o oprire, autocarul se răsucea cu 180° și o pornea în direcția din care venise. Walker accepta totul ca pe un fapt aparținînd unor planuri de călătorie întocmite de alții ; încetase să mai caute vreun sens, dar nu sensul era ceea ce căuta el. Toate călătoriile sînt, într-un anumit fel, fortuite, dar noi sîntem cei care ne dăruim

lor și astfel le găsim o noimă. Walker nu dăruia nimic altceva decît prezența lui. Din cînd în cînd, trebuia să numere zilele și opririle ca să-și dea seama unde se găsește și cît drum parcursese. Azi era întîi ianuarie, ziua cînd reîncepeau cursurile în Party, era ziua cînd toată lumea va afla că-și lăsase cursul neterminat, că refuzase să se întoarcă.

Doar întîmplător se uita cum alunecă pe lîngă el deșertul arid. Sulițele cactușilor se înălțau din nisipul roșu. Autobuzul depăși un camion hodorogit, încărcat cu vechituri și indieni. O firmă lîngă o colibă anunța : „Covoare Navajo". Apoi văzu ceva curios : un obiect mare, rotund, trecînd pe lîngă autobuz și dispărînd în față. Peste o clipă, șoferul luă microfonul și anunță :

— Salut pe toată lumea. Mă uit tocmai prin parbriz și văd una din roțile mele cum trece pe lîngă noi și se pierde în tufele de salvie. Nu-i cazul să vă speriați, s-a desprins de pe undeva din spate și mai sînt destule peacolo, dar o să trebuiască să trag autocarul afară din șosea și să aduc oaia rătăcită la locul ei. Scuze pentru întîrziere. Ah, fiți atenți, cetățeni, soarele ăsta din deșert e cam fierbinte, așa că, dacă vreți să coborîți nu stați cu capul descoperit că faceți insolație.

Autocarul trase la marginea șoselei și se opri ; șoferul deschise ușa, ținînd pîrghia în mînă, coborî și dispăru în deșert. Cîțiva pasageri se dădură jos, punîndu-și batiste pe cap și rămaseră de vorbă, lîngă ușă. După un timp, șoferul se întoarse rostogolind roata.

— Tuu ! tuu, făcu el apropiindu-se de grup, sînt un tren. Tu, tuu !

Arșița încingea autocarul staționat. Walker încercă să adoarmă în scaunul său, dar pîrjolul de deasupra era prea cumplit. După vreo jumătate de oră, șoferul apăru și se opri în intervalul dintre scaune, cu fața spre pasageri. Era un om din vest, corpolent și mai vîrstnic, cu uniformă cenușie și șapca dată pe spate.

— Am necazuri cu roata asta afurisită, cetățeni, și cred c-o să trebuiască s-aștept să treacă celălalt autobuz ca să anunțe la garaj, zise. Dar, mi-e grijă pentru dumneavoastră, oameni buni, să nu faceți insolație aici, așa că trebuie să vă rog, pentru binele dumneavoastră, să

coborîți și să vă întindeți sub autobuz, la adăpost de soare. Altfel nu-mi pot lua răspunderea pentru toți.

Pasagerii mormăiră, apoi coborîră unul cîte unul. Se vîrîră, pe rînd, sub autocar, la umbră, lungiți, cu fețele aproape lipite de măruntaiele autobuzului. Rîdeau cu poftă și cineva trecu din mînă în mînă o sticlă de coca-cola. Nu păreau indispuși, dar Walker, cu haina lui de arlechin, lungit pe nisip, transpira din belșug și, în sinea lui, începu să divagheze. Deșerturile îl înspăimîntau, locurile unde se întîmplă accidente sînt locuri cu ghinion. Se văzu din nou sub zodia neșansei. Se gîndi la șerpi cu clopoței și la terminarea rezervei de apă; asemenea dezastre, probabil știri oarecare scrise cu litere mărunte, în această țară mare, unde avioanele cad mereu din văzduh și accidentele de mașină sînt atît de obișnuite încît posturile de radio transmit, prematur, colinde de Crăciun pentru viitoarele victime. Se gîndi la nopți reci petrecute în deșert și la coioți. Ascultă zăngănitul disperat pe care-l făcea șoferul în timp ce lucra la roată. Aceasta era întrebarea pe care și-o punea aici în mijlocul deșertului. De ce acum, cînd mergea pe o cale greșită — eșec pe care îl recunoștea — era împiedicat să înainteze, chiar și în această nouă direcție? Deșertul îi răspundea cu cuvintele lui Jochum: „aici ești un nimic, lumea este nepăsătoare". Deșertul și New Yorkul spuneau același lucru sub alte forme: „nimeni nu te bagă în seamă, asta-i tot ce ai reușit să faci; nici nu exiști."

Apoi, treptat, un alt gînd tulburător îi încolți în minte: timpul trecea. Calea de scăpare se închidea. Avea doar opt ceasuri la dispoziție între ora de sosire a autocarului Greyhound în New York și ora cînd trebuia să fie prezent pe cheiul West Side de unde urma să plece vaporul. Dacă vaporul ar fi plecat fără el, Walker rămînea cu foarte puțini bani. Puteau să treacă săptămîni înainte de a avea șansa să găsească loc pe alt vapor. Așa că New Yorkul, acel deșert urban, îl va înghiți așa cum era gata să-l înghită și la venire. Va găsi adăpost într-un hotel ieftin, fără vreun venit, fără cale de ieșire, neprimit de Anglia, nedorit de America. Va hoinări prin oraș, privind, fără speranță, prin geam, la plăcintele cu afine din bufetele expres „Horn și Hardhart." Se va

învîrti încoace și încolo, încoace și încolo, într-un cerc american tot mai strîmt, într-o singurătate perpetuă, fără posibilitatea de a-și relua postul său din Party, fără posibilitatea de a ajunge înapoi acasă la nevastă. Fără. îndoială, își va pierde mințile ; nu va mai avea nici un punct de sprijin. Devenind pînă la urmă bufon și jucărie în ghearele soartei, stăpînit de ghinion, își va pierde pînă și ultima speranță. Avea de fapt viziunea unei lipse de viziune. Acesta era principiul care-i guverna viața și costa în felul în care lumea înconjurătoare găsea cu cale să-l dezamăgească. Groaza puse stăpînire pe el. Jochum îi spusese : „Întrebi mereu universul : Cum s-ar cuveni să trăiesc ? Dar el nu-ți poate răspunde". Julie îi spusese : „Ești un om pasiv. Nu există urmă de voință în tine." Dar universul îi răspunsese ; Walker se lăsase în voia Parcelor care dirijează călătoriile și ele, zîne ale nenorocului și nu ale norocului, îi preschimbaseră călătoriile într-un nonsens. Walker așteptase soluțiile de la univers și acesta îi spusese minciuni ; dar și minciunile sînt un răspuns. De unde știuse totuși că-l poate trata ca pe o jucărie ? Cum știuse că e atît de slab ? Cînd oare, muza umorului, al cărei prieten literar încercase atît de des să fie, va revărsa în sfîrșit asupra lui renumita ei bunăvoință ?

— E gata, anunță șoferul.

Autocarul ajunse la Albuquerkue cu trei ore întîrziere și fu scos din circulație. Înlocuitorul era un autocar Greyhound mai ponosit, mai vechi, cu o expresie lipsită de încredere întipărită pe bot, ca și cînd i se pretindea mai mult decît putea să dea. Hamalii transportară geamantanele și le rînduiră în portbagajul de sub autocarul de schimb ; Walker urmări atent pînă își văzu cele două valize, mașina de scris și tobele bongo, așezate în siranță. Noul șofer era un om mai amărît, mai vîrstnic, copleșit de sarcina absurdă de a ajunge totuși la timp. Și pe măsură ce orele se scurgeau și autobuzul grăbea mai departe, tăind centrul Americii, timpul rămînea tot mai în urmă. Walker ședea pe locul său, încordat la maximum. Urmărea cum vestul mijlociu se desfășura dincolo de ferestre : grîne și porcine. Apoi pătrunseră în ținutul mai accidentat, mai variat, al statelor din est, în

sus, spre New York. Marile aglomerații urbane își făcură apariția ; stațiile de ajustare deveniră mai elegante ; ceilalți pasageri, care se schimbau din cînd în cînd, păreau mai puțin prietenoși. Lumea înconjurătoare îi dădea din nou vechea senzație de rău pe care o simțise la New York. În spatele lui, doi tineri care băuseră dintr-o sticlă, începură să se bată așa, așezați pe scaune ; șoferul opri autobuzul.

— Ori încetați, ori vă dau jos, spuse el, nu mă mișc pînă nu vă hotărîți !

„Of, dă-i înainte dă-i înainte !" striga Walker în sinea lui. În timpul nopții, un soldat îi adormi pe umăr și spre dimineață vomită între picioarele lui ; Walker nu închise ochii o clipă. Urmări cum se ivește lumina rece, crudă, de iarnă, peste peisajul urban brăzdat de sîrme de înaltă tensiune și fremătînd de trafic. Ochii i se închideau de somn și tremura de frig. După cinci ore de drum, Filadelfia se ivi în sfîrșit ; Walker compară ceasul său cu cel al stației de ajustare și se întoarse la autobuz și mai descurajat. Ușa se închise fîșîind pe pîrghia acționată de compresor și porniră iar la drum, cu noi pasageri care-și despătureau *comics*-urile și cărțile în ediții de buzunar, cumpărate de la chioșcurile strălucitoare ale noului garaj al companiei de autobuze din Filadelfia. Își croiră drum prin zăpada de pe autostrăzi, sub un cer plumburiu, străbătînd industria pe jumătate părăsită a orașului New Jersey, pînă cînd, în sfîrșit, după amiază tîrziu, New York-ul se înfățișă privirii, cu zgîrie-norii săi estompați pe cerul noros, întunecat.

O dată ieșiți din tunelul spre Manhattan, se treziră pe străzi cu zăpadă murdară, înțesate de vehicule. Lăzile pline de gunoi se revărsau în rigole. Pe unul din bulevarde se executa o vastă lucrare de refacere a drumului ; strada, săpată pe jumătatea lățimii sale, pentru reparații, era înconjurată cu bariere — SĂPĂM PENTRU UN NEW YORK ÎN CONTINUĂ DEZVOLTARE. Autocarul înainta în salturi scurte și trecu mai bine de o oră pînă să ajungă în centrul orașului.

— Aici ne-am blocat de-a binelea, făcu șoferul. Azi e grevă la Penn Railroad și d-aia sînt atîtea vehicule oprite pe străzi.

În sfîrșit ajunseră la punctul terminus. Walker se apropie de ușa autocarului ca să coboare cît mai repede ; dar fu nevoit să aștepte pînă ce hamalii descuiară compartimentul pentru bagaje și-i descărcară averea. Valize, mașină de scris, tobe bongo. Le luă în brațe și o rupse la fugă prin aglomerația gării terminus. Ajuns la ușă, dădu cu ochii de ceasul instalat deasupra. Ar fi trebuit să fie pe vapor de cinci minute.

Ceea ce-i mai rămase atunci, era disperare și mîhnire și înfrîngere. Se simți ca un naufragiat ; nu mai exista salvare. Ieși din gară și se opri pe strada rece, cu bagajele atîrnate de el, în timp ce pe trotuar, de-a lungul garajului de autobuze, vagabonzii New York-ului îl urmăreau cu bunăvoință — categorie dezonorantă a umanității, versiune meschină a omului — gata să-l absoarbă ca pe unul de-al lor. Înainte ca autocarul să oprească, Walker își numărase banii ; patruzeci și cinci de dolari era toată averea lui lumească, cît despre averea spirituală, nu exista de fel.

Un taxi galben trase la bordură și șoferul deschise ușa.

— Încotro șefule ? strigă el către Walker.

O speranță bizară îi dădu ghes ; se urcă cu bagajele și-i indică șoferului numărul cheiului.

— Durează cel puțin o oră în aglomerația asta, spuse șoferul.

— Nu există nici o posibilitate de a ajunge acolo mai repede ? Vaporul meu trebuie să plece cam acum.

Spunînd vorbele acestea, Walker își închipuia vasul ieșind din port, pe lîngă Battery și Statuia Libertății, în apele calme ale oceanului, și vedea steagurile cu „Bun venit pe vas“ fîlfîind în barul unde urma să aibă loc balul de împrietenire.

— Mda, făcu șoferul, dacă-ți cumperi un helicopter, șefule. Altfel îți trebuie cel puțin o oră.

— O oră, îl îngînă Walker.

— Vrei să mergi sau ba ? întrebă șoferul.

— Da, merg, hotărî Walker. Mă las în mîinile soartei.

— Mda, de ce nu ? zise șoferul.

— Ar trebui să vezi cum arată soarta mea, spuse Walker.

— Uită-te la soarta oricui, îl consolă șoferul. Eu, de exemplu, ar fi trebuit să urmez la facultate. Cursuri comerciale. Acum sînt șofer pe un taxi hîrbuit.

Walker transpira pe banca rece din spate, personificarea călătorului ghinionist.

— Un singur automobil în plus și insula asta încremenește, știi? zise șoferul, înaintînd puțin cîte puțin prin blocaj.

— Trăim la marginea haosului, aici.

Se deplasau încet pe străzi cu case de închiriat, apoi trecură pe lîngă abator. Se opriră din nou, așteptînd să traverseze autostrada paralelă cu rîul. Căutînd cu înfrigurare de-a lungul cheiurilor, unde stăteau ancorate vapoarele, Walker își văzu vaporul încă în radă.

Ajunseră la chei și Walker sări din mașină. Înșfăcă valizele, mașina de scris, tobele bongo.

— Vreau să mă urc pe vaporul acela, strigă Walker către un docher, în timp ce plătea șoferului.

— Nici o șansă, răspunse docherul cu ostilitate, au ridicat pasarela.

Walker își înhăță toate bagajele și se năpusti spre intrare.

— *Okay*, șefule, făcu docherul, brusc transformat; comportarea lui era cu totul alta decît ultima oară cînd Walker fusese acolo — hai să ne-ncercăm norocul! Apucă cele două valize și fugi cu ele pe scară în sus. Walker îl urma, bălăbănindu-se, cu haina sa de arlechin, cu mașina de scris într-o mînă și tobele în cealaltă.

Funcționarii de la biroul de imigrație stăteau de vorbă în jurul unei mese, dar unul își ridică privirea la Walker și-i luă actele.

— Plecați așa repede? întrebă el. Viza expiră abia peste șase luni.

— Trebuie să mă duc acasă, explică Walker.

O sirenă se auzi șuierînd pe vapor. Gras, moale, redevenit același, Walker alergă de-a lungul cheiului pe scîndurile de lemn care-i săltau sub picioare. Cu tot frigul iernii și în ciuda brizei care sufla puternic dinspre Hudson, transpirația îi curgea șiroaie pe carnea pu-

havă în care era întemnițat. Se ruga șansei : „Pentru o dată, măcar o dată, fii îndurătoare !“ Apoi simți vechea senzație obișnuită la el : îi curgea nasul ; era începutul unei răceli. Pentru prima oară în viață, trecuse o jumătate de iarnă fără să facă un guturai ; clima americană îi priise categoric. Era bronzat, starea sănătății lui era mai bună, mătreața părea că dispăruse. Dar ajungea doar să te gîndești la Anglia și te și înmuia o răceală. Nu era timp de oprire, își afundă mîna în buzunar în timp ce alerga și scoase la iveală o batistă cam murdară. „Aho, aho, aho !“ se auzi ecoul din clădirea înaltă, goală. Și, deodată, încrederea îl copleși și știu cu siguranță că va ajunge acasă.

Pasarela era ridicată, dar la capătul docului, o scăriță din metal și frînghie ducea sus pe flancul înalt al vasului. Docherul ajunse primul.

— Cineva vrea să urce pe punte. Pasager prins în blocajul circulației, urlă el !

Walker băgă mîna în buzunar și pipăi ultimii patruzeci de dolari. Doi *stewarzi* apărură în capătul scăriței și coborîră spre el. Walker scoase banii și-i împărți : douăzeci docherului, zece pentru fiecare *steward*. Ii luară valizele și mașina de scris, Walker ținea strîns tobele — tot ceea ce ducea acasă. Se uită în sus la urcușul abrupt. Atunci, de deasupra lui, auzi un strigăt. Peste balustradă, sus, în aer, flutura o eșarfă străvezie.

— *Hello*, domnule Urechimari ! țipă o voce.

Walker gemu, strănută, și-și concentră atenția asupra scăriței.

Epilog

Ședința comisiei convocată pentru a desemna un bursier la cursul de creație literară, pentru anul viitor, avu loc în clădirea administrației, în timpul prînzului, într-o zi către sfîrșitul lunii martie. Cînd sosiră, una din numeroasele secretare ale rectorului Coolidge instala magnetofonul.

— Poftiți, poftiți, zise ea, și vorbiți clar.

În jurul mesei de consiliu lucioase, luară loc mai mulți membri ai catedrei de engleză; era și decanul French, era și Selena May Sugar de la educația fizică. Își desfăcură pe masă gustările de prînz și priviră pe fereastră la zăpada de afară. Primăvara nu dădea încă nici un semn; orașul Party și incinta universității Benedict Arnold erau încă prinse în gheață. Ceasul cu clopoței începu să bată ora unu și pe ultima bătaie rectorul Coolidge își făcu apariția. Se așeză în capul mesei și chemă adunarea la ordine, cu cheia lui specială Phi Beta Kappa.

— *Okay*, zise. Ei bine, această ședință urmează să discute despre bursa cursului de creație literară pentru anul viitor, la această universitate. Am primit mai multe motivări pentru lipsă și alte absențe. Doctorul Wink e plecat în concediu; mi-a trimis o carte poștală din Perugia și dorește să aflați cu toții că se simte grozav de bine și că italienii se dau în vînt după *„business administration."* Cred că e o cinste pentru noi toți. Harris, ei bine, Harris nu se simte prea bine acum și și-a dat seama că nu poate face față. De obicei îl avem pe scriitorul din anul în curs prezent aici, dar anul acesta, cred că unii dintre dumneavoastră, cei mai mulți, știu că cel pe care l-am adus, a fost chemat pe neașteptate, în mij-

locul ultimului semestru și, ca să fiu sincer, n-am mai auzit o vorbă de la el de atunci încoace. Poate ați vrea să știți că și-a ridicat salariul numai pînă în ziua cînd a părăsit această universitate. Acum, doar un mic detaliu înainte de a-i da cuvîntul șefului catedrei de engleză. Spun mereu asta, dar nu uitați că, dacă nu vorbiți clar și tare în acest magnetofon, Alison, acolo jos în fosă, n-are s-audă nici un singur cuvințel. Ei, *okay*, așa, dau cuvîntul noului șef al catedrei de engleză. *Okay*, Bern ?

— Bine, mulțumesc, rectore, spuse Bernard Froelich. Se cuvine să încep prin a spune ce rău îmi pare că Harris nu-i de față. După cum știți, Harris a făcut al naibii de mult pentru această bursă destinată cursului de creație literară și, într-un fel, e greu să nu asociezi bursa cu persoana lui. El a ridicat-o de fapt la ceea ce este în prezent.

Froelich vorbea degajat, la largul lui ; rolul de șef îi venea bine și-i venise din ziua în care fusese ales de către membrii catedrei, după ce Harris Bourbon demisionase.

— Fără îndoială, continuă Froelich, bursa a însemnat atît de mult pentru el încît, după cum cred că majoritatea dumneavoastră știți, a fost cauza pentru care și-a dat demisia. Sînt de părere că nu trebuie să uităm asta în abordarea acestei chestiuni.

— Ei, da, așa e, Bern, aprobă rectorul Coolidge. A fost o chestiune extrem de neplăcută, dar Harris a ieșit foarte bine. El are principiile lui morale și le-a rămas fidel, și eu sînt întotdeauna impresionat de un om care-și cunoaște etica sa proprie. Știm cu toții că Harris a făcut oarecum o gafă neluînd destule informații de la bun început și lăsîndu-l pe scriitorul nostru de anul trecut să iasă din făgaș, dar cred că asta dovedește ce spirit deschis și liberal a fost Harris întotdeauna și mai este încă. Sper.

— Ei, evident, cu toții am interpretat situația în mod diferit, spuse Froelich. Dar nu e decît un motiv în plus ca să fim deosebit de prudenți în numirea pe care o vom face anul acesta. Adică, în cazul în care vrem să facem o numire. Pentru că-mi amintesc că anul trecut Harris — cît aș vrea să fie de față — Harris a ridicat

problema dacă bursa trebuie să continue, dacă are o contribuție destul de justificată pentru universitate. Cred că o să vreți cu toții să discutăm despre asta mai ales cînd o să vă spun că am avut unele dificultăți în tentativele pentru anul viitor.

— Am impresia că anul trecut susțineai sus și tare necesitatea acestei burse, doctore Froelich, observă Selena May Sugar.

— Ei da, așa e, Selena, recunoscu Froelich, dar rămîn la punctul meu de vedere că o bursă de felul acesteia poate să existe numai acolo unde scriitorul în chestiune nu e supus presiunilor. Dar, după cum știm cu toții, și o deplîngem cu toții, un scriitor la această universitate este încă supus presiunilor. Acesta e motivul pentru care domnul Walker nu se află aici, pe scaunul acela.

— Oh, eu nu cred că poți să spui așa ceva, Bern, obiectă rectorul Coolidge. Consider că toată lumea trebuie să admită că dacă domnul Walker ar fi vrut să rămînă în această universitate, ar fi putut s-o facă. Nu, nu găsesc că universitatea noastră are vreo vină în cele întîmplate domnului Walker.

— Da, bine, e un punct de vedere discutabil și am să renunț la el, zise Froelich, acum că a fost înregistrat pe bandă. Dar vreau să fac o propunere adunării. Nu știu dacă e un lucru posibil în condițiile impuse de utilizarea acestui fond, dar aș vrea să propun, și trebuie să recunoaștem cu toții faptul că bursele de creație literară au dat rezultate mai puțin decît reușite, ca să investim banii într-o publicație literară trimestrială, editată de membrii catedrei de engleză din această universitate.

După ce și-a aruncat bomba, Froelich se rezemă de spătarul scaunului. Se simțea încîntat de sine și sincer impresionat de felul cum dirijase lucrurile.

— Parcă știam că lucrezi la o carte, Bernard ? întrebă Selena May Sugar.

Froelich, un om neobișnuit să roșească, roși ușor. Cartea lui de critică fusese pînă acum refuzată de patru editori, fapt necunoscut de membrii secției de engleză, și acum că ajunsese la poziția la care de mult rîvnise să ajungă, nu i se mai părea necesar să navigheze în apele tulburi ale editării. Intenționase să publice cu scopul de

a deveni ceea ce era acum. Conducînd o revistă, puteai să-ţi plasezi capitolele ca articole, puteai susţine cauze. Revistele nu o rupeau la fugă, ca tipii de genul lui Walker ; revistele nu se culcau cu nevasta ta, revistele nu se temeau de lucrurile pe care le spuseseră şi de consecinţele declaraţiilor lor. Discuţia continuă în lumina scăzută a lunii martie, Froelich intervenind cînd şi cînd. Rectorul Coolidge atrase atenţia că donatorul fondului fiind încă în viaţă putea fi consultat.

— De fapt, replică Froelich, i-am făcut o vizită acum două săptămîni, şi n-ar avea nici o obiecţiune, dacă aceasta ar simplifica lucrurile cît de cît.

— Cred că n-ar fi trebuit să faci aşa ceva, Bern, spuse rectorul Coolidge.

— Ştiu cît eşti de ocupat, domnule rector, explică Froelich. M-am gîndit că dacă urmează să discutăm chestiunea la şedinţă, ar fi mai bine să sondez terenul.

— Ei, e un strop de adevăr în ce-ai spus, Bern, încuviinţă Coolidge. În regulă, hai să aşternem asta pe prerie şi să vedem dacă coioţii o înhaţă.

Froelich se uită de jur împrejurul mesei şi-şi dădu seama că succesul era asigurat. Se uită la scaunul gol şi se simţi cuprins de o dorinţă : dorinţa ca James Walker să stea pe scaunul acela şi să vadă această realizare. Se gîndea adesea la Walker. Ştia că părăsise oraşul, furişîndu-se în noapte, convins că unicul motiv al invitării sale în Party nu fusese decît acela de a asigura prezentul succes. Plecase socotindu-se o marionetă şi socotindu-l pe el, Bernard Froelich, păpuşarul întregului spectacol. Cam asta spunea în esenţă scrisoarea lui criptică, scrisă din San Francisco, prin care-şi dădea demisia : „M-ai făcut să distrug un om.“ Chiar dacă pînă la un punct, imaginea lui Walker asupra situaţiei era corectă, iniţial Froelich n-o văzuse niciodată în această lumină. Avusese ideea unei colaborării ideale — a scriitorului şi a criticului, a englezului liberal şi a americanului liberal ; a doi oameni de bună credinţă şi cu bune intenţii. Era adevărat, lumea îi favoriza pe cei care au scopuri precise în viaţă şi, din acest punct de vedere, Froelich mersese înainte iar Walker, ei da, mersese înapoi. Şi asta pentru că Walker era pesimismul subiectiv iar el, Froe-

lich, istoria obiectivă, o roată în mișcare. Și în această privință, tot din afecțiune și stimă, încercase să-i fie mentor, să-i demonstreze lui Walker că a trăi cu credința, lipsită de stimulent din punct de vedere etic, că lumea e bună și nevinovată și că toți oamenii pot fi acceptați și iubiți fără preferință, era un lucru greșit, că trebuiau create relații mai adînci. Walker, încrezător în relații personale și un actor extrem de prost al rolului în care credea, nu reușise niciodată ; n-ar fi putut reuși niciodată chiar și fără Froelich. Froelich încercase să-i arate adevărata față a iubirii, cu Patrice, cu Julie ; „nu există idile fără implicații" — încercase el să-i sugereze. „Fără durere", spusese Walker. Dar Walker nu-și luase zborul fără să lase în urmă, din cauza sa, o durere sau două. Se gîndi la Patrice și la acea uniune complexă a trei spirite împletite, la acel grup care depășise sfera iubirii ; existau dureri pentru Patrice și pentru Froelich, deopotrivă, în acea abandonare. Dar cei care-și asumă riscuri trebuie să se aștepte la așa ceva ; și Walker era de fapt cel care-și luase zborul intact, înfășurat în propria sa boccea. Și dacă lumea se refăcuse în urma lui, înălțîndu-i pe unii, coborîndu-i pe alții, atunci aceasta era mecanismul lumii, mecanismul prin care progresează sau se transformă. Nu există nedreptăți anume ci, pur și simplu, acelea ale progresului și ale soartei omenești. Aceasta era lecția pe care Froelich i-o pregătise, dar discipolul fugise, chiulise ; Froelich era șef de catedră și rectorul îi accepta acum propunerea dar, ca o ființă omenească ce era, nu reușea să-și abată gîndul de la Walker. În fond, îi ducea foarte, foarte mult dorul.

CUPRINS

Notă asupra romanului
5

Nota autorului
7

Prolog
9

Cartea întîi
29

Cartea a doua
181

Cartea a treia
325

Epilog
424

Cereți în librării

KOROLENKO

OPERE ALESE

(2 volume legate, 1130 pag., lei 36)

În cuprins:

Vol. 1

O FIINȚĂ CIUDATĂ
UCIGAȘUL
VISUL LUI MAKAR
OMUL DIN SAHALIN
ÎN SOCIETATE PROASTĂ
VUIA PĂDUREA
FEODOR PRIBEAGUL
MUZICANTUL ORB
LEGENDA LUI FLOR
RÎUL JUCĂUȘ
AT—DAVAN

Vol. 2

PARADOX
FĂRĂ GRAI
ZAIMCA MARUSIEI
O CLIPĂ
LUMINI
GERUL
CEVA CE NU TE ÎNGROZEȘTE
ISTORIA CONTEMPORANULUI MEU (FRAGMENTE)
SCHIȚE DIN PAVLOVO
CASA NR. 13
CAZUL MULTAN

Tiparul executat la: Intreprinderea Poligrafică „Informația"

coli tipar: 27. Comanda 1154